

การพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Development of Innovative Art Education Curriculum Based on Contemporary
Context

Mr. Suchart Thongsima

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Art Education
Department of Art, Music, and Dance Education
FACULTY OF EDUCATION
Chulalongkorn University
Academic Year 2020
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย
โดย	นายสุชาติ ทองสีมา
สาขาวิชา	ศิลปศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ศาสตราจารย์ ดร.พฤธี ศิริบรรณพิทักษ์

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

.....	คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ประธานกรรมการ
.....	
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ)	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
.....	
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์)	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
.....	
(ศาสตราจารย์ ดร.พฤธี ศิริบรรณพิทักษ์)	กรรมการ
.....	
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนบทร แสงวณิช)	กรรมการ
.....	
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อินทิรา พรหมพันธุ์)	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
.....	
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ชนิดา รักษ์พลเมือง)	

สุชาติ ทองลิมา : การพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย. (Development of Innovative Art Education Curriculum Based on Contemporary Context) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.ปณณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์, อ.ที่ปรึกษาร่วม : ศ. ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและบริบทร่วมสมัย 2) เพื่อศึกษาและกำหนดลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่ใช้หลักสูตรต้องการ 3) เพื่อพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย การดำเนินการวิจัยใช้รูปแบบวิจัยแบบผสมวิธีพหุระยะ แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษาและด้านบริบทร่วมสมัย 19 คน 2) การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตร 803 คน 3) การวิจัยเชิงคุณภาพ พัฒนานวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย และจัดประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษาและด้านบริบทร่วมสมัย 12 คน เพื่อประเมินร่างนวัตกรรมหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการกำหนดกรอบประเด็น การให้รหัส/ทำดัชนี ติความและสรุปข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยระยะแรกพบว่า กรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาควรประกอบด้วย 7 แนวคิดคือ 1) ทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน 2) การจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษา 3) เทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา 4) ศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น 5) การพัฒนาผู้ประกอบการศิลปศึกษา 6) ศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล และ 7) สหศาสตร์ศิลปศึกษา ส่วนแนวคิดบริบทร่วมสมัยประกอบด้วย 5 แนวคิดคือ 1) ลักษณะความเป็นส่วนบุคคล 2) ความเป็นสหวิทยาการ 3) ความเป็นท้องถิ่น 4) การสร้างนวัตกรรม 5) การเงินและการประกอบการ ผลการวิจัยระยะที่สองพบว่า กลุ่มอาจารย์มีความต้องการแนวคิดหลักสูตรด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐานสูงสุด กลุ่มบัณฑิตมีความต้องการแนวคิดหลักสูตรด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาสูงสุด กลุ่มผู้ใช้บัณฑิตมีความต้องการแนวคิดหลักสูตรด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐานสูงสุด ผลการวิจัยระยะที่สามพบว่า นวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยคือ หลักสูตรที่มีการจัดการเรียนรู้แบบรายบุคคลที่กำหนดหน่วยกิตวิชาเลือกมากกว่าหน่วยกิตวิชาบังคับในกลุ่มวิชาเอก เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพและความสนใจ และมีเนื้อหาหลักสูตรในลักษณะของการบูรณาการข้ามศาสตร์ทั้งการบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะอันได้แก่ สาขาวิชาดนตรีศึกษา และนาฏศิลป์ศึกษา และการบูรณาการกับสาขาวิชาด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์

สาขาวิชา ศิลปศึกษา
ปีการศึกษา 2563

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม

5884227127 : MAJOR ART EDUCATION

KEYWORD: Art Education Curriculum, Contemporary Context, Curriculum Development

Suchart Thongsima : Development of Innovative Art Education Curriculum Based on Contemporary Context. Advisor: Assoc. Prof. POONARAT PICHAYAPAIBOON, Ed.D. Co-advisor: Prof. PRUET SIRIBANPITAK, Ph.D.

The purposes of this research were 1) to study and determine the conceptual framework of art education curriculum and contemporary context; 2) to study characteristics of art education curriculum on the stakeholder demand; 3) to develop the innovative art education curriculum based on contemporary context. The research methodology was a mixed method divided in three phases. 1) The qualitative research was studying and researching documents and related research, then interviewing with 19 experts in art education and contemporary contexts. 2) The research was conducted by questionnaires with 803 stakeholders in the curriculum. 3) The research was also conducted by developing an innovative art education curriculum based on a contemporary context, and using the focus group technique with 12 experts in art education and contemporary contexts to assess the prototype of innovative curriculum. The qualitative data was analyzed by using thematic framework, coding/indexing, Interpreting and summarizing data reduction techniques. The quantitative data was analyzed by using percentage, means, standard deviation and Modified Priority Needs Index (PN_{modified}) statistics.

The result of the first phase of the study indicated the conceptual framework of art education curriculum should consist of seven concepts: 1) Fundamental Theory Art Education; 2) Pedagogical Art Education; 3) Technology and Innovation Art Education; 4) Local and Wisdoms Art Education; 5) Entrepreneurship Art Education; 6) Personalized Art Education; 7) Transdisciplinary Art Education. The conceptual framework of contemporary context consists of 5 concepts: 1) Personalization 2) Transdisciplinary 3) Localization 4) Innovation 5) Finance and Entrepreneurship. The second phase of the study found that the highest desirable condition of 1) the teachers was the Fundamental Theory Art Education objective; 2) the graduates was the Pedagogical Art Education objective; 3) the graduate supervisors was the Fundamental Theory Art Education objective. The third phase of research revealed that the innovative art education curriculum based on contemporary context is 1) the curriculum structured as the Personalized Learning that requires elective major credits higher than compulsory major credits. It allows learners to choose to develop themselves according to their potential and interests 2) The curriculum content should integrate with music and dance education and the fields of humanities, social sciences and science.

Field of Study: Art Education Student's Signature

Academic Year: 2020 Advisor's Signature

Co-advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยการแนะนำ ช่วยเหลือ ดูแลเอาใจใส่อย่างดีจาก อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ปुณณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ศาสตราจารย์ ดร. พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสองท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ชนิตา รัชชพลเมือง ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนบพร แสงวงนิช และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อินทรา พรหมพันธุ์ กรรมการสอบทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ แนวทางการดำเนินงาน และประสบการณ์ที่มีคุณค่าในการศึกษาในหลักสูตร

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สัญญา วงศ์อร่าม, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรเทพ เลิศเทวศิริ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสมฉาย บุญญานันต์, ดร.สรिता เจือศรีกุล คณาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่อบรมสั่งสอน แสดงความห่วงใย และให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือสำหรับการตรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เนื่ออ่อน ขรวิทองเขียว, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยวัฒน์ ผดุงพงษ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพงษ์ เพ็ญศิริ, ดร.ประไพลิน จันทร์หอม, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกัญญาจน์ อนันทรารวัน, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อโศก ไทยจันทร์ารักษ์, ดร.แก้วทง สอนสังข์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริเพ็ญ ภูมฺหิณฺญฺ, อาจารย์สายพิน สังกิตศิลป์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล, ดร.สักรินทร์ อินทรวงศ์, ดร.พิบูลย์ มังกร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวิมล รัชชาทรัพย์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์เรืองศักดิ์ ปัต ภาวะโร, ดร.ประติมา ฉันทบุรณฺตรระกูล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิตติคุณ หุตะมาน, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณรงค์ ศักดิ์ สุขแก้วมณี, อาจารย์อนิวัฒน์ ทองสีดา, อาจารย์วุฒิภา สว่างสุข,อาจารย์พศิน เวียงแก้ว,อาจารย์นันทวัน แจ็กจันทิก, อาจารย์กิตตินันท์ บุตะเคียน และอาจารย์ศิริลักษณ์ แซ่แต้ ที่ให้ความช่วยเหลือด้านการเก็บข้อมูล วิจัยอย่างเต็มกำลัง

ขอขอบคุณทุกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่สละเวลาให้ข้อมูลที่มีค่าในงานวิจัยชิ้นนี้ ขอขอบคุณ เพื่อนร่วมงานทุกคน สำหรับมิตรภาพและการตอบสนองความช่วยเหลือทุกครั้งจากผู้วิจัยร้องขอ

ขอขอบคุณรุ่นพี่รุ่นน้องและเจ้าหน้าที่ธุรการในสาขาวิชาศิลปศึกษาครุศิลป์จุฬาสำหรับทุกความ ช่วยเหลือ กำลังใจ และมิตรภาพดี ๆ ตลอดระยะเวลาของการศึกษา

สุชาติ ทองสีมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามวิจัย	11
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	11
ขอบเขตการวิจัย.....	11
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	12
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
1. การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา	16
2. หลักสูตรและหลักสูตรศิลปศึกษา	22
3. หลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย	48
4. แนวคิดทางการศึกษาร่วมสมัย.....	65
5. แนวคิดด้านปรัชญาการศึกษา.....	72
6. มาตรฐานสมรรถนะด้านการสอนและมาตรฐานวิชาชีพครูศิลปะ	74

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	77
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	78
การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและบริบทร่วมสมัย ...	80
การวิจัยระยะที่ 2 การศึกษาลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่ผู้ใช้หลักสูตร ต้องการ	87
การวิจัยระยะที่ 3 การพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย.....	104
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	110
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและบริบทร่วมสมัย	111
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาและกำหนดลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่ผู้ใช้ หลักสูตรต้องการ	132
ตอนที่ 3 ผลการพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย	238
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	248
สรุปผลการวิจัย.....	249
อภิปรายผล.....	281
ข้อเสนอแนะ.....	302
บรรณานุกรม.....	303
ภาคผนวก.....	316
ภาคผนวก ก. รายงานผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย	317
ภาคผนวก ข. เครื่องมือวิจัยในระยะที่ 1	323
ภาคผนวก ค. เครื่องมือวิจัยในระยะที่ 2	331
ภาคผนวก ง. เครื่องมือวิจัยในระยะที่ 3.....	374
ภาคผนวก จ. คำอธิบายรายวิชา และแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบ	386
มาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา.....	386
ภาคผนวก ฉ. การจัดทำหลักสูตรรูปแบบการศึกษาเชิงผลลัพธ์	412

ประวัติผู้เขียน.....451

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการศึกษาเชิงผลลัพธ์ และการศึกษาเชิงผลผลิต .	35
ตารางที่ 2 ความสอดคล้องระหว่างยุทธศาสตร์ชาติ แผนการศึกษาชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	53
ตารางที่ 3 บริบทที่ศิลปศึกษาเข้าไปเกี่ยวข้อง.....	56
ตารางที่ 4 การวิเคราะห์เนื้อหาโครงสร้างแบบสัมพัทธ์	82
ตารางที่ 5 โครงสร้างแบบสอบถาม แนวคิดด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน	90
ตารางที่ 6 โครงสร้างแบบสอบถาม แนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา.....	92
ตารางที่ 7 โครงสร้างแบบสอบถาม แนวคิดด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา	94
ตารางที่ 8 โครงสร้างแบบสอบถาม แนวคิดด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น.....	96
ตารางที่ 9 โครงสร้างแบบสอบถาม แนวคิดด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา.....	98
ตารางที่ 10 โครงสร้างแบบสอบถาม แนวคิดด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล	99
ตารางที่ 11 โครงสร้างแบบสอบถาม แนวคิดด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษา	100
ตารางที่ 12 ค่าความถี่และร้อยละของสถานภาพอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม(N = 97).....	133
ตารางที่ 13 ค่าความถี่และร้อยละของสถานภาพของบัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม (N = 317).....	137
ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความ ต้องการจำเป็นของแนวคิดด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน	140
ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความ ต้องการจำเป็นของแนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษา.....	152
ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความ ต้องการจำเป็นของแนวคิดด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา	162
ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความ ต้องการจำเป็นแนวคิดด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น	171

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นแนวคิดด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา	179
ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นแนวคิดด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล	188
ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นแนวคิดหลักสูตรด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษา.....	197
ตารางที่ 21 ค่าความถี่ของความคิดเห็นของอาจารย์และบัณฑิตศิลปศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหา/สาระความรู้ต่างๆที่ควรเพิ่มเติม	205
ตารางที่ 22 ค่าความถี่ของความคิดเห็นของอาจารย์และบัณฑิตศิลปศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้เพิ่มเติม.....	206
ตารางที่ 23 ความคิดเห็นอื่นๆเพิ่มเติมของกลุ่มอาจารย์และบัณฑิตศิลปศึกษา	207
ตารางที่ 24 ค่าความถี่และร้อยละของสถานภาพผู้ใช้บัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม	209
ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นที่มีต่อบัณฑิตศิลปศึกษา ต่อแนวคิดหลักสูตรด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน	214
ตารางที่ 26 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นที่มีต่อบัณฑิตศิลปศึกษา ต่อแนวคิดหลักสูตรด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา.	216
ตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นที่มีต่อบัณฑิตศิลปศึกษา ต่อแนวคิดหลักสูตรด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา	218
ตารางที่ 28 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นที่มีต่อบัณฑิตศิลปศึกษาต่อแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น	220
ตารางที่ 29 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นที่มีต่อบัณฑิตศิลปศึกษา ต่อแนวคิดหลักสูตรด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา	222
ตารางที่ 30 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นที่มีต่อบัณฑิตศิลปศึกษา ต่อแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล....	224

ตารางที่ 31 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ และความ
 ต้องการจำเป็นที่มีต่อบัณฑิตศิลปศึกษา ต่อแนวคิดหลักสูตรด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษา 226

ตารางที่ 32 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต 228

ตารางที่ 33 ภาพรวมค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์และค่า
 ความต้องการจำเป็นของอาจารย์ บัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษา..... 230

สารบัญรูปร่างภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)	13
แผนภาพที่ 2 รูปแบบการประเมินหลักสูตร Connoisseurship	31
แผนภาพที่ 3 โครงสร้างการศึกษาเชิงผลลัพธ์	36
แผนภาพที่ 4 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	79
แผนภาพที่ 5 นวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย	104
แผนภาพที่ 6 กรอบแนวคิดของแบบประเมินหลักสูตร	108
แผนภาพที่ 7 กรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย (A conceptual framework for an art education curriculum based on a contemporary context)	124
แผนภาพที่ 8 การสังเคราะห์และสรุปข้อมูลจากแบบสอบถามด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ วิธีวัดผลการเรียนรู้ เนื้อหาสาระความรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอน	233
แผนภาพที่ 9 โครงสร้างหลักสูตร	244

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเรียนการสอนศิลปะหรือศิลปศึกษามีคุณค่าต่อสังคมและตัวผู้เรียนในหลายด้าน ในด้านวัฒนธรรมศิลปศึกษาช่วยรักษาวัฒนธรรมของชาติและส่งเสริมให้เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรมในระดับสากล โดยศิลปศึกษาทำให้เกิดลักษณะประจำชาติ ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดมรดกวัฒนธรรมให้กับชนรุ่นหลังหลายอย่าง เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม นาฏศิลป์ ดนตรี ฯลฯ ศิลปศึกษาเป็นส่วนที่จะสร้างวิถุญาณให้กับสังคม ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ (2549) UNESCO (2006) กล่าวถึงหนึ่งในคุณค่าของการเรียนการสอนศิลปะแขนงต่างๆ ว่าช่วยส่งเสริมการแสดงออกของความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยแต่ละวัฒนธรรมมีการแสดงออกทางศิลปะและวิถีปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ผลงานศิลปะทั้งรูปแบบร่วมสมัยและแบบประเพณีแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ ความสง่างาม มรดก ความงาม และความสมบูรณ์ของอารยธรรมมนุษย์ที่ไม่ซ้ำกัน ความตระหนักและความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติทางวัฒนธรรมและรูปแบบศิลปะช่วยเสริมอัตลักษณ์และคุณค่าส่วนบุคคลและส่วนรวมและก่อให้เกิดการส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม ในหลายประเทศวัฒนธรรมของตนทั้งที่จับต้องได้และไม่ได้กำลังสูญหายเพราะไม่ได้ถูกถ่ายทอดไปยังชนรุ่นหลัง จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีศิลปศึกษาเพื่อรวมและถ่ายทอดมรดกนี้ ด้านความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาการ ศิลปะส่งเสริมทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และคิดแก้ปัญหา (The College Board, 2013) ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ (2549: 1-13) กล่าวว่าในการสร้างความคิดริเริ่มให้กับเด็ก วิชาศิลปศึกษาอาจใช้ได้ผลดีกว่าวิทยาศาสตร์ เพราะเปิดโอกาสให้คนใช้เครื่องมือหลายอย่างสำหรับการแสดงความคิดออกมา และความคิดนั้นสามารถพลิกแพลงได้มากกว่าวิทยาศาสตร์ เพราะศิลปศึกษามักไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว ในแง่ของการส่งเสริมพัฒนาการนั้น ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2549) กล่าวว่าศิลปศึกษาส่งเสริมความเจริญงอกงามของเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทางด้านร่างกายผ่านการฝึกหัดใช้กล้ามเนื้อมือและตา และอวัยวะต่างๆให้ทำงานประสานกันอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านสติปัญญากิจกรรมทางศิลปะส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กได้เรียนด้วยการกระทำ ได้ประสบการณ์ตรงจากการสำรวจ ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหากับงานและวัสดุนานาชาติ มีขอบข่ายกว้างและแตกต่างจากกิจกรรมการเรียนด้านอื่นๆ ด้านสังคม ศิลปะเป็นสื่อให้เด็กได้มีโอกาสมากขึ้นในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในบ้าน โรงเรียน และชุมชน นำไปสู่การเพิ่มประสบการณ์การฝึกนิสัยและทักษะทางด้านสังคม ด้านอารมณ์ ศิลปะสนองความต้องการที่จะแสดงออกและสร้างสรรค์ เมื่อเด็กเกิดความสำเร็จก็จะพอใจ แจ่มใส เบิกบาน การแสดงออกโดยเสรีด้วยตนเองทำให้เด็กมีอารมณ์มั่นคงและเกิดความมั่นใจในตัวเอง ทางด้านเศรษฐกิจนั้นแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจสร้างสรรค์หรือเศรษฐกิจทางวัฒนธรรมที่มี

คุณค่าและมูลค่ามหาศาลที่มีศิลปศึกษาเป็นพื้นฐานโดย UNESCO (2006: 5) ได้กล่าวในประเด็นนี้ว่าการเรียนการสอนศิลปะแขนงต่างๆ เป็นวิธีการช่วยให้ประเทศต่างๆ สามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จำเป็นต่อการดึงดูดทุนทางวัฒนธรรมอันมีค่า การดึงดูดทรัพยากรและทุนเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญหากประเทศต้องการพัฒนาอุตสาหกรรมและธุรกิจด้านวัฒนธรรม (ความคิดสร้างสรรค์) ที่เข้มแข็งและยั่งยืน อุตสาหกรรมดังกล่าวมีศักยภาพที่จะมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมในประเทศที่มีการพัฒนาน้อย ด้านบุคลิกภาพและการบำบัดนั้น วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (2549) กล่าวว่าไวพอสรุได้ว่าศิลปะช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตให้สมบูรณ์ การสร้างสรรค์งานศิลปะเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ ความคิดคำนึงและสติปัญญา ความสำเร็จในการทำงานจะช่วยให้เกิดความสบายใจ มีความสุขและเกิดความภาคภูมิใจซึ่งจะทำให้เด็กมีสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ มีความมั่นใจในตัวเอง เป็นผลต่อบุคลิกภาพที่ดี สำหรับเด็กที่มีปัญหาเรื่องการปรับตัวและต้องการหาทางออกศิลปะอาจทำหน้าที่บำบัดใน 3 ลักษณะ คือ 1) เป็นทางระบายอารมณ์ทางลบ โดยการระบายอารมณ์ทางอ้อมด้วยวิธีการทางศิลปะอาจเป็นวิธีที่ดีกว่าการระบายออกทางตรงซึ่งทำไม่ได้หรืออาจไม่เหมาะสมเพราะนอกจากช่วยผ่อนคลายอารมณ์แล้วยังมีผลทางสุนทรียภาพ 2) ศิลปะช่วยขจัดความต้อยจากการไม่สมหวัง ขาดความมั่นใจ จากความพิการหรือต้อยความสามารถ กิจกรรมทางศิลปะบรรเทาทุกข์ดังกล่าวได้ เช่น เด็กที่อายุน้อยกล้าแสดงตัวอาจแสดงออกทางศิลปะเมื่อผลงานได้รับการยอมรับจากเพื่อนและครู เขาจะรู้สึกสำคัญและกล้าแสดงออกมากขึ้น เด็กอ่อนแอ พิจารอาจจินตนาการตนเองเป็นยอดมนุษย์ในงานศิลปะ เป็นการระบายความต้องการที่ไม่เคียดแค้นผู้อื่นและสร้างความสบายใจให้ตนเอง 3) ศิลปะช่วยทำความเข้าใจกับปัญหาและความต้องการของเด็กได้ กิจกรรมศิลปะเป็นวิธีหนึ่งที่ครู นักจิตวิทยา นักบำบัดทางจิตนำมาใช้ศึกษาความรู้สึก ความต้องการ และปัญหาที่แท้จริงของเด็กซึ่งมักปิดบังซ่อนเร้นไว้ งานศิลปะเด็กอาจให้ข้อมูลที่แสดงถึงตัวตนภายในมากกว่าอกกับปฏิกิริยาภายนอก ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจที่จะแก้ปัญหาได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้คุณประโยชน์ของศิลปศึกษาด้านวัฒนธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และด้านการบำบัดแล้ว ศิลปะยังสามารถบูรณาการร่วมกับวิชาอื่นเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาด้วย โดยในระยะหลังยังมีแนวคิดเรื่องสะเต็มศึกษา (STEAM) ซึ่งนำเอาศิลปะไปร่วมกับการบูรณาการวิชาในกลุ่มวิทยาศาสตร์ (S), เทคโนโลยี (T), วิศวกรรมศาสตร์ (E), และคณิตศาสตร์ (M) เพื่อช่วยให้นักเรียนมีการเรียนรู้ของรายวิชาในกลุ่มนี้ดีขึ้น เพราะศิลปะช่วยเพิ่มจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ทำให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกวิเคราะห์ ตั้งคำถาม แก้ปัญหา แสวงหาคำตอบด้วยตนเอง โดยการคิดและการให้เหตุผล รวมทั้งการใช้ทักษะต่าง ๆ ร่วมกันในการเรียนรู้ รู้จักการทำงานเป็นทีม และทำงานด้วยความคิดสร้างสรรค์ (สิรินทร์ ลัดดาภิรมย์ บุญเชิดชู, 2558) มีผลงานวิจัยหลายชิ้นที่ระบุว่า การเรียนรู้ด้วย STEAM ช่วยพัฒนาผู้เรียนในระดับปฐมวัย ชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษาทางด้านความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ความเข้าใจในนวัตกรรม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และ

ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบและประดิษฐ์ชิ้นงาน (ฉัตรทราวดี บุญถนอม และอรพรรณ บุตรกัตัญญู, 2558); เลิศนารี รอดกำเนิด และ ชลาธิป สมานิติ, 2559; ทักษิณทร ไกรวรรณ และปัทมาวดี เล่ห์มงคล, 2560) จะเห็นได้ว่านอกจากศิลปะศึกษาจะมีคุณค่าอย่างมากภายในศาสตร์ของตัวเองแล้ว เมื่อกำนำไปบูรณาการข้ามศาสตร์ก็ก่อให้เกิดพลวัตที่สร้างประโยชน์ให้กับสาขาวิชาอื่นๆอย่างยิ่ง ส่งผลให้เกิดสัมฤทธิ์ผลด้านความรู้ ทักษะ ทักษะคติในการเรียนรู้ศาสตร์ต่างๆได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิผลมากขึ้น เนื่องจากผู้เรียนได้ใช้ความคิดหลากหลายมิติ มากขึ้น เหตุจากได้บูรณาการความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการซึ่งเป็นจุดเด่นของศิลปะศึกษาเข้าไปในกระบวนการศึกษาวิชาเหล่านั้นนั่นเอง

พัฒนาการของการเรียนการสอนศิลปะหรือศิลปะศึกษาของไทยมีมาอย่างยาวนาน สมัยโบราณก่อนมีระบบโรงเรียนจะเกิดขึ้นอยู่ตามวัง ตามวัด และตามบ้านเรือนตามสกุลช่างต่างๆ รูปแบบการเรียนการสอนศิลปะเป็นไปในลักษณะของการเรียนการสอนเชิงฝึกหัดช่างฝีมือประเภทต่างๆ เน้นการสอนเพื่อสืบทอดรูปแบบทางวัฒนธรรมจากอดีต เมื่อมีระบบโรงเรียนของรัฐเกิดขึ้นตามอิทธิพลการศึกษาจากตะวันตกในปี พ.ศ. 2414 วิชาศิลปะก็ได้ถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษา แต่เป็นในรูปแบบของการวาดเขียนซึ่งหมายถึงการวาดภาพแบบมีสเกลและเขียนภาพลอกแบบจากวัตถุจริง ต่อมาในปี พ.ศ. 2456 รัชกาลที่ 6 ได้ทรงตั้งโรงเรียนฝึกหัดช่างขึ้น (ปัจจุบันคือวิทยาลัยเพาะช่าง) โดยมีเป้าหมายเพื่ออนุรักษ์งานช่างไทยประเพณีไว้ เนื่องจากแรงงานช่างไทยจะเสื่อมสูญเนื่องจากอิทธิพลตะวันตกเริ่มแพร่หลายเข้ามามากขึ้น (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2548) โรงเรียนช่างที่ตั้งขึ้นนี้เป็นสถาบันการศึกษาเฉพาะทางด้านศิลปะในระบบโรงเรียนแห่งแรกของไทย หลังจากนั้นกระแสวิทยาการจากตะวันตกเข้ามาสู่สังคมไทยเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ กระทั่งหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นประชาธิปไตยในราวปี พ.ศ. 2475 ในช่วงนี้อิทธิพลด้านความรู้จากช่างฝีมือชาวตะวันตกที่เข้ามาสร้างประติมากรรมและสถาปัตยกรรมในที่สาธารณะเพื่อเป็นอนุสรณ์สถานให้แก่ชนชั้นนำกลุ่มต่างๆ ในยุคนั้นเป็นจำนวนมากได้พัฒนาให้เกิดสถาบันศิลปะเพื่อฝึกสอนคนท้องถิ่นให้มีทักษะเชิงช่างตามแบบหลักวิชา (academic) ของตะวันตก (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2548) ในปี พ.ศ. 2486 (ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยศิลปากร) เพื่อผลิตช่างฝีมือที่เป็นคนท้องถิ่นออกไปร่วมสร้างอนุสาวรีย์เหล่านั้น การเกิดขึ้นของสถาบันการศึกษาศิลปะระดับสูงในสังคมไทยเหล่านี้ส่งผลต่อวิวัฒนาการด้านหลักสูตรศิลปะศึกษาในขั้นพื้นฐานอย่างระดับประถม และมัธยมของไทยด้วย โดยหลักสูตรรายวิชาทางด้านศิลปะศึกษาในระดับประถมและมัธยมของไทยในช่วงเวลาดังกล่าวค่อนข้างจะเน้นรูปแบบการเรียนการสอนศิลปะในรูปแบบของงานช่างฝีมือ (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2527)

ลักษณะการเรียนการสอนศิลปะแบบนี้ดำรงอยู่เรื่อยมาจนกระทั่งเกิดการเรียนการสอนศิลปะศึกษาสำหรับเด็กโดยเฉพาะให้กับผู้เรียนที่ไม่ได้จบไปเป็นช่างฝีมือทางศิลปะขึ้นมาในปี พ.ศ.

2511 โดยกลุ่มนักเรียนนอกที่จบการศึกษาจากสหรัฐอเมริกาได้ตั้งแผนกวิชาศิลปศึกษาในระดับปริญญาตรีที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยวิชาการศึกษาโดยมีจุดประสงค์เพื่อผลิตครูศิลปะที่ไปสอนเด็กนักเรียนในโรงเรียนโดยตรง ซึ่งเป็นแนวทางที่แตกต่างจากการเรียนการสอนศิลปะที่เคยมีมาก่อนหน้านี้ที่มุ่งผลิตช่างฝีมือหรือศิลปิน (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2532) และผลผลิตเชิงช่างหรือศิลปินเหล่านั้นมาประกอบวิชาชีพครูศิลปะในระบบการศึกษาเป็นจำนวนมาก โดยในช่วงแรกของการเปิดหลักสูตรศิลปศึกษามีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาอันเนื่องมาจากขาดครูศิลปศึกษาทั้งปริมาณและคุณภาพ (ทินกร บัวพูล, 2535) หลักสูตรศิลปศึกษาตามแนวทางใหม่นี้ได้นำแนวคิดด้านการเรียนการสอนศิลปศึกษาแนวพิพัฒนาการ (Progressivism) ที่เน้นเรื่องของการสอนโดยให้เด็กเป็นศูนย์กลาง เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงและมุมมองที่ว่างงานศิลปะเด็กมีลักษณะเฉพาะต่างจากของผู้ใหญ่เข้ามา หลักสูตรศิลปศึกษาตามแนวทางใหม่นี้ได้ผลิตครูและบุคลากรเข้าสู่วงการศิลปศึกษาจำนวนมาก และมีการดำเนินการเรื่อยมาจนกระทั่งมีการนำแนวคิดทางด้านการเรียนการสอนศิลปะแนวยึดหลักเกณฑ์ (Discipline-Based Art Education: DBAE) จากอเมริกาเข้ามาใช้ในอุดมศึกษาของไทยซึ่งแนวคิดนี้เริ่มในราวปี พ.ศ. 2532 และดำรงอยู่มาจนปัจจุบัน มีหลักฐานปรากฏอยู่ในรูปแบบตำราเรียน เอกสาร และงานวิจัยด้านศิลปศึกษาของการศึกษาในระดับช่วงชั้นต่างๆที่มีแนวคิดเกี่ยวกับ DBAE ในไทยหลายชิ้น (มะลิฉัตร เอื้ออานันท์, 2532); วิรุณ ตั้งเจริญ, 2532; สันติ คุณประเสริฐ, 2544, และ วิรุณ ตั้งเจริญ, 2548) มูลเหตุของการเกิดการเรียนการสอนศิลปะแนวยึดหลักเกณฑ์ในอเมริกาเกิดจากความต้องการในการปฏิรูปศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมถึงวิชาอื่นๆ และการหาทางเลือกที่แตกต่างจากพิพัฒนาการนิยมปรับเปลี่ยนจากแนวคิดเด็กเป็นศูนย์กลางไปสู่สาระความรู้เป็นศูนย์กลาง การเข้ามาของแนวคิดการเรียนการสอนศิลปะแนว DBAE ในสังคมไทยทำให้คนในวงการศิลปศึกษาและคนทั่วไปมองเห็นว่าศิลปะเด็กมีสาระที่เห็นชัดเจนมากขึ้น มีเนื้อหาและรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาทั้งความรู้ ทักษะ ทศนคติชัดเจน แทนที่จะเห็นว่าศิลปะคืองานช่างฝีมือดังเช่นในอดีตที่ผ่านมา หลังจากนั้นตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2540 แนวคิดด้านการเรียนการสอนศิลปะแนว Neo - DBAE แนวพหุศิลปศึกษา (Arts Education) และศิลปศึกษาหลังสมัยใหม่ (Post-Modern Art Education) เข้ามาสู่สังคมและถูกพัฒนาเรื่อยมาจนมาถึงยุคปัจจุบัน มีหลักฐานปรากฏเป็นข้อเขียนและงานวิจัยต่างๆ ในสถาบันการศึกษา (คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545 ; สันติ คุณประเสริฐ, 2547; วิรุณ ตั้งเจริญ, 2548)

กระแสการเปลี่ยนแปลงของการเรียนการสอนศิลปะระดับอุดมศึกษาของไทยส่งผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาของไทยในระดับประถมและมัธยมเป็นอย่างมาก ดังเช่นที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการเกิดสถาบันฝึกหัดเชิงช่างทั้งแบบไทยประเพณีและช่างแบบตะวันตก หลักสูตรศิลปศึกษาในระดับประถมมัธยมก็จะเน้นรูปแบบการสอนเชิงทักษะแบบช่างฝีมือ เมื่อเกิดแนวคิดศิลปศึกษาแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยวิชาการศึกษาซึ่ง

มีปรัชญาและรูปแบบการเรียนการสอนแนวพัฒนาการนิยม (Progressivism) ในปี พ.ศ. 2492 หลักสูตรศิลปศึกษาในระดับประถมและมัธยมหลังจากนั้น (ปี พ.ศ. 2498, 2503, 2521) ก็มีทิศทางที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง มุ่งส่งเสริมการแสดงออกโดยเสรีของเด็ก คำนี้ถึงเรื่องของความงาม ความซาบซึ้งในใจเด็ก และการพัฒนาเชิงบุคลิกภาพแทนที่การฝึกทักษะในเชิงช่างซึ่งจะต้องทำตามแบบต้นฉบับมากขึ้นกว่าหลักสูตรที่มีมาก่อนหน้านี้ (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2527: 115, 119, 129, 140; 2532: 200) หลังจากที่มีการเข้ามาของแนวคิดทางการสอนศิลปะแบบ DBAE ตำราเอกสารต่างๆ รวมถึงหลักสูตรการศึกษาศิลปะในระดับต่างๆก็พูดถึงสาระความรู้ต่างๆที่ครอบคลุมเนื้อหาตามแบบ DBAE อันได้แก่ศิลปะวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และสุนทรียศาสตร์เพิ่มมากขึ้นกว่าการเน้นเพียงศิลปะปฏิบัติดังที่เคยมีมาในอดีตด้วย เมื่อทิศทางของศิลปศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้อิทธิพลของยุคหลังสมัยใหม่และการเรียนการสอนศิลปะแขนงต่างๆ (Arts Education) ที่หลอมรวมองค์ความรู้ด้านทัศนศิลป์ ดนตรี และศิลปะการแสดงไว้ในหลักสูตรเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) หลักสูตรการศึกษาศิลปะในระดับพื้นฐานของประเทศไทย (พ.ศ. 2544) ก็มีการรวมดนตรี นาฏศิลป์และทัศนศิลป์เข้ามาอยู่ในกลุ่มสาระเดียวกันแทนที่จะแยกกลุ่มรายวิชาแบบหลักสูตรฉบับเดิมก่อนหน้านี้ เช่น ในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับหลักสูตรศิลปศึกษาระดับอุดมศึกษาส่งอิทธิพลต่อการศึกษาศิลปะในระดับพื้นฐานโดยตรง

ในปัจจุบันมีกระแสความเปลี่ยนแปลงต่างๆเข้ามาสู่สังคมและวงการศึกษาอย่างมากซึ่งส่งผลกระทบต่อและจำเป็นสำหรับนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554) กระแสเหล่านี้ได้แก่ กระแสด้านนโยบายรัฐ กระแสด้านเศรษฐกิจ สังคม กระแสด้านวิชาการ กระแสด้านเทคโนโลยี กระแสด้านคุณธรรมและจริยธรรม และกระแสด้านปรัชญาการศึกษาของแต่ละสถาบันการศึกษา

กระแสด้านนโยบายรัฐ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2560-2579) และแผนการศึกษาชาติ (พ.ศ. 2560-2579) โดยยุทธศาสตร์ชาติ คือกรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนต้องทำตาม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" หรือตามคติ "มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน" ส่วนแผนการศึกษาชาติถูกจัดทำโดยมีเป้าหมายให้คนไทยได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งแผนทั้งคู่เกิดขึ้นมาในยุคสมัยเดียวกันและสอดรับกันในประเด็นด้าน 1) ความมั่นคงและการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ 2) การสร้างความสามารถในการแข่งขัน และการศึกษาเพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีด

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3) การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน และการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และเท่าเทียมกันทางสังคม และทางการศึกษา 5) การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการจัดการศึกษาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 6) การปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ และระบบบริหารจัดการในการศึกษา

กระแสด้านเศรษฐกิจ สังคม ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาหลักสูตรของไทยมากได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งปัจจุบันเป็นฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ถูกเขียนในยุคสมัยเดียวกันกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการศึกษาชาติ เนื้อหาจึงมีความสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน

กระแสด้านวิชาการ ซึ่งเป็นกระแสที่มีอิทธิพลต่อหลักสูตรมากที่สุด โดยหลักสูตรที่จัดให้แก่ผู้เรียนควรจะทำขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะในการตอบสนองกับสภาพสังคมในปัจจุบันและอนาคตที่กำลังมาถึง หนึ่งในแนวคิดสำคัญที่มีผู้กล่าวถึงมากที่สุด ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรคือ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership For 21st Century Skills, 2011) ซึ่งเป็นแนวคิดในระดับสากลที่มองการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคตว่าโลกจะมีลักษณะการเป็นโลกของเทคโนโลยีและเศรษฐกิจการค้า มีการเชื่อมโยงแบบโลกาภิวัตน์ มีวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงาน ความเป็นเมืองจะเพิ่มขึ้นในพื้นที่ที่เคยเป็นชนบท ประชากรวัยชรามากขึ้นและต้องพึ่งพิงตนเอง ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันตลอดจนถึงอนาคต ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ ได้กล่าวถึงการศึกษาไทยไว้ในหนังสือ ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21 Bellanca and Brandt (2556) สรุปได้ว่า “ปี พ.ศ.2554 การศึกษาไทยอยู่ในภาวะวิกฤตด้านคุณภาพดังจะเห็นได้จากตัวชี้วัดด้านการศึกษาและการสอบหลายครั้ง นักเรียนนักศึกษาซึ่งเป็นผลผลิตของการศึกษาไม่มีศักยภาพที่จะเรียนรู้ความเปลี่ยนแปลงของโลกและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การปฏิรูปการศึกษาที่แท้ควรปฏิรูปกระบวนการทัศน์ด้วย จากเดิมที่ครูเป็นผู้มอบความรู้ให้แก่ นักเรียนนักศึกษาในสถาบันต่างๆ เปลี่ยนเป็นช่วยกันออกแบบกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูกับเด็กและเยาวชนทุกคนในสังคม นั่นคือกระบวนการเรียนรู้สำคัญกว่าความรู้ และครูมิใช่ผู้มอบความรู้ แต่เป็นผู้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ไปพร้อมๆ กันกับเด็กและเยาวชน เพราะตัวความรู้นั้นมีมากมายมหาศาลเกินกว่าที่จะมอบให้นักเรียนได้ ในศตวรรษใหม่มีหนทางค้นหาความรู้ด้วยตนเองจากทุกหนทุกแห่งทั้งในสิ่งแวดล้อมและในอินเทอร์เน็ต หากการศึกษาไทยยังอยู่กับกระบวนการทัศน์เดิมคือมอบความรู้เป็นรายวิชา ก็จะไม่ทันสถานการณ์โลก กระบวนทัศน์ใหม่ควรที่จะพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้ใฝ่รู้ตลอดชีวิต เด็กและเยาวชนจะได้เรียนรู้ตามบริบทของแต่ละคน ที่ทุกคนควรมีคือความสามารถในการเรียนรู้ตลอดเวลา

ตลอดชีวิตและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง” และ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2557a) กล่าววิพากษ์การศึกษาไทยและเสนอแนะแนวทางเพื่อการพัฒนาการศึกษาในปัจจุบันไว้ว่า “การสอนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่เน้นการบอกจากครู โดยครูไปหาความรู้จากเอกสาร ตำรา แล้วนำมาบอก เด็กจะจดท่องจำ ตามที่ครูบอกแล้วสอบตามนั้น รูปแบบนี้ไม่ทำให้มีทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 เพียงพอ เด็กจะไม่รู้จักคิด ไม่พัฒนาความรู้ ไม่รับผิดชอบต่อเพื่อนและสังคม และไม่พัฒนาการมีคุณธรรมได้อย่างแท้จริง จำเป็นต้องเปลี่ยนวัฒนธรรมการสอนจากการเรียนที่ผู้เรียนต้องรับความรู้จากครูคนเดียวมาเป็นสอนให้ผู้เรียนหาความรู้ด้วยตัวเองได้ ด้วยกระบวนการเหล่านี้ทักษะที่คาดหวังจึงจะเกิดกับผู้เรียนได้”

ความเห็นของนักวิชาการดังกล่าวนอกจากจะสอดคล้องกับทักษะศตวรรษที่ 21 แล้ว ยังสอดคล้องกับกระบวนการในการศึกษาและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยที่เน้นเรื่องทางความคิด การผลิตนักคิด นักสร้างสรรค์ซึ่งมีลักษณะเป็นปัจเจก มากกว่าการผลิตช่างฝีมือที่มุ่งให้มีมาตรฐานด้านความรู้และทักษะคล้ายๆกัน ทั้งยังสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้แบบรายบุคคล (Personalized Learning) ซึ่งเป็นกระแสหนึ่งของการศึกษาในปัจจุบันที่เน้นศักยภาพในตัวผู้เรียนตามความต้องการและลักษณะเฉพาะตนมากกว่าการเรียนรู้แบบหลักสูตรเดียวใช้กับทุกคน (one size fits all) อีกหนึ่งแนวคิดทางการศึกษาใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยคือเรื่องการศึกษา 4.0 ซึ่งในปัจจุบันเราอยู่ในยุคที่ 4 (4.0) ซึ่งเป็นยุคที่มีปัญหาต่อเนื่องมาจากยุค 3.0 หรือยุคโลกาภิวัตน์ที่ประเทศไทยพยายามเดินตามสากล เน้นการรับเทคโนโลยีจากภายนอก จนกลายเป็นผู้บริโภค ชื่อ กิน ใช้ ตามกระแสโลก ยุคนี้จึงเป็นยุคที่สังคมไทยต้องส่งเสริมการผลิตความคิด ผลิตสินค้า และบริการต่างๆมากขึ้น ไม่ได้เป็นเพียงผู้บริหารหรือบริการอย่างเดียว การศึกษาไทย 4.0 จึงเป็นแนวคิดของการศึกษาที่จะส่งเสริมให้เยาวชนรุ่นใหม่ก้าวไปสู่ผลผลิตนิยมเพื่อให้มีทักษะศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2557: 3-5) ในส่วนของกระแสวิชาการด้านศิลปศึกษาเองมีนักวิชาการต่างๆทั้งไทยและต่างประเทศได้พูดถึงการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการศึกษาและการเรียนการสอนศิลปศึกษาโดยตรง เช่น Freedman (2005) กล่าวว่าขณะนี้ทิศทางของศิลปศึกษาว่าอยู่ในทิศทางของการปฏิรูปการศึกษาซึ่งต่างจากแนว DBAE และการทดสอบและมาตรฐานจากรัฐและแห่งชาติ การปฏิรูปครั้งนี้จะต่างจากในอดีตที่ไม่ได้เปลี่ยนแค่เนื้อหาหลักสูตรหรือวิธีการ มันเป็นการเปลี่ยนรากฐานในแนวทางของการคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนในทัศนศิลป์และมันกำลังเกิดขึ้นในโรงเรียน มหาวิทยาลัย พิพิธภัณฑ์ และสถาบันด้านวัฒนธรรมอื่นๆ Duncum (2005) ได้พูดถึงการปรับเปลี่ยนวิธีสอนศิลปศึกษา เนื่องจากการเข้ามาของ visual culture ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป การเรียนการสอนศิลปศึกษา visual culture จะเน้นการบูรณาการความรู้ในรูปแบบสหวิทยาการที่หลากหลาย และการศึกษาเรียนรู้สู่รูปแบบใหม่ๆ แนวคิดและผลงานศิลปะร่วมสมัย เพื่อนำไปสู่การทำความเข้าใจและรู้เท่าทันสารที่เปิดเผยและแฝงอยู่ในงานศิลปะเหล่านั้น

กระแสด้านเทคโนโลยี มีภาคเอกชนและนักวิชาการหลายคนในระดับสากลได้พูดถึง การศึกษาสำหรับอนาคตในปี 2050 ที่เทคโนโลยีจะมีบทบาทสำคัญด้านการศึกษา เช่น Sedere (2008) มองว่าอนาคตคนรุ่นต่อไปจะเผชิญกับปัญหาท้าทายใหม่ ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศจะก่อให้เกิดผลด้านความมั่นคงด้านอาหารและผลผลิตการเกษตร น้ำ ภัยธรรมชาติ ระบบ นิเวศและการสูญพันธุ์ทางชีวภาพ ปัญหาด้านสุขภาพมนุษย์ จำนวนประชากรจะถึง 9,000 ล้านในปี 2050 ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาโครงสร้างประชากร อัตราการไม่รู้หนังสือ สังคมผู้สูงอายุ ความยากจน ช่องว่างชนชั้น การขาดทรัพยากร วิกฤติพลังงาน การก่อการร้าย นโยบายด้านการศึกษาควรถูกจัดทำ ขึ้นเพื่อรับมือกับปัญหาเหล่านี้ โดยเทคโนโลยีจะมีบทบาทสำคัญ ในด้าน หลักสูตร เนื้อหาวิชา ทักษะ พื้นฐาน บทบาทของครู และระยะเวลาเรียน หรือ Parsons (2010) ได้กล่าวถึงอนาคตทางการศึกษา ของแคนาดาในปี 2050 ว่าโรงเรียนปัจจุบันต้องการการปฏิรูป และการศึกษาก็จะมีการเปลี่ยนแปลง มาก การเปลี่ยนแปลงนั้นเกิดจากเทคโนโลยีดิจิทัล การศึกษา การเข้าชั้นเรียน ห้องสมุด การเข้าถึง ข้อมูลจะเปลี่ยน ห้องเรียนจะสามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา ครูมีหน้าที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ เรียนรู้ตามจุดแข็งและความสนใจของนักเรียน การใช้เทคโนโลยีไร้สายจะช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียน เพิ่มขึ้น เครือข่ายสังคม (social network) จะเป็นที่แพร่หลายโดยที่นักเรียนจะสามารถเรียนรู้ด้วย ตัวเองด้วยการแนะนำจากครู ในปี 2050 นักเรียนเรียนแบบกำกับตนเอง สร้างโครงการและ ตารางเวลาของตนเอง และครูจะกลายเป็นผู้ให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกด้านอื่น ๆ หลักสูตรจะถูก สร้างให้มีลักษณะเป็นโครงการศึกษาค้นคว้า (inquiry projects) ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่าง กว้างขวางและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการเข้าถึงของตนเองได้ ทั้งหมดอาศัยการเติบโตของ ระบบดิจิทัลในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา เช่นเดียวกับ Stevenson (2010) ที่มองว่าการศึกษาโดยใช้ ชั้นเรียนเสมือน ที่ไม่ต้องเข้าชั้นเรียนทางกายภาพจริงแต่เรียนผ่านอุปกรณ์สื่อสารด้วยเทคโนโลยี ชั้นสูงจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกและช่วยแก้ปัญหาการศึกษาของอเมริกาในอนาคตในหลายๆด้าน และเทคโนโลยีสื่อสารจะทำให้การศึกษาเป็นการศึกษาสำหรับทุกคน

กระแสด้านคุณธรรมและจริยธรรมถูกระบุไว้ทั้งในยุทธศาสตร์ชาติ แผนการศึกษาชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่พูดเรื่องธรรมาภิบาลอย่างชัดเจน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และการศึกษา 4.0 ก็พูดถึงความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ยังมีแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ที่มองว่าปัญหาจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเจริญทางวัตถุ และ ระบบสื่อสารที่ทันสมัยทำให้ ความพอเพียงในการดำรงชีวิต และ ความมีอิสระในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง ความสามารถในการ ควบคุมและจัดการเพื่อให้ตนเองได้รับการสนองต่อความต้องการต่างๆ รวมทั้ง ความสามารถในการจัดการปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเองซึ่งเป็นพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งตนเอง ได้สูญหายไป โดยเฉพาะในชนบทและกลุ่มด้อยโอกาส แนวคิดนี้จึงเน้นให้ประชาชนทุกระดับเลือก

ปฏิบัติตนอย่างพอประมาณ มีเหตุมีผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2015)

กระแสปัจจัยพื้นฐานด้านปรัชญาการศึกษาที่ขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละสังคม บางสังคมอาจต้องการให้ผู้เรียนเป็นผู้รอบรู้ในสรรพวิทยาต่างๆ หรือเป็นผู้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด บางสังคมต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถที่จะหาเลี้ยงชีพและปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคมได้ หรือบางสังคมอาจต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถที่จะช่วยเหลือทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้ ความต้องการเหล่านี้จะไม่เหมือนกันในแต่ละสังคมเพราะขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม สภาพเศรษฐกิจและการเมือง ตลอดจนค่านิยมของสังคมแต่ละสังคมแตกต่างกันออกไป ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรของสถาบันการศึกษาต่างประเทศ จึงมีปรัชญา วัตถุประสงค์ ที่ต่างกันออกไปด้วย หลักสูตรศิลปศึกษาของสถาบันต่างประเทศกันจึงมีความแตกต่างกันทั้งพันธกิจ วัตถุประสงค์ เนื้อหา หลักสูตร และคุณลักษณะของบัณฑิต การจำแนกประเภทของสถาบันการศึกษาจำแนกได้หลายประเภท เช่น อาจจำแนกตามกรอบมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2554 กำหนดประเภทหรือกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิทยาลัยชุมชน กลุ่มสถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี กลุ่มสถาบันเฉพาะทาง และ กลุ่มสถาบันที่เน้นการวิจัยขั้นสูงและผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา หรือการจำแนกประเภทสถาบันการศึกษาโดยใช้กรอบกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2564: 2) จัดสถาบันอุดมศึกษาเป็นกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มพัฒนาการวิจัยระดับแนวหน้าของโลก กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม กลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา กลุ่มผลิตและพัฒนาบุคลากรวิชาชีพและสาขาจำเพาะ และกลุ่มอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด หรืออาจจำแนกประเภทของสถาบันโดยใช้กรอบแนวคิดอื่นๆ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนที่ 21 ก หน้า 1-11, 2564) เช่น กรอบการพัฒนาที่ยั่งยืนของสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2546: 4-5) ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุกๆ ด้านอย่างสมดุลบนพื้นฐานขององค์ประกอบ 3 ด้านคือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม(และวัฒนธรรม) ภายใต้กรอบแนวคิดนี้สถาบันการศึกษาในเมืองหลวงอาจมีจุดเด่นทางด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม สถาบันการศึกษาในหัวเมืองหลักอาจมีความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ขณะที่สถาบันการศึกษาในภูมิภาคจะโดดเด่นในด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม สถาบันการศึกษาต่างประเทศกันย่อมมีจุดแข็ง จุดอ่อน จุดเน้น และ ทิศทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาที่แตกต่างกันออกไป

การเปลี่ยนแปลงของสภาพการเมือง เศรษฐกิจ สังคมในปัจจุบันที่แสดงออกผ่านทางนโยบายรัฐ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ความเคลื่อนไหวด้านวิชาการ การเรียกร้องความต้องการด้านคุณธรรมและจริยธรรม และปรัชญา วัตถุประสงค์ทางการศึกษาของแต่ละสถาบันการศึกษา ส่งผลกระทบต่อความต้องการจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตรการศึกษาซึ่งเป็นหนึ่งในหัวใจ

สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาสังคม จากการศึกษาพบว่าหลักสูตรศิลปศึกษาในระดับปริญญาตรีทั้งที่สังกัดอยู่ในคณะครุศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่เปิดทำการสอนอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลายาวนาน มีลักษณะโครงสร้างเนื้อหา รายวิชาบางส่วนที่คล้ายคลึงกัน โดยจะมีวิชาพื้นฐานที่เป็นพื้นฐานของการสอนศิลปะแบบหลักวิชา (Academic) ผสมผสานกับโครงสร้างแบบ DBAE ที่เน้นแกนทางด้านศิลปะปฏิบัติเป็นฐานมากกว่า แกนอื่นๆ และมีรายวิชาทางการสอนศิลปะในระดับการศึกษาพื้นฐานทั้งประถมและมัธยมศึกษา อยู่ในหลักสูตรของทุกสถาบัน อาจมีรายวิชาที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตนเสริมเข้าไปอยู่บ้างเล็กน้อย แตกต่างกันไป เช่น หลักสูตรศิลปศึกษาของ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2562) ที่อยู่ในภาคอีสานของ ประเทศก็มีลักษณะของการบูรณาการองค์ความรู้ ภูมิปัญญา ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมของภูมิภาคเข้ามาอยู่ในหลักสูตร เช่น มีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมของภาคอีสาน หลักสูตรศิลปศึกษาของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี คณะศึกษาศาสตร์ (2562) ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ทาง ภาคใต้ของประเทศไทยที่มีผู้นับถือศาสนาอิสลามและรูปแบบงานศิลปะเฉพาะของภาคใต้เป็นอันมาก หลักสูตรก็มีลักษณะของการบูรณาการรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนาและศิลปะท้องถิ่น อยู่เป็นจำนวนมาก เช่นเดียวกับหลักสูตรศิลปศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่มีเนื้อหา หลักสูตรเน้นองค์ความรู้เรื่องการช่างและศิลปวัฒนธรรมเฉพาะตนของท้องถิ่นอย่างโดดเด่น หลักสูตรศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2562) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ที่สุดและตั้งอยู่ใจกลาง เมือง จึงเน้นเรื่องของการสอน นวัตกรรมทางการสอนศิลปศึกษา การอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย และมี วิชาทางการออกแบบที่สามารถประยุกต์ในเชิงพาณิชย์ได้มากกว่าสถาบันอื่น ด้านหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะศิลปกรรมศาสตร์ (2560) ซึ่งแตกต่างจาก สถาบันอื่นในแง่การสังกัดอยู่คณะศิลปกรรมศาสตร์ จึงมีรายวิชาทางด้านพหุศิลปศึกษา ดนตรี นาฏศิลป์ และรายวิชาที่เกี่ยวกับศิลปะกับผู้มีความต้องการพิเศษอยู่บ้างนอกเหนือไปจากวิชาพื้นฐาน ที่คล้ายหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันอื่น จะเห็นได้ว่าแต่ละสถาบันการศึกษาจะมีอัตลักษณ์เฉพาะตัว ที่ต่างกัน ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น บทบาทหน้าที่ของสถาบันการศึกษาในแต่ละประเภท ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ พื้นที่ตั้ง บริบทสังคมและวัฒนธรรม งบประมาณ ฯลฯ การพัฒนาหลักสูตรของ ในแต่ละสถาบันการศึกษา จำเป็นจะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขที่เป็นปัจจัยเหล่านี้เป็นพื้นฐาน และจำแนก จุดแข็งจุดอ่อนตลอดจนอัตลักษณ์ของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งและแต่ละกลุ่มออกมาเพื่อกำหนด แนวทางในการพัฒนาให้ได้อย่างชัดเจน

หลักสูตรศิลปศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการผลิตครูศิลปะเข้าสู่ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่ง จะส่งอิทธิพลต่อนักเรียนจำนวนมากซึ่งจะต้องอาศัยอยู่ในอนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมา ยความเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี องค์ความรู้ของศาสตร์เอง รวมถึง บทบาทหน้าที่ของประเภทของสถาบัน สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดกรอบแนวทางและทิศทาง

ในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของแต่ละสถาบันการศึกษา จากการศึกษา หลักสูตรศิลปศึกษาที่ปรับปรุงล่าสุดของสถาบันการศึกษาต่างๆ พบการเชื่อมโยงต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อตอบสนองแนวโน้มร่วมสมัยเหล่านี้อยู่มากน้อยต่างกันไป แต่โดยภาพรวมถือว่ายังไม่ตอบสนอง ทิศทางที่กล่าวถึงมากเท่าใดนัก ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเรื่องน่าพิจารณาและทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะ นำเสนอการศึกษาการพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยในระดับปริญญาตรี ว่าควรจะมีแนวโน้มของการพัฒนาไปในทิศทางใด โดยเป็นการพัฒนาหลักสูตรที่คำนึงถึงประเภทของ สถาบันอุดมศึกษาตลอดจนจุดอ่อนจุดแข็งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม อิทธิพลจากความต้องการของสังคมไทยและปรัชญาแนวคิดด้านการเรียนการสอนศิลปะ ตลอดจนทิศทางกระแสการเปลี่ยนแปลงในระดับสากล หลักสูตรจำเป็นต้องมีการคิดใหม่ทำใหม่โดยความร่วมมือของคนใน วงการศิลปศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งศิลปศึกษาไทยมีประชาคมทางศิลปศึกษาที่ไม่กว้างใหญ่นักและ เชื่อมโยงถึงกันได้หมด สามารถนำมาซึ่งความร่วมมือเพื่อนำไปสู่เป้าหมายร่วมกันได้โดยไม่ยาก ทั้งนี้ ผลที่ได้จากการวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์แก่วงการศึกษาศิลปะในระดับอุดมศึกษา เป็นประโยชน์ต่อ การศึกษาศิลปะในทุกๆระดับและเป็นประโยชน์ต่อการนโยบายเพื่อพัฒนาประเทศโดยรวมต่อไป

คำถามวิจัย

หลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีบนฐานบริบทร่วมสมัยควรมีกรอบแนวคิดและลักษณะ เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและบริบทร่วมสมัย
2. เพื่อศึกษาและกำหนดลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่ผู้ใช้หลักสูตร ต้องการ
3. เพื่อพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย

ขอบเขตการวิจัย

1. มุ่งทำการศึกษากับหลักสูตรศิลปศึกษาในประเทศ
2. มุ่งศึกษากับสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดหลักสูตรศิลปศึกษาในระดับปริญญาตรี และผู้ที่ เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้พัฒนาหรือวางแผนเชิงนโยบายในหลักสูตรระดับดังกล่าว
3. หลักสูตรที่สร้างขึ้นเป็นผลที่เกิดจากกระบวนการวิจัย ในแง่การนำไปใช้อาจมีปัจจัยอื่น เช่น จำนวนและคุณสมบัติอาจารย์ งบประมาณ ซึ่งไม่ได้ถูกนำมาร่วมวิเคราะห์เพราะ เป็นปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การนำเสนอหลักสูตร

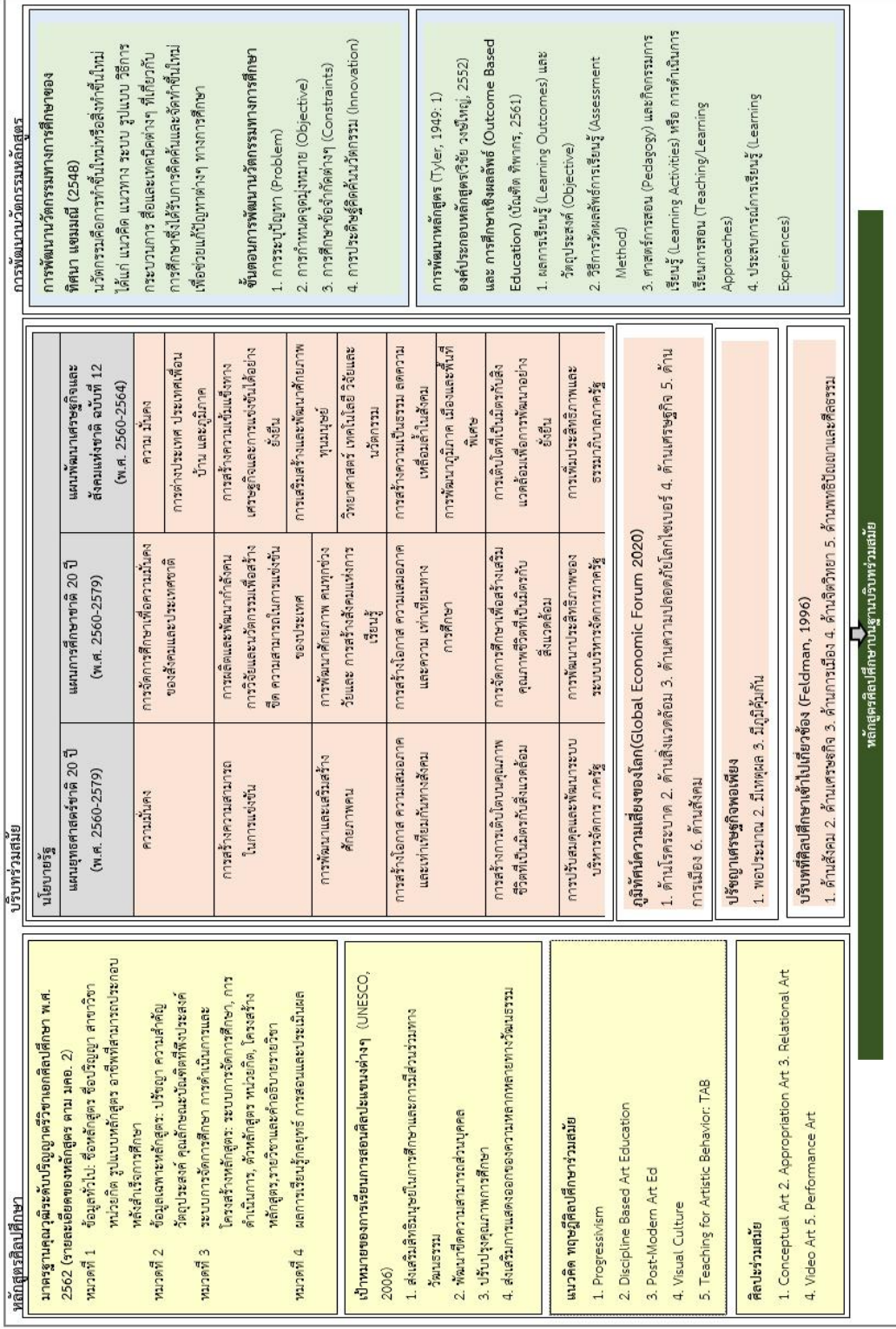
ในวิจัยชิ้นนี้ เป็นในเชิงแนวคิด การนำไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับปัจจัยและบริบทของแต่ละสถาบันการศึกษา

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย ประกอบด้วยทฤษฎี แนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. บริบทร่วมสมัย: ประกอบด้วย
 - 1.1 บริบทสังคมโลก ได้แก่ ภูมิทัศน์ความเสี่ยงโลก (World Economic Forum, 2018)
 - 1.2 บริบทสังคมไทย ได้แก่ เป้าหมายและอุดมการณ์ของชาติ อันได้แก่ แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) แผนการศึกษาชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)
 - 1.3 บริบทท้องถิ่น ได้แก่ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่เน้น ด้านความพอประมาณ การมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน
2. บริบทศิลปศึกษา: ประกอบด้วย
 - 2.1 บริบทที่ศิลปศึกษาเกี่ยวข้อง (Feldman, 1996)
 - 2.2 บริบทศิลปะร่วมสมัยในศิลปศึกษา
 - 2.3 หลักสูตรศิลปศึกษา: เป้าหมายของการเรียนศิลปะ, มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีวิชาเอกศิลปศึกษา พ.ศ. 2562
 - 2.4 แนวคิด ทฤษฎีศิลปศึกษาร่วมสมัย
3. การพัฒนานวัตกรรมหลักสูตร: การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา, การพัฒนาหลักสูตรแบบการศึกษาเชิงผลลัพธ์ (Outcome Based Education)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

นวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย หมายถึง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา หมวดวิชาเฉพาะทางด้านศิลปศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจสังคมปัจจุบันในระดับสากล ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับศาสตร์สาขาวิชา

ลักษณะของหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย หมายถึง องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรประกอบด้วยวัตถุประสงค์ วิถีวัดผลการเรียนรู้ การจัดการศึกษา(วิธีการนำหลักสูตรไปใช้) และองค์ความรู้(รายวิชา) ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มผู้เรียนและสภาพบริบทในปัจจุบัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. กรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและบริบทร่วมสมัยที่สะท้อนกระแสการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมืองเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของไทยและสากลที่เป็นปัจจุบัน
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพึงประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยระดับอุดมศึกษา ซึ่งสาขาวิชาศิลปศึกษาตามสถาบันต่างๆ อาจนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรของตน
3. หลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยซึ่งคณาจารย์ ผู้บริหาร ตลอดจนผู้วางนโยบายด้านการศึกษานำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนการผลิตบัณฑิตครูศิลปะซึ่งตอบสนองและชี้้นำการเปลี่ยนแปลงให้สังคม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยเรื่องการพัฒนาวัตกรรมการหลักสูตรการเรียนการสอนศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารจากตำรา บทความ งานวิจัย และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้องของทั้งไทยและต่างประเทศ จำแนกเป็น 7 ส่วน มีรายละเอียดในการนำเสนอต่อไปนี้

1. การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา
2. หลักสูตรและหลักสูตรศิลปศึกษา
3. หลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย
 - 3.1 บริบทสังคมโลก
 - 3.2 บริบทสังคมไทย
 - 3.3 บริบทท้องถิ่น
 - 3.4 บริบทศิลปศึกษา
4. แนวคิดทางการศึกษาร่วมสมัย
 - 4.1 แนวคิดร่วมสมัยทางการศึกษา
 - 4.2 แนวคิดร่วมสมัยทางศิลปศึกษา
5. แนวคิดด้านปรัชญาการศึกษา
 - 5.1 ปรัชญาการศึกษาตะวันตก
 - 5.2 ปรัชญาการศึกษาไทย
6. มาตรฐานสมรรถนะด้านการสอนและมาตรฐานวิชาชีพครูศิลปะ
 - 6.1 มาตรฐานวิชาชีพครู
 - 6.2 มาตรฐานวิชาชีพครูศิลปะ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในความหมายของนวัตกรรมการศึกษาและแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรในงานวิจัยชิ้นนี้ ขอเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาดังต่อไปนี้

1.1 ความหมายนวัตกรรมทางการศึกษา

ทิตินา แคมณี (2558) นวัตกรรมเป็นสิ่งที่ทำขึ้น ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของความคิดหรือการกระทำหรือสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ดังนั้น นวัตกรรมด้านการเรียนการสอนจึงอาจมีลักษณะเป็นแนวคิดหรือวิธีการหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม ความใหม่ไม่ใช่คุณสมบัติเดียวของนวัตกรรม มิฉะนั้นทุกอย่างที่ใหม่จะถือเป็นนวัตกรรมทั้งสิ้น นวัตกรรมไม่ว่าด้านใดจำเป็นต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นสิ่งใหม่ ซึ่งมีความหมายในหลายลักษณะ ได้แก่ 1) เป็นสิ่งใหม่ทั้งหมดหรือใหม่เพียงบางส่วน 2) เป็นสิ่งใหม่ที่ยังไม่เคยนำมาใช้ในที่นั้น 3) เป็นสิ่งใหม่ในช่วงเวลาหนึ่ง แต่อาจเป็นของเก่าในอีกช่วงเวลาหนึ่ง
2. เป็นสิ่งใหม่ที่ยังอยู่ในกระบวนการทดลองว่าจะใช้ได้ผลมากน้อยเพียงไรในบริบทนั้น
3. เป็นสิ่งใหม่ที่ได้รับการยอมรับและนำไปใช้บ้างแล้วแต่ยังไม่เป็นส่วนหนึ่งของระบบงานปกติ หากกลายเป็นการใช้อย่างเป็นปกติในระบบงานนั้นแล้ว ไม่ถือเป็นนวัตกรรม
4. เป็นสิ่งใหม่ที่ได้รับการยอมรับนำไปใช้บ้างแล้วแต่ยังไม่แพร่หลาย ไม่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง

มนสิข สิทธิสมบูรณ์ (2557) ให้ความหมายของนวัตกรรมการศึกษาและการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาว่า นวัตกรรมหมายถึงการกระทำใหม่ๆ หรือการพัฒนาที่ดัดแปลงจากสิ่งใดๆแล้วทำให้ดีขึ้น และเมื่อนำนวัตกรรมมาใช้ในวงการศึกษาจึงเรียกว่า “นวัตกรรมการศึกษา” การพัฒนานวัตกรรมการศึกษา (Educational Innovation) จึงหมายถึงการกระทำใหม่ การสร้างใหม่หรือการพัฒนาที่ดัดแปลงจากสิ่งใดๆ แล้วทำให้การศึกษาหรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดีขึ้นกว่าเดิม ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว มีแรงจูงใจในการเรียน ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดกับผู้เรียน

สรุป นิยามของนวัตกรรมคือแนวความคิด การปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยและได้ผลดียิ่งขึ้น เมื่อนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยให้การทำงานได้ผลดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม เมื่อนำนวัตกรรมมาใช้ในการศึกษาจึงเรียกนวัตกรรมการศึกษา นวัตกรรมทางด้านการศึกษาในวิจัยชิ้นนี้คือ นวัตกรรมด้านวิธีการ แนวคิด หรือแนวทางที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาด้านการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการและสภาวะร่วมสมัยในปัจจุบัน

1.2 ประเภทนวัตกรรมทางการศึกษา

มนสิข สิทธิสมบูรณ์ (2557: 26-28) จำแนกประเภทของนวัตกรรมเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. นวัตกรรมด้านสื่อการสอน ได้แก่ การพัฒนาสื่อการสอนประเภทต่างๆ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ชุดเรียนรู้ด้วยตนเอง แบบฝึกทักษะต่างๆ ฯลฯ
2. นวัตกรรมด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การพัฒนาวิธีสอนแบบต่างๆ เช่น การสอนแบบโครงงาน การสอนแบบ CIPPA การสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน ฯลฯ
3. นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร ได้แก่ แนวทางการพัฒนาหลักสูตรใดๆทางการเรียนการสอน เช่น หลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรฝึกอบรม หลักสูตรกิจกรรม ฯลฯ
4. นวัตกรรมด้านการวัดและประเมินผล ได้แก่ การสร้างแบบวัดต่างๆ การสร้างเครื่องมือวัด การประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการสร้างฐานข้อมูล การวิเคราะห์ การประเมิน ฯลฯ
5. นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ แนวทางการพัฒนากระบวนการบริหารใดๆ เช่น การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงระบบ เชิงกลยุทธ์ เชิงบูรณาการ การบริหารแบบภาคีเครือข่าย การบริหารโดยใช้โรงเรียน บ้าน วัด ชุมชน สถานประกอบการเป็นฐาน ฯลฯ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2536) จำแนกนวัตกรรมทางการเรียนการสอนเป็น 5 ประเภทได้แก่ นวัตกรรมประเภทหลักสูตร นวัตกรรมประเภทการบริหารและการจัดการ นวัตกรรมประเภทการสอน นวัตกรรมประเภทโครงการและนวัตกรรมการเรียนการสอนประเภทเครื่องสมองกล

1.3 การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

มนสิข สิทธิสมบูรณ์ (2557: 26, 29) กล่าวว่า ขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรม คือ ขั้นตอนการวิจัยเชิงการพัฒนา (Research and Development) โดยทั่วไปกำหนดออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพ มีขั้นตอนย่อยๆ ของการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ยกวางแผนนวัตกรรม (สื่อ วิธีการสอน หลักสูตร การวัดและการประเมิน และกระบวนการบริหาร) นำเสนอแก่ผู้เชี่ยวชาญ ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง/เป้าหมาย และอาจจะหาประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาผลกับการนำไปใช้ มีขั้นตอนย่อยคือ การนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง/เป้าหมาย ทำการทดสอบผลและประเมินผลการใช้ โดยอาจจะเปรียบเทียบก่อนใช้และหลังใช้หรือเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผล โดยใช้แบบวัดความพึงพอใจ แบบวัดทัศนคติ แบบวัดความคิดเห็น หรือใช้รูปแบบการประเมินใดๆ เพื่อการประเมินผลการใช้นวัตกรรมนั้น

ทิศนา แคมมณี (2558: 421 - 423) ระบุกระบวนการในการพัฒนานวัตกรรมด้านการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. การระบุปัญหา (Problem) ความคิดในการพัฒนานวัตกรรม ส่วนใหญ่จะเริ่มจากการมองเห็นปัญหา และต้องการแก้ไขปัญหานั้นให้ดีขึ้น
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Objective) เมื่อระบุปัญหาแล้วก็กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อในการพัฒนานวัตกรรมว่านวัตกรรมนั้นควรมีคุณสมบัติหรือประสิทธิภาพอย่างไร และเพียงใด
3. การศึกษาข้อจำกัดต่างๆ (Constraints) ก่อนจะพัฒนานวัตกรรมต่างๆขึ้นมา ผู้พัฒนาต้องศึกษาข้อมูลลักษณะของปัญหาและข้อจำกัดในบริบทต่างๆที่จะใช้นวัตกรรมนั้น เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ได้จริง
4. การประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม (Innovation) ได้แก่ นวัตกรรมที่สร้างขึ้นอาจนำของเก่ามาปรับปรุง ดัดแปลง เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาและทำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น หรืออาจคิดค้นขึ้นมาใหม่ทั้งหมด นวัตกรรมอาจอยู่ในรูปแบบแตกต่างกัน เช่น อาจมีลักษณะเป็นแนวความคิด หลักการ แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ เทคนิค หรือสิ่งประดิษฐ์ และเทคโนโลยี เป็นต้น
5. การทดลองใช้ (Experimentation) เมื่อคิดค้นหรือผลิตนวัตกรรมด้านการเรียนการสอน แล้วต้องทดลองใช้นวัตกรรม ซึ่งประกอบด้วย การทดลองใช้ ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข การทดลองใช้เพื่อดูว่านวัตกรรมนั้นนำไปใช้ได้จริงและได้ผลเพียงไร ผลการทดลองจะทำให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงและหาทางแก้ไขให้ได้ผลตามต้องการ
6. การเผยแพร่ (Dissemination) เมื่อแน่ใจว่านวัตกรรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพแล้วก็สามารถนำไปเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักและยอมรับกันอย่างแพร่หลาย
7. การยอมรับหรือต่อต้านนวัตกรรมนั้น เมื่อนวัตกรรมได้รับการเผยแพร่ไปชั่วระยะหนึ่ง นวัตกรรมนั้นจะได้รับการพิสูจน์อย่างแท้จริงว่าได้รับการยอมรับในระดับใด บางนวัตกรรมอาจได้รับการยอมรับจนนำไปใช้แพร่หลาย บางนวัตกรรมอาจได้รับการนำไปใช้แต่ไม่แพร่หลาย บางนวัตกรรมตายไปเพราะไม่ได้รับการยอมรับนำไปใช้ก็มี

มารุต พัฒผล (2562) เสนอกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรมประกอบด้วยขั้นตอนที่เชื่อมโยงกันเป็นวงจร 5 ขั้นตอน ซึ่งเป็นรากฐานของรูปแบบการพัฒนานวัตกรรมหลักสูตร ได้แก่

- ขั้นที่ 1 การสังเกตและรับรู้ปัญหา
- ขั้นที่ 2 การระบุจุดเน้นของนวัตกรรมที่ต้องการ
- ขั้นที่ 3 การก่อร่างแนวความคิด
- ขั้นที่ 4 การสร้างต้นแบบนวัตกรรม
- ขั้นที่ 5 การทดสอบนวัตกรรมและสรุปผล

สรุปขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาอาจจำแนกออกได้เป็น 6 ขั้นตอนคล้ายคลึงขั้นตอนของการทำวิจัยโดยเฉพาะวิจัยประเภทงานวิจัยและพัฒนา (R&D) ได้แก่ 1) การระบุปัญหา 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย 3) การศึกษาข้อจำกัดต่างๆ 4) การประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม 5) การ

ทดลองใช้ 6) การเผยแพร่ การพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรในการวิจัยขั้นนี้จะดำเนินการตั้งแต่ขั้นของการศึกษาและระบุปัญหาไปจนถึงขั้นของการประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม ไม่รวมถึงขั้นการทดลองใช้ เนื่องจากข้อจำกัดด้านระยะเวลา บุคลากร สถานที่ และการบริหารจัดการ

1.4 เกณฑ์การประเมินความเป็นนวัตกรรม

การจะพิจารณาตัดสินว่าสิ่งใดเป็นหรือไม่เป็นนวัตกรรม เชนาวิทย์ สงคราม (2556) ได้นำเสนอโมเดลแบบประเมินผลงานความเป็นนวัตกรรมซึ่งได้มาจากการสนทนากลุ่มด้วยฐานการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ดีเยี่ยมด้านการวัดและประเมินผล ด้านการสร้างนวัตกรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านเทคโนโลยีการศึกษา เน้นการประเมิน 3 ด้าน ในรูปแบบรูบริกส์ซึ่งในแต่ละตัวบ่งชี้จะมีระดับคุณภาพและน้ำหนักที่ให้แตกต่างกันไป แต่ละด้านมีตัวบ่งชี้ดังนี้

1. มาตรฐานด้านกระบวนการพัฒนานวัตกรรม มีตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- 1.1 มาตรฐานด้านกระบวนการพัฒนานวัตกรรม
- 1.2 การกำหนดเป้าหมายที่สอดคล้องกับปัญหา
- 1.3 กรอบความคิดในการสร้างนวัตกรรม
- 1.4 การออกแบบนวัตกรรมตามหลักการและทฤษฎี
- 1.5 การปรับปรุงนวัตกรรมต้นแบบ
- 1.6 การประเมินและสรุปผลนวัตกรรม
- 1.7 การนำเสนอนวัตกรรม/เผยแพร่วัตกรรม
- 1.8 ความคำนึงถึงลิขสิทธิ์จรรยาบรรณ

2. มาตรฐานด้านคุณค่า มีตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- 2.1 องค์ความรู้ใหม่ที่ต่อยอดจากองค์ความรู้เดิม
- 2.2 การแก้ปัญหาได้ตรงตามวัตถุประสงค์
- 2.3 ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรเพื่อแก้ปัญหา
- 2.4 ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
- 2.5 การยอมรับจากผู้ใช้งาน
- 2.6 การเรียนรู้ร่วมกันจากกลุ่มผู้พัฒนานวัตกรรม

3. ความเป็นนวัตกรรม มีตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- 3.1 เป็นสิ่งใหม่ วิธีการใหม่ หรือแนวทางใหม่
- 3.2 การสร้างสรรค์ในผลงาน
- 3.3 ลิขสิทธิ์หรือสิทธิบัตร

เกณฑ์การประเมินความเป็นนวัตกรรมนี้จะเน้นกระบวนการตั้งแต่การสร้างไปจนถึงพัฒนา นวัตกรรมจนสำเร็จจดสิทธิบัตร แต่การประเมินความเป็นนวัตกรรมหลักสุดในงานวิจัยนี้จะนำไปใช้ ในการประชุมกลุ่มกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group) ซึ่งผู้ร่วมประชุมจะไม่มีข้อมูลด้าน กระบวนการพัฒนานวัตกรรมจึงเน้นการประเมินมาตรฐานด้านคุณค่าและความเป็นนวัตกรรมเป็น หลัก

1.5 นวัตกรรมที่ส่งผลต่อหลักสูตร

มีผู้กล่าวถึงนวัตกรรมใหม่ๆทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรจำนวนมาก เมื่อ จะพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับทั้งผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาและบัณฑิตผู้จะออกไป ทำงานในส่วนของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเด็นเหล่านี้จึงเป็นที่น่าสนใจและส่งผลต่องานวิจัยชิ้นนี้ โดยตรง นวัตกรรมและแนวโน้มใหม่ๆทางการศึกษา มีผู้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

1.5.1 การเรียนรู้ส่วนบุคคล

UNESCO (2017) กล่าวถึงการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalized Learning) ว่า เพื่อให้ การศึกษามีเป้าหมาย จำเป็นต้องถูกทำให้มีความเป็นส่วนบุคคล เราจะไม่สามารถเรียนรู้ได้ดีหากเรา ไม่เห็นความเกี่ยวข้องของสิ่งที่เรากำลังเรียนรู้และวิธีการที่นำไปใช้กับสถานการณ์ส่วนตัวของเรา สำหรับการศึกษานในอนาคตจะต้องนำสิ่งนี้มาประยุกต์ใช้และให้การเรียนรู้ส่วนบุคคลนี้เกิดขึ้นได้ แต่ ละบุคคลจำเป็นต้องเป็นเจ้าของกระบวนการเรียนรู้อย่างเต็มที่ เราไม่สามารถทำให้การได้รับการ การศึกษาเกิดขึ้นกับใครบางคนได้ ทำได้เพียงใช้กลยุทธ์เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ ต้องการการศึกษา ทำความเข้าใจกับมันแล้วจึงเป็นเจ้าของมัน ด้วยวิธีนี้ครูจะเดินเคียงข้างเด็กในขณะที่เด็กค้นพบโลก แห่งการศึกษา เพื่อให้การเรียนรู้เป็นแบบเฉพาะบุคคล ควรนำเสนอความรู้ สมรรถนะ พฤติกรรม และแนวทางการเรียนรู้แก่ผู้เรียนในลักษณะที่สมเหตุสมผล สามารถทำความเข้าใจ มีความเกี่ยวข้อง และทำให้ผู้เรียนต้องการเรียนรู้ข้อมูลเพิ่มเติม ไม่ใช่เรื่องง่าย และต้องใช้กลยุทธ์ การอุทิศตน การ ไตร่ตรองอย่างรอบคอบ การประเมินซ้ำอย่างต่อเนื่อง และการจับตาดูรายละเอียด สามารถทำได้โดย ที่ใช้ทรัพยากรน้อยและมีนักเรียนจำนวนมาก

การเรียนรู้เฉพาะบุคคลคือการสอนและการเรียนรู้ที่เน้นที่ภูมิหลัง ความต้องการ ศักยภาพ และการรับรู้ของผู้เรียน เป็นการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางคือการ ตระหนักว่าบทบาทของครูไม่ใช่หน้าที่ในการถ่ายทอดข้อมูลมากนัก แต่ต้องทำงานอย่างใกล้ชิดกับ นักเรียนเพื่อให้แน่ใจว่าพวกเขาเข้าใจและสามารถก้าวเรียนรู้ไปสู่ขั้นต่อไปได้ การเรียนรู้ส่วนบุคคล เป็นปรัชญาที่บ่งบอกถึงกลยุทธ์บางอย่าง: จำเป็นต้องพัฒนาอย่างรอบคอบ การสอนและการเรียนรู้ เป็นวิธีการที่ยากกว่าวิธีสอนที่เราเรียกว่า "ครูบรรยาย" (โดยมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูหรือ ระหว่างนักเรียนเองเพียงเล็กน้อย) หรือแนวทางการใช้ "ตำราเรียน" ที่ ครูอยู่ตรงนั้นเพียงเพื่อทำซ้ำ

แบบฝึกหัดจากตำราเรียนและ/หรือบอกให้นักเรียนอ่าน การเรียนรู้ส่วนบุคคลเป็นคำกล่าวที่ทรงพลัง ซึ่งมีเป้าหมายที่นักเรียนจะเป็นเจ้าของกระบวนการเรียนรู้ที่จะกลายเป็นผู้เรียนตลอดชีวิต

วิชัย วงษ์ใหญ่ and มารุต พัฒนาผล (2561) กล่าวถึงการเรียนรู้ส่วนบุคคล พอสรุปได้ว่าโลกยุคใหม่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้การเรียนรู้ในปัจจุบันแตกต่างไปจากการเรียนรู้แบบเดิมที่องค์ความรู้อยู่ที่ครูและในตำรา แต่ด้วยเทคโนโลยีปัจจุบันความรู้เกือบทั้งหมดสามารถหาได้ทางอินเทอร์เน็ต ผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้เหล่านั้นได้ด้วยตนเองตามความสนใจ ใช้ศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้และฝึกฝนทักษะต่างๆ ด้วยตนเองผ่านวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งการเรียนรู้แบบออนไลน์และการเรียนรู้แบบดั้งเดิม ลักษณะ Education Disruption นี้จึงเป็นที่มาของการพัฒนาการเรียนการสอนให้ตอบโจทยพฤติกรรมและความต้องการของผู้เรียนในเจเนอเรชัน Z และ Alpha ด้วยเหตุที่เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความสุขของผู้เรียนคือเป้าหมาย ผู้เรียนต้องเป็นศูนย์กลาง เป็นการเรียนรู้เชิงลึก จึงมีการออกแบบการเรียนรู้ให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ ให้ได้มากที่สุดและเหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด สามารถตอบสนองธรรมชาติ ความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ซึ่งออกมาในการเรียนรู้ที่เรียกว่าการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalized Learning)

การเรียนรู้ส่วนบุคคลมีแนวคิดสำคัญ คือ การเรียนรู้ใดๆ ก็ตามจะเป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเป็นการเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) และประสบความสำเร็จจะต้องเป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน ถือว่าผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดเป้าหมายและวิธีการเรียนรู้ของตนเองได้ตามระดับความสามารถของตนเอง ใช้วินัยในตนเอง (Self-discipline) เป็นเครื่องมือสำคัญในการกำกับควบคุมตนเอง ใช้ความมุ่งมั่นพยายามในการเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ เป้าหมายประการหนึ่งของการเรียนรู้ส่วนบุคคลคือความสุขของผู้เรียน ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน ส่งเสริมและสนับสนุน ให้ผู้เรียนแต่ละคนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละคนสามารถเลือกใช้วิธีการเรียนรู้และออกแบบกิจกรรมที่แตกต่างกัน มีช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลายซึ่งผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงและเลือกได้ตามความสนใจและความถนัดเพื่อการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้เดียวกันหรือเชื่อมโยงกัน ผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นโค้ช (coach) ให้กับผู้เรียน โดยการสร้าง แรงจูงใจ ให้คำแนะนำ ให้ผู้เรียนใช้ศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้ให้มากที่สุด

1.5.2 Adaptive Learning Software และ Machine Learning

วรารกรณ์ สามโกเศศ (2560) กล่าวถึงห้องเรียนแบบดั้งเดิมชนิดที่นักเรียนทุกคนเรียนรู้สิ่งเดียวกัน ในเวลาเดียวกัน ด้วยวิธีการสอนเดียวกัน และด้วยความเร็วในการเรียนรู้เดียวกัน หลักสูตรมาตรฐานและมีตารางเรียนคงที่ซึ่งมีมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 ถึงปัจจุบันกำลังถูกเปลี่ยนแปลงด้วยเทคโนโลยีที่สามารถช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพการให้การศึกษา โรงเรียนทั่วโลกกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่

การศึกษาที่อาศัยซอฟต์แวร์ซึ่งทำให้การสอนแบบกลุ่มในห้องเรียนมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับการสอนส่วนตัว นวัตกรรมการเรียนรู้แบบใหม่ที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้นี้มี 3 ประการคือ 1) Adaptive Learning Software หรือซอฟต์แวร์ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ของแต่ละคนอย่างแตกต่างกันด้วยความเร็วในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันและแก้ไขจุดอ่อนที่ไม่เหมือนกันของผู้เรียน 2) Personalized learning หรือการเรียนรู้เฉพาะบุคคลโดยใช้ EdTech (Education Technology) หรือเทคโนโลยีการศึกษาสมัยใหม่อย่างหลากหลายชนิด มีงานวิจัยหลายชิ้นที่พบว่า Personalized Learning ช่วยทำให้สัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ของนักเรียนสูงกว่าการศึกษาในแบบดั้งเดิมอย่างชัดเจน อีกทั้งยังทำให้ผู้เรียนเกิดความสุข อยากรู้มากขึ้นอีกด้วยเนื่องจากตรงกับความต้องการ ความสนใจ ความใฝ่ฝัน และพื้นฐานวัฒนธรรมรายบุคคล 3) Machine Learning (Artificial Intelligence) ซึ่งหมายถึงการที่ machine (อาจเป็นหุ่นยนต์หรือในรูปแบบอื่น) เรียนรู้เพิ่มขึ้นผ่านประสบการณ์ สามารถแก้ปัญหาในบางเรื่องของผู้เรียนหรือการมีจุดบกพร่องในการเรียนรู้จากการสังเกตผู้เรียนโดยอัตโนมัติ

1.5.3 การเรียนรู้มหภาคด้วยระบบออนไลน์ (MOOC: Massive Open Online Course)

ธานินทร์ อินทรวิเศษ, ธนวัฒน์ พูลเขตนคร, ธนวัฒน์ เจริญษา, นิตยา นาคอินทร์, and ภาสกร เรืองรอง (2561) กล่าวถึงเทคโนโลยีกับการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล ด้วยการศึกษาแบบ MOOC พอสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดแบบ MOOC (Massive Open Online Course) ซึ่งทำให้เกิดความสะดวกและเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วทุกสถานที่ทุกเวลา ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อการสอนทุกรูปแบบทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล ในระดับอุดมศึกษามีการเปิดหลักสูตรการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดแบบ MOOC ซึ่งสามารถรองรับจำนวนผู้เรียนได้จำนวนมาก

สรุป นวัตกรรมที่อาจส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ การเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalization) การเรียนรู้หน่วยย่อย (Micro Learning) การเรียนรู้มหภาคด้วยระบบออนไลน์ (MOOC) และการเรียนรู้ผ่านอุปกรณ์การเรียนรู้ (Machine Learning) นวัตกรรมเหล่านี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในหลักสูตร

2. หลักสูตรและหลักสูตรศิลปศึกษา

2.1 หลักสูตร

2.1.1 ความหมายของหลักสูตร มีผู้ให้คำนิยามไว้ดังต่อไปนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) กล่าวถึงความหมายหลักสูตรว่าเป็น มวลประสบการณ์ทางการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรายวิชา กลุ่มวิชา เนื้อหาสาระ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่ได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ธำรง บัวศรี (2542) กล่าวถึงความหมายหลักสูตรว่า คือ 1) รายวิชาหรือเนื้อหาที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนได้เรียน 2) ประสบการณ์ที่จัดให้กับผู้เรียนเพื่อให้มีพัฒนาการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 3) แผนที่ได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหากิจกรรมและมวลประสบการณ์ ในแต่ละโปรแกรมการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านต่างๆตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้

Parkay, Anctil, and Hass (2006) หลักสูตรก็คือ ประสบการณ์ทั้งหมดที่ผู้เรียนได้รับการจัดการศึกษาภายใต้โปรแกรมหรือวัตถุประสงค์หนึ่งๆ ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาของแต่ละสถาบันการศึกษา ซึ่งหลักสูตรต้องได้รับการพัฒนาจากทฤษฎีและงานวิจัยทางการศึกษาคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้งจากอดีตและปัจจุบัน ตลอดจนความคาดหวังของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย

สรุป จากความหมายของหลักสูตรตามที่มีผู้กล่าวมาพอสรุปได้ว่าหลักสูตรมีหลายความหมายและหลายมิติ ทั้งกว้างและแคบ อย่างกว้างหมายถึงมวลประสบการณ์ทั้งหมดที่ผู้เรียนจะได้รับจากโรงเรียนรวมถึงประสบการณ์นอกห้องเรียนด้วย ความหมายอย่างแคบลงหลักสูตรจะหมายถึงชุดวิชา รายวิชา เนื้อหาวิชา แผนการเรียนรู้หลายๆหน่วยที่ประกอบกัน หรือความหมายที่แคบที่สุดหลักสูตรหมายถึงหน่วยการเรียนรู้เพียงหน่วยเดียวเฉพาะด้าน หลักสูตรในวิจัยชิ้นนี้คือชุดวิชาเอกที่ประกอบกันเป็นสาขาวิชา

2.1.2 องค์ประกอบของหลักสูตร

หลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการตามที่เสนอของผู้เชี่ยวชาญหลักสูตรประกอบด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

Tyler (1949) กล่าวถึงองค์ประกอบหลักสูตรว่าประกอบด้วย 1) จุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่โรงเรียนควรบรรลุคืออะไร 2) มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรที่สามารถทำให้บรรลุจุดมุ่งหมาย 3. ประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านี้สามารถจัดให้มีประสิทธิภาพอย่างไร 4. เราจะสามารถทราบได้อย่างไรว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

รัตนะ บัวสนธ์ (2562) กล่าวถึง “หลักสูตร” ซึ่งหมายถึงเอกสารที่ใช้เป็นแนวทางสำหรับการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นใดชั้นหนึ่งจะมีองค์ประกอบสำคัญ คือ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหาสาระ 4) แนวทางจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ 5) การประเมินผล

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554: 98 - 99) ระบุองค์ประกอบหลักสูตรว่าประกอบด้วย 1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2. เนื้อหาสาระ 3. การจัดการเรียนรู้ 4. การวัดและประเมินผล

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของหลักสูตรที่ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรเห็นพ้องกันประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญได้แก่ จุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ เนื้อหา/ประสบการณ์ วิธีการจัดการเรียนการสอน/วิธีสอน และการประเมินผล

2.1.3 รูปแบบหลักสูตร

รูปแบบของหลักสูตรสามารถจำแนกออกได้หลายรูปแบบ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบหลักสูตรมีผู้นำเสนอไว้ ดังต่อไปนี้

วิชย วงษ์ใหญ่ (2554: 101-102) จำแนกรูปแบบหลักสูตรไว้ดังนี้ 1) หลักสูตรรายวิชา 2) หลักสูตรสัมพันธ์วิชา 3) หลักสูตรประสบการณ์ 4) หลักสูตรบูรณาการ 5) หลักสูตรอิงมาตรฐาน 6) หลักสูตรเสริม

চারঙ্গ บัวศรี (2542: 175-203) แบ่งประเภทหลักสูตรไว้ ดังนี้ 1) หลักสูตรรายวิชา 2) หลักสูตรสัมพันธ์วิชา 3) หลักสูตรกว้าง 4) หลักสูตรแกน 5) หลักสูตรประสบการณ์ 6) หลักสูตรเกณฑ์ความสามารถ 7) หลักสูตรกระบวนการ 8) หลักสูตรบูรณาการ

สำหรับหลักสูตรที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับสำหรับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาคือ หลักสูตรประเภทหลักสูตรรายวิชา ดังที่วิชย วงษ์ใหญ่ (2554: 101) และชูศรี สุวรรณโชติ (2544) ได้กล่าวไว้ว่า “เป็นหลักสูตรที่รู้จัก เหมาะสมและนิยมใช้กันมากในสถาบันอุดมศึกษา เพราะมีความเชื่อว่าความรู้ และสติปัญญา การแสวงหาความรู้ และกระบวนการเรียนรู้ทำให้เกิดปัญญา” ในงานวิจัยชิ้นนี้มุ่งพัฒนาหลักสูตรในส่วนของวิชาเอก ซึ่งน่าจะเกี่ยวข้องกับหลักสูตรรายวิชามากที่สุด

บุญชม ศรีสะอาด (2546) และชูศรี สุวรรณโชติ (2544: 43-57) อธิบายความหมายของหลักสูตรแยกรายวิชาหรือเนื้อหาวิชา (Separated-Subject Curriculum) ว่า หลักสูตรประเภทแยกรายวิชาหรือเนื้อหาวิชาจะแยกแยกรายวิชาในกลุ่มเดียวกันออกเป็นส่วนๆ เพื่อให้เห็นรายวิชาและเนื้อหาสาระเฉพาะอย่าง

2.1.4 ประเภทของหลักสูตร

การสร้างและพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องคำนึงถึงประเภทของหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้สอน ผู้เรียนสภาพการณ์ และบริบทต่างๆของหลักสูตร ประเภทของหลักสูตรมีผู้ระบุถึงมีหลายประเภท

1. หลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standards-based curriculum)

Lund and Tannehil (2010) กล่าวถึงหลักสูตรอิงมาตรฐาน (standards-based curriculum) ว่า คือหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นโดยดูจากมาตรฐาน (เขต รัฐ หรือระดับชาติ) ระบุทักษะความรู้ และอุปนิสัย (dispositions) ที่นักเรียนควรแสดงให้เห็นว่าบรรลุตามมาตรฐานเหล่านั้น และระบุกิจกรรมที่จะช่วยให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายที่ระบุไว้ในมาตรฐาน

2. หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based curriculum)

International Bureau of Education (2018) ระบุความหมายหลักสูตรฐานสมรรถนะหรือหลักสูตรอิงสมรรถนะ คือหลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์ที่ซับซ้อนของกระบวนการเรียนรู้ (เช่น ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ผู้เรียนใช้) แทนที่จะมุ่งเน้นไปที่สิ่งที่ผู้เรียนคาดหวังว่าจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่

กำหนดตามธรรมเนียม ในหลักการของหลักสูตรรูปแบบนี้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและปรับให้เข้ากับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของนักเรียน ครู และสังคม กิจกรรมการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมได้ถูกเลือกเพื่อให้ผู้เรียนสามารถรับและใช้ความรู้ ทักษะ และทัศนคติต่อสถานการณ์ที่พวกเขาพบในวิถีชีวิตประจำวันได้

3. หลักสูตรอิงสถานที่ (Place-based Curriculum)

อมลิน จตุพร and อมรัตน์ วัฒนาธร (2558) กล่าวถึงการศึกษาอิงสถานที่ว่าเน้นไปที่การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ผู้คนและสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับชุมชนและการพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงองค์ความรู้ด้านสถานที่ การเรียนรู้อิงสถานที่และการศึกษาภาคสนาม

4. หลักสูตรที่มีวัฒนธรรมเป็นฐาน (Culture-based Curriculum)

Demmert (2011) กล่าวถึงการเรียนรู้การสอนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่มีวัฒนธรรมเป็นฐาน (Culture-Based Education: CBE) ว่าหลักสูตรที่มีวัฒนธรรมเป็นฐานจะไม่เหมือนกันและอาจแตกต่างกันไปสำหรับกลุ่มโรงเรียนที่มีนักเรียนพื้นเมืองที่แตกต่างกัน เครื่องมือในการประเมินจะต้องมีการพัฒนาขึ้นเพื่อวัดระดับของโปรแกรมที่มีวัฒนธรรมเป็นฐานของโรงเรียนที่สะท้อนถึงการให้ความสำคัญของชุมชนของนักเรียนเป็นอย่างดี และ ต้องมีการพัฒนาเครื่องมือในการประเมินซึ่งมีความเหมาะสมทางภาษาศาสตร์และวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับการให้ความสำคัญและความต้องการทางวิชาการของชุมชน

สรุป ประเภทของหลักสูตรจำแนกได้หลายประเภท ประเภทหลักสูตรที่คุ้นเคยและใช้กันแพร่หลายที่สุดคงได้แก่หลักสูตรอิงมาตรฐาน ซึ่งใช้ตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา โดยเฉพาะสาขาวิชาที่มีองค์กรวิชาชีพ หลักสูตรต้องอิงกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพอยู่ค่อนข้างมาก

2.1.5 การพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรมีองค์ประกอบสำคัญที่ต้องพิจารณาประกอบด้วย ปัจจัยที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร และการประเมินหลักสูตร

2.1.5.1 ปัจจัยที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร

ในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของงานวิจัยชิ้นนี้ จำเป็นต้องรู้ถึงปัจจัยที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรครอบคลุมความจำเป็นด้านต่างๆ

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2557) กล่าวถึงปัจจัยพื้นที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรว่าประกอบด้วย ด้านปรัชญาการศึกษา ด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ด้านจิตวิทยา พัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้านพัฒนาการของผู้เรียน ด้านความต้องการและความสนใจของผู้เรียน และด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

วิชัย วงศ์ใหญ่ (2554: 13-20) ระบุถึงสิ่งกำหนดหลักสูตรว่าสิ่งกำหนดหลักสูตร คือ การเตรียมการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ ซึ่งจำเป็นสำหรับนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่

1. สิ่งกำหนดหลักสูตรด้านเป้าหมายและอุดมการณ์ของชาติ ได้แก่ แผนการศึกษาชาติ เพราะจะทำให้ทราบเป้าหมายและอุดมการณ์ของชาติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประเทศ
2. สิ่งกำหนดหลักสูตรด้านเศรษฐกิจ สังคม อันได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3. สิ่งกำหนดหลักสูตรด้านวิชาการ ซึ่งจะมีอิทธิพลมากกว่าสิ่งกำหนดหลักสูตรด้านอื่นๆ
4. สิ่งกำหนดหลักสูตรด้านเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่มาพร้อมกับความคิด ค่านิยม สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การสร้างความรู้ ค่านิยม วัฒนธรรม
5. สิ่งกำหนดหลักสูตรด้านจิตวิทยา การออกแบบหลักสูตรต้องศึกษาพัฒนาการของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน
6. สิ่งกำหนดหลักสูตรด้านคุณธรรมและจริยธรรม ที่ปรากฏทั้งใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และในปฏิญญาโลกว่าด้วยการอุดมศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21

สรุป ปัจจัยที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร ตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาจำแนกเป็นด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ด้านจิตวิทยา รวมถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านปรัชญาการศึกษา ด้านวิชาการ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม

2.1.5.2 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร มีนักวิชาการหลายท่านเสนอแนะไว้หลายแนวทางที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้

วิชัย วงศ์ใหญ่ (2554: 99) กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรว่าประกอบด้วย 1) ระบบการร่างและพัฒนาหลักสูตร 2) ระบบการใช้หลักสูตร 3) ระบบการประเมินหลักสูตร

ชวลิต ชูกำแหง (2551) กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรว่ามีขั้นตอนประกอบด้วย 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินและติดตามผลหลักสูตร

ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2557a) ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2557: 44-46) กล่าวถึง ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาว่า ดำเนินการดังต่อไปนี้ 1) การพิจารณาปรัชญาและจุดมุ่งหมายของ

หลักสูตร 2) การกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์ตามวัตถุประสงค์ 3) การจัดการเรียนการสอนให้
เป็นไปตามแผนที่วางไว้ 4) การประเมินผลหลักสูตร 5) การบริหารหลักสูตร

Taba (1962) กล่าวถึงการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรว่าประกอบด้วย 1) วินิจฉัยความ
ต้องการ 2) กำหนดวัตถุประสงค์ 3) คัดเลือกเนื้อหา 4) จัดระบบเนื้อหา 5) คัดเลือกประสบการณ์การ
เรียนรู้ 6) จัดระบบประสบการณ์การเรียนรู้ 7) กำหนดสิ่งที่ประเมินผล

Tyler (1949: 1) กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างหลักสูตรว่ามีดังนี้ 1) หาวัตถุประสงค์ทาง
การศึกษา 2) จัดประสบการณ์ทางการศึกษา 3) หาวิธีจัดประสบการณ์ทางการศึกษาให้มี
ประสิทธิภาพ 4) หาวิธีประเมิน

สรุป ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร มีผู้เสนอแนะไว้มากมายหลายรูปแบบ อาจสามารถจำแนก
ได้เป็น 3 ขั้นตอนหลักๆได้แก่ ขั้นตอนการวางแผนจัดทำหลักสูตร ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอน
การนำไปใช้ และขั้นตอนการประเมินเพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มี
ประสิทธิภาพดียิ่งๆขึ้นไป

2.1.5.3 การประเมินหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554: 123) ระบุว่า การประเมินหลักสูตรแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะแรก
ได้แก่ การประเมินหลักสูตรก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ ระยะที่ 2 คือ การประเมินหลักสูตรระหว่าง
ดำเนินการใช้หลักสูตร และระยะที่ 3 คือ การประเมินหลักสูตรภายหลังการใช้หลักสูตรครบ
กระบวนการ

1) จุดมุ่งหมายการประเมินหลักสูตร

มารุต พัฒผล (2558) กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อ
ตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษาว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรหรือไม่ แล้วนำ
ผลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพมากขึ้น และยังเป็นไปเพื่อตรวจสอบว่า
เอกสารหลักสูตร ได้แก่ หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหา การจัดการเรียนการสอน สื่อ การวัด
และประเมินผล มีความสอดคล้องกันหรือไม่ ซึ่งการประเมินในลักษณะนี้ส่วนมากจะดำเนินการก่อน
การนำหลักสูตรไปปฏิบัติ โดยทั่วไปจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินทำหน้าที่พิจารณาคุณภาพ
ของเอกสารหลักสูตร แนวทางการดำเนินการตรวจสอบมีหลายวิธี เช่น การดำเนินการประชุมสนทนา
กลุ่ม (Focus Group) การนำเสนอหลักสูตรในที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาหลักสูตร เป็นต้น

2) การประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้

มารุต พัฒผล (2558: 65) กล่าวถึง การประเมินก่อนการใช้หลักสูตรมุ่งประเมินคุณภาพของ
เอกสารหลักสูตร โดยใช้วิธีการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อตรวจสอบคุณภาพ
หลักสูตรฉบับร่าง และให้ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ โดยการพิจารณาองค์ประกอบต่างๆ ของ

หลักสูตร เช่น เอกสารหลักสูตร เนื้อหาสาระ การเรียนการสอน และการวัดประเมินผล โดยผู้เชี่ยวชาญหลายฝ่ายทั้งผู้เชี่ยวชาญทางด้าน หลักสูตร และผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาสาระที่บรรจุไว้ในหลักสูตรร่วมมือกันพิจารณาเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดก่อนที่จะนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554: 124) กล่าวถึง การประเมินหลักสูตรก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ เมื่อการพัฒนาหลักสูตรฉบับร่างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก่อนจะนำหลักสูตรไปใช้จริงจะต้องมีการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฉบับร่าง รวมทั้งองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง การประเมินหลักสูตรในระยะนี้จะต้องกระทำอย่างรอบคอบและมีระบบที่ชัดเจนเพราะผลการประเมินจะถูกนำมาปรับปรุงหลักสูตรให้ได้ตรงประเด็น ในระยะนี้มีขั้นตอนดังนี้

2.1) การกำหนดจุดมุ่งหมายการประเมินหลักสูตร การประเมินหลักสูตรระยะนี้มีจุดมุ่งหมายของการประเมิน ได้แก่ 1) การประเมินเอกสารหลักสูตรเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโครงสร้าง หลักสูตร และคุณภาพของเอกสารว่าสามารถชี้แนวไปสู่การจัดการเรียนการสอนได้มากน้อยเพียงใด 2) ประเมินระบบการบริหารจัดการ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของกระบวนการใช้หลักสูตร 3) ประเมินทรัพยากร เพื่อศึกษาความพร้อมของบุคลากรงบประมาณ สถานที่ และวัสดุหลักสูตร 4) ประเมินผลผลิตของหลักสูตร เพื่อศึกษาความสอดคล้องของผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนกับวัตถุประสงค์หลักสูตร 5) ประเมินคุณค่าของหลักสูตร เพื่อศึกษาภาพรวมของการใช้หลักสูตรทั้งหมด

2.2) การวางแผนดำเนินการ เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องวางแผนกำหนดขอบข่ายการประเมินให้ชัดเจน ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบการประเมิน การเก็บข้อมูลจะเก็บจากอะไรบ้าง ลักษณะของข้อมูลเชิงปริมาณกับเชิงคุณภาพ มีสัดส่วนเท่าไร แหล่งข้อมูล และผู้ให้ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอรายงานผลการประเมิน

2.3) การทดลองใช้หลักสูตรฉบับร่าง การทดลองใช้หลักสูตรฉบับร่างจะต้องจัดให้คล้ายกับสถานการณ์ใช้หลักสูตรจริง แต่ขนาดของกลุ่มทดลองจะเล็กและเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรที่จะใช้หลักสูตรได้จริง ต้องสอดคล้องกับแผนการประเมินหลักสูตรด้านระบบบริหารจัดการและการนิเทศกำกับดูแล และทรัพยากร

2.4) การประเมินผลจากการทดลองใช้ นำผลมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงหลักสูตรก่อนนำไปใช้จริง ผลการวิเคราะห์จะเป็นเครื่องชี้นำไปสู่การปรับปรุงแต่ละส่วนจากการประเมิน แต่ละจุด คณะกรรมการประเมินหลักสูตรจะต้องมีความละเอียดรอบคอบต่อผลการวิเคราะห์ข้อมูล และนำไปปรับปรุงหลักสูตรทั้งระบบ

3) รูปแบบและแนวปฏิบัติการประเมินหลักสูตร

3.1) รูปแบบการประเมินหลักสูตร

มาร์ต พัฒนผล (2558: 210 - 244) ระบุถึงรูปแบบการประเมินหลักสูตรร่วมสมัย ประกอบด้วยรูปแบบการประเมินหลักสูตรหลายแบบ ได้แก่ ไทเลอร์ (Ralph Tyler. 1949), Robert E. Stake (1969), Daneil L. Stufflebeam (1983), Malcolm Provus (1971), Robert L. Hammond (1973) และรูปแบบการประเมิน Connoisseurship หรือการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญของ Elliot Eisner (1994)

(1) การประเมินแบบชิปโมเดล (CIPP Model) ย่อมาจากอักษรตัวแรกของคำว่า Context (บริบทหรือสภาวะแวดล้อม) Input (ปัจจัยนำเข้า) Process (กระบวนการ) Product (ผลผลิต) นำเสนอโดย Daneil L. Stufflebeam (อ้างถึงใน มาร์ต พัฒนผล, 2558: 225-227) เป็นการประเมินโครงการต่างๆ รูปแบบการประเมินนี้เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ มีลักษณะเด่นคือเป็นการประเมินที่ละด้านตามลำดับจากการประเมินบริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต ผลการประเมินแต่ละด้านจะนำไปสู่การตัดสินใจดำเนินการในขั้นต่อไป ซึ่งมีแนวทางการประเมินแต่ละด้านดังนี้

การประเมินบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งสิ่งแวดล้อมต่างๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับการกำหนดเป้าประสงค์และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ตลอดจนความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความสอดคล้องกับนโยบายและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การประเมินบริบทนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนดำเนินการ (Planning Decisions) ตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเป็นการตัดสินใจโดยใช้ผลการประเมินบริบทเป็นข้อมูลสารสนเทศ เช่น การกำหนดเป้าประสงค์ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เป็นต้น

การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการ เวลา เทคโนโลยี เป็นต้น การประเมินปัจจัยนำเข้าจะทำให้ได้ข้อมูลสนับสนุน การเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร การประเมินปัจจัยนำเข้านำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดโครงสร้าง (Structuring Decisions) เป็นการตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลจากการประเมินปัจจัยนำเข้า มากำหนดโครงสร้างของหลักสูตร หรือการออกแบบหลักสูตร เช่น โครงสร้างเนื้อหาสาระของหลักสูตร เวลาเรียน เป็นต้น

การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินที่มุ่งข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการใช้หลักสูตร เช่น การประเมินการบริหารจัดการ หลักสูตร การประเมินการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น เพื่อแสวงหาประเด็นที่จะต้องปรับปรุงและพัฒนาให้การดำเนินการใช้หลักสูตรมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง การประเมิน

กระบวนการนำไปสู่การตัดสินใจเพื่อนำหลักสูตรไปปฏิบัติ (Implementation Decisions) เป็นการตัดสินใจโดยใช้ผลการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาดำเนินการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามโครงสร้างที่กำหนด การตัดสินใจในขั้นนี้ให้ความสำคัญการปรับปรุงและพัฒนามากกว่า

การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินที่มุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในเป้าประสงค์และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เป็นการตรวจสอบว่าเมื่อเสร็จสิ้นการใช้หลักสูตรแล้วเกิดผลผลิต คือคุณภาพของผู้เรียนอย่างไร การประเมินผลผลิตนำไปสู่การตัดสินใจเพื่อทบทวนหลักสูตร (Recycling Decisions) เป็นการตัดสินใจโดยใช้ผลการประเมินผลผลิต ที่เกิดจากการใช้หลักสูตรเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขขยายโครงการหรือหลักสูตรต่อไป หรือยกเลิกการใช้หลักสูตร

งานวิจัยนี้จะเกี่ยวข้องกับ CIPP Model แต่ในขั้นของการประเมินบริบทและปัจจัยนำเข้าโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจะพิจารณาว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร เวลาเรียน มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร และความเป็นไปได้ของการนำไปใช้ด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการ เวลา เทคโนโลยี อาจไม่มีการประเมินในส่วนกระบวนการและผลผลิต เพราะยังไม่ได้เกิดการใช้หลักสูตรเป็นแต่เพียงการคาดหมายเท่านั้น

(2) รูปแบบการประเมิน Connoisseurship หรือการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญของ Elliot Eisner มีรากฐานมาจากการประเมินผลงานทางด้านสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) ศิลปะวิจารณ์ (Art Criticism) และศิลปศึกษา ไปสู่กระบวนการอิงผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา และการวิจารณ์ทางการศึกษา (Educational Connoisseurship and Educational Criticism) มุ่งเน้นการประเมินที่ให้กลุ่มผู้ประเมินซึ่งเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญร่วมกันพิจารณาคคุณค่าของผลงานอย่างมีวิจารณ์ญาณด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ การประเมินแบบ Connoisseurship ให้ความสำคัญกับความรู้และประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญในการประเมินผลงานต่างๆ โดยผู้เชี่ยวชาญจะใช้ความรู้และประสบการณ์ของตนเป็นพื้นฐานในการประเมินอย่างมีวิจารณ์ญาณ มีหลักวิชาการ และเหตุผลสนับสนุนการประเมินโดยแนวคิดของการประเมิน Connoisseurship แสดงได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการประเมินหลักสูตร Connoisseurship

การใช้รูปแบบการประเมิน Connoisseurship มีประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก คือ การคัดเลือกผู้ประเมินที่มีความเชี่ยวชาญในสิ่งที่ประเมินอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้การประเมินเกิดประโยชน์สูงสุด เพราะทำให้ทราบจุดแข็งและจุดที่ต้องปรับปรุงแก้ไขของหลักสูตรอย่างถูกต้อง

3.2) แนวปฏิบัติในการประเมินหลักสูตร

ศิริชัย กาญจนวาสี (2553) นำเสนอว่า การประเมินหลักสูตรควรออกแบบการประเมินให้ตอบคำถามสำคัญ ๆ ตามประเด็นหลักดังนี้

(1) ตัวหลักสูตร

(1.1) แนวคิดพื้นฐานของหลักสูตร - แนวคิดพื้นฐาน(ปรัชญา/ปณิธาน) ของหลักสูตร สอดคล้องกับ หลักการทางวิชาชีพและแนวคิดการพัฒนาสังคมเพียงใด? และสามารถนำไปปฏิบัติได้เพียงไร

(1.2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร - จุดมุ่งหมาย (มาตรฐาน) ของหลักสูตรสอดคล้องกับแนวคิด พื้นฐานของหลักสูตรหรือไม่ มีความครอบคลุมและชัดเจนเพียงใด

(1.3) โครงสร้างของหลักสูตร - โครงสร้างของหลักสูตรสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือไม่ สัดส่วนของแต่ละหมวดวิชาและการจัดรายวิชาเหมาะสมเพียงใด

(1.4) เนื้อหาวิชา - กำหนดสาระการเรียนรู้/เนื้อหาวิชา สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรหรือไม่? รายวิชาและหน่วยการเรียนรู้มีคุณค่าทาง วิชาการ/วิชาชีพ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในสังคมเพียงใด

(1.5) แผนการเรียนรู้ - กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น/ปี สื่อการเรียนรู้และการวัดประเมินผลการเรียนรู้

(2) ตัวปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตร

(2.1) ผู้เรียน - ผู้เรียนมีคุณสมบัติพื้นฐานด้านความรู้ทักษะ และมีคุณลักษณะเบื้องต้นตามที่คาดหวังเพียงใด

(2.2) ครูผู้สอน - ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร มีคุณวุฒิความสามารถทางวิชาการคุณลักษณะและผลงานทางวิชาการเหมาะสมในการสอนรายวิชาเพียงใด

(2.3) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ - สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เช่น เอกสารประกอบหลักสูตร ตำรา สื่อการเรียนรู้ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด ฯลฯ มีเพียงพอและคุณภาพดีเพียงใด

(3) กระบวนการใช้หลักสูตร

(3.1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน - ผู้สอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับหลักสูตรความถนัด/ความสนใจของผู้เรียน แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากน้อยเพียงไร

(3.2) การวัดและประเมินการเรียนรู้ - ผู้สอนมีการวัดและประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับผู้เรียนเหมาะสมเพียงใด

(3.3) การประเมินการสอน - มีระบบการประเมินการสอนของครูผู้สอนเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับสำหรับผู้สอนหรือไม่ เพียงใด

(3.4) การประเมินหลักสูตร - มีระบบการประเมินหลักสูตรเมื่อใช้หลักสูตรครบวงจรแล้ว เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย ทันการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เพียงใด

(4) ผลที่ได้จากการใช้หลักสูตร

(4.1) ผลผลิตของหลักสูตร (ประสิทธิผล) - ผู้เรียนมีสัดส่วนของการสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรเพียงใดและผู้สำเร็จการศึกษา มีความรู้ทักษะและคุณลักษณะตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพียงใด

(4.2) ผลลัพธ์ของหลักสูตร (ผลกระทบ) - ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ได้จริง เพียงใด เป็นที่ยอมรับของสังคม และเป็นที่ยังพอใจของผู้ใช้ผลผลิตหรือบัณฑิตมาก น้อยเพียงใด

มารุต พัฒผล (2558: 70) นำเสนอแนวทางการกำหนดกรอบการประเมินเอกสารหลักสูตรก่อนนำไปปฏิบัติพอสรุปได้ว่าประกอบด้วย 14 ประเด็น ดังนี้

(1) หลักการและเหตุผล ว่าได้มีการนำเสนอความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตร มีความสมเหตุสมผล เป็นจริงและน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด มีการคาดเหตุการณ์อนาคตที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรหรือไม่ มีการประเมินความต้องการที่ด้วยวิธีที่มีประสิทธิภาพหรือไม่ มีวิสัยมาสนับสนุนหรือไม่

(2) จุดมุ่งหมายทั่วไป จุดมุ่งหมายที่ระบุไว้มีความชัดเจนหรือไม่ มีความสำคัญเพียงพอหรือไม่ มีความครอบคลุมสิ่งที่คาดหวังทั้งหมดหรือไม่

(3) จุดมุ่งหมายเฉพาะ ได้มีการระบุจุดมุ่งหมายเฉพาะหรือไม่ ชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างไรหรือไม่ จุดมุ่งหมายเฉพาะมีจุดเน้นที่ชัดเจนและสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายทั่วไปหรือไม่ นำไปใช้ได้จริงหรือไม่ มีความสำคัญและเหมาะสมเพียงใด จุดมุ่งหมายเฉพาะทุกข้อร่วมกันสามารถตอบสนองจุดมุ่งหมายทั่วไปหรือไม่

(4) เกณฑ์การปฏิบัติการใช้หลักสูตร มีหลักเกณฑ์และมาตรฐานการประเมินการปฏิบัติตามหลักสูตรหรือไม่ มีความสมบูรณ์ มีความชัดเจน มีความเฉพาะเจาะจง น่าเชื่อถือ และเหมาะสมกับบริบทของการใช้หลักสูตรหรือไม่

(5) การแบ่งระดับของคะแนน มีการกำหนดมาตรฐานของการให้ระดับคะแนนที่ชัดเจนหรือไม่ การให้ระดับคะแนนมีความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ และระดับคะแนนมีการจัดลำดับความสำคัญหรือไม่

(6) สภาพแวดล้อม มีการอธิบายถึงสภาพสังคม ชุมชน และสภาพแวดล้อมที่จะนำหลักสูตรไปใช้หรือไม่ หลักสูตรมีลักษณะสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและบริบทด้านผู้เรียนหรือไม่

(7) คุณลักษณะของผู้เรียน มีการระบุถึงคุณลักษณะของผู้เรียนที่จะเรียนตามหลักสูตร ระบุวิธีการคัดเลือกผู้เรียนเข้าศึกษา กำหนดระดับความรู้พื้นฐานก่อนเข้าศึกษา และระบุวิธีการประเมินคุณลักษณะเบื้องต้นของผู้เรียนหรือไม่

(8) การเรียนการสอน แผนการจัดการเรียนการสอนมีความชัดเจนหรือไม่ เนื้อหาสาระมีความสำคัญมากน้อยเพียงใด วิธีการจัดการเรียนการสอนมีความสร้างสรรค์และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่

(9) ความแตกต่างในการจัดการเรียนการสอน มีประเมินผลระหว่างการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ การประเมินวินิจฉัยผู้เรียน การสอนซ่อมเสริมให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ มีการส่งเสริมผู้เรียนที่เก่งหรือไม่อย่างไร

(10) การส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตร มีการระบุจำนวนผู้เรียนไว้หรือไม่ มีการวางแผนแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียน ระบุถึงวัตถุประสงค์หลักสูตรที่สนับสนุนการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับหลักสูตรหรือไม่ มีการวิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารเวลา ทรัพยากรต่างๆที่ใช้ในหลักสูตร คุณสมบัติและหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้สอนหรือไม่

(11) การทดลองใช้หลักสูตร มีการทดลองใช้หลักสูตรแบบนำร่อง ทดลองใช้หลักสูตรภาคสนาม รายงานและนำผลการทดลองใช้หลักสูตรไปปรับปรุงหลักสูตรหรือไม่

(12) การประเมินผลการใช้หลักสูตร ได้มีการประเมินการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพในประเด็นที่จำเป็นและสำคัญและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรจากการประเมินหรือไม่

(13) การนำหลักสูตรไปใช้ มีการระบุแนวทางการใช้หลักสูตร กำหนดเวลาการใช้หลักสูตร ระบุบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรชัดเจนหรือไม่ มีทรัพยากรในการใช้หลักสูตรเพียงพอหรือไม่ แผนการบริหารจัดการหลักสูตรมีความชัดเจนหรือไม่

(14) ผลผลิตของหลักสูตร ผลผลิตของหลักสูตรสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ และมีความสอดคล้องกับความต้องการในวิชาชีพเพียงใด

ข้อมูลด้านการประเมินหลักสูตรและแบบประเมินหลักสูตรจะถูกนำไปใช้สร้างเครื่องมือประเมินหลักสูตรในงานวิจัยชิ้นนี้ ขอบเขตงานวิจัยชิ้นนี้คือดำเนินการพัฒนาหลักสูตรในขั้นของการสร้างหลักสูตร ไม่รวมถึงการนำหลักสูตรไปใช้ และขั้นของผลผลิต (บัณฑิต) การประเมินจึงอยู่ในขั้นประเมินหลักสูตรก่อนการนำไปใช้ และยังไม่มีการทดลองนำร่องก่อนนำหลักสูตรไปใช้เนื่องจากเป็นหลักสูตรระดับสาขาวิชา การดำเนินการทดลองมีปัจจัยด้านหลายด้าน เช่น ด้านผู้เรียน บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการ ซึ่งเกินขอบเขตการวิจัย ด้วยเหตุนี้ในการประเมินหลักสูตรจึงไม่สามารถนำทฤษฎีของนักวิชาการด้านหลักสูตรหลายท่านที่มีการประเมินแบบครบรอบวงจรหลักสูตรคือประเมินก่อนการใช้หลักสูตร (ปัจจัยนำเข้า: input) ประเมินระหว่างการใช้หลักสูตร (กระบวนการ: process) และประเมินด้านผลผลิตหลักสูตร (ผลผลิต: output) มาใช้ได้ ทั้งกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในขั้นประเมินหลักสูตรของงานวิจัยชิ้นนี้ประกอบด้วยนักวิชาการและผู้ที่ไม่ใช่นักวิชาการอาจมีความเข้าใจเรื่องหลักสูตรในแนวทางที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเน้นการประเมินหลักสูตรเฉพาะในส่วนของตัวหลักสูตรที่สร้างขึ้น

2.1.6 การศึกษาเชิงผลลัพธ์

บัณฑิต ทิพากร (2562) กล่าวถึง การศึกษาเชิงผลลัพธ์ หรือเรียกย่อๆ ว่า OBE เป็นการศึกษาที่เน้นการออกแบบ “กระบวนการ” เพื่อเปลี่ยนแปลงผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้เป็นผลจากการเรียนรู้ของผู้เรียน หลักสำคัญของ OBE คือต้องมีเป้าหมายที่กำหนดเป็นรูปธรรมด้วยผลการเรียนรู้ (Learning Outcome) และผู้เรียนทุกคนต้องประสบความสำเร็จ (Accomplishment) มีความแตกต่างของการศึกษาเชิงผลลัพธ์กับการศึกษาเชิงผลผลิตที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการศึกษาเชิงผลลัพธ์ และการศึกษาเชิงผลผลิต

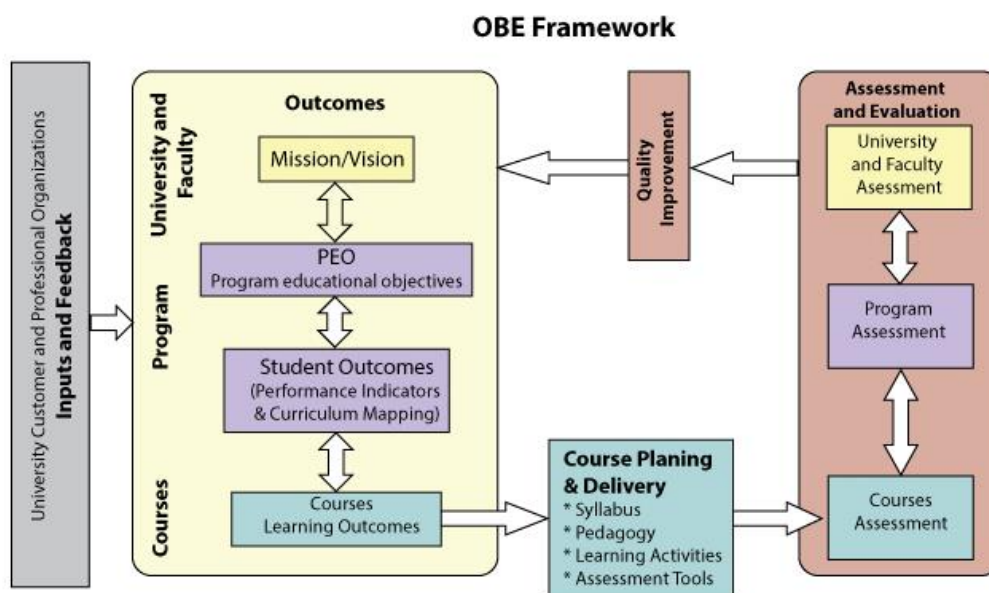
Outcome Based Education	Output Based Education
เน้น “การเรียนรู้” ของผู้เรียนเป็นสำคัญ	เน้น “การสอน” ของผู้สอนเป็นสำคัญ
เริ่มออกแบบหลักสูตรและหรือแผนการเรียนรู้จาก “ผลลัพธ์การเรียนรู้”	เริ่มออกแบบหลักสูตรและหรือแผนการสอนจาก “เนื้อหาที่ต้องสอน”
การจัดการเรียนรู้เน้นความต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล	การจัดการเรียนรู้แบบทุกคนเหมือนกัน (One Size Fit All)
การวัด (Assessment) ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็น กระบวนการสำคัญที่ต้องทำอย่างสม่ำเสมอ	การวัด (Assessment) ผลลัพธ์การเรียนรู้ไม่เป็น กระบวนการหลักที่ต้องทำอย่างสม่ำเสมอ
ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามผลการเรียนรู้ทุกคนแต่ เวลาที่ใช้อาจจะไม่เท่ากัน	ผู้เรียนใช้เวลาในการเรียนรู้เท่ากัน แต่อาจจะได้ผลการ เรียนรู้ไม่เท่ากันทุกคน
อาจารย์ทำหน้าที่เป็น “ผู้อำนวย” และหรือ “ผู้ชี้แนะ”	อาจารย์ทำหน้าที่เป็น “ผู้ถ่ายทอด” และหรือ “ผู้ ควบคุมการเรียนรู้”
หลักสูตรเป็น “กระบวนการ (Process)”	หลักสูตรเป็น “ผลิตภัณฑ์ (Product)”

การศึกษาเชิงผลลัพธ์นั้นออกแบบการทำงานบนพื้นฐานของ “สัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน” เป็นสำคัญ ซึ่งกำกับโดยองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบด้วยกันคือ 1. ผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) และวัตถุประสงค์ (Objective) หรือเฉพาะผลการเรียนรู้ 2. วิธีการวัดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Assessment Method) 3. ศาสตร์การสอน (Pedagogy) และกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activities) หรือ การดำเนินการเรียนการสอน (Teaching/Learning Approaches) ซึ่งปัจจัยทั้งสามจะต้องออกแบบให้สอดคล้องไปในแนวเดียวกันอย่างสร้างสรรค์ (Constructive Alignment) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และประเมินได้ โดยเฉพาะการกำหนดผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นหัวใจหลักของระบบนี้ เนื่องจากการเรียนรู้เป็นนามธรรมและเกิดขึ้นภายในผู้เรียนและวัดได้ยาก ดังนั้นการเขียนผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติและวัดได้จะทำให้การจัดการเรียนรู้เชิงผลลัพธ์มีคุณภาพสูงขึ้น โดยเฉพาะในมุมมองของผู้เรียน ผลลัพธ์การเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนทราบว่าผู้สอนคาดหวังให้ผู้เรียนต้อง “ทำอะไรได้ทำอะไรเป็น” เมื่อจบบทเรียนแต่ละครั้ง

เนื่องจากการศึกษาเชิงผลลัพธ์เน้นสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนทุกคน ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนอาจใช้เวลาเรียนไม่เท่ากัน และหรือวิธีการเรียนรู้ที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นจากตารางจะเห็นว่าการศึกษาเชิงผลลัพธ์ไม่มี “กำหนดเวลา” หรือ “เทอม” ของ การเรียนรู้ และเป็นการศึกษาเฉพาะบุคคล ไม่ใช่การ ออกแบบวิธีการเรียนรู้แบบเดียวสำหรับผู้เรียนทุกคนเหมือนการศึกษาเชิงผลผลิตที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ระบบการศึกษาเชิงผลลัพธ์เป็นระบบที่มีกรอบแนวคิดเชิงการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อลด

ช่องว่างระหว่างผลการเรียนรู้จริงที่วัดได้กับ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes) เป็นหลักประกันคุณภาพของระบบดังแสดงในรูปข้างล่าง

แผนภาพที่ 3 โครงสร้างการศึกษาเชิงผลลัพธ์

การศึกษาเชิงผลลัพธ์ จะประกอบด้วยกระบวนการ 4 กระบวนการด้วยกันคือ

- 1) กระบวนการ Validation (คอลัมน์แรกซ้ายมือสุด) เป็นกระบวนการที่ได้มาซึ่งผลเรียนรู้ในระดับหลักสูตร
- 2) กระบวนการออกแบบหลักสูตร (คอลัมน์ที่สองจากซ้าย) จะอยู่บนพื้นฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ (ไม่ใช่เนื้อหาที่สอน) ไล่เป็นระดับตั้งแต่ระดับหลักสูตรจนถึงระดับรายวิชาหรือโมดูล
- 3) กระบวนการออกแบบแผนการเรียนรู้ของผู้เรียน (คอลัมน์ที่สามจากซ้ายในรูป) ซึ่งจะเป็น Constructive Alignment ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ การวัดผล และศาสตร์การสอน (Pedagogy) กับกิจกรรมการเรียนรู้
- 4) กระบวนการวัดผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการดำเนินงาน (คอลัมน์ ขวามือสุดในรูป) การทวนสอบ (Verification) เป็นการเทียบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคน ตั้งแต่ ระดับวิชา หลักสูตร และระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งจะเป็นกระบวนการป้อนกลับที่สำคัญแสดงถึงการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องและเป็นหลักประกันคุณภาพที่ฝังอยู่ในระบบ ส่งผลให้ระบบทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษาเชิงผลลัพธ์ได้มีกระบวนการสร้าง “ความแน่ใจ” ว่า “บัณฑิต” มีการเรียนรู้เกิดขึ้นในบัณฑิตทุกคนจริง ๆ เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ต้อง “ແລง” ความคาดหวังสิ่งที่คุณเรียนต้องทำได้ ทำเป็นที่เป็นรูปธรรม เป็นข้อความที่ชัดเจน ปฏิบัติ และวัดได้ ที่เรียกว่า “ผลลัพธ์การเรียนรู้” “ทำ”

ตามที่แถลงโดยการออกแบบทุกด้านของกระบวนการจัดการศึกษา ตั้งแต่การออกแบบหลักสูตร แผนการเรียนรู้ และศาสตร์การสอน และหรือกิจกรรมการเรียนรู้ “วัด” ผลการเรียนรู้สิ่งที่แถลงไว้ และ “ปรับปรุง” กระบวนการเพื่อให้ได้ผลตามที่แถลง

2.2 หลักสูตรศิลปศึกษา

2.2.1 ความหมายของศิลปศึกษา

บุญรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (2547) กล่าวว่าศิลปศึกษาเป็นสาขาวิชาหนึ่งทางการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งระหว่างศาสตร์การศึกษาและศิลปะ กล่าวคือเป็นศาสตร์การศึกษาที่แสดงถึงองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการศึกษาปัญหาอย่างถ่องแท้ ถึงเหตุและผลอันเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของมนุษย์ เช่น การเฝ้าสังเกตกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์และสังคม รวมทั้งการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้สร้างองค์ทฤษฎีขึ้นมาด้วยการพัฒนาความรู้ ค้นหาและจัดการองค์ความรู้ให้เป็นระบบ เพื่อสามารถส่งเสริมพัฒนาการ เกิดการเรียนรู้การสอนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ส่วนในแง่ของศิลปะเป็นวิชาที่นำแนวทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะโดยเฉพาะทัศนศิลป์ไปประยุกต์ใช้หรือนำไปปฏิบัติให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม สิ่งที่น่าสนใจคือศาสตร์ศิลปศึกษาพัฒนาขึ้นภายใต้กรอบของงานวิจัยทางการศึกษา ซึ่งอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือค้นหาข้อเท็จจริง ซึ่งก่อนจะมีการค้นพบกระบวนการนี้มนุษย์มีวิธีได้มาซึ่งองค์ความรู้ที่แตกต่างกันไป และความรู้ที่ได้มาก็มีระดับข้อเท็จจริงที่แตกต่างกันด้วย ขึ้นอยู่กับลักษณะความรู้และวิธีการค้นหาความรู้

อารี สุทธิพันธุ์ (2549) กล่าวถึงความหมายของวิชาศิลปศึกษาว่าหมายถึงการศึกษาที่มีเนื้อหาสาระและกิจกรรมเกี่ยวข้องกับศิลปะที่มองเห็นเท่านั้น และทั้งยังหมายถึงการจัดลำดับเนื้อหาสาระเป็นกิจกรรมทางศิลปะที่มองเห็นเพื่อนำไปสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2532) กล่าวถึงความหมายของศิลปศึกษาว่า สาขาวิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาที่มาจากการรวมตัวกันของสาขาวิชาการศึกษากับสาขาวิชาศิลปะ มีโครงสร้างหลักการเป็น การศึกษา คือโครงสร้างและหลักการของการเรียนการสอน อันประกอบด้วยหน่วยสำคัญ 4 หน่วยคือ ครู นักเรียน หลักสูตรหรือเนื้อหาวิชา และสถานที่เรียน และมีเนื้อหาเป็นศิลปะ

วินัย โสมมติ (2528) กล่าวถึงความหมายของศิลปศึกษา ว่าโดยทั่วไปหมายถึงการศึกษาศิลปะ ในทุกแขนงและทุกระดับ แต่ถ้ากล่าวในความหมายของสาขาวิชาหนึ่งในสถาบันฝึกหัดครูที่เปิดสอนทางการศึกษา เช่น คณะศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ ศิลปศึกษาหมายถึงการศึกษาเกี่ยวกับการเรียน การสอนวิชาศิลปะโดยมุ่งเน้นที่จะให้ผู้เรียนออกไปประกอบอาชีพเป็นครูศิลปะ ซึ่งหลักสูตรจะประกอบด้วยวิชาศิลปะ(วิชาเอก)ส่วนหนึ่ง วิชาการศึกษา(วิชาชีพครู)ส่วนหนึ่ง นอกจากนั้นยังประกอบด้วยวิชาพื้นฐานทั่วไป วิชาโทและวิชาเลือกตามแต่ละสถาบันที่เปิดสอนวิชาศิลปศึกษาจะ

กำหนด ในหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษานั้นก็ใช้คำว่าศิลปศึกษาเช่นกัน แต่จะพบว่าเนื้อหาวิชาที่เรียนจะเน้นวิชาศิลปะโดยตรง ไม่ได้เรียนวิชาการศึกษาแต่อย่างใด

Feldman (1996) ให้ความหมายของศิลปศึกษาว่าคืองานการเรียนและการสอนเพื่อการสร้างและทำความเข้าใจศิลปะ ทั้งยังสอບคັນเกี่ยวกับโลกและตัวของเราเองผ่านทางศิลปะ ศิลปะนี้หมายถึงทัศนศิลป์ทุกอย่างตั้งแต่จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรมตามแบบแผนไปจนถึงงานหัตถกรรม ออกแบบอุตสาหกรรม ภาพถ่าย ภาพยนตร์ โทรทัศน์และคอมพิวเตอร์อาร์ต ดังนั้นศาสตร์นี้จะศึกษารูปแบบและหน้าที่ของวัตถุทุกประเภทที่ถูกสร้างโดยมนุษย์ ทุกแนวทางที่เราประดิษฐ์ขึ้นเพื่อสร้างและส่งผ่านด้วยภาพ บวกกับอิทธิพลของวัตถุและภาพเหล่านั้นที่มีต่อผู้คนและสิ่งแวดล้อมทุกประเภท และสุดท้ายศิลปศึกษาได้รวมถึงรูปแบบของการสนทนาที่ถูกใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะศึกษาประวัติศาสตร์และมานุษยวิทยาของศิลปะ การหยั่งรู้ความหมายของศิลปะและการประเมินคุณค่าของงานศิลปะของแต่ละบุคคล

คณะทำงานความร่วมมือด้านการศึกษาศิลปะแขนงต่างๆ (The Arts Education Partnership Working Group, 1993) นิยามการสอนศิลปะแขนงต่างๆ (arts education) อย่างกว้างๆ ว่าเป็นกระบวนการสอนและการเรียนรู้วิธีการสร้างและผลิตงานทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง และวิธีทำความเข้าใจและประเมินผลงานศิลปะรูปแบบต่างๆที่สร้างขึ้นโดยผู้อื่น

UNESCO (2006: 7) นิยามของเขตของศิลปะ (Arts) ในศิลปศึกษา (Arts Education) ไว้พอสรุปได้ว่าคำว่าศิลปะ (Arts) ในศิลปศึกษา (Arts Education) ของยูเนสโก มีความหมายรวมถึงศิลปะการแสดง ดนตรี วรรณกรรม และทัศนศิลป์ซึ่งรวมถึงงานฝีมือ การออกแบบ ศิลปะดิจิทัล ภาพยนตร์ สื่อ และการถ่ายภาพ

สรุปความหมายของศิลปศึกษาได้ว่า เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและศิลปะ หากเป็นศิลปศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างและทำความเข้าใจในงานศิลปะ หากเป็นศิลปศึกษาในระดับอุดมศึกษาจะมุ่งเน้นให้นำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปใช้เพื่อสอนให้แก่ผู้เรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และคำว่าศิลปศึกษาในประเทศไทยจะหมายถึงการศึกษาเกี่ยวกับงานศิลปะทางทัศนศิลป์เป็นหลัก แต่ในต่างประเทศหน่วยงานใหญ่ๆ บางแห่งเช่น UNESCO มักจะใช้คำว่า Arts Education ซึ่งจะรวมถึงความรู้และการเรียนการสอนศิลปะต่างสาขา เช่น ดนตรี นาฏศิลป์ วรรณศิลป์ด้วย สำหรับหลักสูตรศิลปศึกษาซึ่งเป็นเป้าหมายของงานวิจัยชิ้นนี้จะเน้นความหมายของศิลปศึกษา (Art Education) ทางด้านทัศนศิลป์เป็นหลักแต่อาจมีความรู้ศิลปะสาขาอื่นๆ ผสมอยู่บ้าง เนื่องจากงานศิลปะที่มีลักษณะร่วมสมัยอาจใช้สื่ออื่น เช่น ดนตรี การแสดง วรรณกรรม วิดีโอ หรือการผสมสื่อหลายชนิด (Multimedia) ในการสร้างสรรค์ นอกเหนือไปจากสื่อทัศนศิลป์ประเภทจิตรกรรม ประติมากรรมตามแบบแผน (tradition)

2.2.2 วัตถุประสงค์ของศิลปศึกษา

UNESCO (2006: 3-7) ได้ระบุเป้าหมายของการส่งเสริมการเรียนการสอนศิลปะแขนงต่างๆ (Arts Education: ทัศนศิลป์ ดนตรี ศิลปะการแสดง และวรรณศิลป์) ไว้ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมสิทธิของมนุษย์ในการศึกษาและการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม (Uphold the human right to education and cultural participation) เพื่อให้เด็กและผู้ใหญ่ทุกคนได้รับสิทธิในการศึกษาและโอกาสที่จะช่วยให้มั่นใจได้ว่าการพัฒนาอย่างสมดุลและการมีส่วนร่วมในชีวิตทางวัฒนธรรมและศิลปะอย่างเต็มที่ เหตุผลพื้นฐานที่ทำให้การเรียนการสอนศิลปะแขนงต่างๆ (Arts Education) เป็นสิ่งที่สำคัญและเป็นส่วนที่บังคับในหลักสูตรการศึกษาในประเทศใดๆ จะเกิดขึ้นจากสิทธิเหล่านี้ วัฒนธรรมและศิลปะเป็นองค์ประกอบสำคัญของการศึกษาที่ครอบคลุมซึ่งนำไปสู่การพัฒนาที่สมบูรณ์ของแต่ละบุคคล ดังนั้นการเรียนการสอนศิลปะแขนงต่างๆ (Arts Education) จึงเป็นสิทธิมนุษยชนสากล สำหรับผู้เรียนทุกคน รวมถึงผู้ที่มีถูกกีดกันออกจากการศึกษา เช่น ผู้อพยพ กลุ่มชนกลุ่มน้อยทางวัฒนธรรมและคนพิการ

2. พัฒนาขีดความสามารถส่วนบุคคล (Develop Individual Capabilities) มีการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าด้วยกระบวนการทางศิลปะที่มีการผสมผสานองค์ประกอบของวัฒนธรรมของตนเอง เข้ากับการศึกษาทำให้แต่ละคนมีการสังสรรค์ความคิดสร้างสรรค์ และริเริ่มจินตนาการอันอุดมสมบูรณ์ ความฉลาดทางอารมณ์และให้ "เข้มทิศ" ของศิลปะ ความสามารถในการแสดงออกอย่างมีวิจารณญาณ ความเป็นตัวของตัวเองและเสรีภาพในการคิดและการกระทำ การศึกษาใน/และผ่านทางศิลปะยังช่วยกระตุ้นการพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิถีและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของสังคมยุคใหม่ที่พวกเขาอาศัยอยู่ การได้ประสบและการพัฒนาความซาบซึ้งและความรู้เกี่ยวกับศิลปะช่วยให้การพัฒนามุมมองเฉพาะตนในหลากหลายสาขาวิชา เป็นมุมมองที่ไม่สามารถค้นพบได้ด้วยวิธีการทางการศึกษาอื่น การเรียนการสอนศิลปะแขนงต่างๆ (Arts Education) มีส่วนช่วยในการศึกษาซึ่งรวมเอาสมรรถผลทางร่างกาย สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์เข้าไว้ด้วยกัน และทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษ วัฒนธรรม และศิลปะมีพลวัตรและให้ผลลัพธ์ได้มากขึ้น ความสามารถเหล่านี้มีความสำคัญเป็นพิเศษในการเผชิญกับความท้าทายที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันในศตวรรษที่ 21

3. ปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Improve the Quality of Education) รายงานการเฝ้าติดตามด้านการศึกษาสำหรับทุกคน (EFA) ประจำปี 2006 (The Education for All (EFA) Global Monitoring Report of 2006) เผยแพร่โดยองค์การยูเนสโกกล่าวว่า ในขณะที่จำนวนเด็กที่มีการศึกษาเพิ่มขึ้นคุณภาพการศึกษายังคงอยู่ในระดับต่ำในหลายประเทศทั่วโลก การให้การศึกษสำหรับทุกคนมีความสำคัญ แต่จำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพดี ซึ่งหมายถึงผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและสามารถกำหนดได้โดยหลักการสามประการคือการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ

ผู้เรียนแต่ยังส่งเสริมคุณค่าที่เป็นสากล การศึกษาซึ่งเป็นธรรมในแง่ของการเข้าถึงและผลลัพธ์และการรับรองการรวมตัวเข้าสู่สังคมมากกว่าการแบ่งแยก และการศึกษาที่สะท้อนและช่วยให้บรรลุสิทธิของบุคคล ดังนั้นการศึกษาที่มีคุณภาพจึงสามารถเข้าใจได้ทั่วไปว่าเป็นการศึกษาที่ทำให้เยาวชนและผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นที่จำเป็นสำหรับการทำงานในสังคมของตนได้อย่างประสบความสำเร็จ มีความเหมาะสมในแง่ของวิถีชีวิต ความปรารถนา และความสนใจของนักเรียน ตลอดจนครอบครัวและสังคมของพวกเขาและมีรากฐานบนสิทธิและการอยู่ร่วม

4. ส่งเสริมการแสดงออกของความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Promote the Expression of Cultural Diversity) ศิลปะเป็นทั้งการแสดงออกของวัฒนธรรมตลอดจนวิธีการสื่อสารความรู้ทางวัฒนธรรม แต่ละวัฒนธรรมมีการแสดงออกทางศิลปะและวิถีปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ความหลากหลายของวัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์ศิลปะของพวกเขาแสดงออกถึงรูปแบบร่วมสมัยและแบบประเพณีของความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่ไม่ซ้ำกัน นำไปสู่ ความสง่างาม มรดก ความงาม และความสมบูรณ์ของอารยธรรมมนุษย์ ความตระหนักและความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางวัฒนธรรมและรูปแบบศิลปะช่วยเสริมอัตลักษณ์และคุณค่าส่วนบุคคลและส่วนรวมและก่อให้เกิดการปกป้องและส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม การสอนศิลปะแขนงต่างๆ (Arts Education) ทั้งส่งเสริมเรื่องความตระหนักทางวัฒนธรรมและการปฏิบัติทางวัฒนธรรมและเป็นวิธีการที่ความรู้และความซาบซึ้งของศิลปะและวัฒนธรรมจะถูกส่งจากรุ่นหนึ่งไปยังรุ่นถัดไปในหลายประเทศทั้งด้านที่จับต้องได้และไม่มีตัวตนของวัฒนธรรมกำลังสูญหายเนื่องจากไม่ได้ถูกให้คุณค่าในระบบการศึกษาหรือไม่ได้ถูกถ่ายทอดไปยังคนรุ่นอนาคต จึงมีความจำเป็นอย่างชัดเจนที่การศึกษาจะต้องรวมและถ่ายทอดความรู้และการแสดงออกทางวัฒนธรรม สิ่งนี้สามารถเกิดขึ้นได้ผ่านการเรียนการสอนศิลปะแขนงต่างๆ (Arts Education) ทั้งการศึกษาในและนอกระบบ

2.2.3 คุณค่าของศิลปศึกษา

มีผู้กล่าวถึงคุณค่าของศิลปศึกษาที่มีต่อตัวผู้เรียนเอง สังคม และประเทศชาติไว้มากมาย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์, (2549: 1-13) กล่าวถึงศิลปศึกษาว่ามีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศ 5 ประการ พอสรุปได้ดังนี้

1. ศิลปศึกษาช่วยรักษาวัฒนธรรมของชาติ ทำให้เกิดลักษณะประจำชาติซึ่งคนในชาติควรภูมิใจ โดยศิลปศึกษาทำหน้าที่ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมให้กับอนุชนหลายอย่าง เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วรรณคดี นาฏศิลป์ ดนตรี ศิลปศึกษาสร้างวิถุญาณให้กับสังคมของเรา

2. ศิลปศึกษามีความสำคัญต่อความมั่นคงของชาติ เมื่อศิลปศึกษาช่วยรักษาวัฒนธรรมของชาติไว้ ซึ่งวัฒนธรรมนี้จะช่วยให้เกิดความมั่นคงของชาติขึ้นเพราะคนในชาตินั้นจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม

ก่อนโดยอาศัยวัฒนธรรมชนิดเดียวกัน เชื่อถือในสิ่งเดียวกัน ทำให้เกิดความมั่นคง ศิลปศึกษาต้องทำหน้าที่ถ่ายทอดวิถุญาณและวัฒนธรรมของสังคมให้แก่อนุชนของเรา ในขณะเดียวกันรูปแบบวัฒนธรรมก็เปลี่ยนไปตามกาลสมัยได้

3. ศิลปศึกษาช่วยฝึกให้เยาวชนของชาติมีความคิดริเริ่ม อันจะเป็นทางนำไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ในการสร้างความคิดริเริ่มให้กับเด็ก ซึ่งใช้ได้ผลดีกว่าวิทยาศาสตร์เพราะเปิดโอกาสให้คนใช้เครื่องมือหลายอย่างสำหรับการแสดงความคิดออกมาและความคิดนั้นสามารถพลิกแพลงได้มากกว่าวิทยาศาสตร์ เพราะศิลปศึกษามักไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว

4. ศิลปศึกษาจะช่วยให้คนจำนวนหนึ่งมีอาชีพโดยอาศัยศิลปะที่ตนเล่าเรียนมา ไม่มีอาชีพไหนที่จะมีรายได้สูงเท่ากับศิลปินชั้นเยี่ยม จิตรกร นักประพันธ์ หรือนักแสดงที่มีชื่อเสียงโด่งดัง ความคิดที่ว่าศิลปินมักจะเป็นคนยากจนนั้นเป็นความคิดล้าหลัง ประเทศไทยยังต้องการศิลปินอีกเป็นจำนวนมากทุกสาขาตั้งแต่สถาปนิกไปยันนักร้อง นักประพันธ์

5. ศิลปศึกษามีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยตรงหลายเรื่อง โดยเฉพาะในเรื่องความงาม การออกแบบประเภทต่างๆของสินค้า เช่น ตราสินค้า หีบห่อ การโฆษณาซึ่งต้องอาศัยศิลปินหลายสาขาเช่น จิตรกร ประติมากร นักร้อง นักดนตรี นักประพันธ์ และสถาปนิก

วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (2549: 61-67) ยังกล่าวถึงคุณค่าของศิลปศึกษาต่อสังคมพอสรุปได้ว่า ศิลปะจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของบุคคลให้มีคุณค่าต่อสังคมในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ศิลปะส่งเสริมความเข้าใจและเห็นคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรม นักการศึกษาเชื่อว่าการสอนวิชาศิลปะนิยมมีคุณค่าในการส่งเสริมและรักษาศิลปะวัฒนธรรมผ่านการเรียนรู้หลักสุนทรียภาพองค์ประกอบทางความงาม หลักการออกแบบ แนวคิดและความเป็นมาของศิลปะประจำชาติ

2. ศิลปะมีคุณค่าส่งเสริมการเตรียมพื้นฐานในการเรียนวิชาชีพ ศิลปะมีขอบข่ายกว้างครอบคลุมวิชาศิลปะหลายแขนงตามที่ได้จัดขึ้นในหลักสูตร เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสตรวจสอบความถนัด ความสนใจและความสามารถของตนเพื่อจะได้เลือกเรียนวิชาชีพได้ถูกต้อง

3. ศิลปะมีคุณค่าส่งเสริมประสบการณ์ในการดำรงอยู่ในสังคมปัจจุบัน กิจกรรมทางศิลปศึกษามีส่วนส่งเสริมให้เด็กได้แก้ปัญหาเกี่ยวกับการทำงาน เพื่อสามารถเตรียมตัวดำรงอยู่ในสังคมปัจจุบันอย่างมีความสุข สามารถอยู่ร่วมและประสานงานกับผู้อื่นได้

4. ศิลปะมีคุณค่าส่งเสริมความมั่งคั่งเป็นระเบียบของบ้านเมืองและสิ่งแวดล้อม วิชาศิลปศึกษามีส่วนส่งเสริมให้เด็กได้เจริญเติบโตทางสุนทรียภาพและการรับรู้ เด็กที่มีความเจริญเติบโตทางด้านนี้จะได้รับการปลูกฝังนิสัยที่เป็นระเบียบในการทำงานและรักสวยรักงาม ช่วยปรับปรุงบ้านช่องและสิ่งแวดล้อมให้สวยงาม เป็นระเบียบดีขึ้นอยู่เสมอ

5. ศิลปะมีคุณค่าส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทั้งต่อตนเองและสังคม วิชาศิลปะมีกิจกรรมหลายชนิดที่เด็กจะทำได้เป็นงานอดิเรกได้ โดยเฉพาะกิจกรรมประเภทศิลปะหัตถกรรมและ

ศิลปะตกแต่ง การใช้เวลาว่างทำงานอดิเรกต่างๆเป็นผลดีต่อสังคม เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ช่วยให้ไม่เกิดปัญหาสังคมนอกจากนั้นงานบางประเภทนอกจากจะช่วยปลูกฝังนิสัยในการทำงานแล้วยังช่วยเรื่องเศรษฐกิจของครอบครัว

6. ศิลปะมีคุณค่าส่งเสริมสุขภาพจิตและบุคลิกภาพ คุณค่าของศิลปะส่งเสริมสุขภาพจิตให้สมบูรณ์ การสร้างสรรค์งานศิลปะเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ ความคิดคำนึงและสติปัญญา ความสำเร็จในการทำงานจะช่วยให้เกิดความสบายใจ มีความสุขและเกิดความภาคภูมิใจซึ่งจะทำให้เด็กมีสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ มีความมั่นใจในตัวเอง เป็นผลต่อบุคลิกภาพที่ดี

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2543) กล่าวถึงบทบาทของศิลปศึกษาในแนวปฏิรูปหลักสูตรในต่างประเทศพอสรุปได้ว่าศิลปศึกษาได้บูรณาการสาระความรู้ในสาขาวิชาด้านต่างๆให้เอื้อต่อกันและกันหรือร่วมกันสร้างเสริมความคิด ความเข้าใจ ความตระหนักในสาระและคุณค่าต่างๆให้แก่ผู้เรียน เช่น การบูรณาการสาระความรู้ทางศิลปะร่วมกับความรู้ทางสาขาวิชาอื่นๆ ซึ่งจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ บูรณาการศิลปะกับสังคมวัฒนธรรมหรือบูรณาการกับศิลปะแขนงต่างๆ เช่น ทัศนศิลป์ ดนตรี ศิลปะการแสดง นาฏศิลป์ และการประพันธ์ และบูรณาการกับสาขาวิชาอื่นๆ เช่น วิทยาศาสตร์ วรรณกรรม ภาษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ พลศึกษา สังคมศาสตร์ ดนตรี และศาสนา หรือประเด็นด้านชุมชน

คุณค่าของศิลปศึกษาตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆดังที่กล่าวมา อาจจำแนกออกได้เป็น 6 ด้านหลัก ได้แก่ 1) คุณค่าด้านวัฒนธรรม 2) คุณค่าด้านความคิดสร้างสรรค์และการเสริมพัฒนาการ 3) คุณค่าด้านเศรษฐกิจ 4) คุณค่าด้านบุคลิกภาพ/การบำบัดและด้านจิตใจ 5) คุณค่าด้านความมั่นคงและสันติสุขในสังคม 6) คุณค่าด้านวิชาการ สร้างเสริมความคิด ความเข้าใจในสาระเมื่อนำไปใช้บูรณาการกับรายวิชาหรือศาสตร์อื่นๆ หลักสูตรที่ถูกสร้างขึ้นในงานวิจัยชิ้นนี้ คงตอบสนองคุณค่าด้านต่างๆเหล่านี้

2.2.4 มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา วิชาเอกศิลปศึกษา

มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) เป็นกรอบที่ประกอบด้วยระบบและกลไกที่ให้ความมั่นใจในประสิทธิภาพการดำเนินงานว่าสามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ในแต่ละสาขาวิชา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาในปัจจุบันหรือศิลปศึกษาร่วมสมัย ซึ่งแนวทางปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ประกอบไปด้วย 7 ชั้น ได้แก่ มคอ.1 มาตรฐานคุณวุฒิระดับการศึกษาของสาขาวิชา มคอ.2 รายละเอียดของหลักสูตร มคอ.3 รายละเอียดของรายวิชา มคอ.4 รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม มคอ.5 รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา มคอ.6 รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม มคอ.7 รายงานผลการ

ดำเนินการของหลักสูตร ในงานวิจัยชิ้นนี้จะเกี่ยวข้องกับส่วนของ มคอ. 2 รายละเอียดของหลักสูตรเป็นหลัก โดยจะเป็นการพัฒนาหลักสูตรตามกรอบ มคอ. 1 มาตรฐานคุณวุฒิของสาขาวิชาศิลปศึกษา ซึ่งได้ถูกกำหนดไว้แล้วโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในส่วนของ มคอ. 3 – มคอ. 7 จะเป็นเรื่องการบริหารจัดการและรายละเอียดซึ่งไม่อยู่ในกรอบงานวิจัยชิ้นนี้

มคอ. 2 จะให้รายละเอียดของหลักสูตร (Programme Specification) หรือจะอธิบายภาพรวมของการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้บัณฑิตบรรลุผลการเรียนรู้ของหลักสูตรนั้นๆ โดยจะถ่ายทอดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของบัณฑิตที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาไปสู่การปฏิบัติในหลักสูตร รายละเอียดของหลักสูตรจะช่วยอธิบายให้ทราบว่าต้องเรียนวิชาอะไรบ้าง เข้าใจถึงวิธีการสอน วิธีการเรียนรู้ ตลอดจนวิธีการวัดและประเมินผลที่จะทำให้มั่นใจว่าเมื่อเรียนสำเร็จแล้วจะบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ช่วยให้นักศึกษาเลือกเรียนในหลักสูตรที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้และความต้องการของตนเอง และผู้ใช้บัณฑิตสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณารับบัณฑิตเข้าทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558) มคอ. 2 ประกอบด้วย 8 หมวดต่อไปนี้

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร

หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการ และโครงสร้างของหลักสูตร

หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและประเมินผล

หมวดที่ 5 หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนักศึกษา

หมวดที่ 6 การพัฒนาคณาจารย์

หมวดที่ 7 การประกันคุณภาพหลักสูตร

หมวดที่ 8 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของหลักสูตร

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา วิชาเอกศิลปศึกษาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยชิ้นนี้ จะจำกัดอยู่เฉพาะในหมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร ในส่วนของ ปรัชญา ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการ และโครงสร้างของหลักสูตร ในส่วนของหลักสูตร จำนวนหน่วยกิต โครงสร้างหลักสูตร รายวิชา และคำอธิบายรายวิชา และ หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและประเมินผล ในหมวดอื่นๆ นอกจากนี้เป็นเรื่องของการบริหารจัดการไม่อยู่ในขอบเขตการวิจัย

2.2.5 ประเภทของสถาบันการศึกษาที่เปิดการสอนในหลักสูตรศิลปศึกษา

ประเภทของสถาบันอุดมศึกษาที่แตกต่างกันเป็นตัวกำหนดปรัชญา วัตถุประสงค์ บทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของแต่ละสถาบันการศึกษาให้แตกต่างกันด้วย ซึ่งส่งผลให้มีแนวทางการ

พัฒนาหลักสูตรที่แตกต่างกัน และส่งผลต่อการศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรซึ่งเป็นสาระสำคัญในวิจัยฉบับนี้ เพื่อให้เห็นถึงเป้าหมายและภารกิจของหลักสูตรศิลปศึกษาที่มีความแตกต่างกันในแต่ละสถาบันการศึกษา จำเป็นต้องรู้ถึงประเภทของสถาบันอุดมศึกษาในสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรศิลปศึกษา สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรศิลปศึกษาในระดับปริญญาตรี มีดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัย

- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี
- คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ
- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (ทัศนศิลป์)
- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

หลักสูตรผลิตครูศิลปะของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จะใช้ชื่อวิชาเอก “ทัศนศิลป์” ต่างจากสถาบันอื่นๆ ที่ใช้ชื่อวิชาเอก “ศิลปศึกษา” หลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันอื่นๆ เช่น มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาลัยเพาะช่าง วิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพิ่งเปิดทำการสอน ปีการศึกษา 2562 - 2563 ไม่อยู่ในขอบเขตการวิจัยครั้งนี้

การจำแนกประเภทสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในระดับปริญญาตรีอาจสามารถจำแนกประเภทของสถาบันการศึกษาได้หลายวิธี ดังนี้

2.2.5.1 การจำแนกประเภทสถาบันการศึกษาโดยใช้กรอบของการพัฒนาที่ยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2546) ระบุว่า ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน จะมีแนวคิดมาจาก 3 แนวทางใหญ่ๆ ด้วยกัน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อยึดแนวทางการพัฒนาดังกล่าวข้างต้น สังคมโลกก็จะดำเนินไปด้วยกันได้ระหว่างมนุษย์และสรรพสิ่งที่เกี่ยวข้องรอบตัวมนุษย์ได้อย่างยั่งยืนและยาวนาน

1. แนวทางด้านสิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่ยั่งยืนให้ความสำคัญอันดับสูงกับคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ โดยเน้นเรื่องความยั่งยืนของการทำงานและประสิทธิภาพของระบบนิเวศ เพื่อก่อให้เกิด ความยั่งยืนทางนิเวศในระยะยาว เพื่อส่งมอบทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ และทุนที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ ปัจจัยการผลิตและสินค้าต่างๆ ให้คนรุ่นอนาคตได้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

2. แนวทางสังคม การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องสามารถตอบสนองความต้องการ พื้นฐานของมนุษย์ได้อย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมทางสังคมและกลุ่มชนระดับต่างๆ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่สำคัญ คือ การรักษาคุณภาพชีวิตของประชากรให้มีระดับสูงชันอย่างยาวนาน

3. แนวทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่าง ยั่งยืนยาวนาน บนพื้นฐานการสงวนรักษาทุนธรรมชาติไว้ใช้ประโยชน์สำหรับคนรุ่นปัจจุบันและรุ่นอนาคต ทั้งนี้จำเป็นต้องปรับปรุงการผลิต การบริโภคและการพัฒนาเทคโนโลยีที่ไม่เป็นภัยต่อสิ่งแวดล้อม

บทบาทหน้าที่ของสถาบันการศึกษาที่เปิดการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในระดับปริญญาตรี ภายใต้กรอบของการพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถจำแนกออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ได้แก่

1. สถาบันการศึกษาในกลุ่มเศรษฐกิจ+สังคม

สถาบันการศึกษาในนี้เป็นสถาบันการศึกษาในพื้นที่เมืองที่มีพื้นฐานชุมชนที่การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมมีความซับซ้อน เหลือมล้ำสูง อาจขาดมิติด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ไม่มีวัฒนธรรมเฉพาะที่โดดเด่นเฉพาะตัวมากนัก เน้นผลิตบัณฑิตที่เน้นความรู้รอบด้าน ตัวอย่างประเภทนี้คือสถาบันการศึกษาที่อยู่ในเมืองหลวง เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เป็นต้น

2. สถาบันการศึกษาในกลุ่มเศรษฐกิจ+สังคม+สิ่งแวดล้อม

สถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้จะเน้นเรื่องการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันก็มีเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นเฉพาะ และมีทรัพยากรทางธรรมชาติมากกว่าสถาบันการศึกษาในส่วนกลาง แม้ไม่ได้อยู่ในเมืองหลวงแต่อยู่ในหัวเมืองใหญ่ มีความเป็นมหาวิทยาลัยใหญ่ระดับภูมิภาค หลักสูตรมีการผสมความเป็นท้องถิ่น ผลิตบัณฑิตที่มีอัตลักษณ์ระดับภูมิภาค เช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นต้น

3. สถาบันการศึกษาในกลุ่มสังคม+สิ่งแวดล้อม

สถาบันการศึกษาในกลุ่มนี้จะมีความใกล้ชิดกับชุมชน ความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา และทางด้านวัฒนธรรมมีความร่ำรวยด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ เน้นการผลิตบัณฑิตออกไปรับใช้ชุมชนท้องถิ่น ตอบสนองความต้องการท้องถิ่น และสามารถพัฒนาองค์ความรู้ ผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ในท้องถิ่นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยขึ้นมาได้ สถาบันกลุ่มนี้ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เป็นต้น

การวิเคราะห์ประเภทสถาบันการศึกษาด้วยกรอบของการพัฒนาที่ยั่งยืนอาจนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้รู้จักแข็งและจุดอ่อนของหลักสูตรและเพื่อให้ทิศทางทางการพัฒนาหลักสูตรของแต่ละสถาบันการศึกษามีความชัดเจนขึ้น

2.2.5.2 การจำแนกประเภทสถาบันการศึกษาโดยใช้กรอบมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกร่างกฤษฎีกาแบ่งกจำแนกประเภทสถาบันการศึกษา ในประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา (2554) เพื่อให้เป็นแนวทาง การบริหารจัดการ และพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพโดย ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2554 กำหนดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่ม ก วิทยาลัยชุมชน หมายความว่า สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จัดฝึกอบรมสนองตอบความต้องการของท้องถิ่น เพื่อเตรียมกำลังคนที่มีความรู้เข้าสู่ภาคการผลิตจริงในชุมชน รองรับการเปลี่ยนอาชีพพื้นฐานเช่น แรงงานที่ออกจากภาคเกษตร เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิตอันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนและการพัฒนาที่ยั่งยืน ดูแลแรงงานที่ออกจากภาคเกษตร เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ (มปป.) ระบุว่าวิทยาลัยชุมชน มี 19 แห่ง เช่น วิทยาลัยชุมชนตราด วิทยาลัยชุมชนนราธิวาส ฯลฯ

กลุ่ม ข สถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี หมายความว่า สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถเป็นหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงในระดับภูมิภาค สถาบันมีบทบาทในการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์การปกครองท้องถิ่น หน่วยงาน ธุรกิจ การผลิตและบุคคลในภูมิภาค เพื่อรองรับการดำรงชีพอาจมีการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาด้วยก็ได้ ตัวอย่างของสถาบันประเภทนี้ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏต่างๆ

กลุ่ม ค สถาบันเฉพาะทาง หมายความว่า สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตเฉพาะทางหรือเฉพาะกลุ่มสาขาวิชา ทั้งสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์กายภาพ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ สังคมศาสตร์หรือมนุษยศาสตร์ รวมทั้งสาขาวิชาชีพเฉพาะทาง สถาบันอาจเน้นการทำวิทยานิพนธ์หรือการวิจัย หรือเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะในการประกอบอาชีพระดับสูงหรือทั้งสองด้าน สถาบันในกลุ่มนี้อาจจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะคือ 1) เป็นสถาบันที่เน้นระดับ

บัณฑิตศึกษา เช่น สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และ สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) 2) เป็นสถาบันที่เน้นระดับปริญญาตรี ได้แก่ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า สถาบันการอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 9 แห่ง นอกจากนี้ยังมีสถาบันที่สังกัดกระทรวงอื่นนอกเหนือจากกระทรวงศึกษาธิการ เช่น โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า สังกัดกระทรวงกลาโหม สถาบันการพลศึกษาสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม

กลุ่ม ง สถาบันที่เน้นการวิจัยขั้นสูงและผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะระดับปริญญาเอก หมายถึง สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะระดับปริญญาเอก และเน้นการทำวิทยานิพนธ์และการวิจัยรวมถึงการวิจัยหลังปริญญาเอก เน้นการผลิตบัณฑิตที่เป็นผู้นำทางความคิดของประเทศ มีศักยภาพในการขับเคลื่อนอุดมศึกษาไทยให้อยู่ในแนวหน้าระดับสากล มุ่งสร้างองค์ความรู้ทฤษฎีและข้อค้นพบใหม่ทางวิชาการ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยแห่งชาติ 9 แห่ง เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยอื่นๆ เช่น มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นต้น ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจะเป็นผู้เลือกกลุ่มสถาบันเองตามปรัชญา วัตถุประสงค์ พันธกิจที่ได้กำหนดไว้และอาจเปลี่ยนแปลงกลุ่มที่เลือกไว้ได้ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 128 ตอนพิเศษ 47 ง. หน้า 44-46, 2554)

2.2.5.3 การจำแนกประเภทสถาบันการศึกษาโดยใช้กรอบกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2564: 2) กำหนดให้จัดสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงเป็นกลุ่ม ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มพัฒนาการวิจัยระดับแนวหน้าของโลก
2. กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม
3. กลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น
4. กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา
5. กลุ่มผลิตและพัฒนาบุคลากรวิชาชีพและสาขาจำเพาะ
6. กลุ่มอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ไม่อยู่ในสังกัดของกระทรวงที่ประสงค์จะเลือกสังกัดกลุ่มตามที่ระบุจะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการอุดมศึกษา

จากการวิเคราะห์หลักสูตรศิลปศึกษาที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ พบว่าสามารถจำแนกสถาบันการศึกษาตามกรอบมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

1. หลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันการศึกษาที่เน้นการวิจัยขั้นสูงและบัณฑิตศึกษา

มี 8 สถาบันการศึกษาแต่มีเพียงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่เปิดการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งหลายสถาบันแม้ว่าจะจัดอยู่ใน มหาวิทยาลัยแห่งชาติแต่ก็เปิดการสอนหลักสูตรศิลปศึกษาเพียงในระดับปริญญาตรี

2. หลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี

ได้แก่มหาวิทยาลัยในกลุ่มสถาบันราชภัฏที่เน้นการผลิตบัณฑิต หลายสถาบันได้ผลิตหลัก บัณฑิตในสาขาศิลปศึกษามาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เป็นต้น หลายสถาบันเคยเปิดหลักสูตรศิลปศึกษาใน อดีตแล้วปิดหลักสูตรหรือดรับนักศึกษาไปช่วงใหญ่ก่อนจะกลับมาเปิดในระยะเวลาไม่นานนัก เช่น มหาวิทยาลัยสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ และหลายสถาบันเพิ่งเปิดหลักสูตรศิลปศึกษา ได้ไม่นาน เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมที่เปิดในปี 2558 เป็นต้น

การจำแนกประเภทสถาบันการศึกษาโดยใช้กรอบมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษายังไม่สามารถ จำแนกประเภทของหลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาวิชาศิลปศึกษาได้อย่างชัดเจนเนื่องจากหลักสูตร ศิลปศึกษาเกือบทุกแห่งเปิดทำการสอนแค่ในระดับปริญญาตรี มีเพียงสามแห่งที่เปิดการสอนระดับ บัณฑิตศึกษา และจากการศึกษาในเบื้องต้นพบว่า หลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีไม่ว่าจะสังกัด สถาบันประเภทใดก็ตามมีลักษณะหลักสูตรที่คล้ายคลึงกันจึงให้ภาพของ “สถาบันการศึกษาที่เน้นการ วิจัยขั้นสูงและบัณฑิตศึกษา” “เน้นระดับปริญญาตรี” และ “สถาบันเฉพาะทาง” ที่ไม่ชัดเจน

3. หลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย

จำเป็นต้องมีการนิยามคำว่าร่วมสมัยและกำหนดกรอบการศึกษาในประเด็นของบริบทร่วม สมัยให้ชัดเจนเพราะเป็นเรื่องเกี่ยวข้องโดยตรงกับขอบเขตด้านเวลาและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนา หลักสูตรในงานวิจัยชิ้นนี้

Cambridge Dictionary (2018) ให้ความหมายของบริบท (Context) ว่าหมายถึง 1) สถานการณ์ที่มีบางสิ่งปรากฏหรือเกิดขึ้นและสามารถช่วยอธิบายได้ 2) ข้อความหรือคำที่มาก่อนและ หลังวลี/ส่วนของข้อความที่ช่วยอธิบายความหมายของมัน 3) อิทธิพลและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์กับบางเหตุการณ์หรือสถานการณ์

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2554) ให้นิยามคำว่าบริบท ว่าหมายถึง คำหรือข้อความ หรือ สถานการณ์แวดล้อมเพื่อช่วยให้เข้าใจความหมายของภาษาหรือของถ้อยคำ

Longman Dictionary (2021) ให้ความหมายของคำว่า ร่วมสมัย (contemporary) ว่า หมายถึง 1) ซึ่งอยู่ในเวลาปัจจุบัน 2) เกิดขึ้นหรือทำในช่วงเวลาเดียวกัน

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2554) ให้นิยาม ความร่วมสมัย (contemporary) ว่าหมายถึง

1) สมัยปัจจุบัน หรือ 2) รุ่นราวคราวเดียวกัน, สมัยเดียวกัน

ดังนั้น บริบทร่วมสมัยหมายถึงเหตุการณ์ สภาพแวดล้อม หรืออิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

บริบทร่วมสมัยในวิจัยชิ้นนี้คือบริบทร่วมสมัยของหลักสูตรศิลปศึกษา ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลกับหลักสูตรศิลปศึกษาในเวลานี้ ซึ่งจำเป็นต้องทำความเข้าใจเรื่องบริบทร่วมสมัยในแง่มุมต่างๆ ทั้งระดับสากล ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ระดับสาขาวิชา และระดับศาสตร์ เพื่อทำความเข้าใจและนำมากำหนดลักษณะร่วมของบริบทร่วมสมัยสำหรับนำไปใช้การออกแบบหลักสูตรให้มีลักษณะของความร่วมสมัย ตอบสนองสภาพและความต้องการของสังคมปัจจุบันและเพื่อเป็นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาในอนาคต บริบทร่วมสมัยจะสะท้อนอยู่ในบริบทด้านต่างๆดังต่อไปนี้

5.1 บริบทสังคมโลก ได้แก่ กระแสความเคลื่อนไหวด้านต่างๆ ในระดับสากล

5.2 บริบทสังคมไทย คือ ได้แก่ ปัจจัยด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ซึ่งส่วนหนึ่งสะท้อนออกมาจากนโยบายรัฐ ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนการศึกษาชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

5.3 บริบทท้องถิ่น ได้แก่ แนวคิดที่สนับสนุนด้านการพัฒนาในระดับท้องถิ่น เช่น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งถูกพัฒนาขึ้นจากปัญหาการพัฒนาประเทศที่ส่งผลต่อคนในชนบท และผู้ด้อยโอกาส เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง

5.5 บริบทศิลปศึกษา ได้แก่ มิติต่างๆ ที่ศิลปศึกษาเข้าไปเกี่ยวข้อง เช่น สังคม เศรษฐกิจ การเมือง จิตวิทยา สติปัญญาและคุณธรรม รวมถึงแนวคิดและผลงานการสร้างสรรคศิลปะ ศิลปะในยุคสมัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิลปะร่วมสมัย

3.1 บริบทสังคมโลก

บริบทสังคมโลกที่สำคัญที่สุดประเด็นหนึ่งได้แก่เรื่อง ภูมิทัศน์ความเสี่ยงของโลก ซึ่ง World Economic Forum (2021) ได้ทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญและผู้มีอำนาจตัดสินใจทั่วโลกเพื่อระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เร่งด่วนที่สุดที่โลกกำลังเผชิญ และนำเสนอในรายงาน The Global Risks Report เป็นรายปี ภูมิทัศน์ความเสี่ยงของโลกมีทั้งในแง่ของความรุนแรงจากผลกระทบ(impact) และความเป็นไปได้ของการเกิดขึ้น (likelihood) ในปีนี้มีเหตุการณ์ ดังต่อไปนี้

1. โรคติดเชื้อ (Infectious Diseases) โรค COVID-19 นั้นรุนแรงต่อมนุษย์และเศรษฐกิจ เพิ่มปัญหาเกี่ยวกับการความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันทั่วโลก สร้างความเสียหายต่อการทำงาน

ร่วมกันในสังคมและความร่วมมือระดับโลก ทำให้ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมซบเซง ทำให้สังคมและเศรษฐกิจได้รับความเสียหาย เพิ่มความเหลื่อมล้ำที่มีอยู่ในชุมชนและระหว่างประเทศ ทำให้การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติภายในปี 2030 ยากขึ้น

2. ด้านสิ่งแวดล้อม ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ได้รับความจัดอันดับสูงทั้งในแง่ความเป็นไปได้ในการเกิดขึ้นและความรุนแรงของผลกระทบ ผลกระทบในประเด็นของสิ่งแวดล้อม ได้แก่ 1) สภาพอากาศที่รุนแรง 2) ภัยพิบัติทางธรรมชาติ 3) ความล้มเหลวของการบรรเทาสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง 4) การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและการล่มสลายของระบบนิเวศน์ 5) ภัยนะทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากน้ำมีมนุษย์

3. ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยโลกไซเบอร์ (Cybersecurity) เพิ่มขึ้นทั้งในด้านปริมาณและความสามารถในการรบกวน การโจมตีธุรกิจเพิ่มเกือบสองเท่าในรอบห้าปี ผลกระทบในประเด็นนี้ ได้แก่ 1) การโจมตีทางไซเบอร์ 2) การพังทลายของข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ 3) การฉ้อโกงหรือการโจรกรรมข้อมูล 4) ผลกระทบทางลบของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

4. ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ ที่โลกเผชิญมายาวนานและเกิดภัยคุกคามใหม่หรือมีวิวัฒนาการมาหลายปี ผลกระทบในประเด็นของความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ 1) ฟองสบู่ทางสินทรัพย์ในเศรษฐกิจที่สำคัญ 2) การว่างงานหรือทำงานไม่เต็มเวลา 3) วิกฤตการณ์การเงิน 4) ความล้มเหลวของโครงสร้างพื้นฐาน 5) ความล้มเหลวของกลไกหรือสถาบันทางการเงิน 6) ความผันผวนของราคาพลังงาน

5. ความเสี่ยงด้านภูมิศาสตร์การเมือง (Geopolitical) โลกอยู่ในช่วงภูมิศาสตร์การเมืองใหม่ที่ยังไม่สงบ วิธีการแบบใช้กฎของพหุภาคีเป็นฐานกำลังเสื่อมสลาย ผลกระทบในประเด็นของความเสี่ยงด้านภูมิศาสตร์การเมือง ได้แก่ 1) อาวุธที่มีการทำลายล้างสูง 2) ความขัดแย้งระหว่างประเทศ 3) การโจมตีของผู้ก่อการร้าย 4) ความล้มเหลวในการบริหารปกครองประเทศ 5) ความล้มเหลวในการปกครองระดับภูมิภาคหรือระดับโลก 6) การล่มสลายหรือวิกฤตของรัฐ

6. ความเสี่ยงทางสังคม (Societal) ความเป็นไปได้และผลกระทบในประเด็นของความเสี่ยงด้านสังคม ได้แก่ 1) วิกฤตการณ์น้ำ 2) การโยกย้ายถิ่นฐานโดยไม่ตั้งใจขนาดใหญ่ 3) วิกฤตทางอาหาร 4) การแพร่กระจายของโรคติดต่อ 5) ความไม่มั่นคงทางสังคม 6) ความล้มเหลวของการวางแผนเมือง

ประเด็นด้านภูมิทัศน์ความเสี่ยงโลกเหล่านี้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศึกษาในระดับที่แตกต่างกันออกไป โดย ด้านโรคระบาดส่งผลโดยตรงกับเรื่องหลักสูตรด้านวิธีการจัดการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม หลักสูตรในหลายสถาบันการศึกษาตระหนักถึงด้านนี้จึงมีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะกับสิ่งแวดล้อม เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ เป็นต้น ด้านความปลอดภัยในโลกไซเบอร์ หลักสูตรศิลปศึกษาในทุกสถาบันการศึกษามีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศ และ/หรือดิจิทัลอาร์ต เพื่อตอบสนองในประเด็นนี้อาจ

เน้นไปที่การรู้เท่าทันอาชญากรรมทางเทคโนโลยีรูปแบบต่างๆ รวมถึงด้านทรัพย์สินทางปัญญา ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ การว่างงาน วิกฤตการณ์ทางการเงิน อาจบรรเทาได้โดยการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาที่ตอบสนองต่อเรื่องของการผลิต การสร้างผู้ประกอบการ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ SME รูปแบบต่างๆมากขึ้น หลักสูตรหลายสถาบันการศึกษาได้นำนเรื่องนี้ผ่านรายวิชาทางพาณิชย์ศิลป์และประยุกต์ศิลป์ และอาจพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่ใหญ่กว่านั้น เช่น การสร้างนวัตกรรมและการประกอบการ เป็นต้น ด้านภูมิศาสตร์การเมือง หลักสูตรศิลปศึกษาจะเกี่ยวพันในประเด็นนี้ค่อนข้างน้อยเนื่องจากภูมิทัศน์ความเสี่ยงโลกนำเสนอหัวข้อนี้ในประเด็นที่ใหญ่มาก เช่น การก่อการร้าย ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ความล้มเหลวในการปกครอง วิกฤตของรัฐ แต่หลักสูตรศิลปศึกษาอาจมีพลังในเรื่อง Soft Power ในการใช้ศิลปะเป็นภาษาสากลเพื่อทำความเข้าใจและเรียนรู้เรื่องราวต่างวัฒนธรรม หรือแค่ในระดับท้องถิ่นและองค์กร ความเสี่ยงทางสังคมเกี่ยวพันกับเรื่องการโยกย้ายถิ่นฐาน และความไม่มั่นคงทางสังคม หลักสูตรศิลปศึกษาอาจช่วยบรรเทาความเสี่ยงได้จากรายวิชาประเภทศิลปะกับชุมชน-สังคม และศิลปะที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจ ยอมรับ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมวัฒนธรรมต่างๆอันจะนำไปสู่สันติสุขและความยั่งยืนซึ่งเป็นหน้าที่ที่โดดเด่นของศาสตร์ทางด้านศิลปะและศิลปศึกษา

3.2 บริบทสังคมไทย

บริบทสังคมไทย ที่นำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกรอบงานวิจัยชิ้นนี้คือนโยบายรัฐ ที่ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ชาติ แผนการศึกษาชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นแนวทางที่ใช้ในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ เช่น ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การศึกษา วัฒนธรรม และอื่นๆ เพื่อให้การพัฒนาประเทศมีทิศทางและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แผนเหล่านี้ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาโดยตรงเนื่องจากหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงทิศทางและบริบทของประเทศชาติเพื่อผลิตบัณฑิตที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ

1) ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2560-2579)

ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นแผนพัฒนาประเทศที่จะกำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนต้องทำตาม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว" ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนตามท้องถ้งการสหประชาชาติได้กำหนดไว้ และตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์ชาติ มีระยะเวลาดำเนินการ 20 ปี ตั้งแต่ปี 2560-2579 แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ 1) ด้านความมั่นคง 2) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4) ด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม 5) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 6) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

2) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2579)

แผนการศึกษาแห่งชาติจัดทำขึ้นเพื่อวางเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ยึดหลักในการจัดการศึกษาโดยนำยุทธศาสตร์ชาติมาเป็นกรอบความคิดมี 6 ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ดังนี้ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ 2) การผลิตและพัฒนาากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3) การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา 5) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 6) การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 จัดทำขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้นำหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญาในการพัฒนาประเทศเพื่อช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงมีภูมิคุ้มกันพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืน ปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ 4.0 ปฏิรูปประเทศเพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” โดยมียุทธศาสตร์ 10 ด้าน 1) การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ 2) การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม 3) การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน 4) การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน 5) การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน 6) การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย 7) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ 8) การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม 9) การพัฒนาภาคเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ 10) ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

นโยบายรัฐอันประกอบไปด้วย ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการศึกษาชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ รวมถึงหลักสูตรศิลปศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพราะหลักสูตรการศึกษามีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่คุณลักษณะสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ และแผนเหล่านี้ถูกพัฒนาขึ้นโดยมีรากฐานจากการศึกษาสภาพและความต้องการของสังคม

ตารางที่ 2 ความสอดคล้องระหว่างยุทธศาสตร์ชาติ แผนการศึกษาชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เป้าหมาย		ยุทธศาสตร์(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)(จาก http://backoffice.onesc.go.th/uploaded/Outstand/2017-EdPlan60-79.pdf)									
ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี	ความมั่นคง	การสร้าง ความสามารถ ในการแข่งขัน	การพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพคน	การสร้างโอกาส ความเสมอภาคและ เท่าเทียมกันทาง สังคม	การสร้างการเติบโต บนคุณภาพชีวิตที่ เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม	การปรับสมดุล และ พัฒนาระบบ การ บริหารจัดการ ภาครัฐ					
แผน การศึกษชาติ พ.ศ. 2560- 2579	การจัดการศึกษา เพื่อความมั่นคง ของ สังคมและ ประเทศชาติ	การผลิตและพัฒนา กำลังคน การวิจัย นวัตกรรมเพื่อสร้าง ความสามารถการ แข่งขันของประเทศ	การพัฒนาศักยภาพ คน ทุกช่วงวัยและ การสร้าง สังคม แห่งการเรียนรู้	การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และ ความ เท่าเทียม ทาง การศึกษา	การจัดการศึกษา เพื่อสร้างเสริม คุณภาพชีวิตที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อม	การพัฒนา ประสิทธิภาพ ของ ระบบ บริหาร จัดการ					
แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ 2560-2564	ความ มั่นคง	การสร้าง ความ เข้มแข็ง ทาง เศรษฐกิจ และ แข่งขันได้ อย่าง ยั่งยืน	การเสริมสร้างและ พัฒนา ศักยภาพ ทุนมนุษย์	สร้าง ความ เป็น ธรรม ลดความ เหลื่อม ล้ำใน สังคม	การเติบโตที่ เป็น มิตรกับ สิ่งแวดล้อม เพื่อการ พัฒนา อย่าง ยั่งยืน	การเพิ่ม ประสิทธิภาพ และ ธรรมาภิบาล ภาครัฐ					การพัฒนา โครงสร้าง พื้นฐาน และระบบ โลจิสติกส์

3.3 บริบทท้องถิ่น

บริบทท้องถิ่น ที่นำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกรอบงานวิจัยชิ้นนี้คือหลักเศรษฐกิจพอเพียง มูลนิธิชัยพัฒนา (2015) ซึ่งถูกพัฒนามาเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย ซึ่งชนบทและผู้ด้อยโอกาสได้รับผลกระทบจากการพัฒนาเป็นอย่างมาก ทรัพยากร ความสามารถในการจัดสรร ความรู้ ภูมิปัญญา การรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา และความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ลดน้อยไปจนถึงขั้นหายไปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่รัชกาลที่ 9 พัฒนาขึ้นเพื่อแก้ปัญหานี้ เป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้ และคุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต เพื่อนำไปสู่ความสุขในการดำเนินชีวิต การนำไปใช้ในหลักสูตรจะเป็นไปในลักษณะของการนำความรู้ ภูมิปัญญา ทรัพยากรและศิลปวัฒนธรรม รวมถึงบุคคลในพื้นที่มาใช้ประโยชน์และนำผลที่ได้กลับไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นของตัวเอง

3.4 บริบทศิลปศึกษา

3.4.1 บริบทศิลปศึกษา

Feldman (1996) นักวิชาการที่มีชื่อเสียงด้านศิลปศึกษา ได้นำเสนอบริบทต่างๆที่ศิลปศึกษาเข้าไปเกี่ยวข้อง (Multidimensional philosophy of art education) ไว้จำแนกออกได้เป็น 5 ด้าน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนศิลปะ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. มิติด้านสังคม (Social dimension) ศิลปะคือรูปแบบหนึ่งของการติดต่อสื่อสารกับบุคคลและสังคม ศิลปะเป็นสะพานระหว่างบุคคลและสังคม ศิลปินคือผู้สร้างสะพานเชื่อม มิติด้านสังคมประกอบด้วยประเด็นด้านการใช้ การบริโภค และการศึกษาศิลปะรูปแบบต่างๆในระดับครอบครัว ชุมชน ชนชั้น เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา เพศและเพศสภาพ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมพหุวัฒนธรรม
2. มิติด้านเศรษฐกิจ (Economic dimension) ศิลปะถือว่าเป็นสินค้าชนิดหนึ่งเช่นกัน คือสินค้าทางเศรษฐกิจที่ต้องการเวลาและเงินเพื่อผลิต คืองานชนิดหนึ่งที่สามารถแลกเปลี่ยนเป็นสินค้าอื่น ผลงาน และเงิน ศิลปะมีความเกี่ยวข้องกับทั้งด้านคุณค่าทางสุนทรียะ รสนิยม และมูลค่าในทางเศรษฐกิจ ซึ่งทั้งคู่ส่งผลต่อระบบตลาด มิติด้านเศรษฐกิจที่อยู่ในศิลปศึกษาประกอบด้วย ประเด็น การผลิตผลงานศิลปะ คุณค่าด้านความงามในผลงาน รูปแบบการบริโภคสุนทรียะ คุณค่าทางทัศนศิลป์ การกระจายสินค้า การออกแบบในฐานะปรัชญาทางเศรษฐศาสตร์ ด้านการเมือง
3. มิติทางการเมือง (Political dimension) ในการสอน การเมืองส่งผลต่อการแบ่งงบประมาณในระบบโรงเรียน เงินเดือน อุปกรณ์ วัสดุศิลปะ การให้บริการงานบริหาร และอื่นๆ การแบ่งปันนี้สามารถพิจารณาเป็นในแง่ทางการเมืองแน่นอน ในแง่ปรัชญาการสอนศิลปะเป็นมิติทางอำนาจ กระบวนการและผลงานของศิลปศึกษามีความสำคัญทางการเมืองเท่ากับศักยภาพทาง

ความงาม มิติทางการเมืองในศิลปศึกษาอาจเกี่ยวข้องกับประเด็น อำนาจ หลักการประชาธิปไตย
 ความคิดเห็นของสาธารณะ ความเป็นผู้นำ นโยบาย การเคลื่อนไหวทางสังคมของศิลปะ การสนับสนุน
 จากสาธารณะ ข้อจำกัดด้านนโยบาย

4. มิติด้านจิตวิทยา (Psychological dimension) ครูศิลปะซึ่งเหมือนนักการศึกษาสาขา
 อื่นๆที่บ่อยครั้งที่ประเมินตัวเองว่ามีพื้นฐานความรู้ด้านจิตวิทยา จะเห็นได้จากศัพท์ของวิชาชีพ เช่น
 “แรงกระตุ้น” “พรสวรรค์” “การแสดงออกของตัวตน” “การเรียนรู้ด้านจิตพิสัย” “การคิดด้วยสมอง
 ซีกขวา” “ประสบการณ์ทางความงาม” “การศึกษาของผัสสะต่างๆ” “แนวทางการสร้างสรรค์ของ
 บุคคล” “ทฤษฎีพัฒนาการแต่ละขั้น” “การทำให้บริสุทธิ์ผ่านศิลปะ” “ศิลปะบำบัด” “การศึกษา
 สำหรับเด็กพิเศษ” “การศึกษาเพื่อคุณภาพชีวิต” หรือแม้แต่ नियามตามประเพณีของศิลปศึกษา “การ
 ระบุความสามารถพิเศษแต่ละบุคคล” “การฝึกหัดความสัมพันธ์ระหว่างตาและมือ” “การฝึกใช้
 หลักการออกแบบ” เหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีส่วนประกอบของจิตวิทยา ศิลปะศึกษามองตัวเองว่ามีรากฐาน
 บนกฎการเรียนรู้ทางด้านจิตวิทยาจำนวนมาก และมีวิจัยจำนวนมากในเรื่องธรรมชาติการรับรู้ การคิด
 วิเคราะห์ และการคิดสร้างสรรค์ พลังด้านการรักษาของศิลปะ บางส่วนเข้าไปสู่ความเชี่ยวชาญด้าน
 การรักษา หรือส่งเสริมประโยชน์ของการวาดเส้นหรือปั้นเพื่อการพัฒนาสมองปกติ หรือเพื่อรักษา
 จิตใจให้สะอาดปราศจากความสกปรก มิติทางจิตวิทยาในศิลปศึกษาประกอบด้วยประเด็นด้าน
 ความรู้สึก การรับรู้ การเลียนแบบ ผลการเรียนรู้ แรงจูงใจ การคิดเชิงวิพากษ์ ความงามของศิลปะเด็ก
 บุคลิกภาพและความสามารถพิเศษ ความคิดสร้างสรรค์ แนวคิดในการบำบัด

5. มิติด้านพุทธิปัญญาและคุณธรรม (Cognitive/moral dimension) ศิลปะเกี่ยวข้องกับวิถี
 ชีวิตเกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างสรรค์หรือทำลาย กระบวนการที่ถูกหรือผิด ผลลัพธ์ที่ดีหรือเลว
 ดังนั้นศิลปศึกษาจึงไม่สามารถสอนโดยเลียนแบบของศีลธรรม คุณธรรม เพราะครูผู้สอนต้องสอนความ
 เป็นคนมากกว่าๆกับเนื้อหาวิชาที่สอนเราจึงไม่ควรละเลยมิติด้านศีลธรรม เราสอนทั้งด้าน
 บุคลิกลักษณะผู้เรียนและเทคนิค มิติของศีลธรรมและความรู้ในศาสตร์ศิลปศึกษานี้ไม่ควรถูกสอนโดย
 แยกจากกัน

ตารางที่ 3 บริบทที่ศิลปศึกษาเข้าไปเกี่ยวข้อง

บริบทที่ศิลปศึกษาเข้าไปเกี่ยวข้อง (Multidimensional Philosophy of Art Education: Feldman, 1996)				
มิติด้านสังคม (Social dimension)	มิติด้านเศรษฐกิจ (Economic dimension)	มิติด้านการเมือง (Political dimension)	มิติด้านจิตวิทยา (Psychological dimension)	มิติด้านพุทธิปัญญา/ศีลธรรม (Cognitive/moral dimension)
<ul style="list-style-type: none"> - The Family Group - The Community - Age Grouping - Class Phenomena - Race and Ethnicity - Religion - Sex and Gender - Social Change - Multiculturalism - The Clean Canvas Situation - Neglecting the Social - Teachers as Cultural Workers 	<ul style="list-style-type: none"> - Means of Production - Aesthetics of Production - Aesthetics of Consumption - The Case for Craft - The Flow of Goods - Our Mixed Economy - Design Education - Design as Economic Philosophy - The Future of Work 	<ul style="list-style-type: none"> - Authority - Power - Democratic Principles - Public Opinion - Leadership - Policy - Art Activism - Public Support - The Limits of Policy 	<ul style="list-style-type: none"> - Sensation - Perception - Imitation - Perceptual Outcome - Motives and Motivation - Critical Thinking - The Child-Art Aesthetic - Personality and Talent - Outsider Art - Creativity - The Therapeutic Idea 	<ul style="list-style-type: none"> - Art and Truth - Know-How Knowledge - Propositional Knowledge (Know-That) - Know-Why Knowledge - Quiddity Knowledge - Knowledge-Through Art - The Meaning Divided - Art and Moral - The Moral Imagination - Morality Internalized - Morality in Craft - Media and Moral

3.4.2 บริบทศิลปะร่วมสมัยในศิลปะศึกษา

การวิจัยเรื่องการพัฒนาวัตกรมหลักสูตรศิลปะศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยจำเป็นต้องมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับศิลปะเป็นหัวใจสำคัญ เนื้อหาหลักด้านศิลปะจะประกอบด้วยด้านสุนทรียศาสตร์ ศิลปะวิจารณ์ ศิลปะปฏิบัติ และประวัติศาสตร์ศิลป์ ซึ่งทฤษฎีและปฏิบัติการเหล่านี้จะมีความเชื่อมโยงกับซึ่งวิธีคิดวิธีสร้างสรรค์งานศิลปะของศิลปินทุกยุคทุกสมัย เช่น ศิลปินกรีกนิยมเน้นความสมบูรณ์แบบในรูปมนุษย์นักปรัชญาอาจเชื่อมโยงไปสู่ทฤษฎีโลกของแบบ ศิลปินที่นิยมวาดภาพเหมือนเลียนแบบธรรมชาติซึ่งมีมาตั้งแต่โบราณและงานศิลปะแนวเหมือนจริงรวมถึงงานศิลปะลัทธิเรียลลิสม์ถูกนักวิชาการพัฒนาไปสู่ทฤษฎีนิยมการเลียนแบบในศิลปะ (Imitationalism) นำมาใช้ในการวิจารณ์และนำมาใช้เป็นแนวทางการเรียนการสอนด้านการสร้างสรรค์ผลงานในศิลปะศึกษา ศิลปินที่นิยมวาดภาพมุ่งลดทอนรายละเอียดวัตถุจริงจนเหลือแต่รูปทรงที่สำคัญ สามารถสรุปเชื่อมโยงเป็นลัทธิ Cubism และ Abstract และพัฒนาไปสู่ทฤษฎีรูปทรงนิยม (Formalism) ที่ให้ความสำคัญกับเรื่องรูปทรง/รูปแบบ(Form) และพัฒนาไปสู่การเรียนรู้เรื่ององค์ประกอบศิลป์ ทักษะธาตุและหลักการออกแบบ ศิลปินบางยุคใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือเพื่อโน้มน้าว ชักจูงผู้ดูให้มีทัศนคติหรือพฤติกรรมบางอย่าง สามารถพัฒนาไปสู่ทฤษฎีเครื่องมือนิยม (Instrumentalism) และประยุกต์ใช้ในงานโฆษณา การประชาสัมพันธ์ ชวนเชื่อ (Propaganda) ได้เป็นต้น จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าศิลปะเป็นทั้งเนื้อหาและกระบวนการ นอกจากนี้เนื้อหาที่สามารถเชื่อมโยงมาสู่การเรียนรู้ศิลปะหรือศิลปะศึกษาแล้ว กระบวนการสร้างงานก็สามารถเชื่อมโยงมาใช้ในการสอนได้เช่นกัน ดังนั้นการศึกษาผลงานศิลปะโดยเฉพาะศิลปะร่วมสมัยเป็นผลผลิตของสภาพสังคมปัจจุบัน การศึกษาว่าศิลปินคิดและทำงานอย่างไรอาจให้แนวคิด กระบวนการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้พัฒนาการเรียนการสอนศิลปะได้

สุธี คุณาวิชยานนท์ (2561) ระบุว่า คำว่าศิลปะร่วมสมัย หมายถึงศิลปะที่สร้างขึ้นหลังปี 1940-1945 เป็นต้นมา อย่างไรก็ตามเรื่องปีที่แน่ชัดของการกำหนดยังเป็นที่ยกเถียง และศิลปะร่วมสมัยยังเป็นคำที่กำกวม มักใช้อย่างสับสนหรือใช้แทนคำว่าศิลปะสมัยใหม่ หรือหลังสมัยใหม่ “ศิลปะสมัยใหม่” และ “ศิลปะร่วมสมัย” จะมีความคลุมเครือพอกัน ในสังคมยังมีการใช้คำทั้งสองนี้อย่างสับสน บ่อยครั้งที่ใช้ทดแทนว่ามีความหมายเดียวกัน แต่ถ้าจะกล่าวถึงอย่างจำเพาะในเชิงลึก ศิลปะสมัยใหม่เกิดจากความคิดแบบลัทธิสมัยใหม่ (Modernism) จะเป็นศิลปะที่เก่ากว่าศิลปะร่วมสมัย เพราะในโลกของวิชาการตะวันตก ยุคของศิลปะจากลัทธิสมัยใหม่ได้จบสิ้นไปแล้วตั้งแต่ปลายคริสต์ทศวรรษ 1970 (ใน ราว พ.ศ. 2520-2523) ศิลปะซึ่งรวมไปถึงงานวัฒนธรรมและศิลปะแขนงอื่นๆ ได้เข้าสู่ยุคร่วมสมัยแล้ว หลังจากลัทธิสมัยใหม่สิ้นสุดแล้ว โลกจะเข้าสู่ยุคหลังสมัยใหม่หรือโพสต์โมเดิร์น หรือไม่มีคำตอบที่แน่ชัดเพราะคำและความหมายของ “หลังสมัยใหม่” ในระดับนานาชาติยังเป็นที่โต้แย้งถกเถียงกัน ไม่มีข้อสรุปที่แน่นอน ดังนั้นคำว่าศิลปะร่วม

สมัยที่ฟังดูเป็นกลางกว่าจึงเป็นที่นิยมแพร่หลายกว่าคำว่าศิลปะหลังสมัยใหม่ คำว่า “ศิลปะร่วมสมัย” นี้มักจะถูกใช้เพื่อให้เข้าใจว่าเป็นศิลปะที่ใหม่กว่ามีความก้าวล้ำกว่ามีความแตกต่างและแยกตัวออกจากศิลปะสมัยใหม่อย่างชัดเจน

ศิลปะร่วมสมัยว่ามีบทบาทหน้าที่เป็นสื่อในการแสดงออกของศิลปินที่เป็นปัจเจกบุคคล; มีทั้งที่กลายเป็นสินค้ามากขึ้นและมีทั้งที่ต่อต้านการเป็นสินค้า; มีทั้งที่กลายเป็นของสำหรับประดับตกแต่งและมีทั้งที่ต่อต้านศิลปะเป็นของประดับประดา; เป็นเครื่องมือในการต่อสู้และประท้วงในประเด็นปัญหาทางสังคม, การเมือง, สิ่งแวดล้อม และเพศ; ตอบสนองความคิดและทฤษฎีทั้งของ ศิลปิน, นักคิดและนักวิจารณ์, เครื่องมือและภาพลักษณ์ของรัฐบาล; และเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสังคม, วัฒนธรรม, การเมือง, เพศ, ส่วนตัว และหลากหลาย เกี่ยวกับวัฒนธรรมเมือง และความเป็น นานาชาติ การผสมผสานทางวัฒนธรรม สำนึกเรื่องประเทศแบบรัฐชาติลดลง และเกี่ยวกับความเป็นชุมชน ชนกลุ่มน้อย และคนชายขอบ

ด้านรูปแบบงานศิลปะร่วมสมัย J. Paul Getty Museum (2008) และสุธี คุณาวิชยานนท์ (2561: 162-163) นำเสนอตัวอย่างผลงานศิลปะร่วมสมัยไว้ดังนี้

1. มีการหยิบยืมมาจากวัฒนธรรมอื่น จากของสำเร็จรูป ด้วยการใช้วิธีการ “หยิบยืมมาใช้” (Appropriation) ฉกฉวยเอาภาพลักษณ์ ต่างๆ จากสื่อและประวัติศาสตร์ศิลปะมานำเสนอใหม่ในบริบทที่เปลี่ยนไปบ้าง, ในเชิงวิพากษ์วิจารณ์และเสียดสี
2. มีการนำวัฒนธรรมเพื่อพหุหรือประชานิยม หรือวัฒนธรรมระดับล่างมาทำเป็นศิลปะ
3. มีการวิพากษ์วิจารณ์บทบาท สถานภาพและการเมืองของวัฒนธรรมระดับสูงกับระดับล่าง ศิลปะชั้นสูงกับศิลปะชั้นล่าง
4. มีทั้งลักษณะเล่าเรื่องและไม่เล่าเรื่อง
5. ให้ความสำคัญกับบริบทของผลงานมากขึ้น
6. นอกจากจิตรกรรม, ประติมากรรมและ สื่อผสมแล้ว ปริมาณงานภาพถ่าย, วิดีโอ, ศิลปะสื่อแสดงสด, สื่อใหม่อย่างสื่อดิจิทัล และงานในลักษณะผสมต่างสาขา (interdisciplinary) มีมากขึ้น
7. แนวศิลปะ กลุ่มและลัทธิ เช่น Performance Art, Feminist Art, Process Art, Conceptual Art, Neo-Expressionism, Video Art, Computer Art, Installation Art, Street Art, Media Art, Online Art, Relational Art, Appropriation และอื่นๆ อีกมากมาย
8. บางครั้งทำทนายชนที่ว่าศิลปะต้องมีราคาสูงและมีเพียงชนชั้นสูงของสังคมเท่านั้นที่จะเข้าใจได้ผ่านวิดีโออาร์ตซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นศิลปะประเภทที่บุคคลต้องการเป็นเจ้าของ แต่เป็นประสบการณ์ ลบล้างแนวคิดเรื่องศิลปะในฐานะสินค้าตามแนวคิดและอุดมคติก่อนหน้านี้เกี่ยวกับศิลปะ และแสดงถึงพลังของสื่อโทรทัศน์และอินเทอร์เน็ต เป็นการเปิดประตูแห่งโลกศิลปะสู่มวลชน

ตัวอย่างผลงานศิลปะร่วมสมัย เช่น ศิลปะแนวคอนเซ็ปชวลอาร์ต และศิลปะเชิงสัมพันธ์ ซึ่งสะท้อนรูปแบบของงานศิลปะร่วมสมัยได้ชัดเจน ดังนี้ สุธี คุณาวิชยานนท์ (2561: 183-184)

คอนเซ็ปชวลอาร์ตเกิดขึ้นราวทศวรรษ 1960 - 1970 ต่อต้านศิลปะกระแสหลักที่ศิลปะกลายเป็นสินค้าพาณิชย์มากขึ้นเรื่อยๆ ศิลปินแนวนี้จึงทำผลงานในแนวทางที่ตลาดศิลปะไม่ชอบ ขายไม่ได้หรือยากที่จะซื้อขาย ลำบากที่จะสะสม เน้นที่ความคิดมากกว่าตัววัตถุและความสวยงาม การทำงานของคอนเซ็ปชวลอาร์ต จะมีการใช้วิธีการแบบสัญวิทยา (Semiotics) ลัทธิสตรีนิยม (Feminism) และวัฒนธรรมพอพ (ศิลปะและวัฒนธรรมแบบตลาดชาวบ้านซึ่งมักจะถูกขับเคลื่อนด้วยการค้าพาณิชย์และอยู่ตรงกันข้ามกับศิลปะชั้นสูงอย่างวิจิตรศิลป์) มาใช้ในการสร้างงาน โดยมากจะไม่ใช้วิธีการทางศิลปะแบบจารีต คอนเซ็ปชวลอาร์ตได้กลายเป็นคำอธิบายถึงศิลปะที่มีรูปแบบที่ไม่ใช่ทั้งจิตรกรรมหรือประติมากรรม เช่น งานที่ใช้สื่อการแสดงอย่าง ศิลปะการแสดงสด (Performance) หรือ วิดีโออาร์ต หรืองานอย่างพวก ภูมิศิลป์ (Earth Art) ที่คนดูได้แต่ดูข้อมูลภาพร่างและภาพถ่าย เพราะศิลปินในแนวเอร์ธอาร์ตมักจะทำงานขึ้นในพื้นที่ทางธรรมชาติที่ห่างไกลผู้คนการที่คอนเซ็ปชวลอาร์ตเน้นที่ความคิดของศิลปินทำให้กิจกรรมหรือความคิดต่างๆ มีความเป็นไปได้ที่จะเป็นศิลปะ โดยไม่จะเป็นที่จะต้องแปรความคิดนั้นออกมาเป็นภาพแบบจิตรกรรมหรือประติมากรรมหรือตัวเป็นผลงาน

Riordan (2015) กล่าวถึง ศิลปะเชิงสัมพันธ์ (Relational art) ว่าแนวคิดนี้เกิดในปี 1990s โดยหนังสือจาก นิโคลาส บูริโยต์ (Nicolas Bourriaud) ชื่อ Relational Aesthetics อาจเป็นลัทธิทางศิลปะแรกของศตวรรษที่ 21 หลังจากไม่มีลัทธิศิลปะปรากฏมานาน ขยายขอบเขตการชมงานของศิลปินแบบเดิมมาสู่การมีปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ การมีส่วนร่วมของผู้ชมและบริบททางสังคมเช่น สถานที่ เวลา กิจกรรม มากกว่าจะให้ผลงานเป็นพื้นที่เชิงสัญลักษณ์ที่เป็นอิสระและเป็นส่วนตัว มีเป้าหมายเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของเป้าหมายทางวัฒนธรรมและการเมืองด้านสุนทรียะ หรือศิลปะเพื่อเครือข่าย (Art for Network) วิถีชีวิตประจำวัน เช่น การทำอาหาร การกิน การขายของ ที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนที่สามารถนำมาใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะได้ ตัวอย่างผลงานศิลปะเชิงสัมพันธ์ (Relational art) เช่น ผลงานของ ฤกษ์ฤทธิ ติระวนิช ที่แสดงงานด้วยการปรุงอาหารแจกผู้ชมงานในแกลอรีที่นิวยอร์กในปี 1990 ซึ่งใช้เป็นตัวแทนของผลงานศิลปะร่วมสมัยได้ เพราะผลงานชิ้นนี้เน้นแนวคิดและกระบวนการสร้างงานทั้งหมดมากกว่าตัวชิ้นงานหรือตัวอาหารที่ศิลปินปรุงขึ้นมา ผลงานที่เกิดขึ้นเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นชั่วคราวไม่ใช่ผลงานที่คงทนถาวร ไม่ใช่สื่อและทักษะที่เป็นแบบแผน เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม ผู้เข้าร่วมงานได้รับประทานอาหาร ได้สัมผัสประสบการณ์รูปรส กลิ่น เสียงที่แปลกใหม่ เป็นตะวันออก มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมพูดคุยเพื่อพัฒนาประสบการณ์ทางสุนทรียะ ได้สุนทรียะเหมือนเสพงานศิลปะแต่เป็นสุนทรียะในรูปแบบที่แตกต่างจากการดูวัตถุที่

สวยงามแบบในอดีต กับสื่อที่ไม่ใช่เป็นสื่อแบบเดิมๆ ได้ประสานสัมพันธ์ระหว่างผลงาน ผู้คน สถานที่ เวลา ประสบการณ์ ดังชื่อ Relational Art ศิลปะเชิงสัมพันธ์

ข้อมูลจากนักวิชาการต่างๆ ที่นำเสนอประเด็นด้านศิลปะร่วมสมัยอาจนำมาประยุกต์ใช้ใน ศิลปศึกษาได้ดังนี้

1. หลักในการสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัยจะให้ความสำคัญกับความคิด มากกว่าตัวผลงาน และทักษะในการสร้างสรรค์ บางทีผลงานอาจไม่สำเร็จหรือไม่สมบูรณ์ก็ไม่ใช่ปัญหาเพราะความคิด ได้เกิดแล้ว บางครั้งศิลปินแค่ร่างผลงานและแนวคิดไว้ มีคนอื่นหรือคนรุ่นหลังมาทำก็ยิ่งถือว่าเป็น ผลงานของศิลปินคนนั้น ในการสอนศิลปะอาจมุ่งเป้าหมายที่เกินกว่าตัวชิ้นงานของเด็กเพียงอย่าง เดียว อาจพิจารณาจากแบบร่างหรือแนวคิดในการนำเสนอโดยไม่มีตัวผลงานก็ได้

2. งานศิลปะร่วมสมัยจะให้ความสำคัญกับแนวคิดมากกว่าหรือมากพอกับผลงาน เมื่อ นำไปใช้ในการสอนจะมุ่งเน้นการสอนเด็กให้เป็นนักคิด ไม่ใช่สอนให้เป็นช่าง ต้องทำให้เด็กมีทักษะ การคิดและคิดสร้างสรรค์ ศิลปะร่วมสมัยให้สิ่งนี้ ผลิตรายการสร้างสรรค์ซึ่งเป็นเป้าหมายเดียวกับทักษะ ศตวรรษที่ 21 ที่เน้นกระบวนการคิดหลากหลาย จะได้ critical thinking creative thinking ซึ่ง นำไปใช้ได้หลายแง่มุม

3. สุนทรียศาสตร์ของศิลปะเปลี่ยนไปจากการที่เดิมสุนทรียะอยู่ในตัวชิ้นงาน ตัวผลงานศิลปะ แต่ศิลปะร่วมสมัยคือระบบของสุนทรียศาสตร์แบบใหม่ที่ความงามอยู่ตั้งแต่ในความคิดและ กระบวนการ ซึ่งเริ่มต้นมาตั้งแต่ศิลปะในกลุ่ม conceptual art จนถึง Relational art

4. รูปแบบของงานศิลปะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เป็นแนวจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม เป็นสื่อร่วมสมัย หรือกระบวนการ หรืออาจเป็นแค่แนวความคิด ดังนั้นกิจกรรมจึง ไม่ได้มีเพียงแค่การวาดรูป อาจเป็นกระบวนการ เหตุการณ์บางอย่าง

5. ไม่เน้นระเบียบ กฎเกณฑ์ รูปแบบเหมือนศิลปะที่เคยมีมาในอดีต ไม่เน้นความรู้และทักษะ ฝีมือตามแบบช่าง จึงเหมาะสำหรับการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ได้อย่าง อิสระ ไม่ถูกจำกัดและยึดติดด้วยเรื่องทักษะฝีมือ

6. ต้องการองค์ความรู้ที่หลากหลาย เพราะเนื้อหามีความแตกต่างจากศิลปะในอดีต เน้น ปัจเจกชน กระแสทางเลือก คนกลุ่มน้อย ไปจนกระทั่งประเด็นในระดับสากล

7. ให้ความสำคัญกับปัจเจกชน หรือส่วนบุคคล ไม่น้อยกว่ามาตรฐานกลาง ดังที่กล่าวว่างาน ศิลปะร่วมสมัยเปิดออกกว้างและมีการแข่งขันทำงานด้วยแนวคิดแปลกๆ ใหม่ๆ จนผู้อื่นตามไม่ทัน ทำให้ลักษณะเฉพาะบุคคล เป็นส่วนสำคัญในศิลปะร่วมสมัย

เนื้อหาของศิลปะร่วมสมัยดังที่ได้กล่าวมาสามารถนำความรู้ เนื้อหา กระบวนการ กลไกจาก การสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัย ไปประยุกต์เพื่อพัฒนาผู้เรียนควบคู่กับการเรียนการสอนศิลปะใน รูปแบบเดิมที่เน้นทักษะ ผลงานสำเร็จ เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบันมากขึ้น

3.5 ลักษณะบริบทร่วมสมัยในศิลปศึกษา

จากการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี แนวโน้มและนโยบายต่างๆที่ร่วมสมัย เป็นปัจจุบัน ทั้งในระดับสากล ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับศาสตร์ พบลักษณะร่วมกันของแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ซึ่งสะท้อนบุคลิกลักษณะของความร่วมมือซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรได้ โดยลักษณะที่พบมี 5 ประการคือ

3.5.1. ความเป็นลักษณะส่วนบุคคลหรือรายบุคคล

UNESCO (2006: 3-7) ที่ระบุเป้าหมายของการส่งเสริมการเรียนการสอนศิลปะแขนงต่างๆ (Arts Education) ไว้ประการหนึ่งว่าเพื่อพัฒนาขีดความสามารถส่วนบุคคล (Develop Individual Capabilities) และ UNICEF (2017) ยังกล่าวว่า เพื่อให้การศึกษามีเป้าหมาย จำเป็นต้องถูกทำให้มีความเป็นส่วนบุคคล เราจะไม่สามารถเรียนรู้ได้ดีหากเราไม่เห็นความเกี่ยวข้องของสิ่งที่เรากำลังเรียนรู้ และวิธีการที่นำไปใช้กับสถานการณ์ส่วนตัวของเรา

แผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 75-76) ระบุวิสัยทัศน์และเป้าหมายว่า “ยุทธศาสตร์ชาติและการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ยุค ๔.๐ เป็นทางออกสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้รับโอกาสในการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล” ทั้งยังระบุถึงหลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) ใจความตอนหนึ่งว่า “เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนทุกคน ทุกช่วงวัย ตั้งแต่เด็กปฐมวัย วัยเรียน วัยทำงาน และผู้สูงวัยมีโอกาสในการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้แต่ละบุคคล ได้พัฒนาตามความพร้อมและความสามารถ ให้บรรลุขีดสูงสุด”

ยุทธศาสตร์ชาติ (2560: 30) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ได้ระบุถึง “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว”

ด้านศิลปศึกษาเอง แนวคิดทฤษฎีร่วมสมัยเช่น Choice-based และ Teaching for Artistic Behavior (TAB, 2021) ก็สนับสนุนการเรียนรู้ในลักษณะของการเรียนรู้รายบุคคล หรือผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความต้องการ เช่นเดียวกับแนวคิด Progressivism ในการสอนศิลปะที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งนำมาใช้ในการเรียนการสอนศิลปะตั้งแต่อดีตมาจนปัจจุบัน

3.5.2 ความเป็นสหวิทยาการ การบูรณาการข้ามศาสตร์หรือสหศาสตร์

การตระหนักถึงภัยที่กำลังเกิดขึ้นตามความเสี่ยงโลก (Global Economic Forum, 2020) ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยีสื่อสาร ด้านรัฐศาสตร์การเมืองการต่างประเทศ ด้านเศรษฐกิจ ด้านโรคระบาด ต้องการองค์ความรู้ที่หลากหลายแบบบูรณาการข้ามสาขาเพื่อเชื่อมโยงเข้าหากันและแสวงหาแนวทางแก้ไข ปรากฏการณ์ที่เป็นภัยพิบัติมนุษยชาติ และร่วมหาทางออก

แนวคิดทักษะศตวรรษที่ 21 (The Partnership for 21st Century Skills, 2011) ซึ่งเป็นทักษะที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีเพื่อการดำรงอยู่ในศตวรรษนี้ ก็ต้องอาศัยความรู้และทักษะที่หลากหลาย และการบูรณาการความรู้เช่นเดียวกัน เช่น ความรู้ด้านภาษา การเงิน ศิลปะ เศรษฐศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขภาพ สิ่งแวดล้อม โลก

ยุทธศาสตร์ชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ในประเด็น ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้กล่าวถึง การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ โดย ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับชั้นอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ”

Eflaine and Stuhr (1996) กล่าวถึงแนวคิดหลังสมัยใหม่ เชื่อว่าคนต้องการความรู้ในลักษณะสหวิทยาการเพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์และความเป็นไปของโลกและของสังคม และต้องการความหลากหลายและความร่วมมือเพื่อให้โลกดำเนินอยู่ต่อไป

ด้านศิลปะ สุธี คุณาวิชยานนท์ (2561: 162-163) กล่าวถึงรูปแบบของศิลปะทั้งแบบสมัยใหม่และร่วมสมัยจำนวนมาก โดยเฉพาะศิลปะร่วมสมัยว่า นอกจากจิตรกรรม, ประติมากรรมและ สื่อผสมแล้ว ปริมาณงานภาพถ่าย, วิดีโอ , ศิลปะสื่อแสดงสด, สื่อใหม่อย่างสื่อดิจิทัลและงานในลักษณะผสมต่างสาขา (interdisciplinary) มีเพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีต นอกจากนี้เนื้อหาที่น่าสนใจก็มีความหลากหลาย เช่น เรื่อง อัตลักษณ์ (identity) ร่างกาย (the body) เวลา (time) สถานที่ (place) ภาษา (language) วิทยาศาสตร์ (science) จิตวิญญาณ (spirituality) การสร้างสรรค์งานเน้นกระบวนการและความคิดของศิลปิน และสร้างสรรค์ออกมาด้วยสื่อที่หลากหลาย ซึ่งทั้งหมดต้องการความรู้แบบสหสาขาวิชาเพื่อการตีความ เรียนรู้ และสร้างสรรค์

ด้านศิลปศึกษา การเรียนรู้แบบ STEAM ใช้การบูรณาการศิลปะเข้ากับสหสาขาวิชาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาความรู้ความเข้าใจเชิงวิชาการ ทักษะการเรียนรู้ศิลปะแบบ Visual Culture และศิลปศึกษาหลังสมัยใหม่ ก็ต้องใช้ความรู้สหศาสตร์ เพื่อการตีความ ทำความเข้าใจ และสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัย ซึ่งงานจำนวนมากมีความหมายระหว่างบรรทัด สร้างสรรค์ด้วยเทคนิค วิธีการ และกินความหมายเกินกว่าขอบเขตของผลงานศิลปะแบบประเพณี ต้องอาศัยความรู้ที่ลึกและกว้างเพื่อการเรียนรู้

3.5.3 ความเป็นท้องถิ่น

UNESCO (2006: 3-7) ที่ระบุเป้าหมายของการส่งเสริมการเรียนการสอนศิลปะแขนงต่างๆ ไว้ประการหนึ่งว่า เพื่อส่งเสริมการแสดงออกของความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Promote the Expression of Cultural Diversity) ซึ่งแต่ละวัฒนธรรมมีการแสดงออกทางศิลปะและวิถีปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ มีความหลากหลายและความคิดสร้างสรรค์ ศิลปะของพวกเขาแสดงออก

ถึงรูปแบบร่วมสมัยและแบบประเพณีของความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่ไม่ซ้ำกัน นำไปสู่ความสง่างาม มรดก ความงาม และความสมบูรณ์ของอารยธรรมมนุษย์ ข้อความดังกล่าวของ UNESCO เห็นได้ชัดเจนว่าสนับสนุนลักษณะของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560: 8) ระบุเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญกับการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีจุดเน้นที่ความพอเพียงในการดำรงชีวิต ความสามารถในการพึ่งตนเอง และการจัดการปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง สามารถจัดการทรัพยากร ภูมิความรู้ พึ่งตนเอง และการจัดการปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเองในเชิงเศรษฐกิจ ท้องถิ่นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างดี โดยเฉพาะในการผลิตผลผลิตที่เป็นสินค้า หรือเป็นการจัดการเชิงวัฒนธรรมที่มีรากฐานมาจากภูมิปัญญา ทรัพยากร และศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่ แทนการลงทุนและผลิตสิ่งที่ไม่รู้ ไม่ชำนาญ ต้องอาศัยการพึ่งพาด้านวัตถุดิบ การลงทุนและการตลาดจากผู้อื่นยากแก่การควบคุมและจัดการ ผลที่ได้ก็จะกลับคืนไปยังท้องถิ่นเอง

ลัทธิหลังสมัยใหม่และศิลปศึกษาหลังสมัยใหม่ สันติ คุณประเสริฐ (2547) ระบุว่ามีความสำคัญกับพหุวัฒนธรรม ลดตะวันตกเป็นศูนย์กลาง ให้ความสำคัญกับกลุ่มชายขอบ (oppressed or neglected groups) ชนพื้นเมือง นอกเหนือจากศิลปะกระแสหลัก แนวทางการสอนควรละทิ้งกฎเกณฑ์หลักการมาตรฐานแบบเดิม แต่ใช้การบูรณาการแนวคิดของศิลปศึกษาศาสตร์ ปรัชญา ซึ่งสังเคราะห์จากความเห็นส่วนตัวและความต้องการท้องถิ่น

3.5.4 การสร้างนวัตกรรม

ทักษะศตวรรษที่ 21 (The Partnership for 21st Century Skills, 2011) เสนอแนะความรู้ในด้านการสร้างนวัตกรรม สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ให้เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้

ในระดับชาติแผนการศึกษาชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ต่างพูดถึงความสำคัญของการสร้างนวัตกรรมที่มีต่อประเทศ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560: 27) กล่าวถึงด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่จะสนับสนุนให้เกิดระบบนิเวศในการร่วมสร้างงานวิจัยและนวัตกรรมจาก

ภาคเอกชน มหาวิทยาลัย และหน่วยงานวิจัยหรือมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก เพื่อสร้างและถ่ายทอดเทคโนโลยีขั้นพื้นฐานและเทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้จริง

แผนการศึกษาชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 100) ระบุยุทธศาสตร์ที่ ๒ ชัดเจนว่า เป็นการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

นโยบายของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2563) ก็มีเป้าประสงค์ของการพัฒนาเพื่อการวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ท้าทายของสังคม การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน และการวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำ

ในทางศิลปศึกษา รูปแบบศิลปะร่วมสมัยดังที่ได้อภิปรายไปก่อนหน้านี้ และการเรียนแบบ Visual Culture (Duncum, 2005: 156-162) ล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยความรู้เพื่อทำความเข้าใจและในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่เป็นนวัตกรรมใหม่ๆ นอกเหนือจากแบบประเพณี

3.5.5 การเงิน การประกอบการ

ทักษะศตวรรษที่ 21 เสนอแนะความรู้ในด้าน ความรู้พื้นฐานทางการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจ และการประกอบกิจการ ว่าเป็นวิชาที่จำเป็นสำหรับศตวรรษ

ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) หัวข้อการพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่ระบุถึงการพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่ สร้างและพัฒนาผู้ประกอบการยุคใหม่ ทั้งรายใหญ่ กลาง เล็ก วิสาหกิจเริ่มต้น วิสาหกิจชุมชน หรือวิสาหกิจเพื่อสังคม รวมทั้ง ภาครัฐ ให้เป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีทักษะและจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถ ในการแข่งขันและมีอัตลักษณ์ชัดเจน

แผนการศึกษาชาติซึ่งอิงกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมยุค 4.0 ระบุยุทธศาสตร์ที่ 2: การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ล้วนแล้วแต่กล่าวถึงการศึกษานองมุมของการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจทั้งสิ้น

เศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นทางเรื่องเศรษฐกิจโดยตรง กล่าวถึงความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งจะนำมาซึ่งความสุข

ในส่วนของศิลปศึกษา Feldman (1996) ได้กล่าวถึงศิลปศึกษาและศิลปะในบริบทเชิงเศรษฐกิจ ว่างานศิลปะก็เป็นสินค้าชนิดหนึ่ง ทั้งเป็นสินค้าที่สามารถซื้อขายโดยตรง และเป็นสินค้าในเชิงเศรษฐศาสตร์ทางสุนทรีย์

สรุป ลักษณะทั้ง 5 เป็นผลมาจากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี นโยบาย และความเคลื่อนไหว ทั้งในระดับสากล ระดับประเทศ ระดับท้องถิ่น ระดับศาสตร์ ได้ข้อสรุปเป็นลักษณะของบริบท

ร่วมสมัย สามารถนำมาใช้เพื่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาเพื่อให้มีลักษณะอยู่บนฐานบริบทร่วมสมัยเหล่านี้ต่อไป

4. แนวคิดทางการศึกษาร่วมสมัย

แนวคิดทางการศึกษาและทางศิลปศึกษาจำนวนหนึ่งที่มีประเด็นความเคลื่อนไหวในแนวคิดเหล่านี้เกี่ยวข้องกับนิยามของบริบทร่วมสมัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 แนวคิดร่วมสมัยทางการศึกษา

- 1) แนวคิดการศึกษาเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
- 2) แนวคิดการศึกษา ค.ศ. 2050
- 3) แนวคิดการศึกษา 4.0
- 4) แนวคิดของการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการศึกษา

4.2 แนวคิดร่วมสมัยทางศิลปศึกษา

- 1) ศิลปศึกษาแบบ DBAE
- 2) ศิลปศึกษาแบบ Neo-DBAE
- 3) ศิลปศึกษาหลังสมัยใหม่ (Post-modern Art Education)
- 4) Visual Culture
- 5) ศิลปะแนวหลักวิชา (Academic art)
- 6) ศิลปศึกษาแบบพิพัฒนาการ (Progressivism)
- 7) การสอนแบบสติมิศึกษา (STEAM)
- 8) การสอนเพื่อพฤติกรรมแบบศิลปิน (TAB หรือ Choice based)

4.1 แนวคิดร่วมสมัยทางการศึกษา

แนวคิดทางการศึกษาร่วมสมัยคือแนวคิดทางการศึกษาต่างๆที่อยู่ในกระแสความเคลื่อนไหวในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วจะพบว่าความรู้ ทักษะ ทักษะคติที่อยู่ในแนวคิดทางการศึกษาร่วมสมัยมีความสอดคล้องกับนิยามของบริบทร่วมสมัยที่ผู้วิจัยนำเสนอไว้ในช่วงแรกโดยตรง แนวคิดทางการศึกษาร่วมสมัยประกอบด้วยแนวคิดต่างๆดังต่อไปนี้

1. แนวคิดการศึกษาเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

วิจารณ์ พานิช (2555) และ The Partnership for 21st Century Skills (2011) ได้ระบุความรู้และทักษะที่นักเรียนจำเป็นต้องรู้เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน การดำรงชีวิต การเป็นพลเมืองและส่งเสริมผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ประกอบด้วยวิชาแกนและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 สามารถ สรุปความรู้และทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 ได้ว่าผู้เรียนต้องมีความรู้

ความสามารถด้านต่างๆดังต่อไปนี้ 1) ความรู้วิชาแกน ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาโลก ศิลปะ คณิต เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง รวมถึงความรู้ ด้าน สถานการณ์โลก เศรษฐศาสตร์ การเงินและการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ด้านสุขภาพ สิ่งแวดล้อม 2) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหา การสื่อสารและความร่วมมือทำงาน 3) ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี 4) ทักษะชีวิตและการทำงาน ความสามารถด้านการปรับตัว การริเริ่มและควบคุมตัวเอง ทักษะทางสังคมและข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้ผลิตและความรับผิดชอบต่อความเป็นผู้นำ

2. แนวคิดการศึกษา ค.ศ. 2050

การเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในอนาคตจนถึงปี ค.ศ. 2550 และแนวทางการพัฒนา การศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมนั้น Sedere (2008: 5-39) Parsons (2010) และ Stevenson, K, R. (2010) กล่าวถึงการศึกษาในปี 2030 หรือ 2050 ว่าจะมีลักษณะสำคัญที่สรุปได้ดังนี้

ประชากร: ประชากรมีความหลากหลายด้านชาติพันธุ์และเชื้อชาติมากขึ้นอาจไม่มีคนกลุ่ม ใหญ่อีกต่อไป ผู้สูงอายุจะมีจำนวนมากขึ้น มีผู้มีความต้องการพิเศษเพิ่มขึ้น

วิธีการเรียนรู้: วิธีการเรียนรู้จะเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ อินเทอร์เน็ต สื่อดิจิทัล สื่อเสมือนจริงและเทคโนโลยีต่างๆ เรียนเวลาใดก็ได้ 7/24 ค่าใช้จ่ายน้อยหรือบางกรณีฟรี การเรียนรู้ไม่เพียงแค่นักศึกษามหาวิทยาลัย แต่ควรเกิดขึ้นสำหรับทุกคนที่มีความสนใจและแรงจูงใจ ควรได้รับโอกาสในการเรียนรู้โดยไม่ถูกจำกัด

หลักสูตร: เด็กควรได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง ควรมีหลักสูตรระยะสั้น 3-4 ชั่วโมง หลายพัน หลักสูตรเพื่อให้เด็กเลือกและเรียนรู้สิ่งที่พวกเขาต้องการที่จะเรียนรู้ ไม่จำเป็นต้องมีแปดหรือเก้าวิชา ในหลักสูตร ควรแทนที่หลักสูตรและตำราใช้ทั้งปีสำหรับทุกคนด้วยโมดูลระยะเวลาสั้นๆ หลีกเลี่ยงจาก การสอนเรื่องเดียวตลอดปีในระดับประถมและมัธยม ต้องสอดคล้องกับความต้องการผู้เรียนมากขึ้น ควรนับการเรียนรู้ตามชั่วโมงและหน่วยการเรียนรู้มากกว่าปีการศึกษา ไม่จำเป็นต้องรอเป็นปีเพื่อที่จะ ผ่านระดับชั้น ไม่ต้องซ้ำชั้นเพราะเทคโนโลยีนำไปสู่แนวทางอื่นๆในการเรียนรู้เรื่องเดียวกัน มหาวิทยาลัยต้องเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับทุกคนไม่เฉพาะนักเรียน สถาบันการศึกษาควรเป็นแบบ เสมือนจริงแทนตึกและอาคารแบบเดิมโดยมีเทคโนโลยีเป็นเกตเวย์ใหม่เพื่อการเรียนรู้

บทบาทครู: ครูจะมีบทบาทในฐานะผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ครูควรได้รับการ ฝึกอบรมให้เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้มากกว่าที่จะสอน ครูจริงคนหนึ่งที่อยู่เนื้อหาอย่าง แท้จริงในปัจจุบันสามารถสอนโลกทั้งใบโดยผ่านเทคโนโลยี

โรงเรียน(ที่ตั้ง): ไม่ต้องมีรูปแบบเดิมๆ อาจมีลักษณะเป็นชั้นเรียนเสมือน เรียนทางไกลด้วย เทคโนโลยี การเรียนการสอนเกิดในโรงเรียน บ้าน และสถาบันของรัฐและเอกชนและทุกที่ ไม่ว่าจะเด็ก จะไปเรียนหรือไม่ แต่นักเรียนจะต้องมีสถานที่รวมตัวเพื่อให้พวกเขาสามารถติดตามและหารือ

เกี่ยวกับเนื้อหาที่ลึกซึ้งขึ้นภายใต้คำแนะนำของครูซึ่งช่วยให้พวกเขาสามารถเข้าถึงทรัพยากรความรู้ที่กว้างขวางมากขึ้นได้ นอกจากนี้โรงเรียนยังต้องคำนึงถึงเรื่องของสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืนด้วย

3. แนวคิดการศึกษา 4.0

ไพฑูรย์ สีนลาร์ตันและคณะ (2557) ได้กล่าวถึง การศึกษาไทย 4.0 จึงเป็นแนวคิดของการศึกษาที่จะส่งเสริมให้เยาวชนรุ่นใหม่ไม่ใช่เพียงแค่บริโภคนิยม แต่ต้องก้าวไปสู่ผลผลิตนิยมด้วยจึงจะเป็นทักษะศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง เป้าหมายการศึกษา 4.0 คือเพื่อสร้างคนให้พร้อมที่จะไปสร้างนวัตกรรม ขั้นตอนของการพัฒนานวัตกรรมหรือทักษะที่จะช่วยให้คนสร้างนวัตกรรมขึ้นได้ก็จะเน้นทักษะของการศึกษา 4.0 นั่นเอง นวัตกรรมประกอบไปด้วย 4 ขั้นคือขั้นแสวงหาโอกาส ขั้นออกแบบและเลือก ขั้นนำไปปฏิบัติ และขั้นหาผลประโยชน์ แต่ละขั้นตอนต้องใช้ทักษะดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นแสวงหาโอกาส ต้องใช้ทักษะวิเคราะห์หรือทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ (Critical Thinking and Creative Thinking) เพื่อแยกแยะสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่และแสวงหาโอกาสที่จะนำความคิดใหม่เข้าไปเพื่อให้เกิดนวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์จึงสำคัญมาก แต่ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดได้ดีต้องมีความคิดวิเคราะห์เริ่มก่อนจะได้ผลมากขึ้น

ขั้นที่ 2 ขั้นออกแบบ/เลือก ต้องใช้ทักษะการคิดออกแบบและการคิดกลั่นกรอง (Design Thinking and Selective Thinking) เพราะเมื่อเราเห็นโอกาสในการทำอะไรใหม่เราต้องออกแบบดูและเลือกว่าอะไรสำคัญ

ขั้นที่ 3 ขั้นนำไปปฏิบัติ ต้องใช้ทักษะการผลิตและการแก้ปัญหา (Productive Thinking and Problem Solving Thinking) เมื่อเราออกแบบได้แล้วเราต้องมาพิจารณาว่าส่วนที่เราเลือกจะทำได้แค่ไหน เพียงไร เป็นการนำความคิดไปสู่ผลผลิตให้ได้ เมื่อเห็นว่าทำได้แล้วก็ต้องลงมือทำ(ส่วนใหญ่คือส่งเข้าโรงงาน)และพร้อมที่จะแก้ปัญหาได้

ขั้นที่ 4 ขั้นการหาผลประโยชน์ ต้องใช้ทักษะการคิดประกอบการและทักษะการคิดผู้นำ (Entrepreneurial Thinking และ Leadership Thinking) จำเป็นเพราะจะต้องนำ Invention ไปสู่ตลาดให้เป็น Innovation ให้ได้ และต้องทำอย่างมีความเป็นผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งต้องผ่านการฝึกฝนมาอย่างดีการดำเนินงานจึงจะประสบผลสำเร็จด้วยดี จะต้องมีทักษะผู้นำประกอบด้วย

4.2 แนวคิดร่วมสมัยทางศิลปศึกษา

แนวคิดศิลปศึกษาร่วมสมัย ประกอบด้วยแนวคิดศิลปศึกษาร่วมสมัยต่างๆซึ่งเป็นความเคลื่อนไหวของวงการศิลปศึกษาของอเมริกาและยุโรปซึ่งส่งอิทธิพลต่อศิลปศึกษาไทยในระดับมากขึ้นที่แตกต่างกันในแต่ละแนวคิดตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ประกอบด้วยมีแนวคิดต่างๆดังต่อไปนี้

1. การสอนศิลปะแบบ DBAE

การสอนศิลปะแนว DBAE ย่อมาจาก Discipline Base Art Education เป็นแนวคิดด้านศิลปศึกษาที่ไทยรับมาจากสหรัฐอเมริกาซึ่งเกิดขึ้นราวปี ค.ศ. 1980 มีลักษณะเป็นการสอนศิลปะที่มุ่งเน้นองค์ความรู้หรือวิชาการเป็นสำคัญ โดยแบ่งเนื้อหาสาระที่ใช้ในการเรียนการสอนศิลปะออกเป็น 4 แกนความรู้ได้แก่ ประวัติศาสตร์ศิลป์ สุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์และศิลปะปฏิบัติ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการเข้าใจ ซาบซึ้งเห็นคุณค่าทางศิลปะของผู้เรียน พอๆกับความสามารถทางการสร้างสรรค์งานศิลปะ (มะลิฉัตร เอื้ออนันท์, 2545); และ Dwaine Greer, 1987: 227 – 233) แนวคิดของศิลปศึกษาแนว DBAE แพร่หลายมายังประเทศไทยและได้รับความนิยมในวงการศิลปศึกษาทุกระดับ ปรากฏแนวคิดนี้อยู่ในหนังสือ ตำรา บทความ และงานวิจัยจำนวนมากเกี่ยวกับเรื่องนี้มาตั้งแต่ราวปี พ.ศ. 2532 จนถึงปัจจุบัน

2. แนวคิดของ Neo-DBAE

แนวคิดของ Neo-DBAE เกิดขึ้นในราวต้นทศวรรษ 1990s เป็นพัฒนาการจาก DBAE เดิม โดยมุ่งบูรณาการความรู้ทางศิลปะร่วมกับศาสตร์อื่นๆ ซึ่งต่างจาก DBAE เดิมที่เน้นเนื้อหาทางด้านทัศนศิลปศึกษาแต่เพียงอย่างเดียว กระบวนการ Neo-DBAE นี้ เป็นการตอบสนองต่อการพัฒนาของลัทธิหลังสมัยใหม่(post-modern) การเคลื่อนไหวปฏิรูป(Reform Movement) ความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม(Multicultural) บริบทสังคม(Contextualism) และการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของครู(Teacher Proactivism) (Hamblen, 1997) แนวคิดของ Neo-DBAE เน้นในเรื่อง Multicultural ในทางสังคมเป็นประการสำคัญ อย่างไรก็ตามชื่อ Neo-DBAE ปรากฏขึ้นมาเป็นระยะเวลาสั้นๆและไม่มีผู้นิยมอ้างอิงในไทยมากนัก เหตุเพราะอาจมีแนวคิดใกล้เคียงกับกลุ่ม Post Modern Art Education ที่เน้นในเรื่องความหลากหลายวัฒนธรรมซึ่งมีผู้นิยมอ้างอิงมากกว่า

3. แนวคิดศิลปศึกษายุคหลังสมัยใหม่

ศิลปศึกษายุคหลังสมัยใหม่ (Post Modern Art Education) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตามแนวคิด Post-Modern ทางสังคมศาสตร์ ซึ่งมองว่าในโลกปัจจุบันต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆมากมาย และมีความสลับซับซ้อน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องการเมือง สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การกีดกันแบ่งแยกเชื้อชาติ-เพศ การก่อการร้ายและภัยของมนุษย์ในรูปแบบต่างๆ การอยู่รอดของมนุษย์ กลุ่มชนหรือประเทศๆหนึ่ง จำเป็นจะต้องเข้าใจและพึ่งพาอาศัยประเทศ สังคม และกลุ่มคนอื่นๆ ตลอดจนพึ่งพาธรรมชาติด้วยไม่ว่าประเทศเหล่านั้นจะมีศักยภาพแข็งแกร่งแค่ไหนก็ตาม ด้วยเหตุนี้วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนศิลปะนอกเหนือจากจะมีเนื้อหาทางด้านศิลปะแล้ว ยังต้องเชื่อมโยงความรู้ให้นักเรียนเข้าใจสังคมและเข้าใจโลกที่อยู่อาศัยโดยผ่านสุนทรียะในงานศิลปะอีกด้วยโดยมองว่าผลงานและความรู้ทางด้านศิลปะไม่ได้แยกตัวออกจากศาสตร์อื่นๆ แต่มีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น เพราะขณะนี้ผู้เรียนต้องการการเรียนรู้ศิลปะที่จะทำให้เข้าใจสังคมและโลกที่เขาอยู่มากขึ้น เพื่อให้

อนาคตของโลกดำรงอยู่ต่อไป (Eflaine, A. Freedman, k. and Stuhr, 1996: 70-71) สันติ คุณ ประเสริฐ (2547: 55-70) กล่าวถึงการจัดการศึกษาศิลปะตามแนวคิด Postmodernism ว่า “มีจุดเน้นอยู่ที่ความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยต้องการเชื่อมโยงการเรียนการสอนไปสู่ความสอดคล้องกับวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายทั่วโลกเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ผิดแปลกไปจากความเชื่อของแนวคิดแบบเดิมหรือ Modernism ...Postmodernism มองว่าแนวคิด Modernism นั้นเป็นหลักการที่โบราณ ถ้าสมัยมีลักษณะซ้ำซากน่าเบื่อ เพราะเป็นแบบแผนความคิดและวิถีปฏิบัติที่ใช้ได้ผลดีกับผู้เรียนเฉพาะผู้เรียนชาวยุโรปเท่านั้น ไม่เหมาะกับการจัดการเรียนการสอนของชนชาติอื่นที่มีความต่างทั้งสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง โดยเฉพาะโลกปัจจุบันที่ประกอบด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระบบการศึกษาแบบเก่าจึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการของคนรุ่นใหม่ และไม่สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์แท้จริงกับชีวิตและสถานการณ์ประจำวัน ...สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้แนวคิด Postmodernism ได้รับการยอมรับในวงการศึกษาเพราะมีข้อดีและข้อได้เปรียบในด้านความหลากหลายวิธีการและทำให้มีความสะดวกคล่องตัวในการจัดกิจกรรม มีการเปิดกว้างทางความคิดและวิถีปฏิบัติที่ไม่ยึดติดกฎระเบียบแบบแผนไม่กำหนดข้อผิดถูกอย่างชัดเจน สนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร้ขอบเขตหรือต่างกับแนวทางเดิมโดยสิ้นเชิง สามารถแสดงออกทางความคิดให้ประจักษ์ได้ตลอดเวลาและสถานที่”

4. แนวคิดเกี่ยวกับ Visual Culture

Visual Culture จะมีความหมายคล้าย Cultural literacy ประเภทของ Visual Culture จะหมายรวมถึงผลงานประเภท จิตรกรรม วาดเส้น ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ภาพยนตร์ และอื่นๆ คำว่าอื่นๆ นี้ยังอาจหมายถึงวัฒนธรรมร่วมสมัย โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ห้าง วิดีโอเกม สวนสนุก และอื่นๆ แนวคิด Visual Culture มองว่าภาพต่างๆ ที่เห็น มีพลังและเป็นพหูพจน์ได้มากกว่าภาษาในปัจจุบันไม่เพียงแต่จะมีภาพมากกว่าที่มีมาในอดีต ไม่เพียงภาพจะถูกผูกติดกับเศรษฐกิจและสอดแทรกเข้าไปในวิถีชีวิตประจำวันมากกว่าที่เคยมีมา แต่ภาพโดยตัวของมันเองมีความหมายอ้างอิงเพิ่มขึ้นต่อตัวมันเองมากกว่าความเป็นจริงใดๆ เหตุที่เกิด Visual Culture เพราะทุกวันนี้ผู้เรียนอาศัยอยู่ภายใต้อิทธิพลของภาพที่เห็นมากกว่าตัวอักษร และในสิ่งแวดล้อมที่เป็นภาพที่อยู่รอบๆ ตัวมีความหมายแฝงอยู่เต็มไปหมดจึงต้องทำให้เขารู้เท่าทันสารเหล่านั้น ศิลปะศึกษาของ visual culture สำหรับสังคมที่มีการบริโภคและภาคประชาสังคมจำเป็นต้องรู้ว่าการตลาดใช้ภาพในลักษณะใด นักเรียนควรจะรู้ว่าพวกเขาถูกยั่วยวนด้วยภาพอย่างไรและทำไม และการเชื่อมต่อนี้ต้องถูกกระทำในระหว่างการศึกษาในเรื่องภาพและวิถีชีวิตประจำวันของเขา รูปแบบของภาพทั้งหมดควรถูกศึกษาในฐานะข้อความทางการเมือง (political texts) เพื่อเป้าหมายของการพัฒนาประชากรที่รู้จักคิด วิเคราะห์ในสาเหตุของการสร้างสังคมใหม่ (social reconstruction) ทุกวันนี้ศิลปะศึกษาต้องให้ข้อมูล

ให้น้อยลงและต้องเน้นการสร้างความคิด การวิเคราะห์และประเมินค่าให้มากขึ้น (Freedman, K., 2005: P 8 -18. และ Duncum, P., 2005: P 151-162)

5. ศิลปะแนวหลักวิชา (Academic art)

วิรุณ ตั้งเจริญ (2548) กล่าวถึงลักษณะของศิลปะแบบหลักวิชาไว้พอสรุปได้ว่า ศิลปะหลักวิชาได้รับอิทธิพลมาจากศิลปินยุคเรอเนสซองส์ในยุโรป ในด้านรากฐาน มีความคิดและแนวทางปฏิบัติ เช่น เรื่องรูปแบบ องค์ประกอบศิลป์ ทักษะภาพเชิงเส้น ทักษะภาพบรรยากาศ กายวิภาค แสงเงา คุณภาพเชิงมวลสาร ภาพและรูปทรงมนุษย์ มีวาดเส้นเป็นพื้นฐานของ จิตรกรรม การฝึกระบายสีจากเอกรางค์ไปสู่พู่กัน ฯลฯ แบบแผนเหล่านี้ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และฝึกฝนทางจิตรกรรมและประติมากรรมที่เรียกว่าศิลปะหลักวิชา (Academic Art) ...ศิลปะหลักวิชาเติบโตในยุโรปในศตวรรษที่ 19 หมายถึงคนรุ่นหลังหรือการศึกษารุ่นหลัง ได้ยึดแบบแผนศิลปะหรือแนวทางสร้างสรรค์ของศิลปินเรอเนสซองส์ ศิลปินเรอเนสซองส์ศึกษามนุษย์และธรรมชาติเป็นครูแต่ศิลปิน Academic ยึดถือศิลปินและแบบแผนเป็นครู...องค์ประกอบศิลป์ที่มีแบบแผน จิตรกรรมที่ต้องสร้างมา 3 มิติ ภาพคนคือหัวใจของศิลปะ ฝึกฝนเขียนภาพจากหุ่นประติมากรรมของกรีกและโรมัน ทำทางหุ่นอย่างเรอเนสซองส์ ศึกษากระดูกกล้ามเนื้อคนและสัตว์ ฝึกฝนวาดเส้นจนแม่นยำเหมือนจริง จิตรกรรมมีค่ามากกว่างานวาดเส้น เพราะงานวาดเส้นคือภาพร่างได้จิตรกรรม สีนํ้าใช้สำหรับร่างภาพตามแบบศิลปินเรอเนสซองส์ เขียนภาพต้องแสดงทัศนียวิทยา และแสงเงา ทิศทางและรีวรอยพู่กันตามแบบแผน ฯลฯ กระบวนการเหล่านี้ยังรากลึกในไทย มาจากอิตาลีสู่ไทยมากกว่า 100 ปี จากอดีตจนถึงปัจจุบันได้ยังรากลึกไปสู่มหาวิทยาลัย อาชีวศึกษา มัธยมศึกษา ประถมศึกษา ศิลปะแบบหลักวิชาแม้จะเกิดขึ้นมาอย่างยาวนานควบคู่กับการสอนศิลปะระดับอุดมศึกษาไทยแต่ก็ยังคงมีอิทธิพลมากในหลักสูตรการเรียนการสอนศิลปะของไทยในปัจจุบัน

6. การสอนศิลปะแบบพัฒนาการ (Progressivism)

สันติ คุณประเสริฐ (2544) ได้กล่าวถึง การสอนศิลปะแนวพัฒนาการ (Progressive) ว่า มีรากฐานมาจากปรัชญา Progressive Movement ของ John Dewey เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การแก้ปัญหาที่หลากหลาย สามารถแสดงออกอย่างอิสระเสรี และมีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง การสอนศิลปะแนวนี้จะเปิดกว้างให้ผู้เรียนสามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มากมาย ด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาได้หลากหลายไปด้วย เน้นการพัฒนาความสามารถตามความแตกต่างระหว่างบุคคลและความสนใจ แนวทางการสอนศิลปะแบบนี้จะปราศจากการแทรกแซงหรือชี้นำอย่างเคร่งครัดของครู

7. การสอนแบบสเต็มศึกษา (STEAM)

สิรินทร์ ลัดดาภิรมย์ บุญเชิดชู (2558: 6) กล่าวถึง STEM หรือสะเต็มศึกษา ว่าเป็นระบบการศึกษาที่เน้นศาสตร์ 4 ชนิด วิทยาศาสตร์ (S), เทคโนโลยี (T), วิศวกรรมศาสตร์ (E), และ

คณิตศาสตร์(M) เพื่อใช้ในการนำทางและพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในด้านต่างๆ เกิดขึ้นเพราะเนื่องจากความกังวลว่าสหรัฐอเมริกา กำลังถูกทิ้งล้าหลังนวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์ ทำให้มีการเริ่มต้นและให้ประสบการณ์การเรียนรู้ในสาขาวิชาเหล่านี้สำหรับเด็กเล็ก STEM เป็นศัพท์บัญญัติที่พูดถึงตั้งแต่้วยก่อนวัยเรียน ต่อมา มีการนำ ART เข้าไปใน STEM เพื่อช่วยเด็กแสดงแนวคิด STEM เนื่องจากศิลปะเป็นส่วนที่เป็นธรรมชาติสำหรับการศึกษาปฐมวัย การเพิ่มองค์ประกอบนี้อาจช่วยให้ครูได้มากขึ้นสำหรับวิธีที่จะใช้แนวคิด STEM ในหลักสูตร คำว่า "STEAM" ใหม่สามารถช่วยนักการศึกษาปฐมวัยในการสร้างพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์โดยใช้ศิลปะเพื่อกระตุ้นให้เด็ก ๆ แสดงความคิดในรูปแบบต่างๆ (Sharapan, 2012: 36) การเรียนผ่านระบบ STEAM จะทำให้นักเรียนมีคิดวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วน เรียนรู้จากประสบการณ์ มีความมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหา รู้จักการทำงานเป็นทีม และทำงานด้วยความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งนำไปสู่การเป็นนักประดิษฐ์ นักสร้างสรรค์นวัตกรรม ผู้ให้ความรู้ หรือผู้นำในอนาคต และผู้เรียนของศตวรรษที่ 21

8. การสอนเพื่อพฤติกรรมแบบศิลปิน (TAB หรือ Choice based)

การสอนเพื่อพฤติกรรมแบบศิลปิน (Teaching for Artistic Behavior: TAB) เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นสอนผู้เรียนในระดับก่อนอนุบาลถึงมัธยม ให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนทุกคนผ่านทางเลือก การลงมือทำ ความยืดหยุ่น และหลักสูตรที่เกิดขึ้นแบบกระทันหัน การสอนเพื่อพฤติกรรมแบบศิลปินเชื่อในตัวเด็กในฐานะที่เป็นศิลปิน แปลว่าไม่ใช่เรียนศิลปะแค่ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ แบบที่เชื่อในการสอนศิลปะแนวทางอื่น โดยทั่วไปทเรียนจะเริ่มต้นด้วยการสาธิตสั้นๆ ตามด้วยนักเรียนที่ทำงานในโครงการที่กำกับตนเองโดยใช้สื่อเป็นฐาน (Media-based centers) นักเรียนจะตัดสินใจเลือกวัสดุ กระบวนการทั้งหมด ตัดสินใจว่าจะใช้เวลาทำงานนานแค่ไหน นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะและโลกศิลปะเช่นศิลปิน และการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ฝึกฝนการแก้ปัญหาทางศิลปะ ตั้งคำถามและแสวงหาความเป็นไปได้ เรียนรู้ที่จะอดทนต่อความยากลำบากเพราะการตัดสินใจของตนเอง ในขณะเดียวกันก็ต้องกำกับและจัดการตนเอง คนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดและทำงานได้มากขึ้นเมื่อรู้สึกตื่นตันทันกับงานที่กำลังทำอยู่ การเลือกเองทำให้เข้าใจว่าเหตุใดจึงทำในสิ่งที่ทำอยู่และมีส่วนร่วมกับการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งซึ่งมากขึ้นกว่าที่ถูกรู้เลือกให้ทำ ทดลองใช้วัสดุเพื่อดูว่าพวกเขาจะนำไปสู่แนวคิดใด เมื่อทุกคนทำงานในสิ่งที่แตกต่างกันมีแนวโน้มน้อยที่จะเปรียบเทียบงานตนเองกับผู้อื่น จะรู้สึกปลอดภัยในการค้นหาวิธีการแสดงออกทางความคิดและสำรวจตรวจสอบปัญหาทางศิลปะของตนเอง และยังได้เห็นความสำเร็จของผู้อื่นด้วย ฝึกให้คำแนะนำเสนอแนวคิดซึ่งกันและกัน อภิปรายตัวงานศิลปะ แบ่งปันวัสดุ อาจลงมือทำงานกับเพื่อนในบางโครงการ เรียนรู้การดูงาน ตั้งคำถาม และ

ประเมินตัดสินค่ามันเมื่องานเสร็จสมบูรณ์ เรียนรู้วิธีการพูดคุยเกี่ยวกับงานของเขาและการเขียนเกี่ยวกับงานด้วยคำพูดแบบศิลปะ พร้อมทั้งการจัดแสดงผลงานของพวกเขา

สรุป แนวคิดศิลปศึกษาที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรในแง่ของวัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระในหลักสูตร ประกอบด้วย แนวคิดการเรียนการสอนศิลปะหรือศิลปศึกษาที่เน้นการสร้างสรรคผลงานศิลปะ ได้แก่ Academic Art, ศิลปศึกษาแบบประเพณี, Choice based แนวคิดศิลปศึกษาที่เน้นพัฒนาการเรียนรู้ ได้แก่ Progressivism แนวคิดศิลปศึกษาที่เน้นพุทธิปัญญา (cognitive) ได้แก่ DBAE และ Neo-DBAE แนวคิดศิลปศึกษาที่ส่งเสริมด้านวัฒนธรรม ได้แก่ Post-Modern Art Education, Visual Culture และแนวคิดศิลปศึกษาที่เน้นการบูรณาการกับศาสตร์อื่น ได้แก่ STEAM

5. แนวคิดด้านปรัชญาการศึกษา

ปรัชญาการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งปรัชญาการศึกษาของตะวันตกมีอิทธิพลต่อการหลักสูตรและการเรียนการสอนทางด้านศิลปศึกษาในสถาบันการศึกษาต่างๆอย่างมาก ความเชื่อที่แตกต่างของปรัชญาการศึกษา ส่งผลต่อปรัชญา ปณิธาน เป้าหมาย และทิศทางของการสร้างหลักสูตรด้วย ปรัชญาการศึกษาที่รวบรวมได้สามารถจำแนกออกได้เป็นสองประเภทได้แก่ ปรัชญาการศึกษาแบบตะวันตกและปรัชญาการศึกษาไทยซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ปรัชญาการศึกษาตะวันตก

จากการศึกษาตำราและเอกสารต่างๆ พบว่า ปรัชญาการศึกษาตะวันตกส่วนใหญ่จะจำแนกออกเป็น 5 แนวทาง ซึ่ง อังรี บัวศรี (2542: 45-49) ได้กล่าวถึงรายละเอียดของปรัชญาการศึกษาตะวันตกทั้ง 5 แบบ มีรายละเอียดพอสรุปได้ ดังนี้

1. ปรัชญาการศึกษาลัทธินิรันตรนิยม (Perennialism) เชื่อว่าธรรมชาติของมนุษย์และทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ล้วนมีความคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงรวมทั้งการศึกษาด้วย ดังนั้นความมุ่งหมายของการศึกษาคควรยึดหลักการมุ่งศึกษาวิทยาการที่ได้รับการยกย่องในอดีตว่าเป็นวิทยาการชั้นสูง และเพื่อให้การศึกษาบังเกิดผลดีจำเป็นต้องฝึกฝนอบรมให้เป็นผู้นำทางปัญญา ให้มีความสามารถในการใช้เหตุผล ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมตัวเพื่อชีวิตข้างหน้า ปรัชญาการศึกษาลัทธินี้ให้ความสำคัญแก่วิชาคณิตศาสตร์ ไวยากรณ์ ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะชั้นสูง วรรณคดี และภาษา

2. ปรัชญาการศึกษาลัทธิสารัตถนิยม(Essentialism) มีส่วนคล้ายกับปรัชญาการศึกษาลัทธินิรันตรนิยมในเรื่องการเน้นการเตรียมเพื่อชีวิต แต่ต่างกันตรงที่มีได้มุ่งให้ศึกษาวิทยาการที่นักปราชญ์โบราณรวบรวมไว้ นักการศึกษาลัทธิสารัตถนิยมจะเพ่งเล็งใน “สิ่งที่จำเป็นหรือเป็นสารัตถะ” ซึ่งหมายถึงสิ่งที่ได้รับการทดสอบมาแล้วหลายชั่วอายุคน และเป็นสิ่งที่ทุกคนจำเป็นต้องรู้ ว่ากันไปแล้ว

ทั้งสองลัทธิปรัชญาต่างเน้นวิชาการเหมือนกันแต่เป็นวิชาการคนละแบบเท่านั้น ปรัชญาการศึกษา ลัทธิสารัตถนิยมเน้นการศึกษาพื้นฐานอันได้แก่ การอ่าน เขียน เลขคณิต ทักษะทางภาษา หน้าที พลเมือง ประวัติศาสตร์ และเนื้อหาสาระจากวิชาที่เตรียมเพื่อการดำรงชีวิต

3. ปรัชญาการศึกษาลัทธิพัฒนาการนิยม(Progressivism) ลัทธิพัฒนาการนิยมไม่เชื่อเรื่อง ความคงทนไม่เปลี่ยน ไม่เชื่อว่ามีความจริงสุดยอดแต่เชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ ตลอดเวลา ดังนั้น สิ่งสำคัญในการศึกษาจึงอยู่ที่ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆได้ และให้สามารถใช้ศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ จุดเน้น ของลัทธิปรัชญานี้ไม่ใช่วิชา ไม่ใช่อะไร(what) แต่เน้นที่ทำอย่างไร(how) ข้อแตกต่างของลัทธิปรัชญา นี้กับสองลัทธิปรัชญาที่ได้กล่าวมาแล้วอีกข้อหนึ่งคือความมุ่งหมายที่จะเตรียมเพื่อชีวิตปัจจุบัน ไม่ใช่ อนาคต วิชาและเนื้อหาที่ปรัชญาการศึกษาลัทธิพัฒนาการนิยมเลือกบรรจุไว้ในหลักสูตรจะมี ลักษณะที่ช่วยในการแก้ปัญหา ให้มีความสามารถในการคิด เกิดความริเริ่มและส่งเสริมความเฉลียว ฉลาด วิชาที่จัดให้เรียน ได้แก่ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา สังคมวิทยา ศิลปะ ฯลฯ

4. ปรัชญาการศึกษาบูรณาการนิยมหรือปฏิรูปนิยม (Reconstructivism) ลัทธิปรัชญานี้ เน้น การบูรณาการใหม่ให้แก่สังคม โดยถือว่าการศึกษามีหน้าที่ส่งเสริมการปฏิรูปสังคม เพื่อให้สามารถ แก้ปัญหาที่สังคมกำลังเผชิญอยู่ ความจริงลัทธิปรัชญานี้แตกแขนงออกมาจากลัทธิพัฒนาการนิยม แต่มีข้อแตกต่างกันตรงที่ต้องการให้ระบุจุดหมายปลายทาง (Ends) และวิธีการ (Means) ให้ชัด ไม่ใช่ มีแต่เพียงวิธีการตามแนวคิดของลัทธิพัฒนาการนิยม การศึกษาโดยเนื้อแท้ของมันจะต้องเป็นตัวนำ สังคม บอกได้ว่าสังคมควรเป็นอย่างไร ปรัชญาการศึกษาบูรณาการนิยมจะเน้นความรู้ที่มี ความสัมพันธ์กับปัญหาสังคม ไม่ว่าจะเรียนวิชาอะไรจะต้องให้มีส่วนพาดพิงกับการพัฒนาสังคมเสมอ

5. ปรัชญาการศึกษาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) ยืนยันในเสรีภาพอันสมบูรณ์และความ เป็นเอกัตบุคคลของแต่ละบุคคล การศึกษาจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีความงอกงามในแง่ของการมี อิสระ มีความคิดสร้างสรรค์ มิใช่เป็นการปรับตัวหรืออยู่ภายใต้การบีบบังคับของหมู่คณะและให้มีความ เข้าใจถึงความรับผิดชอบที่มีต่อชีวิตของตน รับผิดชอบในการกระทำของตน ยอมรับผลการ กระทำซึ่งเลือกได้อย่างมีอิสระเสรี เน้นการเรียนวิชาที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคล และโดยเฉพาะเข้าใจ และรับผิดชอบในการกระทำของตน เน้นการสอนวิชาประวัติศาสตร์ วรรณคดี ปรัชญา และศิลปะ

5.2 ปรัชญาการศึกษาไทย

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2557b) ได้นำเสนอปรัชญาการศึกษาไทย กลุ่มที่น่าสนใจได้แก่ กลุ่ม ชุมชนนิยมและกลุ่มเทคโนโลยีนิยมมีภาพรวมแนวคิดในแต่ละลักษณะดังนี้

1. ปรัชญากลุ่มชุมชนนิยม เน้นบัณฑิตที่รู้และเข้าใจชุมชนและ สังคมที่ตัวเองอยู่ เข้าใจ สภาพการณ์และ ปัญหาของชุมชน รู้ความต้องการ เติบโต และพัฒนาการของชุมชน มีจิตสำนึกที่จะ

แก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน มีที่มาจากสภาพการณ์ของไทยในยุคหนึ่งที่มีการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจสังคมที่ผู้เรียนอยู่น้อยมาก ส่วนใหญ่จะสอนสิ่งที่อยู่นอกสังคมหรือสังคมอื่น ความรู้จากส่วนกลางที่รวมศูนย์หรือสอนเรื่องต่างประเทศ การจัดการจึงมาจากส่วนกลาง การศึกษาแนวนี้เน้นการเรียนรู้เรื่องชุมชน เน้นเนื้อหาสาระเกี่ยวกับชุมชน ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อ วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณีของชุมชน นอกเหนือจากเนื้อหาสาระจะเกี่ยวข้องและส่งเสริมชุมชนแล้ว กระบวนการเรียนรู้ยังต้องเกิดขึ้นจากการได้สัมผัสชุมชนโดยตรง ผู้สอนอาจเป็นคนในชุมชนหรือผู้รู้ในชุมชนก็ได้

2. ปรักษญากรุ่มเทคโนโลยีนิยม เน้นคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ของการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้า การทำงานและการพัฒนางานให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป ในขณะที่เดียวกันก็สามารถพัฒนาและสร้างนวัตกรรมจากเทคโนโลยีประเภทต่างๆได้ด้วย พื้นฐานแนวคิดกรุ่มเทคโนโลยีนิยมเกิดจากการเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านต่างๆ

ในทางปฏิบัติ แม้การศึกษาไทยจะมีหลายรูปแบบแต่ในทางปฏิบัติแล้วการจัดการศึกษาของไทยเองหรือประเทศอื่นๆก็ไม่ได้เน้นที่ปรักษญาใดปรักษญาหนึ่งโดยโดด ๆ เพียงแต่จะเน้นปรักษญาใดเป็นตัวนำ แล้วนำปรักษญาอื่นๆไปเสริม การนำปรักษญาไปใช้จึงควรมองให้มากกว่าการใช้ปรักษญาใดปรักษญาหนึ่งเท่านั้น แต่ควรเป็นการมองภาพรวมของประเทศ ทิศทางที่เหมาะสมกับอนาคต แล้วจึงกำหนดปรักษญาที่สอดคล้อง

6. มาตรฐานสมรรถนะด้านการสอนและมาตรฐานวิชาชีพครูศิลปะ

มาตรฐานสมรรถนะด้านการสอนและมาตรฐานวิชาชีพครูศิลปะ เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อกำหนดทิศทางการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามต้องการอันเป็นผลมาจากหลักสูตรที่ได้ออกแบบไว้ สำหรับมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพครูและมาตรฐานวิชาชีพครูศิลปะมีผู้กล่าวไว้ดังนี้

6.1 มาตรฐานสมรรถนะทางด้านการสอนของไทยของ SEAMEO

SEAMEO INNOTECH (2010) ได้ทำวิจัยเรื่อง Teaching Competency Standards in Southeast Asian Countries กับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 11 ประเทศ ผลส่วนหนึ่งจากการวิจัยเปิดเผยว่าประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้แสดงความคิดเห็นที่คล้ายกันเมื่อระบุถึงสมรรถนะทางการสอน ครูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะถูกคาดหวังให้มี ความรู้ในวิชาชีพ(หมายถึงความรู้ทางด้านการสอนของครู) ความรู้ในเนื้อหา ความรู้เทคโนโลยี ความรู้ในการวางแผนการสอน ความรู้ด้านการออกแบบหลักสูตร ความรู้ในนโยบายของโรงเรียน ความรู้เรื่องหลักการเรียนรู้ ตระหนักถึงกฎหมายและการตรากฎหมายด้านการศึกษา ความรู้เรื่องของภารกิจและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน และความรู้เรื่องจิตวิทยาของเด็กและตระหนักถึงมาตรฐานที่กำหนด (SEAMEO INNOTECH, 2010: 68)

6.2 มาตรฐานวิชาชีพครูศิลปะ

NAEA (2016) ได้นำเสนอหลักเกณฑ์วิชาชีพสำหรับศิลปะศึกษา (Professional Code) ไว้โดยกล่าวว่า หลักเกณฑ์วิชาชีพสำหรับศิลปะศึกษาได้สร้างมาตรฐานสำหรับสมาชิกในกลุ่มสมาคมศิลปะศึกษาของสหรัฐฯ (the National Art Education Association) หลักเกณฑ์เป็นแนวทางในส่งเสริมเป้าหมายของ NAEA ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โปรแกรมศิลปะที่ครอบคลุมเป็นส่วนประกอบพื้นฐานในแผนการดำเนินงานของโรงเรียนทั้งหมด หลักเกณฑ์ที่ไปพร้อมกันกับเป้าหมายจะเพิ่มระดับคุณภาพการสอนทัศนศิลป์ให้สูงที่สุดสำหรับทุกคน NAEA เห็นว่านักการศึกษาด้านศิลปะมืออาชีพควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. แสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์และความมุ่งมั่นในความพยายามในอาชีพทุกด้าน
2. ส่งเสริมสนับสนุนศิลปะในฐานะที่เป็นหลักพื้นฐานในการศึกษาของนักเรียนทุกคน
3. ส่งเสริมสนับสนุนการสอนศิลปะโดยเป็นนักการศึกษาศิลปะที่ได้รับการรับรอง
4. สนับสนุนการสอนศิลปะทางด้านสุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะปฏิบัติ
5. ยอมรับการแสดงออกทางศิลปะส่วนบุคคล ส่งเสริมความรู้สึกของความมั่นใจและเห็นคุณค่าในตนเอง
6. ป้องกันการแสวงหาประโยชน์ของโปรแกรมศิลปะและนักเรียน
7. สร้างทุกๆความพยายามที่จะให้ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ปราศจากความอันตราย
8. แสดงออกถึงความพยายามและความมุ่งมั่นต่อวิชาชีพ
9. ดำเนินการพัฒนาวิชาชีพและตนเองอย่างต่อเนื่อง
10. เสาะหาแนวทางเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพของศิลปะศึกษาผ่านการเป็นสมาชิกและผู้มีส่วนร่วมในท้องถิ่น รัฐ และสมาคมวิชาชีพ
11. มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นต่อการสนับสนุน การวางแผน และโปรแกรมขององค์กรวิชาชีพ
12. แยกความแตกต่างระหว่างมุมมองส่วนตัวและองค์กรเมื่อเป็นตัวแทนอาชีพทางศิลปะศึกษา

สรุป การพัฒนาหลักสูตรศิลปะศึกษา ซึ่งเป็นหลักสูตรการผลิตครูศิลปะ อาจจำเป็นต้องพิจารณาถึงมาตรฐานวิชาชีพด้าน มาตรฐานสมรรถนะด้านการสอนและมาตรฐานวิชาชีพครูศิลปะควบคู่กันไปเพื่อให้บัณฑิตอันเป็นผลผลิตของหลักสูตร มีความรู้ สมรรถนะ และจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนคุณสมบัติต่างๆ เหมาะสมกับมาตรฐานวิชาชีพที่องค์กรวิชาชีพได้กำหนดไว้

สรุปผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยชิ้นนี้

จากการศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องพบประเด็นสำคัญที่สามารถนำไปใช้เป็นฐานในการพัฒนาหลักสูตรในงานวิจัยชิ้นนี้ ดังนี้ ศิลปะและศิลปะร่วมสมัย แนวคิดด้านการสร้างสรรค์และรูปแบบผลงานศิลปะตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในส่วนของศิลปะร่วมสมัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนรายวิชาศิลปะวิชาต่างๆ เป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนจากการสอนแบบช่างฝีมือ หรือการสอนศิลปะแบบให้ผู้เรียนฝึกหัดทำกิจกรรมกับผลงานเป็นชิ้นๆ เป็นครั้ง ซึ่งบางครั้งเป็นการทำในลักษณะลอกเลียนแบบสามารถเปลี่ยนเป็นรายวิชาและการเรียนการสอนศิลปะที่เน้นเรื่องของความคิด ตามอิทธิพลจากการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย เช่น Conceptual art และ Relational Art ที่สอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ ทำงานกับสื่อหลากหลายรูปแบบแทนที่จะยึดติดกับเรื่องของการสร้างสรรค์ผลงานตามรูปแบบประเพณีที่ครูกำหนดให้ เช่น วาดรูป จิตรกรรม ประติมากรรม ตามแบบที่เคยปฏิบัติมายาวนาน เรื่องของการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาให้นิยามของนวัตกรรมขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรม จนถึงการประเมินความเป็นนวัตกรรม ซึ่งกระบวนการวิจัยชิ้นนี้ก็ดำเนินไปตามขั้นตอนนี้จนถึงขั้นของการประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมแต่ไม่ถึงขั้นของการทดลองใช้ เนื่องจากตัวนวัตกรรมคือหลักสูตรอุดมศึกษาสาขาวิชาหนึ่ง ซึ่งมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องมากมายรวมถึงเรื่องการบริหารจัดการและงบประมาณ ในส่วนเนื้อหาด้านหลักสูตรทำให้รู้นิยาม รู้ประเภทของหลักสูตรที่จะพัฒนา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ต้องนำมาพิจารณาในการสร้างหลักสูตร รู้องค์ประกอบหลักสูตรที่สำคัญว่าควรประกอบด้วยสิ่งใดบ้าง รู้ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร รู้แนวปฏิบัติ รูปแบบและวิธีการประเมินหลักสูตร รู้องค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรแบบการศึกษาเชิงผลลัพธ์ รู้นิยามของศิลปศึกษา วัตถุประสงค์ในการสอน คุณค่า มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของวิชาเอกศิลปศึกษา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร ในแง่ของการนำบางส่วนมาใช้ หรือการไม่นำบางส่วนมาใช้หากต้องการให้หลักสูตรมีความเป็นนวัตกรรมและร่วมสมัย รู้ประเภทของสถาบันการศึกษาที่อาจส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตร รู้บริบทร่วมสมัยในระดับต่างๆ ได้แก่ ระดับสากล ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น บริบทศิลปะ และบริบทศิลปศึกษา ซึ่งทั้งหมดเป็นประเด็นที่นำมาใช้เป็นกรอบเพื่อหาานิยามของลักษณะร่วมสมัยว่าจะประกอบด้วยสิ่งใดบ้าง และให้ทิศทางว่าหากจะพัฒนาหลักสูตรให้มีลักษณะร่วมสมัยจะเป็นไปในทิศทางใด นอกจากนี้ยังมีการศึกษาปรัชญาการศึกษา และแนวคิดทฤษฎีร่วมสมัยต่างๆทางการศึกษา และทางศิลปศึกษา มาตรฐานสมรรถนะด้านการสอนและมาตรฐานวิชาชีพครูศิลปะสำหรับนำมาใช้ประกอบทิศทางการพัฒนาหลักสูตร

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการพัฒนาหลักสูตรทางด้านการศึกษาและทางด้านศิลปะทั้งของไทยและต่างประเทศ ที่อาจนำมาใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้ได้มีดังต่อไปนี้

ศิริชัย กาญจนวาสี and คณะ (2556) ทำวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตหลักสูตร 5 ปีของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและข้อเสนอแนะสำหรับหลักสูตรผลิตครู 6 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ประเมินหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต 5 ปี และ 2. เปรียบเทียบหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต 4 ปีและ 5 ปี และจัดทำข้อเสนอแนะหลักสูตรครู 6 ปี กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลครั้งนี้มี 6 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางการประเมินหลักสูตร บัณฑิตครุศาสตร์ อาจารย์นิเทศ อาจารย์พี่เลี้ยง หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้บริหารสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยแบบประเมิน 3 ชุด การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบด้วยสถิติทดสอบ t-test งานวิจัยชิ้นนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรผลิตครู 5 ปีว่า 1. ควรคัดเลือกผู้เข้าเรียนที่รักในความเป็นครู และปลูกฝังความเป็นครูจรรยาบรรณตั้งแต่ชั้น ปี 1 โดยส่งเสริมให้ได้รับประสบการณ์ตรง เช่น การสังเกตการณ์สอน การร่วมกิจกรรมของชั้นเรียน เป็นต้น 2. ควรลดรายวิชาที่มีความซ้ำซ้อนโดยการรวมรายวิชาที่มีเนื้อหาคล้ายกัน 3. เพิ่มเติมรายวิชาเรียน เช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิชากฎหมายสำหรับครู วิชาการวิจัยในชั้นเรียน และวิชาเลือกในวิชาเอก 4. กิจกรรมเสริมความเป็นครูมีมากเกินไป ควรลดความซ้ำซ้อน งานวิจัยยังให้ข้อเสนอแนะในการผลิตครู 6 ปีว่า ตัวหลักสูตรควรเน้นทักษะความเชี่ยวชาญในการพัฒนาผู้เรียน และการวิจัยนวัตกรรมทางการศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรวิชาชีพครูและสมรรถนะครู มีผู้ทำวิจัยอยู่ค่อนข้างมากพอสมควร แต่ในส่วนของวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปะและศิลปศึกษาส่วนใหญ่เป็นวิจัยเชิงสำรวจ เว้นแต่งานวิจัยในระดับปริญญาเอกและงานวิจัยระดับปริญญาโทรุ่นใหม่ๆ จะเป็นวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เน้นการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นหลักสูตรรายวิชา หลักสูตรกลุ่มสาระ โดยเฉพาะเรื่องหลักสูตรท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทยและโดยมากเป็นหลักสูตรในระดับชั้นมัธยมศึกษา แต่ยังคงขาดงานวิจัยที่ทำการพัฒนาหลักสูตรทั้งหลักสูตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรศิลปศึกษาในระดับอุดมศึกษามีน้อยมาก ที่มีอยู่ก็ค่อนข้างเก่าไม่ทันสมัย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรในประเด็นนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและบริบทร่วมสมัย 2) เพื่อศึกษาและกำหนดลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่ผู้ใช้หลักสูตรต้องการ 3) เพื่อพัฒนาวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธีพหุระยะ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและบริบทร่วมสมัย ด้วยเทคนิควิธีต่อไปนี้

1. การวิจัยเอกสาร
2. การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยแบบสัมภาษณ์
3. กำหนดกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษา

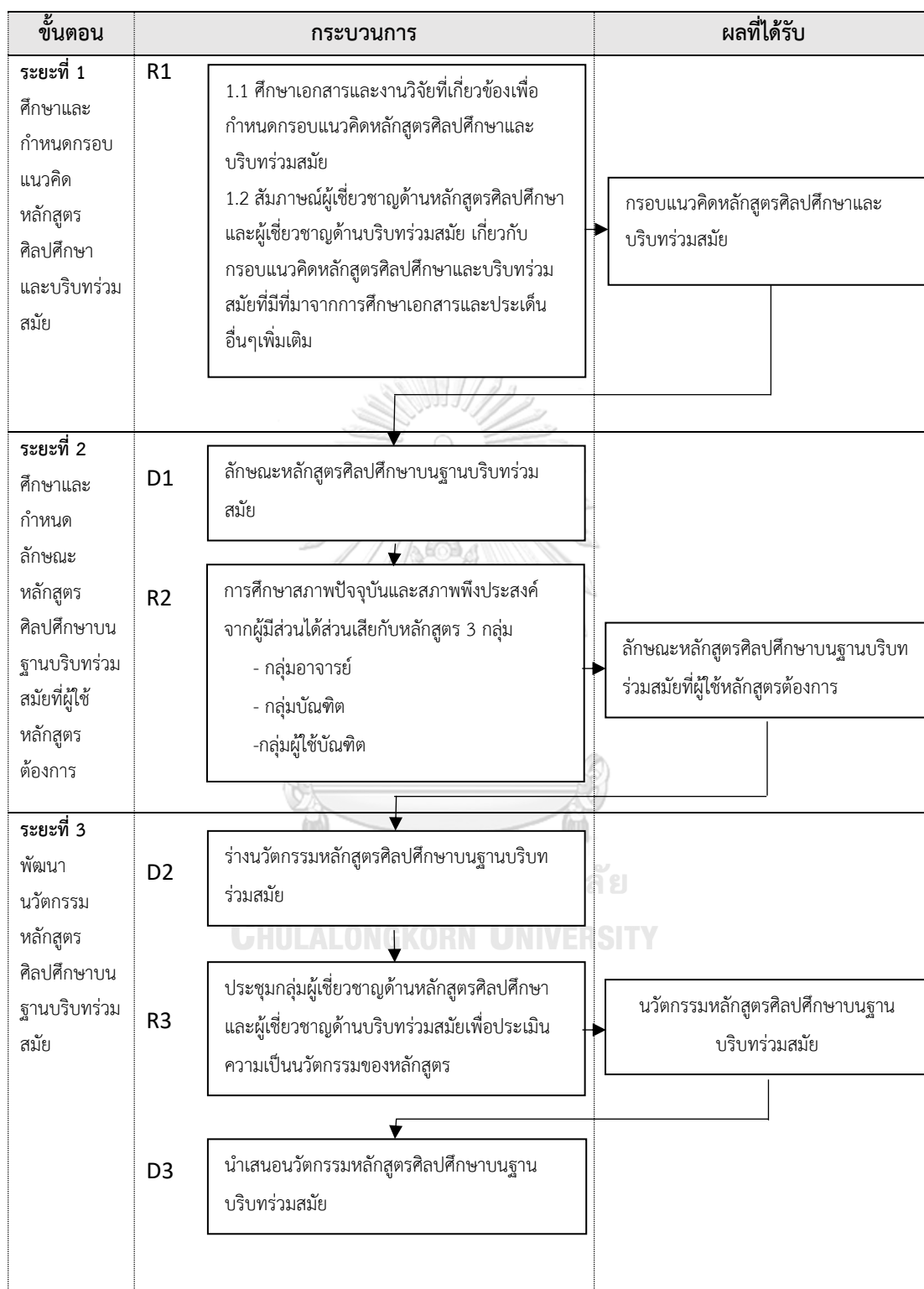
การวิจัยระยะที่ 2 การศึกษาและกำหนดลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่ผู้ใช้หลักสูตรต้องการ ด้วยเทคนิควิธีต่อไปนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม
2. สรุปลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่ผู้ใช้หลักสูตรต้องการ

การวิจัยระยะที่ 3 การพัฒนาวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย ด้วยวิธีต่อไปนี้

1. ยกร่างหลักสูตรศิลปศึกษา
2. การประเมินหลักสูตร โดยการประชุมกลุ่ม (Focus group)
3. การสรุปและนำเสนอผลการวิจัย

แผนภาพที่ 4 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและบริบทร่วมสมัย

การวิจัยในระยะที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและบริบทร่วมสมัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

เป็นการศึกษาเอกสารของไทยและต่างประเทศ ในประเด็นที่มีความเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นฐานในการพัฒนากรอบแนวคิดและเครื่องมือวิจัยระยะที่ 1

1.1 ประเด็นที่ศึกษา ประกอบด้วย

1.1.1 หลักสูตรศิลปศึกษา มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา และหลักสูตรศิลปศึกษาที่เปิดการสอนในปี 2561 ใน 20 สถาบันการศึกษา

1.1.2 บริบทร่วมสมัย ได้แก่

- 1) กระแสความเคลื่อนไหวระดับสากล
- 2) นโยบายระดับชาติ
- 3) บริบทท้องถิ่น
- 3) แนวคิดทฤษฎีระดับศาสตร์ในสาขาวิชา

นำมาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดสำหรับนำไปใช้ในหลักสูตรและแบบสัมภาระ

1.2 แหล่งข้อมูล ได้แก่

- 1.2.1 เอกสารของหน่วยงานระดับนานาชาติที่มีความเกี่ยวข้องกับบริบทร่วมสมัย
- 1.2.2 เอกสารที่เป็นนโยบายภาครัฐ ความต้องการของสังคม
- 1.2.3 เอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีระดับสาขาวิชา
- 1.2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากฐานข้อมูลห้องสมุด และออนไลน์

1.3 เกณฑ์การคัดเลือกเอกสาร

พิจารณาความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของเอกสารแต่ละฉบับ โดยการพิจารณาตามเกณฑ์ภายนอก (External Criteria) ใน 5 ประเด็น คือ แหล่งที่มาของเอกสาร ผู้เขียน แหล่งอ้างอิงของเอกสาร ระยะเวลาตีพิมพ์เผยแพร่ และวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่ ร่วมกับการพิจารณาตามเกณฑ์ภายใน (Internal Criteria) ใน 4 ประเด็น คือ ความเชี่ยวชาญของผู้เขียน แหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ เนื้อหาสาระมีความถูกต้อง และเนื้อหาสาระมีความชัดเจนตรงประเด็น

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่ และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

1.5 การตรวจสอบข้อมูล

ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของข้อมูลเบื้องต้นโดยอาจารย์ที่ปรึกษา และสอบถามความเหมาะสม ครอบคลุมสำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง

2. การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยแบบสัมภาษณ์

เป็นการสำรวจสภาพ ปัญหา และทิศทางของหลักสูตรศิลปศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและอนาคต เพื่อ รวบรวมข้อมูลในภาพรวม โดยมีแนวทางการดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารร่วมสมัย จำนวน 19 คน ใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยอาศัยเกณฑ์การคัดเลือกเป็น 7 กลุ่ม มีจำนวน 19 คน ประกอบด้วย (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญแสดงในภาคผนวก)

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษา/หลักสูตรศิลปศึกษา จำนวน 5 คน
2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ จำนวน 1 คน
3. กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน/ครู จำนวน 2 คน
4. กลุ่มการศึกษานอกระบบ /การศึกษาทางเลือก /ศิลปะบำบัด จำนวน 4 คน
5. กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ SME/OTOP ด้านศิลปะ จำนวน 3 คน
6. กลุ่มผู้บริหารองค์กรให้ความรู้ด้านศิลปะ จำนวน 2 คน
7. กลุ่มนักอนาคตศึกษา/นักพัฒนศึกษาที่คำนึงถึงความยั่งยืน จำนวน 2 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เน้นการสัมภาษณ์เพื่อเปิดประเด็นด้านทิศทางการพัฒนาหลักสูตรและเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างเครื่องมือวิจัยในระยะที่ 2 โดยมีประเด็นคำถามดังรายละเอียดตามตาราง (ตัวอย่างเครื่องมือแสดงในภาคผนวก)

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์เนื้อหาโครงสร้างแบบสัมภาษณ์

	ประเด็น	เนื้อหา	คำถาม	วัตถุประสงค์
บริบทสากล	ภูมิทัศน์ความเสี่ยงของโลก (World Economic Forum 2018-2020)	1. ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม 2. ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของโลกไซเบอร์ 3. ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ 4. ความเสี่ยงด้านภูมิศาสตร์การเมือง 5. ความเสี่ยงทางสังคม	ภูมิทัศน์ความเสี่ยงโลก (Global Risk Landscape) เกี่ยวข้องกับหลักสูตรวิชาเอกศิลปศึกษาหรือไม่อย่างไร	เพื่อศึกษาบริบทสากลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศึกษา
บริบทระดับชาติ/ท้องถิ่น	แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)	การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ, การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ, การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้, การสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา, การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม, การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการและธรรมาภิบาลภาครัฐ	นโยบายรัฐที่ประกอบด้วย - ยุทธศาสตร์ชาติ - แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 - แผนการศึกษาชาติ เกี่ยวข้องกับรายวิชาเอกศิลปศึกษาหรือไม่ อย่างไร - แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศึกษาหรือไม่ อย่างไร	เพื่อศึกษาบริบทสังคมไทยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศึกษา
	แผนการศึกษาชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)			
	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)			
	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง			

ตารางที่ 4 (ต่อ) การวิเคราะห์เนื้อหาโครงสร้างแบบสัมภาษณ์

	ประเด็น	เนื้อหา	คำถาม	วัตถุประสงค์
หลักสูตรศิลปศึกษา	มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี วิชาเอกศิลปศึกษา พ.ศ. 2562	1. คุณลักษณะบัณฑิตศิลปศึกษาที่พึงประสงค์: มีค่านิยมร่วม, เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในวิชาชีพครู, เป็นผู้เรียนรู้และฉลาดรู้, เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม, เป็นผู้มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้, เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง	คุณลักษณะบัณฑิตศิลปศึกษาที่พึงประสงค์ควรมีลักษณะอย่างไร	เพื่อศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตศิลปศึกษาที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีวิชาเอกศิลปศึกษาและทักษะของผู้เชี่ยวชาญ
		2. มาตรฐานผลการเรียนรู้: ด้านคุณธรรม จริยธรรม, ด้านความรู้, ด้านทักษะทางปัญญา, ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ, ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ, ด้านวิถีวิทยาการจัดการเรียนรู้	ท่านเห็นด้วยกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตศิลปศึกษาตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี วิชาเอกศิลปศึกษาหรือไม่ แต่ละด้านควรเป็นอย่างไร และควรมีด้านอื่นๆนอกเหนือจากนี้หรือไม่	เพื่อศึกษามาตรฐานผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีวิชาเอกศิลปศึกษาของผู้เชี่ยวชาญ
		3. ผลลัพธ์การเรียนรู้/ข้อเสนอสาระความรู้กลุ่มสาขาวิชาวิชาศิลปศึกษา	ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีวิชาเอกศิลปศึกษามีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร	เพื่อศึกษาผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีวิชาเอกศิลปศึกษาและทักษะของผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 4 (ต่อ) การวิเคราะห์เนื้อหาโครงสร้างแบบสัมภาษณ์

	ประเด็น	เนื้อหา	คำถาม	วัตถุประสงค์
หลักสูตรศิลปศึกษา		4. ปรัชญา ความสำคัญ วัตถุประสงค์ ระบบการ จัดการศึกษา จำนวน หน่วยกิตและระยะเวลา เรียน โครงสร้างหลักสูตร และรายวิชา/เนื้อหา วิชาเอก	ปรัชญาของหลักสูตร ศิลปศึกษาควรเป็น อย่างไร หลักสูตรศิลปศึกษามี ความสำคัญอย่างไร วัตถุประสงค์ของ หลักสูตรศิลปศึกษา ควรมุ่งเน้นด้านใดบ้าง ระบบการจัดการศึกษา และการดำเนินการ หลักสูตรควรเป็น อย่างไร จำนวนหน่วยกิตและระ ยะเวลาเรียนของ หลักสูตรควรเป็นเท่าใด โครงสร้างหลักสูตรและ รายวิชา/เนื้อหา วิชาเอกที่จำเป็นใน ปัจจุบันประกอบด้วย รายวิชาประเภทใดบ้าง	เพื่อศึกษา - ปรัชญา - ความสำคัญ - วัตถุประสงค์ - ระบบการจัด การศึกษา - จำนวนหน่วยกิต - ระยะเวลาเรียน - โครงสร้างหลักสูตร - รายวิชาและเนื้อหา วิชาเอก ตามทัศนะผู้เชี่ยวชาญ
	เป้าหมายของ ศิลปศึกษา (UNESCO, 2006)	1. ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนใน การศึกษาและการมีส่วนร่วม ทางวัฒนธรรม 2. พัฒนาขีด ความสามารถส่วนบุคคล 3. ปรับปรุงคุณภาพ การศึกษา 4. ส่งเสริมการแสดงออก ของความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม	จากภาพของ ศิลปศึกษาในปัจจุบัน เป้าหมายควร ประกอบด้วยอะไรบ้าง	เพื่อศึกษาเป้าหมาย ของศิลปศึกษา ตามทัศนะผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 4 (ต่อ) การวิเคราะห์เนื้อหาโครงสร้างแบบสัมภาษณ์

	ประเด็น	เนื้อหา	คำถาม	วัตถุประสงค์
หลักสูตรศิลปศึกษา	บทบาทหน้าที่ครูศิลปะ (NAEA, 2016)	1. จัดการเรียนการสอน ในชั้นเรียน 2. ดูแลเอาใจใส่นักเรียน 3. ทำงานร่วมกับครูคนอื่นๆ 4. ช่วยเหลืองานโรงเรียน 5. เตรียมรับมือกับอุบัติเหตุต่างๆ 6. พัฒนาตนในวิชาชีพ 7. สื่อสารกับผู้ปกครอง 8. มีส่วนร่วมกับชุมชน 9. ปฏิบัติตามระเบียบของส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษา	บทบาทหน้าที่ครูศิลปะ ประกอบด้วยอะไรบ้าง	เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ครูศิลปะตามทัศนะผู้เชี่ยวชาญ
	บริบทที่ศิลปศึกษาเข้าไปเกี่ยวข้อง (Feldman, 1996)	1. ด้านสังคม 2. ด้านเศรษฐกิจ 3. ด้านการเมือง 4. ด้านจิตวิทยา 5. ด้านพหุปัญญาและศีลธรรม	บริบทต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรวิชาเอกศิลปศึกษาอย่างไร	เพื่อศึกษาบริบทที่ศิลปศึกษาเข้าไปเกี่ยวข้อง
	แนวคิด ทฤษฎี ศิลปศึกษาร่วมสมัย	1. Discipline Based Art Education 2. Post-Modern Art Education 3. Visual Culture 4. Culture Based Art Education	แนวคิด ทฤษฎี คลาสสิก/ร่วมสมัยที่ควรนำมาใช้เพื่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษามีทฤษฎีใดบ้าง ควรนำมาใช้ลักษณะใด อย่างไร อยากให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะ และทัศนคติใด	เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีคลาสสิก/ร่วมสมัยที่ควรนำมาใช้เพื่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ที่บัณฑิตศิลปศึกษาต้องมี

ตารางที่ 4 (ต่อ) การวิเคราะห์เนื้อหาโครงสร้างแบบสัมภาษณ์

	ประเด็น	เนื้อหา	คำถาม	วัตถุประสงค์
หลักสูตรศิลปศึกษา	ศิลปะร่วมสมัยใน ศิลปศึกษา (สุธี คุณาวิชยานนท์, 2561)	1. ศิลปะแบบประเพณี: จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ภาพพิมพ์ 2. ประยุกต์ศิลป์: งาน ออกแบบ 3. สื่อสมัยใหม่: ภาพถ่าย สื่อประสม สื่อสำเร็จรูป 4. สื่อหลังสมัยใหม่: ภูมิ ศิลป์ Installation Conceptual Art สื่อผสม มัลติมีเดีย วิดีโอ อาร์ต ศิลปะการแสดงสด 5. สื่อร่วมสมัย: Digital Art, Relational Art	ประเภทของศิลปะแบบ ใดบ้างที่ควรอยู่ในการ เรียนการสอน	เพื่อศึกษาว่าประเภท ของศิลปะใดบ้างที่ควร อยู่ในการเรียนการสอน
	การจำแนกประเภท สถาบันการศึกษาโดย ใช้กรอบมาตรฐาน สถาบันอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2554)	กลุ่ม ก วิทยาลัยชุมชน กลุ่ม ข สถาบันที่เน้น ระดับปริญญาตรี กลุ่ม ค สถาบันเฉพาะ ทาง กลุ่ม ง สถาบันที่เน้นการ วิจัยขั้นสูงและผลิต บัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา	ปัจจัยใดที่มีผลต่อการ พัฒนาหลักสูตร ศิลปศึกษาบ้าง... ประเภทของ สถาบันการศึกษาแต่ละ ประเภทส่งผลต่อการ พัฒนาหลักสูตรอย่างไร	เพื่อศึกษาความ แตกต่างของแนวทางใน การพัฒนาหลักสูตร
นวัตกรรมหลักสูตร	การพัฒนานวัตกรรม ทางการศึกษาของ ทีศนา แชมมณี (2548)	นวัตกรรมคือการทำขึ้น ใหม่หรือสิ่งทำขึ้นใหม่ ได้แก่ แนวคิด แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อและ เทคนิคต่างๆ ที่เกี่ยวกับ การศึกษาซึ่งได้รับการ คิดค้นและจัดทำขึ้น ใหม่เพื่อช่วยแก้ปัญหา ต่างๆ ทางการศึกษา	ความคิดเห็นเกี่ยวกับ บริบทร่วมสมัยที่ เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ศิลปศึกษาในประเด็น อื่นๆ - เมื่อก้าวถึง “นวัตกรรมหลักสูตร ศิลปศึกษานานาชาติ บริบทร่วมสมัย” จะนึก ถึงอะไร	เพื่อศึกษาความเป็น นวัตกรรมของหลักสูตร ศิลปศึกษาว่าควรมี ลักษณะเช่นไร

2.3 การตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์

2.3.1 ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาในเบื้องต้นโดยอาจารย์ที่ปรึกษา

2.3.2 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความครอบคลุมของเนื้อหา และการใช้ภาษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิแสดงในภาคผนวก) มีการปรับเนื้อหาและภาษาในข้อคำถามบางข้อตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.3.3 หลังจากปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้นำแบบสัมภาษณ์ไปผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการระหว่างวันที่ 25 เมษายน 2562 ถึง 10 กรกฎาคม 2562 โดยผู้วิจัยโทรศัพท์ขออนุญาตตามวันและเวลาที่กลุ่มตัวอย่างสะดวกและเดินทางไปสัมภาษณ์รายบุคคล บันทึกเสียง และถ่ายภาพนิ่ง

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจัดหมวดหมู่และสรุปผลข้อมูลตามหัวข้อที่กำหนด

3. กำหนดกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษา

ผลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาประกอบด้วย แนวคิดหลักสูตร 7 แนวคิด ได้แก่ ทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา เทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา ศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น การพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา ศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล และสหศาสตร์ศิลปศึกษา

การวิจัยระยะที่ 2 การศึกษาลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษานับฐานบริบทร่วมสมัยที่ผู้ใช้หลักสูตรต้องการ

การวิจัยในระยะที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของลักษณะของหลักสูตรศิลปศึกษานับฐานบริบทร่วมสมัยที่ผู้ใช้หลักสูตรต้องการซึ่งประกอบด้วย 1) ผลการเรียนรู้และวัตถุประสงค์ 2) วิธีการวัดผลการเรียนรู้ 3) กิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษา และ 4) เนื้อหา/สาระความรู้ ด้วยวิธีการเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลในระยะที่ 1 ถูกนำมาจัดทำเป็นกรอบแนวคิดและใช้สร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตร จำนวน 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มอาจารย์ กลุ่มบัณฑิต และกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตศิลปศึกษา ในประเด็นสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษา โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยแบบสอบถาม

ศึกษาลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่ผู้ใช้หลักสูตรอันประกอบด้วย อาจารย์ บัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิตต้องการ โดยใช้แบบสอบถาม มีการดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยระยะนี้มีจำนวน 803 คน ประกอบด้วย

1.1.1 อาจารย์สาขาวิชาศิลปศึกษา จำนวน 97 คน จากประชากรอาจารย์ทั้งหมด 106 คนใน 20 สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรศิลปศึกษา

1.1.2 ผู้ใช้บัณฑิต คุณสมบัติเป็นผู้ใช้บัณฑิตในสถานศึกษาที่เป็นผู้บริหาร หัวหน้างานโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระ และครูพี่เลี้ยงในหมวดวิชาศิลปะ และผู้ใช้บัณฑิตนอกระบบการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรทางศิลปะ หัวหน้างานในองค์กร นายจ้าง และผู้ประกอบการด้านศิลปะ ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของ Khazanie (Khazanie, 1996; ละเอียด ศิลาน้อย, 2560) ที่ความเชื่อมั่น 95% ผู้วิจัยเก็บที่จำนวน 389 คน ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือไม่น้อยกว่า 385 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย

1.1.3 บัณฑิตศิลปศึกษา คุณสมบัติเป็นผู้ที่จบการศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษามา 3-5 ปี หรือจบปีการศึกษา 2557 – 2559 (พ.ศ. 2558 – 2560) ดำเนินการเก็บข้อมูลปีการศึกษา 2562 (พ.ศ. 2563) จาก 16 สถาบันที่มีบัณฑิตปีดังกล่าว ขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของ (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ความเชื่อมั่น 95 % จากจำนวนบัณฑิต 1778 คน ผู้วิจัย เก็บที่จำนวน 317 คน ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือไม่น้อยกว่า 317 คน โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย บางสถาบันไม่มีบัณฑิตในปีดังกล่าว ได้แก่ มหาวิทยาลัยทักษิณ เปิดสอนปีการศึกษา 2559 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เปิดสอนปีการศึกษา 2556 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เปิดสอนระหว่างปีการศึกษา 2558 – 2560 และหยุดรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เปิดสอนปีการศึกษา 2558 มหาวิทยาลัยศิลปากรเปิดสอนปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยราชชมงคลรัตนโกสินทร์ เปิดสอนปีการศึกษา 2563 และวิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณ เปิดสอนปีการศึกษา 2563

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่ผู้ใช้หลักสูตรต้องการ สำหรับอาจารย์ บัณฑิตศิลปศึกษา และผู้ใช้บัณฑิตศิลปศึกษา โดยมีประเด็นคำถามประกอบด้วย (ตัวอย่างเครื่องมือวิจัยแสดงในภาคผนวก)

1.2.1 แนวคิดหลักสูตรที่เน้นจุดมุ่งหมาย 7 แนวคิด อันเป็นผลมาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการวิจัยในระยะที่ 1 ได้แก่ ทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา เทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา ศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น การพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา ศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล และสหศาสตร์ศิลปศึกษา

1.2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy of Educational Objectives;(Anderson & Krathwohl, 2001)

1) Cognitive Domain

(1) Knowledge and Comprehension

(2) Synthesis (Creating)

2) Affective Domain

3) Psychomotor Domain

1.2.3 การพัฒนาหลักสูตร (Tyler, 1949) และ(วิชัย วงษ์ใหญ่, 2552) และ การศึกษาเชิงผลลัพธ์ (Outcome Based Education; บัณฑิต ทิพากร, 2562) ประกอบด้วย

1) ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) และวัตถุประสงค์ (Objective)

2) วิธีการวัดผลการเรียนรู้ (Assessment Method)

3) กิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษา (Learning Activities/ Teaching and Learning Approaches)

4) เนื้อหา/สาระความรู้

จากโครงสร้างแบบสอบถามดังกล่าวต้องระบุผลลัพธ์การเรียนรู้ ซึ่งจากการวิจัยในระยะที่ 1 พบว่าผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่มีมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาได้ระบุไว้แล้ว ผู้เชี่ยวชาญในแวดวงการศึกษาส่วนใหญ่ที่ให้สัมภาษณ์ในประเด็นนี้เห็นด้วยในบางส่วน แต่ส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีประเด็นอื่นเพิ่มเติม โดยหากดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา หลักสูตรที่ได้จะมีความเป็นมาตรฐานสูงแต่อาจขาดความเป็นนวัตกรรม ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์ผลการเรียนรู้ในแบบสอบถามขึ้นใหม่เพื่อจะนำผลการวิจัยด้านผลการเรียนรู้ของการวิจัยในระยะที่ 2 ส่วนนี้ไปสังเคราะห์สรุปเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ตอนสร้างหลักสูตรอีกครั้ง การสังเคราะห์ผลการเรียนรู้ในแบบสอบถามอาศัยโครงสร้างแนวคิดหลักสูตร 7 แนวคิดจากการวิจัยในระยะที่ 1 ในส่วนของวิธีวัดผลการเรียนรู้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ ในส่วนของกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาสังเคราะห์ขึ้นโดยอ้างอิงจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ และส่วนของเนื้อหาสาระความรู้สังเคราะห์ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้หลักสูตร รายละเอียดโครงสร้างคำถามของแบบสอบถามมีดังนี้

ตารางที่ 5 โครงสร้างแบบสอบถาม แนวคิดด้านทฤษฎีศิลปะศึกษาเป็นฐาน

แนวคิดด้านทฤษฎีศิลปะศึกษาเป็นฐาน			
ผลการเรียนรู้วัตถุประสงค์	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	เนื้อหาสาระความรู้
มีความรู้ทางศิลปะศึกษาที่ลึกซึ้ง	ระบุหลักการ ทฤษฎีทางศิลปะศึกษา และแนวทางการนำไปใช้ได้	- การบรรยาย - การฝึกปฏิบัติ - การสัมมนา - การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (Active Learning) - การสอนแบบกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) - การเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน	ทฤษฎีศิลปะศึกษา: หลักการศิลปะศึกษา / ศิลปะศึกษาชั้นนำ ปรัชญา ทฤษฎี ศิลปะศึกษา ศิลปะศึกษากับสิ่งแวดล้อม สังคม ศิลปะศึกษากับสิ่งแวดล้อม ความคิดสร้างสรรค์และการคิดขั้นสูงทางศิลปะศึกษา การสอนศิลปะศึกษา: การสอนศิลปะในโรงเรียน การสอนศิลปะสำหรับผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษ หลักสูตร และการสอนศิลปะศึกษา การนำเสนอ ผลงานทางศิลปะศึกษา สื่อและนวัตกรรมทางศิลปะศึกษา ทฤษฎีศิลปะ: องค์ประกอบศิลปะ ทฤษฎีและหลักการทางศิลปะ
สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์บริบทของผู้เรียนและพื้นที่ที่แตกต่างกันเพื่อจัดการเรียนรู้ศิลปะศึกษาได้อย่างเหมาะสม	สามารถระบุวิธีการหรือมีแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่เหมาะสมกับพื้นที่และกลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน		
มีความรู้ที่ทันสมัย รู้เทคโนโลยี สามารถแสวงหา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งต่างๆ ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างรู้เท่าทันเพื่อใช้ในการวิจัย สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ สร้างองค์ความรู้ทางวิชาการ หรือนวัตกรรมทางศิลปะที่เป็นประโยชน์ทางการศึกษาและสังคม	มีผลงานศิลปะ งานวิชาการ วิจัยหรือ นวัตกรรมที่แสดงออกถึงความตระหนักในประเด็นสำคัญระดับสากล เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ความขัดแย้งทางการเมือง ปัญหาเศรษฐกิจสังคม ปัญหาโรคระบาด		สุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ พิพิธภัณฑสถานศึกษา นิทรรศการศิลปะ ภูมิปัญญา และศิลปะหัตถกรรม ประวัติศาสตร์ศิลปะ: ประวัติศาสตร์

ตารางที่ 5 (ต่อ) โครงสร้างแบบสอบถาม แนวคิดด้านทฤษฎีศิลป์ศึกษาเป็นฐาน

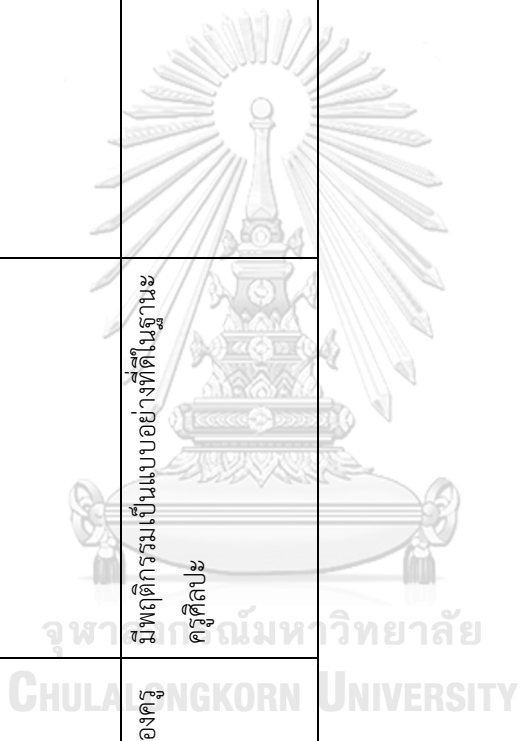
แนวคิดด้านทฤษฎีศิลป์ศึกษาเป็นฐาน				
ผลการเรียนรู้/วัตถุประสงค์	วิธีวัดผลการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	เนื้อหาสาระความรู้	
๑๒๒๒๒	มีทักษะการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่ เข้มแข็ง	- มีผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ หลากหลายประเภท		ศิลปะตะวันตก ประวัติศาสตร์ศิลปะ ตะวันออก ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย ศิลปะอาเซียน ศิลปะร่วมสมัย
๑๒๒๒๒	มีคุณธรรม จริยธรรม และ จรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่น มีคุณภาพและความ รับผิดชอบ	ครองตนดี มีความประพฤติเหมาะสม ปฏิบัติตนตามหน้าที่ ใส่ใจสังคม ยอมรับความต่างทางความคิดและ ความแตกต่างระหว่างบุคคล		ศิลปะปฏิบัติ (วิจิตรศิลป์): วาดเส้น จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ เซรามิกส์ ศิลปะไทย/ลายไทย การ ถ่ายภาพ สื่อผสม ศิลปะปฏิบัติ (ประยุกต์ศิลป์): การ เขียนแบบ/ออกแบบร่าง การออกแบบ พาณิชย์ศิลป์ การออกแบบกราฟิก คอมพิวเตอร์กราฟิกสำหรับศิลปศึกษา วิจัย โครงการงาน ภาคนิพนธ์: การวิจัย ทางศิลปศึกษา ศิลปศึกษานิพนธ์

ตารางที่ 6 โครงสร้างแบบสอบถาม แนวคิดด้านการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา

แนวคิดด้านการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา			
ผลการเรียนรู้วัตถุประสงค์	วิธีวัดผลการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน	เนื้อหาสาระความรู้
มีความรู้ที่จำเป็นในการสอนวิชาศิลปศึกษาเชิงลึก เช่น ปรชญาศิลปศึกษา หลักสูตรแต่ละระดับ วิธีสอนวิชาเฉพาะ การวัดประเมินผล และการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน	ระบุวิธีการ หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาที่เชื่อในปรัชญาศิลปศึกษาที่แตกต่างกัน	- การบรรยาย - การฝึกปฏิบัติ - การสัมมนา - การเรียนรู้ด้วยตนเอง - การเรียนรู้โดยบูรณาการเรียน - การเรียนรู้โดยบูรณาการเรียน	- การสอนศิลปะในระดับปฐมวัย - การสอนศิลปะในระดับประถมศึกษา - การสอนศิลปะระดับมัธยมศึกษา - การสอนศิลปศึกษานอกระบบ/ตามอัธยาศัย - การสอนศิลปะผู้สูงอายุ - การสอนศิลปะบำบัด - ศิลปศึกษาเชิงเปรียบเทียบ/ ศิลปศึกษาข้ามวัฒนธรรม - การวัดประเมินผลทางศิลปศึกษา - จิตวิทยาการสอนศิลปศึกษา - การจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ศิลปะ - กิจกรรมศิลปะ/ศิลปะประดิษฐ์ - การจัดค่ายศิลปะ - การจัดการศึกษาศิลปะนอกสถานที่ - การศึกษารายบุคคล
มีความรู้ที่จำเป็นในการสอนวิชาศิลปศึกษาเชิงลึก เช่น ปรชญาศิลปศึกษา หลักสูตรแต่ละระดับ วิธีสอนวิชาเฉพาะ การวัดประเมินผล และการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน	ระบุวิธีการ หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาที่เกี่ยวกับบุคคล/กลุ่มบุคคลที่มีความแตกต่างด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม	ระบุวิธีการ หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาที่เกี่ยวกับบุคคล/กลุ่มบุคคลที่มีความแตกต่างด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม	
สามารถจัดการศึกษาแก่บุคคล/กลุ่มบุคคลที่มีความแตกต่างด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม	ระบุวิธีการ หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาที่เกี่ยวกับบุคคล/กลุ่มบุคคลที่มีความแตกต่างด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม	ระบุวิธีการ หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาที่เกี่ยวกับบุคคล/กลุ่มบุคคลที่มีความแตกต่างด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม	
สามารถวิเคราะห์พัฒนาการของผู้เรียนเพื่อสร้างหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนกลุ่มต่างๆ ได้แก่ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา นอกระบบ การศึกษา ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ผู้ต้องขัง	ระบุวิธีการ หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ ความต้องการของผู้เรียนกลุ่มต่างๆ ได้แก่ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา นอกระบบ การศึกษา ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ผู้ต้องขัง	ระบุวิธีการ หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ ความต้องการของผู้เรียนกลุ่มต่างๆ ได้แก่ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา นอกระบบ การศึกษา ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ผู้ต้องขัง	
สามารถวิเคราะห์พัฒนาการของผู้เรียนเพื่อสร้างหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนกลุ่มต่างๆ ได้แก่ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา นอกระบบ การศึกษา ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ผู้ต้องขัง	ระบุวิธีการ หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ ความต้องการของผู้เรียนกลุ่มต่างๆ ได้แก่ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา นอกระบบ การศึกษา ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ผู้ต้องขัง	ระบุวิธีการ หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ ความต้องการของผู้เรียนกลุ่มต่างๆ ได้แก่ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา นอกระบบ การศึกษา ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ผู้ต้องขัง	

ตารางที่ 6 (ต่อ) โครงสร้างแบบสอบถาม แนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา

แนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา				
ผลการเรียนรู้/วัตถุประสงค์	วิธีวัดผลการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน	เนื้อหาสาระความรู้	
ศิลปะ	-	-	-	- การพัฒนาวิชาชีพทางศิลปศึกษา
๒๒๒๒๒	รักในวิชาชีพ และมีอุดมการณ์ของครู ศิลปะ	มีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะ ครูศิลปะ		

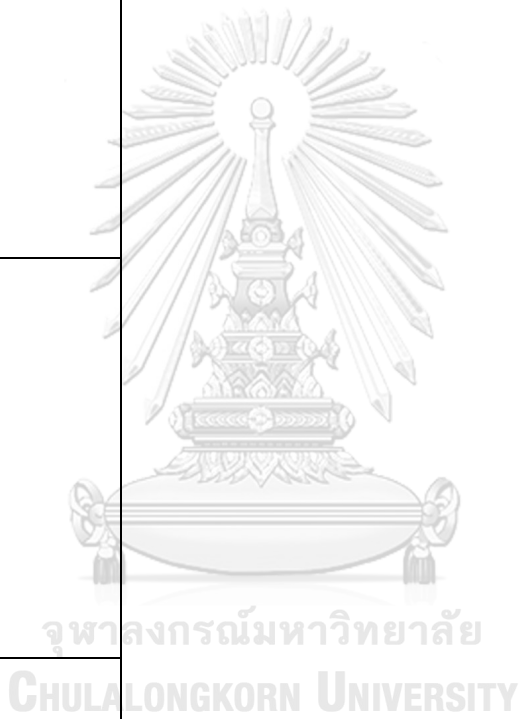

ตารางที่ 7 โครงสร้างแบบสอบถาม แนวคิดด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา

แนวด้านคิดเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา				
ผลการเรียนรู้/วัตถุประสงค์	วิธีวัดผลการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน	เนื้อหาสาระความรู้	
<p>มีความรู้ในหลักการของกระบวนการสร้างและพัฒนานวัตกรรมและสามารถสร้างนวัตกรรมทางศิลปศึกษาที่เป็นผลงานศิลปะ งานวิชาการ การจัดการเรียนรู้</p> <p>สามารถสร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน(นักเรียน)มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีทางศิลปศึกษา</p>	<p>มีผลงานศิลปะ งานวิชาการ หรือการจัดการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็นนวัตกรรม</p> <p>สามารถระบุวิธีการหรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถด้านเทคโนโลยีทางศิลปศึกษา</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การบรรยาย - การฝึกปฏิบัติ - การสัมมนา - โครงการ - การเรียนรู้แบบผสมผสานโดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล 	<ul style="list-style-type: none"> - ศิลปะดิจิทัล - เทคโนโลยีทางศิลปศึกษา -ซอฟต์แวร์และการพัฒนาแอปพลิเคชัน - พื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล - การเขียนโปรแกรม (coding) และพัฒนาระบบสารสนเทศ - การจัดการเรียนการสอนศิลปะแบบออนไลน์และออนไลน์ - การออกแบบและผลิตสื่อ - การออกแบบเว็บไซต์เพื่อการศึกษา - การพัฒนาทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ - การออกแบบและพัฒนานวัตกรรมทางศิลปศึกษา - นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา - ภูมิหายและจรรยาบรรณทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม 	
	<p>สามารถสร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมทางศิลปศึกษา</p>	<p>สามารถระบุวิธีการ หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมทางศิลปศึกษา</p>		
<p>มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีขั้นสูงและสามารถใช้เทคโนโลยีในสร้างผลงานศิลปะ งานวิชาการ และการจัดการเรียนรู้อย่างมีความรับผิดชอบ</p>	<p>มีผลงานศิลปะทักษะด้านเทคโนโลยีขั้นสูงและสามารถใช้เทคโนโลยีในสร้างผลงานศิลปะ งานวิชาการ และการจัดการเรียนรู้อย่างมีความรับผิดชอบ</p>			

ตารางที่ 7 (ต่อ) โครงสร้างแบบสอบถาม แนวคิดด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา

แนวคิดด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา				
ผลการเรียนรู้/วัตถุประสงค์	วิธีวัดผลการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	เนื้อหา	สาระความรู้
๒๒๒๒๒	-			

ตารางที่ 8 โครงสร้างแบบสอบถาม แนวคิดด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น

แนวคิดด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น			
ผลการเรียนรู้วัตถุประสงค์	วิธีวัดผลการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้และการสอน	เนื้อหาสาระความรู้
มีความรู้และทักษะทางศิลปศึกษาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนของสถานศึกษา	สามารถสอนหรือปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา/หน่วยงานที่อยู่ในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมตรงตามความต้องการขององค์กร	<ul style="list-style-type: none"> - การบรรยาย - การฝึกปฏิบัติ - การสัมมนา - โครงการ - การศึกษาโดยใช้สถานที่/ชุมชนเป็นฐาน (Place-based learning) 	<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมศิลปศึกษาสำหรับชุมชน - การสร้างกระบวนการเรียนรู้ศิลปศึกษาในชุมชน - ศิลปศึกษากับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม - ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อการสร้างสรรค์ - สกulptช่างและศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น - การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น - เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาที่ยั่งยืน - วิสาหกิจชุมชน
มีความรู้และทักษะทางศิลปศึกษาที่สามารถสร้างองค์ความรู้และผลผลิตที่มีประโยชน์กับชุมชน ท้องถิ่นของสถาบันการศึกษา	มีผลงานวิชาการหรือผลงานศิลปะที่มีประโยชน์แก่ชุมชน ท้องถิ่นขององค์กร/สถาบันการศึกษาในเชิงความรู้ ความงาม หรือเชิงธุรกิจ		
มีความรู้และทักษะทางศิลปศึกษาที่สามารถประยุกต์ความรู้ ทรัพยากร บุคคลและศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ชุมชนของตนเองมาใช้ในการสร้างงานศิลปะ งานวิชาการ การจัดการเรียนรู้ หรือการปฏิบัติงานในหน้าที่	มีผลงานศิลปะ หรือผลงานวิชาการ ที่เกิดจากการนำความรู้ ทรัพยากร บุคคล และศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ชุมชนมาประยุกต์		
การสร้างสรรค (สังเคราะห์)	สามารถระบุวิธีการ หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ ศิลปะที่เกิดจากการนำความรู้ ทรัพยากร บุคคลและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ชุมชนมาประยุกต์		

ตารางที่ 8 (ต่อ) โครงสร้างแบบสอบถาม แนวคิดด้านศิลปะศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น (ต่อ)

แนวคิดด้านศิลปะศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น			
ผลการเรียนรู้/วัตถุประสงค์	วิธีวัดผลการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	เนื้อหาสาระความรู้
ศิลปะ	-	-	-
๒๒๒๒	มีความรัก เห็นคุณค่า และภาคภูมิใจ ในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น	แสดงออกถึงคุณค่าด้านต่างๆ เช่น องค์ความรู้ เนื้อหา เรื่องราวที่ เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ออกมาในผลงานศิลปะ งานวิชาการ หรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้/ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม	

ตารางที่ 9 โครงสร้างแบบสอบถาม แนวคิดด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา

แนวคิดด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา				
ผลการเรียนรู้วัตถุประสงค์	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	เนื้อหาสาระความรู้	
ความรู้	มีความรู้และทักษะด้านการเป็นผู้ประกอบการ การบริหารจัดการเชิงธุรกิจทางศิลปะและศิลปศึกษา	มีผลสัมฤทธิ์หรือผลงานวิชาการจากการเรียนรายวิชาด้านการเป็นผู้ประกอบการ การบริหารจัดการเชิงธุรกิจทางศิลปะและศิลปศึกษา	- การบรรยาย - การฝึกปฏิบัติ - การสัมมนา - โครงการ	- การออกแบบและพัฒนาของที่ระลึก/ ผลิตภัณฑ์ชุมชน - อาชีวศิลปศึกษา - โรงเรียนสอนศิลปะและออกแบบ
	สามารถสร้างผลงานวิชาการ หรืองานศิลปะซึ่งสามารถพัฒนาไปสู่เชิงพาณิชย์ได้	มีผลงานวิชาการหรือผลงานศิลปะจากการเรียนรายวิชาทางวงจิตรศิลป์ประยุกต์ศิลป์ และศิลปศึกษาซึ่งมีศักยภาพพัฒนาไปสู่เชิงพาณิชย์	- สหกิจศึกษาด้านศิลปะ/การฝึกงานศิลปศึกษาตามองค์กร สถานประกอบการ สถาบันการศึกษา (Workplace-based Learning)	- การบริหารจัดการทางศิลปะ - เศรษฐกิจสร้างสรรค์ - บริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ - การตลาด/ธุรกิจ online - การเงินและบัญชี - การเป็นผู้ประกอบการ - การศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ/โครงการ - การฝึกงาน/สหกิจศึกษา
ทักษะ	สามารถสร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้เชิงพาหศิลปะและศิลปศึกษาให้แก่นักเรียนในระบบการเรียนการสอนได้	ระบุวิธีการหรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างวิชาชีพทางศิลปะและศิลปศึกษาให้แก่ผู้เรียนทั้งในและนอกระบบการศึกษา		
	มีความสามารถในการประกอบอาชีพต่างๆที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและศิลปศึกษานอกเหนือจากการเป็นครู	มีประสบการณ์การทำงานเชิงธุรกิจตามองค์กร สถานประกอบการเชิงธุรกิจด้านศิลปะ/ศิลปศึกษาในวิชาชีพงานหรือสหกิจศึกษา		
ทัศนคติ				

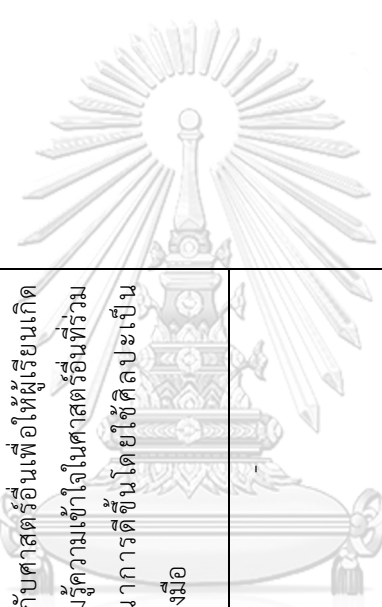
ตารางที่ 10 โครงสร้างแบบสอบถาม แนวคิดด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล

แนวคิดด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล			
ผลการเรียนรู้วัตถุประสงค์	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนการสอน	เนื้อหาสาระความรู้
<p>เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามความสนใจส่วนบุคคลของผู้เรียนซึ่งเกิดภายใต้การเรียนแบบการกำกับ/ชี้นำตนเอง (Personalization) เช่น เชี่ยวชาญในด้านจิตรกรรม กราฟิคดีไซน์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะไทย ศิลปะเด็ก เป็นต้น</p> <p>สามารถสร้างผลงานวิชาการและผลงานศิลปะ ได้ตามความเชี่ยวชาญของตน</p> <p>สามารถนำความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของตนมาใช้สร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้</p>	<p>สามารถระบุถึง และมีผลงานวิชาการที่แสดงถึงองค์ความรู้เชิงลึกจากการเรียนกลุ่มวิชาเฉพาะซึ่งผู้เรียนได้เลือกเรียนด้วยตนเอง เช่น กลุ่มวิชาจิตรกรรมชั้นสูง ออกแบบกราฟิกชั้นสูง การวิจัยทางประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะไทยชั้นสูง การสอนศิลปะเด็ก เป็นต้น</p> <p>มีผลงานศิลปะและผลงานวิชาการที่แสดงถึงความเชี่ยวชาญของตนเอง</p> <p>ต้องการเฉพาะทางของตน</p> <p>สามารถระบุวิธีการ และมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่ผู้เรียนเชี่ยวชาญ</p>	<p>- การบรรยาย</p> <p>- การฝึกปฏิบัติ</p> <p>- การสัมมนา</p> <p>- โครงการ</p> <p>- การเรียนรู้ส่วนบุคคล</p> <p>- จัดการเรียนรู้รูปแบบวิชาเลือกวิชาเอกเฉพาะทางกลุ่มต่างๆ</p> <p>- สามารถเลือกเรียนวิชาเอกหลักสูตรทั้งในและต่างคณะบางรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิชาเอกเฉพาะทาง</p>	<p>มีกลุ่มวิชาเอกเฉพาะทางให้เลือกเรียน เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มวิชาจิตรกรรมชั้นสูง - กลุ่มวิชาศิลปะไทยชั้นสูง - กลุ่มวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ - กลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ - กลุ่มวิชาออกแบบกราฟิกชั้นสูง - กลุ่มวิชาศิลปกรรมบำบัด - กลุ่มวิชาศิลปะเด็ก - กลุ่มวิชาพหุศิลป์/อุตสาหกรรมศิลป์ - กลุ่มอนิเมชัน - การศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ/โครงการ
	<p>ความรู้</p>		
ทักษะ	-		
ทัศนคติ	-		

ตารางที่ 11 โครงสร้างแบบสอบถาม แนวคิดด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษา

แนวคิดด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษา			
ผลการเรียนรู้วัตถุประสงค์	วิวัฒนาการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้และการสอน	เนื้อหาสาระความรู้
มีความรู้และทักษะในศาสตร์อื่น นอกเหนือจากศิลปะซึ่งอาจเป็น ประโยชน์ในลักษณะการศึกษาแบบ บูรณาการข้ามศาสตร์ (transdisciplinary integration) ร่วมกับศิลปศึกษา	มีผลงานวิชาการและงานสร้างสรรค์ใน ศาสตร์อื่นๆ นอกเหนือจากศิลปะ	- การบรรยาย - การฝึกปฏิบัติ - การสัมมนา - โครงการ - โครงสร้างหลักสูตรเป็นวิชาเอก-โท โดยศิลปศึกษาเป็นวิชาเอกและเลือก เรียนศาสตร์อื่นเป็นวิชาโท	มีวิชาโทต่างๆให้เลือกเรียนดังต่อไปนี้ - วิชาดนตรีและนาฏศิลป์ - วิชาโขนมโนห์ตา - วิชาภาพยนตร์และการผลิตสื่อ - วิชาทัศนศึกษา - การศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ/โครงการ
เข้าใจหลักการ และสามารถบูรณาการ ความรู้และทักษะที่เรียนรู้จากศาสตร์ ต่างสาขา (transdisciplinary integration) เช่น ดนตรีและ นาฏศิลป์ มัลติมีเดีย ภาพยนตร์และ การผลิตสื่อ คหกรรมศาสตร์ หรือ ศาสตร์อื่นๆ มาใช้ประโยชน์ในการ สร้างผลงานศิลปะ งานวิชาการ หรือ จัดการเรียนรู้	สามารถระบุวิธีการและมีผลผลิตหรือนวัตกรรมที่เป็นผลงานศิลปะ งาน วิชาการ หรือการจัดการเรียนรู้ซึ่งมา จาก การบูรณาการความรู้ทาง ศิลปะ ศึกษากับ ศาสตร์อื่นๆ (transdisciplinary integration) เช่น ดนตรีและ นาฏศิลป์ มัลติมีเดีย ภาพยนตร์และ การผลิตสื่อ คหกรรมศาสตร์ หรือ ศาสตร์อื่นๆ มาใช้ประโยชน์ในการ สร้างผลงานศิลปะ งานวิชาการ หรือ จัดการเรียนรู้	- สามารถเลือกเรียนวิชาเอกหลักสูตร ทั้งในและต่างคณะบางรายวิชาที่ เกี่ยวกับวิชาโท	
ความรู้			

ตารางที่ 11 (ต่อ) โครงสร้างแบบสอบถาม แนวคิดด้านสหศาสตร์ศิลป์ศึกษา

แนวคิดด้านสหศาสตร์ศิลป์ศึกษา			เนื้อหาสาระความรู้
ผลการเรียนรู้/วัตถุประสงค์	วิธีจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	
<p>สามารถสร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการบูรณาการศิลปะร่วมกับศาสตร์อื่น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในศาสตร์อื่นที่ร่วมบูรณาการดีขึ้น</p> <p>(สร้าง ๒๒๒) (สร้าง ๒๒๒) (สร้าง ๒๒๒)</p>	<p>สามารถระบุวิธีการ หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบการบูรณาการศิลปะ ร่วมกับศาสตร์อื่นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในศาสตร์อื่นที่ร่วมบูรณาการดีขึ้นโดยใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือ</p>		
<p>๒๒๒</p>			
<p>ศิลปะ</p>			
<p>๒๒๒๒๒</p>			

จากโครงสร้างดังกล่าว ผู้วิจัยนำมาพัฒนาเป็นแบบสอบถาม 3 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ แบบสอบถามสำหรับบัณฑิตและแบบสอบถามสำหรับผู้ใช้บัณฑิต โดยกลุ่มอาจารย์และกลุ่มบัณฑิตศิลปศึกษารอบประเด็นคำถามในแบบสอบถามจะมีความคล้ายคลึงกันและสามารถเทียบเคียงกันได้ แบบสอบถามประกอบด้วยแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษา 7 แนวคิด (ทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา เทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา ศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น การพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา ศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล และสหศาสตร์ศิลปศึกษา) และใช้โครงสร้างคำถามของรูปแบบการศึกษาเชิงผลลัพธ์และองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร 4 ประการ (Tyler, 1949: 1; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2552: 470; บัณฑิต ทิพากร, 2562) ประกอบด้วยคำถามด้านผลการเรียนรู้ (ผลลัพธ์การเรียนรู้และวัตถุประสงค์) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษา และด้านเนื้อหาสาระความรู้ ในส่วนกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตซึ่งจำนวนมากอาจเป็นผู้ที่อยู่นอกแวดวงการศึกษาอาจไม่เข้าใจเรื่องราวละเอียดของหลักสูตร จึงศึกษาเพียงประเด็นของความรู้ความสามารถบัณฑิต (ผลลัพธ์การเรียนรู้) เพียงเท่านั้นโดยปรับรูปแบบประโยคให้สะท้อนถึงคุณลักษณะบัณฑิตศิลปศึกษาเพื่อให้กลุ่มผู้ใช้บัณฑิตง่ายแก่การทำความเข้าใจ

1.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ หลังจากสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านพิจารณา (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิระบุในภาคผนวก) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ทุกข้ออยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0 ค่าเฉลี่ยก่อนแก้ไขของแบบสอบถามของอาจารย์ .98 แบบสอบถามของบัณฑิต .98 และแบบสอบถามของผู้ใช้บัณฑิต .95 ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงและนำไปทดลองใช้กับกลุ่มคล้ายประชากรจริงประกอบด้วยอาจารย์ 12 คน จากสาขาวิชาทัศนศิลป์ ออกแบบสื่อสาร และออกแบบทัศนศิลป์ มศว จำนวน 9 คน จากสาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร 1 คน และจากสาขาวิชาศิลปสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยเกษตร 2 คน บัณฑิต 19 คน ประกอบด้วยบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา มศว ที่เพิ่งจบการศึกษา 11 คน และนิสิตปริญญาโทศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปี 1 จำนวน 8 คน และผู้ใช้บัณฑิตในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน 18 คน นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) ผลที่ได้ แบบสอบถามของอาจารย์มีค่า 0.99 ของบัณฑิต 0.98 และของผู้ใช้บัณฑิต 0.94

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ดำเนินการระหว่างวันที่ 27 เมษายน 2563 ถึง 30 มิถุนายน 2563 ใช้หลายวิธีการ ได้แก่ การยื่นและรับเอกสารด้วยตนเอง ส่งเอกสารทางไปรษณีย์ ส่งทางอีเมล และใช้แบบสอบถามออนไลน์เนื่องจากระหว่างเก็บข้อมูลเกิดสถานการณ์โรคระบาด

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกตามรูปแบบของคำถามของแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติร้อยละ ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษา เป็นมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการให้ค่าคะแนนของคำตอบแต่ละข้อตามเกณฑ์ต่อไปนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ค่าคะแนนเท่ากับ	5
เห็นด้วยมาก	ค่าคะแนนเท่ากับ	4
เห็นด้วยปานกลาง	ค่าคะแนนเท่ากับ	3
เห็นด้วยน้อย	ค่าคะแนนเท่ากับ	2
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ค่าคะแนนเท่ากับ	1

จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาทำการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) เมื่อวิเคราะห์ได้ค่าเฉลี่ย แล้วจึงนำไปเปรียบเทียบเกณฑ์เพื่อแปลความหมายคะแนน ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึงมีความเห็นด้วยในระดับ	มากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึงมีความเห็นด้วยในระดับ	มาก
2.50 - 3.49	หมายถึงมีความเห็นด้วยในระดับ	ปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึงมีความเห็นด้วยในระดับ	น้อย
1.00 - 1.49	หมายถึงมีความเห็นด้วยในระดับ	น้อยที่สุด

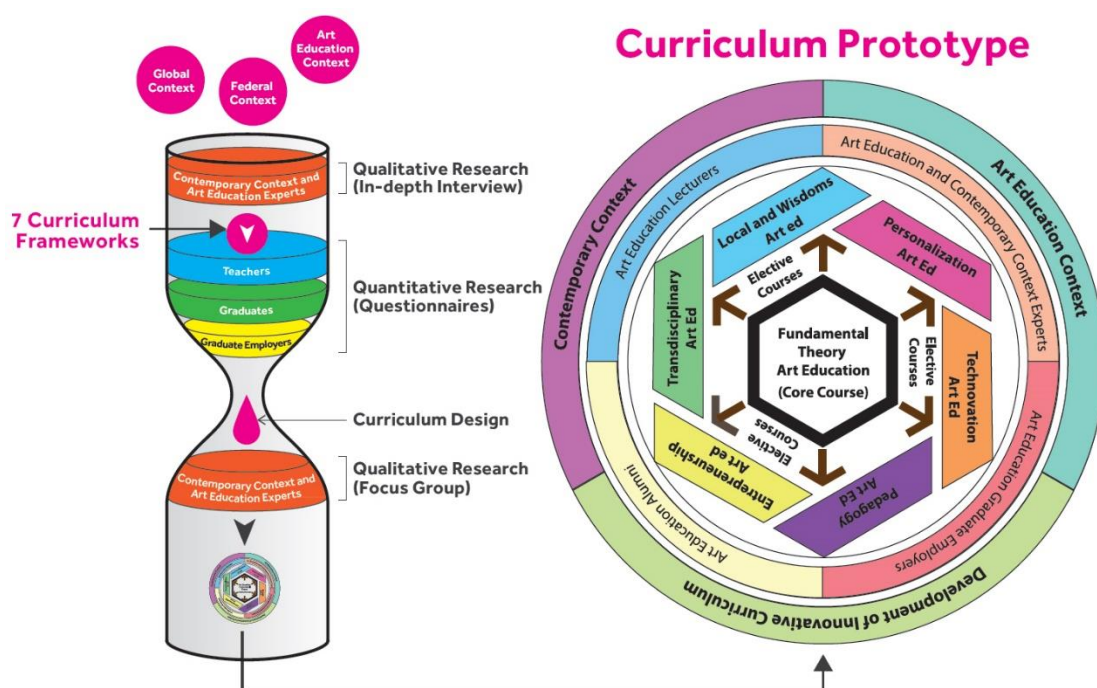
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสูตรศิลปศึกษา แบบปลายเปิดชนิดความเรียง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาตัวแปรร่วมของข้อมูล ร่วมกับการจัดหมวดหมู่เพื่อหาค่าความถี่ สรุปผลข้อมูลตามหัวข้อที่กำหนด

2. สรุปลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่ผู้ใช้หลักสูตรต้องการ

ผลจากการเก็บข้อมูลการวิจัยในระยยะที่ 2 พบว่ากลุ่มอาจารย์ บัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต มีค่าเฉลี่ยของสภาพพึงประสงค์ต่อกรอบแนวคิดหลักสูตร 7 แนวคิดได้แก่ ทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา เทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา ศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น การพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา ศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล สหศาสตร์ศิลปศึกษา อยู่ในเกณฑ์มากทุกกลุ่ม ค่าความต้องการจำเป็น PNI_{modified} มีผลเป็นบวกทุกข้อ ซึ่งเป็นการยืนยันกรอบแนวคิดหลักสูตรที่เป็นผลจากการวิจัยในระยยะที่ 1 ว่ามีลักษณะที่พึงประสงค์และมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ผู้วิจัยจึงนำความต้องการจำเป็นสูงสุด (PNI_{modified}) 3 ลำดับ ของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ที่มีต่อแนวคิดหลักสูตร 7 แนวคิด ในประเด็นคำถามด้านผลการเรียนรู้ วิธีวัดผลการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษา และเนื้อหา/สาระความรู้ มาสรุปเป็นลักษณะ

หลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่ใช้หลักสูตรต้องการประกอบด้วยผลลัพธ์การเรียนรู้ (Program Learning Outcomes: PLO's) วิธีวัดประเมินผล (Assessment Method) และกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษา รวมถึงเนื้อหา/สาระความรู้ เพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาหลักสูตรต่อไป

แผนภาพที่ 5 นวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย

การวิจัยระยะที่ 3 การพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย

การวิจัยในระยะที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพโดยการนำคำตอบจากการวิจัยเชิงคุณภาพในระยะที่ 1 และผลจากการวิจัยเชิงปริมาณจากการวิจัยระยะที่ 2 มาใช้สร้างหลักสูตรต้นแบบ จากนั้นจัดประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (focus group) เพื่อประเมินหลักสูตร มีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา
2. การประเมินหลักสูตรโดยการประชุมกลุ่ม (Focus group)
3. การสรุปและนำเสนอผลการวิจัย

1. การพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา โดยใช้ข้อมูลจากการวิจัยในระยยะที่ 1 และระยยะที่ 2

ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดที่เป็นสาระสำคัญของหลักสูตรแบบ Outcome Based Learning ของหลักสูตรที่เน้นแนวคิด 7 แนวคิด (ทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา เทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา ศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น การพัฒนาผู้ประกอบการ ทางศิลปศึกษา ศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล สหศาสตร์ศิลปศึกษา) อันประกอบด้วยผลลัพธ์การเรียนรู้ วิธีวัดประเมินผล กิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษา และเนื้อหา/สาระความรู้ ซึ่งเป็นข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพพึงประสงค์ของหลักสูตรจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตรบางส่วน อันเป็นผลจากการวิจัยในระยยะที่ 2 ร่วมกับผลที่ได้จากการวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จากการวิจัยในระยยะที่ 1 มาพัฒนาเป็นลักษณะของหลักสูตรศิลปศึกษาที่ประกอบด้วยผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) วัตถุประสงค์ การวัดประเมินผล (วิธีวัดประเมินผล) การจัดการเรียนรู้ (กิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษา) และรายวิชา (เนื้อหา/สาระความรู้) ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มผู้เรียนและสภาพบริบทในปัจจุบัน และพัฒนาไปสู่หลักสูตรที่มีรายละเอียด (Program Specification) ตามกรอบ มคอ. 2 เพื่อนำไปใช้ประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

รายละเอียดการพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs: Program Learning Outcome) การวัดประเมินผล การจัดการเรียนรู้ และรายวิชา เพื่อใช้ในหลักสูตรมีดังต่อไปนี้

การพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) มีที่มาจาก การสังเคราะห์ความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรซึ่งประกอบด้วย 1) ผู้ใช้บัณฑิตที่เป็นผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชา หัวหน้างานในองค์กรต่างๆ และสถาบันการศึกษา นายจ้างจากภาคเอกชน 2) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร และ 3) บัณฑิตหรือศิษย์เก่าผู้มีประสบการณ์ตรงที่สามารถสังเกตเห็นจุดแข็งจุดอ่อนของหลักสูตรเดิม ซึ่งทั้งหมดให้ข้อมูลผ่านแบบสอบถามจากงานวิจัยในระยยะที่ 2 ซึ่งตัวแบบสอบถามเป็นผลมาจากการประมวลความคิดเห็นที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เป็น นักอนาคตศึกษา นักพัฒนศึกษา นักการศึกษาทางเลือกกลุ่มต่างๆ นักวิชาการศิลปศึกษา เจ้าของกิจการ SME ผู้บริหารองค์กรมหาชนด้านการศึกษาศิลปะ ผู้บริหารหอศิลป์ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญกลุ่มนี้ส่วนหนึ่งเป็นผู้ใช้บัณฑิตด้วย นำข้อมูลสัมภาษณ์ถูกนำมาใช้ร่วมกับการประมวลข้อมูลจากเอกสารในด้านบริบทสากล เรื่องแนวโน้มความเสี่ยงโลกและทักษะศตวรรษที่ 21 ซึ่งให้ภาพของความต้องการความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและความรู้ทักษะที่หลากหลายแบบสหวิทยาการ เอกสารด้านบริบทประเทศไทย ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการศึกษาชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และวิสัยทัศน์กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่เน้นด้านเศรษฐกิจ การเพิ่มขีดความสามารถด้านการแข่งขัน ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนานวัตกรรม เอกสารด้าน

บริบทสาขาวิชา ได้แก่ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาสาขาวิชาที่ให้คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านความรู้ คุณธรรม สามารถจัดการเรียนรู้และสร้างสรรค์นวัตกรรม และบริบทของศิลปศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา พุทธิปัญญาและศีลธรรม ข้อมูลทั้งหมดให้ภาพที่ชัดเจนของความต้องการของสังคม ตลาดแรงงานและคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นที่ต้องการในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งปรากฏในผลการเรียนรู้ (PLOs) ที่ถูกสังเคราะห์ขึ้นภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

หลังจากสังเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) แล้ว ผลลัพธ์การเรียนรู้ถูกนำมาใช้ออกแบบโครงสร้างหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาและชุดวิชา โดยนำผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นตัวตั้งแล้วพิจารณาว่าผู้เรียนต้องมีชุดความรู้และทักษะใดจึงจะบรรลุตามผลลัพธ์การเรียนรู้ในแต่ละข้อนั้น จากนั้นพิจารณาถึงวิธีวัดประเมินผลและวิธีสอนเพื่อให้สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้เรียนสามารถบรรลุถึงผลการเรียนรู้นั้นหรือไม่ และหลักสูตรจะใช้กลยุทธ์วิธีสอนแบบใดที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุซึ่งผลการเรียนรู้นั้น ซึ่งทั้งหมดจะถูกนำเสนอออกมาในรูปแบบที่ประกอบด้วยผลลัพธ์การเรียนรู้ การวัดประเมินผล (วิธีวัดและประเมินผล) การจัดการเรียนรู้ และรายวิชา(เนื้อหา/สาระความรู้) ในรูปแบบโครงสร้างที่สอดคล้องไปในแนวเดียวกัน (Constructive Alignment)

หลักสูตรศิลปศึกษาที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยสาระสำคัญของหลักสูตร ดังนี้

1) แนวคิดหลักสูตร 7 แนวคิดอันเป็นผลมาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้านกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาจากการวิจัยในระยยะที่ 1 ได้แก่ ทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา เทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา ศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น การพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา ศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล และสหศาสตร์ศิลปศึกษา

2) ลักษณะของหลักสูตรประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ (PLOs: Program Learning Outcome) ปรัชญา วัตถุประสงค์ การวัดและประเมินผล รายวิชา และกลยุทธ์/วิธีสอน

3) รายละเอียดหลักสูตรตาม มคอ.2 (Program Specification: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558) ซึ่งเป็นข้อกำหนดจำเพาะของหลักสูตร ได้ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและการสัมภาษณ์จากการวิจัยในระยยะที่ 1 ประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญ 4 หมวด ได้แก่

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร

หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการ และโครงสร้างของหลักสูตร

หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้กลยุทธ์ การสอนและประเมินผล

2. การประเมินหลักสูตร โดยการประชุมกลุ่ม (Focus group)

เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อหลักสูตรและความประเมินความเป็น
นวัตกรรมการของหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ โดย
การจัดประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาหลักสูตรในประเด็นดังกล่าว มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านบริบทร่วมสมัย ใช้การ
คัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) มีจำนวน 12 คน จำนวน 1 ใน 3 ของผู้เชี่ยวชาญกลุ่ม
นี้มีสถานะเป็นผู้ใช้บัณฑิต จำนวนผู้เชี่ยวชาญปรับลดจากวิจัยในระยะที่ 1 เพื่อความเหมาะสมด้าน
ระยะเวลาในการประชุม ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญแสดงในภาคผนวก)

2.1.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษา/หลักสูตรศิลปศึกษา จำนวน 4 คน

2.1.2 กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน/ครู จำนวน 1 คน

2.1.3 กลุ่มการศึกษานอกระบบ /การศึกษาทางเลือก /ศิลปะบำบัด จำนวน 2 คน

2.1.4 กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ SME/OTOP ด้านศิลปะ จำนวน 2 คน

2.1.5 กลุ่มผู้บริหารองค์กรให้ความรู้ด้านศิลปะ จำนวน 1 คน

2.1.6 กลุ่มนักอนาคตศึกษา/นักพัฒนาศึกษาที่คำนึงถึงความยั่งยืน จำนวน 2 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ

2.2.1 หลักสูตรศิลปศึกษา

2.2.2 แบบประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบอิงผู้เชี่ยวชาญของ Eisner (1994
อ้างถึงใน มาร์ต พัฒผล, 2558: 242) ที่ให้ความสำคัญกับความรู้และประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ
และใช้วิธีการเชิงคุณภาพ และใช้แนวปฏิบัติในการประเมินหลักสูตรของศิริชัย กาญจนวาสี (2553:
11) ในประเด็นการประเมินตัวหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย 1) แนวคิดพื้นฐานของหลักสูตร 2)
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) โครงสร้างของหลักสูตร 4) เนื้อหาวิชา 5) แผนการเรียนรู้ ร่วมกับ
แนวทางการประเมินของเอกสารหลักสูตรก่อนนำไปปฏิบัติของมาร์ต พัฒผล (2558: 70-75) ในบาง
ประเด็น ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดมุ่งหมาย 3)เกณฑ์การปฏิบัติการใช้หลักสูตร 4)
แผนการจัดการเรียนการสอน 5) แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ 6) ความสอดคล้องของผลผลิต
หลักสูตรสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหลักสูตร คำถามในแบบประเมินหลักสูตรใช้โครงสร้างเดียวกับ
รายละเอียดของหลักสูตรตามกรอบ มคอ. 2 ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของ
หลักสูตรและแนวทางการปรับปรุงแก้ไข ของหลักสูตร 4 หมวด ได้แก่

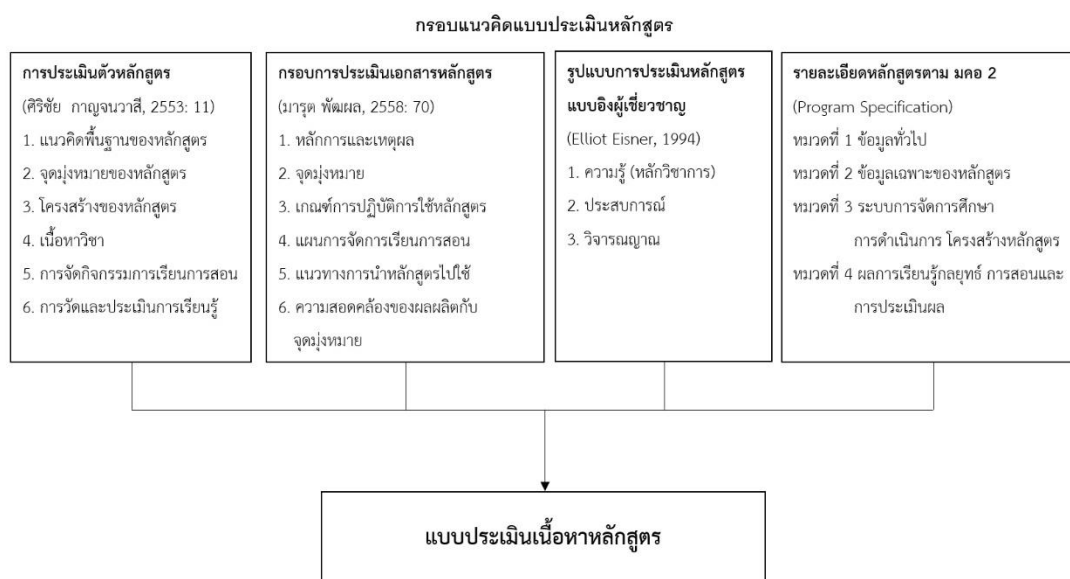
หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร

หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการ และโครงสร้างของหลักสูตร

หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้กลยุทธ์ การสอนและประเมินผล

แผนภาพที่ 6 กรอบแนวคิดของแบบประเมินหลักสูตร

2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เมื่อสร้างเครื่องมือวิจัยอันประกอบด้วยหลักสูตรศิลปศึกษาและแบบประเมินหลักสูตรเสร็จ ผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านพิจารณา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ทุกข้ออยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0 โดยค่าเฉลี่ยก่อนแก้ไขของตัวหลักสูตร 0.84 และค่าเฉลี่ยก่อนแก้ไขของแบบประเมินหลักสูตร 1.00

2.4 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการประชุมกลุ่ม (Focus group)

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการประชุมกลุ่ม (Focus group) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรศิลปศึกษา และด้านบริหารร่วมสมัยจำนวน 12 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบบเจาะจงด้วยเกณฑ์การคัดเลือก เช่นเดียวกับการวิจัยในระยะที่ 1 แต่ลดจำนวนคนเพื่อความเหมาะสมด้านระยะเวลาการประชุม ผู้เชี่ยวชาญหลายคนเป็นกลุ่มตัวอย่างเดียวกับการวิจัยในระยะที่ 1 จัดประชุมกลุ่มแบบออนไลน์ ผลที่ได้นำมาวิเคราะห์ สรุป และปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้สมบูรณ์เพื่อเผยแพร่ต่อไป

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจัดหมวดหมู่และสรุปผลข้อมูลตามหัวข้อที่กำหนด

3. การสรุปและนำเสนอผลการวิจัย

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆจนครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยจึงทำการสรุปข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ การพัฒนานวัตกรรมการผลิตสื่อการเรียนการสอนแบบบูรณาการก่อนจะนำไปสรุปพร้อมกับการวิจัยในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 และอภิปรายผลต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาวัตกรรมการหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและบริบทร่วมสมัย 2) ศึกษาและกำหนดลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่ผู้ใช้หลักสูตรต้องการ และ 3) พัฒนาวัตกรรมการหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) แบ่งการวิจัยเป็นสามระยะ ระยะแรกใช้วิธีการเชิงคุณภาพ ระยะที่สองเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และระยะที่สามเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 3 ตอนตามระยะการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและบริบทร่วมสมัย

1. สรุปรูปข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร
2. สรุปรูปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาและกำหนดลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่ผู้ใช้หลักสูตรต้องการ

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของหลักสูตรศิลปศึกษาของอาจารย์ และบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา
2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของหลักสูตรศิลปศึกษาของผู้ใช้บัณฑิตศิลปศึกษา
3. ลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาที่ผู้ใช้หลักสูตรต้องการ

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาวัตกรรมการหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย

1. การพัฒนาวัตกรรมการหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย
2. การประเมินความเป็นนวัตกรรมของหลักสูตร

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและบริบทร่วมสมัย

ผลของการวิจัยระยะที่ 1 ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและบริบทร่วมสมัย เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ผลการวิจัยที่ได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ผลการวิจัยกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาจากการศึกษาเอกสาร และผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

ผลจากการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี แนวโน้มและนโยบายต่างๆที่ร่วมสมัย เป็นปัจจุบัน ทั้งในระดับสากล ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับศาสตร์ พบลักษณะร่วมกันของแนวคิด ทฤษฎี ต่างๆ ซึ่งสะท้อนกรอบแนวคิดบริบทร่วมสมัยซึ่งจะนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรได้ 5 ประการคือ

1.1. ความเป็นลักษณะส่วนบุคคลหรือรายบุคคล เช่น การเรียนรู้แบบรายบุคคล การเป็นผู้กำกับการเรียนรู้ของตนเอง การพัฒนาขีดความสามารถของตนเองผ่านการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านการเรียนรู้ศิลปะ

1.2 ความเป็นสหวิทยาการ การบูรณาการข้ามศาสตร์หรือสหศาสตร์ ที่จำเป็นสำหรับการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนของสังคม และจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาประเทศที่เน้นสหวิทยาการ ศิลปะร่วมสมัยและการเรียนการสอนศิลปะที่ต้องการองค์ความรู้ในลักษณะข้ามศาสตร์เพื่อศึกษา ทำความเข้าใจและสร้างสรรค์ผลงานที่มีลักษณะสหวิทยาการ

1.3 ความเป็นท้องถิ่น เป้าหมายของการศึกษาศิลปวัฒนธรรมในระดับสากลที่มุ่งการแสดงออกซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของมนุษย์ที่ไม่ซ้ำแบบกันแทนที่การเน้นตะวันตกเป็นศูนย์กลาง ในยุคหลังสมัยใหม่ นโยบายระดับชาติที่มุ่งกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น เสริมความเข้มแข็งชุมชน ให้ชุมชนมีความรู้ มีความพอประมาณ ในการการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ใช้เพื่อแก้ปัญหาและพึ่งตนเองได้ ทิศทางการเรียนการสอนศิลปะก็ละทิ้งกฎเกณฑ์มาตรฐานตะวันตกแบบเดิมและให้ความสำคัญกับกลุ่มชายขอบ ความเป็นท้องถิ่นมากขึ้น

1.4 การสร้างนวัตกรรม เป็นหนึ่งในทักษะที่สำคัญมากของศตวรรษที่ 21 แผนนโยบายในระดับชาติทุกแผน รวมถึงนโยบายด้านการศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่างระบุถึงความสำคัญของงานด้านนี้ในฐานะที่เป็นแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ และเพื่อการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ในทางศิลปศึกษา รูปแบบการสร้างสรรคศิลปะร่วมสมัยจำนวนมาก มีลักษณะเป็นนวัตกรรมใหม่ๆ นอกเหนือจากแบบประเพณี

1.5 การบริหารจัดการและการประกอบการ เป็นอีกหนึ่งทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นเนื้อหาวิชาที่จำเป็นสำหรับศตวรรษ สอดคล้องกับนโยบายรัฐเป็น

จำนวนมากที่เน้นด้านการพัฒนาผู้ประกอบการ เพื่อนำไปสู่แง่มุมของการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจทั้งสิ้น
เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษาเรื่องการบริหารทรัพยากร และเกี่ยวข้องกับเรื่องการสร้างอาชีพแก่ผู้เรียน

2. สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผลของการวิจัยระยะที่ 1 ที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับ
กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 19 คน ประกอบด้วย (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญระบุในภาคผนวก)

1. กลุ่มนักวิชาการด้านศิลปศึกษา จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย
 - 1.1 นักวิชาการศิลปศึกษา 1
 - 1.2 นักวิชาการศิลปศึกษา 2
 - 1.3 นักวิชาการศิลปศึกษา 3
 - 1.4 นักวิชาการศิลปศึกษา 4
 - 1.5 นักวิชาการศิลปศึกษา 5
2. นักวิชาการด้านการออกแบบ จำนวน 1 ท่าน
3. กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและครูศิลปะ 2 ท่าน ประกอบด้วย
 - 3.1 ผู้บริหารโรงเรียน
 - 3.2 ผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียน
4. กลุ่มศิลปะบำบัด/การศึกษาทางเลือก/นอกระบบ 4 ท่าน ประกอบด้วย
 - 4.1 อดีตผู้บริหารคณะทางศิลปะ
 - 4.2 นักศิลปะบำบัด
 - 4.3 ผู้บริหารโรงเรียนทางเลือก
 - 4.4 ผู้ประกอบการโรงเรียนสอนศิลปะ
5. กลุ่มธุรกิจ SME/OTOP 3 ท่าน ประกอบด้วย
 - 5.1 ผู้ประกอบการบริษัทโฆษณา
 - 5.2 นักออกแบบกราฟิก
 - 5.3 นักพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP
6. กลุ่มองค์กรความรู้ทางศิลปะ 2 ท่าน ประกอบด้วย
 - 6.1 ผู้บริหารองค์กรให้ความรู้ทางศิลปะ
 - 6.2 ผู้บริหารองค์กรให้ความรู้ด้านการออกแบบ
7. กลุ่มอนาคตศึกษา/ความยั่งยืน 2 ท่าน ประกอบด้วย
 - 7.1 นักอนาคตศึกษา
 - 7.2 นักวิชาการด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะมีความชำนาญเฉพาะในแต่ละด้านที่แตกต่างกัน ความเฉพาะส่งผลต่อการพิจารณาประเด็นคำถามหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยในแต่ละประเด็น ผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่มจะไม่ได้รับการตั้งคำถามในบางคำถาม เช่น คำถามเรื่องมาตรฐานผลการเรียนรู้ ผลลัพธ์การเรียนรู้ ความสำคัญหลักสูตร บทบาทหน้าที่ครู ประเภทของศิลปะที่นำมาใช้สอน ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาหลักสูตร/ประเภทของสถาบันการศึกษา กับทิศทางหลักสูตร จะไม่ได้ถูกถามกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่อยู่นอกวงการการศึกษา ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 19 คน ด้านกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและบริบทร่วมสมัยสามารถนำเสนอออกมาได้ดังนี้

1. ประเด็นด้านหลักสูตรศิลปศึกษา

1.1 มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี วิชาเอกศิลปศึกษา

1.1.1 คุณลักษณะบัณฑิตศิลปศึกษาที่พึงประสงค์ควรมีลักษณะอย่างไร

ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดแสดงทัศนคติที่สะท้อนให้เห็นว่าคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์มีลักษณะสอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาอย่างน้อย 2 ด้านขึ้นไป คือ บัณฑิตที่พึงประสงค์ควรมีลักษณะควรเป็นผู้ฉลาดเรียนและฉลาดรู้ ในแง่ของการมีองค์ความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ และมีความสามารถในการแสวงหารวมถึงความต้องการในการแสวงหาความรู้หรือการใฝ่รู้ มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ซึ่งนอกเหนือจากความรู้ด้านวิชาการแล้ว ต้องแนะแนวทางเพื่อพัฒนาผู้เรียนในอนาคตได้ ต้องเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง รับผิดชอบ ต่อสังคม อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ มีจิตอาสา รู้คุณค่าและมีส่วนร่วมในการพัฒนา เคารพผู้อื่น เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในวิชาชีพครูหรืออาชีพอื่นๆ เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ตรงกับวิชาชีพ มีค่านิยมร่วม ตระหนักและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

1.1.2 ท่านเห็นด้วยกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตศิลปศึกษาตามมาตรฐานคุณวุฒิฯ หรือไม่อย่างไร

ผู้เชี่ยวชาญที่ไม่ใช่ในวิชาการด้านการศึกษาจะไม่ถูกตั้งคำถามนี้ ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการส่วนใหญ่เห็นด้วยกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตศิลปศึกษาตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของสาขาวิชาในทุกประเด็น ในด้านความรู้นอกจากความรู้โดยทั่วไปแล้วควรมองบทบาทของหลักสูตรในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสังคม พัฒนาประเทศ หลักสูตรต้องสร้างคนที่มีรอบด้าน ด้านวิธีวิทยาจัดการเรียนรู้อการจัดการศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาจำเป็นต้องให้มีความเหมาะสมกับสภาพบริบทที่ต่างกันของพื้นที่และผู้เรียน หรือต้องสามารถวิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อจัดการศึกษาศิลปะให้เหมาะสม ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารนั้นเกี่ยวข้องกับการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนและการนำไปใช้ในการสอน แต่

ด้านตัวเลขมีความเกี่ยวข้องกับบัณฑิตศิลปศึกษาเพียงบางส่วน เช่น การคำนวณในชีวิตประจำวัน การประมวลผลการเรียนรู้ผู้เรียน หรือใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพบางส่วน ด้านทักษะทางปัญญาต้องมีเพื่อเป็นการปูทางเพื่อต่อยอดในอนาคตหลังจากจบการศึกษาหรือไปทำงานแล้ว ด้านคุณธรรม จริยธรรมมีความสำคัญสำหรับการประกอบวิชาชีพครู ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบเป็นเรื่องที่ต้องปฏิบัติ แต่บางส่วนเห็นว่ามาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของสาขาวิชาเมื่อนำมาใช้ในหลักสูตรสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้

1.1.3 มาตรฐานผลการเรียนรู้มีการกล่าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประเด็นนี้มีความเกี่ยวข้องกับสาขาศิลปศึกษาหรือไม่ อย่างไร ?

มีผู้เชี่ยวชาญเพียงบางส่วนที่ตอบคำถามในประเด็นนี้เห็นว่า บางท่านระบุว่าเข้าใจ บางท่านระบุว่าไม่แน่ใจ ต้องตีความ ผู้ที่เข้าใจมักจะเน้นไปที่การนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ที่ไม่ต้องซื้อหา หรือมีราคาถูกมาใช้ในการเรียนการสอน หรือศึกษาเพื่อนำมาพัฒนาเป็นสินค้าสร้างรายได้ให้ชุมชน บางท่านระบุว่าหลักเศรษฐกิจพอเพียงคือ ทำให้คนรู้ตัว รู้ตน อยู่ว่าทำอะไร เป็นเรื่องของการรู้ตัว เพราะเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่แค่ว่ามีน้อยใช้น้อย มีมากใช้มาก แต่ต้องรู้ว่ามิแล้วจะใช้ทำอะไรด้วย

1.1.4 ผลลัพธ์การเรียนรู้และตัวอย่าง/ข้อเสนอสาระความรู้สาขาวิชาศิลปะ ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษามีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

ผู้เชี่ยวชาญเกือบครึ่งหนึ่งเห็นว่าผลลัพธ์การเรียนรู้และตัวอย่าง/ข้อเสนอสาระความรู้สาขาวิชาศิลปะ ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา มีความเหมาะสมแต่ยังเพิ่มเติมรายละเอียดอื่นๆได้อีก ประเด็นที่ควรเพิ่มเติมคือเนื้อหาในเชิงพาณิชย์หรือการประกอบอาชีพอื่นๆ นอกเหนือจากการเป็นครู ด้านความเป็นท้องถิ่น และด้านสุนทรียภาพ

นอกจากนี้ยังมีผู้เชี่ยวชาญบางท่านพิจารณาว่าการที่มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ระบุอย่างละเอียดถี่ถ้วนข้อดีข้อเสีย ข้อดีคือ เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกสถาบัน ข้อเสียคือด้วยรายละเอียดเนื้อหาที่ให้มามีเยอะ อาจนำมาซึ่งการขาดอัตลักษณ์แต่ละสถาบัน

1.1.5 ปรัชญาของหลักสูตรศิลปศึกษาตามความคิดท่านควรเป็นอย่างไร

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ที่อยู่ในสายงานทางศิลปศึกษามีความเห็นที่ปรัชญาของหลักสูตรศิลปศึกษาควรเน้นความเป็นครู สามารถถ่ายทอด/จัดการเรียนรู้ในระบบ นอกกระบบ และมีคุณธรรม จริยธรรม ผู้เชี่ยวชาญทั้งในและนอกระบบการศึกษามีมุมมองว่าหลักสูตรควรทำให้ศิลปะอยู่ในวิถีชีวิตผู้คน เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำรงชีวิต นอกจากนี้ควรมีการบูรณาการกับศาสตร์อื่นๆ/ข้ามศาสตร์ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ หรือการสร้างนวัตกรรม สร้างทักษะการประกอบอาชีพกรณีไม่ได้เป็นครู เน้น

การค้นพบศักยภาพของผู้เรียนตามความต้องการแต่ละบุคคล ด้านนักศิลปะบำบัดมองว่าควรเน้นการพัฒนาพัฒนาการของเด็กมากกว่าการแข่งขันหรือทักษะเชิงช่าง และผู้บริหารศูนย์การออกแบบระบุว่าควรเน้นศักยภาพด้านการแข่งขันกับต่างประเทศ

1.1.6 หลักสูตรศิลปศึกษามีความสำคัญอย่างไร

ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าหลักสูตรศิลปศึกษามีความสำคัญในแง่สร้างครูไปพัฒนาคน พัฒนาผู้เรียน ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการเด็กในด้านต่างๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนไปสู่การมีอาชีพ เสริมความรู้สาขาอื่นๆ ช่วยให้การเรียนรู้วิชาการในด้านอื่นๆหรือสาขาอื่นๆเป็นไปได้โดยสมบูรณ์ขึ้น ผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งไม่เห็นด้วยกับหลักสูตรผลิตครูในปัจจุบัน โดยระบุว่าหลักสูตรศิลปศึกษามีความจำเป็นแต่ต้องปรับวิธีสอน

1.1.7 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษาควรมุ่งเน้นด้านใดบ้าง

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษาควรมุ่งเน้นการผลิตครูตามแบบแผน คือมีความรู้ ทักษะด้านศิลปะ สามารถถ่ายทอดความรู้ สามารถแสวงหาความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม บางส่วนมีความเห็นว่าควรผลิตครู/ผู้ที่สามารถพัฒนาด้านวิชาชีพให้ผู้อื่น และสามารถประกอบอาชีพได้ในกรณีไม่เป็นครู ผลิตครู/ผู้ที่มีส่วนร่วมกับท้องถิ่น ชุมชน สังคม ในลักษณะของการบริการชุมชน หรือการนำทรัพยากรในชุมชนมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ผลิตครูที่สามารถบูรณาการข้ามศาสตร์กับศาสตร์อื่นเพื่อการสอนและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆขึ้นมา ผลิตครูที่เน้นทักษะทางเทคโนโลยี เพราะรูปแบบการเรียนรู้เปลี่ยนไปจากอดีต การสอนผู้เรียนกลุ่มใหม่ๆต้องอาศัยเทคโนโลยีช่วยหลายช่องทาง ผลิตครูศิลปะที่สามารถสร้างนวัตกรรมทางด้านศิลปศึกษาซึ่งเรื่องการสร้างนวัตกรรมเป็นความต้องการประการหนึ่งของสังคมยุคปัจจุบัน ผลิตครูศิลปะที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเพราะสังคมปัจจุบันให้ความสำคัญกับเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้น แทนการซื้อวัสดุซึ่งสิ้นเปลืองและก่อให้เกิดมลภาวะ ผลิตครูที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนโดยองค์รวม การเรียนการสอนศิลปะไม่ควรแยกส่วนเป็นศิลปะแขนงต่างๆ เช่น ทัศนศิลป์ ดนตรี การแสดง เพราะศิลปะแต่ละสาขามีหน้าที่ของมันหากถูกนำเสนอไปพร้อมกันจะสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ในหลายด้านเป็นองค์รวมและพัฒนาไปถึงขั้นจิตวิญญาณ และผลิตผู้ที่มีความสามารถทางการแข่งขันเพื่อการพัฒนาสังคม

1.1.8 ระบบการจัดการศึกษา และการดำเนินการหลักสูตรควรเป็นอย่างไร

1.1.8.1 หลักสูตรศิลปศึกษาควรสังกัดคณะใด มีวิธีคิดอะไรเป็นพิเศษที่ทำให้หลักสูตรศิลปศึกษาในแต่ละสถาบันอยู่ต่างคณะกัน

ผู้เชี่ยวชาญที่ตอบคำถามนี้จะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศึกษาและเข้าใจเรื่องโครงสร้างการบริหารหลักสูตรระดับอุดมศึกษาเท่านั้น ความคิดเห็นที่ได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม จำนวนผู้เห็นด้วยในแต่ละกลุ่มมีมากพอกัน ความคิดเห็น 3 กลุ่มประกอบด้วยกลุ่มที่เห็นว่าหลักสูตรศิลปศึกษาควรสังกัดคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ เพราะเป็นคณะที่ตรงกับวัตถุประสงค์การผลิตครู ศิลปะและ ครอบวัฒนธรรม ประเพณีของคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์จะช่วยให้บัณฑิตศิลปศึกษาปรับตัวเข้ากับระบบการทำงานในอนาคตเมื่อไปเป็นครูได้ง่าย กลุ่มที่เห็นว่าหลักสูตรควรสังกัดคณะที่ไม่ใช่คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ แต่ควรเป็นคณะร่วมผลิตหรือคณะที่เชี่ยวชาญด้านวิชาเอกเพราะมีความรู้ในวิชาเอกที่ลึกซึ้ง และกลุ่มที่เห็นว่าสามารถสังกัดคณะใดก็ได้ โดยยึดหลักความจำเป็นด้านการบริหารจัดการขององค์กร

1.1.8.2 ควรมีความร่วมมือในการสร้างหลักสูตรและผลิตบัณฑิตจากฝ่ายใดบ้าง

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นแตกต่างกันไปหลายกลุ่ม มีจำนวนความคิดเห็นใกล้เคียงกัน กลุ่มแรกเห็นว่าควรมีความร่วมมือในการสร้างหลักสูตรและผลิตบัณฑิตจากโรงเรียนเพราะหลักสูตรศิลปศึกษามุ่งผลิตครูเข้าสู่โรงเรียนเป็นอย่างแรก ทำได้โดยส่งนิสิตฝึกสอน หรือการเชิญโรงเรียนมาร่วมพิจารณาหลักสูตร กลุ่มที่สองเห็นว่าควรร่วมมือกับภาคเอกชน/ภาคธุรกิจ และผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ อาจมีส่วนร่วมกับการพัฒนาหลักสูตรได้โดยหลากหลายวิธี ทั้งการช่วยระดมสมองพัฒนาหลักสูตร การช่วยสอน ช่วยฝึกหัด กลุ่มที่สามเห็นว่าควรมีความร่วมมือกับหอศิลป์/สถาบันพัฒนาองค์ความรู้ ทางศิลปะและการออกแบบ สามารถมีส่วนร่วมโดยการใช้เป็น Lab ทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ และใช้เป็นพื้นที่แสดงผลงาน กลุ่มที่สี่เห็นว่าควรร่วมมือกับศาสตร์เดียวกันในต่างสถาบัน หรือร่วมมือข้ามศาสตร์ระหว่างศิลปศึกษากับศาสตร์อื่นในสถาบันเดียวกันจะทำให้เกิดความหลากหลาย สร้างความรู้ที่ทันสมัย การร่วมมือระหว่างหลักสูตรเดียวกันแต่ต่างสถาบันเป็นไปเพื่อให้มาตรฐานของหลักสูตรแต่ละที่ใกล้เคียงกัน และกลุ่มที่ห้าเห็นว่าควรร่วมมือกับชุมชนโดยสามารถจัดการให้เป็นห้องเรียน เป็นห้องทดลองให้กับผู้เรียนได้

1.1.8.3 อนาคตเป็นไปได้หรือไม่และดีหรือไม่ที่จะเกิดความร่วมมือระหว่างสถาบัน หรือรัฐ และเอกชน

ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเห็นว่าอนาคตมีความเป็นไปได้และเป็นสิ่งดีที่จะเกิดความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา และองค์กรอื่นๆของรัฐและเอกชน

1.1.8.4 ผู้ใช้บัณฑิตคือใคร

คำถามนี้ใช้ถามกับผู้เชี่ยวชาญที่มีความเกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศึกษาในระดับอุดมศึกษาเท่านั้น ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มดังกล่าวทั้งหมดเห็นว่าผู้ใช้บัณฑิตหลักๆ คือสถาบันการศึกษา ผู้อำนวยการ ครู บางส่วนเห็นว่าผู้ใช้บัณฑิตคือ หอศิลป์/สถาบันพัฒนาองค์ความรู้ ภาคเอกชน/ภาคธุรกิจ ศิลปิน และการศึกษาอิสระ และมีบัณฑิตจำนวนมากที่ประกอบอาชีพอิสระ/ธุรกิจส่วนตัว มากกว่าเป็นพนักงาน ลูกจ้าง

1.1.8.5 จำนวนหน่วยกิต และระยะเวลาเรียนของหลักสูตรควรเป็นเท่าใด

ไม่มีผู้เชี่ยวชาญท่านใดให้คำตอบเรื่องจำนวนหน่วยกิตที่ชัดเจน แต่ในส่วนของระยะเวลาเรียนของหลักสูตร เนื่องจากช่วงเวลาที่สัมภาษณ์อยู่ระหว่างการปรับหลักสูตรการผลิตครู จาก 5 ปี เป็น 4 ปี ความคิดเห็นที่ได้จึงมีความหลากหลาย ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มหนึ่งมีความเห็นว่าระยะเวลาเรียนของหลักสูตรขึ้นอยู่กับบริบท สมัยนี้ครูไม่ได้เป็นศูนย์กลางการศึกษาเหมือนสมัยก่อน วิชาความรู้ไม่ได้อยู่ที่ตัวครู แต่อยู่ตามแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ถ้ามีทักษะการเรียนรู้ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ดังนั้นการเรียนเยอะและนานไม่ได้เป็นสิ่งรับรองคุณภาพของผู้เรียน ผู้เชี่ยวชาญบางส่วนก็เห็นว่า 4 ปี เพียงพอ จากการออกแบบหลักสูตรใหม่ แต่ถ้าเนื้อหาวิชาเยอะแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเรียน 4 ปีอาจไม่พอ ต้องแก้ไขรายวิชาศึกษาทั่วไปให้เหมาะกับหลักสูตรครูศิลปะ ขณะที่ผู้เชี่ยวชาญส่วนน้อยสุดเห็นว่า 5 ปี จะเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนมากที่สุด การปรับเป็นหลักสูตร 4 ปีสาระสำคัญของวิชาเอกลดลงไปเยอะ หลักสูตรเหมือนเน้นความเป็นครูมากกว่าการไปประกอบวิชาชีพครู

1.1.8.6 โครงสร้างหลักสูตรและรายวิชา/เนื้อหาวิชาเอกที่จำเป็นในปัจจุบันประกอบด้วยวิชาประเภทใดบ้าง

ผู้เชี่ยวชาญไม่ได้ตอบคำถามเรื่องโครงสร้างหลักสูตรแต่แสดงความเห็นถึงรายวิชา/เนื้อหาวิชาเอกที่จำเป็นในปัจจุบันประกอบด้วยวิชาประเภท

1. วิชาทักษะวิจิตรศิลป์เบื้องต้น และขั้นสูง
2. ทักษะประยุกต์ศิลป์เบื้องต้นและขั้นสูง
3. ทักษะอาชีพ/ธุรกิจทางศิลปะ
4. ศิลปศึกษากับชุมชน สังคม ท้องถิ่น
5. ควรเลือกเรียนได้ตามความสนใจ เพราะเป็นแนวโน้มของการเรียนในยุคปัจจุบัน ที่ให้อิสระแก่ผู้เรียน เน้นการตอบโจทย์ในสิ่งที่ตนเองอยากเรียนรู้ หรืออาจมีวิชากลางที่เป็นวิชาแกนร่วมกันแล้วมีวิชาเลือกเยอะๆ อาจเป็นการเลือกแบบอิสระ หรือการเลือก

- วิชาเอกต่างๆ ในหลักสูตรศิลปศึกษาอีกที เช่น สายกราฟิก สายประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้โดดเด่นด้านใดด้านหนึ่ง สำหรับการนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ
6. เรียนรู้ข้ามศาสตร์ ซึ่งจะนำไปสู่ผลผลิตหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้นมา
 7. เทคโนโลยี เพื่อใช้สืบค้นข้อมูล จัดการเรียนการสอน และสร้างเครื่องมือช่วยการจัดการเรียนรู้
 8. วิชาประเภท Project based, problem based เป็นแนวโน้มทางการศึกษา
 9. ศิลปะผู้สูงอายุ/Leisure Art มีความสำคัญเพราะโครงสร้างประชากรเปลี่ยน
 10. นวัตกรรมจัดการศึกษาและนวัตกรรมเพื่อสังคม เพื่อพัฒนาสังคมและการเรียนการสอน
 11. ภูมิปัญญา/ศิลปะไทย/วัฒนธรรม เป็นวิชาที่ทำให้ไม่ลืมรากเหง้า ความเป็นไทย
 12. สุนทรียภาพ สุนทรียศาสตร์ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สำคัญของหลักสูตร ช่วยเรื่องกระบวนการคิด
 13. ศิลปะบำบัด
 14. วิชาทฤษฎีศิลป์
 15. แนวคิด ทฤษฎีศิลปศึกษา เพื่อความเข้าใจและทันสมัยในศาสตร์ตน
 16. พัฒนาการ จิตวิทยาเด็ก สำหรับจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน
 17. ความคิดสร้างสรรค์
 18. วิชาตามกรอบ DBAE ยังเป็นหลักที่ใช้ได้ในปัจจุบัน
 19. วิชาด้านคุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะ อย่างน้อยคนเรียนครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดี
 20. วิจัย เป็นการประมวลความรู้ทั้งหมดที่เรียนมาไปสู่เป้าหมายปลายทางหลักสูตรคือการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

1.2 จากภาพศิลปศึกษาในปัจจุบัน เป้าหมายควรประกอบด้วยอะไรบ้าง

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่จะเห็นว่าเป้าหมายหลักของศิลปศึกษาคือการพัฒนาด้านความงาม สุนทรียะ และผู้เชี่ยวชาญบางส่วนเห็นว่าเป้าหมายศิลปศึกษาคือการช่วยพัฒนาสังคม สร้างอาชีพ การบำบัดบรรเทาปัญหาสังคม และการสร้าง/อนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรม

1.3 บทบาทหน้าที่ครูศิลปะควรประกอบด้วยอะไรบ้าง

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นว่าบทบาทหน้าที่ครูศิลปะประกอบด้วยบทบาทผู้สอน เป็นงานหลัก และเป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้ยังมีบทบาทด้านบูรณาการความรู้กับสาขาวิชาอื่นๆ จะทำให้องค์ความรู้กว้างขึ้น เป็นประโยชน์แก่การเรียนรู้วิชาศิลปะเอง บทบาทของการพัฒนาชุมชน เช่น พัฒนา

ผลิตภัณฑ์ชุมชน บทบาทสร้างสิ่งแวดล้อมทางศิลปะ ในแง่ของการสร้างบรรยากาศทางศิลปะในโรงเรียน ให้ศิลปะอยู่ในวิถีชีวิต อยู่ในการรับรู้ของคนรอบข้าง เพื่อสร้างสุข สร้างแรงบันดาลใจ บทบาทจัดการศึกษานอกระบบ เนื่องจากโครงสร้างประชากรเปลี่ยน ผู้คนวัยเรียนลดลง วัยผู้ใหญ่มากขึ้น และบทบาทการสร้างองค์ความรู้

1.4 แนวคิด ทฤษฎีคลาสสิก/ร่วมสมัยที่ควรนำมาใช้เพื่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษามีทฤษฎีใดบ้าง ควรนำมาใช้ลักษณะใด อย่างไร

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นแตกต่างกันเป็นกลุ่มเล็กๆ หลายนกลุ่ม โดยแนวคิด ทฤษฎีคลาสสิก/ร่วมสมัยที่ควรนำมาใช้เพื่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา ประกอบด้วย

1. DBAE เพราะสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิเดิมและเป็นสากล
2. Constructivism เป็นวิธีที่เน้นผู้เรียนให้มีบทบาทสำคัญ นำมาสู่การเรียนรู้ด้วยตัวเอง การสร้างความรู้ และนวัตกรรม
3. Progressivism เพราะเป็นทฤษฎีที่กระตุ้นการแสวงหาความรู้
4. Interdisciplinary และ transdisciplinary ซึ่งนำไปสู่สิ่งใหม่ๆ แนวทางใหม่ๆ สื่อใหม่ๆที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่ผู้เรียนต้องเจอในปัจจุบันและอนาคต
5. TAB: teaching artistic behavior และ Choice based ทฤษฎีทั้งสองนี้สามารถสร้างความซาบซึ้งในศิลปะให้เข้าไปอยู่ในตัวผู้เรียน
6. Academic Art เน้นความรู้และทักษะการสร้างสรรค์ระดับช่างฝีมือ
7. Design Thinking การนำกระบวนการออกแบบมาใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ
8. การเรียนรวมเพื่อให้เกิดความเข้าใจในมนุษย์มากขึ้นและส่งเสริมข้อบกพร่องกันและกัน
9. Waldorf เป็นแนวทางที่ต่างจาก academic art ให้ความสำคัญกับเด็กและธรรมชาติมาก และได้รับการยอมรับทั่วโลก
10. Innovation and Management
11. Structural – Functional Theory ผู้เรียนควรรู้บทบาทหน้าที่การทำงานของตนในสังคม และรู้ว่าควรและต้องทำอะไรบ้าง

1.5 อยากให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ ทักษะทัศนคติใด

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นแตกต่างกันเป็นกลุ่มเล็กๆ หลายนกลุ่ม โดยระบุว่าอยากให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและทัศนคติ ดังนี้

ด้านความรู้

1. ความรู้ทฤษฎีศิลปศึกษา
2. ความรู้ทฤษฎีทางศิลปะ
3. ความรู้รอบตัว
4. ความรู้ศิลปะสาขาอื่น เช่น ดนตรี นาฏศิลป์ เพื่อใช้บูรณาการไปสู่ทักษะวิชาเอก
5. ความรู้เรื่องหลักสูตรเพราะเป็นตัวนำไปสู่เป้าหมายทางการสอนและการพัฒนาประเทศ
6. ความรู้เรื่องพัฒนาการ จิตวิทยาผู้เรียน เพราะต้องวิเคราะห์ผู้เรียนให้ออกเพื่อจัดกิจกรรมให้เหมาะสม
7. ความรู้เรื่องการบริหารจัดการ

ด้านทักษะ

1. ทักษะด้านการถ่ายทอด/การจัดการเรียนรู้ ที่ทันสมัยที่เหมาะกับกลุ่มผู้เรียน
2. ทักษะปฏิบัติศิลปะ ต้องมีเพื่อให้เด็กดูเป็นต้นแบบเกิดความศรัทธา ยอมรับ
3. ทักษะในการหาความรู้และใฝ่รู้ เพราะความรู้มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย การใฝ่รู้จะทำให้ทักษะการถ่ายทอดเพิ่มขึ้นด้วย ด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบันที่เอื้ออำนวย ผู้เรียนจึงควรใฝ่รู้อยู่เสมอ
4. ทักษะความคิดสร้างสรรค์ เพราะจะทำให้คิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ได้ตลอดเวลา
5. 21st Century Skills เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ ทำงาน และสร้างสรรค์องค์ความรู้และนวัตกรรมต่างๆ

ด้านทัศนคติ

1. ทัศนคติที่ดีต่อความเป็นครู/จรรยาบรรณวิชาชีพครู คนเป็นครูควรมีทัศนคติที่ดี เช่น รักการสอน เมตตาศิษย์ มีกาลเทศะ จิตสาธารณะ เป็นแบบอย่างให้ผู้อื่น
2. สุนทรียะ/รสนิยม
3. จิตสาธารณะ จิตอาสา นอกเหนือไปจาก ความรู้ ทักษะปฏิบัติ และวิธีสอน
4. ความมุ่งมั่น ความรับผิดชอบ และทัศนคติเชิงบวกต่อสังคม/งาน

1.6 ประเภทของศิลปะแบบใดบ้างที่ควรอยู่ในการเรียนการสอน

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นแตกต่างกันเป็นกลุ่มเล็กๆ และเป็นรายบุคคล โดยเห็นว่าประเภทของงานศิลปะที่ควรอยู่ในการเรียนการสอน ประกอบด้วย

1. ตามตัวชี้วัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิชาที่จำเป็นคือวิชาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานเพราะผู้เรียนจะต้องไปใช้สอนเมื่อไปเป็นครู
2. ประเภทศิลปะตามที่ระบุในมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของสาขาวิชา ควรยึดไว้เป็นฐานของหลักสูตร
3. ตามโครงสร้างหลักสูตร พ.ศ. 2521 เพราะจำเป็นสำหรับการสอนจริงในโรงเรียน
4. ควรเรียนให้รู้ทุกอย่าง ระดับความลึกให้ขึ้นอยู่กับให้นำไปใช้สอนกลุ่มผู้เรียนระดับต่างๆ
5. ควรสร้างรายวิชาใหม่ๆ เพราะที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเหมือนกับเมื่อ 80 ปีก่อน รูปแบบการเรียนการสอนสมัยนี้เลยขั้นของการให้ความรู้ไปแล้ว วิชาเก่าควรนำมาใช้แค่ 30% ที่เหลือสร้างใหม่จากการบูรณาการร่วม/ข้ามศาสตร์ ปรับเปลี่ยนวิธีสอน
6. การตลาดทางศิลปะ การบริหารจัดการที่เอาศิลปะไปเชื่อมโยงแบบหวังและไม่หวังกำไร
7. ควรมุ่งสอนแบบ tailor made ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนวิชาเฉพาะเองตามความสนใจ

1.7.1 ปัจจัยใดที่มีผลต่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาบ้าง

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นแตกต่างกันไปว่าปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา ได้แก่ มาตรฐานกลาง บริบทพื้นที่และทรัพยากรท้องถิ่น ผู้ร่วมพัฒนาหลักสูตร รากฐานมหาวิทยาลัยที่มีอัตลักษณ์ของตน นโยบายภาครัฐ และอิทธิพลจากการศึกษาในต่างประเทศ

1.7.2 ประเภทของสถาบันการศึกษาแต่ละประเภทส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรอย่างไร แต่ละประเภทควรแสดงจุดเน้นใด (มหาวิทยาลัยรัฐ/ราชภัฏ, มหาวิทยาลัยในกรุงเทพ/ภูมิภาค/ท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยวิจัย /ผลิตบัณฑิตและบริการสังคม)

ผู้เชี่ยวชาญบางส่วนไม่เห็นด้วยกับการจำแนกประเภทสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะประเด็นการจำแนกมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยกับมหาวิทยาลัยที่เน้นผลิตบัณฑิตเพราะมหาวิทยาลัยทุกประเภทต้องวิจัยตามบริบทของตนทั้งสิ้น ด้านผู้เชี่ยวชาญที่เห็นว่าประเภทของสถาบันการศึกษาส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรแสดงความเห็นว่าอาจจำแนกได้เป็นสถาบันการศึกษาในเมืองและท้องถิ่น ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ท้องถิ่นมีโอกาสที่ดีกว่าในแง่ของเอกลักษณ์และองค์ความรู้เฉพาะตัวซึ่งมหาวิทยาลัยในเมืองไม่มีความชัดเจนเท่า ผู้เชี่ยวชาญบางท่านมองกลางๆว่า หลักสูตรเมืองกับท้องถิ่นต่างกัน ต้องพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการแต่ละพื้นที่ หรือผู้เชี่ยวชาญบางส่วนจำแนกประเภทสถาบันการศึกษาได้เป็นมหาวิทยาลัย

และมหาวิทยาลัยราชภัฏ ส่วนใหญ่สถาบันการศึกษาอยู่ภายใต้กรอบมาตรฐานการศึกษาเดียวกันจึงมีความคล้ายกัน แต่เพื่อประโยชน์ในการบริหารจึงต้องจำแนกสถาบันราชภัฏเพื่อเน้นการพัฒนาท้องถิ่นหรือจำแนกสถาบันการศึกษาเป็นประเภทสร้างผู้นำหรือนักวิชาการกับเน้นวิชาชีพที่ผลิตนักวิชาการชั้นนำสังคมและกลุ่มที่ผลิตครูผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จริง กลุ่มแรกอาจเน้นวิชาการ อดุมการณ์ อาจจะมีโอกาสเชิงเศรษฐกิจ เชิงวิชาการมากกว่า ขณะที่กลุ่มหลังอาจเน้นเรื่องการเมืองอาชีพ การแสวงหารายได้ที่ชัดเจน หรืออาจจำแนกเป็นสถาบันที่ผลิตครูศิลปะที่เป็นนักวิชาการและที่เป็นศิลปิน

1.7.3 สถาบันการศึกษาแต่ละประเภทควรแสดงจุดเน้นใด

ผู้เชี่ยวชาญแสดงความเห็นว่าสถาบันการศึกษาแต่ละประเภทควรแสดงจุดเน้นตามบริบทของแต่ละพื้นที่ของสถาบัน ทั้งบุคลากร องค์ความรู้ ศิลปวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ท้องถิ่น ชุมชน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำมาใช้พัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนแต่ละที่มาก และสุดท้ายองค์ความรู้และคุณสมบัติของตัวบัณฑิตที่ได้ก็จะถูกนำกลับไปใช้พัฒนาท้องถิ่น ชุมชนของแต่ละสถาบันฯ หรืออาจแสดงจุดเน้นตามเป้าหมายที่ต่างกันของผู้เรียน ลักษณะผู้เรียนเป็นส่วนสำคัญที่มีอิทธิพลต่อจุดเน้นหลักสูตรแต่ละสถาบัน ซึ่งแบ่งเป็นสองกลุ่มคือกลุ่มมหาวิทยาลัยใหญ่กับที่มหาวิทยาลัยเน้นท้องถิ่นซึ่งไม่เกี่ยวกับที่ตั้ง บางแห่งแม้อยู่ในเมืองหลวงแต่ผู้เรียนเกือบหมดมาจากต่างจังหวัด กลุ่มนี้หลักสูตรควรเน้นเรื่องการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น และวิชาชีพ และอาจแสดงจุดเน้นตามกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การออกแบบหลักสูตรต้องยึดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลัก ให้บัณฑิตมีความรู้ ทักษะ ครอบคลุม จากนั้นจึงสอดแทรกอัตลักษณ์อื่นๆ เข้าไปได้

1.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาในประเด็นอื่นๆ

ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาในประเด็นเพิ่มเติมในเรื่องของหลักสูตรที่อาจเลือกวุฒิได้ หลักสูตรศิลปศึกษาอาจไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทั่วประเทศ คือมีมาตรฐานความรู้เดียวกัน ในความเป็นจริงผู้เรียนมีหลากหลายแบบเมื่อเข้ามาเรียนแล้วอาจค้นพบตัวเองว่าไม่อยากเป็นครู บางคนอยากไปทำงานเอกชนหรือประกอบการ หรือผู้เรียนบางคนก็ไม่เหมาะสำหรับการเป็นครูที่มีมาตรฐานวิชาชีพจำนวนมากก้ำก๋วยอยู่ อาจมีทางเลือกให้กับบุคคลเหล่านี้ด้วยการสร้างหลักสูตรที่มีทางเลือกกว่าหากจบแล้วต้องการเป็นครูก็สามารถทำได้ แต่หากระหว่างเรียนค้นพบว่าไม่ต้องการเป็นครูอาจเลือกที่จะเรียนด้วยหน่วยกิตที่ต่าง รายวิชาที่ต่าง การฝึกปฏิบัติงานทางวิชาชีพที่ต่างออกไป เพื่อให้เกิดความหลากหลาย เหมาะสมกับอนาคตที่ตลาดงานเปลี่ยนแปลงและควรต้องมีทางเลือกมากขึ้น

2. ประเด็นด้านบริบทร่วมสมัย

2.1 เป้าหมายและนโยบายรัฐ (ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 และแผนการศึกษาชาติ) รายวิชาเอกศิลปศึกษาเข้าไปเกี่ยวข้องในประเด็นเหล่านี้หรือไม่อย่างไร

ผู้เชี่ยวชาญกว่าครึ่งหนึ่งเห็นว่าเป้าหมายและนโยบายรัฐ (ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 และแผนการศึกษาชาติ) รายวิชาเอกศิลปศึกษาเข้าไปเกี่ยวข้องในประเด็นเหล่านี้บางประเด็น ขณะที่ผู้เชี่ยวชาญประมาณหนึ่งในสามเห็นว่าหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาสามารถเกี่ยวข้องในทุกประเด็น ในขณะที่ผู้เชี่ยวชาญบางส่วนระบุว่าไม่แน่ใจว่าจะเกี่ยวข้องหรือไม่เพราะนโยบายรัฐจะเน้นด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจมากกว่าไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับศิลปะ ผู้เชี่ยวชาญที่ระบุว่าเกี่ยวข้องในบางประเด็นมองว่าเกี่ยวข้องเท่าที่จำเป็นควรรู้ไว้เป็นพื้นฐาน ไม่ควรเชื่อมโยงทุกอย่างเพราะหลายอย่างก็ไม่จำเป็น ในประเด็นด้านเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันศิลปะนั้นสามารถสร้างมูลค่าให้กับเศรษฐกิจได้ด้วยเรื่องความคิดสร้างสรรค์ หรือการผลิตคนที่มีความสามารถด้านการวิจัย การสร้างนวัตกรรมก็เกี่ยวข้องกับความความสามารถในการแข่งขัน ในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมในฐานะคนเป็นครูความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นหน้าที่โดยตรง ด้านความมั่นคงความมั่นคงอาจเกิดจากการใช้ศิลปะในการเชื่อมความสัมพันธ์กับต่างประเทศ โดยปราศจากพรมแดนทางภาษา ด้านการพัฒนา เสริมสร้างศักยภาพคนการศึกษาเป็นเรื่องการพัฒนาคนโดยตรงอยู่แล้ว โดยเฉพาะแนวโน้มที่กำลังมาการศึกษาพิเศษ และการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งในอดีตเน้นแต่การศึกษาในระบบ จนมองข้ามคนกลุ่มนี้ ปัจจุบันการพัฒนาคนกลุ่มนี้คือการนำคนที่ถูกละเลยในอดีตให้กลับมามีส่วนช่วยพัฒนาประเทศ

2.2 ภูมิทัศน์ความเสี่ยงโลก(Global Risk Landscape 2018) ในประเด็น ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยในโลกไซเบอร์ ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ ความเสี่ยงด้านการเมือง เกี่ยวข้องกับหลักสูตรวิชาเอกศิลปศึกษาหรือไม่อย่างไร

ผู้เชี่ยวชาญเกือบครึ่งหนึ่งเห็นว่าภูมิทัศน์ความเสี่ยงโลก (Global Risk Landscape 2018) เกี่ยวข้องหลักสูตรวิชาเอกศิลปศึกษาบางประเด็นเท่าที่เหมาะกับธรรมชาติของสาขาวิชา และผู้เชี่ยวชาญในจำนวนที่ใกล้เคียงกันเห็นว่า เกี่ยวข้องทุกประเด็น เป็นความรู้รอบตัวที่ควรมี เพราะเป็นรากฐานที่จะใช้ในการพัฒนามุมมอง ความคิด เพื่อพัฒนาตนเองต่อ ขณะที่ผู้เชี่ยวชาญอีกบางส่วนมองว่าเกี่ยวข้องเท่าที่จำเป็น ต้องให้เหมาะสมกับธรรมชาติของศิลปศึกษา ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องในแง่ความรู้จากการออกแบบสามารถนำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจเกี่ยวข้องในแง่การใช้ความรู้ทางศิลปะเพื่อเพิ่มมูลค่า ใช้ได้กับทุกเรื่องทุกวิชา และความ

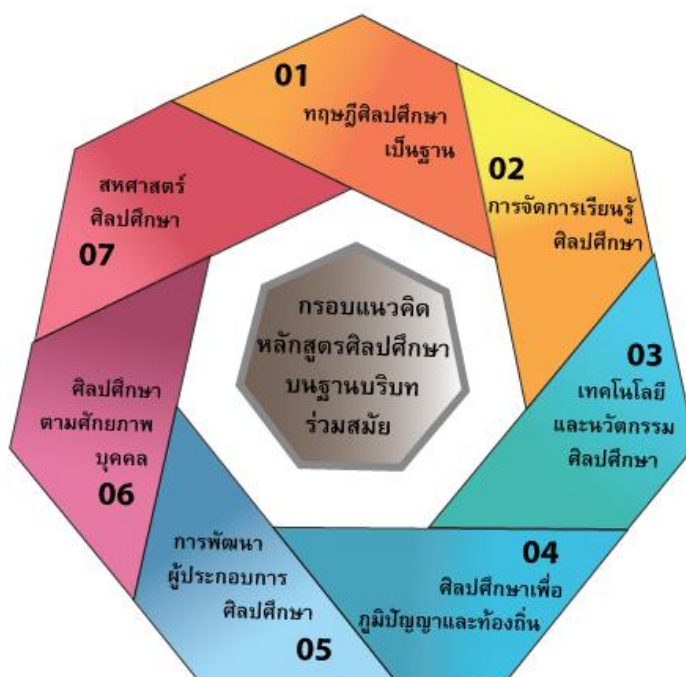
เสียงด้านการเมืองเกี่ยวข้องเพราะหนึ่งในประเด็นหลักที่นำเสนอในผลงานศิลปะในยุคปัจจุบันคือเรื่องการเมือง

2.3 บริบทต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรวิชาเอกศิลปศึกษาอย่างไร(สังคม เศรษฐกิจ การเมือง จิตวิทยา พุทธิปัญญาและศีลธรรม)

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ประมาณ 2 ใน 3 ของทั้งหมด เห็นว่าบริบทสังคม เศรษฐกิจ การเมือง จิตวิทยา พุทธิปัญญาและศีลธรรม เกี่ยวข้องกับหลักสูตรวิชาเอกศิลปศึกษาทางด้าน ผู้เชี่ยวชาญอีกส่วนหนึ่งเห็นว่าเกี่ยวข้องโดยตรง โดยในด้านสังคมนั้นเกี่ยวข้องกับหลักสูตรเพราะเป้าหมายการพัฒนาหลักสูตรต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาสังคม ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวข้องเพราะความรู้เรื่องเศรษฐกิจ เศรษฐศาสตร์มีความจำเป็นต่อทุกวิชาชีพ รวมถึงครู อย่างน้อยต้องดูแลตัวเองได้ ด้านจิตวิทยาเกี่ยวข้องในแง่ใช้สำหรับกระบวนการสอนการถ่ายทอดในวิชาชีพโดยตรง ในด้านการเมืองการใช้ศิลปะเพื่อการโฆษณาชวนเชื่อ หรือใช้เป็นที่แสดงออกซึ่งความคิดเห็นทางการเมืองมีมาอย่างยาวนาน พุทธิปัญญาและศีลธรรมหลักสูตรศิลปศึกษาเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นมนุษย์

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สรุปเป็นรูปแบบกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและองค์ประกอบ จะใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 7 กรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย (A conceptual framework for an art education curriculum based on a contemporary context)

2.1 รูปแบบกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสรุปเป็นรูปแบบกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่มีแนวคิดต่างกัน 7 แนวคิด ดังนี้

2.1.1 ทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน (Fundamental Theory Art Education) มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความรู้พื้นฐานหรือความรู้แบบวิชาแกนศิลปศึกษาที่จำเป็นต้องตามมาตรฐานวิชาชีพเน้นความรู้แบบพื้นฐานหรือวิชาแกนศิลปศึกษาที่ครูศิลปะจำเป็นต้องมีตามมาตรฐานวิชาชีพเพื่อให้แน่ใจได้ว่าบัณฑิตทุกคนจะมีคุณสมบัติด้านความรู้ทางทฤษฎี ความสามารถด้านการสร้างสรรค์ศิลปะ และความสามารถในการสอนในระดับเพียงพอแก่การนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพหรือนำไปต่อยอดสามารถนำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มาเป็นแนวทาง

2.1.2 การจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา (Pedagogical Art Education) เน้นผลิตบัณฑิตที่สามารถจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาแก่ผู้เรียนกลุ่มต่างๆด้วยความชำนาญ มีอุดมการณ์วิชาชีพ เชื่อมโยงเนื้อหาหลักสูตรกับรายวิชาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นเนื้อหาศิลปะร่วมสมัย ไม่จำเป็นต้องมีไว้ในหลักสูตรหากหน่วยกิตเหลือ อีกส่วนที่สำคัญคือความรู้ด้านการสอนและจิตวิทยาพัฒนาการ นอกจากนี้ต้องมีความรู้ด้านการสอนผู้ใหญ่ ผู้ต้องชัง ผู้มีความต้องการ นอกจากงานสอนแล้วครูต้องสามารถนำศิลปะเข้ามาสู่การเรียนรู้ของคนในโรงเรียนเพื่อเป้าหมายด้านสุนทรียภาพคุณค่าและความสุขในชีวิต

2.1.3 เทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา (Technology and Innovation or Innotech Art Education) เน้นผลิตบัณฑิตที่มีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรมเพื่อการทำงานและการจัดการเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยีใช้เพื่อแสวงหาความรู้ สร้างสรรค์ผลงานวิชาการงานศิลปะ และจัดการเรียนรู้ร่วมสมัยสำหรับเด็กรุ่นใหม่ที่เกิดมาพร้อมกับเทคโนโลยี เพราะรูปแบบการเรียนรู้เปลี่ยน ด้านนวัตกรรมหลักสูตรต้องผลิตครูที่เป็นผู้นำด้านวิชาการสามารถสร้างนวัตกรรมทางศิลปศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษา สังคม และประเทศชาติ

2.1.4 ศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น (Local and Wisdoms Art Education) เน้นผลิตบัณฑิตที่ต้องเรียนรู้เรื่องท้องถิ่น และมุ่งทำประโยชน์ให้กับท้องถิ่น ชุมชน เพราะบริบทพื้นที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่นจะมีบริบททางวัฒนธรรม หลักสูตรต้องทำให้บัณฑิตนำความรู้ไปพัฒนาชุมชนที่อยู่และสร้างความภูมิใจในวิชาชีพด้วยการศึกษาทุนทางวัฒนธรรมแล้วพัฒนาให้เกิดความงอกงาม

2.1.5 การพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา (Entrepreneurship Art Education) เน้นผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ด้านการเป็นผู้ประกอบการด้านศิลปะ การบริหารจัดการเชิงธุรกิจเพื่อสามารถประกอบอาชีพอื่นทางศิลปศึกษาได้ ความรู้ด้านการประกอบการธุรกิจมีหลายระดับอาจเป็น

ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กโดยมีการบริหารจัดการทางศิลปะเข้ามาเพื่อใช้กับทุกแขนงงานใน ศิลปศึกษาทั้งแบบแสวงและไม่แสวงกำไร

2.1.6 ศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล(Personalized Art Education) เน้นผลิตบัณฑิตที่ เลือกรเรียนศาสตร์ในสาขาใดด้านหนึ่งเชิงลึกตามศักยภาพและความต้องการ หลักสูตรปัจจุบันควร สนับสนุนศักยภาพผู้เรียนรายบุคคลมากขึ้น เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้เสรีภาพและโอกาสเลือกเรียน ตามต้องการ หลักสูตรศิลปศึกษาในอดีตเน้นการเรียนรู้ที่กว้าง หลากหลายด้วยวิชาบังคับผู้เรียนมี โอกาสเลือกเรียนได้น้อย ปัจจุบันควรปลายเปิดโดยมีวิชาแกนตามมาตรฐานกลางไว้ชุดหนึ่งและให้ ผู้เรียนเลือกเรียนวิชาที่เหลือเองเพื่อสร้างความชำนาญเฉพาะด้านเชิงลึกตามที่สนใจ ปัจจุบันหลาย โรงเรียนมีแผนการเรียนใหม่ๆ เฉพาะทาง ต้องการครูศิลปะที่ชำนาญเฉพาะด้านแทนครูที่รู้ หลากหลายแต่ขาดความเชี่ยวชาญแบบอดีต หลักสูตรนี้ยังสนองบัณฑิตที่ไม่ได้เป็นครูซึ่งต้องการ ความรู้เฉพาะทางเพื่อประกอบอาชีพอื่น

2.1.7 สหศาสตร์ศิลปศึกษา(Transdisciplinary Art Education) เน้นผลิตบัณฑิตที่ สามารถบูรณาการระหว่างศิลปศึกษาและศาสตร์อื่นๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ด้าน การจัดการเรียนรู้ งานวิชาการ ผลงานศิลปะและนวัตกรรม ด้านการเรียนการสอนการบูรณาการข้าม ศาสตร์ด้วยศิลปะช่วยให้ทำความเข้าใจศาสตร์อื่นง่ายขึ้น หรือใช้ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะช่วย จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนวิชาต่างๆ หรือบูรณาการหลายวิชาเกิดเป็นวิชาใหม่ไม่ ล้าสมัย บูรณาการกับศาสตร์ร่วมกลุ่มสาระฯ วิชาดนตรี นาฏศิลป์และการแสดงเพื่อประโยชน์ด้านการ สอนการพัฒนาสุนทรียภาพ บูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ การบูรณาการข้ามศาสตร์ ยังสร้างนวัตกรรมและสอดคล้องกับทิศทางของศิลปะร่วมสมัยสากลเพราะนวัตกรรมส่วนหนึ่งคือการ สนับสนุนการทำงานข้ามสาขา ศิลปะร่วมสมัยระดับสากลคือการทำงานข้ามสาขาของทัศนศิลป์และ ศาสตร์อื่น แต่ศิลปศึกษาไทยยังเน้นแค่ทัศนศิลป์ในรูปแบบเดิม ตรงข้ามกับแนวโน้มโลก ไม่ไปสู่ นวัตกรรม

2.2 องค์ประกอบที่จะใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมากำหนดเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับใช้ในการพัฒนา หลักสูตรได้ดังต่อไปนี้

2.2.1 คุณลักษณะบัณฑิตศิลปศึกษาที่พึงประสงค์ ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ที่ให้สัมภาษณ์ใน ประเด็นนี้ เสนอที่ศนะได้ครอบคลุมและตรงกับประเด็นที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาคือบัณฑิตศิลปศึกษาควรมีลักษณะ เป็นผู้ฉลาดเรียนและฉลาดรู้ ในแง่ของการมีองค์ความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ มีความสามารถใน

การแสวงหารวมถึงความต้องการในการแสวงหาความรู้หรือการใฝ่รู้ มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ซึ่งนอกเหนือจากถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการแล้ว ต้องแนะแนวทางเพื่อพัฒนาผู้เรียนในอนาคตได้ เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง รับผิดชอบต่อสังคม อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ มีจิตอาสา รู้คุณค่าและมีส่วนร่วมในการพัฒนา เคารพผู้อื่น เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในวิชาชีพครูหรืออาชีพอื่นๆ เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ตรงกับวิชาชีพ มีค่านิยมร่วม ตระหนักและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

2.2.2 มาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตศิลปศึกษา ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ที่ให้สัมภาษณ์ในประเด็นนี้มีความคิดเห็นสอดคล้องกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตศิลปศึกษาตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาฯ โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ด้านความรู้นอกจากความรู้โดยทั่วไปแล้วควรรู้รอบด้าน มองบทบาทของหลักสูตรในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสังคม พัฒนาประเทศ หลักสูตรต้องสร้างคนที่รู้รอบด้าน ด้านวิธีวิทยาจัดการเรียนรู้การจัดการศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา จำเป็นต้องให้มีความเหมาะสมกับสภาพบริบทที่ต่างกันของพื้นที่และผู้เรียน หรือต้องรู้จัก สามารถวิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อจัดการศึกษาศิลปะให้เหมาะสม ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน และการนำไปใช้ในการสอน การประมวลผลการเรียนรู้ผู้เรียน หรือใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ด้านทักษะทางปัญญาต้องมีเพื่อเป็นการปูทางเพื่อต่อยอดในอนาคตหลังจากจบการศึกษาหรือไปทำงานแล้ว ด้านคุณธรรม จริยธรรมมีความสำคัญ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบเป็นเรื่องทั่วไปที่ต้องปฏิบัติ

2.2.3 ผลลัพธ์การเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องในแวดวงการศึกษาส่วนใหญ่ที่ให้สัมภาษณ์ในประเด็นนี้เห็นด้วยตามที่มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระบุไว้ แต่ก็เห็นว่าควรมีประเด็นอื่นเพิ่มเติม และเห็นว่ายังมีทั้งข้อดีข้อเสีย ข้อดีคือเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกสถาบัน ข้อเสียคือด้วยรายละเอียดเนื้อหาที่ให้มามีเยอะ อาจนำมาซึ่งการขาดอัตลักษณ์แต่ละสถาบัน จริงๆในเชิงนโยบายควรเขียนกว้างๆ หรือบ้างก็ระบุว่าเนื้อหาใน มคอ. เป็นขั้นต่ำๆ ควรทำให้ได้มากกว่านั้น

2.2.4 การจัดการศึกษา(วิธีสอน) ในหลักสูตรศิลปศึกษา ควรใช้วิธีการจัดการศึกษาดังต่อไปนี้

1. รูปแบบ Project based
2. รูปแบบ Problem based
3. ควรมีความร่วมมือในการสร้างหลักสูตรและผลิตบัณฑิตจากโรงเรียน
4. ควรมีความร่วมมือในการสร้างหลักสูตรและผลิตบัณฑิตกับหน่วยงานภายนอก เช่น ภาคเอกชน/ภาคธุรกิจ หอศิลป์/สถาบันพัฒนาองค์ความรู้

5. ครอบคลุมร่วมมือข้ามศาสตร์ระหว่างศิลปศึกษากับศาสตร์อื่นจะทำให้เกิดความหลากหลาย สร้างความรู้ที่ทันสมัย
6. ควรมีการร่วมมือกับหลักสูตรในต่างคณะ ต่างสถาบันการศึกษา
7. ควรมีการร่วมมือกับชุมชน ใช้เป็นห้องเรียน เป็นห้องทดลอง
8. ให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนตามความสนใจ เลือกเรียนได้อย่างค่อนข้างอิสระ เน้นการตอบโจทย์ในสิ่งที่ตนเองอยากเรียนรู้ หรือมีวิชากลางที่เป็นวิชาแกนร่วมกันแล้วมีวิชาเลือกเยอะ ๆ เป็นการเลือกแบบอิสระ หรือการเลือกสายวิชาเอกต่างๆในหลักสูตรศิลปศึกษาอีกที่

2.2.5 รายวิชา/เนื้อหาวิชาเอกที่จำเป็นในปัจจุบันประกอบด้วยวิชาประเภท ต่อไปนี้

วิชาในกลุ่มทักษะทางวิจิตรศิลป์ ทักษะทางประยุกต์ศิลป์ ทักษะอาชีพ/ธุรกิจทางศิลปะ ศิลปะศึกษากับชุมชน สังคม ท้องถิ่น วิชาเลือกตามความสนใจผู้เรียน วิชาการเรียนรู้ข้ามศาสตร์ เทคโนโลยี ศิลปะสำหรับผู้สูงอายุ ศิลปะเพื่อสันทนาการ(Leisure Art) นวัตกรรมจัดการศึกษา และนวัตกรรมเพื่อสังคม วิชาภูมิปัญญา/ศิลปะไทย/วัฒนธรรมสุนทรีย์ภาพ สุนทรีย์ศาสตร์ ศิลปะบำบัด วิชาทฤษฎีศิลป์ แนวคิด ทฤษฎีศิลปศึกษา พัฒนาการ จิตวิทยาเด็ก วิชาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ DBAE: ศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ สุนทรีย์ศาสตร์และศิลปะปฏิบัติ คุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะ การวิจัย

2.2.6 ประัชญาของหลักสูตรศิลปศึกษา ควรมีลักษณะดังนี้

1. เน้นความเป็นครู สามารถถ่ายทอด/จัดการเรียนรู้ในระบบ/นอกระบบ
2. มีคุณธรรมจริยธรรม ทำให้ศิลปะอยู่ในวิถีชีวิตผู้คน เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำรงชีวิต
3. บูรณาการกับศาสตร์อื่นๆ/ข้ามศาสตร์ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างบูรณาการ
4. สร้างนวัตกรรม สร้างทักษะการประกอบอาชีพกรณีไม่ได้เป็นครู
5. ประยุกต์/ปรับตัวตามสภาพการณ์เพื่อความสามารถในการทำงานด้านต่างๆ
6. เน้นการค้นพบศักยภาพของผู้เรียนตามความต้องการแต่ละบุคคล
7. ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาในบริบทของพื้นที่ในการจัดการศึกษา
8. มีความเป็นสากล ทันสมัย เน้นพัฒนาการของเด็กอย่างแท้จริง มากกว่าตัวผลงานการล่ารางวัล
9. เน้นศักยภาพด้านการแข่งขันกับต่างประเทศ

2.2.7 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษา

1. เน้นการผลิตครูศิลปะตามแบบแผนที่ควรจะเป็นในปัจจุบันคือเป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะ สามารถจัดการเรียนรู้ สามารถแสวงหาความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ
2. มุ่งผลิตครู หรือผู้ที่สามารถพัฒนาด้านวิชาชีพให้ผู้อื่นหรือสามารถประกอบอาชีพได้ กรณีที่ไม่เป็นครู
3. มุ่งผลิตครูที่มีส่วนร่วมกับท้องถิ่น ชุมชน สังคม ในลักษณะของการบริการชุมชน หรือการนำทรัพยากรในชุมชนมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน
4. มุ่งผลิตผู้ที่สามารถบูรณาการข้ามศาสตร์ หลักสูตรศิลปศึกษานอกจากไปสอนแล้ว อาจนำไปร่วมกับศาสตร์อื่นๆ เพื่อสร้างสิ่งใหม่ๆ ขึ้นมา
5. มีความสามารถด้านการสื่อสาร/เทคโนโลยี สามารถสร้างนวัตกรรม คำนิ่งถึง สิ่งแวดล้อม พัฒนาผู้เรียนโดยองค์รวม มีความสามารถทางการแข่งขัน
6. ผลิตครูที่มีทักษะทางเทคโนโลยี
7. ผลิตครูที่สามารถสร้างนวัตกรรมทางด้านศิลปศึกษา
8. ผลิตครูที่คำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
9. ผลิตครูที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนโดยองค์รวมทั้ง ทักษะศิลป์ ดนตรี การแสดง เพราะศิลปะ แต่ละสาขามีหน้าที่พัฒนาผู้เรียนได้ในหลายด้าน
10. ผลิตผู้ที่มีความสามารถสร้างขีดความสามารถในแข่งขันแก่สังคมและประเทศชาติ

2.2.8 ระยะเวลาเรียนของหลักสูตร

4 - 5 ปีขึ้นอยู่กับบริบทความพร้อมด้านการบริหารจัดการของแต่ละสถาบัน

2.2.9 บทบาทหน้าที่ครูศิลปะ

1. สอนเป็นงานหลัก เป็นสิ่งสำคัญของครูศิลปะ
2. บูรณาการความรู้กับสาขาวิชาอื่นๆ จะทำให้องค์ความรู้กว้างขึ้น เป็นประโยชน์แก่ วิชาศิลปะเอง
3. บทบาทของการพัฒนาชุมชน เช่น พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน
4. บทบาทสร้างสิ่งแวดล้อมทางศิลปะ ในแง่ของการสร้างบรรยากาศทางศิลปะใน โรงเรียน ให้ศิลปะอยู่ในวิถีชีวิต อยู่ในการรับรู้ของคนรอบข้าง เพื่อสร้างสุข สร้างแรงบันดาลใจ

5. บทบาทจัดการศึกษานอกระบบ เนื่องจากโครงสร้างประชากรเปลี่ยน ผู้คนวัยเรียนลดลง วัยผู้ใหญ่มากขึ้น
6. บทบาทการสร้างองค์ความรู้

2.2.10 แนวคิด ทฤษฎีคลาสสิก/ร่วมสมัยที่ควรนำมาใช้เพื่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา

1. DBAE เพราะสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิเดิมและเป็นสากล
2. Constructivism เป็นวิธีที่เน้นผู้เรียนให้มีบทบาทสำคัญ นำมาสู่การเรียนรู้ด้วยตัวเอง การสร้างความรู้ และนวัตกรรม
3. Progressivism เพราะเป็นทฤษฎีที่กระตุ้นการแสวงหาความรู้
4. Interdisciplinary/Transdisciplinary เป็นการนำทฤษฎีนี้ไปสู่อะไรใหม่ๆ แนวทางใหม่ๆ นวัตกรรม เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันและอนาคต
5. TAB: teaching artistic behavior, Choice based สามารถสร้างความซาบซึ้งในศิลปะให้เข้าไปอยู่ในตัวผู้เรียน
6. Academic Art ที่เน้นความรู้และทักษะการสร้างสรรค์ระดับช่างฝีมือ
7. Design Thinking การเอาวิธีวิจัยมาใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ
8. การเรียนรวม เพื่อนำคนที่มีความแตกต่างหลากหลายมาเรียนรวมเพื่อเกิดความเข้าใจในมนุษย์มากขึ้น
9. Waldorf เป็นแนวทางที่ต่างจาก academic art ให้ความสำคัญกับเด็กและธรรมชาติ
10. Innovation and Management เป็นความรู้ของยุคปัจจุบัน
11. Structural – Functional Theory ผู้เรียนควรรู้บทบาทหน้าที่งานของตนในสังคม

2.2.11 ความรู้ ทักษะและทัศนคติที่ควรมีในบัณฑิตศิลปศึกษา

1. ความรู้ด้าน 1) ทฤษฎีศิลปศึกษา 2) ทฤษฎีทางศิลปะ 3) ศิลปะสาขาอื่น 4) หลักสูตร 5) เรื่องพัฒนาการ จิตวิทยาผู้เรียน 6) การบริหารจัดการ 7) ความรู้รอบตัว
2. ทักษะด้าน 1) การถ่ายทอด/การจัดการเรียนรู้ทันสมัย 2) ศิลปะปฏิบัติ 3) ทักษะการหาความรู้และใฝ่รู้ 4) ทักษะคิดสร้างสรรค์ 5) 21st Century Skills
3. ทัศนคติ 1) ความเป็นครู/จรรยาบรรณวิชาชีพครู 2) สุนทรียะ/รสนิยม 3) จิตสาธารณะ จิตอาสา 4) ความมุ่งมั่น รับผิดชอบและทัศนคติเชิงบวกต่อสังคม/งาน

2.2.12 ประเภทของงานศิลปะที่ควรอยู่ในการเรียนการสอน

1. ตามตัวชี้วัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพราะต้องใช้เมื่อไปเป็นครู
2. ตาม มคอ. เป็นวิชาที่ควรยึดไว้เป็นฐานของหลักสูตร
3. ตามโครงสร้างหลักสูตร พ.ศ. 2521 เพราะจำเป็นสำหรับการสอนจริงในโรงเรียน
4. ควรเรียนรู้ทุกอย่าง ระดับความตื้นลึกให้ขึ้นอยู่กับการนำไปใช้สอนกลุ่มผู้เรียนระดับต่างๆ
5. ควรสร้างเนื้อหาวิชาใหม่ๆ เพราะที่ใช้อยู่ในปัจจุบันแทบเหมือนกับเมื่อ 80 ปีก่อน
6. การตลาดทางศิลปะ การบริหารจัดการที่เอาศิลปะไปเชื่อมโยงแบบหวังและไม่มีหวังผลกำไร
7. ควรมุ่งสอนแบบ tailor made หรือ Personalization

2.2.13 การจำแนกประเภทของสถาบันอุดมศึกษา

1. ไม่เห็นด้วยกับการจำแนกประเภทสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะประเด็นการจำแนกมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัย กับมหาวิทยาลัยที่เน้นผลิตบัณฑิต เพราะมหาวิทยาลัยทุกประเภทต้องวิจัยทั้งสิ้น
2. อาจจำแนกได้เป็นสถาบันการศึกษาในเมืองและท้องถิ่น ต้องพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการแต่ละพื้นที่
3. อาจจำแนกประเภทสถาบันการศึกษาได้เป็นมหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยราชภัฏ
4. ประเภทสร้างผู้นำหรือนักวิชาการกับเน้นวิชาชีพ
5. กลุ่มที่ผลิตนักวิชาการชั้นนำสังคมและกลุ่มที่ผลิตครูผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จริง

2.2.14 ความเกี่ยวข้องของหลักสูตรศิลปศึกษากับนโยบายรัฐ (ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาชาติ)

- เกี่ยวข้องเพราะหลักสูตรศิลปศึกษาและทุกหลักสูตรเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ จะเห็นได้ชัดเจน ในประเด็นด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันหรือการผลิตคนที่มีความสามารถด้านการวิจัย การสร้างนวัตกรรมก็เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ซึ่งศิลปะเป็นพื้นฐาน

2.2.15 ความเกี่ยวข้องของหลักสูตรศิลปศึกษากับภูมิทัศน์ความเสี่ยงโลก(Global Risk Landscape 2018)

- เกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นรากฐานที่จะใช้ในการพัฒนามุมมอง ความคิด เพื่อพัฒนาตนเองต่อ และเกี่ยวข้องอย่างชัดเจน ในบางประเด็น เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ที่สามารถใช้ ความรู้ทางศิลปศึกษา ด้านการออกแบบช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อม และสร้างงาน สร้างอาชีพได้

2.2.16 ความเกี่ยวข้องของหลักสูตรศิลปศึกษากับบริบทสังคม เศรษฐกิจ การเมือง จิตวิทยา พุทธิปัญญาและศีลธรรม

- เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศึกษาในระดับที่แตกต่างกันออกไป บริบทสังคมส่งผลต่อการ พัฒนาหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการ ทางการเมืองก็ใช้ความรู้ทางศิลปะเป็นที่แสดงออก จิตวิทยา พุทธิปัญญา และศีลธรรมเกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางด้านการศึกษาและศิลปศึกษาโดยตรง

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาและกำหนดลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่ผู้ใช้ หลักสูตรต้องการ

ผลของการวิจัยระยะที่ 2 ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและกำหนดลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษา บนฐานบริบทร่วมสมัยที่ผู้ใช้หลักสูตรต้องการศึกษาด้วยวิธีการเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วย แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตรประกอบด้วยกลุ่มอาจารย์ กลุ่ม บัณฑิต และกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต จำนวนรวมทั้งสามกลุ่ม 803 คน

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของหลักสูตร ศิลปศึกษาของอาจารย์ บัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิตศิลปศึกษา และภาพรวมลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาที่ ผู้ใช้หลักสูตรต้องการจะนำเสนอ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของหลักสูตร ศิลปศึกษาของอาจารย์ และบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา
2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของหลักสูตร ศิลปศึกษาของผู้ใช้บัณฑิตศิลปศึกษา
3. ลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาที่ผู้ใช้หลักสูตรต้องการ

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของหลักสูตร ศิลปศึกษาของอาจารย์และบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา

1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารแบบสอบถามแก่ประชากรอาจารย์สาขาวิชาศิลปศึกษาที่ใช้ในการวิจัย ด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์ และทางแบบสอบถามออนไลน์ ไปยังอาจารย์สาขาวิชาศิลปศึกษา

20 สถาบันการศึกษา จำนวนรวม 106 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 97 คน คิดเป็นร้อยละ 91.51 ของประชากรทั้งหมด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

ตารางที่ 12 ค่าความถี่และร้อยละของสถานภาพอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม(N = 97)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1) ชาย	64	66.0
2) หญิง	33	34.0
2. อายุ		
1) 26 – 30 ปี	2	2.1
2) 31 – 40 ปี	46	47.4
3) 41 – 50 ปี	35	36.1
4) 50 ปีขึ้นไป	14	14.4
3. วุฒิการศึกษา		
1) วุฒิการศึกษาสูงสุด		
(1)ปริญญาโท	64	66.0
(2)ปริญญาเอก	33	34.0
2) วุฒิการศึกษาทางด้านศิลปศึกษา		
(1) มี	48	49.5
(2) ไม่มี	49	50.5

ตารางที่ 12 (ต่อ) ค่าความถี่และร้อยละของสถานภาพอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม(N = 97)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4. ตำแหน่งงานปัจจุบัน		
1) ตำแหน่งงาน		
(1) อาจารย์ผู้สอน	85	87.6
(2) ผู้บริหาร หัวหน้าสาขา ผู้ช่วย/รองคณบดี หัวหน้าศูนย์	12	12.4
2) ตำแหน่งวิชาการ		
(1) อาจารย์	59	60.8
(2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์	34	35.1
(3) รองศาสตราจารย์	4	4.1
5. ประสบการณ์การสอน		
1) 1 - 5 ปี	16	16.5
2) 6 - 10 ปี	34	35.1
3) 11-15 ปี	18	18.6
4) 16 - 20 ปี	12	12.4
5) มากกว่า 20 ปี	17	17.5
6. รายวิชาที่รับผิดชอบสอน		
1) รายวิชาที่สอน		
(1) ปฏิบัติการ: วิจารณ์ศิลป์	62	63.9
(2) ปฏิบัติการ: ประยุกต์ศิลป์	23	23.7
(3) ทฤษฎีศิลป์/ประวัติศาสตร์ศิลป์	58	59.8
(4) ทฤษฎีศิลปศึกษา/การสอนศิลปะ	50	51.5
(5) สื่อ/เทคโนโลยีทางศิลปศึกษา	6	6.2
(6) โครงการ วิจัย ภาคนิพนธ์ทาง ศิลปศึกษา	19	19.6
2) ประเภทวิชาที่สอน		
(1) สอนวิชาข้างต้น 1 กลุ่ม	19	19.6
(2) สอนวิชาข้างต้น 2 กลุ่ม	44	45.4
(3) สอนวิชาข้างต้น 3 กลุ่มขึ้นไป	34	35.1

ตารางที่ 12 (ต่อ) ค่าความถี่และร้อยละของสถานภาพอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม(N = 97)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
7. ความชำนาญเฉพาะทาง		
1) ปฏิบัติการ: วิจิตรศิลป์	52	53.6
2) ปฏิบัติการ: ประยุกต์ศิลป์	13	13.4
3) ทฤษฎีศิลป์/ประวัติศาสตร์ศิลป์	9	9.3
4) ทฤษฎีศิลป์ศึกษา/การสอนศิลปะ	19	19.6
5) สื่อ/เทคโนโลยีทางศิลปศึกษา	3	3.1
6) โครงการงาน วิจัย ภาคนิพนธ์ทางศิลปศึกษา	1	1.0
8. สถาบันการศึกษาที่ทำงาน		
1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	6	6.2
2) มหาวิทยาลัยขอนแก่น	5	5.2
3) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	3	3.1
4) มหาวิทยาลัยบูรพา(การสอนศิลปะ)	4	4.1
5) มหาวิทยาลัยรามคำแหง	4	4.1
6) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	7	7.2
7) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี	4	4.1
8) มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	5	5.2
9) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	5	5.2
10) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้า	4	4.1
11) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	4	4.1
12) มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด	5	5.2
13) มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	5	5.2
14) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (ทัศนศิลป์)	4	4.1
15) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	5	5.2
16) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	7	7.2
17) มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	5	5.2
18) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	5	5.2
19) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	5	5.2
20) มหาวิทยาลัยทักษิณ	5	5.2
9. ประสบการณ์ด้านการพัฒนาหลักสูตร		
1) เคย	89	91.8
2) ไม่เคย	8	8.2

จากตารางที่ 12 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 66.0 อายุ 31-40 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 47.4 วุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโท จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 66.0 ไม่มีวุฒิทางศิลปศึกษาเลย 49 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 มีตำแหน่งเป็นอาจารย์ผู้สอน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 87.6 ไม่มีตำแหน่งวิชาการ 59 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 มีประสบการณ์สอน 6-10 ปี จำนวน 34 คนคิดเป็นร้อยละ 35.1 สอนวิชาปฏิบัติการด้านจิตรศิลป์ 62 คน คิดเป็นร้อยละ 63.9 ส่วนใหญ่จะสอนวิชา 2 ประเภท เช่น ทฤษฎีศิลป์และปฏิบัติการจิตรศิลป์ หรือทฤษฎีศิลป์ศึกษา/การสอนศิลปะและปฏิบัติการจิตรศิลป์จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 45.4 ข้าราชการเฉพาะทางด้านปฏิบัติการ: จิตรศิลป์ จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 53.6 ทั้งหมดปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ 20 สถาบัน ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์การพัฒนาหลักสูตร 89 คน คิดเป็นร้อยละ 91.8

1.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพบัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา (หลักสูตรผลิตครูศิลปะ) ที่ใช้ในการวิจัย ด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์ และทางแบบสอบถามออนไลน์ ไปยังบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาที่จบหลักสูตรนี้มาแล้วในระยะเวลาระหว่าง 3 – 5 ปีใน 16 สถาบันการศึกษาที่มีบัณฑิตในช่วงเวลาดังกล่าว จำนวนรวม 450 คน ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมา 317 คน คิดเป็นร้อยละ 70.44 ของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

ตารางที่ 13 ค่าความถี่และร้อยละของสถานภาพของบัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม (N = 317)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1) ชาย	128	40.4
2) หญิง	189	59.6
2. อายุ		
1) น้อยกว่า 21 ปี	0	0
2) 21 – 25 ปี	18	5.7
3) 26 – 30 ปี	289	91.2
4) 31- 40 ปี	10	3.2
5) 41 ปีขึ้นไป	0	0
3. รหัสนิสิต/นักศึกษาในระดับปริญญาตรี		
1) รหัส 55	112	35.3
2) รหัส 54	98	30.9
3) รหัส 53	96	30.3
4) รหัส 50 – 52	11	3.5
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด		
1) ปริญญาตรี	299	94.3
2) ปริญญาโท	18	5.7
3) ปริญญาเอก	0	0
5. สถาบันการศึกษาในระดับปริญญาตรี		
1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	20	6.3
2) มหาวิทยาลัยขอนแก่น	20	6.3
3) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	19	6.0
4) มหาวิทยาลัยบูรพา(การสอนศิลปะ)	22	6.9
5) มหาวิทยาลัยรามคำแหง	21	6.6
6) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	40	12.6
7) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี	26	8.2
8) มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	ไม่มี*	0
9) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	18	5.7
10) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้า	5	1.6
11) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	24	7.6
12) มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด	ไม่มี*	0

ตารางที่ 13 (ต่อ) ค่าความถี่และร้อยละของสถานภาพของบัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม (N = 317)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
13) มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	20	6.3
14) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี(ทัศนศิลป์)	17	5.4
15) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	5	1.6
16) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	39	12.3
17) มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	12	3.8
18) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	ไม่มี*	0
19) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	9	2.8
20) มหาวิทยาลัยทักษิณ	ไม่มี*	0
*ไม่มีการผลิตบัณฑิตในปีดังกล่าว		
6. ตำแหน่งงานปัจจุบัน		
1) ครูโรงเรียนรัฐบาล/โรงเรียนสาธิต	182	57.4
2) ครูโรงเรียนเอกชน	30	9.5
3) ผู้บริหารโรงเรียน/หัวหน้ากลุ่มสาระ	5	1.6
4) ธุรกิจส่วนตัว/งานอิสระ เช่น บริษัท โฆษณา กราฟิกดีไซน์ ฟรีแลนซ์ศิลปะ	35	11.0
5) พนักงานบริษัท/ลูกจ้าง	44	13.9
6) อื่นๆ เช่น เกษตรกร ว่างาน	21	6.6
5. ประสบการณ์การทำงาน		
1) 1 - 2 ปี	115	36.3
2) 3 - 5 ปี	189	59.6
3) 6 - 10 ปี	13	4.1
6. ประสบการณ์ด้านการพัฒนาหลักสูตร		
1) เคย	79	24.9
2) ไม่เคย	238	75.1

จากตารางที่ 13 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 59.6 อายุระหว่าง 26-30 ปี จำนวน 289 คน คิดเป็นร้อยละ 91.2 รหัสนิสิต/นักศึกษา 55 จำนวน 112 คิดเป็นร้อยละ 35.3 วุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี จำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 94.3 มาจากสถาบันการศึกษาต่างๆจำนวน 16 สถาบันที่มีบัณฑิตจบการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2557 - 2559 (พ.ศ. 2558 - 2560) ตำแหน่งงานปัจจุบันเป็นครูโรงเรียนรัฐบาลและ

โรงเรียนสาธิต 182 คน คิดเป็นร้อยละ 57.4 มีประสบการณ์การทำงาน 3-5 ปี จำนวน 189 คนคิดเป็นร้อยละ 59.6 ไม่เคยมีประสบการณ์การพัฒนาหลักสูตร 238 คน คิดเป็นร้อยละ 75.1

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องจําเป็นของแนวคิดด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			PNI _{mo} diffed (+D)/D	จำนวนข้อ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			PNI _{mo} diffed (+D)/D	
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
1.	ผลการเรียนรู้																
1.1	มีความรู้ทางศิลปศึกษาที่ลึกซึ้ง	3.54	0.65	มาก	4.62	0.55	มากที่สุด	0.31	2	3.82	0.80	มาก	4.40	0.75	มาก	0.15	1
1.2	มีทักษะการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่เข้มแข็ง	3.89	0.73	มาก	4.58	0.54	มากที่สุด	0.18	4	3.85	0.80	มาก	4.40	0.76	มาก	0.14	2
1.3	สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์บริบทของผู้เรียน (นักเรียน) และพื้นที่ที่แตกต่างกันเพื่อจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาได้อย่างเหมาะสม	3.48	0.71	ปานกลาง	4.56	0.59	มากที่สุด	0.31	2	3.91	0.85	มาก	4.38	0.77	มาก	0.12	3
1.4	มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีวุฒิภาวะและความรับผิดชอบ	3.88	0.77	มาก	4.75	0.50	มากที่สุด	0.22	3	4.40	0.82	มาก	4.63	0.69	มากที่สุด	0.05	4

ตารางที่ 14 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องกาารจำเป็นของนักศึกษาศิลปศึกษาเป็นฐาน

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต							
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (I-D)/D	P _o
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
1.5	มีความรู้ที่ทันสมัย รู้เทคโนโลยี สามารถแสวงหา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งต่างๆ ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างรู้เท่าทันเพื่อใช้ในการวิจัย สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ สร้างองค์ความรู้ทางวิชาการ หรือนวัตกรรมทางศิลปศึกษาที่เป็นประโยชน์ทางการศึกษาและสังคม	3.46	0.71	ปานกลาง	4.59	0.55	มากที่สุด	3.94	0.84	มาก	4.43	0.77	มาก	0.12	3

ตารางที่ 14 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องกรจำเป็นของนักศึกษาเป็นฐาน

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต														
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์											
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย									
2.	วิธีจัดการเรียนรู้																					
2.1	ระบุหลักการ ทฤษฎีทาง ศิลปศึกษาและแนว ทางการนำไปใช้ได้	3.55	0.80	มาก	4.54	0.75	มากที่สุด	3.99	0.84	มาก	4.48	0.72	มาก	3.99	0.84	มาก	4.48	0.72	มาก	0.12		3
2.2	มีผลงานสร้างสรรค์ศิลปะ หลากหลายประเภท	3.90	0.91	มาก	4.60	0.66	มากที่สุด	3.96	0.92	มาก	4.45	0.77	มาก	3.96	0.92	มาก	4.45	0.77	มาก	0.12		3
2.3	สามารถระบุวิธีการหรือมี แผนการจัดการเรียนรู้ ศิลปะที่เหมาะสมกับพื้นที่ และผู้เรียนแต่ละกลุ่มที่มี ความแตกต่าง	3.57	0.81	มาก	4.57	0.72	มากที่สุด	3.99	0.86	มาก	4.45	0.75	มาก	3.99	0.86	มาก	4.45	0.75	มาก	0.12		3

ตารางที่ 14 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องกาารจำเป็นของแนวคิดว่านักศึกษาศึกษาเป็นฐาน

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (+D)/D	PN _{mo} dified (+D)/D	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์				
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
2.4	มีผลงานศิลปะ งานวิชาการ วิจัยหรือนวัตกรรมที่แสดงความตระหนักในประเด็นสำคัญระดับสากล เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ความขัดแย้งทางการเมือง เศรษฐกิจสังคม โรคระบาด	2.99	0.90	ปานกลาง	4.21	0.85	มาก	0.41	2	3.50	1.04	ปานกลาง	4.25	0.82	มาก	0.21	2
2.5	มีผลงานศิลปะ งานวิชาการ วิจัยหรือนวัตกรรมที่สร้างคุณค่าทางสังคมหรือมูลค่าทางเศรษฐกิจ หรือสนองนโยบายการพัฒนาประเทศ	3.01	0.90	ปานกลาง	4.27	0.78	มาก	0.42	1	3.45	1.03	ปานกลาง	4.22	0.86	มาก	0.22	1

ตารางที่ 14 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของแนวความคิดด้านทฤษฎีศิลป์ศึกษาเป็นฐาน

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} diffed (+D)/D	PN _{mo} diffed (+D)/D	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์				
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
	3.1.6 ศิลปะไทย ปลายไทย	3.62	0.93	มาก	4.48	0.66	มาก	0.24	16	3.62	1.07	มาก	4.32	0.88	มาก	0.19	7
	3.1.7 การถ่ายภาพ	3.07	1.20	ปานกลาง	4.18	0.89	มาก	0.36	6	3.46	1.20	ปานกลาง	4.33	0.93	มาก	0.25	3
	3.1.8 สื่อผสม	3.51	0.97	ปานกลาง	4.40	0.70	มาก	0.25	15	3.77	0.97	มาก	4.46	0.74	มาก	0.18	8
3.2	ศิลปะปฏิบัติ (ประยุกต์ศิลป์)																
	3.2.1 การเขียนแบบ/ ออกแบบร่าง	3.25	1.07	ปานกลาง	4.15	0.86	มาก	0.28	12	3.62	1.01	มาก	4.30	0.87	มาก	0.19	7
	3.2.2 การออกแบบ พาณิชย์ศิลป์	3.10	1.02	ปานกลาง	4.13	0.81	มาก	0.33	8	3.44	1.09	ปานกลาง	4.24	0.95	มาก	0.23	5
	3.2.3 ออกแบบกราฟิก	3.32	0.90	ปานกลาง	4.21	0.78	มาก	0.38	4	3.49	1.10	ปานกลาง	4.34	0.89	มาก	0.24	4
	3.2.4 คอมพิวเตอร์ กราฟิกเพื่อศิลปะศึกษา	3.40	0.84	ปานกลาง	4.32	0.74	มาก	0.27	13	3.50	1.14	มาก	4.37	0.87	มาก	0.25	3
3.3	ประวัติศาสตร์ศิลป์																
	3.3.1 ประวัติศาสตร์ ศิลปะตะวันตก	3.66	0.78	มาก	4.41	0.63	มาก	0.20	19	3.79	0.87	มาก	4.38	0.77	มาก	0.16	10

ตารางที่ 14 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของแนวคิดว่านักศึกษามีศิลปะศึกษาเป็นฐาน

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (+D)/D	PN _{mo} dified (-D)/D	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์				
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
	3.3.2 ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันออก	3.42	0.83	ปานกลาง	4.37	0.67	มาก	0.28	12	3.66	0.92	มาก	4.35	0.78	มาก	0.19	7
	3.3.3 ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย	3.51	0.84	ปานกลาง	4.45	0.60	มาก	0.27	13	3.79	0.99	มาก	4.44	0.79	มาก	0.17	9
	3.3.4 ศิลปะอาเซียน	2.99	1.05	ปานกลาง	4.22	0.77	มาก	0.41	3	3.37	1.09	ปานกลาง	4.23	0.88	มาก	0.26	2
	3.3.5 ศิลปะร่วมสมัย	3.36	0.98	ปานกลาง	4.44	0.63	มาก	0.32	9	3.68	1.02	มาก	4.38	0.80	มาก	0.19	6
3.4	การสอนศิลปะศึกษา																
	3.4.1 การสอนศิลปะในโรงเรียน	3.92	0.85	มาก	4.67	0.59	มากที่สุด	0.19	20	4.10	0.93	มาก	4.56	0.74	มากที่สุด	0.11	13
	3.4.2 การสอนศิลปะสำหรับผู้มีความต้องการเป็นพิเศษ	3.00	0.95	ปานกลาง	4.12	0.88	มาก	0.37	5	3.72	1.07	มาก	4.47	0.79	มาก	0.20	6
	3.4.3 หลักสูตรและการสอนศิลปะศึกษา	3.62	0.83	มาก	4.57	0.64	มากที่สุด	0.26	14	3.89	0.96	มาก	4.50	0.74	มากที่สุด	0.16	10
	3.4.4 การนำเสนอผลงานทางศิลปะศึกษา	3.66	0.83	มาก	4.56	0.65	มากที่สุด	0.25	15	3.87	0.96	มาก	4.50	0.77	มากที่สุด	0.16	10

ตารางที่ 14 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องกาารจำเป็นของนักศึกษาศิลปศึกษาเป็นฐาน

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (+D)/D	PN _{mo} dified (+D)/D	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์				
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
	3.6.2 ปรัชญา ทฤษฎี ศิลปศึกษา	3.29	0.89	ปานกลาง	4.40	0.72	มาก	0.34	7	3.70	0.97	มาก	4.35	0.83	มาก	0.18	8
	3.6.3 ศิลปศึกษากับ ชุมชน สังคม	3.35	1.09	ปานกลาง	4.38	0.76	มาก	0.31	10	3.68	1.00	มาก	4.38	0.86	มาก	0.19	7
	3.6.4 ศิลปศึกษากับ สิ่งแวดล้อม	3.16	1.05	ปานกลาง	4.37	0.73	มาก	0.38	4	3.69	1.00	มาก	4.41	0.81	มาก	0.20	6
	3.6.5 ความคิด สร้างสรรค์และการคิด ขั้นสูงทางศิลปศึกษา	3.30	0.99	ปานกลาง	4.52	0.68	มากที่สุด	0.37	5	3.69	1.02	มาก	4.41	0.81	มาก	0.20	6
3.7	วิจัย โตรงงานภาคินพนธ์																
	3.7.1 วิจัยทางศิลปศึกษา	3.62	0.83	มาก	4.57	0.63	มากที่สุด	0.26	14	3.75	1.04	มาก	4.37	0.83	มาก	0.17	9
	3.7.2 ศิลปศึกษาอินพนธ์	3.72	0.99	มาก	4.56	0.61	มากที่สุด	0.23	17	3.67	1.10	มาก	4.34	0.84	มาก	0.18	8

ตารางที่ 14 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของนักศึกษาเป็นฐาน

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต										
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (+D)/D	PN _{mo} dified (+D)/D	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์					
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			
4.	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน/การจัดการศึกษาด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน																	
4.1	การบรรยาย	3.85	0.78	มาก	4.18	0.87	มาก	0.09	6	3.84	0.91	มาก	4.29	0.85	มาก	0.12	3	
4.2	การฝึกปฏิบัติ	4.19	0.77	มาก	4.64	0.56	มากที่สุด	0.11	4	4.01	0.94	มาก	4.51	0.75	มากที่สุด	0.12	3	
4.3	การสัมภาษณ์	3.36	0.87	ปานกลาง	4.25	0.78	มาก	0.26	3	3.55	1.05	มาก	4.27	0.92	มาก	0.20	1	
4.4	การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (Active Learning)	4.11	0.85	มาก	4.71	0.52	มากที่สุด	0.15	5	4.07	0.90	มาก	4.53	0.75	มากที่สุด	0.11	4	
4.5	การสอนแบบกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking)	3.52	0.86	มาก	4.58	0.63	มากที่สุด	0.30	2	3.83	1.01	มาก	4.46	0.78	มาก	0.16	2	
4.6	การเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน	3.25	0.90	ปานกลาง	4.35	0.75	มาก	0.34	1	3.58	1.06	มาก	4.31	0.91	มาก	0.20	1	
	รวม	3.51	0.34	มาก	4.44	0.19	มาก	0.26		3.78	0.25	มาก	4.40	0.11	มาก	0.16		

ความคิดเห็นของอาจารย์

จากตารางที่ 14 ความคิดเห็นของอาจารย์ศิลปศึกษาต่อสภาพปัจจุบันของแนวคิดหลักสูตรด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีทักษะการสร้างสรรคผลงานศิลปะที่เข้มแข็ง ($\bar{X} = 3.89$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปะหลากหลายประเภท ($\bar{X} = 3.90$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จิตรกรรม ($\bar{X} = 4.01$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการฝึกปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.19$)

ความคิดเห็นของอาจารย์ศิลปศึกษาต่อสภาพพึงประสงค์ของแนวคิดหลักสูตรด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีวุฒิภาวะและความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.75$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือครองตนดี มีความประพฤติเหมาะสม ปฏิบัติตนตามหน้าที่ ใส่ใจสังคม ยอมรับความต่างทางความคิดและความแตกต่างระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 4.67$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การสอนศิลปะในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.67$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ ($\bar{X} = 4.71$)

ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐานพบว่าอาจารย์ศิลปศึกษามีความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐานทุกรายการ โดยมีค่า PNI_{modified} ด้านผลการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 0.18 - 0.33 ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 0.18 - 0.42 ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรอยู่ระหว่าง 0.15 - 0.56 และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้อยู่ระหว่าง 0.9 - 0.34 รายการความต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงสุดด้านผลการเรียนรู้คือมีความรู้ที่ทันสมัย รู้เทคโนโลยี สามารถแสวงหาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งต่างๆ ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างรู้เท่าทันเพื่อใช้ในการวิจัย สร้างสรรคผลงานศิลปะ สร้างองค์ความรู้ทางวิชาการ หรือนวัตกรรมทางศิลปศึกษาที่เป็นประโยชน์ทางการศึกษาและสังคม ($PNI_{\text{modified}} = 0.33$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้คือมีผลงานศิลปะ งานวิชาการ วิจัยหรือนวัตกรรมที่แสดงออกถึงความตระหนักในประเด็นสำคัญระดับสากล เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ความขัดแย้งทางการเมือง ปัญหาเศรษฐกิจสังคม ปัญหาโรคระบาด ($PNI_{\text{modified}} = 0.42$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรคือเชรามิกส์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.56$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้คือการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ($PNI_{\text{modified}} = 0.34$)

ความคิดเห็นของบัณฑิต

จากตารางที่ 14 ความคิดเห็นของบัณฑิตศิลปศึกษาต่อสภาพปัจจุบันของแนวคิดหลักสูตรด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีวุฒิภาวะและความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.40$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ครอบตนดี มีความประพฤติเหมาะสม ปฏิบัติตนตามหน้าที่ ใส่ใจสังคม ยอมรับความต่างทางความคิดและความแตกต่างระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 4.26$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ องค์ประกอบศิลป์ ($\bar{X} = 4.20$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ ($\bar{X} = 4.07$)

ความคิดเห็นของบัณฑิตศิลปศึกษาต่อสภาพพึงประสงค์ของแนวคิดหลักสูตรด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีวุฒิภาวะและความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.63$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือครอบตนดี มีความประพฤติเหมาะสม ปฏิบัติตนตามหน้าที่ ใส่ใจสังคม ยอมรับความต่างทางความคิดและความแตกต่างระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 4.60$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือวาดเส้น ($\bar{X} = 4.60$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (Active Learning) ($\bar{X} = 4.53$)

ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐานพบว่าบัณฑิตศิลปศึกษามีความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐานทุกรายการ โดยมีค่า $PNI_{modified}$ ด้านผลการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 0.05 - 0.15 ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 0.08 - 0.22 ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรอยู่ระหว่าง 0.09 - 0.38 และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้อยู่ระหว่าง 0.11 - 0.20 รายการความต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงสุดด้านผลการเรียนรู้คือมีความรู้ทางศิลปศึกษาที่ลึกซึ้ง ($PNI_{modified} = 0.15$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้คือมีผลงานศิลปะ งานวิชาการ วิจัยหรือนวัตกรรมที่สร้างคุณค่าทางสังคมหรือมูลค่าทางเศรษฐกิจหรือสนองนโยบายการพัฒนาประเทศ ($PNI_{modified} = 0.22$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรคือเซรามิกส์ ($PNI_{modified} = 0.38$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้คือการสัมมนาและการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน ($PNI_{modified} = 0.20$)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ศัลยศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			PNI _{mo} diffied (I-D)/D	ระดับ		
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย				
5.	ผลการเรียนรู้																
5.1	มีความรู้ที่จำเป็นในการสอนวิชาศัลยศึกษาเชิงลึก เช่น ปรัชญาศัลยศึกษา หลักสูตรแต่ละระดับ วิธีสอนวิชาเฉพาะ การวัดประเมินผล และการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน	3.45	0.78	ปานกลาง	4.43	0.71	มาก	3.82	0.92	มาก	4.47	0.77	มาก	0.17	4		
5.2	สามารถจัดการศึกษาแก่บุคคล/กลุ่มบุคคลที่มีความแตกต่างด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม	3.44	0.75	ปานกลาง	4.42	0.70	มาก	3.86	0.89	มาก	4.47	0.79	มาก	0.16	5		

ตารางที่ 15(ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต							
		สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			PN _{modified} (I-D)/D	P _{diff}
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
5.3	สามารถวิเคราะห์พัฒนาการของผู้เรียนเพื่อสร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนกลุ่มต่างๆตั้งนี้	2.98	1.02	ปานกลาง	4.11	0.84	มาก	3.73	1.05	มาก	4.37	0.86	มาก	0.17	4
	5.3.1 ระดับปฐมวัย	3.56	0.85	มาก	4.42	0.70	มาก	4.04	0.90	มาก	4.48	0.77	มาก	0.11	7
	5.3.2 ระดับประถมศึกษา	3.78	0.78	มาก	4.49	0.66	มาก	4.08	0.89	มาก	4.55	0.72	มากที่สุด	0.12	6
	5.3.3 ระดับมัธยมศึกษา	2.78	1.05	ปานกลาง	4.03	0.87	มาก	3.57	1.11	มาก	4.28	0.90	มาก	0.20	3
	5.3.4 นอกกระบวนการศึกษา	2.55	0.98	ปานกลาง	3.91	0.96	มาก	3.42	1.12	ปานกลาง	4.17	0.96	มาก	0.22	2
	5.3.5 ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ	2.35	1.03	น้อย	3.80	0.95	มาก	3.30	1.19	ปานกลาง	4.11	1.01	มาก	0.25	1
5.4	รักในวิชาชีพ และมีอุดมการณ์ของครูศิลปะ	3.95	0.93	มาก	4.65	0.60	มากที่สุด	4.32	0.87	มาก	4.56	0.78	มากที่สุด	0.06	8

ตารางที่ 15(ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			PN _{modified} (I-D)/D	PN _{modified} (I-D)/D		
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย				
6.	วิธีผลการเรียนรู้																
6.1	ระบุวิธีการ หรือมีผลงาน เป็นหลักสูตรหรือ แผนการจัดการเรียนรู้ ศิลปศึกษาที่เชื่อมโยง ปรัชญาศิลปศึกษาที่ แตกต่างกัน	3.45	0.76	ปานกลาง	4.35	0.74	มาก	0.26	6	3.75	0.91	มาก	4.37	0.79	มาก	0.17	4
6.2	ระบุวิธีการ หรือมีผลงาน เป็นหลักสูตรหรือ แผนการจัดการเรียนรู้ ศิลปศึกษาแก่บุคคล/ กลุ่มบุคคลที่มีความ แตกต่างด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และ วัฒนธรรม	3.39	0.81	ปานกลาง	4.29	0.78	มาก	0.27	5	3.75	0.92	มาก	4.38	0.80	มาก	0.17	4

ตารางที่ 15(ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต											
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} diffed (H-D)/D			สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} diffed (H-D)/D		
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย
6.3	ระเบียบวิธีกร หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการความต้องการการของผู้เรียนกลุ่มต่างๆต่อไปนี้	2.92	1.07	ปานกลาง	4.03	0.99	มาก	0.38	4	3.72	1.06	มาก	4.35	0.88	มาก	0.17	4		
	6.3.1 ระดับปฐมวัย	3.45	0.85	ปานกลาง	4.32	0.84	มาก	0.25	7	3.96	0.97	มาก	4.47	0.76	มาก	0.13	5		
	6.3.2 ระดับประถมศึกษา	3.67	0.86	มาก	4.43	0.75	มาก	0.21	9	4.05	0.94	มาก	4.54	0.72	มากที่สุด	0.12	6		
	6.3.3 ระดับมัธยมศึกษา	2.70	1.08	ปานกลาง	3.92	0.99	มาก	0.45	3	3.54	1.08	มาก	4.28	0.89	มาก	0.21	3		
	6.3.4 นอกระบบการศึกษา	2.51	1.06	ปานกลาง	3.82	1.00	มาก	0.52	2	3.38	1.14	ปานกลาง	4.20	0.93	มาก	0.24	2		
	6.3.5 ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ	2.37	1.08	น้อย	3.69	1.07	มาก	0.56	1	3.29	1.18	ปานกลาง	4.13	1.01	มาก	0.26	1		

ตารางที่ 15(ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			PN _{mo} diffed (I-D)/D	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			PN _{mo} diffed (I-D)/D		
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			
7.2	การเรียนการสอนศิลปะในระดับ/กลุ่มต่างๆ ระดับปฐมวัย	2.82	1.12	ปานกลาง	4.04	1.04	มาก	0.43	5	3.65	1.09	มาก	4.36	0.91	มาก	0.19	5
	7.2.2 การสอนศิลปะในระดับประถมศึกษา	3.60	0.92	มาก	4.33	0.83	มาก	0.20	15	3.91	0.97	มาก	4.46	0.83	มาก	0.14	10
	7.2.3 การสอนศิลปะระดับมัธยมศึกษา	3.80	0.84	มาก	4.42	0.78	มาก	0.16	17	4.01	0.97	มาก	4.55	0.76	มากที่สุด	0.13	11
	7.2.4 การสอนศิลปะ นอกกระบบ/ตามอัธยาศัย	2.69	1.11	ปานกลาง	3.97	0.96	มาก	0.48	4	3.54	1.08	มาก	4.32	0.87	มาก	0.22	4
	7.2.5 การสอนศิลปะผู้สูงอายุ	2.33	1.05	น้อย	3.84	1.03	มาก	0.65	1	3.33	1.15	ปานกลาง	4.20	1.01	มาก	0.26	1
	7.2.6 การสอนศิลปะ บำบัด	2.53	1.11	ปานกลาง	3.92	1.03	มาก	0.55	2	3.44	1.17	ปานกลาง	4.33	0.90	มาก	0.25	2

ตารางที่ 15(ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (I-D)/D	PN _{mo} dified (I-D)/D	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์				
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
7.3	ศิลปศึกษาเชิงเปรียบเทียบ	2.76	1.03	ปานกลาง	4.13	0.85	มาก	0.50	3	3.56	1.09	มาก	4.37	0.84	มาก	0.23	3
7.4	การวัดประเมินผลทางศิลปศึกษา	3.45	0.87	ปานกลาง	4.33	0.85	มาก	0.26	10	3.79	0.98	มาก	4.48	0.80	มาก	0.18	6
7.5	จิตวิทยาการสอนศิลปศึกษา	3.33	0.84	ปานกลาง	4.25	0.90	มาก	0.28	9	3.91	0.95	มาก	4.51	0.77	มากที่สุด	0.15	9
7.6	การจัดชั้นเรียนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ศิลปะ	3.35	0.92	ปานกลาง	4.38	0.82	มาก	0.31	7	3.91	0.97	มาก	4.49	0.79	มาก	0.15	9
7.7	กิจกรรมศิลปะ/ศิลปะประดิษฐ์	3.67	0.85	มาก	4.33	0.84	มาก	0.18	16	3.92	0.99	มาก	4.49	0.79	มาก	0.15	9
7.8	การจัดค่ายศิลปะ	3.42	1.14	ปานกลาง	4.27	0.90	มาก	0.25	11	3.79	1.09	มาก	4.47	0.82	มาก	0.18	6
7.9	การจัดการศึกษาศิลปะนอกสถานที่	3.33	1.13	ปานกลาง	4.26	0.88	มาก	0.28	9	3.80	1.06	มาก	4.48	0.81	มาก	0.18	6
7.10	การศึกษารายบุคคล	3.21	1.03	ปานกลาง	4.18	0.94	มาก	0.30	8	3.70	1.04	มาก	4.37	0.87	มาก	0.18	6

ตารางที่ 15(ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (I-D)/D	PN _{mo} dified (I-D)/D	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์				
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
7.11	การพัฒนาวิชาชีพทางศิลปศึกษา	3.25	1.03	ปานกลาง	4.36	0.78	มาก	0.34	6	3.81	1.01	มาก	4.46	0.80	มาก	0.17	7
8.	กิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา																
8.1	การบรรยาย	3.73	0.78	มาก	4.22	0.89	มาก	0.13	4	3.86	0.93	มาก	4.34	0.86	มาก	0.12	4
8.2	การฝึกปฏิบัติ	4.09	0.80	มาก	4.60	0.67	มากที่สุด	0.12	5	4.04	0.90	มาก	4.56	0.74	มากที่สุด	0.13	3
8.3	การสัมมนา	3.38	0.87	ปานกลาง	4.23	0.87	มาก	0.25	2	3.63	1.04	มาก	4.30	0.91	มาก	0.18	1
8.4	การเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.74	0.95	มาก	4.48	0.74	มาก	0.20	3	3.98	0.93	มาก	4.47	0.78	มากที่สุด	0.12	4
8.5	การเรียนรู้โดยปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา	3.97	0.92	มาก	4.55	0.72	มากที่สุด	0.29	1	3.96	0.98	มาก	4.50	0.78	มากที่สุด	0.14	2
	รวม	3.29	0.49	ปานกลาง	4.25	0.24	มาก	0.29		3.79	0.24	มาก	4.41	0.12	มาก	0.16	

ความคิดเห็นของอาจารย์

จากตารางที่ 15 ความคิดเห็นของอาจารย์ศิลปศึกษาต่อสภาพปัจจุบันของแนวคิดหลักสูตรด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือรักในวิชาชีพ และมีอุดมการณ์ของครูศิลปะ ($\bar{X} = 3.95$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะครูศิลปะ ($\bar{X} = 3.75$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการสอนศิลปะระดับมัธยมศึกษา ($\bar{X} = 3.80$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการฝึกปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.09$)

ความคิดเห็นของอาจารย์ศิลปศึกษาต่อสภาพพึงประสงค์ของแนวคิดหลักสูตรด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือรักในวิชาชีพ และมีอุดมการณ์ของครูศิลปะ ($\bar{X} = 4.65$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะครูศิลปะ ($\bar{X} = 4.56$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จิตกรรมสำหรับครู และการสอนศิลปะระดับมัธยมศึกษา ($\bar{X} = 4.42$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการฝึกปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.60$)

ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาพบว่าอาจารย์ศิลปศึกษามีความต้องการจำเป็นในแนวคิดหลักสูตรด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาทุกรายการ โดยมีค่า $PNI_{modified}$ ด้านผลการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 0.18 - 0.62 ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 0.21 - 0.56 ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรอยู่ระหว่าง 0.16 - 0.65 และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้อยู่ระหว่าง 0.12 - 0.29 รายการความต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงสุดด้านผลการเรียนรู้คือสามารถวิเคราะห์พัฒนาการของผู้เรียนเพื่อสร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนกลุ่มผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ต้องขัง ($PNI_{modified} = 0.62$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้คือระเบียบวิธีการ หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ ความต้องการของผู้เรียนกลุ่มผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ต้องขัง ($PNI_{modified} = 0.56$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรคือการสอนศิลปะผู้สูงวัย ($PNI_{modified} = 0.65$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้คือการเรียนรู้โดยบูรณาการการปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.29$)

ความคิดเห็นของบัณฑิต

จากตารางที่ 15 ความคิดเห็นของบัณฑิตศิลปศึกษาต่อสภาพปัจจุบันของแนวคิดหลักสูตรด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือรักในวิชาชีพ และมีอุดมการณ์ของครูศิลปะ ($\bar{X} = 4.32$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะครูศิลปะ ($\bar{X} = 4.11$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือจิตกรรมสำหรับครู ($\bar{X} = 4.04$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการฝึกปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.04$)

ความคิดเห็นของบัณฑิตศิลปศึกษาต่อสภาพพึงประสงค์ของแนวคิดหลักสูตรด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือรักในวิชาชีพ และมีอุดมการณ์ของครูศิลปะ ($\bar{X} = 4.56$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือสามารถระบุวิธีการ หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ ความต้องการของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา ($\bar{X} = 4.54$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จิตกรรมสำหรับครู ($\bar{X} = 4.56$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการฝึกปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.56$)

ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาพบว่าบัณฑิตศิลปศึกษามีความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาทุกรายการ โดยมีค่า $PNI_{modified}$ ด้านผลการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 0.06 - 0.25 ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ อยู่ระหว่าง 0.10 - 0.26 ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรอยู่ระหว่าง 0.13 - 0.26 และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้อยู่ระหว่าง 0.12 - 0.18 รายการความต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงสุดด้านผลการเรียนรู้คือสามารถวิเคราะห์พัฒนาการของผู้เรียนเพื่อสร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนกลุ่มผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ต้องขัง ($PNI_{modified} = 0.25$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้คือสามารถระบุวิธีการหรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการความต้องการของผู้เรียนกลุ่มผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ต้องขัง ($PNI_{modified} = 0.26$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรคือการสอนศิลปะผู้สูงอายุ ($PNI_{modified} = 0.26$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้คือการสัมภาษณ์ ($PNI_{modified} = 0.18$)

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวคิดด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต							
		สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			PNI _{no} diffed (I-D)/D	ระดับ คะแนน
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
9.1	ผลการเรียนรู้ มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีขั้นสูงและสามารถใช้เทคโนโลยีสร้างผลงานศิลปะ งานวิชาการ และจัดการเรียนรู้อย่างมีความรับผิดชอบ	3.39	0.80	ปานกลาง	4.38	0.78	มาก	3.78	0.89	มาก	4.42	0.75	มาก	0.17	2
9.2	มีความรู้ในหลักการของกระบวนการสร้างและพัฒนานวัตกรรมและสามารถสร้างนวัตกรรมทางศิลปศึกษาที่เป็นผลงานศิลปะ งานวิชาการและการจัดการเรียนรู้	3.51	0.86	ปานกลาง	4.40	0.75	มาก	3.74	0.91	มาก	4.41	0.75	มาก	0.18	1

ตารางที่16(ต่อ)ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นแนวคิดด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (I-D)/D	PN _{mo} dified (I-D)/D	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์				
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
9.3	สามารถสร้างหลักสูตร และจัดการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนมีความรู้ ความ สามารถด้านเทคโนโลยี ทางศิลปศึกษา	3.21	0.79	ปานกลาง	4.30	0.72	มาก	0.34	2	3.73	0.92	มาก	4.40	0.76	มาก	0.18	1
9.4	สามารถสร้างหลักสูตร และจัดการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมพัฒนา นวัตกรรมศิลปศึกษา	3.15	0.82	ปานกลาง	4.32	0.76	มาก	0.37	1	3.75	0.92	มาก	4.39	0.79	มาก	0.17	2
10.	วิธีวัดผลการเรียนรู้																
10.1	มีผลงานศิลปะ/งาน วิชาการ/การจัดการ เรียนรู้ที่สร้างโดยใช้ เทคโนโลยีโดยคำนึงถึง กฎหมาย/จรรยาบรรณ	3.35	0.82	ปานกลาง	4.34	0.73	มาก	0.30	2	3.69	1.01	มาก	4.38	0.80	มาก	0.19	2

ตารางที่ 16(ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นแนวคิดด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (I-D)/D	PN _{mo} dified (I-D)/D	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์				
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
10.2	มีผลงานศิลปะ/งานวิชาการหรือการจัดการเรียนรู้ที่เป็นนวัตกรรม	3.41	0.91	ปานกลาง	4.36	0.75	มาก	0.28	3	3.67	1.04	มาก	4.39	0.83	มาก	0.20	1
10.3	กระบวนการหรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถด้านเทคโนโลยีทางศิลปศึกษา	3.32	0.77	ปานกลาง	4.31	0.73	มาก	0.30	2	3.66	0.98	มาก	4.38	0.78	มาก	0.20	1
10.4	กระบวนการหรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีส่วนร่วมพัฒนานวัตกรรมทางศิลปศึกษา	3.27	0.86	ปานกลาง	4.30	0.77	มาก	0.31	1	3.68	0.97	มาก	4.35	0.81	มาก	0.18	3

ตารางที่ 16 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นแนวคิดด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)						
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย				
11.	เนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตร																
11.1	ศิลปะดิจิทัล	2.91	1.00	ปานกลาง	4.10	0.87	มาก	0.41	9	3.37	1.13	ปานกลาง	4.31	0.87	มาก	0.29	4
11.2	เทคโนโลยีทางศิลปศึกษา	3.04	0.92	ปานกลาง	4.16	0.76	มาก	0.37	10	3.42	1.09	ปานกลาง	4.34	0.81	มาก	0.27	6
11.3	ซอฟต์แวร์และการพัฒนาแอปพลิเคชัน	2.04	0.91	น้อย	3.79	1.03	มาก	0.86	1	3.18	1.20	ปานกลาง	4.21	0.93	มาก	0.32	2
11.4	พื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล	2.69	1.01	ปานกลาง	4.02	0.84	มาก	0.49	8	3.31	1.14	ปานกลาง	4.25	0.88	มาก	0.28	5
11.5	การเขียนโปรแกรม (coding) และพัฒนาระบบสารสนเทศ	1.98	0.92	น้อย	3.63	1.08	มาก	0.83	2	3.05	1.30	ปานกลาง	4.13	1.01	มาก	0.35	1
11.6	การออกแบบ/ผลิตสื่อ	3.31	0.97	ปานกลาง	4.26	0.90	มาก	0.29	11	3.62	1.08	มาก	4.40	0.80	มาก	0.22	7

ตารางที่ 16 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นและนวัตกรรมศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{ino} diffed (-D)/D	PN _{ino} diffed (-D)/D	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์				
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
11.7	การจัดการเรียนการสอนศิลปะแบบออนไลน์และออฟไลน์	2.59	1.04	ปานกลาง	4.09	0.84	มาก	0.58	5	3.30	1.15	ปานกลาง	4.25	0.90	มาก	0.29	4
11.8	การออกแบบเว็บไซต์เพื่อการศึกษา	2.41	1.10	น้อย	3.90	1.11	มาก	0.62	3	3.21	1.24	ปานกลาง	4.21	0.92	มาก	0.31	3
11.9	การพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์	2.45	0.99	น้อย	3.95	0.97	มาก	0.61	4	3.19	1.24	ปานกลาง	4.23	0.91	มาก	0.32	2
11.10	การออกแบบและพัฒนานวัตกรรมทางศิลปศึกษา	2.80	1.00	ปานกลาง	4.16	0.93	มาก	0.49	8	3.35	1.16	ปานกลาง	4.30	0.87	มาก	0.28	5
11.11	นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา	2.75	0.94	ปานกลาง	4.12	0.88	มาก	0.50	7	3.32	1.14	ปานกลาง	4.27	0.85	มาก	0.29	4

ตารางที่ 16 (ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นและนวัตกรรมศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต							
		สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)				
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
11.12	กฎหมายและจริยศาสตร์ บรรณทางเทคโนโลยี และนวัตกรรม	2.57	1.06	ปานกลาง	3.95	0.94	มาก	3.31	1.18	ปานกลาง	4.27	0.85	มาก	0.29	4
12.	กิจกรรมการเรียนการสอน/ การจัดการศึกษา เนื้อหา/สาระความรู้														
12.1	การบรรยาย	3.19	0.79	ปานกลาง	3.92	0.95	มาก	3.60	1.03	มาก	4.23	0.86	มาก	0.18	3
12.2	การฝึกปฏิบัติการ	3.33	0.97	ปานกลาง	4.25	0.89	มาก	3.68	1.05	มาก	4.34	0.83	มาก	0.18	3
12.3	การสัมมนา	2.88	0.99	ปานกลาง	4.01	0.91	มาก	3.43	1.12	ปานกลาง	4.21	0.88	มาก	0.23	1
12.4	โครงการ	3.02	0.95	ปานกลาง	4.10	0.90	มาก	3.44	1.10	ปานกลาง	4.21	0.91	มาก	0.22	2
12.5	การเรียนรู้แบบ ผสมผสานโดยบูรณา การเทคโนโลยีดิจิทัล	3.01	0.98	ปานกลาง	4.15	0.86	มาก	3.50	1.09	ปานกลาง	4.29	0.82	มาก	0.23	1
	รวม	2.94	0.42	ปานกลาง	4.13	0.20	มาก	3.48	0.21	ปานกลาง	4.30	0.08	มาก	0.24	

ความคิดเห็นของอาจารย์

จากตารางที่ 16 ความคิดเห็นของอาจารย์ศิลปศึกษาต่อสภาพปัจจุบันของแนวคิดหลักสูตรด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีความรู้ในหลักการของกระบวนการสร้างและพัฒนานวัตกรรมและสามารถสร้างนวัตกรรมทางศิลปศึกษาที่เป็นผลงานศิลปะ งานวิชาการ และการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.51$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีผลงานศิลปะ งานวิชาการ หรือการจัดการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็นนวัตกรรม ($\bar{X} = 3.41$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการออกแบบและผลิตสื่อ ($\bar{X} = 3.31$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการฝึกปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.33$)

ความคิดเห็นของอาจารย์ศิลปศึกษาต่อสภาพพึงประสงค์ของแนวคิดหลักสูตรด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีความรู้ในหลักการของกระบวนการสร้างและพัฒนา นวัตกรรมและสามารถสร้างนวัตกรรมทางศิลปศึกษาที่เป็นผลงานศิลปะ งานวิชาการ และการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.40$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีผลงานศิลปะ งานวิชาการ หรือการจัดการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็นนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.36$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การออกแบบและผลิตสื่อ ($\bar{X} = 4.26$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการฝึกปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.25$)

ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษาพบว่าอาจารย์ศิลปศึกษามีความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษาทุกรายการ โดยมีค่า PNI_{modified} ด้านผลการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 0.25 - 0.37 ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 0.28 - 0.31 ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรอยู่ระหว่าง 0.29 - 0.86 และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้อยู่ระหว่าง 0.23 - 0.39 รายการความต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงสุดด้านผลการเรียนรู้คือสามารถสร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมทางศิลปศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.37$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้คือสามารถระบุวิธีการ หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมทางศิลปศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.31$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรคือซอฟต์แวร์และการพัฒนาแอปพลิเคชัน ($PNI_{\text{modified}} = 0.86$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้คือการสัมมนาและการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล ($PNI_{\text{modified}} = 0.40$)

ความคิดเห็นของบัณฑิต

จากตารางที่ 16 ความคิดเห็นของบัณฑิตศิลปศึกษาต่อสภาพปัจจุบันของแนวคิดหลักสูตรด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีขั้นสูงและสามารถใช้เทคโนโลยีในสร้างผลงานศิลปะ งานวิชาการ และการจัดการเรียนรู้ที่มีความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.78$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีผลงานศิลปะ งานวิชาการ หรือการจัดการเรียนรู้ ที่ถูกสร้างโดยใช้เทคโนโลยีโดยคำนึงถึงกฎหมายและจรรยาบรรณ ($\bar{X} = 3.69$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการออกแบบและผลิตสื่อ ($\bar{X} = 3.62$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการฝึกปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.68$)

ความคิดเห็นของบัณฑิตศิลปศึกษาต่อสภาพพึงประสงค์ของแนวคิดหลักสูตรด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีขั้นสูงและสามารถใช้เทคโนโลยีในสร้างผลงานศิลปะ งานวิชาการ และการจัดการเรียนรู้ที่มีความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.42$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีผลงานศิลปะ งานวิชาการ หรือจัดการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็นนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.39$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการออกแบบและผลิตสื่อ ($\bar{X} = 4.40$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการฝึกปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.34$)

ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษาพบว่าบัณฑิตศิลปศึกษามีความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษาทุกรายการ โดยมีค่า $PNI_{modified}$ ด้านผลการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 0.17 - 0.18 ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ อยู่ระหว่าง 0.18 - 0.20 ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรอยู่ระหว่าง 0.22 - 0.35 และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้อยู่ระหว่าง 0.18 - 0.23 รายการความต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงสุดด้านผลการเรียนรู้คือมีความรู้ในหลักการของกระบวนการสร้างและพัฒนานวัตกรรมและสามารถสร้างนวัตกรรมทางศิลปศึกษาที่เป็นผลงานศิลปะ งานวิชาการ และการจัดการเรียนรู้ และสามารถสร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีทางศิลปศึกษา ($PNI_{modified} = 0.18$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้คือมีผลงานศิลปะ งานวิชาการ หรือจัดการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็นนวัตกรรม และสามารถระบุวิธีการ หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะเพื่อพัฒนานักเรียนให้มี

ความสามารถด้านเทคโนโลยีทางศิลปศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.20$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรคือการเขียนโปรแกรม (coding) และพัฒนาระบบสารสนเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.35$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้คือการสัมมนา และการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล ($PNI_{\text{modified}} = 0.23$)

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นแนวคิดด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			PNI _{mo} dified (-D)/D	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			PNI _{mo} dified (+D)/D		
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			
13.	ผลลัพธ์การเรียนรู้																
13.1	มีความรู้และทักษะทางศิลปศึกษาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนของสถานศึกษา	3.44	0.82	ปานกลาง	4.43	0.73	มาก	0.29	3.73	0.92	มาก	4.36	0.79	มาก	0.17	1	
13.2	สร้างองค์ความรู้และผลิตผลที่มีประโยชน์กับชุมชน ท้องถิ่นของสถาบันการศึกษา	3.42	0.79	ปานกลาง	4.47	0.68	มาก	0.31	3.73	0.95	มาก	4.37	0.78	มาก	0.17	1	
13.3	มีความรัก เห็นคุณค่า และภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.84	0.86	มาก	4.61	0.69	มากที่สุด	0.20	3.98	0.94	มาก	4.46	0.76	มาก	0.12	2	

ตารางที่ 17(ต่อ) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาคศึกษาศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (I-D)/D	PN _{mo} dified (I-D)/D	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์				
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
13.4	ประยุกต์ความรู้ บุคคล ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากร ในท้องถิ่น ชุมชนของตนเพื่อสร้าง งานศิลปะ งานวิชาการ การจัดการเรียนรู้ หรือ การปฏิบัติงานในหน้าที่	3.49	0.82	ปานกลาง	4.46	0.71	มาก	0.28	3	3.73	0.97	มาก	4.36	0.79	มาก	0.17	1
14. 14.1	วิธีผลการเรียนรู้ สามารถสอน/ปฏิบัติ งานในสถานศึกษา/ หน่วยงานในท้องถิ่นได้ เหมาะสมตรงตามความ ต้องการขององค์กร	3.69	0.71	มาก	4.45	0.71	มาก	0.21	4	3.83	0.96	มาก	4.42	0.80	มาก	0.15	5

ตารางที่ 17(ต่อ) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นแนวคิดด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต							
		สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)				
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
14.2	มีผลงานวิชาการหรือ ผลงานศิลปะที่มี ประโยชน์ต่อชุมชน ท้องถิ่นขององค์กร/ สถาบันการศึกษาในเชิง ความรู้ ความงาม หรือ เชิงธุรกิจ	3.39	0.87	ปานกลาง	4.37	0.67	มาก	3.65	1.02	มาก	4.34	0.84	มาก	0.19	2
14.3	มีผลงานศิลปะ หรือ ผลงานวิชาการที่เกิดจาก การนำความรู้ ทรัพยากร บุคคลและ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ชุมชนมาประยุกต์	3.52	0.77	มาก	4.41	0.69	มาก	3.62	1.00	มาก	4.38	0.82	มาก	0.21	1

ตารางที่ 17(ต่อ) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นแนวคิดด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (I-D)/D	PN _{mo} dified (I-D)/D	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์				
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
14.4	สามารถระบุวิธีการ หรือมีผลงานหลักสูตร/ แผนการจัดการเรียนรู้ ศิลปะที่เกิดจากการนำ ความรู้ ทรัพยากร ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ชุมชนมาประยุกต์	3.36	0.77	ปานกลาง	4.37	0.68	มาก	0.30	1	3.68	0.97	มาก	4.36	0.84	มาก	0.18	3
14.5	แสดงออกถึงคุณค่าด้าน ต่างๆ เช่น องค์ความรู้ เนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ออกมาในผลงานศิลปะ งานวิชาการหรือการจัด กิจกรรมการเรียนรู้/ กิจกรรมศิลปวัฒนธรรม	3.54	0.83	มาก	4.42	0.69	มาก	0.25	3	3.77	1.01	มาก	4.39	0.81	มาก	0.16	4

ตารางที่ 17(ต่อ) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาคศึกษาศิลปะเพื่อแก้ปัญหาและท้องถิ่น

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (I-D)/D	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (I-D)/D		
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			
15.	เนื้อหา/สาระความรู้ที่มีหลักการ																
15.1	กิจกรรมศิลปะศึกษาสำหรับชุมชน	3.43	1.04	ปานกลาง	4.40	0.79	มาก	0.28	3.63	1.08	มาก	4.30	0.87	มาก	0.18	6	
15.2	การสร้างกระบวนการเรียนรู้ศิลปะศึกษาในชุมชน	3.43	0.98	ปานกลาง	4.38	0.78	มาก	0.28	3.62	1.05	มาก	4.29	0.87	มาก	0.19	5	
15.3	ศิลปะศึกษากับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม	3.40	0.91	ปานกลาง	4.40	0.79	มาก	0.29	3.71	1.05	มาก	4.32	0.84	มาก	0.16	7	
15.4	ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อการสร้างสรรค	3.27	1.02	ปานกลาง	4.39	0.73	มาก	0.34	3.66	1.10	มาก	4.32	0.88	มาก	0.18	6	
15.5	ศกฺุข่างและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.04	1.08	ปานกลาง	4.25	0.82	มาก	0.40	3.47	1.19	ปานกลาง	4.27	0.85	มาก	0.23	2	

ตารางที่ 17(ต่อ) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นแนวคิดด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			PN _{mo} diffed (I-D)/D	ระดับ		
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย				
15.6	การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	3.12	1.04	ปานกลาง	4.26	0.83	มาก	0.37	4	3.54	1.12	มาก	4.28	0.87	มาก	0.21	4
15.7	เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาที่ยั่งยืน	2.78	1.13	ปานกลาง	4.18	0.95	มาก	0.50	2	3.48	1.15	ปานกลาง	4.25	0.86	มาก	0.22	3
15.8	วิสาหกิจชุมชน	2.49	1.11	น้อย	3.97	0.98	มาก	0.59	1	3.32	1.19	ปานกลาง	4.15	0.96	มาก	0.25	1
16.	กิจกรรมการเรียนรู้ สอน/การจัดการ ศึกษานี้ออก/สาระ ความรู้																
16.1	การบรรยาย	3.34	0.88	ปานกลาง	4.12	0.86	มาก	0.23	4	3.56	1.08	มาก	4.20	0.93	มาก	0.18	4
16.2	การฝึกปฏิบัติ	3.61	1.00	มาก	4.38	0.71	มาก	0.21	5	3.62	1.09	มาก	4.33	0.85	มาก	0.20	3
16.3	การสัมภาษณ์	3.08	1.00	ปานกลาง	4.21	0.79	มาก	0.37	1	3.39	1.17	ปานกลาง	4.18	0.94	มาก	0.23	2
16.4	โครงการ	3.30	0.97	ปานกลาง	4.31	0.80	มาก	0.31	3	3.38	1.16	ปานกลาง	4.20	0.92	มาก	0.24	1
16.5	การศึกษาโดยใช้ สถานที่/ชุมชนเป็นฐาน	3.27	0.91	ปานกลาง	4.41	0.72	มาก	0.35	2	3.47	1.17	ปานกลาง	4.26	0.91	มาก	0.23	2
	รวม	3.33	0.29	ปานกลาง	4.35	0.14	มาก	0.31		3.62	0.16	มาก	4.31	0.08	มาก	0.19	

ความคิดเห็นของอาจารย์

จากตารางที่ 17 ความคิดเห็นของอาจารย์ศิลปศึกษาต่อสภาพปัจจุบันของแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาเพื่อแก้ปัญหาและท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีความรัก เห็นคุณค่า และภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.84$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สามารถสอนหรือปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา/หน่วยงานที่อยู่ในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมตรงตามความต้องการขององค์กร ($\bar{X} = 3.69$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือกิจกรรมศิลปศึกษาสำหรับชุมชน และการสร้างกระบวนการเรียนรู้ศิลปศึกษาในชุมชน ($\bar{X} = 3.43$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการฝึกปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.61$)

ความคิดเห็นของอาจารย์ศิลปศึกษาต่อสภาพพึงประสงค์ของแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาเพื่อแก้ปัญหาและท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีความรัก เห็นคุณค่า และภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.61$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือสามารถสอนหรือปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา/หน่วยงานที่อยู่ในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมตรงตามความต้องการขององค์กร ($\bar{X} = 4.45$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ กิจกรรมศิลปศึกษาสำหรับชุมชน และ ศิลปศึกษากับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.40$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการศึกษาโดยใช้สถานที่/ชุมชนเป็นฐาน ($\bar{X} = 4.41$)

ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาเพื่อแก้ปัญหาและท้องถิ่นพบว่าอาจารย์ศิลปศึกษามีความต้องการจำเป็นในแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาเพื่อแก้ปัญหาและท้องถิ่นทุกรายการ โดยมีค่า $PNI_{modified}$ ด้านผลการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.31 ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 0.21 - 0.30 ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรอยู่ระหว่าง 0.28 - 0.59 และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้อยู่ระหว่าง 0.21 - 0.37 รายการความต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงสุดด้านผลการเรียนรู้คือสามารถสร้างองค์ความรู้และผลิตที่มีประโยชน์กับชุมชน ท้องถิ่นของสถาบันการศึกษา ($PNI_{modified} = 0.31$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้คือสามารถระบุวิธีการ หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่เกิดจากการนำความรู้ ทรัพยากร บุคคลและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ชุมชนมาประยุกต์ ($PNI_{modified} = 0.30$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรคือวิสาหกิจชุมชน ($PNI_{modified} = 0.59$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้คือการสัมมนา ($PNI_{modified} = 0.37$)

ความคิดเห็นของบัณฑิต

จากตารางที่ 17 ความคิดเห็นของบัณฑิตศิลปศึกษาต่อสภาพปัจจุบันของแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีความรัก เห็นคุณค่า และภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.98$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือสามารถสอนหรือปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา/หน่วยงานที่อยู่ในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมตรงตามความต้องการขององค์กร ($\bar{X} = 3.83$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือศิลปศึกษากับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.71$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการฝึกปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.62$)

ความคิดเห็นของบัณฑิตศิลปศึกษาต่อสภาพพึงประสงค์ของแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีความรัก เห็นคุณค่า และภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.46$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือสามารถสอนหรือปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา/หน่วยงานที่อยู่ในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมตรงตามความต้องการขององค์กร ($\bar{X} = 4.42$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือศิลปศึกษากับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม และทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อการสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.32$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการฝึกปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.33$)

ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่นพบว่าบัณฑิตศิลปศึกษามีความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่นทุกรายการ โดยมีค่า PNI_{modified} ด้านผลการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 0.12 - 0.17 ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ อยู่ระหว่าง 0.15 - 0.21 ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรอยู่ระหว่าง 0.16 - 0.25 และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้อยู่ระหว่าง 0.18 - 0.24 รายการความต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงสุดด้านผลการเรียนรู้คือมีความรู้และทักษะทางศิลปศึกษาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนของสถานศึกษา สามารถสร้างองค์ความรู้และผลผลิตที่มีประโยชน์กับชุมชน ท้องถิ่นของสถาบันการศึกษา และสามารถประยุกต์ความรู้ทรัพยากร บุคคลและศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ชุมชนของตนมาใช้ในการสร้างงานศิลปะ งานวิชาการ การจัดการเรียนรู้ หรือการปฏิบัติงานในหน้าที่ ($PNI_{\text{modified}} = 0.17$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้คือมีผลงานศิลปะ หรือผลงานวิชาการ ที่เกิดจากการนำความรู้ ทรัพยากร บุคคลและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ชุมชนมาประยุกต์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.21$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรคือวิสาหกิจชุมชน ($PNI_{\text{modified}} = 0.25$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้คือโครงการ ($PNI_{\text{modified}} = 0.24$)

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นแนวคิดด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต																
		สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			PNI _{no} dified (I-D)/D	SD.	ความหมาย	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			PNI _{no} dified (I-D)/D							
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย				\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย								
17.	ผลการเรียนรู้																							
17.1	มีความรู้และทักษะด้าน การเป็นผู้ประกอบการ การบริหารจัดการเชิง ธุรกิจทางศิลปะและ ศิลปศึกษา	2.70	1.00	ปานกลาง	4.11	0.84	มาก	0.52	1		3.51	1.14	มาก	4.30	0.88	มาก	0.23	1						
17.2	มีความสามารถในการ ประกอบอาชีพต่างๆที่ เกี่ยวข้องกับศิลปะและ ศิลปศึกษานอกเหนือ จากการเป็นครู	3.47	1.00	มาก	4.38	0.78	มาก	0.26	4		3.69	1.05	มาก	4.33	0.83	มาก	0.17	4						
17.3	สามารถสร้างผลงาน วิชาการ หรืองานศิลปะ ซึ่งสามารถพัฒนาไปสู่เชิง พาณิชย์ได้	3.20	0.96	ปานกลาง	4.31	0.78	มาก	0.35	3		3.68	1.07	มาก	4.35	0.82	มาก	0.18	3						

ตารางที่ 18(ต่อ) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นแนวคิดด้านการพัฒนาผู้ประกอบการศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต							
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (I-D)/D	PN _{mo} dified (I-D)/D
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
17.4	สามารถสร้างหลักสูตร และจัดการเรียนรู้ วิชาชีพทางศิลปะและ ศิลปศึกษาให้แก่ผู้เรียน ในระบบและนอกระบบ การศึกษาคือได้	3.10	0.93	ปานกลาง	4.22	0.86	มาก	3.63	1.10	มาก	4.35	0.82	มาก	0.20	2
18.	วิธีวัดผลการเรียนรู้														
18.1	มีผลสัมฤทธิ์หรือผลงาน วิชาการจากการเรียน รายวิชาด้านการเป็น ผู้ประกอบการ การ บริหารจัดการเชิงธุรกิจ ทางศิลปะและ ศิลปศึกษา	2.86	1.04	ปานกลาง	4.07	0.92	มาก	3.48	1.14	ปานกลาง	4.27	0.86	มาก	0.23	2

ตารางที่ 18(ต่อ) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นแนวคิดด้านการพัฒนาผู้ประกอบการศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต							
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (I-D)/D	PN _{mo} dified (I-D)/D
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
18.2	มีประสบการณ์การฝึก ทำงานเชิงธุรกิจตาม องค์กร สถาน ประกอบการเชิงธุรกิจ ด้านศิลปะ/ศิลปศึกษา ในวิชาชีพงานหรือสห กิจศึกษา	2.63	1.16	ปานกลาง	3.99	0.97	มาก	3.40	1.14	ปานกลาง	4.27	0.85	มาก	0.26	1
18.3	มีผลงานวิชาการหรือ ผลงานศิลปะจากการ เรียนรายวิชาทาง วิจิตรศิลป์ ประยุกต์ ศิลป์ และศิลปศึกษาซึ่ง มีศักยภาพพัฒนาไปสู่ เชิงพาณิชย์	3.18	1.08	ปานกลาง	4.19	0.92	มาก	3.51	1.10	มาก	4.27	0.84	มาก	0.22	3

ตารางที่ 18(ต่อ) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นความคิดเห็นด้านการพัฒนาผู้ประกอบการศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (I-D)/D	PN _{mo} dified (I-D)/D	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์				
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
18.4	สามารถระบุวิธีการ หรือมีผลงานเป็น หลักสูตรหรือแผนการ จัดการเรียนรู้ที่สร้าง วิชาชีพทางศิลปะและ ศิลปศึกษาให้แก่ผู้เรียน ทั้งในและนอกระบบ การศึกษา	2.95	1.02	ปานกลาง	4.08	0.89	มาก	0.38	3	3.49	1.08	ปานกลาง	4.26	0.88	มาก	0.22	3
19.	เนื้อหา/สาระความรู้ที่ มีในหลักสูตร																
19.1	การออกแบบและ พัฒนาของที่ระลึก/ ผลิตภัณฑ์ชุมชน	3.08	1.06	ปานกลาง	4.14	0.87	มาก	0.34	10	3.47	1.16	ปานกลาง	4.23	0.90	มาก	0.22	9
19.2	อาชีพศิลปศึกษา	2.37	1.07	น้อย	3.87	0.96	มาก	0.63	5	3.30	1.25	ปานกลาง	4.15	0.96	มาก	0.26	5
19.3	โรงเรียนสอนศิลปะและ ออกแบบ	2.65	1.11	ปานกลาง	3.99	0.92	มาก	0.51	7	3.43	1.22	ปานกลาง	4.18	0.94	มาก	0.22	9

ตารางที่ 18(ต่อ) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นแนวคิดด้านการพัฒนาผู้ประกอบการศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{ino} dified (I-D)/D	ร้อยละ	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{ino} dified (I-D)/D	ร้อยละ
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
19.4	การบริหารจัดการทางศิลปะ	2.71	1.02	ปานกลาง	4.08	0.83	มาก	0.51	7	3.40	1.20	ปานกลาง	4.23	0.93	มาก	0.24	7
19.5	เศรษฐกิจสร้างสรรค์	2.49	1.07	ปานกลาง	4.01	0.94	มาก	0.61	6	3.24	1.24	ปานกลาง	4.11	0.96	มาก	0.27	4
19.6	บริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์	2.16	1.02	น้อย	3.72	1.01	มาก	0.72	2	3.17	1.24	ปานกลาง	4.06	1.01	มาก	0.28	3
19.7	การตลาด/ธุรกิจ online	2.27	0.98	น้อย	3.81	1.00	มาก	0.68	4	3.18	1.26	ปานกลาง	4.12	0.99	มาก	0.30	2
19.8	การเงินและบัญชี	2.05	0.96	น้อย	3.67	1.03	มาก	0.79	1	3.07	1.28	ปานกลาง	4.07	1.00	มาก	0.33	1
19.9	การเป็นผู้ประกอบการ	2.32	1.01	น้อย	3.93	0.94	มาก	0.69	3	3.18	1.28	ปานกลาง	4.08	0.93	มาก	0.28	3
19.10	การศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ/โครงการ	3.10	1.15	ปานกลาง	4.22	0.84	มาก	0.36	9	3.37	1.20	ปานกลาง	4.14	0.96	มาก	0.23	8
19.11	การฝึกงาน/สหกิจศึกษา	2.85	1.24	ปานกลาง	4.00	1.03	มาก	0.40	8	3.28	1.28	ปานกลาง	4.11	0.99	มาก	0.25	6

ตารางที่ 18(ต่อ) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นแนวคิดด้านการพัฒนาผู้ประกอบการศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต								
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (I-D)/D	PN _{mo} dified (I-D)/D	
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			
20.	กิจกรรมการเรียนรู้ สอน/การจัดการศึกษา เนื้อหา/สาระความรู้ ด้านการพัฒนาผู้ ประกอบการ ศิลปศึกษา															
20.1	การบรรยาย	2.80	1.02	ปานกลาง	3.90	0.98	มาก	3.36	1.22	ปานกลาง	4.07	0.99	มาก	0.21	3	
20.2	การฝึกปฏิบัติการ	2.88	1.06	ปานกลาง	4.12	0.94	มาก	3.37	1.23	ปานกลาง	4.14	0.97	มาก	0.23	2	
20.3	การสัมมนา	2.67	1.04	ปานกลาง	3.93	1.00	มาก	3.23	1.22	ปานกลาง	4.06	0.97	มาก	0.26	1	
20.4	โครงการ	2.87	1.09	ปานกลาง	4.04	0.96	มาก	3.26	1.23	ปานกลาง	4.11	0.95	มาก	0.26	1	
20.5	สหกิจศึกษาด้านศิลปะ/ การฝึกงานศิลปศึกษา ตามองค์กร สถาน ประกอบการ สถาบันการศึกษา	2.75	1.17	ปานกลาง	4.02	1.0.	มาก	3.28	1.25	ปานกลาง	4.14	0.97	มาก	0.26	1	
	รวม	2.75	0.35	ปานกลาง	4.03	0.17	มาก	3.37	0.16	ปานกลาง	4.18	0.10	มาก	0.24		

ความคิดเห็นของอาจารย์

จากตารางที่ 18 ความคิดเห็นของอาจารย์ศิลปศึกษาต่อสภาพปัจจุบันของแนวคิดหลักสูตรด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีความสามารถในการประกอบอาชีพต่างๆที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและศิลปศึกษานอกจากการเป็นครู ($\bar{X} = 3.47$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีผลงานวิชาการหรือผลงานศิลปะจากการเรียนรายวิชาทางทางจิตรศิลป์ ประยุกต์ศิลป์ และศิลปศึกษาซึ่งมีศักยภาพพัฒนาไปสู่เชิงพาณิชย์ ($\bar{X} = 3.18$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ/โครงการ ($\bar{X} = 3.04$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือฝึกปฏิบัติการ ($\bar{X} = 2.88$)

ความคิดเห็นของอาจารย์ศิลปศึกษาต่อสภาพพึงประสงค์ของแนวคิดหลักสูตรด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีความสามารถในการประกอบอาชีพต่างๆที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและศิลปศึกษานอกจากการเป็นครู ($\bar{X} = 4.38$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีผลงานวิชาการหรือผลงานศิลปะจากการเรียนรายวิชาทางทางจิตรศิลป์ ประยุกต์ศิลป์ และศิลปศึกษาซึ่งมีศักยภาพพัฒนาไปสู่เชิงพาณิชย์ ($\bar{X} = 4.19$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ/โครงการ ($\bar{X} = 4.18$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือฝึกปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.12$)

ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษาพบว่าอาจารย์ศิลปศึกษามีความต้องการจำเป็นในแนวคิดหลักสูตรด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษาทุกรายการโดยมีค่า $PNI_{modified}$ ด้านผลการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 0.26 - 0.52 ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ อยู่ระหว่าง 0.32 - 0.52 ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรอยู่ระหว่าง 0.34 - 0.79 และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้อยู่ระหว่าง 0.39 - 0.47 รายการความต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงสุดด้านผลการเรียนรู้คือมีความรู้และทักษะด้านการเป็นผู้ประกอบการ การบริหารจัดการเชิงธุรกิจทางศิลปะและศิลปศึกษา ($PNI_{modified} = 0.52$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้คือมีประสบการณ์การฝึกทำงานเชิงธุรกิจตามองค์กรสถานประกอบการเชิงธุรกิจด้านศิลปะ/ศิลปศึกษาในวิชาฝึกงานหรือสหกิจศึกษา ($PNI_{modified} = 0.52$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรคือการเงินและบัญชี ($PNI_{modified} = 0.79$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้คือการสัมมนา ($PNI_{modified} = 0.47$)

ความคิดเห็นของบัณฑิต

จากตารางที่ 18 ความคิดเห็นของบัณฑิตศิลปศึกษาต่อสภาพปัจจุบันของแนวคิดหลักสูตรด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีความสามารถในการประกอบอาชีพต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและศิลปศึกษานอกจากการเป็นครู ($\bar{X} = 3.69$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีผลงานวิชาการหรือผลงานศิลปะจากการเรียนรายวิชาทางทางวิจิตรศิลป์ ประยุกต์ศิลป์ และศิลปศึกษาซึ่งมีศักยภาพพัฒนาไปสู่เชิงพาณิชย์ ($\bar{X} = 3.51$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการออกแบบและพัฒนาของที่ระลึก/ผลิตภัณฑ์ชุมชน ($\bar{X} = 3.47$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการฝึกปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.37$)

ความคิดเห็นของบัณฑิตศิลปศึกษาต่อสภาพพึงประสงค์ของแนวคิดหลักสูตรด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือสามารถสร้างผลงานวิชาการ หรืองานศิลปะซึ่งสามารถพัฒนาไปสู่เชิงพาณิชย์ได้ และสามารถสร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้วิชาชีพอทางศิลปะและศิลปศึกษาให้แก่ผู้เรียนในระบบและนอกระบบการศึกษาได้ ($\bar{X} = 4.35$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีผลสัมฤทธิ์หรือผลงานวิชาการจากการเรียนรายวิชาด้านการเป็นผู้ประกอบการ การบริหารจัดการเชิงธุรกิจทางศิลปะและศิลปศึกษา มีประสบการณ์การฝึกทำงานเชิงธุรกิจตามองค์กร สถานประกอบการเชิงธุรกิจด้านศิลปะ/ศิลปศึกษาในวิชาฝึกงานหรือสหกิจศึกษา และมีผลงานวิชาการหรือผลงานศิลปะจากการเรียนรายวิชาทางทางวิจิตรศิลป์ ประยุกต์ศิลป์ และศิลปศึกษาซึ่งมีศักยภาพพัฒนาไปสู่เชิงพาณิชย์ ($\bar{X} = 4.27$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการออกแบบและพัฒนาของที่ระลึก/ผลิตภัณฑ์ชุมชน และการบริหารจัดการทางศิลปะ ($\bar{X} = 4.23$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการฝึกปฏิบัติการ และ สหกิจศึกษา ด้านศิลปะ/การฝึกงานศิลปศึกษาตามองค์กร สถานประกอบการ สถาบันการศึกษา ($\bar{X} = 4.14$)

ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษาพบว่าบัณฑิตศิลปศึกษามีความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษาทุกรายการ โดยมีค่า $PNI_{modified}$ ด้านผลการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 0.17 - 0.23 ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ อยู่ระหว่าง 0.22 - 0.26 ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรอยู่ระหว่าง 0.22 - 0.33 และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้อยู่ระหว่าง 0.21 - 0.26 รายการความต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงสุดด้านผลการเรียนรู้คือมีความรู้และทักษะด้านการเป็นผู้ประกอบการ การบริหารจัดการเชิงธุรกิจทางศิลปะและศิลปศึกษา ($PNI_{modified} = 0.23$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้คือมีประสบการณ์การฝึกทำงานเชิงธุรกิจตามองค์กร

สถานประกอบการเชิงธุรกิจด้านศิลปะ/ศิลปศึกษาในวิชาฝึกงานหรือสหกิจศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.26$)
ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรคือการเงินและบัญชี ($PNI_{\text{modified}} = 0.33$) และด้านกิจกรรม
การเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้คือการสัมมนา โครงการ และสหกิจศึกษา
ด้านศิลปะ/การฝึกงานศิลปศึกษาตามองค์กร สถานประกอบการ สถาบันการศึกษา (Workplace-
based Learning) ($PNI_{\text{modified}} = 0.26$)

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นแนวคิดด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต							
		สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			PN _{no} ^{dified} (I-D)/D	PN _{no} ^{dified} (I-D)/D
\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.		
21.	ผลการเรียนรู้ เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามความสนใจส่วนบุคคลของผู้เรียนซึ่งเกิดจากการเรียนแบบกำกับ/ชี้นำตนเอง เช่น เชี่ยวชาญด้านจิตรกรรม กราฟิกดีไซน์ ศิลปะไทย ศิลปะเด็ก ประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นต้น	3.64	0.89	มาก	4.49	0.71	มาก	3.80	0.97	มาก	4.43	0.79	มาก	0.17	1
21.1															
21.2	สามารถสร้างผลงานวิชาการและผลงานศิลปะได้ตามความเชี่ยวชาญของตน	3.85	0.86	มาก	4.51	0.75	มาก	3.91	0.98	มาก	4.44	0.81	มาก	0.14	3

ตารางที่ 19(ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นแนวคิดด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (I-D)/D	PN _{mo} dified (I-D)/D	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์				
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
21.3	สามารถนำความ เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ของตนไปสร้างหลักสูตร และจัดการเรียนรู้	3.59	0.86	มาก	4.41	0.77	มาก	0.23	1	3.85	0.93	มาก	4.44	0.80	มากที่สุด	0.15	2
22.	วิจัยผลการเรียนรู้																
22.1	สามารถระบุถึงและมี ผลงานวิชาการที่แสดง ความรู้เชิงลึกจากการ เรียนกลุ่มวิชาเฉพาะซึ่ง ผู้เรียนได้เลือกเรียนด้วย ตนเอง เช่น กลุ่มวิชา จิตกรรมขั้นสูง ออกแบบกราฟิกขั้นสูง การวิจัยประวัติศาสตร์ ศิลป์ ศิลปะไทยขั้นสูง ศิลปะเด็ก เป็นต้น	3.48	0.90	ปานกลาง	4.39	0.73	มาก	0.26	1	3.76	0.94	มาก	4.39	0.77	มาก	0.17	2

ตารางที่ 19(ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นแนวคิดด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (I-D)/D	PN _{mo} dified (I-D)/D		
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย				
	23.1.1 กลุ่มวิชา จิตรกรรมชั้นสูง	3.29	1.11	ปานกลาง	4.22	0.88	มาก	0.28	9	3.68	1.06	มาก	4.38	0.85	มาก	0.19	5
	23.1.2 กลุ่มวิชาศิลปะ ไทยชั้นสูง	3.01	1.17	ปานกลาง	4.19	0.91	มาก	0.39	7	3.60	1.08	มาก	4.33	0.86	มาก	0.20	4
	23.1.3 กลุ่มวิชา ประวัติศาสตร์ศิลป์	3.08	1.06	ปานกลาง	4.20	0.86	มาก	0.36	8	3.70	1.05	มาก	4.40	0.82	มาก	0.18	6
	23.1.4 กลุ่มวิชา ทฤษฎีศิลป์	3.00	1.05	ปานกลาง	4.19	0.85	มาก	0.40	6	3.71	1.05	มาก	4.39	0.82	มาก	0.18	6
	23.1.5 กลุ่มวิชา ออกแบบกราฟิกขั้นสูง	2.86	1.06	ปานกลาง	4.10	0.93	มาก	0.43	5	3.53	1.09	มาก	4.37	0.83	มาก	0.24	2
	23.1.6 กลุ่มวิชา ศิลปกรรมบำบัด	2.46	1.19	น้อย	3.95	1.04	มาก	0.61	2	3.52	1.10	มาก	4.36	0.82	มาก	0.24	2
	23.1.7 กลุ่มวิชาศิลปะ เด็ก	2.77	1.05	ปานกลาง	4.20	0.90	มาก	0.52	4	3.70	1.07	มาก	4.38	0.82	มาก	0.18	6

ตารางที่ 19(ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นแนวคิดด้านศิลปะศึกษาตามศักยภาพบุคคล

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (I-D)/D	PN _{mo} dified (I-D)/D	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์				
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
	23.1.8 กลุ่มวิชา พาณิชย์ศิลป์/ อุตสาหกรรมศิลป์	2.61	1.10	ปานกลาง	4.00	0.97	มาก	0.53	3	3.50	1.10	มาก	4.32	0.87	มาก	0.23	3
	23.1.9 กลุ่มแอนิเมชัน	2.30	1.06	น้อย	3.89	1.03	มาก	0.69	1	3.24	1.26	ปานกลาง	4.28	0.91	มาก	0.32	1
24.	กิจกรรมการเรียนรู้ สอน/การจัดการศึกษา เนื้อหา/สาระความรู้ ด้านศิลปศึกษาตาม ศักยภาพบุคคล																
24.1	บรรยาย	3.23	0.92	ปานกลาง	3.98	1.00	มาก	0.23	4	3.65	1.01	มาก	4.27	0.88	มาก	0.17	5
24.2	ฝึกปฏิบัติ	3.69	1.06	มาก	4.39	0.81	มาก	0.19	6	3.80	0.99	มาก	4.41	0.80	มาก	0.16	6
24.3	การสัมมนา	3.20	1.04	ปานกลาง	4.12	0.88	มาก	0.29	2	3.47	1.10	ปานกลาง	4.23	0.92	มาก	0.22	1
24.4	โครงการ	3.38	1.11	ปานกลาง	4.22	0.90	มาก	0.25	3	3.51	1.10	มาก	4.26	0.88	มาก	0.21	2

ตารางที่ 19(ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นแนวคิดด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} diffed (I-D)/D	PN _{mo} diffed (I-D)/D	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์				
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
24.5	การเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalized Learning)	3.51	1.05	ปานกลาง	4.28	0.90	มาก	0.22	5	3.62	1.05	มาก	4.32	0.84	มาก	0.19	4
24.6	จัดการศึกษารูปแบบ วิชาเลือกวิชาเอก เฉพาะทางกลุ่มต่างๆ	3.23	1.04	ปานกลาง	4.16	0.98	มาก	0.29	2	3.64	1.05	มาก	4.38	0.83	มาก	0.20	3
24.7	สามารถเลือกเรียนวิชา นอกหลักสูตรทั้งในและ ต่างคณะบางรายวิชาที่ เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิชาเอก เฉพาะทาง	3.09	1.13	ปานกลาง	4.11	0.96	มาก	0.33	1	3.65	1.08	มาก	4.35	0.84	มาก	0.19	4
	รวม	3.21	0.41	ปานกลาง	4.22	0.17	มาก	0.31		3.64	0.15	มาก	4.36	0.06	มาก	0.20	3.64

ความคิดเห็นของอาจารย์

จากตารางที่ 19 ความคิดเห็นของอาจารย์ศิลปศึกษาต่อสภาพปัจจุบันของแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือสามารถสร้างผลงานวิชาการและผลงานศิลปะได้ตามความเชี่ยวชาญของตน ($\bar{X} = 3.85$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีผลงานศิลปะและผลงานวิชาการที่แสดงถึงความเชี่ยวชาญและความต้องการเฉพาะทางของตน ($\bar{X} = 3.75$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ/โครงการงาน ($\bar{X} = 3.35$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการฝึกปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.69$)

ความคิดเห็นของอาจารย์ศิลปศึกษาต่อสภาพพึงประสงค์ของแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือสามารถสร้างผลงานวิชาการและผลงานศิลปะได้ตามความเชี่ยวชาญของตน ($\bar{X} = 4.51$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีผลงานศิลปะและผลงานวิชาการที่แสดงถึงความเชี่ยวชาญและความต้องการเฉพาะทางของตน ($\bar{X} = 4.45$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือกลุ่มวิชาจิตรกรรมชั้นสูง ($\bar{X} = 4.22$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการฝึกปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.39$)

ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคลพบว่าอาจารย์ศิลปศึกษามีความต้องการจำเป็นในแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคลทุกรายการ โดยมีค่า $PNI_{modified}$ ด้านผลการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 0.17 - 0.23 ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ อยู่ระหว่าง 0.19 - 0.26 ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรอยู่ระหว่าง 0.25 - 0.69 และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้อยู่ระหว่าง 0.19 - 0.33 รายการความต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงสุดด้านผลการเรียนรู้คือเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามความสนใจส่วนบุคคลของผู้เรียนซึ่งเกิดภายใต้การเรียนแบบการกำกับ/ชี้นำตนเอง (Personalization) เช่น เชี่ยวชาญในด้านจิตรกรรม กราฟิกดีไซน์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะไทย ศิลปะเด็ก เป็นต้น และสามารถนำความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของตนมาใช้สร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.23$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้คือสามารถระบุถึง และมีผลงานวิชาการที่แสดงถึงองค์ความรู้เชิงลึกจากการเรียนกลุ่มวิชาเฉพาะซึ่งผู้เรียนได้เลือกเรียนด้วยตนเอง เช่น กลุ่มวิชาจิตรกรรมชั้นสูง ออกแบบกราฟิกชั้นสูง การวิจัยทางประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะไทยชั้นสูง การสอนศิลปะเด็ก เป็นต้น ($PNI_{modified} = 0.26$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรคือวิชาเลือกกลุ่มอนิเมชัน ($PNI_{modified} = 0.69$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้คือ

สามารถเลือกเรียนวิชานอกหลักสูตรทั้งในและต่างคณะบางรายวิชาที่เกี่ยวกับกลุ่มวิชาเอกเฉพาะทาง ($PNI_{\text{modified}} = 0.33$)

ความคิดเห็นของบัณฑิต

จากตารางที่ 19 ความคิดเห็นของบัณฑิตศิลปศึกษาต่อสภาพปัจจุบันของแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือสามารถสร้างผลงานวิชาการและผลงานศิลปะ ได้ตามความเชี่ยวชาญของตน ($\bar{X} = 3.91$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีผลงานศิลปะหรือผลงานวิชาการที่แสดงถึงความเชี่ยวชาญและความต้องการเฉพาะทางของตน ($\bar{X} = 3.77$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือเลือกเรียนกลุ่มวิชาเอกเฉพาะทางเพื่อสร้างความชำนาญเฉพาะด้าน กลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ ($\bar{X} = 3.71$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการฝึกปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.80$)

ความคิดเห็นของบัณฑิตศิลปศึกษาต่อสภาพพึงประสงค์ของแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคลมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือสามารถสร้างผลงานวิชาการและผลงานศิลปะ ได้ตามความเชี่ยวชาญของตน และสามารถนำความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของตนมาใช้สร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.44$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือสามารถระบุถึง หรือมีผลงานวิชาการที่แสดงถึงองค์ความรู้เชิงลึกจากการเรียนกลุ่มวิชาเฉพาะซึ่งผู้เรียนได้เลือกเรียนด้วยตนเอง เช่น กลุ่มวิชาจิตรกรรมชั้นสูง ออกแบบกราฟิกชั้นสูง การวิจัยทางประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะไทยชั้นสูง การสอนศิลปะเด็ก เป็นต้น และมีผลงานศิลปะหรือผลงานวิชาการที่แสดงถึงความเชี่ยวชาญและความต้องการเฉพาะทางของตน ($\bar{X} = 4.39$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือเลือกเรียนกลุ่มวิชาเอกเฉพาะทางเพื่อสร้างความชำนาญเฉพาะด้าน กลุ่มวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ($\bar{X} = 4.40$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการฝึกปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.41$)

ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคลพบว่าบัณฑิตศิลปศึกษามีความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคลทุกรายการ โดยมีค่า PNI_{modified} ด้านผลการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 0.14 - 0.17 ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ อยู่ระหว่าง 0.16 - 0.18 ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรอยู่ระหว่าง 0.18 - 0.32 และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้อยู่ระหว่าง 0.16 - 0.22 รายการความต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงสุดด้านผลการเรียนรู้คือเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามความสนใจส่วนบุคคลของผู้เรียนซึ่งเกิดภายใต้การเรียนแบบการกำกับ/ชี้นำตนเอง เช่น เชี่ยวชาญในด้านจิตรกรรม กราฟิกดีไซน์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะไทย ศิลปะเด็ก เป็นต้น

($PNI_{\text{modified}} = 0.17$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้คือสามารถระบุวิธีการ หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่ผู้เรียนเชี่ยวชาญ ($PNI_{\text{modified}} = 0.18$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรคือเลือกเรียนกลุ่มวิชาเอกเฉพาะทางเพื่อสร้างความชำนาญเฉพาะด้าน กลุ่มอนิเมชัน ($PNI_{\text{modified}} = 0.32$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้คือการสัมมนา และโครงการ ($PNI_{\text{modified}} = 0.22$)

ตารางที่ 20(ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องกรจำเป็นแนวคิดหลักสูตรด้านศึกษาศาสตร์ศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต							
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์				
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
25.3	สามารถสร้างหลักสูตร และจัดการเรียนรู้ด้วย รูปแบบการ บูรณาการศิลปะร่วมกับ ศาสตร์อื่นเพื่อให้ผู้เรียน เกิดความเข้าใจในศาสตร์ อื่นที่ร่วมบูรณาการดีขึ้น	2.93	1.03	ปานกลาง	4.25	0.89	มาก	3.63	0.97	มาก	4.34	0.81	มาก	0.20	2
26.	วิธีผลการเรียนรู้														
26.1	มีผลงานวิชาการและงาน สร้างสรรค์ในศาสตร์อื่นๆ นอกเหนือจากศิลปะ	2.84	1.08	ปานกลาง	4.03	0.98	มาก	3.52	1.08	มาก	4.28	0.85	มาก	0.22	1

ตารางที่ 20(ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นแนวคิดหลักสูตรด้านศึกษาศาสตร์ศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (I-D)/D	PN _{mo} dified (I-D)/D	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์				
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
26.2	กระบวนการและมีผลผลิตหรือนวัตกรรมเป็นงานศิลปะ วิชาการหรือการจัดการเรียนรู้ซึ่งใช้การบูรณาการความรู้ศิลปศึกษาศาสตร์อื่นเช่นนาฏศิลป์ ดนตรี ภาพยนตร์ มัลติมีเดีย คหกรรมหรือศาสตร์อื่น	2.79	1.03	ปานกลาง	4.07	0.95	มาก	0.46	1	3.56	1.01	มาก	4.30	0.83	มาก	0.21	2
26.3	กระบวนการหรือมีผลงานเป็นหลักสูตร/แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการบูรณาการศิลปะกับศาสตร์อื่นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจศาสตร์ที่ร่วมบูรณาการขึ้น	2.85	1.04	ปานกลาง	4.09	0.99	มาก	0.44	2	3.59	1.04	มาก	4.30	0.84	มาก	0.20	3

ตารางที่ 20(ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นแนวคิดหลักสูตรด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต										
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (I-D)/D	PN _{mo} dified (I-D)/D	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์					
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			
27.	เนื้อหา/สาระความรู้ มีวิชาโทต่างๆ ให้เลือก เรียนตั้งแต่ต่อไปนี้																	
27.1	27.1.1 วิชาโทดนตรี และนาฏศิลป์	1.80	1.07	น้อย	3.41	1.33	ปานกลาง	0.89	1	3.21	1.28	ปานกลาง	4.02	1.07	มาก	0.25	4	
	27.1.2 วิชาโท มัลติมีเดีย	1.82	0.97	น้อย	3.40	1.30	ปานกลาง	0.87	3	3.20	1.25	ปานกลาง	4.10	1.01	มาก	0.28	2	
	27.1.3 วิชาโท ภาพยนตร์และการผลิต สื่อ	1.78	0.99	น้อย	3.34	1.23	ปานกลาง	0.88	2	3.18	1.29	ปานกลาง	4.15	0.97	มาก	0.31	1	
	27.1.4 วิชาโทคหกรรม ศาสตร์	1.68	0.95	น้อย	3.12	1.31	ปานกลาง	0.86	4	3.11	1.32	ปานกลาง	3.96	1.09	มาก	0.27	3	
27.2	การศึกษาศิลปะภายใต้ การนิเทศ/โครงการ	2.89	1.27	ปานกลาง	3.84	1.16	มาก	0.33	5	3.51	1.10	มาก	4.26	0.88	มาก	0.21	5	

ตารางที่ 20(ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นแนวคิดหลักสูตรด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต										
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PNI _{no} dified (I-D)/D	PNI _{no} dified (I-D)/D	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์					
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			
28.	กิจกรรมการเรียนรู้ สอน/การจัดการศึกษา เนื้อหา/สาระความรู้ ด้านสหศาสตร์ ศิลปศึกษา																	
28.1	การบรรยาย	2.68	1.00	ปานกลาง	3.75	1.09	มาก	0.40	6	3.44	1.15	ปานกลาง	4.15	0.95	มาก	0.21	3	
28.2	การฝึกอบรมปฏิบัติการ	2.76	1.13	ปานกลาง	3.92	1.10	มาก	0.42	5	3.57	1.10	มาก	4.27	0.87	มาก	0.20	4	
28.3	การสัมมนา	2.47	1.05	น้อย	3.65	1.12	มาก	0.48	3	3.35	1.21	ปานกลาง	4.10	0.97	มาก	0.22	2	
28.4	โครงการ	2.57	1.09	ปานกลาง	3.74	1.12	มาก	0.46	4	3.38	1.19	ปานกลาง	4.14	0.95	มาก	0.22	2	
28.5	โครงสร้างหลักสูตรเป็น วิชาเอก-โท โดย ศิลปศึกษาเป็นวิชาเอก และเลือกเรียนศาสตร์อื่น เป็นวิชาโท	2.16	1.19	น้อย	3.53	1.22	มาก	0.63	1	3.40	1.24	ปานกลาง	4.21	0.96	มาก	0.24	1	

ตารางที่ 20(ต่อ) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นแนวคิดหลักสูตรด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษา

ที่	รายการ	อาจารย์						บัณฑิต									
		สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์			PN _{mo} dified (I-D)/D	PN _{mo} dified (I-D)/D	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์				
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย			\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
28.6	สามารถเลือกเรียนวิชา นอกหลักสูตรทั้งในและ ต่างคณะบางรายวิชาที่ เกี่ยวกับวิชาโท	2.34	1.30	น้อย	3.62	1.19	มาก	0.55	2	3.39	1.22	ปานกลาง	4.22	0.93	มาก	0.24	1
	รวม	2.49	0.47	น้อย	3.78	0.34	มาก	0.29		3.42	0.17	ปานกลาง	4.20	0.12	มาก	0.23	

ความคิดเห็นของอาจารย์

จากตารางที่ 20 ความคิดเห็นของอาจารย์ศิลปศึกษาต่อสภาพปัจจุบันของแนวคิดหลักสูตรด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.49$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีความรู้และทักษะในศาสตร์อื่นนอกเหนือจากศิลปะซึ่งอาจเป็นประโยชน์ในลักษณะการศึกษาแบบบูรณาการข้ามศาสตร์ (transdisciplinary integration) ร่วมกับศิลปศึกษา ($\bar{X} = 3.02$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือสามารถระบุวิธีการ หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการบูรณาการศิลปะร่วมกับศาสตร์อื่นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในศาสตร์อื่นที่ร่วมบูรณาการดีขึ้นโดยใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือ ($\bar{X} = 2.85$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ/โครงการ ($\bar{X} = 2.89$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการศึกษาปฏิบัติ ($\bar{X} = 2.76$)

ความคิดเห็นของอาจารย์ศิลปศึกษาต่อสภาพพึงประสงค์ของแนวคิดหลักสูตรด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือสามารถสร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการบูรณาการศิลปะร่วมกับศาสตร์อื่นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในศาสตร์อื่นที่ร่วมบูรณาการดีขึ้น ($\bar{X} = 4.25$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือสามารถระบุวิธีการ หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการบูรณาการศิลปะร่วมกับศาสตร์อื่นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในศาสตร์อื่นที่ร่วมบูรณาการดีขึ้นโดยใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือ ($\bar{X} = 4.09$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ/โครงการ ($\bar{X} = 3.84$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่มากที่สุดคือการศึกษาปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.92$)

ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษาพบว่าอาจารย์ศิลปศึกษามีความต้องการจำเป็นในแนวคิดหลักสูตรด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษาทุกรายการ โดยมีค่า PNI_{modified} ด้านผลการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 0.40 - 0.45 ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 0.42 - 0.46 ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรอยู่ระหว่าง 0.33 - 0.89 และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้อยู่ระหว่าง 0.40 - 0.63 รายการความต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงสุดด้านผลการเรียนรู้คือสามารถสร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการบูรณาการศิลปะร่วมกับศาสตร์อื่นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในศาสตร์อื่นที่ร่วมบูรณาการดีขึ้น ($PNI_{\text{modified}} = 0.45$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้คือสามารถระบุวิธีการและมีผลผลิตหรือนวัตกรรมที่เป็นผลงานศิลปะ งานวิชาการ หรือการจัดการเรียนรู้ซึ่งมาจากการบูรณาการความรู้ทางศิลปศึกษากับศาสตร์อื่นๆ (transdisciplinary integration) เช่น ดนตรีและนาฏศิลป์ มัลติมีเดีย ภาพยนตร์และการผลิตสื่อ คหกรรมศาสตร์ หรือศาสตร์อื่นๆ ($PNI_{\text{modified}} = 0.46$) ด้านเนื้อหา/สาระ

ความรู้ที่มีในหลักสูตรคือวิชาโทดนตรีและนาฏศิลป์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.89$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้คือโครงสร้างหลักสูตรเป็นวิชาเอก-โท โดยศิลปศึกษาเป็นวิชาเอกและเลือกเรียนศาสตร์อื่นเป็นวิชาโท ($PNI_{\text{modified}} = 0.63$)

ความคิดเห็นของบัณฑิต

จากตารางที่ 20 ความคิดเห็นของบัณฑิตศิลปศึกษาต่อสภาพปัจจุบันของแนวคิดหลักสูตรด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีความรู้และทักษะในศาสตร์อื่นนอกเหนือจากศิลปะซึ่งอาจเป็นประโยชน์ในลักษณะการศึกษาแบบบูรณาการข้ามศาสตร์ (transdisciplinary integration) ร่วมกับศิลปศึกษา ($\bar{X} = 3.66$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือสามารถระบุวิธีการ หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการบูรณาการศิลปะร่วมกับศาสตร์อื่นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในศาสตร์อื่นที่ร่วมบูรณาการดีขึ้นโดยใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือ ($\bar{X} = 3.59$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือวิชาโทดนตรีและนาฏศิลป์ ($\bar{X} = 3.21$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการฝึกปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.57$)

ความคิดเห็นของบัณฑิตศิลปศึกษาต่อสภาพพึงประสงค์ของแนวคิดหลักสูตรด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) โดยความเห็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีความรู้และทักษะในศาสตร์อื่นนอกเหนือจากศิลปะซึ่งอาจเป็นประโยชน์ในลักษณะการศึกษาแบบบูรณาการข้ามศาสตร์ (transdisciplinary integration) ร่วมกับศิลปศึกษา ($\bar{X} = 4.36$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือสามารถระบุวิธีการและมีผลผลิตหรือนวัตกรรมที่เป็นผลงานศิลปะงานวิชาการ หรือการจัดการเรียนรู้ซึ่งมาจากการบูรณาการความรู้ทางศิลปศึกษากับศาสตร์อื่นๆ (transdisciplinary integration) เช่น ดนตรีและนาฏศิลป์ มัลติมีเดีย ภาพยนตร์และการผลิตสื่อคหกรรมศาสตร์ หรือศาสตร์อื่นๆ และสามารถระบุวิธีการ หรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการบูรณาการศิลปะร่วมกับศาสตร์อื่นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในศาสตร์อื่นที่ร่วมบูรณาการดีขึ้นโดยใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือ ($\bar{X} = 4.30$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือวิชาโทภาพยนตร์และการผลิตสื่อ ($\bar{X} = 4.15$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการฝึกปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.27$)

ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษาพบว่าบัณฑิตศิลปศึกษาที่มีความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษาทุกรายการ โดยมีค่า PNI_{modified} ด้านผลการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 0.19 - 0.21 ด้านวิธีวัดผล

การเรียนรู้ อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.22 ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรอยู่ระหว่าง 0.25 - 0.31 และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.24 รายการความต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงสุดด้านผลการเรียนรู้คือเข้าใจหลักการ และสามารถบูรณาการความรู้และทักษะที่เรียนรู้จากศาสตร์ต่างสาขา (transdisciplinary integration) เช่น ดนตรีและนาฏศิลป์ มัลติมีเดีย ภาพยนตร์และการผลิตสื่อ คหกรรมศาสตร์ หรือศาสตร์อื่นๆ มาใช้ประโยชน์ในการสร้างผลงานศิลปะ งานวิชาการ หรือจัดการเรียนรู้ (PNI_{modified} = 0.21) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้คือ มีผลงานวิชาการและงานสร้างสรรค์ในศาสตร์อื่นนอกเหนือจากศิลปะ (PNI_{modified} = 0.22) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตรคือวิชาโทภาพยนตร์และการผลิตสื่อ (PNI_{modified} = 0.31) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้คือเรียนเป็นวิชาเอก-โท โดยศิลปศึกษาเป็นวิชาเอกและเลือกเรียนศาสตร์อื่นเป็นวิชาโท และสามารถเลือกเรียนวิชานอกหลักสูตรทั้งในและต่างคณะบางรายวิชาที่เกี่ยวกับวิชาโท (PNI_{modified} = 0.24)

1.3 ความคิดเห็นอื่นๆเพิ่มเติม

ตารางที่ 21 ค่าความถี่ของความคิดเห็นของอาจารย์และบัณฑิตศิลปศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหา/สาระความรู้ต่างๆที่ควรเพิ่มเติม

เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ที่ควรเพิ่มเติม	ความถี่	
	อาจารย์	บัณฑิต
สื่อเทคโนโลยีการสอน ชุดกิจกรรมสอนออนไลน์ นวัตกรรมเรียนรู้ด้วยตนเอง	4	8
วิชาที่นำไปใช้ประกอบอาชีพเชิงพาณิชย์หรือการเป็นผู้ประกอบการได้	1	10
ควรเพิ่มเติมเนื้อหาด้านการบูรณาการข้ามศาสตร์ ต่างๆ เช่น ดนตรี+นาฏศิลป์ STEAM ดิจิทัล หรือ Food Design	1	6
การเรียนการสอนศิลปะในพหุวัฒนธรรมในพื้นที่	3	3
คุณธรรม จริยธรรมความเป็นครู	3	2
ภาษาอังกฤษ/ภาษาต่างประเทศสำหรับครูศิลปศึกษา/ภาษาที่ 3	4	-
ทฤษฎีร่วมสมัยทางศิลปศึกษา	3	-
ศิลปะประดิษฐ์ แกะโฟมตัวอักษร การเขียนป้าย การออกแบบฉาก การจัดเวที การผูกจ๊อบผ้า	1	2
เพิ่มเติมเนื้อหาทันสมัย ทันโลก และการเปลี่ยนแปลงสังคม เช่น Graffiti สติกเกอร์ Line	-	3
ศิลปะบำบัด รวมถึงศิลปะสำหรับเด็กพิเศษ	-	3
การพัฒนาบุคลิกภาพครูศิลปะ ความเป็นครูแบบร่วมสมัย	1	
ศิลปะกับสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ		1

ตารางที่ 21 แสดงความถี่ของความคิดเห็นจากกลุ่มอาจารย์และบัณฑิตที่มีต่อเนื้อหาสาระ ความรู้ต่างๆที่ควรเพิ่มเติมลงในหลักสูตรประกอบไปด้วยวิชาในกลุ่มสื่อและนวัตกรรม การสอน ศิลปศึกษา วิชาด้านการเป็นผู้ประกอบการ วิชากลุ่มการบูรณาการข้ามศาสตร์ การเน้นพหุวัฒนธรรม การสอนศิลปศึกษาในกลุ่มคนที่หลากหลาย คุณธรรม จริยธรรม ภาษาต่างประเทศ ทฤษฎีร่วมสมัย ทางศิลปศึกษา ศิลปะประดิษฐ์ที่ต้องใช้ในโรงเรียน วิชาที่ทันสมัยทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ศิลปะบำบัด เป็นต้น ผู้วิจัยจะได้พิจารณาเพื่อนำไปเพิ่มเติมหรือบูรณาการในร่างหลักสูตรสำหรับนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยในระยะต่อไป

ตารางที่ 22 ค่าความถี่ของความคิดเห็นของอาจารย์และบัณฑิตศิลปศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียน การสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้เพิ่มเติม

กิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเพิ่มเติม	ความถี่	
	อาจารย์	บัณฑิต
ควรเพิ่มเติมกิจกรรมเสริมหลักสูตรภายนอก เช่น ค่ายศิลปะ การประกวด แข่งขัน การศึกษานอกสถานที่ ทัศนศึกษา การลงพื้นที่จริง จัดนิทรรศการ ภายนอก Artist Talk	-	13
ลดการสอนแบบบรรยาย เพิ่มเติมการเรียนการสอนแบบ research-based และ project based และ active learning	2	-
ควรจัดการศึกษาแบบ online 100%	1	-
ศึกษาค้นคว้าตามที่ตัวเองต้องการมากกว่านี้ เพื่อให้หนังสือสามารถค้นพบ ความชอบหรือความถนัดในด้านเทคนิควิธีการหรือศิลปะที่ตนเองชอบและทำได้ ดีหลักสูตรปัจจุบันค่อนข้างจำกัด	-	2
ควรเพิ่มสหกิจแบบคณะอื่น เช่น วิศวกรรมศาสตร์ บัญชี เป็นต้น และควรสร้าง ความร่วมมือกับสถานประกอบการ ภาครัฐกิจและเอกชนด้านการศึกษาต่างๆ	1	-
บูรณาการการสอนให้เหมาะกับท้องถิ่น	1	-
สอนแบบ Design Based Learning 21 st	1	-
สามารถเรียนวิชาเลือกต่างสถาบันได้ /เรียนเป็นโมดูล สะสมหน่วยกิตการเรียน ตามความสนใจและ submit จบการศึกษาได้โดยไม่มีระยะเวลาเป็นตัวกำหนด / แลกเปลี่ยนคณาจารย์ระหว่างสถาบันได้	1	-

ตารางที่ 22 แสดงความถี่ของความคิดเห็นจากกลุ่มอาจารย์และบัณฑิตที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาที่ควรเพิ่มเติม ซึ่งประกอบด้วยภารกิจนอกสถานที่เช่นทัศนศึกษา ค่าย การประกวดผลงาน การฟังศิลปินมาบรรยาย ลดสัดส่วนการสอนแบบบรรยายและเพิ่มการเรียนการสอนแบบผู้เรียนมีบทบาทสำคัญ เช่น แบบ research-based และ project based บ้าง

ก็เห็นว่าควรจัดการเรียนแบบ Online 100% ภายใต้สถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 ควรให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองแบบอิสระ ควรเพิ่มวิชาสหกิจเพื่อให้เกิดความร่วมมือกับสถานประกอบการและองค์กรทั้งรัฐและเอกชน ควรจัดการสอนให้เหมาะกับท้องถิ่นและทันสมัยกับยุคปัจจุบัน และสามารถเรียนวิชาเลือกต่างสถาบันได้ /สามารถเรียนเป็นโมดูล สะสมหน่วยกิตการเรียนตามความสนใจและ submit จบการศึกษาได้โดยไม่มีระยะเวลาเป็นตัวกำหนด และควรแลกเปลี่ยนคณาจารย์ระหว่างสถาบันได้

ตารางที่ 23 ความคิดเห็นอื่นๆเพิ่มเติมของกลุ่มอาจารย์และบัณฑิตศิลปศึกษา

กิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเพิ่มเติม	ความถี่	
	อาจารย์	บัณฑิต
การพัฒนาหลักสูตรแต่ละสถาบันควรมีความเหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นเพื่อความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนนั้นๆ	6	-
หลักสูตรควรเน้นเรื่องการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาให้มากเพราะเป็นคุณสมบัติสำคัญของครูผู้สอนศิลปะ บัณฑิตส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพครูในระบบเป็นหลัก	4	-
หลักสูตรควรตั้งเป้าหมายรองเพื่อผลิตบัณฑิตให้สามารถประกอบอาชีพอื่นๆทางด้านศิลปะได้ด้วยเนื่องจากอัตราบรรจุมีจำกัดไม่สอดคล้องกับจำนวนบัณฑิตที่จบการศึกษา	4	-
ครูศิลปะรุ่นใหม่ต้องสามารถใช้และสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย สำหรับนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทางการศึกษาสูงสุด	4	-
ต้องให้ความสำคัญกับการบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้สิ่งใหม่ โดยร่วมมือกับสาขาวิชาอื่นสร้างหลักสูตร เช่น สังคม วัฒนธรรม เคมี เทคโนโลยี นวัตกรรม	5	-
การพัฒนาหลักสูตรแต่ละที่มีข้อจำกัดต่างๆเป็นจำนวนมากเช่น เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่กำหนดหน่วยกิต และมีเนื้อหาที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นหลักสูตรท้องถิ่น ทั้งยังมีปัจจัยด้าน ศักยภาพของสาขาวิชา ผู้สอน ผู้เรียน จำนวนงบประมาณ ความพร้อมสถานที่ ห้องปฏิบัติการ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี สภาพสังคม เป็นข้อจำกัดในการพัฒนาหลักสูตรแบบต่างๆ	3	-
ควรเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสำคัญ ได้เลือกเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจได้หลากหลาย มีส่วนร่วมออกแบบกิจกรรม มีความยืดหยุ่น	3	-
ควรเพิ่มสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น วัสดุอุปกรณ์ หอศิลป์และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดเรียนรู้วิชาศิลปะ		2
การบูรณาการข้ามศาสตร์ในหลักสูตรอาจทำในรูปแบบวิชาเอก-โท หลักสูตรศิลปศึกษาบางสถาบันมีการบูรณาการกับวิทยาศาสตร์ พลศึกษา คีฬา ชีววิทยาก็วิทยาศาสตร์ ปักษีวิทยา มินิวิทยา ในวิชาวาดภาพประกอบ	1	

ตารางที่ 23 แสดงความถี่ของความคิดเห็นเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรต้องเหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นเพื่อให้ตรงกับความต้องการของชุมชน หลักสูตรควรเน้นเรื่อง การจัดการเรียนรู้ให้มากเพราะเป็นภารกิจหลัก ควรตั้งเป้าหมายรองไว้เผื่อกรณีผู้เรียนประกอบอาชีพ อื่นด้วย เรื่องเทคโนโลยีและนวัตกรรมก็เป็นสิ่งสำคัญเพื่อใช้จัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน ควรมีการบูรณา การข้ามศาสตร์เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ซึ่งในบางสถาบันมีการบูรณาการศิลปศึกษากับวิทยาศาสตร์ บางแขนงอยู่แล้ว มีบทบาทสร้างประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี คุณสมบัติผู้สอน ผู้เรียน ความพร้อมด้านสถานที่ เทคโนโลยี งบประมาณ เป็นอุปสรรคต่อการ พัฒนาหลักสูตร ควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเองออกแบบการเรียนรู้ด้วยตัวเองแบบยืดหยุ่น และ ควรสนับสนุนทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของหลักสูตร ศิลปศึกษาของผู้ใช้บัณฑิตศิลปศึกษา

ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ใช้ในการวิจัย ด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์ และทางแบบสอบถามออนไลน์ จำนวนรวม 500 คน ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมา 389 คน คิดเป็นร้อยละ 77.80 ของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 24 ค่าความถี่และร้อยละของสถานภาพผู้ใช้บัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1) ชาย	187	48.1
2) หญิง	202	51.9
2. อายุ		
1) 21 – 30 ปี	88	22.6
2) 31 – 40 ปี	143	36.8
3) 41 – 50 ปี	87	22.4
4) 50 ปีขึ้นไป	71	18.3
3. วุฒิการศึกษา		
1) วุฒิการศึกษาสูงสุด		
(1) ปริญญาตรี	207	53.2
(2) ปริญญาโท	164	42.2
(3) ปริญญาเอก	18	4.6
2) วุฒิการศึกษาสูงสุดทางด้านศิลปศึกษา		
วิจิตรศิลป์ หรือประยุกต์ศิลป์		
(1) มี	258	66.3
(2) ไม่มี	131	33.7

ตารางที่ 24 (ต่อ) ค่าความถี่และร้อยละของสถานภาพผู้ใช้บัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
3) สถาบันการศึกษา (ชื่อในปัจจุบัน)		
3.1) มหาวิทยาลัยรัฐ (รวม)	271	69.7
(1) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	98	25.2
(2) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	45	11.6
(3) มหาวิทยาลัยรามคำแหง	33	8.5
(4) มหาวิทยาลัยศิลปากร	33	8.5
(5) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	22	5.7
วิทยาเขตปัตตานี		
(6) มหาวิทยาลัยบูรพา	10	2.6
(7) มหาวิทยาลัยขอนแก่น	7	1.8
(8) มหาวิทยาลัยนเรศวร	6	1.5
(9) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช	5	1.3
(10) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	4	1.0
(11) มหาวิทยาลัยเกษตร	4	1.0
(12) มหาวิทยาลัยทักษิณ	2	0.5
(13) มหาวิทยาลัยมหิดล	1	0.3
(14) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	1	0.3

ตารางที่ 24 (ต่อ) ค่าความถี่และร้อยละของสถานภาพผู้ใช้บัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
3.2) มหาวิทยาลัยราชภัฏ (รวม)	74	19.0
(1) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ	11	2.8
(2) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	10	2.6
(3) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	7	1.8
(4) มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	7	1.8
(5) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	6	1.5
(6) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	4	1.0
(7) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร	3	0.8
(8) มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	3	0.8
(9) มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	3	0.8
(10) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	2	0.5
(11) มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด	2	0.5
(12) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	2	0.5
(13) มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์	2	0.5
(14) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	2	0.5
(15) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	1	0.3
(16) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	1	0.3
(17) มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้าน จอมบึง	1	0.3
(18) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	1	0.3
(19) มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช	1	0.3
(20) มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	1	0.3
(21) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	1	0.3
(22) มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	1	0.3
(23) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	1	0.3
(24) มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลย์สงคราม	1	0.3

ตารางที่ 24 (ต่อ) ค่าความถี่และร้อยละของสถานภาพผู้ใช้บัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
3.3) สถาบันเฉพาะทาง (รวม)	24	6.2
(1) วิทยาลัยเพาะช่าง	7	1.8
(2) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระ จอมเกล้าธนบุรี	4	1.0
(3) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง	4	1.0
(4) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	4	1.0
(5) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระ จอมเกล้าพระนครเหนือ	1	0.3
(6) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี	1	0.3
(7) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ปทุมธานี	1	0.3
(8) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พระนคร	1	0.3
(9) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ล้านนา	1	0.3
3.4) มหาวิทยาลัยเอกชน (รวม)	18	4.6
(1) มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี	8	2.0
(2) มหาวิทยาลัยทองสุข	2	0.5
(3) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	2	0.5
(4) มหาวิทยาลัยปทุมธานี	2	0.5
(5) มหาวิทยาลัยศรีปทุม	2	0.5
(6) มหาวิทยาลัยรังสิต	1	0.3
(7) มหาวิทยาลัยสยาม	1	0.3
3.5) สถาบันการศึกษาต่างประเทศ (รวม)	2	0.5
(1) Otis College of Art and Design	1	0.3
(2) Macquarie University	1	0.3

ตารางที่ 24 (ต่อ) ค่าความถี่และร้อยละของสถานภาพผู้ใช้บัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4. อาชีพ		
1) ครูโรงเรียนรัฐบาล	218	56.0
2) ครูโรงเรียนเอกชน	31	8.0
3) ครูโรงเรียนสาธิต/อาจารย์มหาวิทยาลัย	37	9.5
4) ผู้บริหารโรงเรียน/หัวหน้ากลุ่มสาระ/ หัวหน้างาน	50	12.9
5) ธุรกิจส่วนตัว เช่น บริษัทโฆษณา กราฟิกดีไซน์ ฟรีแลนซ์ด้านศิลปะ	25	6.4
5) พนักงานบริษัท	17	4.4
6) ผู้บริหารบริษัท/องค์กร	3	0.8
7) อื่นๆ เช่น เจ้าหน้าที่หอศิลป์ เจ้าหน้าที่ หอสมุด	8	2.1
5. ประสบการณ์การทำงาน		
1) 1 - 2 ปี	19	4.9
2) 3 - 5 ปี	68	17.5
3) 6 - 10 ปี	113	29.0
4) 11-15 ปี	57	14.7
5) 16 - 20 ปี	51	13.1
6) 21 - 25 ปี	22	5.7
7) มากกว่า 25 ปี	59	15.2
6. ประสบการณ์ด้านการพัฒนาหลักสูตร		
1) เคยพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา	196	50.4
2) ไม่เคย	193	49.6

จากตารางที่ 24 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 51.9 อายุ 31-40 ปี จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 53.2 มีวุฒิทางศิลปศึกษา วิจิตรศิลป์ หรือประยุกต์ศิลป์ 258 คน คิดเป็นร้อยละ 66.3 จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยของรัฐ 271 คน คิดเป็นร้อยละ 69.7 อาชีพครูโรงเรียนรัฐบาล 218 คน คิดเป็นร้อยละ 56 มีประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี จำนวน 113 คนคิดเป็นร้อยละ 29 เคยมีประสบการณ์การพัฒนาหลักสูตร 196 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4

2.2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บัณฑิตศิลปศึกษา

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความ
ต้องการจำเป็นที่มีต่อบัณฑิตศิลปศึกษา ต่อแนวคิดหลักสูตรด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			PNI _{modified} (I-D)/D	ลำดับ
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
1.	บัณฑิตศิลปศึกษามี ความรู้ความสามารถ ดังต่อไปนี้ ทฤษฎีศิลปศึกษาเป็น ฐาน มีความรู้และทักษะที่ จำเป็นต่อการทำงาน	3.94	0.76	มาก	4.55	0.69	มากที่สุด	0.15	2
2.	สามารถสร้างสรรค์ ผลงานศิลปะได้หลาย รูปแบบ	4.00	0.79	มาก	4.54	0.71	มากที่สุด	0.14	3
3.	สอนศิลปะแก่ผู้เรียนที่ ต่างกลุ่มต่างพื้นที่ได้	3.87	0.87	มาก	4.41	0.78	มาก	0.14	3
4.	รู้และใส่ใจประเด็นสำคัญ ของโลก ความเคลื่อนไหว ของสังคมและนโยบาย ภาครัฐ มีความสามารถ ในการหาความรู้ และนำ เทคโนโลยีและเทคนิค วิธีการใหม่ๆ มาใช้ใน วิชาชีพ	3.83	0.77	มาก	4.43	0.74	มาก	0.16	1
5.	เป็นผู้มีความประพฤติดี ใส่ใจสังคม ยอมรับความ แตกต่างระหว่างบุคคล และรับผิดชอบต่อหน้าที่	4.19	0.83	มาก	4.61	0.69	มากที่สุด	0.10	4
	รวม	3.97	0.14	มาก	4.51	0.09	มาก	0.14	

จากตารางที่ 25 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อสภาพปัจจุบัน ด้านความรู้ความสามารถของ
บัณฑิตศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

($\bar{X} = 3.97$) โดยมีความเห็นว่าเป็นผู้มีความประพฤติดี ใส่ใจสังคม ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และรับผิดชอบต่อหน้าที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.19$)

ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อสภาพพึงประสงค์ด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิต ศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) โดยมีความเห็นว่าเป็นผู้มีความประพฤติดี ใส่ใจสังคม ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และรับผิดชอบต่อหน้าที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$)

ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิต ศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน พบว่าผู้ใช้บัณฑิตมีความต้องการจำเป็นด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิตศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐานทุกรายการ โดยมีค่า PNI_{modified} อยู่ระหว่าง 0.10 - 0.16 รายการความต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงสุดคือ รู้ และใส่ใจประเด็นสำคัญของโลก ความเคลื่อนไหวของสังคมและนโยบายภาครัฐ มีความสามารถในการหาความรู้ และนำเทคโนโลยีและเทคนิควิธีการใหม่ๆมาใช้ในวิชาชีพ ($PNI_{\text{modified}} = 0.16$)

ตารางที่ 26 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ และความ ต้องการจำเป็นที่มีต่อบัณฑิตศิลปศึกษา ต่อแนวคิดหลักสูตรด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			PNI _{modified} (I-D)/D	ลำดับ
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
6.	การจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาสามารถสอนศิลปะที่มีเป้าหมายทางการเรียนที่ต่างกันหลากหลายแนวทาง	3.98	0.80	มาก	4.52	0.71	มากที่สุด	0.14	2
7.	สามารถสอนศิลปะแก่บุคคล/กลุ่มบุคคลที่มีความแตกต่างด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม	3.87	0.87	มาก	4.43	0.78	มาก	0.14	2
8.	สามารถสอนศิลปะให้กับกลุ่มต่างๆทั้งในและนอกระบบการศึกษารวมถึงกลุ่มผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย ผู้พิการ และผู้ต้องขัง	3.67	0.95	มาก	4.34	0.80	มาก	0.18	1
9.	มีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะครูศิลปะ	4.16	0.85	มาก	4.58	0.73	มากที่สุด	0.10	3
	รวม	3.92	0.20	มาก	4.47	0.10	มาก	0.14	

จากตารางที่ 26 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อสภาพปัจจุบันของแนวคิดหลักสูตรด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) โดยมีความเห็นว่ามีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะครูศิลปะมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.16$)

ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อสภาพพึงประสงค์ด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิต ศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) โดยมีความเห็นว่ามีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะครูศิลปะมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$)

ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิต ศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาพบว่าผู้ใช้บัณฑิตมีความต้องการจำเป็นด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิตศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาทุกรายการ โดยมีค่า PNI_{modified} อยู่ระหว่าง 0.10 - 0.18 รายการความต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงสุดคือ สามารถสอนศิลปะให้กับกลุ่มต่างๆ ทั้งในและนอกระบบการศึกษารวมถึงกลุ่มผู้ใหญ่วัยสูงวัย ผู้ป่วย ผู้พิการ และผู้ต้องขัง ($PNI_{\text{modified}} = 0.18$)

ตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ และความ ต้องการจำเป็นที่มีต่อบัณฑิตศิลปศึกษา ต่อแนวคิดหลักสูตรด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			PNI _{mo} dified (I-D)/D	ลำดับ
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
10.	เทคโนโลยีและนวัตกรรม ศิลปศึกษา มีความสามารถในการใช้ เทคโนโลยีขั้นสูงในการ ปฏิบัติงานอย่างมีความ รับผิดชอบ	3.76	0.85	มาก	4.44	0.74	มาก	0.18	1
11.	สามารถสร้างหรือใช้ วิธีการใหม่ๆที่เป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนา งานทางศิลปะ/ ศิลปศึกษา	3.85	0.88	มาก	4.54	0.72	มากที่สุด	0.18	1
12.	สามารถสอนหรือแนะนำ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการ ปฏิบัติงาน/การเรียนรู้แก่ ผู้เรียนหรือคนใน หน่วยงานได้	3.75	0.86	มาก	4.43	0.74	มาก	0.18	1
13.	สามารถกระตุ้นให้ ผู้เรียน/คนในหน่วยงานมี ส่วนร่วมในการสร้างหรือ ประยุกต์วิธีการใหม่ๆใน การทำงาน	3.73	0.87	มาก	4.42	0.75	มาก	0.18	1
	รวม	3.77	0.06	มาก	4.46	0.05	มาก	0.18	

จากตารางที่ 27 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อสภาพปัจจุบันด้านความรู้ความสามารถของ บัณฑิตศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.77$) โดยมีความเห็นที่สามารถสร้างหรือใช้วิธีการใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางาน ทางศิลปะ/ศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.85$)

ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อสภาพพึงประสงค์ด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิต ศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X}

= 4.46) โดยมีความเห็นว่าจะสามารถสร้างหรือใช้วิธีการใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานทางศิลปะ/ศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$)

ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิตศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษาพบว่าผู้ใช้บัณฑิตมีความต้องการจำเป็นด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิตศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษาทุกรายการ โดยมีค่า PNI_{modified} อยู่ที่ 0.18 ทุกรายการ ทั้งมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการปฏิบัติงานอย่างมีความรับผิดชอบ สามารถสร้างหรือใช้วิธีการใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานทางศิลปะ/ศิลปศึกษา สามารถสอนหรือแนะนำการใช้เทคโนโลยีเพื่อการปฏิบัติงาน/การเรียนรู้แก่ผู้เรียนหรือคนในหน่วยงานได้ และสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียน/คนในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการสร้างหรือประยุกต์วิธีการใหม่ๆในการทำงาน($PNI_{\text{modified}} = 0.18$)

ตารางที่ 28 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นที่มีต่อบัณฑิตศิลปศึกษาต่อแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			PNI _{modified} (I-D)/D	ลำดับ
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
14.	ศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่นสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมตามความต้องการท้องถิ่น ชุมชนขององค์กร	3.75	0.91	มาก	4.41	0.76	มาก	0.18	3
15.	สร้างผลผลิตในเชิงความงาม ความรู้ หรือเชิงธุรกิจที่มีประโยชน์ต่อชุมชน ท้องถิ่น	3.54	0.95	มาก	4.32	0.84	มาก	0.22	1
16.	สามารถนำความรู้ ทรัพยากร บุคคลและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ชุมชนในพื้นที่มาใช้ในการสอนหรือปฏิบัติงานในหน้าที่	3.71	0.95	มาก	4.44	0.80	มาก	0.20	2
17.	รัก เห็นคุณค่า และภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.07	0.93	มาก	4.58	0.71	มากที่สุด	0.13	4
	รวม	3.77	0.22	มาก	4.44	0.11	มาก	0.18	

จากตารางที่ 28 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อสภาพปัจจุบัน ด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิตศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) โดยมีความเห็นว่ารัก เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.07$)

ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อสภาพพึงประสงค์ด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิตศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) โดยมีความเห็นว่ารัก เห็นคุณค่า และภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$)

ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิตศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่นพบว่าผู้ใช้บัณฑิตมีความต้องการจำเป็นด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิตศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่นทุกรายการ โดยมีค่า PNI_{modified} อยู่ระหว่าง 0.13 - 0.22 รายการความต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงสุดคือ สร้างผลผลิตในเชิงความงาม ความรู้ หรือเชิงธุรกิจที่มีประโยชน์ต่อชุมชน ท้องถิ่น ($PNI_{\text{modified}} = 0.22$)

ตารางที่ 29 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ และความ ต้องการจำเป็นที่มีต่อบัณฑิตศิลปศึกษา ต่อแนวคิดหลักสูตรด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทาง ศิลปศึกษา

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			PNI _{modified} (I-D)/D	ลำดับ
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
18.	การพัฒนาผู้ประกอบการศิลปศึกษา มีความรู้และทักษะเชิงธุรกิจที่จำเป็นต่อการทำงาน สามารถเป็นผู้ประกอบการ หรือทำงานด้านการบริหารจัดการเชิงธุรกิจทางศิลปะและศิลปศึกษา	3.47	0.87	ปานกลาง	4.23	0.82	มาก	0.22	1
19.	สามารถประกอบอาชีพต่างๆที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและศิลปศึกษาได้นอกจากการเป็นครู	3.84	0.88	มาก	4.40	0.77	มาก	0.15	2
20.	สามารถประยุกต์ความรู้ทางจิตรศิลป์ ประยุกต์ศิลป์ และศิลปศึกษาที่มีไปสู่เชิงพาณิชย์	3.78	0.90	มาก	4.35	0.80	มาก	0.15	2
21.	สามารถถ่ายทอดความรู้ที่สร้างวิชาชีพทางศิลปะและศิลปศึกษาให้นักเรียนและผู้อื่นได้	4.06	0.83	มาก	4.52	0.74	มากที่สุด	0.11	3
	รวม	3.78	0.24	มาก	4.37	0.12	มาก	0.16	

จากตารางที่ 29 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อสภาพปัจจุบันด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิตศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) โดยมีความเห็นว่าสามารถถ่ายทอดความรู้ที่สร้างวิชาชีพทางศิลปะและศิลปศึกษาให้นักเรียนและผู้อื่นได้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.06$)

ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อสภาพพึงประสงค์ด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิต ศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) โดยมีความเห็นว่าสามารถถ่ายทอดความรู้ที่สร้างวิชาชีพทางศิลปะและศิลปศึกษาให้แก่ นักเรียนและผู้อื่นได้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$)

ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิต ศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษาพบว่าผู้ใช้บัณฑิตมีความ ต้องการจำเป็นด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิตศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านการพัฒนา ผู้ประกอบการทางศิลปศึกษาทุกรายการ โดยมีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.11 - 0.22 รายการความ ต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงสุดคือ มีความรู้และทักษะเชิงธุรกิจที่จำเป็นต่อการทำงาน สามารถเป็น ผู้ประกอบการ หรือทำงานด้านการบริหารจัดการเชิงธุรกิจทางศิลปะและศิลปศึกษา ($PNI_{modified} = 0.22$)

ตารางที่ 30 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ และความ ต้องการจำเป็นที่มีต่อบัณฑิตศิลปศึกษา ต่อแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			PNI _{mo} dified (I-D)/D	ลำดับ
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
22.	ศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล มีความรู้ความสามารถทางศิลปะ/ศิลปศึกษาเฉพาะทางในเชิงลึกตรงตามความต้องการขององค์กร	3.83	0.84	มาก	4.42	0.75	มาก	0.15	1
23.	มีผลผลิตเชิงวิชาการ ผลงานศิลปะ หรือการจัดการเรียนรู้ที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของบัณฑิตและเป็นประโยชน์แก่องค์กร	3.79	0.88	มาก	4.36	0.83	มาก	0.15	1
24.	สามารถนำความเชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เป็นจุดแข็งตนเองมาใช้พัฒนาผู้เรียน/ผู้อื่นในองค์กร	3.91	0.85	มาก	4.46	0.74	มาก	0.14	2
	รวม	3.84	0.06	มาก	4.41	0.05	มาก	0.15	

จากตารางที่ 30 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อสภาพปัจจุบัน ด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิตศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) โดยมีความเห็นว่าสามารถนำความเชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เป็นจุดแข็งตนเองมาใช้พัฒนาผู้เรียน/ผู้อื่นในองค์กร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.91$)

ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อสภาพพึงประสงค์ด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิตศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) โดยมีความเห็นว่าสามารถนำความเชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เป็นจุดแข็งตนเองมาใช้พัฒนาผู้เรียน/ผู้อื่นในองค์กรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.46$)

ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิตศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคลพบว่าผู้ใช้บัณฑิตมีความต้องการจำเป็นด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิตศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคลทุกรายการ โดยมีค่า PNI_{modified} อยู่ระหว่าง 0.14 - 0.15 รายการความต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงสุดคือ คือต้องการให้บัณฑิตมีความรู้ความสามารถทางศิลปะ/ศิลปศึกษาเฉพาะทางในเชิงลึกตรงตามความต้องการขององค์กร และมีผลผลิตเชิงวิชาการ ผลงานศิลปะ หรือการจัดการเรียนรู้ที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของบัณฑิตและเป็นประโยชน์แก่องค์กร ($PNI_{\text{modified}} = 0.15$)

ตารางที่ 31 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ และความ ต้องการจำเป็นที่มีต่อบัณฑิตศิลปศึกษา ต่อแนวคิดหลักสูตรด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษา

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพพึงประสงค์ (I)			PNI _{modified} (I-D)/D	ลำดับ
		\bar{X}	SD.	ความหมาย	\bar{X}	SD.	ความหมาย		
25.	สหศาสตร์ศิลปศึกษา มีความรู้และทักษะใน ศาสตร์อื่นนอกเหนือจาก ศิลปะ ซึ่งสามารถ ประยุกต์ใช้ร่วมกับความรู้ ทางศิลปะเพื่อให้เกิด ประโยชน์ในการทำงาน	3.84	0.82	มาก	4.41	0.75	มาก	0.15	2
26.	สามารถสร้างผลงาน ศิลปะ งานวิชาการ หรือ จัดการเรียนรู้โดยใช้ ความรู้ทางศิลปศึกษา บูรณาการกับศาสตร์อื่น เช่น ดนตรีและนาฏศิลป์ มัลติมีเดีย ภาพยนตร์และ การผลิตสื่อ คหกรรม ศาสตร์ ฯลฯ	3.79	0.86	มาก	4.42	0.78	มาก	0.17	1
27.	สามารถนำความรู้ทาง ศิลปะไปใช้ร่วมกับศาสตร์ แขนงอื่นเพื่อให้ผู้เรียน/ ผู้ร่วมงานเกิดความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์ที่ ร่วมบูรณาการดีขึ้น	3.88	0.87	มาก	4.43	0.78	มาก	0.14	3
	รวม	3.84	0.05	มาก	4.42	0.01	มาก	0.15	

จากตารางที่ 31 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อสภาพปัจจุบันด้านความรู้ความสามารถของ บัณฑิตศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) โดยมีความเห็นว่า สามารถนำความรู้ทางศิลปะไปใช้ร่วมกับศาสตร์แขนงอื่นเพื่อให้ผู้เรียน/ผู้ร่วมงาน เกิดความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ที่ร่วมบูรณาการดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.88$)

ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อสภาพพึงประสงค์ด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิต ศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) โดยมีความเห็นว่าสามารถนำความรู้ทางศิลปะไปใช้ร่วมกับศาสตร์แขนงอื่นเพื่อให้ผู้เรียน/ผู้ร่วมงานเกิดความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ที่ร่วมบูรณาการดีขึ้นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.42$)

ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิต ศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษาพบว่าผู้ใช้บัณฑิตมีความต้องการจำเป็นด้านความรู้ความสามารถของบัณฑิตศิลปศึกษาของแนวคิดหลักสูตรด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษาทุกรายการ โดยมีค่า PNI_{modified} อยู่ระหว่าง 0.14 - 0.17 รายการความต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงสุดคือสามารถสร้างผลงานศิลปะ งานวิชาการ หรือจัดการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ทางศิลปศึกษาบูรณาการกับศาสตร์อื่น เช่น ดนตรีและนาฏศิลป์ มัลติมีเดีย ภาพยนตร์และการผลิตสื่อ คหกรรมศาสตร์ ฯลฯ ($PNI_{\text{modified}} = 0.17$)

2.3 ความคิดเห็นเพิ่มเติม

ตารางที่ 32 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต

ความคิดเห็นเพิ่มเติม	ความถี่
ควรเพิ่มเติมความสามารถผู้เรียนทางด้านเทคโนโลยีให้มากขึ้น	6
ควรนำเทคโนโลยีมาใช้จัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4
ตอบสนองคนยุคใหม่และตอบโจทย์การศึกษาตลอดชีวิต เช่น การสอนออนไลน์	
ควรประยุกต์ความรู้ที่เรียนมาไปสู่บุคคลทั่วไป ชุมชน นำปราชญ์ชาวบ้านและเครือข่ายชาวบ้านเพื่อเชื่อมโยงการศึกษากับท้องถิ่น	4
ควรบูรณาการข้ามศาสตร์ ดนตรี นาฏศิลป์ การแสดง มัลติมีเดีย แฟชั่น ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ตกีฬา ฯลฯ ซึ่งเป็นประโยชน์ สามารถนำไปต่อยอดในการทำงาน และในชีวิตประจำวัน	4
ควรปฏิบัติตามระเบียบวินัยราชการความรับผิดชอบต่อหน้าที่	4
ควรเน้นเรื่องจรรยาบรรณ คุณธรรม จริยธรรมและจิตสาธารณะ รวมถึงวุฒิภาวะทางอารมณ์	4
หมั่นศึกษาหาความรู้ พัฒนาความรู้ ทักษะด้านต่างๆเสมอ	3
ควรทำงานกับผู้อื่นได้ ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สามารถทำงานเป็นทีม ไม่อยู่โดดเดี่ยว	2
ควรเพิ่มเติมภาษาต่างประเทศ เพื่อการเป็นครูโรงเรียนนานาชาติ	2
เพิ่มเติมความเป็นท้องถิ่นให้เหมาะกับผู้เรียนและช่วยพัฒนางานศิลปะท้องถิ่นไปสู่เชิงพาณิชย์	2
มีความรู้ด้านจิตวิทยาเพื่อประโยชน์ในการสอน	1
มีความรู้เกี่ยวกับผู้พิการไว้ในหลักสูตรเพราะจะพบได้ในโรงเรียน	1
สามารถผลิตนวัตกรรมที่สามารถใช้กับการจัดการเรียนรู้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน	1

ตารางที่ 32 แสดงความถี่ของความคิดเห็นเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่าบัณฑิตศิลปศึกษาควรเพิ่มเติมความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีให้มากขึ้น และควรนำเทคโนโลยีมาใช้จัดการเรียนการสอนเพื่อจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตอบสนองยุคใหม่และตอบโจทย์การศึกษาตลอดชีวิต เอื้อต่อการเรียนรู้ของคนทุกวัย ทุกรูปแบบ เช่น การสอนออนไลน์ ควรนำความรู้ที่เรียนมาไปสู่บุคคลทั่วไป ชุมชน เพื่อเชื่อมโยงการศึกษากับท้องถิ่น และสอดแทรกความเป็นท้องถิ่นในบทเรียน พัฒนาผลงานศิลปะวัฒนธรรมท้องถิ่นไปสู่เชิงพาณิชย์ ควรมีการบูรณาการข้ามศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเพราะจะเป็นประโยชน์ต่อการประยุกต์ในการทำงานและในชีวิตประจำวัน ควรปฏิบัติตามระเบียบวินัยราชการ รับผิดชอบต่อหน้าที่ มีจรรยาบรรณ คุณธรรม จริยธรรมและจิตสาธารณะ รวมถึงวุฒิภาวะทางอารมณ์ ทำงานกับผู้อื่นได้ ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สามารถทำงานเป็นทีม ไม่อยู่โดด

เดี่ยวควรหมั่นศึกษาหาความรู้ พัฒนาความรู้ ทักษะด้านต่างๆเสมอ ควรมีความรู้ด้านจิตวิทยา ด้านผู้มีความต้องการพิเศษ และช่วยพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

3. ลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาที่ใช้หลักสูตรต้องการ

3.1 วิเคราะห์ภาพรวมลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาที่ใช้หลักสูตรต้องการ

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามของกลุ่มอาจารย์ บัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต สามารถสรุปเป็นภาพรวมได้ดังนี้

ตารางที่ 33 ภาพรวมค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์และค่าความต้องการจำเป็นของอาจารย์ บัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษา

ที่	หลักสูตร	อาจารย์					บัณฑิตศิลปศึกษา					ผู้ใช้บัณฑิต				
		สภาพปัจจุบัน (D)		สภาพพึงประสงค์ (I)		PNI _{modified} (-D)/D	สภาพปัจจุบัน (D)		สภาพพึงประสงค์ (I)		PNI _{modified} (-D)/D	สภาพปัจจุบัน (D)		สภาพพึงประสงค์ (I)		PNI _{modified} (-D)/D
		\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1.	ทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน	3.51	.34	4.44	.19	.26	3.78	.25	4.40	.11	.16	3.97	.14	4.51	.09	.14
2.	การจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา	3.29	.49	4.25	.24	.29	3.79	.24	4.41	.12	.16	3.92	.20	4.47	.10	.14
3.	เทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา	2.94	.42	4.13	.20	.40	3.48	.21	4.30	.08	.24	3.77	.06	4.46	.05	.18
4.	ศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น	3.33	.29	4.35	.14	.31	3.62	.16	4.31	.08	.19	3.77	.22	4.44	.11	.18
5.	การพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา	2.75	.35	4.03	.17	.47	3.37	.16	4.18	.10	.24	3.78	.24	4.37	.12	.16
6.	ศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล	3.21	.41	4.22	.17	.31	3.64	.15	4.36	.06	.20	3.84	.06	4.41	.05	.15
7.	สหศาสตร์ศิลปศึกษา	2.49	.47	3.78	.34	.29	3.42	.17	4.20	.12	.23	3.84	.05	4.42	.01	.15

จากตารางที่ 33 แสดงสถิติเปรียบเทียบภาพรวมค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ และค่าความต้องการจำเป็นของอาจารย์ บัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษา 7 แนวคิด

3.1.1 ความคิดเห็นของอาจารย์

ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของหลักสูตรที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุดคือแนวคิดด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา ($PNI_{modified} = 0.47$) ระดับความคิดเห็นรองลงมาคือแนวคิดด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา ($PNI_{modified} = 0.40$) ระดับความคิดเห็นน้อยสุดคือแนวคิดด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน ($PNI_{modified} = 0.26$)

ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุดคือสามารถวิเคราะห์พัฒนาการของผู้เรียนเพื่อสร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนกลุ่มผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ต้องขัง ($PNI_{modified} = 0.62$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้คือระเบียบวิธีการหรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ ความต้องการของผู้เรียนกลุ่มผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ต้องขัง ($PNI_{modified} = 0.56$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้คือวิชาโทดนตรีและนาฏศิลป์ ($PNI_{modified} = 0.89$) กิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาคือ โครงสร้างหลักสูตรเป็นวิชาเอก-โท โดยศิลปศึกษาเป็นวิชาเอกและเลือกเรียนศาสตร์อื่นเป็นวิชาโท ($PNI_{modified} = 0.63$)

3.1.2 ความคิดเห็นของบัณฑิต

ความคิดเห็นของบัณฑิตศิลปศึกษาต่อผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของหลักสูตรที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุดคือแนวคิดด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา ($PNI_{modified} = 0.24$) และแนวคิดด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา ($PNI_{modified} = 0.24$) ระดับความคิดเห็นรองลงมาคือแนวคิดด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษา ($PNI_{modified} = 0.23$) ระดับความคิดเห็นน้อยสุดคือแนวคิดด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน ($PNI_{modified} = 0.16$) และแนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา ($PNI_{modified} = 0.16$)

ความคิดเห็นของบัณฑิตศิลปศึกษาต่อผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุดคือสามารถวิเคราะห์พัฒนาการของผู้เรียนเพื่อสร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนกลุ่มผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ต้องขัง ($PNI_{modified} = 0.25$) ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ คือ สามารถระเบียบวิธีการหรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ ความต้องการของผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ต้องขัง ($PNI_{modified} = 0.26$) และมีประสบการณ์การฝึกงานเชิงธุรกิจตามองค์กร สถานประกอบการเชิงธุรกิจด้านศิลปะ/ศิลปศึกษาในวิชาฝึกงานหรือสหกิจศึกษา ($PNI_{modified} = 0.26$) ด้านเนื้อหา/สาระความรู้คือ เซรามิกส์ ($PNI_{modified} = 0.39$) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาคือ สัมมนา ($PNI_{modified} = 0.26$) และสหกิจศึกษาด้านศิลปะ/การฝึกงานศิลปศึกษาตามองค์กร สถานประกอบการ สถาบันการศึกษา (Workplace-based Learning) ($PNI_{modified} = 0.26$)

3.1.3 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต

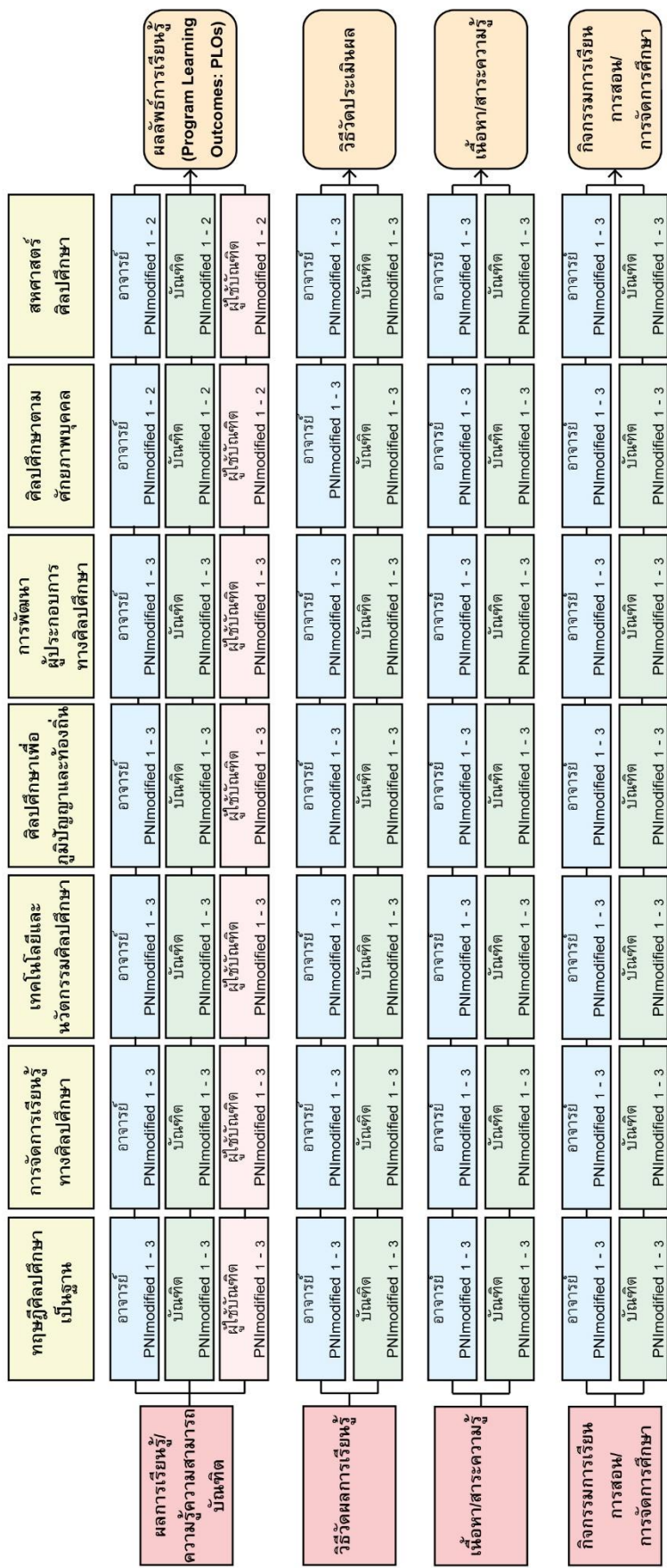
ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตศิลปศึกษาต่อผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของหลักสูตรที่มีค่า PNI_{modified} สูงสุดคือแนวคิดด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.18$) และแนวคิดด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น ($PNI_{\text{modified}} = 0.18$) ระดับความคิดเห็นรองลงมาคือแนวคิดด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.16$) ระดับความคิดเห็นน้อยสุดคือแนวคิดด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน ($PNI_{\text{modified}} = 0.14$) และแนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.14$)

ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตศิลปศึกษาต่อผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในประเด็นย่อยที่มีค่า PNI_{modified} สูงสุดคือสร้างผลผลิตในเชิงความงาม ความรู้ หรือเชิงธุรกิจที่มีประโยชน์ต่อชุมชน ท้องถิ่น ($PNI_{\text{modified}} = 0.22$) และมีความรู้และทักษะเชิงธุรกิจที่จำเป็นต่อการทำงาน สามารถเป็นผู้ประกอบการ หรือทำงานด้านการบริหารจัดการเชิงธุรกิจทางศิลปะและศิลปศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.22$)

3.2 หลักสูตรศิลปศึกษาที่ผู้ใช้หลักสูตรต้องการ

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามของกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต อาจารย์ และบัณฑิตมีค่าเฉลี่ยของสภาพพึงประสงค์ของแนวคิดหลักสูตรทั้ง 7 แนวคิดอยู่ในระดับมาก (ทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา เทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา ศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น การพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา ศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล สหศาสตร์ศิลปศึกษา) ผู้วิจัยคัดเลือกผลการเรียนรู้ วิธีวัดผลการเรียนรู้ เนื้อหา/สาระความรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษา ที่มีค่าความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) สูงสุดอันดับ 1- 3 ในแต่ละด้านของแนวคิดหลักสูตรทั้ง 7 จากทั้งสามกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำไปสังเคราะห์และสรุปเป็นลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาที่ผู้ใช้หลักสูตรต้องการตามวัตถุประสงค์ มีขั้นตอนการดำเนินการดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 8 การสังเคราะห์และสรุปข้อมูลจากแบบสอบถามด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ วิธีวัดผลการเรียนรู้ เนื้อหาสาระความรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ผลจากการศึกษาค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดที่มีต่อแนวคิดหลักสูตรทั้ง 7 แนวคิด (ทฤษฎี ศิลปศึกษาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา เทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา ศิลปศึกษา เพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น การพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา ศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล และสหศาสตร์ศิลปศึกษา) จากแบบสอบถามของอาจารย์ บัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตศิลปศึกษา ในด้าน ผลการเรียนรู้ วิธีวัดผลการเรียนรู้ เนื้อหา/สาระความรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการ ศึกษา นำมาสรุปเป็นลักษณะหลักสูตรหลักสูตรศิลปศึกษาที่ผู้ใช้หลักสูตรต้องการ จำแนกเป็นด้าน ผลลัพธ์การเรียนรู้ ด้านวิธีวัดประเมินผล เนื้อหา/สาระความรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอน/การ จัดการศึกษา ตามรูปแบบหลักสูตรการศึกษาเชิงผลลัพธ์ (Outcome Based Learning) โดยในด้าน ผลลัพธ์การเรียนรู้(Program Learning Outcomes)ใช้วิธีสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในด้านวิธีวัดประเมินผล (Assessment Method) ด้านเนื้อหา/สาระ ความรู้ และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาใช้การสรุปข้อมูลจากแบบสอบถาม ผลที่ ได้มีดังนี้

1. ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Program Learning Outcomes: PLO's) ประกอบด้วย

- PLO 1: แสวงหาความรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและวิธีอื่นๆ อย่างมีวิจารณ์ญาณความเป็นครูศิลปะ
- PLO 2: มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ มีวุฒิภาวะ และความรับผิดชอบ รักในวิชาชีพ มีอุดมการณ์และเป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะครูศิลปะ
- PLO 3: อธิบายหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางศิลปศึกษา
- PLO 4: จัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาให้กับกลุ่มผู้เรียนกลุ่มต่างๆได้
- PLO 5: สามารถวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางศิลปศึกษา
- PLO 6: สร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้หลากหลายรูปแบบทั้งแบบประเพณีและร่วมสมัยที่ช่วยสร้างสรรค์ทางเศรษฐกิจและสังคม
- PLO 7: จัดการเรียนรู้ให้กับกลุ่มผู้เรียนที่มีความแตกต่างด้าน อายุ ระดับพัฒนาการ สภาพร่างกายและจิตใจ ปรัชญาความเชื่อตลอดจนบริบททางสังคมวัฒนธรรม และพื้นที่
- PLO 8: ใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรมเพื่อจัดการเรียนรู้ สร้างสรรค์ผลงานวิชาการ และผลงานทางศิลปศึกษา
- PLO 9: ออกแบบกิจกรรม โครงการ และผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปศึกษาที่เป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่น ชุมชน สังคม

PLO 10: ประยุกต์ความรู้ทางศิลปศึกษาร่วมกับความรู้ด้านการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่การเป็นผู้ประกอบการเพื่อทางเลือกในการประกอบอาชีพ

PLO 11: บูรณาการองค์ความรู้ข้ามศาสตร์เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางศิลปศึกษาให้มีบทบาทในการพัฒนาคนที่สามารถสร้างสรรค์เศรษฐกิจสังคมแห่งอนาคต

2. วิธีวัดประเมินผล (Assessment Method) ประกอบด้วยวิธีดังต่อไปนี้

- 2.1 การทดสอบความรู้ในเนื้อหารายวิชาที่เน้นทฤษฎี
- 2.2 การวัดผลภาคปฏิบัติ/ทักษะการปฏิบัติ เช่น การนำเสนองาน โครงงาน รายงาน การศึกษาค้นคว้า วิจัยในชั้นเรียน การปฏิบัติการสอน
- 2.3 การสังเกต พฤติกรรมการเรียนรู้ ปฏิบัติงานในชั้นเรียน ห้องปฏิบัติการ พื้นที่จริง การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครู
- 2.4 การประเมินพัฒนาการ
- 2.5 การประเมินโดยครูในโรงเรียน
- 2.6 ประเมินโดยผู้ใช้นวัตกรรม
- 2.7 ประเมินโดยผู้ใช้เทคโนโลยี
- 2.8 ประเมินโดยผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงาน/หรือชุมชนที่ลงพื้นที่
- 2.9 การประเมินโดยพ่อแม่ ผู้ปกครอง
- 2.10 การประเมินโดยเพื่อน
- 2.11 การประเมินตนเอง
- 2.12 ให้ข้อมูลย้อนกลับและให้ข้อมูลต่อยอดแก่ผู้เรียน

3. กิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษา ประกอบด้วย

- 3.1 การบรรยาย
- 3.2 การฝึกปฏิบัติการ
- 3.3 การสัมมนา
- 3.4 โครงงาน
- 3.5 การศึกษารายบุคคล
- 3.6 การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
- 3.7 การสอนแบบกระบวนการคิดเชิงออกแบบ
- 3.8 การเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน
- 3.9 การเรียนรู้โดยบูรณาการการปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา
- 3.10 การเรียนรู้แบบผสมผสานโดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล

- 3.11 การศึกษาโดยใช้สถานที่/ชุมชนเป็นฐาน
- 3.12 สหกิจศึกษาด้านศิลปะ/การฝึกงานศิลปศึกษาตามองค์กร สถานประกอบการ สถาบันการศึกษา
- 3.13 สามารถเลือกเรียนวิชานอกหลักสูตรทั้งในและต่างคณะบางรายวิชาที่เกี่ยวกับ กลุ่มวิชาเอกเฉพาะทาง
- 3.14 สามารถเลือกเรียนวิชานอกหลักสูตรทั้งในและต่างคณะบางรายวิชาที่เกี่ยวกับ วิชาโท
- 3.15 จัดการศึกษาแบบวิชาเลือกวิชาเอกเฉพาะทางกลุ่มต่างๆ
- 3.16 โครงสร้างหลักสูตรเป็นวิชาเอก-โทโดยศิลปศึกษาเป็นวิชาเอกและศาสตร์อื่น เป็นวิชาโท

4. เนื้อหา/สาระความรู้ ประกอบด้วย

- 4.1 เซรามิกส์
- 4.2 พิพิธภัณฑศึกษา
- 4.3 ศิลปะอาเซียน
- 4.4 การสอนศิลปะผู้สูงวัย
- 4.5 การสอนศิลปะบำบัด
- 4.6 ศิลปศึกษาเชิงเปรียบเทียบ/ศิลปศึกษาข้ามวัฒนธรรม
- 4.7 ซอฟต์แวร์และการพัฒนาแอปพลิเคชัน
- 4.8 การเขียนโปรแกรม (coding) และพัฒนาระบบสารสนเทศ
- 4.9 การออกแบบเว็บเพื่อการศึกษา
- 4.10 การพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์
- 4.11 วิสาหกิจชุมชน
- 4.12 เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 4.13 สกุลช่างและศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น
- 4.14 การเงินและบัญชี
- 4.15 บริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์
- 4.16 การตลาด/ธุรกิจ online
- 4.17 การเป็นผู้ประกอบการ
- 4.18 วิชาเลือกกลุ่มอนิเมชัน
- 4.19 วิชาเลือกกลุ่มวิชาศิลปกรรมบำบัด
- 4.20 วิชาเลือกกลุ่มวิชาออกแบบกราฟิกขั้นสูง

- 4.21 วิชาเลือกกลุ่มวิชาพาณิชยกรรมศิลป์/อุตสาหกรรมศิลป์
- 4.22 วิชาโตนตรีและนาฏศิลป์
- 4.23 วิชาโทภาพยนตร์และการผลิตสื่อ
- 4.24 วิชาโทมัลติมีเดีย
- 4.25 วิชาโทคหกรรมศาสตร์

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาศิลปะศึกษาศิลปะศึกษาศิลปะศึกษาศิลปะศึกษาศิลปะศึกษา

การวิจัยระยะที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานวัตกรรมการศึกษาศิลปะศึกษาศิลปะศึกษาศิลปะศึกษาศิลปะศึกษา โดยเริ่มจากการพัฒนาตัวหลักสูตรและนำไปจัดประชุมกลุ่มให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ศิลปะศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารร่วมสมัย ประเมินความเป็นนวัตกรรมการศึกษาศิลปะศึกษาศิลปะศึกษา มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. การพัฒนานวัตกรรมการศึกษาศิลปะศึกษาศิลปะศึกษาศิลปะศึกษาศิลปะศึกษา
2. การประเมินความเป็นนวัตกรรมการศึกษาศิลปะศึกษาศิลปะศึกษาศิลปะศึกษาศิลปะศึกษา

1. การพัฒนานวัตกรรมการศึกษาศิลปะศึกษาศิลปะศึกษาศิลปะศึกษาศิลปะศึกษา

1.1 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรศึกษาศิลปะศึกษาศิลปะศึกษาศิลปะศึกษาศิลปะศึกษา ในการวิจัยในระยะที่ 3 เป็นการดำเนินการภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม โดยนำกรอบแนวคิดที่เป็นสาระสำคัญของหลักสูตรแบบการศึกษาเชิงผลลัพธ์ (Outcome Based Learning) ที่เน้นการมีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งผู้ใช้บัณฑิต คิษย์เก่า และอาจารย์ผู้สอน รวมถึงผู้เชี่ยวชาญหลากหลายด้านมาใช้ งานวิจัยนี้จึงได้ดำเนินการสอบถามปัญหาและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนว่าบัณฑิตศิลปะศึกษาควรมีคุณลักษณะอย่างไรจึงจะมีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในปัจจุบัน โดยเก็บข้อมูลทั้งจากเอกสาร การสอบถาม และการสัมภาษณ์ผ่านการวิจัยระยะที่ 1 และระยะที่ 2 เพื่อนำข้อมูลวิจัยที่หลากหลายมาประมวลและสังเคราะห์เป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ของหลักสูตรที่ตอบโจทย์คุณลักษณะบัณฑิตตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป้าหมายในการผลิตบัณฑิตศิลปะศึกษาระดับปริญญาตรีของมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปะศึกษา และมาตรฐานการอุดมศึกษา จากนั้นจึงได้วิเคราะห์และกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้แต่ละข้อว่าควรประกอบความรู้ (Knowledge) ทักษะเฉพาะทางวิชาชีพ (Specific Skills) และทักษะทั่วไป (Generic Skills) อะไรบ้างที่จะส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีความสามารถมีคุณภาพการเรียนรู้ที่จะสามารถบรรลุผลการเรียนที่คาดหวังได้ จากนั้นได้กระจายความรู้และทักษะต่างๆเหล่านี้ไปตามรายวิชาต่างๆ ของหลักสูตรให้มีความเหมาะสมสำหรับการบรรลุผลการเรียนรู้ตามโครงสร้างของหลักสูตรและรายวิชา การออกแบบแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนใช้การออกแบบรูปแบบย้อนกลับ (Backward Design) คือเริ่มจากผลลัพธ์การเรียนรู้ในตัวผู้เรียนมาก่อนแล้วค่อยคำนึงถึงการวัดประเมินผล การจัดการเรียนรู้และเนื้อหาวิชา ซึ่งปัจจัยทั้งสามถูกออกแบบให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องไปในแนวเดียวกันอย่างสร้างสรรค์ (Constructive Alignment) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จริงและวัดประเมินได้ (รายละเอียดขั้นตอนการสร้างหลักสูตรโปรดดูในภาคผนวก) เน้นการออกแบบการเรียนการสอนรายวิชาเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน

สร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และเกิดความรู้และทักษะต่างๆ ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการคิดขั้นสูง ทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ และท้ายสุดกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชา รวมถึงออกแบบการพัฒนาคุณลักษณะพิเศษของผู้เรียนให้สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรด้วย การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรเป็นลักษณะของบูรณาการเนื้อหาความรู้ทางศิลปศึกษากับศาสตร์อื่น ได้แก่ ความรู้วิธีวิทยาทางการวิจัย สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และความรู้ด้านจรรยาบรรณความเป็นครู เพื่อนำไปใช้ในการสอน และสร้างงานวิจัยและสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ผ่านการสอนหลายรูปแบบ เช่น อภิปราย การทำโครงงาน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เนื้อหาสาระหรือรายวิชาในหลักสูตรครอบคลุมแนวคิดหลักสูตรทั้ง 7 แนวคิด (ทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา เทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา ศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น การพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา ศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล และสหศาสตร์ศิลปศึกษา) โดยนำทั้งหมดมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร 1 หลักสูตรที่ประกอบด้วยผลลัพธ์การเรียนรู้ (Program Learning Outcomes: PLOs) การวัดประเมินผล กิจกรรมการเรียนรู้ และรายวิชา รวมถึงรายละเอียดหลักสูตร (Program Specification) ตามกรอบ มคอ. 2 ซึ่งรายละเอียดหลักสูตรที่ถูกพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย

- ชื่อหลักสูตร
- ชื่อปริญญาและสาขาวิชา
- ลักษณะของหลักสูตร
- จำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร
- รูปแบบของหลักสูตร
- อาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จการศึกษา
- สถานการณ์ภายนอกที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการวางแผนหลักสูตร
- สถานการณ์ภายนอกที่มีผลกระทบต่อพัฒนาหลักสูตรและความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับพันธกิจของสถาบัน

หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร ประกอบด้วย

- ปรัชญา
- ความสำคัญ
- วัตถุประสงค์ของหลักสูตร
- ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร

หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการ และโครงสร้างของหลักสูตร

ประกอบด้วย

- โครงสร้างหลักสูตร/หน่วยกิต
- มาตรฐานผลการเรียนรู้
- กลยุทธ์/วิธีสอน
- การวัดและประเมินผล
- ผลการเรียนรู้
- รายวิชา (เฉพาะวิชาเอก)

หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้กลยุทธ์ การสอนและประเมินผล ประกอบด้วย

- การพัฒนาคุณลักษณะพิเศษของนิสิต/นักศึกษา

1.2 ความเป็นนวัตกรรมหลักสูตร

หลักสูตรที่สร้างขึ้นมีลักษณะที่โดดเด่นและเป็นนวัตกรรม แตกต่างจากหลักสูตรศิลปศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันตามสถาบันการศึกษาต่างๆ ในแง่ของ

1 สนับสนุนการเรียนรู้รายบุคคล ด้วยการกำหนดหน่วยกิตรายวิชาเอกเลือกมากกว่ารายวิชาเอกบังคับ ผู้เรียนสามารถออกแบบหลักสูตรตามความถนัดและความต้องการเฉพาะตนได้สูง ซึ่งตรงกับลักษณะความร่วมมือที่ให้ความสำคัญกับลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล และแตกต่างจากหลักสูตรอื่นที่เน้นวิชาเอกบังคับ

2. เน้นด้านการบูรณาการข้ามศาสตร์ บูรณาการร่วมกับศาสตร์อื่นๆ อย่างชัดเจน เช่น ศาสตร์ทางด้านการบริหารธุรกิจ เทคโนโลยีและนวัตกรรม สื่อร่วมสมัยประเภทต่างๆ วิทยาศาสตร์ ศาสตร์ทางด้านดนตรี และศิลปะการแสดงที่อยู่ร่วมกลุ่มสาระการเรียนรู้

3. มีเนื้อหากลุ่มวิชาเชิงธุรกิจ การเป็นผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา เพื่อตอบสนองนโยบายการพัฒนาประเทศของรัฐและความต้องการของสังคม เนื้อหาด้านนี้แทบไม่เคยมีปรากฏมาก่อนในหลักสูตรศิลปศึกษาใดๆ

4. ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น นอกเหนือจากการตอบสนองมาตรฐานกลางแบบหลักสูตรทั่วไปในหลายๆ สถาบันการศึกษา

5. สนับสนุนศักยภาพด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางศิลปศึกษาเพื่อประโยชน์เชิงวิชาการ และการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจ สังคม

6. สร้างความชำนาญเฉพาะด้านทางศิลปะเชิงลึก ในขณะที่ยังมีความรู้ และทักษะความเป็นครู สามารถถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้อื่นทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการได้

1.3 โครงสร้างหลักสูตร

โครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตรจะประกอบด้วยเนื้อหาจาก 7 แนวคิด ได้แก่ 1) ทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน 2) การจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา 3) เทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา 4) ศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น 5) การพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา 6) ศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล 7) สหศาสตร์ศิลปศึกษา มีรายละเอียดเนื้อหาทั้ง 7 แนวคิดปรากฏในโครงสร้างหลักสูตรดังนี้

1.3.1 วิชาเอกบังคับ (30 หน่วยกิต)

วิชาเอกบังคับจะนำเนื้อหาของแนวคิดด้าน “ทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน” มาใช้เป็นรากฐานของกลุ่มวิชา ซึ่งด้านทฤษฎีศิลปศึกษามีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ ทฤษฎีศิลปะ ปฏิบัติการศิลปะ ทฤษฎีและปฏิบัติการสอนศิลปศึกษา รวมถึงสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การวิจัยหรือภาคินพนธ์ จัดทำเป็นวิชาบังคับเพื่อให้แน่ใจว่าบัณฑิตศิลปศึกษาทุกคนสามารถเป็นครูศิลปะเพื่อปฏิบัติการสอนได้ โดยจะมีความรู้ด้านทฤษฎีศิลปะ ทักษะปฏิบัติการศิลปะ และสามารถจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาเป็นพื้นฐานได้ ทั้งยังมีความสามารถในการค้นคว้าข้อมูล และสามารถทำวิจัยในระดับที่เหมาะสมกับระดับการศึกษา นอกจากนี้ศึกษาวิชาเอกบังคับจะมีวิชาเอกเลือกซึ่งประกอบด้วย 3 ประเภท ได้แก่ วิชาเอกเลือกพื้นฐาน วิชาเอกเลือกเฉพาะทาง และวิชาเอกเลือกเสริม ให้เลือกเรียนต่อไป

1.3.2 วิชาเอกเลือกพื้นฐาน (18 หน่วยกิต)

วิชาเอกเลือกพื้นฐาน เป็นกลุ่มวิชาที่มีเนื้อหาที่ผสมผสานระหว่าง “แนวคิดทั้ง 7 แนวคิด” โดยจะเป็นวิชาเลือกที่ช่วยเสริมความรู้ในวิชาเอกบังคับหรือ “ทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน” ให้เข้มข้นยิ่งขึ้น และจะเป็นกลุ่มวิชาที่มีเนื้อหาเป็นพื้นฐานของวิชาในกลุ่มวิชาวิชาเอกเลือกเฉพาะทางให้ผู้เรียนได้ทดลองค้นหาความสนใจและความถนัดของตัวเองก่อนที่จะตัดสินใจเลือกเรียนในกลุ่มวิชาเอกเลือกเฉพาะทางด้านใดด้านหนึ่งต่อไป

1.3.3 วิชาเอกเลือกเฉพาะทาง (10 หน่วยกิต)

วิชาเอกเลือกเฉพาะทางเป็นวิชาที่ผู้เรียนต้องเลือกเรียนในด้านที่ตนเองสนใจด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อให้เกิดความรู้ความชำนาญเฉพาะทาง มีจำนวน 10 หน่วยกิต ประกอบด้วยวิชาเลือก 6 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มวิชาเลือกการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา จะใช้เนื้อหาแนวคิดด้าน “การจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา” เป็นฐานของกลุ่มวิชานี้ เหมาะสำหรับผู้ที่มีความตั้งใจจะประกอบอาชีพครูเนื้อหาวิชาด้านนี้ประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎีทางการเรียนการสอนศิลปศึกษาเชิงลึกและในระดับสากล การสอนในระบบและนอกระบบ การสอนศิลปะผู้สูงอายุและผู้มีความต้องการพิเศษกลุ่มต่างๆ

2. กลุ่มวิชาเลือกเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา จะใช้เนื้อหาแนวคิดด้าน “เทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา” เป็นฐานของกลุ่มวิชานี้ เหมาะสำหรับผู้ต้องการทำงานในสายเทคโนโลยีและผู้ต้องการเป็นนวัตกรประกอบด้วยวิชากลุ่มเทคโนโลยีทางศิลปศึกษา ตอบสนองความต้องการด้านการพัฒนานวัตกรรมตามนโยบาย 4.0 เนื้อหาวิชาเน้นด้านการใช้และการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เกี่ยวกับศิลปศึกษา

3. กลุ่มวิชาเลือกศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น จะใช้เนื้อหาแนวคิดด้าน “ศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น” เป็นฐานของกลุ่มวิชานี้ เหมาะสำหรับผู้ต้องการจบไปเป็นครูศิลปะหรือพัฒนากรที่เน้นการพัฒนาท้องถิ่นจากการนำภูมิปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่มาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าให้โรงเรียนและชุมชน เนื้อหาวิชาเน้นด้านภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมและการพัฒนาท้องถิ่น

4. กลุ่มวิชาเลือกการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา จะใช้เนื้อหาแนวคิดด้าน “การพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา” เป็นฐานของกลุ่มวิชานี้ เหมาะสำหรับผู้ต้องการเป็นผู้ประกอบการหรือทำงานในสายงานด้านธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและศิลปศึกษา เนื้อหาวิชาเน้นหลักการบริหารจัดการ การตลาด การเงิน และการประกอบการด้านศิลปศึกษา

5. กลุ่มวิชาเลือกศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล จะใช้เนื้อหาแนวคิดด้าน “ศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล” เป็นฐานของกลุ่มวิชานี้ เหมาะสำหรับผู้ต้องการมีความรู้และทักษะทางศิลปศึกษาในเชิงลึกเฉพาะด้าน ตามความสนใจของแต่ละบุคคล สำหรับใช้เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพหรือพัฒนาตนเองในระดับสูงต่อไป เนื้อหาวิชาประกอบไปด้วยกลุ่มวิชาเลือกทางศิลปศึกษา 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิชาแอนิเมชัน กลุ่มวิชาศิลปกรรมบำบัด กลุ่มวิชาพาณิชศิลป์/อุตสาหกรรมศิลป์ และกลุ่มวิชาออกแบบกราฟิกขั้นสูง ทั้ง 4 กลุ่ม ได้มาจากค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด (PNI_{modified}) จากการวิจัยในระยะที่ 2

6. กลุ่มวิชาเลือกสหศาสตร์ศิลปศึกษา จะใช้เนื้อหาของแนวคิดด้าน “สหศาสตร์ศิลปศึกษา” เป็นฐานของกลุ่มวิชานี้ เหมาะสำหรับผู้ต้องการทำงานหรือสร้างสรรค์ผลงานที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการข้ามศาสตร์ เช่น ครูศิลปะที่มีความรู้และทักษะในศาสตร์ทางดนตรีและการแสดง(นาฏศิลป์)ซึ่งเป็นศาสตร์ร่วมกลุ่มสาระ หรือผู้ต้องการทำงานในสายงานด้านภาพยนตร์ และสื่อเคลื่อนไหว งานอุตสาหกรรมด้านคหกรรม เช่น food stylist งานออกแบบสถานที่ ดอกไม้ อาหาร ฉาก เวที ของที่ระลึก รวมถึงศิลปินผู้ต้องการทำงานกับสื่อร่วมสมัยประเภทต่างๆ เนื้อหาวิชาประกอบไปด้วยกลุ่มวิชาเลือกเฉพาะทางกลุ่มสหศาสตร์ศิลปศึกษา 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิชานาฏศิลป์ศึกษาและดนตรีศึกษา กลุ่มวิชาภาพยนตร์และการผลิตสื่อ กลุ่มวิชาคหกรรมศาสตร์ และกลุ่มวิชาบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อการสร้างสรรค์ ทั้ง 4 กลุ่มได้มาจากค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด (PNI_{modified}) จากการวิจัยในระยะที่

2 และจากความคิดเห็นในการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จากการประชุมกลุ่ม (Focus Group) ในการวิจัยระยะที่ 3

1.3.4 วิชาเอกเลือกเสริม (5 หน่วยกิต)

เป็นวิชาที่ให้ผู้เรียนเลือกเรียนรายวิชาต่างๆ ในกลุ่มวิชาเอกเลือกเฉพาะทางอย่างอิสระตามความสนใจ นอกเหนือจากที่เลือกเรียนไปแล้ว

รายละเอียดของโครงสร้างหลักสูตรนำเสนอเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 9 โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรศิลปศึกษานานาชาติร่วมสมัย

(ไม่น้อยกว่า 63 หน่วยกิต)

1. วิชาเอกบังคับ (ทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน 30 หน่วยกิต)

หลักและพื้นฐานความเป็นครูศิลปศึกษา หลักสูตร การสอน และการวัดประเมินผลทางศิลปศึกษา ศิลปศึกษาเพื่อคนทั้งมวล ศูนย์ศาสตร์และศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลปะสากล พื้นฐานศิลปะปฏิบัติ สำหรับครู 1 - 3 เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมศิลปศึกษา ภาษากองถ่วงเพื่อการเรียนรู้ศิลปศึกษา ศิลปศึกษานิพนธ์

2. วิชาเอกเลือกพื้นฐาน (เลือกเรียนวิชาต่อไปไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต)

ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันออกและอาเซียน องค์ประกอบทางศิลปะ ปลายไทย การออกแบบพหุมิชศิลป์ ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม นิทรรศการ พิพิธภัณฑ์ และแหล่งเรียนรู้ศิลปศึกษา การบริหารจัดการโครงการศิลปศึกษา การสอนศิลปะในโรงเรียน สื่อดิจิทัลและนวัตกรรมเพื่อการสร้างสรรศิลปศึกษา ศิลปะร่วมสมัย ศิลปะศึกษาเชิงบูรณาการ การวิจัยเพื่อศิลปศึกษานิพนธ์

3. วิชาเอกเลือกเฉพาะทาง

(เลือกเรียนวิชาในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งต่อไปไม่น้อยกว่า 10 หน่วยกิต)

4. วิชาเอกเลือกเสริม

(เลือกเรียนวิชาในกลุ่มวิชาเอกเลือกเฉพาะทาง ที่ยังไม่ได้เรียนไม่น้อยกว่า 5 หน่วยกิต)

2. การประเมินความเป็นนวัตกรรมของหลักสูตร

หลังการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยได้ประเมินความเป็นนวัตกรรมของหลักสูตรโดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการจัดประชุมกลุ่ม (Focus group) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรศิลปศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารร่วมสมัยจำนวน 12 ท่าน ได้ผลดังนี้

โดยภาพรวมผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเห็นว่าองค์ประกอบหลักสูตรทั้ง 4 หมวด ได้แก่ หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการ และโครงสร้างของหลักสูตร และหมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้กลยุทธ์ การสอนและประเมินผล มีความเหมาะสม อาจมีรายละเอียดที่ต้องแก้ไขบ้างเล็กน้อย และผู้เชี่ยวชาญได้เสนอจุดเด่นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของหลักสูตร ดังนี้

จุดเด่นหลักสูตร

ผลการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้การรับรองหลักสูตร โดยหลักสูตรมีความร่วมสมัย และมีลักษณะเป็นนวัตกรรมจากการกำหนดหน่วยกิตรายวิชาเลือกมากกว่ารายวิชาบังคับในกลุ่มวิชาเอกทำให้ผู้เรียนสามารถออกแบบหลักสูตรด้วยตนเอง มีกลุ่มวิชาต่างๆ ให้เลือกเรียนได้ตามความสนใจเพื่อให้เกิดความชำนาญในด้านต่างๆ เช่น ด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาสำหรับผู้ตั้งใจจะเป็นครู ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษาสำหรับผู้ต้องการเป็นนวัตกรและมีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการสร้างสรรคและการจัดการเรียนรู้ ด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่นเพื่อการเป็นนักการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการนักพัฒนาท้องถิ่น ด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษาเพื่อเป็นผู้ประกอบการที่สร้างขีดความสามารถทางการแข่งขันให้กับประเทศชาติ ด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคลเพื่อความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านใดด้านหนึ่งในศาสตร์ทางศิลปศึกษาและด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษาเพื่อนำไปสู่การสร้างสรรคสิ่งใหม่ๆ ทั้งในเชิงวิชาการและผลงานสร้างสรรค์ ทั้งยังสามารถเรียนรายวิชาต่างคณะโดยใช้การเทียบเคียงหน่วยกิตบางรายวิชาที่เนื้อหาคล้ายกันเพื่อสร้างความคล่องตัวในศาสตร์ มีหน่วยกิตภาคนิพนธ์มากถึง 6 หน่วยกิตเพื่อเพิ่มโอกาสในการสร้างสรรค์ผลงานหรือนวัตกรรมต่างๆ อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าควรมีการปรับปรุงบางประเด็นในหลักสูตร เช่น

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป: ควรปรับลดหน่วยกิตลงให้พอดีกับ มคอ.1 หรือมากกว่าเพียงเล็กน้อย อาชีพที่สามารถประกอบได้เมื่อสำเร็จการศึกษาควรเน้นด้านความเป็นครูเพราะอาจจะไปซ้ำซ้อนกับสาขาวิชาอื่นๆ ที่ผลิตบัณฑิตได้ตรงกว่า ควรระบุเป้าหมายหลักเป็นผลิตครูศิลปะส่วนอาชีพอื่นๆ เป็นหลักการรวมๆ แต่บางท่านก็ระบุว่าอาชีพที่สามารถประกอบได้เมื่อสำเร็จการศึกษาควรเป็นอาชีพใหม่ ๆ ที่ทันสมัย โดยเฉพาะถ้าไม่เคยมีใครคิดอาชีพเหล่านี้มาก่อนยิ่งดี

หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร: ควรปรับปรุงการเขียนปรัชญาให้กระชับ เพิ่มมุมมองด้านความคิดสร้างสรรค์ การเชื่อมโยงศาสตร์และศิลป์แขนงต่างๆ เพื่อช่วยทำให้ชีวิตคน สังคมดีขึ้น ควรปรับผลการเรียนรู้ในบางข้อที่เป็นลักษณะทั่วไปให้ให้ตรงกับศาสตร์ ระบุให้มีความเกี่ยวข้องกับครูหรือศิลปศึกษามากขึ้นเพราะที่เป็นอยู่คือคุณสมบัติทั่วไปที่ผู้เรียนทุกสาขาวิชาต้องมี ควรพิจารณามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาปี พ.ศ. 2562 ประกอบว่าหลักสูตรตอบสนองสิ่งเหล่านี้ครบแล้ว

หมวดที่ 3 โครงสร้างของหลักสูตร: โครงสร้างหลักสูตรยังเป็นการอิงเนื้อหา(Content based) ทำให้ต้องเรียนวิชาต่างๆ แน่น ควรบูรณาการและทำให้เกิดสมรรถนะหลัก เช่น การใฝ่รู้ ค้นคว้าพัฒนาตนเองตลอดเวลา อดทน รับผิดชอบ เป็นต้น รายชื่อวิชาเอกบังคับยังมีลักษณะอนุรักษนิยมอยู่ รายวิชายังเป็น 2 หน่วยกิตจำนวนมาก อาจจัดลงไปในระยะเวลาเรียนรายวิชา 3 ปีครึ่งไม่พอ ควรปรับชื่อและคำอธิบายรายวิชาให้ทันสมัย คำอธิบายบางรายวิชาฟุ่มเฟือย บางรายวิชาไม่จำเป็นวิชาในบางกลุ่มยุบรวมได้ วิชาเลือกเยอะในทางปฏิบัติจริงอาจมีปัญหาเพราะอาจารย์ในหลักสูตรมีจำกัด แก้ไขได้โดยอาจดำเนินการในรูปวิชาโท หรือใช้อาจารย์ต่างสาขาร่วมกับอาจารย์ในสาขาให้เป็นข้ามสาขาและเป็นนวัตกรรมจริงๆ เพื่อลดภาระอาจารย์ในหลักสูตร ถ้าการใช้อาจารย์พิเศษหรือการขอความร่วมมือจากสาขาวิชาอื่นๆ ยังมีข้อจำกัด ควรกระจายความรับผิดชอบไปภาคต่างๆ ของสังคม ภาคครอบครัว การเรียนรู้ตามอัธยาศัย และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยผลิตบัณฑิต เช่น ใช้ Project-based การฝึกงาน ลงพื้นที่ชุมชน การนำเสนอเชิงวิชาการ แล้วนำเข้ามาวิเคราะห์เทียบเคียงหน่วยกิตเพื่อแก้ปัญหาอัตรากำลังการผลิต เชื่อมโยงไปสู่ศักยภาพที่หลากหลายผู้เรียน สนองความต้องการชุมชน เปิดให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามอัธยาศัยจากชีวิตและประสบการณ์ปัจจุบันของผู้เรียน การวัดประเมินผลควรให้หลากหลายและสามารถสะท้อนกลับไปยังผู้เรียนด้วย อาจมีกระบวนการให้ผู้เรียนร่วมประเมินผล และหลักสูตรศิลปศึกษาคควรมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการตามหลักสูตรระดับสากล คือ Creative Problem Solving, Project Management และ Visual Communication

หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอน และการประเมินผล: การพัฒนาคุณลักษณะพิเศษของบัณฑิต ค่อนข้างเป็นอุดมคติเกินไปเพราะเพิ่งเริ่มเรียนรู้ในสถานการณ์ทางศิลปศึกษาและความเป็นครู ควรลดความคาดหวังเชิงลึกที่มีความซับซ้อนและที่ผู้เรียนต้องใช้ประสบการณ์มากกว่านี้ ควรมีการสร้างสมรรถนะด้านการวิเคราะห์ฐานข้อมูล (Data Analysis) เพื่อการวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางศิลปศึกษา มาตรฐานผลการเรียนรู้ครบถ้วน แต่บางวิชากำหนดไว้มากเกินไป ผู้เรียนคนหนึ่งคงเรียนไม่ครบตามมาตรฐาน ควรลดความรับผิดชอบหลักและความรับผิดชอบรองในแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบตามมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชาที่มีมากเกินไป

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของหลักสูตร

นอกจากข้อเสนอแนะในประเด็นย่อยต่างๆ ที่มีความสำคัญดังที่รายงานไปแล้ว ยังมีข้อเสนอที่ผู้เชี่ยวชาญนำเสนอไว้และควรนำมาพิจารณา ได้แก่

1. ควรปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน รูปแบบปกติใหม่ New Normal เว้นระยะห่างทางสังคม เนื่องจากสถานการณ์โรคระบาดที่กำลังเผชิญ

2. หลักสูตรยังมีลักษณะเป็นทฤษฎีและเป็นอุดมคติอยู่ เวลานำไปใช้อาจมีการปรับเปลี่ยน ต้องการแนวทางการบริหารจัดการ ควรเน้นหลักสูตรให้มีลักษณะที่ยืดหยุ่น ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและบริหารจัดการง่าย

3. ควรเน้นการบูรณาการในรูปแบบข้ามศาสตร์แบบข้ามสาขา เช่น ศิลปะกับวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ไม่ใช่แค่เพียงการบูรณาการระหว่างศิลปศึกษากับศาสตร์ใกล้เคียง เช่น วิชาร่วมกลุ่มสาระทางศิลปะ เช่น ดนตรี นาฏศิลป์ หรือศิลปะกับมนุษยศาสตร์ เท่านั้น ประเด็นนี้ทำให้ผู้วิจัยเพิ่มกลุ่มวิชาบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อการสร้างสรรค์ ลงไปในกลุ่มวิชาเอกเลือกสหศาสตร์ศิลปศึกษา หลังการประชุมกลุ่ม

4. ผู้เชี่ยวชาญท่านหนึ่งเสนอว่าแม้ว่าที่ประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนี้จะเห็นว่าหลักสูตรมีความเป็นนวัตกรรมแล้ว แต่เพื่อความชัดเจนและน่าเชื่อถือของหลักสูตรมากขึ้นจึงควรมีเครื่องมือชี้วัดความเป็นนวัตกรรม ผู้วิจัยจึงนำเครื่องมือแบบประเมินผลงานความเป็นนวัตกรรม โดย เนวานินต์ สงคราม (2556: 135-145) มาประยุกต์ โดยนำคำถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้ด้านคุณค่าและความเป็นนวัตกรรม มาให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาประเมินความเป็นนวัตกรรมพร้อมหลักสูตรที่ผ่านการแก้ไข โดยมติที่ประชุมแล้ว ผลการชี้วัดพบว่าคะแนนเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดที่มีต่อความเป็นนวัตกรรมหลักสูตรเท่ากับ 52.5 หรือคิดเป็นร้อยละ 87.5 อยู่ในระดับดีเยี่ยม (รายละเอียดของแบบประเมินความเป็นนวัตกรรมของหลักสูตร ดูได้ที่ภาคผนวก)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาวัตกรรมการหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) แบบพหุระยะ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและบริบทร่วมสมัย 2) ศึกษาและกำหนดลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่ผู้ใช้หลักสูตรต้องการ 3) พัฒนาวัตกรรมการหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามระยะเวลาการวิจัย ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 ผลการศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและบริบทร่วมสมัย

1. กรอบแนวคิดบริบทร่วมสมัย
2. กรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษา

การวิจัยระยะที่ 2 ผลการศึกษาและกำหนดลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่ผู้ใช้หลักสูตรต้องการ

การวิจัยระยะที่ 3 ผลการพัฒนาวัตกรรมการหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย

1. วัตกรรมการหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย
2. ข้อเสนอแนะต่อหลักสูตร

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1 ผลการศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและบริบทร่วมสมัย

1. กรอบแนวคิดบริบทร่วมสมัย

ผลจากการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี แนวโน้มและนโยบายต่างๆที่ร่วมสมัย เป็นปัจจุบัน ทั้งในระดับสากล ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับศาสตร์ พบลักษณะร่วมกันของแนวคิดบริบทร่วมสมัยซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรได้ 5 แนวคิด คือ

1.1. ความเป็นลักษณะส่วนบุคคลหรือรายบุคคล เป็นแนวโน้มที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้ในปัจจุบันแบบการเรียนรู้รายบุคคล ตอบสนองการพัฒนาขีดความสามารถของตนผ่านการเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับทิศทางการศึกษาและนโยบายระดับประเทศ

1.2 ความเป็นสหวิทยาการ การบูรณาการข้ามศาสตร์หรือสหศาสตร์ จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 และจำเป็นสำหรับการเผชิญปัญหาที่ซับซ้อนของสังคม นโยบายการศึกษาประเทศปัจจุบันก็เน้นด้านสหวิทยาการ การสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยและการเรียนรู้ศิลปะก็ต้องการองค์ความรู้ในลักษณะข้ามศาสตร์เพื่อศึกษาทำความเข้าใจสังคมและผลงานศิลปะรูปแบบใหม่ที่มีลักษณะการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์

1.3 ความเป็นท้องถิ่น นโยบายระดับชาติปัจจุบันมุ่งกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น เสริมความเข้มแข็งชุมชน ให้ชุมชนมีความรู้ มีความพอประมาณในการการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อแก้ปัญหาและพึ่งพาตนเองได้ เป้าหมายของการศึกษาศิลปวัฒนธรรมในระดับสากลก็มุ่งเน้นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของมนุษย์ที่แตกต่างแทนการเน้นตะวันตกเป็นศูนย์กลางแบบในอดีตทางการเรียนการสอนศิลปะก็ลดมาตรฐานกลางแบบเดิมลงและให้ความสำคัญกับความเป็นท้องถิ่นมากขึ้น

1.4 การสร้างนวัตกรรม เป็นอีกหนึ่งในแนวคิดที่สำคัญที่ถูกระบุไว้ในทศวรรษที่ 21 ปรากฏในนโยบายในระดับชาติจำนวนมาก รวมถึงนโยบายด้านการอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ และเพื่อประโยชน์เชิงพาณิชย์ ในทางศิลปศึกษารูปแบบการสร้างสรรคศิลปะร่วมสมัยจำนวนมากก็มีลักษณะเป็นนวัตกรรมใหม่ๆ นอกเหนือจากแบบประเพณี ทำให้บทบาทด้านนวัตกรรมมีความสำคัญต่อหลักสูตรนี้

1.5 การบริหารจัดการและการประกอบการ เป็นอีกหนึ่งทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ของศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับนโยบายรัฐเป็นจำนวนมากที่เน้นด้านการพัฒนาผู้ประกอบการเพื่อนำไปสู่แ่งมุ่มของการพัฒนาประเทศเชิงเศรษฐกิจ เกี่ยวพันกับหลักสูตรศิลปศึกษาเรื่องการบริหารทรัพยากร เกี่ยวพันกับเรื่องวิชาประยุกต์ศิลป์ และการสร้างอาชีพเพิ่มเติมให้แก่ผู้เรียน

2. กรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษา

หลักสูตรศิลปศึกษานับรวมสมรรถนะที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษา และด้านบริหารร่วมสมัยจากการวิจัยระยะ 1 พบว่าหลักสูตรควรประกอบด้วย 7 แนวคิดคือ

1. ทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน (Fundamental Theory Art Education) เป็นหลักสูตรสร้างครูศิลปะที่มีความสามารถในการจัดการศึกษาทั้งในและนอกระบบการศึกษา ที่มีความรู้วิชาแกนหลัก ประกอบด้วยความรู้ด้านศิลปศึกษาในส่วนของทฤษฎีและปฏิบัติการศิลปะแบบต่างๆ และความรู้ที่จำเป็นสำหรับการสอนศิลปะ ตลอดจนความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การวิจัย หลักการพื้นฐาน ความเป็นครูศิลปะรวมถึงคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ ซึ่งทั้งหมดเป็นความรู้พื้นฐานหรือเป็นมาตรฐานที่ครูศิลปะจำเป็นต้องมีตามมาตรฐานวิชาชีพเพื่อให้แน่ใจได้ว่าบัณฑิตทุกคนที่จบการศึกษา จะมีคุณสมบัติด้านความรู้ทางทฤษฎีศิลปะ ความสามารถด้านการสร้างสรรค์ศิลปะ และความสามารถในการสอนในระดับเพียงพอแก่การนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพหรือนำไปต่อยอดอื่น ๆ

2. การจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา(Pedagogical Art Education) เป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตบัณฑิตที่มุ่งมั่นประกอบอาชีพครูศิลปะ มีอุดมการณ์วิชาชีพ สามารถจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาแก่ผู้เรียนกลุ่มต่างๆ เช่น ผู้เรียนในระบบ ผู้เรียนที่เป็นผู้สูงอายุ ผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ด้อยชั้น ได้อย่างเหมาะสม เชื่อมโยงเนื้อหาหลักสูตรกับรายวิชาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรู้ด้านการสอนเชิงลึก จิตวิทยาพัฒนาการเพื่อวิเคราะห์ผู้เรียนและจัดกิจกรรมให้เหมาะสม นอกเหนือจากการสอนแล้วยังต้องเข้าใจและตอบสนองในนโยบายและบทบาท หน้าที่ของโรงเรียน

3. เทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา(Technology and Innovation or Innotech Art Education) คือหลักสูตรที่ผลิตบัณฑิตที่มีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรมเพื่อการทำงานและการจัดการเรียนรู้ ใช้เทคโนโลยีเพื่อแสวงหาความรู้ สร้างสรรค์ผลงานวิชาการ งานศิลปะ และจัดการเรียนรู้ร่วมสมัย เป็นผู้นำด้านวิชาการสามารถสร้างนวัตกรรมทางศิลปศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาทางการศึกษา สังคม และประเทศชาติ

4. ศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น(Local and Wisdoms Art Education) คือหลักสูตรที่ผลิตบัณฑิตที่เป็นนักพัฒนาท้องถิ่น มีความสามารถในการศึกษาเรียนรู้และทำประโยชน์ให้กับท้องถิ่น ชุมชน เพราะบริบทพื้นที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตร ควรนำปัจจัยด้านนี้เข้ามาใช้ออกแบบหลักสูตรจะทำให้บรรลุผลการผลิต ได้บัณฑิตกลับไปพัฒนาชุมชน สังคมตรงความต้องการ

5. การพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา (Entrepreneurship Art Education) เป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตผู้ประกอบการและนักธุรกิจทางด้านศิลปะและศิลปศึกษา ผู้เรียนจะมีความรู้และประสบการณ์ในศาสตร์ที่จำเป็นสำหรับการทำธุรกิจและประกอบการทางด้านศิลปศึกษา เพื่อสามารถ

ประกอบอาชีพอื่นทางศิลปศึกษานอกเหนือจากการเป็นครูหรือประยุกต์ความรู้ด้านศิลปะ ศิลปะศึกษา และการเรียนการสอนศิลปะไปสู่เชิงธุรกิจได้

6. ศิลปะศึกษาตามศักยภาพบุคคล (Personalized Art Education) เป็นหลักสูตรที่เตรียมบุคคลที่ต้องการเป็นครูศิลปะศึกษาหรือประกอบอาชีพอื่น ๆ ทางด้านศิลปะที่มีความชำนาญในวิชาชีพด้านใดด้านหนึ่งของศิลปะศึกษาในเชิงลึก หลักสูตรสนับสนุนศักยภาพผู้เรียนรายบุคคลโดยจะเน้นการเรียนรู้บนพื้นฐานความพร้อมหรือการค้นพบตนเองมาก่อน แล้วจึงสามารถเลือกพัฒนาดตนเองในศาสตร์ของวิชาเอกในด้านใดด้านหนึ่งเชิงลึกตามศักยภาพ

7. สหศาสตร์ศิลปะศึกษา (Transdisciplinary Art Education) เป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตบัณฑิตที่เป็นนักสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ การจัดการเรียนรู้ งานวิชาการ และนวัตกรรมต่างๆที่เกิดจากการบูรณาการข้ามศาสตร์ระหว่างศิลปะศึกษาและศาสตร์อื่นๆเพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม

การวิจัยระยะที่ 2 ผลการศึกษาและกำหนดลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่

ผู้ใช้หลักสูตรต้องการ

ผลจากการเก็บข้อมูลการวิจัยในระยะที่ 2 พบว่ากลุ่มอาจารย์ บัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต มีค่าเฉลี่ยของสภาพพึงประสงค์ต่อกรอบแนวคิดหลักสูตรทั้ง 7 แนวคิด ได้แก่ทฤษฎีศิลปะศึกษาเป็นฐานการจัดการเรียนรู้ทางศิลปะศึกษา เทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปะศึกษา ศิลปะศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น การพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปะศึกษา ศิลปะศึกษาตามศักยภาพบุคคล และสหศาสตร์ศิลปะศึกษาอยู่ในเกณฑ์มากทุกกลุ่ม

ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรที่มีค่า PNI_{modified} สูงสุดคือด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปะศึกษา รองลงมาคือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปะศึกษา ระดับความคิดเห็นน้อยสุดคือด้านทฤษฎีศิลปะศึกษาเป็นฐาน

ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่า PNI_{modified} สูงสุดคือสามารถวิเคราะห์พัฒนาการของผู้เรียนเพื่อสร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนกลุ่มผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ต้องขัง ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้คือระเบียบวิธีหรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะศึกษาที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ ความต้องการของผู้เรียนกลุ่มผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ต้องขัง ด้านเนื้อหา/สาระความรู้คือวิชาโทดนตรีและนาฏศิลป์ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาคือ โครงสร้างหลักสูตรเป็นวิชาเอก-โท โดยศิลปะศึกษาเป็นวิชาเอกและเลือกเรียนศาสตร์อื่นเป็นวิชาโท

ความคิดเห็นของบัณฑิตศิลปศึกษาต่อผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุดคือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา และด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา รองลงมาคือด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษา ระดับความคิดเห็นน้อยสุดคือด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน และด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา

ความคิดเห็นของบัณฑิตศิลปศึกษาต่อผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุดคือสามารถวิเคราะห์พัฒนาการของผู้เรียนเพื่อสร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนกลุ่มผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ต้องขัง ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้คือสามารถระบุวิธีการหรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ ความต้องการของผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ต้องขัง และมีประสบการณ์การฝึกทำงานเชิงธุรกิจตามองค์กร สถานประกอบการเชิงธุรกิจด้านศิลปะ/ศิลปศึกษาในวิชาชีพงานหรือสหกิจศึกษา ด้านเนื้อหา/สาระความรู้คือ เซรามิกส์ และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาคือ สัมมนา และสหกิจศึกษาด้านศิลปะ/การฝึกงานศิลปศึกษาตามองค์กร สถานประกอบการ สถาบันการศึกษา

ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตศิลปศึกษาต่อผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุดคือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา และด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น รองลงมาคือด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา ระดับความคิดเห็นน้อยสุดคือด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน และด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา

ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตศิลปศึกษาต่อผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในประเด็นย่อยที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุดคือสร้างผลผลิตในเชิงความงาม ความรู้ หรือเชิงธุรกิจที่มีประโยชน์ต่อชุมชน ท้องถิ่น และมีความรู้และทักษะเชิงธุรกิจที่จำเป็นต่อการทำงาน สามารถเป็นผู้ประกอบการ หรือทำงานด้านการบริหารจัดการเชิงธุรกิจทางศิลปะและศิลปศึกษา

การวิจัยระยะที่ 3 ผลการพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย

3.1 นวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย

กรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย 7 แนวคิดที่เป็นผลจากการวิจัยใน ระยะที่ 1 และระดับสภาพพึงประสงค์จากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในวิจัยระยะที่ 2 ถูกนำมาพัฒนาเป็น หลักสูตรต้นแบบ 1 หลักสูตร โดยหลักสูตรมีความเป็นนวัตกรรมที่โดดเด่นดังนี้

1. หลักสูตรที่มีโครงสร้างแบบการเรียนรู้รายบุคคลที่กำหนดหน่วยกิตวิชาเอกเลือกมากกว่า หน่วยกิตวิชาเอกบังคับเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือก พัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพและความสนใจ คล้ายรูปแบบการจัดการศึกษาแบบรายบุคคล (Personalized Learning) โดยจัดให้มีวิชาเลือก

หลากหลายตามความต้องการของผู้เรียน ซึ่งลักษณะดังกล่าวไม่เคยมีปรากฏในหลักสูตรศิลปศึกษาใดในไทยมาก่อน หลักสูตรวิชาเอกศิลปศึกษาในสถาบันการศึกษาอื่นๆทั้งหมดจะประกอบไปด้วยวิชาบังคับเป็นส่วนใหญ่และวิชาเลือกซึ่งมีสัดส่วนน้อยกว่า

2. มีเนื้อหาหลักสูตรในลักษณะของการบูรณาการข้ามศาสตร์ (Transdisciplinary) หลายรูปแบบ เช่น บูรณาการระหว่างศาสตร์ทางศิลปศึกษากับศาสตร์ร่วมกลุ่มสาระ เช่น ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา นอกจากนี้ยังบูรณาการกับศาสตร์อื่นๆ ทั้งทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เช่น ด้านการบริหารธุรกิจ การพัฒนาชุมชน เทคโนโลยีและนวัตกรรม การผลิตสื่อและภาพยนตร์ คหกรรมศาสตร์ และสหสาขา เพื่อให้มีความหลากหลายตอบสนองทิศทางการศึกษาปัจจุบันที่ต้องการความรู้ในเชิงกว้าง มีกลุ่มวิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพเพื่อประโยชน์ของผู้เรียนกรณีไม่ได้เป็นครู ทั้งยังตอบสนองนโยบายการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านเศรษฐกิจ และตอบสนองการพัฒนาชุมชน สังคม ทั้งเมืองและท้องถิ่นและที่อยู่ร่วมบนความหลากหลาย

นอกจากนี้ หลักสูตรยังกำหนดหน่วยกิตวิทยานิพนธ์มากถึง 6 หน่วยกิตซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์หรือนวัตกรรม แม้หลักสูตรจะมีเนื้อหาสาระด้านต่างๆมากมาย แต่ยังคงไว้ซึ่งคุณลักษณะของความเป็นครู ผ่านการศึกษารายวิชาพื้นฐานในกลุ่มวิชาเอกบังคับ ทำให้ผู้เรียนยังคงคุณสมบัติที่สำคัญของความเป็นครู คือมีความรู้และทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ และการสื่อสาร ซึ่งเป็นจุดเด่นต่างจากหลักสูตรศิลปะของวิชาชีพอื่นที่ได้ไม่ได้มุ่งผลิตครู หลักสูตรนี้ยังเกิดจากการใช้กระบวนการของการพัฒนานวัตกรรมโดยระดมความคิดเห็นและข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตรมากที่สุดเท่าที่เคยมีมา

หลักสูตรศิลปศึกษาที่พัฒนาขึ้นด้วยกระบวนการและแนวคิดดังที่กล่าวมา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หรือการศึกษาระดับบัณฑิต หรือศึกษาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปศึกษา (หลักสูตร 4 ปี)

หลักสูตรใหม่

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อหลักสูตร

(ภาษาไทย) หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หรือการศึกษาระดับบัณฑิต หรือศึกษาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปศึกษา

(ภาษาอังกฤษ) Bachelor of Education Program in Art Education

2. ชื่อปริญญาและสาขาวิชา

2.1 ชื่อปริญญา

(ภาษาไทย : ชื่อเต็ม) ครุศาสตรบัณฑิต หรือ การศึกษาระดับบัณฑิต
หรือ ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา)

(ภาษาไทย : อักษรย่อ) ค.บ. หรือ กศ.บ. หรือ ศษ.บ. (ศิลปศึกษา)

(ภาษาอังกฤษ : ชื่อเต็ม) Bachelor of Education (Art Education)

(ภาษาอังกฤษ : อักษรย่อ) B.Ed. (Art Ed.)

2.2 ชื่อสาขาวิชาที่ระบุใน TRANSCRIPT

FIELD OF STUDY: ART EDUCATION

3. ลักษณะของหลักสูตร

3.1 ลักษณะของโปรแกรม (เฉพาะหลักสูตรระดับปริญญาตรี)

แบบเอกเดี่ยว เปิดสอน 1 สาขาวิชาดังนี้

1. สาขาวิชาศิลปศึกษา (Art Education) ซึ่งมีลักษณะการบูรณาการความรู้ทั้งใน
ศาสตร์และข้ามศาสตร์ ที่ผู้เรียนสามารถออกแบบหลักสูตรด้วยตนเอง โดยมีหน่วยกิตวิชา
เลือกมากกว่าวิชาบังคับในกลุ่มวิชาเอก และมีรายวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้สอนร่วม
ออกแบบเนื้อหาตามความต้องการ

4. จำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร

133 หน่วยกิต

5. รูปแบบของหลักสูตร

หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ 4 ปี

6. อาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จการศึกษา

1. ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา

2. ผู้เรียนสามารถประยุกต์สมรรถนะตนไปสู่วิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดสื่อสารความรู้ทางศิลปะและสุนทรียภาพที่หลากหลายรวมถึงสร้างอาชีพใหม่ๆ ตามความสนใจและความถนัดซึ่งเกิดจากการกำหนดทิศทางการเรียนรายวิชาต่างๆ ตามความต้องการของตนเอง เช่น นักวิชาการและนักวิจัยทางศิลปศึกษา ศิลปิน นักจัดการศิลปะ ผู้ออกแบบงานอีเว้นท์และนิทรรศการ นักจัดระบบข้อมูลศิลปะ(Archivist) นวัตกรรมศิลปศึกษา นักเทคโนโลยีสร้างสรรค์ (Creative Technologist) นักออกแบบภาพจากข้อมูล (Data Visualization Designer) สื่อสารมวลชนด้านศิลปะ พัฒนาการ นักจัดการวัฒนธรรมท้องถิ่น นักพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ผู้ประกอบการธุรกิจด้านศิลปะ ผู้ประกอบการโรงเรียนสอนศิลปะ ผู้ผลิตแอนิเมชัน นักจัดกิจกรรมศิลปะบำบัด นักออกแบบพาณิชย์ศิลป์ นักออกแบบกราฟิก นักออกแบบการแสดง ผู้ผลิตสื่อภาพยนตร์/สื่อออนไลน์ ช่างภาพและนักตกแต่งอาหาร นักออกแบบพื้นที่ (Interior and Spatial Designer) อาชีพอิสระอื่นๆ และมีพื้นฐานเพื่อการศึกษาต่อด้านศิลปะและศิลปศึกษา

7. สถานการณ์ภายนอกหรือการพัฒนาที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการวางแผนหลักสูตร ได้แก่

7.1 สถานการณ์หรือการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

แนวโน้มและทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ยุทธศาสตร์ชาติ เน้นการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ผ่านความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ ในสังคมที่เข้มแข็งด้วยโอกาสที่เสมอภาค เท่าเทียม สามารถสร้างผลิตภาพด้วยเทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมของตนเอง เป็นอุตสาหกรรมสร้างสรรค์แทนการเป็นผู้รับจ้างผลิตในอุตสาหกรรมหนักตามแบบอดีตที่ผ่านมา

7.2 สถานการณ์หรือการพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม

7.2.1 สังคมโลกศตวรรษที่ 21 คนในสังคมต้องประสบกับข้อมูลข่าวสารจำนวนมากในแต่ละวัน ซึ่งมีทั้งจริงและเท็จ เป็นบวกและเป็นลบกับสมาชิกของสังคม ทักษะความคิดขั้นสูงจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับพลเมืองในการใช้วิเคราะห์และตัดสินใจเพื่อนำมาซึ่งประโยชน์แก่ผู้รับสาร ทักษะการแสวงหาความรู้ คิดอย่างมีวิจารณญาณ การรู้เท่าทันการสื่อสาร (Communication Literacy) และเทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทรัพยากรมนุษย์

7.2.2 สังคมไทยเข้าสู่ยุควัฒนธรรมโลก (Global Culture) ส่งผลให้จำเป็นต้องเร่งปลูกฝังความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมควบคู่ไปกับการเรียนรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง เพื่อให้คนรุ่นใหม่รู้เท่าทันกระแสต่างๆ ในระดับนานาชาติ ขณะเดียวกันกับที่เคารพและเห็น

คุณค่าวัฒนธรรมประจำชาติ อยู่ร่วมกับคนรุ่นเก่าได้อย่างปราศจากความแปลกแยก รวมถึงมีมนุษย์สัมพันธ์หลากหลายมิติทั้งในโลกจริงและโลกเสมือน

7.2.3 สังคมไทยกับบทบาทหน้าที่พลเมือง ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นรายวันส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดวุฒิภาวะการควบคุมตนเองของคนในสังคม การมีความคิดเชิงบวก การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ เข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น ตลอดจนการมีความรับผิดชอบ รับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความเป็นผู้นำ ความกล้าหาญทางจริยธรรม มีสำนึกสาธารณะ และเป็นประชาธิปไตยที่เคารพสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ผู้อื่นจะช่วยแก้ปัญหาที่สังคมกำลังเผชิญ

7.2.4 ความเท่าเทียมของคนในสังคม ความเท่าเทียมทางการศึกษา และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ทุกวัย ทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่ สามารถเลือกศึกษาได้ทุกที่ ทุกเวลา เป็นการพัฒนาคนเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

7.2.5 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ที่มีเทคโนโลยีใหม่ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา ต้องการนวัตกรรมที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ การศึกษาจึงต้องเป็นไปเชิงบูรณาการระหว่างสาขาวิชา คณะวิชา มากยิ่งขึ้น

7.2.6 การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม เกิดการแปรปรวนสภาพอากาศที่รุนแรง (extreme weather events) เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติหลายรูปแบบอย่างต่อเนื่อง เกิดโรคระบาดใหม่ๆ ที่ไม่เคยรู้จักและมีผลกระทบรุนแรง การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและการล่มสลายของระบบนิเวศน์ มลพิษทางน้ำ ทางดิน และอากาศ นำมาซึ่งสำนึกรักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การศึกษาต้องสร้างจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้

7.2.7 โลกแห่งอนาคต มีพลวัตการเปลี่ยนแปลงสูงและรวดเร็ว ประเภทของงานเปลี่ยนไปเรื่อยๆ มีอาชีพใหม่ๆ เกิดขึ้น เกิดงานที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนตามแบบแผน การศึกษาต้องเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ที่ทันสมัย ลึกซึ้ง หลากหลาย ยืดหยุ่น และทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถด้านการบริหารจัดการ การเป็นผู้ประกอบการ และการสร้างอาชีพด้วยตนเอง มีทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคต สามารถตัดสินใจเลือกรูปแบบและเนื้อหาการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อตอบสนองการศึกษาที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและความต้องการส่วนบุคคลเพื่อสามารถประยุกต์ใช้กับวิชาชีพแห่งอนาคต

7.3 ข้อมูลจากหน่วยงานราชการที่เป็นผู้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู

พิจารณาจากมาตรฐานและนโยบายต่างๆ เช่น มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์(หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 วิสัยทัศน์ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (2561) ข้อมูลในส่วนนี้ถูกนำมาพิจารณาใช้เป็นแนวทางเพื่อการร่างหลักสูตรในเบื้องต้น

7.4 ข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางสาขาวิชาชีพที่มีความเกี่ยวข้องกับบัณฑิตหรือการใช้บัณฑิตจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่บัณฑิตศิลปศึกษาสามารถเข้าปฏิบัติงานได้ รวมถึงกลุ่มคนนอกเช่นผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆที่มีวิสัยทัศน์ ที่ช่วยนำเสนอมุมมองในทิศทางใหม่ๆให้กับหลักสูตร จำแนกเป็นกลุ่มต่างๆ ได้แก่

1. ผู้ใช้บัณฑิต ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารองค์กรด้านศิลปะ นายจ้าง ผู้บังคับบัญชา หัวหน้างาน ในทั้งภาครัฐและเอกชนจำนวน 389 คน
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านบริบทร่วมสมัยประกอบด้วย นักอนาคตศึกษา นักพัฒนศึกษา นักการศึกษาทางเลือก ผู้บริหารองค์กรจัดการเรียนรู้ทางศิลปะ ผู้บริหารหอศิลป์ เจ้าของกิจการ SME ทางศิลปะ นักศิลปะบำบัด ผู้บริหารและครูในโรงเรียน และนักวิชาการด้านหลักสูตรศิลปศึกษาทั้งสถาบันการศึกษาในเมืองและในบริบทท้องถิ่นจำนวน 21 คน
3. อาจารย์สาขาวิชาศิลปศึกษาจาก 20 สถาบันอุดมศึกษาจำนวน 97 คน
4. บัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในช่วงเวลา 3- 5 ปี จาก 16 สถาบันอุดมศึกษา จำนวน 317 คน

ได้ข้อมูลความต้องการบัณฑิตศิลปศึกษาที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะและความรับผิดชอบ รักในวิชาชีพ และมีอุดมการณ์ของครูศิลปะ มีความรู้ทางศิลปศึกษาเชิงลึก มีทักษะการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะหลายรูปแบบ มีความรู้ร่วมสมัย รู้เทคโนโลยีสารสนเทศ สังเคราะห์ และประเมินข้อมูลจากแหล่งต่างๆทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างรู้เท่าทันเพื่อใช้ในการวิจัย มีศักยภาพสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ สร้างองค์ความรู้ทางวิชาการ หรือนวัตกรรมทางศิลปศึกษาที่เป็นประโยชน์ทางการศึกษาและสังคม สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์บริบทของผู้เรียนและพื้นที่ที่แตกต่างกันเพื่อจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาได้อย่างเหมาะสม เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น มีความรู้ด้านเทคโนโลยีทางศิลปศึกษาขั้นสูง รู้ในหลักการและกระบวนการพัฒนานวัตกรรมทางศิลปศึกษาเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและสังคม เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามความสนใจส่วนบุคคล และสามารถสร้างผลงานวิชาการ ผลงานศิลปะ และจัดการเรียนรู้ได้ตามความเชี่ยวชาญ สามารถพัฒนาต่อยอดความรู้ทางศิลปะไปสู่การเป็นผู้ประกอบการ และบูรณาการความรู้ทางศิลปศึกษากับศาสตร์อื่นเพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่

8. ผลกระทบจาก ข้อ 7.1 7.2 และ 7.3 ต่อการพัฒนาหลักสูตรและความเกี่ยวข้องกับพันธกิจของสถาบัน

ผลกระทบจาก ข้อ 7.1, 7.2 และ 7.3 ทำให้หลักสูตรศิลปศึกษามีการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งผลิตบัณฑิตแห่งอนาคตที่มีความสามารถในการเรียนรู้และปรับตัว สามารถกำหนดทิศทางการศึกษาตามความสนใจและความชำนาญของตน พัฒนาตัวเองตลอดเวลาเพื่อมีความพร้อมในการทำงานและดำรงชีวิตในสังคมแห่งอนาคตหลังจบการศึกษา ต้องมีความสามารถทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ งานวิชาการ และงานวิจัยในลักษณะที่เป็นนวัตกรรมและบูรณาการข้ามศาสตร์เป็นพื้นฐานมากขึ้น ขณะเดียวกันเมื่อไปประกอบอาชีพครูต้องสามารถจัดการเรียนรู้กับผู้เรียนที่มีความแตกต่างด้านตัวบุคคล และบริบทด้านสังคม วัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์ หากไม่ประกอบอาชีพครูต้องมีความรู้ความสามารถเพียงพอแก่การประกอบอาชีพอื่นหรือเป็นผู้ประกอบการ ไปจนถึงการสร้างงานสร้างวิชาชีพให้ตนเองและผู้อื่นได้ ด้านบุคลิกลักษณะต้องเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ เคารพความคิดเห็น และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ผู้อื่น ยอมรับในระบอบประชาธิปไตย มีจิตสาธารณะ รักท้องถิ่น เป็นพลเมืองที่ดีแก่สังคม เข้าใจ ยอมรับ และเห็นคุณค่าความหลากหลายทางวัฒนธรรม ตระหนักและช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งในระหว่างที่กำลังปฏิบัติหน้าที่หรือวิถีชีวิตส่วนตัว

หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร

1. ปรัชญา

สร้างครุศิลป์ยุคใหม่ที่มีอุดมการณ์และจรรยาบรรณ มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะ คำนึงถึงศักยภาพในการเชื่อมโยงศาสตร์และศิลป์แขนงต่างๆ เพื่อพัฒนาคน และสร้างสรรค์เศรษฐกิจสังคมใหม่ที่พึงประสงค์ในอนาคต

2. ความสำคัญ

ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดผู้หนึ่งในการพัฒนาเด็ก เยาวชน รวมถึงผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชน สังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า ด้วยสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยพลวัตการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน หลักสูตรศิลปศึกษานี้ได้มุ่งผลิตครุศิลป์ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวด้วยโครงสร้างหลักสูตรที่ยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นหาศักยภาพตามความสนใจส่วนบุคคลและเป็นผู้กำกับชี้แนะแนวทางการศึกษาด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่การเป็นครุมีจรรยาบรรณและอุดมการณ์ มีความรู้ทันสมัย ลึกซึ้งในศาสตร์ สามารถจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีต่างๆ กับหลากหลายกลุ่มผู้เรียนที่มีความแตกต่างทั้งด้านร่างกาย จิตใจ พัฒนาการ ความต้องการจำเป็น ตลอดจนความต่างทางพื้นที่และวัฒนธรรมเพื่อให้ผู้เรียนกลุ่มต่างๆ สามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ สามารถทำงานได้กับทุกภาคส่วนของชุมชน สังคม หลักสูตรนี้ยังมุ่งผลิตบัณฑิตสมรรถนะด้านต่างๆ ที่จำเป็นต่อยุคสมัย เช่น สามารถคิดวิเคราะห์ขั้นสูง สามารถใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้า มีทักษะในการพัฒนานวัตกรรม มีความยืดหยุ่นสูง ปรับตัวได้รวดเร็ว ตอบสนองบริบทความต้องการในพื้นที่การปฏิบัติงาน นอกเหนือจากการประกอบอาชีพครูบัณฑิตยังมีสมรรถนะด้านการประกอบอาชีพและพัฒนาวิชาชีพต่างๆ ทางด้านศิลปะทั้งสำหรับตนเองและผู้อื่น มีความรู้ด้านการบริหารจัดการและการประกอบการเพื่อสร้างศักยภาพด้านขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศ เข้าใจหลักการและสามารถบูรณาการความรู้ในวิชาเอกตนร่วมกับศาสตร์อื่นเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ทั้งหมดเป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคมแห่งอนาคต

3. วัตถุประสงค์

1. เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้
 - 1.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีวุฒิภาวะและความรับผิดชอบ รักในวิชาชีพ และมีอุดมการณ์ของครูศิลปะ
 - 1.2 มีความรู้ความชำนาญด้านการจัดการเรียนรู้และด้านวิชาเฉพาะทางศิลปศึกษาในเชิงลึก
 - 1.3 สามารถสร้างนวัตกรรมที่มีลักษณะเป็นผลงาน เช่น งานสร้างสรรค์ การจัดการเรียนรู้ หรือนวัตกรรมทางความคิด และนวัตกรรมเชิงกระบวนการที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน สังคม และประเทศชาติ
 - 1.4 สามารถบูรณาการองค์ความรู้ต่างศาสตร์เพื่อพัฒนาศาสตร์ทางศิลปศึกษาให้มีบทบาทในการพัฒนาคนที่สามารถสร้างสรรค์เศรษฐกิจสังคมใหม่ที่พึงประสงค์ในอนาคต
2. เพื่อผลิตผลงานศิลปศึกษาที่ช่วยสร้างสรรค์เศรษฐกิจและสังคม

4. ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร

จากการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากอาจารย์ บัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิตสามารถกำหนดเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (Program Learning Outcomes: PLOs) ได้ดังต่อไปนี้

- PLO 1: แสวงหาความรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและวิธีอื่นๆ อย่างมีวิจารณญาณ ความเป็นครูศิลปะ
- PLO 2: มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ มีวุฒิภาวะ และความรับผิดชอบ รักในวิชาชีพ มีอุดมการณ์และเป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะครูศิลปะ
- PLO 3: อธิบายหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางศิลปศึกษา
- PLO 4: จัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาให้กับกลุ่มผู้เรียนกลุ่มต่างๆได้
- PLO 5: สามารถวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางศิลปศึกษา
- PLO 6: สร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้หลากหลายรูปแบบทั้งแบบประเพณีและร่วมสมัยที่ช่วยสร้างสรรค์ทางเศรษฐกิจและสังคม

- PLO 7: จัดการเรียนรู้ให้กับกลุ่มผู้เรียนที่มีความแตกต่างด้าน อายุ ระดับพัฒนาการ สภาพร่างกายและจิตใจ ปรัชญาความเชื่อ ตลอดจนบริบททางสังคม วัฒนธรรม และพื้นที่
- PLO 8: ใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรมเพื่อจัดการเรียนรู้ สร้างสรรค์ผลงาน วิชาการและผลงานทางศิลปศึกษา
- PLO 9: ออกแบบกิจกรรม โครงการ และผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปศึกษาที่เป็น ประโยชน์แก่ท้องถิ่น ชุมชน สังคม
- PLO 10: ประยุกต์ความรู้ทางศิลปศึกษาร่วมกับความรู้ด้านการบริหาร จัดการเพื่อนำไปสู่การเป็นผู้ประกอบการเพื่อทางเลือกในการประกอบอาชีพ
- PLO 11: บูรณาการองค์ความรู้ข้ามศาสตร์เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางศิลปศึกษา ให้มีบทบาทในการพัฒนาคนที่สามารถสร้างสรรค์เศรษฐกิจสังคมแห่งอนาคต

5. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

5.1 มีค่านิยมร่วม ตระหนักและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการทำงานของคุณ การพัฒนา ความรู้สู่ถึงตัวตนความเป็นครูและมีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่เข้มแข็ง มีจิตบริการต่อวิชาชีพครูและ ชุมชน

5.2 เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณครูและยึดมั่นใน จรรยาบรรณของวิชาชีพครู ปฏิบัติหน้าที่ตามอุดมการณ์ความเป็นครูด้วยความรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ อุทิศตนและทุ่มเทในการเอาใจใส่ สร้างแรงบันดาลใจ พัฒนาการเรียนรู้ และผลประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน มีความพอเพียงและประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางด้าน วิชาการและวิชาชีพ

5.3 เป็นผู้เรียนรู้และฉลาดรู้และมีปัญญา เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์การ คิดขั้นสูง มีความรอบรู้ด้านการเงิน สุขภาพ สนุทรียภาพ วัฒนธรรม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของ สังคมและของโลก การสร้างสัมมาชีพและความมั่นคงในคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม มีความเพียร มุ่งมั่น มานะ บากบั่น ใฝ่เรียนรู้มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนา ตนเองให้เป็นบุคคลที่เรียนรู้และรอบรู้ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

5.4 เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์ค่านวัตกรรม เป็นผู้ที่มีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถคิด วิเคราะห์การคิดขั้นสูง มีความฉลาดดิจิทัล ทักษะการทำงานเป็นทีม มีทักษะข้ามวัฒนธรรม รู้เท่าทัน สื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก มีส่วนร่วมในการพัฒนา

ความก้าวหน้าให้กับวิชาชีพครู สามารถแสวงหาความรู้ พัฒนาความรู้งานวิจัย และสร้างนวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเองผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

5.5 เป็นผู้มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้มีความสามารถในการจัดเนื้อหาสาระ ออกแบบกิจกรรม วางแผนและจัดการเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้สร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความสุขในการเรียนโดยใช้ศาสตร์การสอน รวมถึงวิธีการใช้เทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สื่อ แหล่งเรียนรู้ ชุมชน ภูมิปัญญาในชุมชนที่เหมาะสมกับสาระวิชาและผู้เรียน ที่มีความแตกต่างกัน สามารถบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ ข้ามวัฒนธรรมและการวิจัย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการศาสตร์การสอน ความรู้เนื้อหาสาระ และเทคโนโลยี (TPCK) เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาพัฒนาตนเอง ผู้เรียนและสังคม

5.6 เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และใส่ใจสังคม มีความรักชาติ รักท้องถิ่น มีจิตสำนึกไทยและจิตสำนึกสากล รู้คุณค่าและมีส่วนร่วมในการพัฒนาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย และท้องถิ่น มีจิตอาสา และดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย มีความยุติธรรมและมีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง รู้ถูก รู้ผิด รู้ชอบ ชั่ว ดี กล้าปฏิเสธและต่อต้านการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เคารพสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก รวมทั้งมีคุณลักษณะเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพครูตามที่คุรุสภากำหนด

หมวดที่ 3 โครงสร้างของหลักสูตร

1. โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรนี้เกิดขึ้นจากการระดมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารร่วมสมัย ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษา และกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียอันประกอบด้วย ผู้ใช้บัณฑิตในแวดวงต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน คณาจารย์ และบัณฑิตจากสถาบันศึกษาทั่วประเทศที่เปิดสอนหลักสูตรศิลปศึกษา ถือได้ว่าเป็นการรวบรวมข้อมูลความต้องการจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากที่สุดเท่าที่เคยมีการสร้างหลักสูตรสาขานี้มา โครงสร้างหลักสูตรมีลักษณะเป็นนวัตกรรมหลายประการซึ่งยังไม่มีปรากฏอย่างชัดเจนในหลักสูตรอื่น ได้แก่ การกำหนดหน่วยกิตรายวิชาเลือกมากกว่ารายวิชาบังคับแบบการเรียนรู้รายบุคคล มีการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ระหว่างศิลปะกับศาสตร์สาขาอื่นที่ชัดเจน กำหนดหน่วยกิตรายวิชาศิลปศึกษานិพนธ์มากถึง 6 หน่วยกิตเพื่อโอกาสในการสร้างสรรค์นวัตกรรม มีกลุ่มวิชาด้านธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการทางศิลปะ มีรายวิชาที่เป็นปลายเปิดเพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนร่วมออกแบบเนื้อหาตามความต้องการ และสามารถเลือกเรียนรายวิชาจากต่างสาขาวิชา ต่างคณะที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกับรายวิชาเอกแทนรายวิชาเอกได้ภายใต้เงื่อนไขของหลักสูตร

1.1 จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 133 หน่วยกิต
ระยะเวลาการศึกษา 4 ปี

1.2 โครงสร้างของหลักสูตรศิลปศึกษา

หมวดวิชาและจำนวนหน่วยกิต

(1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

(2) หมวดวิชาเฉพาะด้าน ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

2.1) วิชาชีพครู ไม่น้อยกว่า 34 หน่วยกิต

2.2) วิชาเอก ไม่น้อยกว่า 63 หน่วยกิต

ประกอบด้วย

(1) วิชาเอกบังคับ ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

(2) วิชาเอกเลือก* ไม่น้อยกว่า 33 หน่วยกิต

(3) หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

รวม 133 หน่วยกิต

* วิชาเอกเลือกมี 3 กลุ่ม ดังนี้

1. วิชาเอกเลือกพื้นฐาน	ไม่น้อยกว่า	18	หน่วยกิต
2. วิชาเอกเลือกเฉพาะทาง	ไม่น้อยกว่า	10	หน่วยกิต
- โดยเลือกเรียนจากกลุ่มวิชาดังต่อไปนี้
- 2.1 วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา
 - 2.2 วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา
 - 2.3 วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น
 - 2.4 วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา
 - 2.5 วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล
 - 2.5.1 กลุ่มวิชาแอนิเมชัน
 - 2.5.2 กลุ่มวิชาศิลปะบำบัด
 - 2.5.3 กลุ่มวิชาพณิชยศิลป์/อุตสาหกรรมศิลป์
 - 2.5.4 กลุ่มวิชาออกแบบกราฟิกขั้นสูง
 - 2.6 วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มสหศาสตร์ศิลปศึกษา
 - 2.6.1 กลุ่มวิชานาฏศิลป์ศึกษาและดนตรีศึกษา
 - 2.6.2 กลุ่มวิชาภาพยนตร์และการผลิตสื่อ
 - 2.6.3 กลุ่มวิชาคหกรรมศาสตร์
 - 2.6.4 กลุ่มวิชาบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อการสร้างสรรค์
3. วิชาเอกเลือกเสริม	ไม่น้อยกว่า	5	หน่วยกิต

3. รายวิชา (เฉพาะวิชาเอก) เรียนไม่น้อยกว่า 63 หน่วยกิต ประกอบด้วยกลุ่มรายวิชาต่อไปนี้

3.1 รายวิชาเอกบังคับ เรียนไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต จากรายวิชาเอกบังคับดังต่อไปนี้

รหัสรายวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต
001	หลักและพื้นฐานความเป็นครูศิลปศึกษา	2(2-0-4)
002	หลักสูตร การสอน และการวัดประเมินผลทางศิลปศึกษา	3(3-0-6)
003	ศิลปศึกษาเพื่อคนทั้งมวล	2(2-0-4)
004	สุนทรียศาสตร์และศิลปวิจารณ์	2(2-0-4)
005	ประวัติศาสตร์ศิลปะสากล	2(2-0-4)
006	พื้นฐานศิลปะปฏิบัติสำหรับครู 1	2(1-2-3)
007	พื้นฐานศิลปะปฏิบัติสำหรับครู 2	3(2-2-5)
008	พื้นฐานศิลปะปฏิบัติสำหรับครู 3	3(2-2-5)
009	เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมศิลปศึกษา	2(1-2-3)
010	ภาษาอังกฤษเพื่อการเรียนรู้ศิลปศึกษา	3(3-0-6)
011	ศิลปศึกษานิพนธ์	6(6-0-12)

3.2 รายวิชาเอกเลือก เรียนไม่น้อยกว่า 33 หน่วยกิต จากกลุ่มรายวิชาเอกเลือกพื้นฐาน กลุ่มรายวิชาเอกเลือกเฉพาะทาง และกลุ่มรายวิชาเอกเลือกเสริม ดังต่อไปนี้

3.2.1 รายวิชาเอกเลือกพื้นฐาน เลือกเรียนไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต จากรายวิชาดังต่อไปนี้

รหัสรายวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต
012	ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันออกและอาเซียน	2(2-0-4)
013	องค์ประกอบทางศิลปะ	2(1-2-3)
014	ลายไทย	2(1-2-3)
015	การออกแบบพณิชยศิลป์	2(1-2-3)
016	ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม	3(3-0-6)
017	นิทรรศการ พิพิธภัณฑ และแหล่งเรียนรู้ศิลปศึกษา	2(2-0-4)
018	การบริหารจัดการโครงการศิลปศึกษา	2(2-0-4)
019	การสอนศิลปะในโรงเรียน	2(2-0-4)
020	สื่อดิจิทัลและนวัตกรรมเพื่อการสร้างสรรค์ศิลปศึกษา	2(1-2-3)
021	พื้นฐานการบริหารจัดการและธุรกิจศิลปศึกษา	2(2-0-4)
022	ศิลปะร่วมสมัย	3(2-2-5)
023	ศิลปศึกษาเชิงบูรณาการ	2(2-0-4)
024	การวิจัยเพื่อศิลปศึกษานิพนธ์	1(1-0-2)

3.2.2 รายวิชาเอกเลือกเฉพาะทาง เลือกเรียนวิชาในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งต่อไปนี้จำนวนไม่น้อยกว่า 10 หน่วยกิต

3.2.2.1 วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา

รหัสรายวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต
025	ปรัชญาและทฤษฎีศิลปศึกษา	2(2-0-4)
026	การสอนศิลปะในระดับประถมศึกษา	2(2-0-4)
027	การสอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษา	2(2-0-4)
028	การสอนศิลปะสำหรับผู้มีความต้องการพิเศษ	2(2-0-4)
029	การสอนศิลปะผู้สูงวัย	2(2-0-4)
030	ศิลปศึกษาเชิงเปรียบเทียบ	2(2-0-4)

3.2.2.2 วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา

รหัสรายวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต
031	ศิลปะดิจิทัล	2(1-2-3)
032	การผลิตสื่อและเทคโนโลยีศิลปศึกษา	3(2-2-5)
033	นวัตกรรมและเทคโนโลยีจัดการเรียนการสอนศิลปะ	3(2-2-5)
034	การเขียนชุดคำสั่งโปรแกรมคอมพิวเตอร์	2(1-2-3)
035	การออกแบบและพัฒนานวัตกรรมศิลปศึกษา	3(2-2-5)

3.2.2.3 วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น

รหัสรายวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต
036	กระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมศิลปศึกษาในชุมชน	3(2-2-5)
037	สกุลช่าง ทรัพยากรและศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น	3(2-2-5)
038	การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	2(1-2-3)
039	เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาที่ยั่งยืน	2(2-0-4)
040	วิสาหกิจชุมชนทางศิลปศึกษา	3(2-2-5)

3.2.2.4 วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา

รหัสรายวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต
041	การจัดการโรงเรียนศิลปะและออกแบบ	2(2-0-4)
042	หลักการบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ทางศิลปะ	2(2-0-4)
043	การตลาด/ธุรกิจ online	2(2-0-4)
044	พื้นฐานการเงินและบัญชี	2(2-0-4)
045	การเป็นผู้ประกอบการ	3(2-2-5)

3.2.2.5 วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล

1) วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล:

กลุ่มวิชาแอนิเมชัน

รหัสรายวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต
046	พื้นฐานแอนิเมชัน	2(1-2-3)
.047	อนิเมชัน	2(1-2-3)
048	การถ่ายทำภาพยนตร์	2(1-2-3)
049	การออกแบบเพื่องานแอนิเมชัน	2(1-2-3)
050	การผลิตแอนิเมชัน 2 มิติ	3(2-2-5)
051	การผลิตแอนิเมชัน 3 มิติ	3(2-2-5)

2) วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล:

กลุ่มวิชาศิลปกรรมบำบัด

รหัสรายวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต
052	จริยธรรมและความรู้พื้นฐานศิลปบำบัด	2(2-0-4)
053	จิตวิทยาเบื้องต้นเพื่อการเรียนรู้ศิลปบำบัด	2(2-0-4)
054	ศิลปะสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ	2(1-2-3)
055	ศิลปะสำหรับผู้มีความบกพร่องการเรียนรู้	2(1-2-3)
056	ศิลปกรรมบำบัดเพื่อผู้ด้อยโอกาส	2(1-2-3)
057	การฝึกประสบการณ์ด้านศิลปบำบัด	3(1-4-4)

3) วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล:

กลุ่มวิชาพาณิชยกรรมศิลป์/อุตสาหกรรมศิลป์

รหัสรายวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต
058	เทคโนโลยีอุตสาหกรรมศิลป์	2(1-2-3)
059	การออกแบบเครื่องประดับ	2(1-2-3)
060	การผลิตเครื่องประดับด้วยมือ	2(1-2-3)
061	การออกแบบเครื่องแต่งกาย	2(1-2-3)
062	การสร้างแบบและการตัดเย็บ	3(2-2-5)
063	การออกแบบผลิตภัณฑ์	2(1-2-3)

4) วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล:

กลุ่มวิชาออกแบบกราฟิกขั้นสูง

รหัสรายวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต
064	พื้นฐานการออกแบบสื่อสาร	2(1-2-3)
065	การออกแบบกราฟิก	2(1-2-3)
066	การออกแบบกราฟิกขั้นสูง	3(2-2-5)
067	การออกแบบดิจิทัลกราฟิก	2(1-2-3)
068	การออกแบบดิจิทัลกราฟิกขั้นสูง	3(2-2-5)

3.2.2.6 วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มสหศาสตร์ศิลปศึกษา

1) วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มสหศาสตร์ศิลปศึกษา: กลุ่มวิชานาฏศิลป์

ศึกษาและดนตรีศึกษา

รหัสรายวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต
069	ทฤษฎีโน้ตสากล	2(2-0-4)
070	ทักษะดนตรีเบื้องต้น	3(2-2-5)
071	ทักษะเครื่องดนตรีเอกพื้นฐาน	3(2-2-5)
072	นาฏศิลป์ไทยเบื้องต้น	2(1-2-3)
073	นาฏศิลป์สากลเบื้องต้น	2(1-2-3)
074	กิจกรรมศิลปะการแสดงในโรงเรียน	2(1-2-3)
075	การบูรณาการสาระการเรียนรู้ทางศิลปะ	2(2-0-4)

2) วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มสหศาสตร์ศิลปศึกษา: กลุ่มวิชาภาพยนตร์

และการผลิตสื่อ

รหัสรายวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต
076	พื้นฐานภาพยนตร์	2(1-2-3)
077	การเขียนบทและสตอรี่บอร์ด	2(1-2-3)
078	การถ่ายภาพดิจิทัลเพื่อการสื่อสาร	2(1-2-3)
079	การแต่งหน้าและเครื่องแต่งกายเพื่อการแสดง	3(2-2-5)
080	ฉากเวที/แสง	2(1-2-3)
081	งานผลิตภาพยนตร์และสื่อดิจิทัล	3(2-2-5)

3) วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มสหศาสตร์ศิลปศึกษา:

กลุ่มวิชาคหกรรมศาสตร์

รหัสรายวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต
082	ศิลปะการประดับตกแต่งอาหาร	2(1-2-3)
083	การถ่ายภาพอาหารและผลิตภัณฑ์	2(1-2-3)
084	การออกแบบงานผ้าและการจัดดอกไม้	2(1-2-3)
085	ศิลปะประดิษฐ์	2(1-2-3)
086	การออกแบบบรรจุภัณฑ์	2(1-2-3)

4) วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มสหศาสตร์ศิลปศึกษา: กลุ่มบูรณาการเพื่อ

การสร้างสรรค์

รหัสรายวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต
087	สื่อผสม สื่อประสม และสื่อร่วมสมัย	3(2-2-5)
088	สื่อศิลปะและการเคลื่อนไหวทางสังคม	2(1-2-3)
089	กฎหมายพื้นฐานสำหรับศิลปศึกษา	2(2-0-4)
090	ภาพประกอบทางวิทยาศาสตร์	2(1-2-3)
091	โครงการศิลปะรูปแบบใหม่และสหวิทยาการ	3(2-2-5)

3.2.3 รายวิชาเอกเลือกเสริม เลือกเรียนรายวิชาที่ยังไม่ได้เรียนจากกลุ่มต่างๆ ของวิชาเอกเลือกพื้นฐานและกลุ่มวิชาเอกเลือกเฉพาะทางรวมไม่น้อยกว่า 5 หน่วยกิต

หมายเหตุ สำหรับรายวิชาในกลุ่มวิชาเอกเลือกเฉพาะทาง สามารถเลือกเรียนรายวิชาในหลักสูตรอื่นและคณะอื่นที่มีเนื้อหาคล้ายรายวิชาในกลุ่มวิชาเอกเลือกเฉพาะทางแทนได้โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

แผนการศึกษา

1. รายวิชาเอกบังคับ 30 หน่วยกิต

ที่	รหัส วิชา	ชื่อรายวิชา	นก	ปี 1		ปี 2		ปี 3		ปี 4	
				ต	ป	ต	ป	ต	ป	ต	ป
1.	001	หลักและพื้นฐานความเป็นครูศิลปศึกษา	2	2							
2.	002	หลักสูตร การสอน และการวัดประเมินผล ทางศิลปศึกษา	3					3			
3.	003	ศิลปศึกษาเพื่อคนทั้งมวล	2						2		
4.	004	สุนทรียศาสตร์และศิลปวิจารณ์	2				2				
5.	005	ประวัติศาสตร์ศิลปะสากล	2	2							
6.	006	พื้นฐานศิลปะปฏิบัติสำหรับครู 1	2	2							
7.	007	พื้นฐานศิลปะปฏิบัติสำหรับครู 2	3		3						
8.	008	พื้นฐานศิลปะปฏิบัติสำหรับครู 3	3			3					
9.	009	เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม ศิลปศึกษา	2		2						
10.	010	ภาษาอังกฤษเพื่อการเรียนรู้ศิลปศึกษา	3			3					
11.	011	ศิลปศึกษานิพนธ์	6								6

2. รายวิชาเอกเลือก เรียนไม่น้อยกว่า 33 หน่วยกิต จากกลุ่มรายวิชาเอกเลือกพื้นฐาน กลุ่มราย
วิชาเอกเลือกเฉพาะทาง และกลุ่มรายวิชาเอกเลือกเสริม ดังต่อไปนี้

2.1 รายวิชาเอกเลือกพื้นฐาน เลือกเรียนไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต

ที่	รหัส วิชา	ชื่อรายวิชา	นก	ปี 1		ปี 2		ปี 3		ปี 4	
				ต	ป	ต	ป	ต	ป	ต	ป
12.	012	ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันออกและ อาเซียน	2		2						
13.	013	องค์ประกอบทางศิลปะ	2	2							
14.	014	ลายไทย	2		2						
15.	015	การออกแบบพาณิชย์ศิลป์	2			2					
16.	016	ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม	3			3					
17.	017	นิทรรศการ พิพิธภัณฑ และแหล่งเรียนรู้ ศิลปศึกษา	2				2				

2.2.5 วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล

1) วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล:

กลุ่มวิชาแอนิเมชัน

ที่	รหัส วิชา	ชื่อรายวิชา	นก	ปี 1		ปี 2		ปี 3		ปี 4	
				ต	ป	ต	ป	ต	ป	ต	ป
46.	046	พื้นฐานแอนิเมชัน	2					2			
47.	047	อนิเมชัน	2						2		
48.	048	การถ่ายทำภาพยนตร์	2						2		
49.	049	การออกแบบเพื่องานแอนิเมชัน	2					2			
50.	050	การผลิตแอนิเมชัน 2 มิติ	3					3			
51.	051	การผลิตแอนิเมชัน 3 มิติ	3							3	

2) วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล:

กลุ่มวิชาศิลปกรรมบำบัด

ที่	รหัส วิชา	ชื่อรายวิชา	นก	ปี 1		ปี 2		ปี 3		ปี 4	
				ต	ป	ต	ป	ต	ป	ต	ป
52.	052	จริยธรรมและความรู้พื้นฐานศิลปะบำบัด	2					2			
53.	053	จิตวิทยาเบื้องต้นเพื่อการเรียนรู้ศิลปะบำบัด	2					2			
54.	054	ศิลปะสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ	2						2		
55.	055	ศิลปะสำหรับผู้มีความบกพร่องการเรียนรู้	2						2		
56.	056	ศิลปกรรมบำบัดเพื่อผู้ด้อยโอกาส	2						2		
57.	057	การฝึกประสบการณ์ด้านศิลปะบำบัด	3								3

3) วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล:

กลุ่มวิชาพาณิชยกรรมศิลป์/อุตสาหกรรมศิลป์

ที่	รหัส วิชา	ชื่อรายวิชา	นก	ปี 1		ปี 2		ปี 3		ปี 4	
				ต	ป	ต	ป	ต	ป	ต	ป
58.	058	เทคโนโลยีอุตสาหกรรมศิลป์	2					2			
59.	059	การออกแบบเครื่องประดับ	2					2			

2.3 รายวิชาเอกเลือกเสริม เลือกเรียนรายวิชาที่ยังไม่ได้เรียนจากกลุ่มต่างๆ ของวิชาเอกเลือกพื้นฐาน และกลุ่มวิชาเอกเลือกเฉพาะทางรวมไม่น้อยกว่า 5 หน่วยกิต

ที่	รหัส วิชา	ชื่อรายวิชา	นก	ปี 1		ปี 2		ปี 3		ปี 4	
				ต	ป	ต	ป	ต	ป	ต	ป
	xxx	2-3						✓		
	xxx	2-3							✓	
	xxx	2-3							✓	

หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอน และการประเมินผล

1. การพัฒนาคุณลักษณะพิเศษของนิสิต/นักศึกษา

คุณลักษณะพิเศษ	กลยุทธ์หรือกิจกรรมของนิสิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้
1. คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและอุดมการณ์วิชาชีพทางศิลปศึกษา	หลักสูตรมีการกำหนดรายวิชาเอกที่มีเนื้อหาครอบคลุมคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ และ อุดมการณ์ความเป็นครูศิลปะ - การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการวิเคราะห์แบบวิภาษวิธี (Dialectics) ในประเด็นวิกฤตด้านคุณธรรมจริยธรรมของสังคมและวิชาการ รวมทั้งประเด็นวิกฤตจรรยาบรรณวิชาชีพครู ใช้กรณีศึกษา (Case Study) ใช้กระบวนการกระจำง่าค่านิยม (Value Clarification) ใช้การเรียนรู้โดยบูรณาการ การปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา และให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครู เป็นรายปีตลอดหลักสูตร	PLO 2: มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ วิชาชีพ มีวุฒิภาวะ และ ความรับผิดชอบ รักใน วิชาชีพ มีอุดมการณ์และ เป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะ ครูศิลปะ
2. สมรรถนะทางด้านหลักสูตร การจัดการเรียนรู้	หลักสูตรมีการกำหนดรายวิชาเอกที่ครอบคลุมปรัชญาการศึกษา เนื้อหาด้านหลักสูตร การสอนและการวัดประเมินผล เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมการศึกษาที่นำไปใช้สำหรับผู้เรียนทั้งในและนอกระบบโรงเรียนที่มีความแตกต่างด้านพื้นที่ สังคมและวัฒนธรรม - การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการวิเคราะห์เชื่อมโยงทฤษฎีสู่การปฏิบัติ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน การอภิปรายกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเรียนรู้แบบโครงการ และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ด้วยการฝึกปฏิบัติการลงพื้นที่จริง ลงชุมชน และฝึกปฏิบัติการทำงานและสอนในสถานศึกษา	PLO 4: จัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาให้กับกลุ่มผู้เรียนกลุ่มต่างๆได้ PLO 7: จัดการเรียนรู้ให้กับกลุ่มผู้เรียนที่มีความแตกต่างด้าน อายุ ระดับพัฒนาการสภาพร่างกาย และจิตใจ ปรัชญาความเชื่อ ตลอดจนบริบททางสังคมวัฒนธรรมและพื้นที่

คุณลักษณะพิเศษ	กลยุทธ์หรือกิจกรรมของนิสิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้
3. สมรรถนะทางเทคโนโลยี ความฉลาดทางดิจิทัล และนวัตกรรมทางศิลปศึกษา	<p>หลักสูตรมีการกำหนดรายวิชาเอกที่มีเนื้อหาครอบคลุมความสามารถในการใช้และพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางศิลปศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการฝึกปฏิบัติการใช้เทคโนโลยีทั้งแบบออนไลน์และดิจิทัลเพื่อการศึกษา ถ่ายทอดและสร้างสรรค์ผลงานประเภทต่างๆ - ศึกษาหลักการ วิธีการ และปฏิบัติการพัฒนานวัตกรรมทางศิลปศึกษาเพื่อจุดมุ่งหมายการใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ 	<p>PLO 1: แสวงหาความรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและวิธีอื่น อย่างมีวิจารณ์ ญาณความเป็นครูศิลปะ</p> <p>PLO 8: ใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรมเพื่อจัดการเรียนรู้ สร้างสรรค์ผลงานวิชาการและผลงานทางศิลปศึกษา</p>
4. สมรรถนะด้านภาษาทักษะสื่อสาร การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ	<p>หลักสูตรมีการกำหนดรายวิชาเอกที่มีเนื้อหาด้านการใช้ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ และทักษะสื่อสารเพื่อนำไปใช้เป็นฐานในการทำวิจัยทางด้านศิลปศึกษา (ศิลปศึกษานิพนธ์)</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ การวิเคราะห์ข้อมูล แหล่งที่มา ความน่าเชื่อถือ การอ้างอิง มุ่งเน้นการรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารโดยเฉพาะข้อมูลออนไลน์ แยกแยะส่วนที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น รวมถึงการตรวจสอบข้อมูล 	<p>PLO3: อธิบายหลักการแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางศิลปศึกษา</p>
5. สมรรถนะด้านการวิเคราะห์ฐานข้อมูลเพื่อการวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางศิลปศึกษา	<p>หลักสูตรมีการกำหนดรายวิชาเอกที่มีเนื้อหาด้านการวิจัย และพื้นฐานด้านการวิจัยทางศิลปศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นหลักการวิจัยอย่างเป็นระบบ โดยต้องอาศัยความสามารถในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้วยเทคนิควิธีการต่างๆ ทั้งในรูปแบบดั้งเดิมและแบบดิจิทัล มุ่งเน้นการวิเคราะห์ฐานข้อมูล(Data Analysis) การจัดประเภทข้อมูล การตีความ แปลความ แยกแยะสังเคราะห์เป็นการวิจัย และเขียนรายงาน และนำเสนองานวิจัยรูปแบบต่างๆ 	<p>PLO5: สามารถวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางศิลปศึกษา</p>

คุณลักษณะพิเศษ	กลยุทธ์หรือกิจกรรมของนิสิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้
6. สมรรถนะด้านการ ทำงานร่วมกับชุมชน สังคมในพื้นที่ของ สถานศึกษา	<p>หลักสูตรมีการกำหนดเนื้อหาวิชาเอกบังคับที่ต้องทำงานร่วมกับองค์กรภายนอก อาศัยการศึกษาในพื้นที่จริง รับรู้ปัญหาและทำงานร่วมกับบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน</p> <p>- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชน องค์กร หน่วยงานภายนอกในลักษณะเป็นแหล่งการเรียนรู้ แหล่งทรัพยากร หรือห้องทดลองทางการศึกษา โดยนำบุคคลและทรัพยากร ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่มาใช้นอกจากผู้เรียนจะได้รับความรู้ ทางศิลปะ ทางประวัติศาสตร์ คติชนแล้วยังมีโอกาสทำประโยชน์ให้กับชุมชนนั้นด้วยกิจกรรม การบริการ ผลงานสร้างสรรค์หรือองค์ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้น</p>	<p>PLO9: ออกแบบกิจกรรม โครงการ และผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปศึกษาที่เป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่น ชุมชน สังคม</p>
7. สมรรถนะด้านการ เรียนและทำงานกับ บุคลากรข้ามศาสตร์ เพื่อสร้างประโยชน์ใน การเรียนรู้	<p>หลักสูตรได้กำหนดรายวิชาเอกเลือกที่บูรณาการองค์ความรู้ระหว่างศิลปศึกษากับศาสตร์สาขาอื่นๆ และจัดกิจกรรมเสริมความเป็นครูที่ต้องทำงานและเรียนรู้กับผู้เรียนสาขาอื่น</p> <p>- การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ที่ต้องทำงานและเรียนรู้กับผู้เรียนสาขาอื่นๆ เพื่อประโยชน์ด้านการเชื่อมโยงกับการทำงานในชีวิตจริง การประกอบอาชีพ และการสร้างองค์ความรู้ใหม่</p>	<p>PLO11: บูรณาการองค์ความรู้ข้ามศาสตร์เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางศิลปศึกษาให้มีบทบาทในการพัฒนาคนที่สามารถสร้างสรรค์เศรษฐกิจสังคมแห่งอนาคต</p>
8. สมรรถนะด้านการ ตัดสินใจเรียนรู้แบบ กำกับ/ชี้นำตนเอง	<p>หลักสูตรกำหนดรายวิชาเอกเลือกที่มีเนื้อหาหลากหลายและมีหน่วยกิตมากกว่ารายวิชาบังคับ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้รายบุคคล</p> <p>- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนองความต้องการส่วนบุคคลของผู้เรียน ด้วยรูปแบบที่สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่ผู้เรียนจะเลือกเรียนสิ่งที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยตนเองเพื่อมีความรู้และทักษะยึดหยุ่นทันสมัยรองรับประเทของงานใหม่ๆที่จะเกิดในอนาคต</p>	<p>PLO6: สร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้หลากหลายรูปแบบทั้งแบบประเพณีและร่วมสมัยที่ช่วยสร้างสรรค์ทางเศรษฐกิจและสังคม</p>

คุณลักษณะพิเศษ	กลยุทธ์หรือกิจกรรมของนิสิต	ผลลัพธ์การเรียนรู้
9. สมรรถนะด้านการบริหารจัดการชีวิตและการทำงานขั้นพื้นฐาน	หลักสูตรไม่มีการกำหนดรายวิชาเอกที่มีเนื้อหาด้านการจัดการชีวิตและการทำงานขั้นพื้นฐาน หลังจากจบการศึกษา เช่น การทำบัญชีรายรับรายจ่าย การคำนวณภาษี การวางแผนอนาคต การดูแลสุขภาพสภาพโดยตรง แต่มีกิจกรรมเสริมองค์ความรู้ด้านนี้เนื่องจากเป็นสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตและการทำงานของบัณฑิตในอนาคต	PLO10: ประยุกต์ความรู้ทางศิลปศึกษา ร่วมกับความรู้ด้านการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่การเป็นผู้ประกอบการเพื่อทางเลือกในการประกอบอาชีพ

3.2 ข้อเสนอแนะต่อหลักสูตรศิลปศึกษา

ผลการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารร่วมสมัย โดยภาพรวมให้การรับรองหลักสูตร โดยหลักสูตรมีความร่วมสมัยและมีลักษณะเป็นนวัตกรรม และมีความเห็นเพิ่มเติมด้านข้อเสนอแนะของหลักสูตร ดังนี้

1. ควรปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน รูปแบบการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) เนื่องจากสถานการณ์โรคระบาดที่กำลังเผชิญ
2. หลักสูตรยังมีลักษณะเป็นทฤษฎีและเป็นอุดมคติอยู่ เวลานำไปใช้อาจมีการปรับเปลี่ยนต้องหาแนวทางการบริหารจัดการ ควรเน้นหลักสูตรให้มีลักษณะที่ยืดหยุ่น ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและบริหารจัดการง่าย
3. ควรเน้นการบูรณาการในรูปแบบข้ามศาสตร์ เช่น ศิลปะกับวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ไม่ใช่แค่เพียงการบูรณาการทัศนศิลปศึกษากับวิชาการร่วมกลุ่มสาระทางศิลปะ เช่น ดนตรี นาฏศิลป์ หรือศาสตร์ใกล้เคียงเท่านั้น

อภิปรายผล

อภิปรายผลการวิจัยระยะที่ 1 กรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและบริบทร่วมสมัย

1. กรอบแนวคิดบริบทร่วมสมัย

1.1 ความเป็นลักษณะส่วนบุคคลหรือรายบุคคลมีความสอดคล้องกับ UNESCO (2006: 3-7) ที่ระบุเป้าหมายของการส่งเสริมการเรียนการสอนศิลปะแขนงต่างๆ (Arts Education) ไว้ประการหนึ่งว่า “เพื่อพัฒนาขีดความสามารถส่วนบุคคล (Develop Individual Capabilities)” ในนโยบายรัฐ เช่น แผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 75-76) ก็ระบุหลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนที่สอดคล้องกับลักษณะรายบุคคลว่า “เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสในการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้แต่ละบุคคล ได้พัฒนาตามความพร้อมและความสามารถให้บรรลุขีดสูงสุด” เช่นเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ (2560: 30) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ที่ระบุถึง “การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกจากกระบวนการศึกษาแล้ว”

1.2 ความเป็นสหวิทยาการ การบูรณาการข้ามศาสตร์ ปรากฏอย่างชัดเจนในทศวรรษวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นทักษะที่ผู้เรียนต้องมีเพื่ออาศัยในโลกปัจจุบัน ต้องการความรู้ที่หลากหลายและการบูรณาการความรู้ เช่น ความรู้ด้านภาษา การเงิน ศิลปะ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม โลก ยุทธศาสตร์ชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560: 33) ตอรับการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ตอบสนองศตวรรษที่ 21 ด้วยการ “ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับชั้นอย่างเป็นระบบตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ” ด้านแนวคิดหลังสมัยใหม่เชื่อว่าคนต้องการความรู้ในลักษณะสหวิทยาการเพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์และความเป็นไปของโลกและของสังคม (Eflaine, Freedman, and Stuhr 1996) ด้านศิลปะร่วมสมัยที่มีรูปแบบและแนวคิด และเนื้อหาผลงานที่หลากหลาย มีสื่อใหม่อย่างสื่อดิจิทัลและงานในลักษณะผสมต่างสาขาเพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีต ซึ่งทั้งหมดต้องการความรู้แบบสหสาขาวิชาเพื่อการตีความ เรียนรู้ และสร้างสรรค์ (J. Paul Getty Museum, 2008) ด้านศิลปศึกษาการเรียนรู้แบบสติมิศึกษา (STEAM) ก็เป็นลักษณะการบูรณาการระหว่างศาสตร์

1.3 ความเป็นท้องถิ่น UNESCO (2006: 3-7) สนับสนุนลักษณะของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยระบุในเป้าหมายประการหนึ่งของการส่งเสริมการเรียนการสอนศิลปะแขนงต่างๆว่า “เพื่อส่งเสริมการแสดงออกของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งแต่ละวัฒนธรรมมีการแสดงออกทางศิลปะและวิถีปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ มีความหลากหลายและความคิดสร้างสรรค์ ศิลปะเหล่านั้นแสดงออกถึงรูปแบบร่วมสมัยและแบบประเพณีของความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่ไม่ซ้ำกัน นำไปสู่

ความสว่างาม มรดก ความงาม และความสมบูรณ์ของอารยธรรมมนุษย์” ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2560: 8) ระบุเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญกับการดึงเอาพลังของภาคส่วน ต่าง ๆ รวมถึง ชุมชนและท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุน การกระจายอำนาจและความ รับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการ จัดการตนเอง” ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีจุดเน้นที่ความสามารถในการพึ่งตนเอง ผลิตและ บริโภค ภาคได้รายได้และทรัพยากรที่มีอยู่เหมาะสมกับการนำไปใช้ในท้องถิ่น ในทางศิลปศึกษาลัทธิ หลังสมัยใหม่และศิลปศึกษาหลังสมัยใหม่ (สันติ คุณประเสริฐ, 2547: 61) ระบุว่า มีจุดเน้นที่ ความสำคัญกับพหุวัฒนธรรม ลดตะวันตกเป็นศูนย์กลาง ให้ความสำคัญกับกลุ่มชายขอบและชน พื้นเมืองนอกเหนือจากศิลปะกระแสหลัก แนวทางการสอนจะลดการอิงมาตรฐานแบบเดิมแล้วใช้ การบูรณาการแนวคิดของศิลปะ วิทยาศาสตร์ ปรัชญา ซึ่งสังเคราะห์จากความเห็นส่วนตัวและความ ต้องการท้องถิ่น

1.4 การสร้างนวัตกรรม ปรากฏอยู่ในนโยบายรัฐ แผนการศึกษาชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ และ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมถึงนโยบายของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2563: 13) ทักษะศตวรรษที่ 21 การศึกษา 4.0 ในทางศิลปศึกษา รูปแบบศิลปะ สมัยใหม่ หลังสมัยใหม่ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งศิลปะร่วมสมัยรวมถึงแนวคิดการศึกษาศิลปะแบบ Visual Culture (Duncum, 2005: 156-162) ล้วนแล้วแต่มีลักษณะของผลงานที่ผู้ชมอาจไม่คุ้นชิน ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเรื่องผลงานศิลปะที่เป็นนวัตกรรมใหม่ๆ นอกเหนือจากแบบประเพณี

1.5 การเงิน การประกอบการ เช่นเดียวกับประเด็นด้านนวัตกรรม ที่ปรากฏอยู่ในทุกนโยบาย รัฐ รวมถึงทักษะศตวรรษที่ 21 ในส่วนของศิลปศึกษา Feldman (1996) ได้กล่าวถึงศิลปศึกษาและ ศิลปะในบริบทเชิงเศรษฐกิจ ว่างานศิลปะก็เป็นสินค้าชนิดหนึ่ง ทั้งเป็นสินค้าที่สามารถซื้อขายโดยตรง และเป็นสินค้าในเชิงเศรษฐศาสตร์ทางสุนทรีย์

สรุป ลักษณะทั้ง 5 เป็นผลมาจากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี นโยบาย และความเคลื่อนไหว ทั้งในระดับสากล ระดับประเทศ ระดับท้องถิ่น ระดับศาสตร์ ได้ข้อสรุปเป็นลักษณะร่วมของบริบท ร่วมสมัย สามารถนำมาใช้เพื่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาเพื่อให้มีลักษณะอยู่บนฐานบริบทร่วม สมัยเหล่านี้ต่อไป

2. กรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย

กรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษากับบริบทร่วมสมัย 7 แนวคิดที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญและนำมาใช้สร้างหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยแต่ละประเด็นมีความสำคัญ ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน มุ่งสร้างครูศิลปะที่มีความสามารถในการสอนทั้งในและนอกระบบการศึกษา ผู้เรียนจะมีความรู้ทฤษฎี ทักษะทางศิลปะ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ทางศิลปะซึ่งเป็นแกนหลักของสาขาวิชา ซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานหรือเป็นมาตรฐานที่ครูศิลปะต้องมีตามมาตรฐานวิชาชีพเพื่อให้แน่ใจได้ว่าบัณฑิตทุกคนจะมีคุณสมบัติด้านเหล่านี้ในระดับเพียงพอแก่การนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพด้านศิลปศึกษา ดังที่อารี สุทธิพันธุ์ (2535) กล่าวถึงหลักสูตรศิลปศึกษาว่าประกอบด้วย “เนื้อหาสาระและกิจกรรมเกี่ยวข้องกับศิลปะที่มองเห็น และการนำเนื้อหา สาระ กิจกรรมทางศิลปะที่มองเห็นเพื่อนำไปใช้ในการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา” และปยุตต์ พิษณุไพบูลย์ (2547: 115) กล่าวถึงนิยามศิลปศึกษาพอสรุปได้ว่า “ศิลปศึกษาเป็นสาขาวิชาหนึ่งทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้งระหว่างศาสตร์การศึกษาและศิลปะ ศาสตร์ทางการศึกษาเกิดจากองค์ความรู้ที่ได้มาจากการศึกษาเรื่องกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ พฤติกรรมทางสังคม และการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้สร้างองค์ความรู้ ทฤษฎีอย่างเป็นระบบ สำหรับนำไปใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ส่วนในแง่ของศิลปะเป็นวิชาที่นำแนวทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะโดยเฉพาะทัศนศิลป์ไปใช้หรือนำไปสร้างเป็นผลงานที่เป็นรูปธรรม” หลักสูตรทฤษฎีศิลปศึกษามีลักษณะองค์ความรู้ที่เป็นแกนของศิลปศึกษา ซึ่งมีความสำคัญมากเพราะเป็นการรวบรวมเนื้อหาสาระการเรียนรู้หรือวิชาหลักที่จำเป็นของศาสตร์มาอยู่ด้วยกัน ได้แก่ เนื้อหาด้านศิลปะอันได้แก่ทฤษฎีและปฏิบัติการสร้างสรรค์ศิลปะ เนื้อหาทางการศึกษา การจัดการเรียนรู้ และเนื้อหาด้านทฤษฎีศิลปศึกษา รวมถึงทักษะการสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ และคุณธรรมจริยธรรม การดำเนิน ซึ่งทั้งหมดนี้ถือเป็นความรู้ระดับรากฐานของศาสตร์ และเป็นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาหรือเลือกศึกษาวิชาอื่นๆ ในศาสตร์ศิลปศึกษาในระดับสูงต่อไป

2.2 แนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีมุ่งมั่นประกอบอาชีพครูศิลปะที่มีความรู้ที่ลุ่มลึกและมีอุดมการณ์วิชาชีพ สามารถจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาแก่ผู้เรียนกลุ่มต่างๆ ทั้งผู้เรียนในระบบการศึกษาและผู้เรียนกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้ป่วย ผู้พิการและผู้ต้องขังได้อย่างเหมาะสมตามหลักวิชาการ หลักสูตรจะตอบสนองการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศ และ หลักการจัดการศึกษาตาม พ.ร.บ. การศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ที่ระบุถึงการจัดการศึกษาแก่ผู้มีความบกพร่องทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ซึ่งหลักสูตรศิลปศึกษาเกือบทั้งหมดที่ใช้อยู่ปัจจุบันจะปรากฏประเด็นในด้านนี้ย่อยหลักสูตรนี้ยังเชื่อมโยงเนื้อหาหลักกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ด้านการสอนจิตวิทยาผู้เรียน ตลอดจนความเข้าใจนโยบายและบทบาท หน้าที่ของโรงเรียน ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวสอดคล้องกับผลวิจัยของ SEAMEO INNOTECH (2010: 76) ที่ทำการศึกษากับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 11 ประเทศซึ่งผลการวิจัยระบุว่าประเทศเหล่านี้คาดหวังให้ครูในภูมิภาคนี้มีความรู้ทางด้านการสอน ความรู้ในเนื้อหาวิชา ด้านจิตวิทยาเด็ก เทคโนโลยี ตระหนักนโยบาย ภารกิจและวิสัยทัศน์โรงเรียน ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับที่สมาคมศิลปศึกษาแห่งชาติของอเมริกา (NAEA,

2009) ได้ระบุถึงมาตรฐานการฝึกหัดครูศิลปศึกษาพอสรุปได้ว่าควรเน้นความรู้ในด้านเนื้อหาของทัศนศิลป์ ควรเน้นทฤษฎีและการปฏิบัติการทางศิลปศึกษา ควรมีความชำนาญในทางทฤษฎีและปฏิบัติการทางศิลปศึกษา ควรใช้เทคโนโลยีในการสอน มีความกระตือรือร้นในวิชาชีพทางศิลปศึกษา และชุมชนวิชาชีพอื่นๆ มีความกระตือรือร้นที่จะสนับสนุนความหลากหลายในสถาบัน ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้หรือการสอนให้กับคนหลากหลายกลุ่มเป็นหัวใจสำคัญของหลักสูตรกลุ่มวิชานี้

2.3 แนวคิดด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรมเพื่อการทำงานและสามารถประยุกต์ใช้เพื่อจัดการเรียนรู้ สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อแสวงหาความรู้ สร้างสรรค์ผลงานวิชาการ งานศิลปะ และจัดการศึกษาร่วมสมัย และเป็นนวัตกรรมที่สามารถสร้างนวัตกรรมทางศิลปศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติ ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นสิ่งสำคัญถูกระบุไว้ในทั้งทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับชาติ และนโยบายทางเศรษฐกิจ สังคม ระดับประเทศ การศึกษาทุกสาขาวิชาในปัจจุบันจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้เพื่อตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศ ดังที่ ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2556) ได้กล่าวไว้ว่า “องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ได้การค้นคว้าวิจัยจะช่วยให้เกิดการยกระดับขีดความสามารถในเชิงแข่งขันของประเทศ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของคนในประเทศอย่างยั่งยืน สถาบันอุดมศึกษาในฐานะแหล่งรวมขององค์ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมควรเผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้เหล่านั้นไปสู่ภาคการผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการอันจะนำไปสู่การสร้างรายได้เปรียบเชิงการแข่งขันในเวทีโลก” สอดคล้องกับที่เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2563) กล่าวไว้ว่า “โลกกำลังขับเคลื่อนเข้าสู่สังคมความรู้และนวัตกรรม ซึ่งมีความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูงเป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญ การปฏิบัติความคิดหรือการเปลี่ยนแปลงในระดับรากฐานและมูลฐานเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้เกิดการปฏิบัติเปลี่ยนแปลงสังคม นำทั้งสังคมเข้าสู่สังคมความรู้ที่มีการพัฒนาและใช้ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในทุกระดับของสังคมและรวมถึงในภาคส่วนการศึกษา การคิดค้นสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาจะส่งผลทำให้เกิดมิติใหม่ทางการจัดการศึกษา ทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น”

2.4 แนวคิดด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น มุ่งผลิตบัณฑิตศิลปศึกษาที่เป็นครู นักพัฒนาท้องถิ่น พัฒนาการ ผู้มีความสามารถในการศึกษาเรียนรู้และทำประโยชน์ให้กับท้องถิ่น ชุมชน ด้วยการสร้างผลผลิตจากทรัพยากร ภูมิปัญญา และศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่ เพราะบริบทพื้นที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตร การนำสิ่งนี้เข้ามาใช้ออกแบบหลักสูตรจะทำให้บรรลุผลผลิต ได้บัณฑิตกลับไปพัฒนาชุมชน สังคมตรงความต้องการ หลักสูตรนี้เน้นลักษณะเฉพาะตัวโดยใช้ชุมชนและทรัพยากรชุมชนแต่ละพื้นที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ผลที่ได้จากการเรียนต้องตอบสนองความต้องการชุมชน และสังคม แนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่นสอดคล้องกับปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงในแง่ของการผลิตบัณฑิตที่รู้จักความพอประมาณ มีเหตุผล มีความรู้ สร้างผลิตผล จากทรัพยากร องค์ความรู้ บุคลากร และรากฐานทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ ภายใต้เงื่อนไขที่พึงพาและเป็น ประโยชน์กับชุมชนของตนเอง ทั้งยังสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของกลุ่มชุมชนนิยมซึ่งไพฑูรย์ สินลา รัตน์ (2557: 108 - 110) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาตามปรัชญานี้ว่า “เน้นให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจ ชุมชนของตนเอง เข้าใจสภาพการณ์และปัญหาของชุมชนที่ตนอยู่ รู้ความต้องการ เติบโต และ พัฒนาการของชุมชน มีจิตสำนึกที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน ด้านกระบวนการศึกษาในแนวทางนี้ เน้นการเรียนรู้ในเรื่องของชุมชน เน้นเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับชุมชน ความเชื่อ วิถีชีวิต การประกอบ อาชีพ ความสัมพันธ์กับผู้คน การเคารพต่อธรรมชาติ กระบวนการเรียนรู้ก็เกิดขึ้นในชุมชนในท้องถิ่น ในหมู่บ้าน ไม่ใช่แต่ในห้องเรียน ได้ไปสัมผัสชุมชนโดยตรง ผู้สอนอาจเป็นคนในชุมชนหรือผู้รู้ในชุมชน ก็ได้” แนวคิดศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น ยังสอดคล้องกับการจัดการศึกษาแบบใช้สถานที่ เป็นฐาน (Place-based Learning) และแบบใช้วัฒนธรรมเป็นฐาน (Place-based Learning)

2.5 แนวคิดด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา มุ่งผลิตผู้ประกอบการและนักธุรกิจ ทางด้านศิลปะและศิลปศึกษา ผู้เรียนจะมีความรู้และประสบการณ์ในศาสตร์ที่จำเป็นสำหรับการทำ ธุรกิจและประกอบการทางด้านศิลปศึกษา เพื่อสามารถประกอบอาชีพอื่นทางศิลปศึกษา นอกเหนือจากการเป็นครูหรือประยุกต์ความรู้ด้านการเรียนการสอนศิลปะไปสู่เชิงธุรกิจได้ หลักสูตรนี้ เน้นเรื่องการบริหารธุรกิจหรือการเป็นผู้ประกอบการซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญมากสำหรับบัณฑิตใน ยุคนี้ และเป็นเรื่องใหม่สำหรับหลักสูตรศิลปศึกษาที่ไม่เคยถูกนำเสนอโดยชัดเจนมาก่อนในมาตรฐาน คุณวุฒิระดับปริญญาตรีของสาขาวิชาและในหลักสูตรตามสถาบันการศึกษาต่างๆ แต่อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากวิจัยทั้งในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและการใช้แบบสอบถามกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับ หลักสูตรก็พบความต้องการด้านนี้สูง โดยเฉพาะกรณีที่บัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาไม่ได้ประกอบ วิชาชีพครู ความรู้ ทักษะ และสมรรถนะด้านนี้เป็นสิ่งจำเป็น ปรากฏอยู่ในทั้งในทักษะศตวรรษที่ 21 ที่ กล่าวถึงความรู้ด้านการเงิน เศรษฐกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ ทั้งในนโยบายทางการศึกษา 4.0 ที่ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2559: 35) ได้กล่าวถึงการศึกษาเชิงผลิตภาพที่จะมาช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจสังคม ที่ประเทศกำลังเผชิญซึ่งทักษะการเป็นผู้ประกอบการและการบริหารจัดการเป็นส่วนสำคัญใน กระบวนการนี้สรุปได้ว่า “การศึกษา 4.0 มีเป้าหมายเพื่อสร้างคนให้พร้อมไปสร้างนวัตกรรมซึ่ง นวัตกรรมจะเกิดหลังจากการคิดค้นสิ่งใหม่ (Invention) ได้แล้ว การหาประโยชน์จากสิ่งใหม่นั้นต้องมี ทักษะการคิดประกอบการและทักษะการคิดผู้นำซึ่งจำเป็นต่อการนำสิ่งใหม่นี้ไปสู่ตลาดเพื่อให้เป็น นวัตกรรม (Innovation) ให้ได้ ทักษะนี้ต้องมีความเชี่ยวชาญและฝึกฝนมาอย่างดี”

2.6 แนวคิดด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล มุ่งเตรียมบุคคลที่ต้องการเป็นครูศิลปศึกษา หรือประกอบอาชีพอื่นๆทางด้านศิลปะที่มีความชำนาญในวิชาชีพด้านใดด้านหนึ่งของศิลปศึกษาใน เชิงลึก หลักสูตรสนับสนุนศักยภาพผู้เรียนรายบุคคลโดยจะเน้นการเรียนรู้บนพื้นฐานความพร้อมหรือ

การค้นพบตนเองมาก่อน แล้วจึงสามารถเลือกพัฒนาตนเองในศาสตร์ในสาขาใดด้านหนึ่งเชิงลึกตามศักยภาพ หลักสูตรนี้เน้นหลักการที่คล้ายกับการจัดการศึกษาแบบรายบุคคล(Personalized Learning) ซึ่ง วิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒนา (2563: 2-9) กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า “เหมาะกับยุคสมัยทำให้ผู้เรียนมีความสุขและมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงขึ้นกว่าวิธีการสอนทั่วไป” และ UNESCO (2017: 4) กล่าวถึงการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalized Learning) ว่า “เพื่อให้การศึกษามีเป้าหมาย จำเป็นต้องถูกทำให้มีความเป็นส่วนบุคคล เราจะไม่สามารถเรียนรู้ได้ดีหากเราไม่เห็นความเกี่ยวข้องของสิ่งที่เรากำลังเรียนรู้และวิธีการที่นำไปใช้กับสถานการณ์ส่วนตัวของเรา สำหรับการศึกษานในอนาคตจะต้องนำสิ่งนี้มาประยุกต์ใช้และให้การเรียนรู้ส่วนบุคคลนี้เกิดขึ้นได้ แต่แต่ละบุคคลจำเป็นต้องเป็นเจ้าของกระบวนการเรียนรู้อย่างเต็มที่”

2.7 แนวคิดด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษา มุ่งผลิตบัณฑิตที่เป็นนักสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ การจัดการเรียนรู้ งานวิชาการ และนวัตกรรมต่างๆที่เกิดจากการบูรณาการข้ามศาสตร์ระหว่างศิลปศึกษาและศาสตร์อื่นๆเพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม ศิลปะร่วมสมัย และการเรียนการสอนศิลปะหรือทฤษฎีศิลปศึกษาใหม่ๆ เช่น ศิลปศึกษาหลังสมัยใหม่ หรือการสอนแบบ Visual Culture ต่างต้องการความรู้ที่หลากหลายในรูปแบบการบูรณาการหรือสหวิทยาการเพื่อศึกษา ทำความเข้าใจและสร้างสรรค์ผลงานที่ต่างจากผลงานแบบประเพณีในอดีต การบูรณาการข้ามศาสตร์ยังนำไปสู่การแก้ปัญหาสังคมและสร้างสรรค์นวัตกรรมด้วย ดังที่เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2564) กล่าวไว้ว่า “การบูรณาการข้ามศาสตร์ ทำให้เกิดการขยายขอบเขตปริณิณทลขององค์ความรู้ ทำให้เกิดแนวทางและความเป็นไปได้ใหม่ๆ ในการพัฒนานวัตกรรม เกิดพลังวิคุณในการสร้างสรรค์นวัตกรรมมากกว่าการใช้ความรู้เพียงศาสตร์เดียว”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

อภิปรายผลการวิจัยระยะ 2 ลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่ผู้ใช้หลักสูตรต้องการ

ผลการศึกษาและกำหนดลักษณะหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่ผู้ใช้หลักสูตรต้องการ จำแนกออกเป็นสองด้านได้แก่ ความต้องการจำเป็นที่มีต่อแนวคิดหลักสูตร 7 แนวคิด และความต้องการจำเป็นด้านผลการเรียนรู้ ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษา

1. ความต้องการจำเป็นด้านแนวคิดหลักสูตร

กลุ่มอาจารย์

ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุดคือด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา ซึ่งเป็นด้านที่นำโดดเด่นเพียงหลักสูตรเดียวและมีตัวเลขสถิติที่แตกต่างจากด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษาในอันดับรองลงมาเป็นอย่างมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษาหรือวิชาที่ว่าด้วยการประกอบวิชาชีพเชิงพาณิชย์นอกเหนือจากเป้าหมายหลักของหลักสูตรด้านการเป็นครุมีความต้องการจำเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจเป็นภาพสะท้อนให้เห็นทัศนคติของอาจารย์ศิลปศึกษาเกี่ยวข้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคมในปัจจุบันด้วย การเป็นผู้ประกอบการซึ่งปรากฏในหลักสูตรศิลปศึกษาก่อนหน้านี้มีน้อยมากมีเพียงรายวิชา “ธุรกิจศิลปศึกษา” จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ (2562) รายวิชา “การบริหารจัดการและการตลาดทางศิลปศึกษา” มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะศิลปกรรมศาสตร์ (2556) และรายวิชา “เศรษฐกิจสร้างสรรค์สำหรับครุศิลปะ” มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (2558) ที่เนื้อหาใกล้เคียงอยู่บ้าง ปัจจุบันองค์ความรู้ด้านการพัฒนาผู้ประกอบการสาขาต่างๆ ปรากฏอยู่ในหลายนโยบายภาครัฐ เช่น ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน หัวข้อแนวทางการพัฒนาที่มีความสำคัญสูงและสามารถผลักดันสู่การปฏิบัติ ในส่วนของการพัฒนาภาคการค้าและการลงทุนระดับถึงการ “ส่งเสริมให้มีการกำหนดหลักสูตรที่เกี่ยวกับทักษะการเป็นผู้ประกอบการทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอุดมศึกษา และสายอาชีพ ให้มีความรู้ความเข้าใจในการเริ่มต้นธุรกิจ” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560: 96) และในแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันในหัวข้อ “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ที่ระบุวิธีการโดย “เพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับปรุงรูปแบบธุรกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคตบนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560: 8) การสร้างสรรค์สังคมประเทศชาติด้วยรากฐานเศรษฐกิจใหม่เหล่านี้ จำเป็นต้องอาศัยความรู้ด้านการประกอบการและการบริหารจัดการ หลักสูตรทุกหลักสูตรรวมถึงศิลปศึกษาจึงควรเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ไม่มากก็น้อย

กลุ่มบัณฑิตศิลปศึกษา

ความคิดเห็นของบัณฑิตต่อผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุดคือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษาและด้านการพัฒนาผู้ประกอบการทางศิลปศึกษา ซึ่งค่า $PNI_{modified}$ สูงสุดของทั้งสองด้านเหมือนกับผลที่ได้ของกลุ่ม

อาจารย์ เหตุผลที่แนวคิดทั้งสองด้านมีค่าความต้องการจำเป็นสูงนั้นอาจเนื่องมาจากเป็นเนื้อหาที่ขาดแคลนในหลักสูตรศิลปศึกษาตามสถาบันต่างๆในปัจจุบัน ร่วมกับความจำเป็นของยุคสมัยซึ่งมีความต้องการด้านเศรษฐกิจ เพราะการเป็นผู้ประกอบการสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้คนรุ่นใหม่ในวัย 20 ตอนกลางในระดับหาเลี้ยงตัวได้ไปจนถึงขั้นประสบความสำเร็จ โดยอาจมีต้นแบบจากผู้มีอิทธิพลในสังคม (Influencer) จำนวนมากที่ประสบความสำเร็จจากฐานความรู้ด้านการประกอบการ เช่น การค้าออนไลน์หรือมหาเศรษฐีระดับโลกจำนวนมากที่มีฐานะขึ้นมาจากการเป็นผู้ประกอบการ ทั้งเมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างบัณฑิตเกือบ 40 เปอร์เซนต์พบว่าล้วนแล้วแต่มาจากภาคเอกชนหรือประกอบกิจการส่วนตัว จึงอาจให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ด้านการเป็นผู้ประกอบการเป็นพิเศษ และมองว่าหลักสูตรศิลปศึกษาในอดีตอาจไม่ตอบสนองดังนี้อภิปรายข้างต้น อีกทั้งนโยบายภาครัฐในปัจจุบันก็หนุนองค์ความรู้ด้านนี้ ด้านความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษามีความต้องการจำเป็นสูงสุดในกลุ่มบัณฑิตศิลปศึกษานอกเหนือจากเพราะสามารถสร้างรายได้แล้ว ความรู้ด้านนี้มีความจำเป็นสำหรับการทำงานยุคปัจจุบันไม่ว่าจะในบทบาทของครูหรือบทบาทอื่นๆ ก็ตาม สามารถประยุกต์กับงานได้ทุกประเภท โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีสภาวะของโรคระบาด เทคโนโลยีและนวัตกรรมมีบทบาททางการศึกษาอย่างเห็นได้ชัด ความรู้ด้านนี้ยังปรากฏอยู่ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีหลักสูตรครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ที่ระบุคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ว่า “เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม มีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถคิดวิเคราะห์ การคิดขั้นสูง ความฉลาดดิจิทัล ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะข้ามวัฒนธรรม รู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่” (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนพิเศษ 274 ง. หน้า 32-39, 2562) ในแผนการศึกษาชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 100) และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560: 163) หลักสูตรศิลปศึกษาจำเป็นต้องเกี่ยวข้องข้องในประเด็นนี้เพื่อสอดคล้องกับการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

กลุ่มผู้ใช้บัณฑิตศิลปศึกษา

ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตต่อผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นของแนวคิดหลักสูตรที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุดได้แก่ ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษาและด้านศิลปศึกษา เพื่อแก้ปัญหาและท้องถิ่น แต่โดยภาพรวมค่า $PNI_{modified}$ ของกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตมีตัวเลขที่ต่ำกว่ากลุ่มอาจารย์และกลุ่มบัณฑิตอย่างเห็นได้ชัด อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บัณฑิตมีความหลากหลายน้อย และมีอาชีพคล้ายๆกันคือครู อาจารย์ หรือผู้บริหารสถานศึกษาเกือบทั้งหมด มีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการอาชีพจากภาคส่วนอื่น เช่นภาคเอกชน และภาคธุรกิจเพียงส่วนน้อย ทำให้ค่า

ความต้องการจำเป็นในแต่ละประเด็นคำถามมีตัวเลขที่น้อย และค่าความต้องการจำเป็นแต่ละด้านไม่แตกต่างกันมากเหมือนดังที่ปรากฏในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์และบัณฑิต

2. ความต้องการจำเป็นด้านผลการเรียนรู้ ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษา

กลุ่มอาจารย์

ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านผลการเรียนรู้ที่มีค่าสูงสุดคือสามารถวิเคราะห์พัฒนาการของผู้เรียนเพื่อสร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนกลุ่มผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ต้องขัง เหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะหลักสูตรศิลปศึกษาที่มีในสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ขาดแคลนรายวิชาสำหรับคนกลุ่มนี้ ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นถึงการขาดแคลนบุคลากร หรือไม่ให้ความสำคัญเท่ากับวิชาอื่นๆ หรือคิดว่าบัณฑิตอาจไม่มีโอกาสและความจำเป็นต้องใช้ความรู้ด้านนี้ดังที่ ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2553) กล่าวว่า “ที่ผ่านมาพบว่ากลุ่มผู้ด้อยโอกาสและผู้พิการ ถูกสังคมกล่าวหาว่าเป็นความด้อย เป็นภาระ จึงพยายามเพิกเฉย มองข้ามและถูกทอดทิ้งกลายเป็นปัญหาสังคมในที่สุด ซึ่งในความเป็นจริงผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ มิได้มีความแตกต่างจากบุคคลทั่วไป หากได้รับการพัฒนาที่ถูกต้องเหมาะสม ก็สามารถจะพัฒนาตัวเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคม พึ่งพาตนเอง สร้างสรรค์สังคม ตลอดจนเป็นคนที่มีคุณภาพและเป็นกำลังของชาติในอนาคตได้” รายวิชาในหลักสูตรศิลปศึกษาสำหรับคนกลุ่มนี้มีรายวิชาศิลปะบำบัดของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา คณะครุศาสตร์ (2558) วิชาศิลปะสำหรับกลุ่มคนที่หลากหลายของหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะศึกษาศาสตร์ (2562) วิชาศิลปะสำหรับผู้มีความต้องการพิเศษ และวิชาศิลปกรรมบำบัด ของหลักสูตรศิลปศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะศิลปกรรมศาสตร์ (2562) ศิลปะบำบัด ของมหาวิทยาลัยทักษิณ (2562) วิชาศิลปะสำหรับเด็กพิเศษของ มหาวิทยาลัยบูรพา (2562) ที่ดูจะใกล้เคียงแต่พอพิจารณาในคำอธิบายรายวิชาส่วนใหญ่ก็ไม่ระบุว่าวิชาดังกล่าวมีเป้าหมายในการทำการศึกษาเพื่อคนกลุ่มนี้ชัดเจนนัก ทำให้ความต้องการจำเป็นด้านผลการเรียนรู้ด้านการสร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนกลุ่มผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ต้องขังของกลุ่มอาจารย์จึงอยู่ในระดับสูง ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็น ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ของอาจารย์ที่มีระดับความต้องการจำเป็นสูงสุดคือระเบียบวิธีการหรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ ความต้องการของผู้เรียนกลุ่มผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ต้องขังซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ เป็นการยืนยันความสอดคล้องของข้อมูล

ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีระดับความต้องการจำเป็นสูงสุดคือวิชาโทดนตรีและนาฏศิลป์ ซึ่งวิชาโทจัดทำขึ้นเพื่อเป็นเป็นกลุ่มวิชาที่ทางหลักสูตรและมหาวิทยาลัยจัดให้ผู้เรียนเลือกที่จะเรียนเพิ่มเพื่อจะได้มีความรู้ในด้านอื่นๆ หรือเป็นความรู้ในอีกด้านที่อาจจะเกี่ยวข้องกับอาชีพหรือการศึกษา ต่อในอนาคต ปัจจุบันพบว่าหลักสูตรศิลปศึกษาทุกสถาบันไม่ได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องเลือกวิชาโทแล้ว แต่คณาจารย์ศิลปศึกษาบางส่วนอาจเห็นว่าวิชาโทมีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาโทด้านดนตรี และนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นศาสตร์ร่วมกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีความเกี่ยวข้องกับบัณฑิตศิลปศึกษาเมื่อต้องไปปฏิบัติงานจริงตอนเป็นครู และทั้งยังเป็นศาสตร์ที่มีความโดดเด่นด้านการพัฒนาสุนทรียะและเกี่ยวข้องกับประเด็นทางด้านการพัฒนาทางสังคมวัฒนธรรมร่วมกับทัศนศิลป์ ดังที่ UNESCO (2018) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายขององค์กรตนไว้ว่าเป้าหมายหลักคือการสนับสนุนด้านนโยบาย การแลกเปลี่ยน การให้คำปรึกษา และการพัฒนาขีดความสามารถทางวัฒนธรรม ซึ่งศิลปศึกษา (Arts education) ทำหน้าที่สำคัญในการปรับเปลี่ยน(Transformation)ระบบการศึกษาและมีส่วนโดยตรงต่อการแก้ปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรมที่โลกร่วมสมัยเผชิญอยู่ ด้วยเหตุนี้ยูเนสโกจึงส่งเสริมศิลปะในหลายๆพื้นที่ของการศึกษาตลอดชีวิต คำว่าศิลปศึกษาของยูเนสโก มีความหมายที่ครอบคลุมถึง ทัศนศิลป์ ดนตรี และการแสดง ดังจะเห็นได้จากนิยามของ UNESCO (2006: 7) กล่าวถึง ศาสตร์ด้าน ศิลปะในศิลปศึกษา (Arts Education) ไว้พอสรุปได้ว่ารวมถึง ศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์ ละคร ดนตรี) วรรณศิลป์ และทัศนศิลป์ สำหรับสาระความรู้ด้านดนตรีและนาฏศิลป์ มีหลักสูตรศิลปศึกษา บางหลักสูตรที่เคยผสมรายวิชาด้านดนตรี นาฏศิลป์ ในหลักสูตร เช่น หลักสูตรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะศึกษาศาสตร์ (2556) หลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา คณะครุศาสตร์ and คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (2560) บางหลักสูตรยังผสมอยู่ในปัจจุบัน เช่น หลักสูตร มศว (2547 - 2562) หลักสูตรวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี (2562) หลักสูตรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี (2563) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาของอาจารย์ที่มีระดับความต้องการ จำเป็นสูงสุดคือโครงสร้างหลักสูตรเป็นวิชาเอก-โท โดยศิลปศึกษาเป็นวิชาเอกและเลือกเรียนศาสตร์ อื่นเป็นวิชาโท ผลดังกล่าวสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นด้านเนื้อหา/สาระความรู้ดังที่ได้กล่าวไป แล้ว

กลุ่มบัณฑิตศิลปศึกษา

ความคิดเห็นของบัณฑิตศิลปศึกษาต่อผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้าน ผลการเรียนรู้ที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุดคือสามารถวิเคราะห์พัฒนาการของผู้เรียนเพื่อสร้างหลักสูตร และจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนกลุ่มผู้ช่วย ผู้พิการ ผู้ต้องขัง ซึ่งผลที่ได้สอดคล้องกับกลุ่ม อาจารย์ ช่วยยืนยันระดับความต้องการจำเป็นสูงสุดของหลักสูตรในด้านนี้ เช่นเดียวกับระดับความ ต้องการจำเป็นสูงสุดด้านวิวัตผลการเรียนรู้ คือสามารถระบุวิธีการหรือมีผลงานเป็นหลักสูตรหรือ

แผนการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ ความต้องการของผู้ป่วย ผู้พิการ ผู้ต้องขัง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลด้านผลการเรียนรู้ และสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากกลุ่มอาจารย์ เช่นเดียวกัน และระดับความต้องการจำเป็นสูงสุดด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้อีกข้อของกลุ่มบัณฑิตคือมี ประสบการณ์การฝึกทำงานเชิงธุรกิจตามองค์กร สถานประกอบการเชิงธุรกิจด้านศิลปะ/ศิลปศึกษาใน วิชาฝึกงานหรือสหกิจศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบัณฑิตศิลปศึกษาต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการฝึกงาน ตามหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ด้านศิลปะนอกเหนือไปจากการฝึกสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูใน โรงเรียนตามปกติ เพราะการฝึกงานแบบสหกิจตามองค์กรต่างๆ จะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง ประยุกต์ความรู้ทางทฤษฎีที่เรียนมาไปสู่การปฏิบัติจริง เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพทางศิลปะ ด้านอื่นๆ กรณีไม่ได้เป็นครู วิจิตร ศรีสอ้าน, สุเมธ แยม่นุ่น, and อลงกต ยะไวทย์ (2552) กล่าวถึง ผลสัมฤทธิ์ของสหกิจศึกษาโดยระบุว่า “ผลประเมินของสถาบันอุดมศึกษาและสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษาพบว่าบัณฑิตสหกิจศึกษาได้งานเร็วกว่าและมากกว่าบัณฑิตที่ไม่ได้ ร่วมสหกิจศึกษา ผู้ประกอบการพอใจคุณภาพบัณฑิตสหกิจศึกษาสูงกว่าบัณฑิตที่ไม่ได้ร่วมสหกิจ ศึกษา” ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณภา ลือกิตินันท์, พชณี นนทศักดิ์, and พัทธ นัย เสาะแสวง (2558) ทำการศึกษาผลของสหกิจมีต่อระยะเวลาการได้งานและรายได้ของบัณฑิต พบว่าสหกิจศึกษาสามารถช่วยให้บัณฑิตมีความมั่นใจในการทำงานมากขึ้นหลังจากเข้าร่วมสหกิจ ศึกษาและบัณฑิตผู้ผ่านสหกิจศึกษามีผลต่อระยะเวลาการได้งานทำ และมีผลต่อรายได้เริ่มต้น มากกว่าบัณฑิตผู้ไม่ได้เข้าร่วม ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีระดับความต้องการจำเป็นสูงสุดคือเซรามิกส์ เหตุเพราะเนื้อหาสาระด้านเซรามิกส์ (เครื่องปั้นดินเผา) มีความสำคัญ มีคุณค่าและมูลค่า แต่ หลายสถาบันไม่สามารถสอนได้เนื่องจากต้นทุนด้านวัสดุอุปกรณ์สูง และขาดแคลนบุคลากร ดังที่ สมทรง ชิมาภรณ์ (2564) กล่าวถึงความสำคัญของการสอนวิชาเครื่องปั้นดินเผาในหลักสูตร ศิลปศึกษาว่า “ทำให้รู้จักเหง้าศิลปวัฒนธรรมของชาติ วัสดุที่เป็นดินเหนียวหรือดินเผาคงทนทำให้ เห็นพัฒนาการแต่ละขั้น เกิดความภูมิใจในการสร้างสรรค์ เป็นประโยชน์กว่าดินน้ำมันที่มีเป้าหมาย เพื่อปั้นแล้วยุบทิ้ง การเรียนเครื่องปั้นดินเผายังเกี่ยวกับการศึกษาพัฒนาการ เด็กเล็กบางคนยังปั้น รูปทรงกลมด้วยการคลึงสองมือไม่ได้แต่ปั้นด้วยการคลึงมือเดียวบนโต๊ะได้ หรือขึ้นรูปภาชนะด้วย เทคนิคการขีดไม่ได้ในขณะที่เพื่อนร่วมชั้นทำได้ซึ่งช่วยบอกพัฒนาการและแนวทางที่ครูจะช่วยในการ พัฒนาเด็กแต่ละคน การเรียนวิชาเครื่องปั้นดินเผายังเกี่ยวข้องกับเชิงเศรษฐกิจในแง่ของการพัฒนา ไปสู่วิชาชีพเพื่อหารายได้ให้ตนเองหรือโรงเรียนโดยใช้ทุนเริ่มต้นที่ไม่สูงเกินความสามารถ ปัญหาของ การสอนเครื่องปั้นดินเผาในหลักสูตรศิลปศึกษาคือ ครูและผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญเพราะมี กระบวนการที่ยุ่งยาก ใช้วัสดุอุปกรณ์มาก งบประมาณสูง ขาดตำราเอกสาร” ปัจจุบันรายวิชาที่ เกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาปรากฏอยู่ในหลักสูตรศิลปศึกษาเพียงไม่กี่แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย (2562) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะศิลปกรรมศาสตร์ (2552) มหาวิทยาลัย

ราชภัฏนครราชสีมา คณะครุศาสตร์ and คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (2562) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (2562) มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (2559) มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (2562) มหาวิทยาลัยทักษิณ (2559, 2562) และวิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี (2562) ระดับความต้องการจำเป็นสูงสุดด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาคือ การสัมมนา ซึ่ง ทิศนา แคมณี (2558: 351-352) กล่าวถึงการสอนรูปแบบอภิปรายแบบสัมมนาว่า “ข้อดีคือเป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนกลุ่มใหญ่ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและร่วมในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนได้ข้อมูลและความคิดเห็นที่กว้างและหลากหลาย และส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้เรียน ส่งเสริมทักษะการพูด แสดงความคิดเห็น โต้แย้ง วิพากษ์วิจารณ์และทักษะการคิด ข้อเสียคือใช้เวลามาก” การวิจัยชิ้นนี้จึงพบว่ากว่าครึ่งของหลักสูตรศิลปศึกษาฉบับล่าสุด (หลักสูตรที่ถูกพัฒนาในปี พ.ศ. 2562) ตามสถาบันต่างๆในประเทศ ปรากฏรายวิชาสัมมนาศิลปศึกษาหรือการจัดสัมมนาทางศิลปศึกษาซึ่งจะเป็นรายวิชาที่จัดให้ผู้เรียนในหลักสูตรศิลปศึกษาในชั้นปีสูงๆหรือปีสุดท้าย และระดับความต้องการจำเป็นสูงสุดด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาอีกประการหนึ่งคือสหกิจศึกษาด้านศิลปะ/การฝึกงานศิลปศึกษาตามองค์กร สถานประกอบการ สถาบันการศึกษา (Workplace-based Learning) ซึ่งสอดคล้องระดับความต้องการจำเป็นสูงสุดด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้

กลุ่มผู้ใช้บัณฑิตศิลปศึกษา

ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตศิลปศึกษาต่อผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในประเด็นย่อยที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุดคือสร้างผลผลิตในเชิงความงาม ความรู้ หรือเชิงธุรกิจที่มีประโยชน์ต่อชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งโดยธรรมชาติของเนื้อหาวิชาด้านศิลปะและศิลปศึกษาเกี่ยวข้องกับทั้งด้านความรู้ทางความงามและความรู้เชิงธุรกิจผ่านรายวิชาด้านประยุกต์ศิลป์อยู่แล้ว การจะสร้างผลผลิตในเชิงความงาม ความรู้ หรือเชิงธุรกิจที่มีประโยชน์ต่อชุมชน ท้องถิ่น จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ และอาศัยความร่วมมือในการสร้างหลักสูตรและผลิตบัณฑิตจากท้องถิ่น ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2015) ที่มุ่งเน้นให้ “เริ่มต้นผลิต หรือบริโภคภายใต้ขอบเขตของรายได้ และทรัพยากรที่มีอยู่ไปก่อน” รวมถึงต้องอาศัยรากเหง้าทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ซึ่งหลักสูตรศิลปศึกษฉบับนี้จัดทำขึ้นในลักษณะปลายเปิดให้ผู้ใช้หลักสูตร ผู้สอนประยุกต์ความรู้ ความต้องการ ตลอดจนบุคคลและทรัพยากรในพื้นที่มาใช้เพื่อจัดการเรียนรู้ คล้ายกับหลักสูตรที่เน้นชุมชนเป็นฐาน (Community-Centered Designs) ซึ่งมารุต พัฒนา (2562: 14) กล่าวถึงหลักสูตรรูปแบบนี้พอสรุปได้ว่า “เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่เชื่อมโยงกับชุมชนในมิติต่างๆ เช่น ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วรรณกรรม ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ อาชีพ ภูมิปัญญา สุขภาพ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและประเด็นอื่นๆ เพื่อให้

ผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะบูรณาการองค์ความรู้ กระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะต่างๆ จากทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน จุดเน้นของการออกแบบหลักสูตรประเภทนี้จะมีการวิเคราะห์ทรัพยากรที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ซึ่งมีอยู่ในชุมชนในด้านต่างๆ ตลอดจนสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ในชุมชน เชื่อมโยงกับองค์ความรู้ต่างๆ ในลักษณะสหวิทยาการ (Interdisciplinary) แล้วจัดเป็นรายวิชาหรือหน่วยการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ลักษณะการจัดการเรียนการสอนอาจจะให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาเรียนรู้ในชุมชนหรือนำประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนเข้ามาเรียนรู้ในชั้นเรียน นำสิ่งที่เรียนรู้กลับคืนไปสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและชุมชน เพื่อประเมินการเรียนรู้เน้นการเชื่อมโยงความรู้เชิงวิชาการกับสภาพความเป็นจริงของชุมชน” สิ่งที่สำคัญก็คือการนำสิ่งที่เรียนรู้กลับคืนไปสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและชุมชน ซึ่งสิ่งที่เป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ ทางศิลปศึกษาอาจเป็นในรูปแบบขององค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและการศึกษา การจัดการเรียนรู้ และผลงานศิลปะ และผลิตภัณฑ์จากการออกแบบ ซึ่งก่อให้เกิดคุณค่าและสร้างมูลค่าให้ชุมชน และระดับความต้องการจำเป็นสูงสุดในประเด็นย่อยของผู้ใช้บัณฑิตอีกประการหนึ่งคือมีความรู้และทักษะเชิงธุรกิจที่จำเป็นต่อการทำงาน สามารถเป็นผู้ประกอบการหรือทำงานด้านการบริหารจัดการเชิงธุรกิจทางศิลปะและศิลปศึกษาได้ ซึ่งความรู้ด้านนี้มีความจำเป็นสำหรับการพัฒนาประเทศในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะในภาคธุรกิจดังได้อธิบายในข้างต้นไว้แล้ว

อภิปรายผลการวิจัยระยะ 3 ผลการพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย

ผลการวิจัยระยะ 3 จำแนกออกได้เป็นสองประเด็นคือการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย และผลการประเมินหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญด้านด้านศิลปศึกษาและด้านบริบทร่วมสมัย มีรายละเอียดดังนี้

1. นวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยนี้ พบว่าปัจจุบันมีสถานการณ์ ปัญหาใหม่ๆ ที่ซับซ้อนเกิดขึ้นมากมายที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตผู้คน ทั้งสถานการณ์ในระดับสากล ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และบุคคล เช่น การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ความผันผวนทางเศรษฐกิจ สภาวะโรคระบาด ความแตกต่างทางความคิด ลักษณะพฤติกรรม และความต้องการที่หลากหลายของผู้คนในสังคม ซึ่งต้องอาศัยความรู้และทักษะที่ทั้งลึกซึ้งและหลากหลาย ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ หลักสูตรจึงควรมีลักษณะเป็นนวัตกรรมที่มีเนื้อหาและรูปแบบการจัดการใหม่ๆ ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เช่นกัน หลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่เป็นผลจากการวิจัยนี้ มีความเป็นนวัตกรรมหลายประการที่ตอบโจทย์ความต้องการจำเป็นในยุคปัจจุบัน เช่น มีเนื้อหาด้านการเรียนรู้เชิงธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มช่องทางในการประกอบอาชีพและตอบสนอง

นโยบายด้านการพัฒนาประเทศ มีเนื้อหาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อพัฒนาสังคม มีเนื้อหาที่เน้นการนำทรัพยากร ความรู้และภูมิปัญญาในพื้นที่มาเป็นทุนเพื่อสนองความต้องการสร้างความเข้มแข็งให้ท้องถิ่นและชุมชน และที่โดดเด่นเป็นอย่างมาก ได้แก่ การจัดการโครงสร้างหลักสูตรแบบการเรียนรู้ส่วนบุคคลเพื่อตอบสนองความต้องการและความถนัดที่แตกต่างของผู้เรียน และเนื้อหาของหลักสูตรที่เน้นการบูรณาการข้ามศาสตร์ที่หลากหลาย ทั้งบูรณาการระหว่างศาสตร์ทางศิลปะแขนงต่างๆ และบูรณาการข้ามศาสตร์กับสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองและของสังคมที่ซับซ้อนและนำไปสู่ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะและนวัตกรรมใหม่ๆ

“หลักสูตรการเรียนรู้รายบุคคล และการบูรณาการข้ามศาสตร์” คือลักษณะที่เป็นนวัตกรรมสำคัญของหลักสูตรศิลปศึกษาที่ได้ในงานวิจัยนี้

การจัดการโครงสร้างหลักสูตรแบบการเรียนรู้รายบุคคลในหลักสูตรนี้ คือการที่หลักสูตรกำหนดหน่วยกิตวิชาเลือกมากกว่าวิชาบังคับ ให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจ คล้ายรูปแบบการจัดการศึกษาแบบส่วนบุคคล (Personalized Learning) ที่มีวิชาเลือกมากมายตามความถนัดซึ่งถือเป็นนวัตกรรมสำคัญ ไม่ปรากฏในหลักสูตรศิลปศึกษาของสถาบันใดในประเทศที่ออกแบบในลักษณะนี้ โดยโครงสร้างหลักสูตรจะกำหนดหน่วยกิตวิชาเอกบังคับมาให้ผู้เรียนส่วนหนึ่ง แล้วให้มีหน่วยกิตวิชาเอกเลือกมากกว่าวิชาบังคับซึ่งในวิชาเอกเลือกจำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มวิชาเอกเลือกพื้นฐานที่มีเนื้อหาเสริมกลุ่มวิชาเอกบังคับเพื่อสร้างความเข้มแข็งทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติการทางศิลปศึกษา และเป็นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนในการตัดสินใจเลือกกลุ่มวิชาเอกเลือกเฉพาะทาง 2) กลุ่มวิชาเอกเลือกเฉพาะทางถูกออกแบบมาให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนเนื้อหาวิชาเอกด้านใดด้านหนึ่งในเชิงลึกเพื่อสร้างความชำนาญเฉพาะด้านในตัวผู้เรียนแก้ปัญหาเรื่องการ “รู้กว้าง” แต่ขาดการ “รู้ลึก” ในศาสตร์ที่กลุ่มบัณฑิตศิลปศึกษามักจะกล่าวถึง กลุ่มวิชาเอกเลือกเฉพาะทางมีให้เลือกหลากหลายทั้งกลุ่มวิชาทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติการทางศิลปศึกษาในเชิงลึก และกลุ่มวิชาในลักษณะของการบูรณาการข้ามศาสตร์ 3) วิชาเอกเลือกเสริม เป็นจำนวนหน่วยกิตที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรายวิชาในกลุ่มวิชาเอกเลือกเฉพาะทางที่คงเหลือจากที่เลือกไว้แล้ว ที่อยากเรียนแต่ยังไม่ได้เรียนเพื่อให้มีความรู้ที่กว้างขึ้นตามความสนใจ ข้อดีของการจัดการหลักสูตรแบบการเรียนรู้ส่วนบุคคลคือตอบสนองแนวโน้มสากลที่ผู้คนมีความหลากหลาย มีความต้องการที่ไม่เหมือนกัน ไม่เหมาะกับการจัดการศึกษารูปแบบเดียวที่เหมาะสมกับทุกคน (one size fits all) วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2561: 2-9) กล่าวถึงข้อดีของการสอนแบบรายบุคคลหรือส่วนบุคคลไว้พอสรุปได้ว่า “ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนยุคปัจจุบัน การเรียนรู้ส่วนบุคคลมีลักษณะสำคัญคือมีความยืดหยุ่นในวิธีการและเป้าหมายของการเรียนรู้คือความสุขของผู้เรียนและผลลัพธ์ การเรียนรู้เชิงลึก ผู้เรียนเลือกวิธีการเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับตนเองอย่างสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ แต่ละคน

สามารถกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้เป็นของตนเองได้ตามระดับความสามารถของตน” และ “ทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้จากการที่เป็นผู้กำหนดเป้าหมายและวิธีการเรียนรู้ของตนเอง และมีโอกาสบรรลุผลการเรียนรู้ได้มากกว่าการเรียนรู้ตามปกติที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ด้วยวิธีการเดียวกัน เนื่องจากแต่ละคนได้ใช้วิธีการเรียนรู้ตามความถนัดของตนเอง ทำให้เรียนรู้ได้ดีกว่า” สอดคล้องกับทิตินา แชมณี (2558: 124) ที่ระบุถึงข้อดีในการเรียนแบบรายบุคคลหรือเอกัตถภาพนี้ว่า “การจัดการเรียนการสอนให้เหมาะกับภูมิหลังผู้เรียน ลักษณะผู้เรียนและสนองความต้องการผู้เรียนรายบุคคลจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและพัฒนาไปตามความสามารถและศักยภาพบุคคล” ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การเรียนรู้ส่วนบุคคลเกิดขึ้นและอาจมีสัมฤทธิ์ผลเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ คือความก้าวหน้าของเทคโนโลยี วิชาวิจัยวงษ์ใหญ่ (2554. 39-40) กล่าวถึงประเด็นนี้ในหัวข้อ นวัตกรรมหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ว่า “การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่นำนวัตกรรมมาใช้ และรู้จักกันมากคือการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบลักษณะส่วนบุคคลหรือ PSI (Personalized System of Instruction) รูปแบบการเรียนการสอนแบบนี้ ใช้วัสดุประเภท soft technology ที่เกี่ยวกับเนื้อหาสาระ วัสดุ วิธีการจัดระบบ โดยนำมาผสมผสานกับ hard technology เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอนในระบบมัลติมีเดีย (multimedia) ตามหลักการให้ เรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะแต่ละคนเรียนรู้ไปด้วยความเร็วไม่เท่ากัน บางคนเรียนได้เร็ว อ่านเร็ว ฟังเร็ว และโต้ตอบเร็ว แต่บางคนเรียนช้า ประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ทำให้ ทุกคนได้เรียนรู้ เท่ากันไม่ว่าจะสามารถเรียนช้า หรือเรียนเร็ว การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนนี้ทำให้ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดเวลาที่เขาจะมาเรียนเองตามที่สะดวก การออกแบบหลักสูตรลักษณะนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้เรียน บางกลุ่มสามารถเรียนรู้ผ่านทาง Internet หรือ Social Network การออกแบบ หลักสูตรจะตอบสนองกลุ่มเป้าหมายเฉพาะมากขึ้น” สอดคล้องกับที่ วรากรณ์ สามโกเศศ (2560) กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า “ปัจจุบันมีเทคโนโลยีจำพวกปัญญาประดิษฐ์หลากหลายชนิดเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล(Personalized learning) มีงานวิจัยหลายชิ้นแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบนี้ช่วยทำให้สัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ของนักเรียนสูงกว่าการศึกษาในแบบดั้งเดิมอย่างชัดเจน อีกทั้งยังทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุก อยากเรียนรู้มากขึ้นอีกด้วยเนื่องจากตรงกับความต้องการ ความสนใจ ความใฝ่ฝัน และพื้นฐานวัฒนธรรมรายบุคคล” ด้านศิลปศึกษาเอง แนวคิดทฤษฎีการสอนศิลปะที่ร่วมสมัยเช่น Choice-based และ Teaching for Artistic Behavior (TAB, 2021) ก็สนับสนุนการเรียนรู้ในลักษณะของการเรียนรู้รายบุคคล หรือการให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจและเลือกเรียนตามความต้องการ คล้ายกับแนวคิดการสอนศิลปะแบบพัฒนาการนิยม (Progressivism) ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งยังนำมาใช้ในการเรียนการสอนศิลปะตั้งแต่อดีตมาจนปัจจุบัน

การบูรณาการข้ามศาสตร์ข้ามสาขา (Transdisciplinary) ในหลักสูตร เป็นอีกหนึ่งนวัตกรรมสำคัญของหลักสูตรนี้ ทั้งการบูรณาการระหว่างศาสตร์ทางศิลปศึกษากับศาสตร์ร่วมกลุ่มสาระ เช่น ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา นอกจากนี้ยังบูรณาการกับศาสตร์อื่นๆ ทั้งทางด้านมนุษยศาสตร์

สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เช่น การบริหารธุรกิจ การพัฒนาชุมชน เทคโนโลยีและนวัตกรรม การผลิตสื่อและภาพยนตร์ คหกรรมศาสตร์ ศิลปกรรมบำบัด และสหสาขา การบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์เป็นทิศทางที่สำคัญของการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน ก่อให้เกิดประโยชน์หลายด้าน เช่น ด้านวิชาการ กรณีศึกษาศิลปะถูกนำไปช่วยผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษากลุ่มวิชาทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ด้านการพัฒนาคนนั้นศิลปะบำบัดบางกลุ่มเช่นกลุ่มมนุษยปรัชญา (Anthroposophic art therapy) ใช้การบูรณาการทัศนศิลป์และศิลปะแขนงอื่นๆ เพื่อสอนเด็กหรือพัฒนาคนไข้โดยองค์รวมทั้งทางกายและทางจิตเพื่อลดอาการโรคเรื้อรังและทำให้ชีวิตดีขึ้น (Hamre et al., 2007) การบูรณาการหลายสาขาวิชายังนำมาซึ่งศักยภาพในการพัฒนาและแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น ในปัจจุบันเกิดวิกฤตการณ์แก่มนุษยชาติบนโลกมากมายดังที่ที่ประชุมเศรษฐกิจโลก (The World Economic Forum, 2021: 14) พูดถึงผลกระทบอันดับต้นๆ จากความเสี่ยงของโลกในปัจจุบันอันประกอบด้วยผลกระทบด้าน โรคติดระบาด การจัดการกับสภาพภูมิอากาศที่ล้มเหลว การล้มเหลวในการควบคุมอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ วิกฤตการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ และวิกฤตการณ์ด้านดิจิทัล ซึ่งปัญหาเหล่านี้ลำพังความรู้ในสาขาใดสาขาหนึ่งอาจไม่สามารถรับมือได้ แต่อาจมีทางแก้ไขโดยอาศัยความร่วมมือข้ามศาสตร์ ดังที่รัตนะ บัสนันท์ (2559) ได้กล่าวในประเด็นนี้ว่า “สภาพการณ์ของโลกในปัจจุบันและอนาคตนับวันจะเกิดปรากฏการณ์ต่าง ๆ นานาที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้นทุกขณะปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ไม่อาจป้องกันแก้ไขหรือส่งเสริมพัฒนาให้ดีขึ้นโดยใช้ความรู้ทางวิชาการสาขาใดสาขาหนึ่งเพียงสาขาเดียวหรือใช้ความรู้ทางวิชาการแบบเอกวิทยาการเท่านั้นหากแต่จำเป็นต้องอาศัยความรู้หลายสาขาวิชามาร่วมกันช่วยแก้ไขปัญหหรือส่งเสริมพัฒนาที่เรียกว่าการหลายหรือไร้กำแพงทางวิชาการไม่ให้เป็นการอุปสรรคต่อการร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว” ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554: 3) กล่าวไว้ว่า อนาคตของมหาวิทยาลัยอาจดำเนินกิจกรรมทางวิชาการในลักษณะของสหวิทยาการ โดยกล่าวว่า “การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนจะต้องปรับเปลี่ยนให้ทันสมัยซึ่งผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาจะต้องให้ความเอาใจใส่ เรียนรู้และทำการวิจัยเพื่อได้สารสนเทศมาปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อทำให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นองค์กรการเรียนรู้ มีความยืดหยุ่น ปรับตัว ในอนาคตองค์กรจะมีโครงสร้างแนวราบเพื่อการวิจัยในเชิงสหวิทยาการ” สหศาสตร์หรือสหวิทยาการทางด้านศิลปศึกษารวมถึงด้านอื่นๆ จะนำมาซึ่งความก้าวหน้าทางวิชาการ ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และช่วยรับมือและแก้ปัญหาที่มนุษย์กำลังเผชิญได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ในแง่การเรียนรู้และสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย ยังต้องการองค์ความรู้ในลักษณะข้ามศาสตร์ในลักษณะผสมต่างสาขา (interdisciplinary) นอกเหนือจากความรู้ทัศนศิลป์ ดังที่สุธี คุณาวิชยานนท์ (2561: 162-163) กล่าวถึงศิลปะร่วมสมัยไว้ว่า ด้านเนื้อหา “เกี่ยวกับประเด็นสังคม, วัฒนธรรม, การเมือง, เพศ, ส่วนตัว

และความหลากหลาย, วัฒนธรรมเมืองและความเป็นนานาชาติ, อัตลักษณ์, ร่างกาย, เวลา, สถานที่, ภาษา, วิทยาศาสตร์, และ จิตวิญญาณ” และ ด้านรูปแบบ “นอกจากจิตรกรรม, ประติมากรรมและสื่อผสมแล้ว ปริมาณงานภาพถ่าย, วิดีโอ, ศิลปะสื่อแสดงสด, สื่อใหม่อย่างสื่อดิจิทัลและงานในลักษณะผสมต่างสาขา (interdisciplinary) มีเพิ่มมากขึ้น” ต้องการองค์ความรู้ในลักษณะข้ามศาสตร์ยังรวมถึงการเรียนการสอนศิลปศึกษากลุ่มต่างๆ เช่น Post Modern Art Education ที่ สันติคุณประเสริฐ (2547: 55-70) กล่าวไว้พอสรุปได้ว่าจะเน้นความหลากหลายของผู้คนและวัฒนธรรม หรือ การเรียนการสอนศิลปะแบบ Visual Culture ที่เน้นการศึกษาสื่อร่วมสมัยและความรู้สหวิทยาการเพื่อทำความเข้าใจในสารและสื่อหลากหลายรูปแบบ (Freedman, K., 2005: P 8-18) และการเรียนการสอนศิลปะแบบ TAB (TAB, 2021) ที่เน้นการสร้างสรรคงานศิลปะหลากหลายรูปแบบ ก็ต้องการความรู้ต่างศาสตร์เพื่อการสร้างสรรค์และทำความเข้าใจผลงานและแนวคิดร่วมสมัยเหล่านั้น

นอกจากความเป็นนวัตกรรมที่โดดเด่นของหลักสูตรด้านการเรียนรู้รายบุคคลและการบูรณาการข้ามศาสตร์แล้ว หลักสูตรยังมีความพิเศษกว่าหลักสูตรศิลปศึกษาอื่นที่มีในปัจจุบันในแง่ ของการมีกลุ่มวิชาด้านการเป็นผู้ประกอบการซึ่งตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจและความต้องการของผู้เรียนในกรณีไม่ได้เป็นครูทั้งยังตอบสนองนโยบายการพัฒนาประเทศด้านสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านเศรษฐกิจ ทั้งยังกำหนดหน่วยกิตวิทยานิพนธ์มากถึง 6 หน่วยกิตซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์หรือนวัตกรรม แม้หลักสูตรจะมีเนื้อหาสาระด้านต่างๆ มากมายให้เลือกเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติแตกต่างกันไปตามความต้องการ แต่ยังมีคุณลักษณะสำคัญซึ่งคงไว้ที่ผู้เรียนทุกคนต้องมีซึ่งก็คือคุณลักษณะของความเป็นครูซึ่งจะได้รับผ่านการศึกษารายวิชาในกลุ่มวิชาเอกบังคับ คุณสมบัติที่สำคัญของความเป็นครู คือมีความรู้และทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ การสื่อสาร และมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งต่างจากหลักสูตรของวิชาชีพอื่นที่ไม่ใช่หลักสูตรครู คุณสมบัตินี้เป็นอัตลักษณ์สำคัญที่ทำให้บัณฑิตทางการศึกษามีความแตกต่างจากบัณฑิตคนอื่น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานจริงแม้ไม่ได้เป็นครูก็ตาม เช่น ใช้ในการสื่อสารกับผู้อื่น ใช้ในการถ่ายทอดอธิบายความรู้ด้านต่างๆ และใช้ในการประพฤติปฏิบัติตน วางตนให้เป็นสมาชิกที่ดีของหน่วยงาน ชุมชน และสังคม

2. ข้อเสนอแนะต่อหลักสูตรศิลปศึกษา

ผลจากการประชุมกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญยอมรับความเป็นนวัตกรรมของหลักสูตร และมีความคิดเห็นว่าหลักสูตรนี้มีจุดแข็งทางด้านโอกาสให้เลือกเรียนได้อย่างค่อนข้างเสรี มีรายวิชาที่หลากหลายตอบสนองความต้องการผู้เรียนแบบรายบุคคล แต่อาจยากในทางปฏิบัติต้องอาศัยความร่วมมือหลายภาคส่วน

ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า เพื่อให้หลักสูตรเป็นนวัตกรรมร่วมสมัยที่ชัดเจนขึ้นควรเพิ่มเติมองค์ประกอบอื่นๆ เพิ่มเติม ได้แก่

2.1 หลักสูตรควรทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโรคระบาดโควิด 19

เนื่องจากการวิจัยนี้อยู่ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group) ให้ข้อเสนอแนะว่า หลักสูตรควรมีความพร้อมด้านการจัดการเรียนรู้ในช่องทางต่างๆที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนด้วยการสอนแบบเว้นระยะห่างทางสังคม ซึ่งข้อแนะนำนี้อาจทำได้โดยให้ผู้เรียนเลือกผสมผสานการเรียนรู้ทั้งการใช้เทคโนโลยีและการใช้วิธีตามแบบแผนให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนและบริบทพื้นที่ ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ and มารุต พัฒนา (2563) ได้กล่าวในประเด็นนี้ไว้สรุปได้ว่า “สภาพ New normal ทางการเรียนรู้อันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ทางหนึ่งที่ทำให้การเรียนรู้จะมีช่องทางสำหรับเข้าถึงที่หลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะช่องทาง การเรียนรู้ออนไลน์ที่ผู้เรียนส่วนใหญ่มีอุปกรณ์ชาญฉลาด (Smart devices) เป็นของตนเอง ผู้เรียนจะมีพื้นที่แสดงศักยภาพของผู้เรียนมีความหลากหลายมากขึ้น จากเดิมอาจจะเป็นพื้นที่ในชั้นเรียนหรือเวทีการประกวดมาเป็นพื้นที่ทั้งในโลกจริง ในครอบครัว ในชุมชนหรือในสังคม และพื้นที่ในโลกออนไลน์ที่เผยแพร่ให้บุคคลอื่นได้ร่วมเรียนรู้ด้วย อีกวิธีการหนึ่งหากไม่มีอุปกรณ์ดังกล่าวคือการใช้ การเรียนรู้ ตามสภาพจริงที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่มากขึ้น เรียนรู้โดยใช้ โครงงานเป็นฐานที่บูรณาการองค์ความรู้ต่างๆ เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นใน ครอบครัวและชุมชน” ความสำคัญของการนำเทคโนโลยีการเรียนออนไลน์มาใช้ในสถานการณ์นี้ สอดคล้องกับที่ กาญจนา บุญภักดี (2563) เสนอแนะว่า “ยุคโควิด 19 การสอนทางไกล การประชุมทางไกลยิ่งเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างมากจึงเกิดเครื่องมือที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอน การประชุมทางไกลเกิดขึ้นมากมายเพื่อสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ เช่น Zoom, Google Hangouts, Skype, Line, FaceTime, Facebook, Messenger, Microsoft Teams, True Virtual World, Google meet, Vroom, Web X เป็นต้น” จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการเรียนรู้แบบออนไลน์เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอนในท่ามกลางสถานการณ์โรคระบาดที่มี ประสิทธิภาพ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรคือการปรับกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ให้เป็นรูปแบบออนไลน์ และความเป็นจริงเสมือน (Virtual Reality) ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องสนับสนุนอุปกรณ์ การเข้าถึงระบบออนไลน์ และงบประมาณ

2.2 หลักสูตรยังความเป็นทฤษฎีและเป็นอุดมคติอยู่ เวลานำไปใช้ต้องหาแนวทางการบริหารจัดการให้เหมาะสม

ข้อสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อหลักสูตรส่วนใหญ่จะมาจากกรณีจำนวนอาจารย์ผู้สอน และคุณวุฒิ ความชำนาญของอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ประจำหลักสูตร และระยะเวลาเรียนว่าอาจมีไม่เพียงพอกับเนื้อหาสาระที่มีในหลักสูตร ในส่วนของคุณสมบัติและจำนวนอาจารย์ผู้สอนเป็นเรื่องการบริหารจัดการซึ่งไม่อยู่ในขอบเขตการวิจัย แต่จากประสบการณ์ที่พบว่าหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งสังกัดคณะที่แตกต่างกัน ทั้งคณะครุศาสตร์-ศึกษาศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หรือบางแห่งเป็นความร่วมมือระหว่างคณะทางการศึกษาและคณะทางด้านศิลปะจะพบปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่แตกต่างกัน บางแห่งสามารถขอยืมหรือขอความร่วมมือด้านบุคลากรระหว่างหลักสูตรระหว่างสาขาระหว่างคณะได้ง่าย บางแห่งทำได้ยากขึ้นอยู่กับบริบทของสถาบัน อย่างไรก็ตามวิจัยนี้มุ่งพัฒนาที่หลักสูตรที่เป็นนวัตกรรม ดังนั้นองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการจึงเป็นประเด็นที่ได้รับการพิจารณารองลงไป แต่มีทางออกที่ผู้เชี่ยวชาญหลายท่านร่วมนำเสนอไว้คือการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีลักษณะที่ยืดหยุ่น การนำหลักการของระบบคลังหน่วยกิต และการนำบุคคลภายนอก เช่น มีอาชีพ นักธุรกิจ ผู้ประกอบการ ปราชญ์ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเรียนการสอนจะช่วยแก้ปัญหาด้านจำนวนอาจารย์ผู้สอน

ด้านระยะเวลาเรียน หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้มีจำนวนหน่วยกิตวิชาเอกมากกว่าที่มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษากำหนดไว้เพียง 3 หน่วยกิตซึ่งเรื่องปกติของการพัฒนาหลักสูตรโดยทั่วไปที่อาจมีหน่วยกิตเกินเล็กน้อย แต่หากประสบปัญหาด้านระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้จริงอาจใช้การจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นและระบบคลังหน่วยกิตช่วยแก้ปัญหาได้ สำหรับการศึกษาแบบยืดหยุ่นโดยมากมักจะถูกใช้ในบริบทของการศึกษาทางไกลด้วยอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบต่างๆ หรือเป็นการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างในสถานศึกษากับการศึกษาทางไกลเสียเป็นส่วนใหญ่ มหาวิทยาลัยมหิดล (2563) นิยามการศึกษาแบบยืดหยุ่นว่า หมายถึงการจัดการเรียนการสอนที่ให้โอกาสผู้เรียนในการบริหารจัดการเรียนได้ตามศักยภาพ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายทางการเรียนของตนเอง” นันทวัน ทองพิทักษ์, เสนอ ภิรมจิตร์ผ่อง, and สมาน อัครภูมิ (2559) กล่าวถึงการเรียนการสอนแบบยืดหยุ่นว่าเป็นการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางส่งเสริมความเป็นอิสระและให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง และสามารถกำกับตัวเองได้ เป็นทางเลือกให้กับผู้เรียนและผู้สอน เอื้อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความสนใจ ความถนัดของตนเอง เน้นการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทำให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนด้านความสามารถในการเลือก วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลสารสนเทศให้เกิดประโยชน์ตรงกับความต้องการ

มากที่สุด” สุนทรื สกุลพราหมณ์ and สุรัชย์ ประเสริฐสรวย (2558) ได้พัฒนารูปแบบของการเรียนแบบยืดหยุ่น โดยมีมิติของความยืดหยุ่น (Flexible dimension) ในการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 มิติ ดังนี้ 1) ความยืดหยุ่นด้านเวลาในการเรียน 2) ความยืดหยุ่นด้านสถานที่ในการเรียน 3) ความยืดหยุ่นด้านรูปแบบการเรียน 4) ความยืดหยุ่นด้านเนื้อหาในการเรียน และ 5) ความยืดหยุ่นด้านสื่อการเรียนการสอน เมื่อนำไปทดลองใช้พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน และนักศึกษามีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนระดับมาก หากนำมิติของความยืดหยุ่นดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในหลักสูตรศิลปศึกษาที่พัฒนาขึ้นอาจช่วยแก้ปัญหาด้านรูปแบบการเรียน ระยะเวลา สถานที่ และสื่อการเรียนการสอน เพราะด้วยเทคโนโลยีทำให้บางบทเรียนจะเรียนที่ใดและเวลาใดก็เป็นไปได้เกือบทั้งหมด รวมถึงมีสื่อการสอนดิจิทัลจำนวนมากที่มีอยู่แล้วและผู้สอนกำหนดขึ้นเพิ่มเติมทำให้เข้าถึงความรู้ได้ตลอดเวลา

ด้านระบบคลังหน่วยกิต (Credit bank) คือการสะสมหน่วยกิตก่อนและระหว่างเข้าศึกษาผ่านการเรียนในระบบ นอกกระบบ และประสบการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหลักสูตรที่ผู้เรียนเลือกเรียน ซึ่งสามารถนำมาเทียบโอนเพื่อสำเร็จการศึกษาในสาขานั้นๆได้ เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาข้อจำกัดด้านการขาดแคลนบุคลากรผู้สอนหรือระยะเวลาเรียนในหลักสูตรที่ถูกพัฒนานี้ได้ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2562: 32) นิยามระบบคลังหน่วยกิตว่า หมายถึง “ระบบและกลไกในการเทียบโอนความรู้ความสามารถ และหรือสมรรถนะที่ได้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และจากประสบการณ์บุคคล มาเก็บสะสมไว้ในคลังหน่วยกิตของสถาบันอุดมศึกษา” และ นิยามคลังหน่วยกิตว่า หมายถึง “ระบบทะเบียนสะสมหน่วยกิตสำหรับผู้เรียนที่เข้าศึกษารายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรระยะสั้น หรือหลักสูตรระยะยาวในระดับอนุปริญญาหรือปริญญาตรี ของสถาบันอุดมศึกษาที่จัดไว้สำหรับการจัดการศึกษา และที่ได้จากการเทียบโอนในระบบคลังหน่วยกิต โดยจัดให้มีหลักฐานการสะสมหน่วยกิต อาทิ สมุดสะสมหน่วยกิต แฟ้มสะสมงานแบบอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ และฝากในคลังหน่วยกิตของสถาบันอุดมศึกษา” หลายสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยมหิดล (2563) มหาวิทยาลัยศิลปากร (2563) มีข้อบังคับว่าด้วยระบบคลังหน่วยกิตออกมา ระบบคลังหน่วยกิตก็เป็นรูปแบบหนึ่งของกระบวนการในการพยายามจัดการศึกษาในหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น ทั้งสองอย่างช่วยแก้ปัญหาทั้งด้านเวลาเรียนและข้อจำกัดด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอนได้

2.3 ควรเน้นการบูรณาการในรูปแบบข้ามศาสตร์ (Transdisciplinary) มากขึ้น

การบูรณาการข้ามศาสตร์มีความสำคัญในแง่ของการอาจนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เช่น ผลงานศิลปะ องค์กรความรู้ หรือนวัตกรรมใหม่ๆ รวมถึงสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาในชีวิตจริงที่ซับซ้อนและไม่สามารถใช้ความรู้ในศาสตร์เดียวเพื่อแก้ปัญหาได้ การบูรณาการข้ามศาสตร์มีหลาย

แบบซึ่งผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยนี้สนับสนุนให้หลักสูตรเพิ่มการบูรณาการแบบข้ามสาขามากขึ้น เช่น การบูรณาการศิลปะกับวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ไม่ใช่แค่เพียงการบูรณาการทัศนศิลป์ศึกษากับวิชา ร่วมกลุ่มสาระทางศิลปะ เช่น ดนตรี นาฏศิลป์ หรือ ศิลปะกับศาสตร์ใกล้เคียง เช่น มนุษยศาสตร์หรือ วรรณกรรมเท่านั้น สำหรับหลักสูตรศิลปศึกษาที่พัฒนาขึ้นในวิจัยชิ้นนี้ ได้มีการปรับปรุงหลังจากการ ประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจนมีการบูรณาการข้ามศาสตร์ทั้งในศาสตร์ใกล้เคียงและข้ามสาขาไปยัง สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การข้ามขอบเขตและพื้นที่ของศาสตร์ตนเองซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหา สร้างสรรค์และพัฒนาความรู้ใหม่ๆด้วยตัวเอง ทั้งยังสอดคล้องกับความเป็นจริงของชีวิต ดังที่ เวชฤทธิ์ อังกะภักทรขจร (2552) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการข้ามศาสตร์ว่า “สิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงไม่ได้จำกัดว่าจะเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง การเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่างๆ ในลักษณะเชื่อมโยงกันจะช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชา และความสัมพันธ์ของวิชาเหล่านั้นกับ ชีวิตจริง การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างมโน ทัศน์ในศาสตร์ต่างๆทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้และช่วยกำหนด เงื่อนไขของวิชาทั้งหลายที่จะก่อให้เกิดความผสมกลมกลืนกันระหว่างประสบการณ์ชีวิตกับวิถีคิดของ ผู้เรียน จัดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาต่างๆในหลักสูตร สามารถตอบสนองต่อความสามารถทางพหุ ปัญญาของผู้เรียนและสอดคล้องกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ซึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการสร้างความรู้ ด้วยตนเอง” สอดคล้องกับที่ วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ and ปิยะนันท์ พริ่งน้อย (2559) กล่าวถึง การบูรณาการข้ามศาสตร์ในหลักสูตรว่า “นวัตกรรมด้านหลักสูตรควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่ หลากหลาย มีลักษณะเป็นสหวิชาเพราะโลกที่ซับซ้อนทำให้ไม่สามารถใช้ศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่งมา แก้ปัญหาได้” ตัวอย่างของการบูรณาการหลักสูตรแบบข้ามศาสตร์ระหว่างศิลปศึกษากับศาสตร์อื่นนั้น นอกเหนือจาก STEAM ศึกษาที่คุ้นเคยกันแล้วฉันทพล ศุภณัฐเศรษฐกุล (2556) ได้เสนอแนะแนวทางการบูรณาการศิลปะกับแพทยศาสตร์ไว้ดังนี้ “ในปัจจุบันมีการบูรณาการสุนทรียศาสตร์เข้ากับการ เรียนการสอนแพทยศาสตร์ในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ จิตตปัญญา เวชศึกษา หรือการเรียนแพทย์ด้วยใจที่ ไคร์ครวญ (Contemplative medical education) การเรียนรู้ผ่านเรื่องเล่า (Narrative) ผ่านงาน เขียนหรือวรรณกรรม และเรียนรู้ผ่านผลงานศิลปะอื่นๆ ดนตรี (Music) มีบทบาทสำคัญในการ บำบัดรักษาผู้ป่วยที่เรียกว่าดนตรีบำบัด (Music therapy) ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของการแพทย์ทางเลือก (Alternative medicine) อาจใช้เป็นการแพทย์เสริม (Complementary medicine) ของการแพทย์ กระแสหลัก (conventional medicine) หรือใช้เป็นการแพทย์แบบผสมผสาน (Integrative medicine) กับการแพทย์กระแสหลักได้ นอกจากนี้ยังมีการนำศิลปะแขนงต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ และหัตถกรรม มาประยุกต์ในทางเวชกรรมโดยเฉพาะทางด้านจิตเวชศาสตร์ ที่เรียกว่าศิลปะบำบัดหรือศิลปกรรมบำบัดมาใช้เยียวยารักษาผู้ป่วยที่มีปัญหาทั้งทางจิตใจและร่างกาย อย่างได้ผล” หลังการประชุมกลุ่มผู้วิจัยได้มีการเพิ่มเติมหลักสูตรวิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มการบูร

ณาการเพื่อการสร้างสรรค้ขึ้นโดยเน้นการบูรณาการศาสตร์ทางศิลปศึกษากับวิทยาศาสตร์เพื่อการ
สร้างสรรค้ผลงานศิลปะรูปแบบต่างๆ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 สถาบัน หน่วยงานด้านการศึกษาตลอดจนผู้วางนโยบายด้านการศึกษาทุกระดับสามารถ
นำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนหรือจัดหลักสูตรการศึกษาด้านศิลปะที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลง
ทางสังคมทั้งปัจจุบันและในอนาคต

1.2 หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะเป็นอุดมคติสูง การนำไปใช้งานจริงอาจทำได้ยากใน
หลายๆ สถาบันการศึกษา ผู้ต้องการนำไปใช้อาจประยุกต์ด้วยการปรับลด เพิ่ม คุณลักษณะบางอย่าง
ของหลักสูตรเพื่อให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทด้านทรัพยากร ผู้เรียน บุคลากรและพื้นที่
ของแต่ละสถาบัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและ
อาชีวศึกษาเพิ่มขึ้นเพราะยังไม่มีการศึกษาที่ครอบคลุมมาก่อน

2.2 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาในลักษณะการหลอมรวมศาสตร์ให้มากขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษากาการบริหารจัดการหลักสูตรศิลปศึกษาภายใต้สถานการณ์ในรูปแบบต่างๆ
เช่น การแพร่ระบาดของโรคติดต่อ ภัยพิบัติ เศรษฐกิจตกต่ำ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเตรียมการและ
ความพร้อม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). **นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563-2570**. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ
- ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์. (2549). **ศิลปศึกษากับการพัฒนาประเทศ. ใน เลิศ อานันทนะ(บ.ก.), แนวคิดเกี่ยวกับศิลปศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กาญจนา บุญภักดี. (2563). การจัดการเรียนรู้อยู่ยุค New Normal. **วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม**, 19(2), A1-A6. เข้าถึง 19 มกราคม 2564, จาก <https://ph01.tci-thaijo.org/index.php/JIE/article/view/242540/164961>.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2563). สร้างนวัตกรรมทางการศึกษาด้วยการสร้างนวัตกรรมผลกระทบต่อความยั่งยืน. **วารสารวิชาการผลประโยชน์แห่งชาติ**, 1(1), 59-66., 1(1), 59-66
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2564). **บูรณาการวิทยาการเพื่อการพัฒนานวัตกรรมในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯธุรกิจ, เข้าถึง 28 มิถุนายน 2564, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/652312>.
- คอตติงตัน, เดวิด. (2554). **ศิลปะสมัยใหม่: ความรู้ฉบับพกพา (Modern Art: A very Short Introduction)**. จันัญญา เตรีียมอนูรัักษ์ แปล. กรุงเทพฯ: Openworlds.
- คุรุสภา. (2560). **ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556**. กรุงเทพฯ: คุรุสภา. เข้าถึง 10 ตุลาคม 2560, จาก <http://www.ksp.or.th/ksp2013/content/view.php?mid=136&did=1193>
- เวชฤทธิ์ อังกนะภักทรขจร. (2552). **การจัดการเรียนการรู้แบบบูรณาการ**. **วารสารศึกษาศาสตร์**, 20(3), 1-12.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2557). **ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวให้พ้นกับดักของตะวันตก**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2557). **ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9 ed.)**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์และคณะ. (2557). **เติบโตเต็มตามศักยภาพ สู่ศตวรรษที่ 21 ของการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์. (2562). **หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.**

2562. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรทราวดี บุญถนอม และอรพรรณ บุตรกตัญญู. (2558). การจัดประสบการณ์บูรณาการการเรียนรู้ สติศึกษาโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. *ศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 30(3), 186-195.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). *การพัฒนาหลักสูตร*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2557). *การพัฒนาหลักสูตร: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: บริษัท วี พรินท์ (1991) จำกัด.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2553). *5 คนรวมเป็น 1 อัจฉริยะ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้(องค์การมหาชน).
- ชูศรี สุวรรณโชติ. (2544). *หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: ทิชซิ่งเอ็ท จำกัด.
- ณตพล ศุภณัฐเศรษฐกุล. (2556). สหวิทยาการระหว่างสาขาวิชามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และ การแพทย์เพื่อประยุกต์ในการเรียนการสอนแพทยศาสตร์. *ธรรมศาสตร์เวชสาร*, 13 (3), 380-392 จาก [http:// www.med.nu.ac.th/pathology/Humanities/file/903.pdf](http://www.med.nu.ac.th/pathology/Humanities/file/903.pdf).
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2556). ชุมชนเข้มแข็งสังคมน่าอยู่ เศรษฐกิจยั่งยืน ด้วยงานวิจัย. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 1, (2) (พ.ค.-ส.ค. 2556), 1-5.
- ทักษิณา พิพิธกุล, (2559). สุนทรียศาสตร์กับศิลปะ: จากการเสนอภาพตัวแทนถึงสุนทรียะเชิงสัมพันธ์. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์*, 17(2): 18-24.
- ทินกร บัวพล. (2535). *วิวัฒนาการหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- ทิสนา แคมณี. (2558). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธานินทร์ อินทวิเศษ, ธนวัฒน์ พูลเขตนคร, ธนวัฒน์ เจริญษา, นิตยา นาคอินทร์, & ภาสกร เรืองรอง. (2561). เทคโนโลยีและนวัตกรรมกับการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล. *Veridian E-Journal: Humanities, Social Sciences, and Arts*, 12(6). 478-494.
- ธำรง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.
- นันทวัน ทองพิทักษ์, เสนอ ภริมาจิตรผ่อง, & สมาน อัครภูมิ. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. *Veridian E-Journal ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 9(3), 527- 542 เข้าถึง 19 กุมภาพันธ์ 2564, จาก [https:// he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/73409/59101](https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/73409/59101).
- เนาวนิตย์ สงคราม. (2556). *การสร้างนวัตกรรม: เปลี่ยนผู้เรียนให้เป็นผู้สร้างนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- บัณฑิต ทิพากร. (2562). **มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับ “กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ (Thailand Qualification Framework for Higher Education)**. Retrieved เข้าถึง 26 ตุลาคม 2562 จาก [http:// www.mua.go.th/users/bhes/pdf/มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน%20รศ.บัณฑิต%20%20ทิพากร.pdf](http://www.mua.go.th/users/bhes/pdf/มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน%20รศ.บัณฑิต%20%20ทิพากร.pdf), from กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). **การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2549). **ศิลปะกับชีวิตประจำวันของเด็ก**. ใน เลิศ อานันทนะ(บ.ก.) **แนวคิดเกี่ยวกับศิลปศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. .
- บุญฉัตรณ์ พิชญ์ไพบุลย์. (2547). **กระบวนการทางวิทยาศาสตร์สู่งานวิจัยศิลปศึกษา ใน สันติ คุณประเสริฐ (บ.ก.) ศิลปศึกษา: จากทฤษฎีสู่การสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มนสิข สัทธิตสมบูรณ์. (2557). **การพัฒนานวัตกรรมการศึกษา**. *วิทยาจารย์*, 113(12), 26-29.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะศึกษาศาสตร์. (2556). **หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา หลักสูตร 5 ปี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556): เชียงใหม่**. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. (2563). **หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563): ปทุมธานี**. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. (2563). **ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีว่าด้วยคลังหน่วยกิต พ.ศ. 2563**. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะศึกษาศาสตร์. (2562). **หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2562). **หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา(4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562): สงขลา**. คณะศึกษาศาสตร์และคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- มหาวิทยาลัยบูรพา. (2562). **หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562): ชลบุรี**. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2563). **ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดลว่าด้วยการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่น และระบบคลังหน่วยกิต พ.ศ. 2563**. Retrieved เข้าถึง 19 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://>

www.si.mahidol.ac.th/th/siita/rules/04ข้อบังคับมหาวิทยาลัย_การจัดการศึกษาแบบ
ยืดหยุ่น2563.pdf

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา คณะครุศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. (2560).

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (5 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560):
นครราชสีมา. คณะครุศาสตร์และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครราชสีมา.

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา คณะครุศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. (2562).

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562):
นครราชสีมา. คณะครุศาสตร์และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครราชสีมา.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา คณะครุศาสตร์. (2558). **หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต**
สาขาวิชาศิลปศึกษา(5 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2558). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, คณะครุศาสตร์. (2562). **หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต**
สาขาวิชาศิลปศึกษา (หลักสูตร ปรับปรุง พ.ศ. 2562). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. (2562). **หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (4 ปี)**
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562). เลย: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏ เพชรบุรี.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, คณะครุศาสตร์. (2562). **หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา**
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562). เลย: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. (2562). **หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาหลักสูตร**
ปรับปรุง พ.ศ. 2562. สุราษฎร์ธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. (2559). **หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (5ปี)**
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559): ราชบุรี. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. (2562). **หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา**
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562): ราชบุรี. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, คณะครุศาสตร์. (2562). **หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา**
ศิลปศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, คณะศิลปกรรมศาสตร์. (2545). **พหุศิลปศึกษา**. กรุงเทพฯ : สันติศิริการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, คณะศิลปกรรมศาสตร์. (2547). **หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2547)**. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะศิลปกรรมศาสตร์. (2552). **หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2552)**. กรุงเทพฯ : คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะศิลปกรรมศาสตร์. (2556). **หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556)**. กรุงเทพฯ : คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะศิลปกรรมศาสตร์. (2560). **หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560)**. กรุงเทพฯ : คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะศิลปกรรมศาสตร์. (2562). **หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562)**. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2562). **หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรใหม่ ปี พ.ศ. 2562)**. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์และอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2563). **ข้อบังคับมหาวิทยาลัยศิลปากรว่าด้วยการจัดการศึกษาระบบคลังหน่วยกิต พ.ศ. 2563**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี คณะศึกษาศาสตร์. (2562). **หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562: ปัตตานี**. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2563). **ข้อบังคับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรีและการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ. 2563**. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. (2558). **หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (5 ปี) (หลักสูตรใหม่)**. กรุงเทพฯ: มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. (2563). **ข้อบังคับมหาวิทยาลัยสวนดุสิตว่าด้วยคลังหน่วยกิตเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ. 2563**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2536). **ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและวิทยวิธีทางการสอน**. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. (2532). **เอกสารประกอบการสอนวิชาทฤษฎีความรู้และศิลปะการศึกษา(อัตถ์สำเนา)**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์ มศว.
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. (2543). **บทบาทของศิลปศึกษาในแนวปฏิรูปหลักสูตร**. ในพิมพ์พันธ์ **เดชะคุปต์, ลัดดา ภูเกียรติ และสุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม (บ.ก.), ประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. (2545). **ศิลปศึกษาแนวปฏิรูป**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มารุต พัฒนาผล. (2558). **การประเมินหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา**. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- มารุต พัฒนาผล. (2562). **การออกแบบนวัตกรรมหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2015). **เศรษฐกิจพอเพียง**. Retrieved เข้าถึง 22 มีนาคม 2560, จาก http://www.chaipat.or.th/site_content/34-13/3579-2010-10-08-05-24-39.html
- รัตนะ บัวสนธ์. (2559). การวิจัยแบบไร้กำแพงทางวิชาการ. **วารสารราชพลักษ์**, 14(1), 1-5.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2562). วิจัยและพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย**, 11(2), 1-11.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง “มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562”**. Retrieved เข้าถึง 1 เมษายน 2562, จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/E/056/T_0012.PDF
- ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 128 ตอนพิเศษ 47 ง. หน้า 44-46. (2554). **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2554**. Retrieved เข้าถึง 28 พฤศจิกายน 2560, จาก http://www.mua.go.th/users/bhes/front_home/Announcement/44.pdf
- ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนพิเศษ 274 ง. หน้า 32-39. (2562). **แนวทางการดำเนินงานระบบคลังหน่วยกิตระดับอุดมศึกษา**.
- ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนที่ 21 ก หน้า 1-11. (2564). **ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่องการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา**. Retrieved 3 พฤษภาคม 2564, จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2564/A/021/T_0001.PDF
- ละเอียต ศิลาน้อย. (2560). **การใช้สูตรทางสถิติในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยเชิง**

- ปริมาณในทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. **วารสารวิจัยและพัฒนา**, 12(2), 50-61.
- วรรณภา ลือกิตินันท์, พัทธนี นนทศักดิ์, & พัทธนัย เสาะแสวง. (2558). ผลของการจัดสหกิจศึกษาที่มีต่อระยะเวลาการได้งานและรายได้ของบัณฑิตสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. **วารสารเทคโนโลยีสุรนารี**, 9(2), 105-121. Retrieved from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sjss/article/view/45144/37358>
- วารกรณ์ สามโกเศศ. (2560). **edtech เปลี่ยนแปลงโลกการเรียนรู้**. Retrieved เข้าถึง 1 มิถุนายน 2561 จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/642050>, from กรุงเทพธุรกิจ
- วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ และปิยะนันท์ พรีงน้อย. (2559). นวัตกรรมการศึกษาในการพัฒนาทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21. **วารสารร่วมพฤษภ**, 34(3), 56-78.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิจิตร ศรีสอาน, สุเมธ แยมมุ่น และอลงกต ยะไวทย์. (2552). การอุดมศึกษากับสหกิจศึกษา **ประมวลสาระชุดฝึกอบรมสหกิจศึกษา**. กรุงเทพฯ: สมาคมสหกิจศึกษาไทย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2552). **หลักสูตรสารานุกรมวิชาชีพครูเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). **การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ พรินท์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2561). **การเรียนรู้ส่วนบุคคล Personalized Learning**. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่, & มารุต พัฒผล. (2563). **New normal ทางการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี. (2562). **หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2562)**. สุพรรณบุรี: วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี.
- วินัย โสมดี. (2528). **ศิลปศึกษา สารานุกรมศึกษาศาสตร์ (Encyclopedia of Education) (ฉบับที่ 2 ed.)**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิรัตน์ พิชญ์ไพบูลย์. (2549). **สุนทรียศึกษา ใน เลิศ อานันท์นะ(บ.ก.) แนวคิดเกี่ยวกับศิลปศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2527). **รายงานการวิจัยเรื่อง The Study on Development in Art Education and Esthetic of Modern Thai Children**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2532). **ศิลปทรรศน์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ต้นอ่อน.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2548). **Visual Art Education**. กรุงเทพฯ : สันติศิริการพิมพ์.

- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2553). **การประเมินหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ**. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา.
- ศิริชัย กาญจนวาสี, & คณะ. (2556). การประเมินหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต หลักสูตร 5 ปี ของคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและข้อเสนอแนะสำหรับหลักสูตรผลิตครู 6 ปี. **วารสารครุศาสตร์**, 41(2), 1-13.
- สมทรง ชีมาภรณ์. (2564). **อาจารย์ผู้สอนเชรามิกส์ สาขาวิชาเชรามิกส์**. สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สันติ คุณประเสริฐ. (2544). ปฏิรูปการเรียนการสอนศิลปศึกษาของไทย: พัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาของสหรัฐอเมริกา. **วารสารครุศาสตร์**, 30(2), 78-87.
- สันติ คุณประเสริฐ. (2547). **การเรียนการสอนศิลปศึกษาตามแนว Postmodernism**. ใน **ปณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (บรรณาธิการ) ศิลปศึกษา จากทฤษฎีสู่การสร้างสรรค**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579**. Retrieved เข้าถึง 26 เมษายน 2561 จาก <http://www.onec.go.th/index.php/book/BookView/1540>
- สำนักส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์. 2563. **ฐานข้อมูลอุตสาหกรรมสร้างสรรค์รายสาขา: อุตสาหกรรมทัศนศิลป์**. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์. เข้าถึง 19 มกราคม 2564, จาก <https://www.cea.or.th/th/statistics>
- สำนักส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์. 2563. **ฐานข้อมูลอุตสาหกรรมสร้างสรรค์รายสาขา: อุตสาหกรรมการออกแบบ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์. เข้าถึง 22 มกราคม 2564, จาก <https://www.cea.or.th/th/statistics>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). **แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบอิงมาตรฐาน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546). **การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทย**. Retrieved เข้าถึง 4 ธันวาคม 2560 จาก http://www.nesdb.go.th/download/article/article_20150813133735.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**. Retrieved เข้าถึง 16 กุมภาพันธ์ 2561 จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมแห่งชาติ. (2555). **นโยบายและแผนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2555 – 2564)**.

กรุงเทพมหานคร: กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ. (มปป.). **สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ/เล่มที่ ๓๘ /เรื่องที่ ๓ การ**

อุดมศึกษา/ประเภทของสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: โครงการสารานุกรมไทย

สำหรับเยาวชนฯ. เข้าถึง 28 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=38&chap=3&page=t38-3-infodetail06.html>

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2562). **Toward Innovation Nation.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท

พิมพ์ดี จำกัด.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.** กรุงเทพฯ: นาน

มีบุ๊คส์.

สิรินทร์ ลัดดาภิรมย์ บุญเชิดชู. (2558). STEM to STEAM Plus STREAM and STEMM. **วารสาร**

ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 13(1), 6-16.

สุธี คุณาวิชยานนท์. (2561). **ศิลปะสมัยใหม่และร่วมสมัย: ตะวันตกและไทย.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจพ

รินทร์

สุนทรี สกกุลพราหมณ์, & สุรัชย์ ประเสริฐสรวย. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับ

นักศึกษาระดับปริญญาตรี. **วารสารวิจัยและพัฒนาวิจัยและพัฒนาลอยลงกรรม ในพระบรมราชูปถัมภ์**

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 10(1), 27-35.

ออมสิน จตุพร, & อมรรรัตน์ วัฒนารช. (2558). แนวคิดการศึกษาอิงสถานที่: การพัฒนาความเป็น

พลเมืองดีให้แก่เยาวชนโดยใช้บริบทชุมชนท้องถิ่นเป็นฐาน. **วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับ**

สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 21(1), 83-112.

อารี สุทธิพันธุ์. (2535). **ศิลปะนิยม (พิมพ์ครั้งที่ 4 ed.).** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อารี สุทธิพันธุ์. (2549). **กรอบความคิดเรื่องศิลปศึกษา ใน เลิศ อานันท์นะ(บ.ก.) แนวคิดเกี่ยวกับ**

ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). **A Taxonomy for Learning, Teaching, and**

Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives. New

York: Addison Wesley Longman.

Bellanca, J., & Brandt, R. (Eds.). (2556). **ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21**

[21st Century Skills: Rethinking How Students Learn](วราพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ

อชิป จิตตฤกษ์ ผู้แปลและเรียบเรียง). กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์.

Cambridge Dictionary. (2018). **Contemporary.** Retrieved June 1, 2018, from

<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/contemporary>, from Cambridge University Press

Demarest, Amy B. (2015). **Placed-based Curriculum Design**. New York: Routledge.

Demmert, W. G. (2011). **What is Culture-Based Education?: Understanding Pedagogy and Curriculum**. Retrieved May 2, 2018 from

<http://jan.ucc.nau.edu/jar/HOH/HOH-1.pdf>, from Arizona: Northern Arizona University

Duncum, P. (2005). Visual Culture Art Education: Why, What, and How. In Hickman, R(Ed). **Critical Studies in Art and Design Education**, 151-162.

Education Business. (2018). **the importance and value of art, craft and design**. In Angela Pisanu (Ed.), **Education Business**. Essex: PSi Ltd. Retrieved April 12, 2018, from <http://www.educationbusinessuk.net/features/importance-and-value-art-craft-and-design>

Eflaine, A. F., k., & Stuhr. (1996). Post Modern Art education an Approach to Curriculum. **Virgineer: Drive Reston**, 70-71.

Feldman, E. B. (1996). **Philosophy of Art Education**. New Jersey: Prentice-Hall.

Freedman, K. (2005). Recent shifts in US art Education. *Issues in Art and Design Teaching*, 8-18. In Addison, N. & Lesley Burgess, L. (Eds.), London: RoutledgeFalmer.

Hamblen, K. A. (1997). The Emergence of Neo-DBAE. Art Education Content and Practice in Postmodern Era, In J.W.Hutchens and M.S. Sugge (eds), **Virginia: Drive Reston**, 40-46.

Hamre, H. J., Witt, C. M., Glockmann, A., Ziegler, R., Willich, S. M., & Kiene, H. (2007). Anthroposophic Art Therapy in Chronic Disease: A Four-Year Prospective Cohort Study. **EXPLORE The Journal of Science and Healing**, 3(4), 365-371.

International Bureau of Education. (2018). **Competency-based curriculum**. Retrieved May 2, 2018 from <http://www.ibe.unesco.org/en/glossary-curriculum-terminology/c/competency-based-curriculum>, from Geneva, Switzerland: UNESCO

J. Paul Getty Museum. (2008). **About Contemporary Art**. Retrieved July 5, 2021 from https://www.getty.edu/education/teachers/classroom_resources/curricula/c

ontemporary_art/background1.html

Khazanie, R. (1996). **Statistics in a World of Applications (4th ed.)**. New York: Harper Collins.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Sizes for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**, 30(3), 607-610.

Longman Dictionary. (2021). **Longman Dictionary of Contemporary English Online**. U.K.: Pearson VUE.

Lund, J., & Tannehil, D. (2010). **Standards-Based Physical Education Curriculum Development**. Retrieved May 2, 2018 from

http://samples.jbpub.com/9781284034196/9781449691745_CH01_SAMP.pdf, from MA: Jones and Bartlett publishers

NAEA. (2016). **Professional Code for Art Educators**. Retrieved March 18, 2017 from <https://www.arteducators.org/advocacy-policy/articles/549-naea-positio>

Parkay, F. W., Anctil, E. J., & Hass, G. (2006). **Curriculum Planning: a Contemporary Approach**. USA: Pearson Education.

Parsons, J. (2010). **Envision Education in the Year 2050**. Retrieved March 21, 2017 from <https://www.teachers.ab.ca/News%20Room/ata%20magazine/Volume%2090/Number4/Pages/Envisioning-Education-in-the-Year-2050.aspx> from ATA Magazine 90(4) Alberta: Alberta Teachers' Association

Riordan, J. (2015). **Relational Art AS_ISM**. Retrieved July 5, 2021 from https://www.youtube.com/watch?v=PyUkEXbiE_s

SEAMEO INNOTECH. (2010). **Teaching Competency Standards in Southeast Asian Countries**. Quezon City: SEAMEO INNOTECH.

Sedere, U. M. (2008). **Delineating an Educational Policy Framework for the Developing Nations in Meeting the Emerging Global Challenges by Year 2050**. Colombo: Sri Lanka Foundation Institute.

Stevenson, K. R. (2010). **Educational Trends Shaping School Planning, Design, Construction, Funding and Operation**. Retrieved March 15, 2017 from <https://eric.ed.gov/?id=ED539457>, from Washington DC: National Institute of Building Sciences

TAB. (2021). **Teaching for Artistic Behavior (TAB)**. New York: Teaching for Artistic

Behavior Inc.

Taba, H. (1962). **Curriculum Development: Theory and Practice**. New York: Harcourt, Brace & World, Inc.

The Arts Education Partnership Working Group. (1993). **The Power of the Arts to Transform Education: An Agenda for Action, Summary**. Retrieved April 12, 2018 from <https://eric.ed.gov/?id=ED356994>, from Washington, DC: John F. Kennedy Center for the Arts)

The College Board. (2013). **International Arts Education Standards: A survey of standards, practices, and expectations in thirteen countries and regions**. Retrieved April 12, 2018 from http://www.nationalartsstandards.org/sites/default/files/College%20Board%20Research%20-%20International%20Standards_0.pdf, from NY: National Coalition for Core Arts Standards

The Partnership for 21st Century Skills. (2011). **Framework for 21st Century Learning**. Retrieved April 30, 2016 from <http://www.p21.org/our-work/p21-framework>, from Washington, DC: P21

Tyler, R. W. (1949). **Basic Principle of Curriculum and instruction**. Chicago: The University of Chicago press.

UNESCO. (2006). **Road Map for Arts Education**. Retrieved April 12, 2018 from http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/CLT/pdf/Arts_Edu_RoadMap_en.pdf, from Lisbon: UNESCO

UNESCO. (2017). **Training Tools for Curriculum Development: Personalized Learning**. Geneva: UNESCO.

UNESCO. (2018). **Art and Arts Education**. Retrieved March 15, 2021 from <https://en.unesco.org/fieldoffice/santiago/cultura/arts>

UNICEF. (2017). **Innovation in education**. Retrieved April 25, 2018 from https://www.unicef.org/education/bege_73537.html, from New York: UNICEF

World Economic Forum. (2018). **The Global Risks Report 2018 13th Edition**. Retrieved March 1, 2018 from <https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2018>, from Geneva: World Economic Forum

World Economic Forum. (2021). **The Global Risks Report 2021 (16th Edition)**.

Retrieved April 5, 2021 from

http://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2021.pdf, from

Geneva: World Economic Forum

ภาคผนวก ก.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรศิลปศึกษาและด้านบริหารร่วมสมัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยา
การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อำไพ ตีรณสาร อาจารย์พิเศษสาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุ่งทิพา แยมรุ่ง รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถามอาจารย์ แบบสอบถามบัณฑิต และแบบสอบถามผู้ใช้บัณฑิต

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยา
การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อำไพ ตีรณสาร อาจารย์พิเศษสาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุ่งทิพา แยมรุ่ง รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศรเนตร อารีโสภณพิเชษฐ อาจารย์ประจำภาควิชานโยบาย การจัดการ
และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิสูตร โพธิ์เงิน อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจหลักสูตรศิลปศึกษาและแบบประเมินหลักสูตร

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยา
การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อำไพ ตีรณสาร อาจารย์พิเศษสาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุ่งทิวา แยมรุ่ง คณบดี คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศรเนตร อารีโสภณพิเชษฐ ผู้ช่วยอธิการบดี งานด้านยุทธศาสตร์
การประกันคุณภาพองค์กร และการจัดอันดับ
มหาวิทยาลัยโลก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิสูตร โพธิ์เงิน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร
(ปฐมวัยและประถมศึกษา)

ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษาและด้านบริหารร่วมสมัยที่ให้สัมภาษณ์การวิจัย
เรื่อง “การพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริหารร่วมสมัย” ในการวิจัยระยะที่ 1

ที่	ชื่อ	หน่วยงาน/ความชำนาญ	วัน และสถานที่ สัมภาษณ์
1.	ผศ. ดร. อภิชาติ พลประเสริฐ	หัวหน้าภาควิชาศิลปะ ดนตรี และ นาฏศิลป์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศิลปศึกษา: ศิลปะปฏิบัติ, ทฤษฎีศิลป์	25 เม.ย. 62 สาขาวิชาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์ฯ
2.	ผศ. ดร. โสมฉาย บุญญานันต์	ศิลปศึกษา จุฬาฯ ศิลปศึกษา : การประเมินคุณภาพ หลักสูตร	25 เม.ย. 62 สาขาวิชาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์ฯ
3.	ดร. ดวงกมล บางชวด	สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พัฒนศึกษา การพัฒนาที่ยั่งยืน	29 เม.ย. 62 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ฯ
4.	ผศ.ดร. จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า	ศิลปศึกษา มศว ศิลปศึกษา: ศิลปะศึกษากับชุมชน	30 เม.ย. 62 มศว
5.	ดร. อธิพัชร์ วิจิตสถิตรัตน์	หัวหน้าสาขาวิชาศิลปศึกษา มศว ศิลปศึกษา: เทคโนโลยีทางการศึกษา	30 เม.ย. 62 มศว
6.	ผศ. ประวิตร มหาสารินันท์	หอศิลปะวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ศิลปะการละคร	1 พ.ค. 62 หอศิลปะวัฒนธรรม แห่งกรุงเทพมหานคร
7.	รศ. ดร. เน้ออ่อน ขรรค์ทองเขียว	ศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศิลปศึกษา: ประวัติศาสตร์ศิลป์	13 พ.ค. 62 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
8.	คุณสยาม อัดตะริยะ	บริษัท Pink Blue Black & Orange ผู้ประกอบการธุรกิจ SME ขนาดกลาง	21 พ.ค. 62 บริษัท Pink Blue Black & Orange
9.	คุณมนชัย พิทยวารารณ์	โรงเรียนศิลปะ Art of Arts ผู้ประกอบการด้านศิลปศึกษานอกระบบ	22 พ.ค. 62 โรงเรียน Art of Arts
10.	คุณอนุพันธุ์ พงษ์พันธุ์ขจี (ครูมอส)	7 Arts Inner Place ศิลปะบำบัดในแนวมนุษย์ปรัชญา	26 พ.ค. 62 มหาวิทยาลัยมหิดล

ที่	ชื่อ	หน่วยงาน/ความชำนาญ	วัน และสถานที่ สัมมนา
11.	อาจารย์วิรัตน์ คุ่มคำ	โรงเรียนวัดสี่สุก ครูศิลปศึกษา	29 พ.ค. 62 โฮมโปร จรัลสนิทวงศ์
12.	ผศ. ดร. อภิสักดิ์ สิ้นธุภาค	ม. เทคโนโลยีพระจอมเกล้า ลาดกระบัง ออกแบบผลิตภัณฑ์	31 พ.ค. 62 สถาบันเทคโนโลยีพระ จอมเกล้า ลาดกระบัง
13.	ผศ. ทินกร บัวพูล	โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ ฝ่ายประถม ศิลปศึกษา, ผู้บริหารโรงเรียน	5 มิ.ย. 62 โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ ฝ่ายประถม
14.	ศ. ดร. ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์	ผู้บริหารโครงการ Art for All ศิลปกรรมศาสตร์, ศิลปศึกษา	12 มิ.ย. 62 บริษัทแพนด้าจิวเวลลี่
15.	คุณสารินี เกษมสันต์ ณ อยู่ธยา	โรงงานยาสูบ แบรนด์ Sign of Siam การตลาด ออกแบบพัฒนาสินค้า OTOP	10 ก.ค. 62 โรงงานยาสูบ
16.	คุณพิชิต วีรังคบุตร	ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) Exhibition & Event Director, ออกแบบ กราฟิก	7 มิ.ย. 62 ศูนย์สร้างสรรค์งาน ออกแบบ
17.	คุณมนัส เหมาะสม	บริษัท ออกแบบเหมาะสม ผลิตภัณฑ์สมุนไพรแจ่มกมล ออกแบบกราฟิก, ธุรกิจ SME ขนาดเล็ก	26 มิ.ย. 62 บริษัทออกแบบ เหมาะสม
18.	รศ. ประภาภัทร นิยม	โรงเรียนรุ่งอรุณ การศึกษา, สถาปัตยกรรม	1 ก.ค. 62 โรงเรียนรุ่งอรุณ
19.	ศ. ดร. เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ ศักดิ์	สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา สถาบันการสร้างชาติ บริหารธุรกิจ, อนาคตศึกษา	8 ก.ค. 62 โรงแรมเดอะสุโกศล

ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษาและด้านบริหารร่วมสมัยที่เข้าประชุมกลุ่ม (Focus group)
การวิจัยเรื่อง “การพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริหารร่วมสมัย”

ในการวิจัยระยะที่ 3

วันที่ 12 ธันวาคม 2563 เวลา 09.00-12.00 น.

ชื่อ	หน่วยงาน
1. ผศ. ทินกร บัวพูล	โรงเรียนสาธิตแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รศ. ดร. เนื่ออ่อน ขว้ทองเขียว	สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
3. ผศ. ปวีตร มหาสารินันท์	หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร
4. ผศ.ดร. จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า	สาขาวิชาศิลปศึกษา มศว: ศิลศึกษากับชุมชน
5. ผศ. ดร. โสมฉาย บุญญานันต์	สาขาวิชาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: การประเมินคุณภาพหลักสูตร
6. ดร. อธิพัชร วิจิตสถิตรัตน์	สาขาวิชาศิลปศึกษา มศว: ศิลศึกษากับเทคโนโลยี
7. ดร. ดวงกมล บางชวด	สาขาวิชาพัฒนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
8. คุณสยาม อัดตะริยะ	Design Director บริษัท Pink Blue Black & Orange Co., Ltd.
9. คุณอนุพันธุ์ พลฤกษ์พันธ์จี	สตูดิโอศิลปะด้านใน (Arts Inner Place) และสถาบันศิลปะบำบัดแนวมนุษยปรัชญา
10. คุณพีระพงษ์ เตชะทัตตานนท์	ผู้จัดการอาวุโส ด้านงานสร้างสรรค์และสื่อสารสาธารณะ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)
11. คุณมนชัย พิทยวราภรณ์	โรงเรียนศิลปะ Art of Arts
12. คุณเอกวัฒน์ สุวันทโรจน์	Art Director บริษัท บิสิเนส โค้ช แอนด์ คอนซัลติ้ง จำกัด; กรรมการผู้จัดการ บริษัท ไอ ดีไซน์ แอนด์ ครีเอชั่น จำกัด.

การพัฒนาวัตกรรมการหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย
แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเก็บข้อมูลเรื่องกรอบแนวคิดนวัตกรรมการหลักสูตรศิลปศึกษา
บนฐานบริบทร่วมสมัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ

วุฒิการศึกษา สถาบันการศึกษา.....

หน้าที่รับผิดชอบในปัจจุบัน

ประสบการณ์การทำงาน.....

ประสบการณ์การสอน/ประสบการณ์ด้านสาขาวิชาศิลปศึกษา

ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง/รายวิชาที่สอน ได้แก่

1.

2.

3.

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

1. ประเด็นด้านหลักสูตรศิลปศึกษา

1.1 มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี วิชาเอกศิลปศึกษา

1.1.1 คุณลักษณะบัณฑิตศิลปศึกษาที่พึงประสงค์ควรมีลักษณะอย่างไร (1. มีค่านิยมร่วม ตระหนักและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 2. เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในวิชาชีพครู 3. เป็นผู้เรียนรู้และฉลาดรู้ 4. เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม 5. เป็นผู้มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ 6. เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง)

1.1.2 ท่านเห็นด้วยกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตศิลปศึกษาในด้านเหล่านี้หรือไม่ แต่ละด้านควรเป็นอย่างไร

1.1.2.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม

1.1.2.1.1 รัก ศรัทธาและภูมิใจในวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณ อุทิศการณ และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณ

1.1.2.1.2 มีจิตอาสา จิตสาธารณะ อดทนอดกลั้น มีความเสียสละ รับผิดชอบและซื่อสัตย์

1.1.2.1.3 มีค่านิยมและคุณลักษณะเป็นประชาธิปไตย

1.1.2.1.4 มีความกล้าหาญและแสดงออกทางคุณธรรมจริยธรรม

1.1.2.2 ด้านความรู้

- 1.1.2.2.1 มีความรอบรู้ในหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาสาระด้านวิชาชีพของครู
- 1.1.2.2.2 มีความรอบรู้ในหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาวิชาที่สอน สามารถวิเคราะห์ความรู้ และเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง
- 1.1.2.2.3 มีความรู้ เข้าใจชีวิต เข้าใจชุมชน เข้าใจโลกและการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม สามารถเผชิญและเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสามารถนำแนวคิดปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและพัฒนาตน พัฒนางานและพัฒนาผู้เรียน
- 1.1.2.2.4 มีความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

1.1.2.3 ด้านทักษะทางปัญญา

- 1.1.2.3.1 คิด ค้นหา วิเคราะห์ข้อเท็จจริง และประเมินข้อมูล สื่อ สารสนเทศ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายอย่างรู้เท่าทัน
- 1.1.2.3.2 เป็นผู้นำทางปัญญา
- 1.1.2.3.3 สร้างและประยุกต์ใช้ความรู้จากการทำวิจัยและสร้างหรือร่วมสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 1.1.2.3.4 ตระหนักรู้ เห็นคุณค่าและความสำคัญของศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.1.2.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

- 1.1.2.4.1 เข้าใจและใส่ใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น มีความคิดเชิงบวก มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และทางสังคม
- 1.1.2.4.2 ทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำงานเป็นทีม เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้เรียน ผู้ร่วมงาน ผู้ปกครองและคนในชุมชน มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม
- 1.1.2.4.3 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ต่อตนเอง ต่อผู้เรียน ต่อผู้ร่วมงาน และต่อส่วนรวม สามารถช่วยเหลือและแก้ปัญหาตนเอง กลุ่มและระหว่างกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์

1.1.2.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ

- 1.1.2.5.1 มีทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติ การสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ
- 1.1.2.5.2 สื่อสารกับผู้เรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชนและสังคม และผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่าง ๆ
- 1.1.2.5.3 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.2.6 ด้านวิวิธนาการจัดการเรียนรู้

- 1.1.2.6.1 มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดปรัชญาการศึกษา สามารถตัดสินใจเลือกใช้ปรัชญาตามความเชื่อในการสร้างหลักสูตรรายวิชา การออกแบบเนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.1.2.6.2 มีความสามารถในการนำความรู้ทางจิตวิทยาไปใช้ในการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- 1.1.2.6.3 จัดกิจกรรมและออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติและการทำงานในสถานการณ์จริง
- 1.1.2.6.4 สร้างบรรยากาศ และจัดสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน แหล่งวิทยากร เทคโนโลยี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้
- 1.1.2.6.5 มีทักษะศตวรรษที่ ๒๑ และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำทักษะเหล่านี้มาใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียน และพัฒนาตนเอง

1.1.2.7 ควรมีด้านอื่นๆนอกเหนือจาก 6 ด้านนี้หรือไม่

- 1.1.3 มาตรฐานผลการเรียนรู้มีการกล่าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประเด็นนี้มีความเกี่ยวข้องกับสาขาศิลปศึกษาหรือไม่ อย่างไร ?
- 1.1.4 ผลลัพธ์การเรียนรู้ต่อไปนี้มีเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร ควรเพิ่มเติมสิ่งใด

ผู้เรียนความรอบรู้ในหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาวิชาชีพทางด้านศิลปะ มีสุนทรียภาพ สามารถวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์งาน ออกแบบและสร้างสรรค์และแสดงผลงานศิลปะ สามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาขาและบูรณาการข้ามศาสตร์ ข้ามวัฒนธรรม การผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้านศิลปะ มีความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัย งานสร้างสรรค์ และงานนวัตกรรม สุนัตศิลป์ การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาพัฒนาผู้เรียนและการประเมินผลการเรียนรู้ สามารถทำวิจัยและพัฒนางานนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเป็นผู้ร่วมสร้างนวัตกรรม ตลอดจนถึงติดตามความก้าวหน้าทางด้านศิลปะ สามารถวิเคราะห์ความรู้เนื้อหาวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียน และการปฏิบัติงานวิชาชีพอย่างลึกซึ้ง

ตัวอย่าง/ข้อเสนอสาระความรู้สาขาวิชาศิลปะ

- ๑) ทฤษฎีและวิธีวิทยาทางศิลปวัฒนธรรม
- ๒) ประวัติศาสตร์ศิลปะ ความสำคัญ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
- ๓) องค์ประกอบศิลป์ ทศนธาตุ
- ๔) ศิลปวัฒนธรรมอาเซียน
- ๕) ศิลปะไทย ศิลปะร่วมสมัยและเทคโนโลยี
- ๖) จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์
- ๗) สื่อวัสดุศิลปะและกลวิธีสร้างสรรค์ทางจิตรกรรม
- ๘) การออกแบบและการเขียนแบบ
- ๙) คอมพิวเตอร์อาร์ต สื่อดิจิทัล
- ๑๐) ปฏิบัติการสร้างสรรค์ศิลปะจินตทัศน์ ทักษะพื้นฐาน ทักษะศิลปะ ที่เป็นแบบแผนพื้นบ้าน พื้นเมือง และสากลนิยม
- ๑๑) การสร้างและนำเสนอผลงานทางทัศนศิลป์
- ๑๒) การใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ เทคนิค วิธีการของศิลปินในการสร้างงานทัศนศิลป์
- ๑๓) กฎเกณฑ์ด้านศิลปะ หลักการวิเคราะห์ วิจารณ์ งานศิลปะ
- ๑๔) ทัศนศิลป์นิพนธ์

- 1.1.5 ปรัชญาของหลักสูตรศิลปศึกษาตามความคิดท่านควรเป็นอย่างไร (เช่น ควรเป็น global national or local, ควรมีความยืดหยุ่น) (เหมาะสมกับสถานการณ์อย่างไร ภายภาคหน้าจะเป็นอย่างไร)
- 1.1.6 หลักสูตรศิลปศึกษามีความสำคัญอย่างไร (การผลิตครูภาพใหญ่จะเป็นอย่างไร และศิลปศึกษาจะอยู่ตรงไหนในภาพใหญ่นั้น)
- 1.1.7 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษาควรมุ่งเน้นด้านใดบ้าง
- 1.1.8 ระบบการจัดการศึกษา และการดำเนินการหลักสูตรควรเป็นอย่างไร
 - 1.1.8.1 ควรสังกัดคณะใด มีวิธีคิดอะไรเป็นพิเศษที่ทำให้หลักสูตรศิลปศึกษาในแต่ละสถาบันอยู่ต่างคณะกัน
 - 1.1.8.2 ควรมีความร่วมมือในการสร้างหลักสูตร และผลิตบัณฑิตจากฝ่ายใดบ้าง
 - 1.1.8.3 อนาคตเป็นไปได้หรือไม่และดีหรือไม่ที่จะเกิดความร่วมมือระหว่างสถาบัน หรือรัฐและเอกชน
 - 1.1.8.4 ผู้ใช้บัณฑิตคือใคร
- 1.1.9 จำนวนหน่วยกิตและระยะเวลาเรียนของหลักสูตรควรเป็นเท่าใด
- 1.1.10 โครงสร้างหลักสูตรและรายวิชา/เนื้อหาวิชาเอกที่จำเป็นในปัจจุบันประกอบด้วยรายวิชาประเภทใดบ้าง ศิลปะปฏิบัติ: วิจารณ์ศิลป์[วาดเส้น จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ เซรามิกส์ ศิลปะไทย]; การออกแบบ: การออกแบบโฆษณา ผลิตภัณ์ เครื่องประดับ เครื่องแต่งกาย; ประวัติศาสตร์ศิลป์: ประวัติศาสตร์ศิลป์ไทย ตะวันตก ตะวันออก ศิลปะพื้นบ้าน; ศิลปะวิจารณ์; ศิลปศึกษา: การสอนศิลปะในระดับประถมศึกษา/มัธยมศึกษา หลักสูตรและการสอนศิลปศึกษา ศิลปศึกษากับชุมชน/สิ่งแวดล้อม; สื่อสมัยใหม่: สื่อดิจิทัล)
- 1.2 จากภาพของศิลปศึกษาในปัจจุบัน เป้าหมายควรประกอบด้วยอะไรบ้างตามความคิดของท่าน
- 1.3 บทบาทหน้าที่ครูศิลปะประกอบด้วยอะไรบ้าง (ภาพที่เป็นอยู่ ภาพที่อยากให้เป็น)
- 1.4 แนวคิด ทฤษฎีคลาสสิก/ร่วมสมัยที่ควรนำเข้ามาใช้เพื่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษามีทฤษฎีใดบ้าง ควรนำมาใช้ลักษณะใด อย่างไร
- 1.5 อยากให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติใด

- 1.6 ประเภทของศิลปะแบบใดบ้างที่ควรอยู่ในการเรียนการสอน(ศิลปะประเพณี: จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ เซรามิกส์ ภาพถ่าย; ศิลปะร่วมสมัย: New Media, Digital Art, Installation, Video Art, Performance)
- 1.7 ปัจจัยใดที่มีผลต่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาบ้าง... ประเภทของสถาบันการศึกษาแต่ ละประเภทส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรอย่างไร แต่ละประเภทควรแสดงจุดเน้นใด (มหาวิทยาลัยรัฐและมหาวิทยาลัยราชภัฏ, มหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยใน ภูมิภาค และมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยและมหาวิทยาลัยผลิต บัณฑิตและบริการสังคม)
- 1.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาในประเด็นอื่นๆ

2. ประเด็นด้านบริบทร่วมสมัย

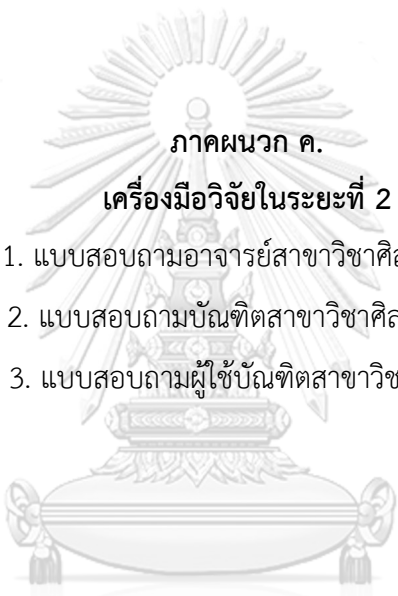
- 2.1 เป้าหมายและอุดมการณ์ชาติ (ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และแผนการศึกษาชาติ) รายวิชาเอกศิลปศึกษาเข้าไปเกี่ยวข้องในประเด็น เหล่านี้หรือไม่ อย่างไร
- 2.1.1 ความมั่นคง
- 2.1.2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีด ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- 2.1.3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน
- 2.1.4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม
- 2.1.5 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน
- 2.1.6 การเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและ ธรรมาภิบาลภาครัฐ
- 2.2 ภูมิทัศน์ความเสี่ยงโลก(Global Risk Landscape 2018) ในประเด็นต่อไปนี้เกี่ยวข้อง กับหลักสูตรวิชาเอกศิลปศึกษาหรือไม่อย่างไร
- 2.2.1 ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม
- 2.2.2 ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยโลกไซเบอร์
- 2.2.3 ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ
- 2.2.4 ความเสี่ยงด้านภูมิศาสตร์การเมือง
- 2.2.5 ความเสี่ยงทางสังคม

2.3 บริบทต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรวิชาเอกศิลปศึกษาอย่างไร

- 2.3.1 ด้านสังคม
- 2.3.2 ด้านเศรษฐกิจ
- 2.3.3 ด้านการเมือง
- 2.3.4 ด้านจิตวิทยา
- 2.3.5 ด้านพหุปัญญาและศีลธรรม

2.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบทร่วมสมัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศึกษาในประเด็นอื่นๆ

ภาคผนวก ค.

เครื่องมือวิจัยในระยะที่ 2

1. แบบสอบถามอาจารย์สาขาวิชาศิลปศึกษา
2. แบบสอบถามบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา
3. แบบสอบถามผู้ใช้บัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยสำหรับ “อาจารย์สาขาวิชาศิลปศึกษา”
เรื่อง “การพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย”

คำชี้แจง

1. การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและบริบทร่วมสมัย เพื่อศึกษาและกำหนดคุณลักษณะของหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่ใช้หลักสูตรต้องการ และเพื่อพัฒนาวัตกรรมการหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาตามสถาบันต่างๆ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอันได้แก่ คณาจารย์ ผู้บริหาร ตลอดจนผู้วางนโยบายด้านการศึกษาจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนการผลิตบัณฑิตครูศิลปะซึ่งตอบสนองการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างเท่าทัน

2. แบบสอบถามนี้สำหรับอาจารย์สาขาวิชาศิลปศึกษา โดยแบ่งประเด็นคำถามออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษาในส่วนของ

1. แนวคิดด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน
2. แนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษา
3. แนวคิดด้านศิลปศึกษากับเทคโนโลยีและนวัตกรรม
4. แนวคิดด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น
5. แนวคิดด้านการพัฒนาผู้ประกอบการศิลปศึกษา
6. แนวคิดด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล
7. แนวคิดด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา

3. กรุณาตอบแบบสอบถามตามสภาพที่เป็นจริงเพื่อประโยชน์ในเชิงวิชาการ

4. ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามจะใช้เพื่อการวิจัยชิ้นนี้เท่านั้น ข้อมูลที่ได้มีลักษณะนิรนาม การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปในภาพรวม ไม่มีผลกระทบใดๆต่อการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น

กรุณาตอบแบบสอบถามและส่งคืนผู้วิจัยภายในวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2563 จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง และระบุข้อมูลในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ

- 1) 21 – 25 ปี 2) 26 – 30 ปี 3) 31- 40 ปี
 4) 41 – 50 ปี 5) 50 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

- 1)ปริญญาตรี สาขาวิชา สถาบันการศึกษา.....
 2)ปริญญาโท สาขาวิชา สถาบันการศึกษา.....
 3)ปริญญาเอก สาขาวิชา สถาบันการศึกษา.....
 4) อื่นๆ (โปรดระบุ) สถาบันการศึกษา.....

4. ตำแหน่งงานปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) อาจารย์ผู้สอน ตำแหน่งวิชาการ
- 2) ผู้บริหาร ตำแหน่ง

5. ประสบการณ์การสอน ปี

6. รายวิชาที่รับผิดชอบสอน

1. 2.
 3. 4.

7. ความชำนาญเฉพาะทาง

8. สถาบันการศึกษาที่ทำงาน

9. ประสบการณ์การมีส่วนร่วมในการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร

- 1) เคย(โปรดระบุบทบาท) 2) ไม่เคย

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ
หลักสูตรศิลปศึกษาของท่าน มีเกณฑ์คะแนนดังนี้

เกณฑ์ระดับคะแนนในช่อง “สภาพปัจจุบัน”

ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีคุณลักษณะที่ตรงกับสภาพที่เป็นมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีคุณลักษณะที่ตรงกับสภาพที่เป็นมาก
ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีคุณลักษณะที่ตรงกับสภาพที่เป็นปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีคุณลักษณะที่ตรงกับสภาพที่เป็นน้อย
ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีคุณลักษณะที่ตรงกับสภาพที่เป็นน้อยที่สุด

เกณฑ์ระดับคะแนนในช่อง “สภาพที่พึงประสงค์”

ระดับ 5 หมายถึง พึงประสงค์หรือควรมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง พึงประสงค์หรือควรมีการปฏิบัติในระดับมาก
ระดับ 3 หมายถึง พึงประสงค์หรือควรมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง พึงประสงค์หรือควรมีการปฏิบัติในระดับน้อย
ระดับ 1 หมายถึง พึงประสงค์หรือควรมีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ความหมายของหัวข้อคำถาม

ด้านผลการเรียนรู้ หมายถึง ผลที่เกิดกับผู้เรียนหลังจากการเรียนรู้ในหมวดวิชาเฉพาะด้าน
วิชาเอกศิลปศึกษา

ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ หมายถึง วิธีที่ใช้วัดประเมินผลการเรียนรู้จากผู้เรียน

ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตร หมายถึง เนื้อหา/สาระความรู้ที่มีอยู่ในรายวิชาที่มี
ในหลักสูตร

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ หมายถึง กิจกรรม
การเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่ถูกใช้หลักสูตร

ตัวอย่าง การตอบแบบสอบถาม (ข้อ 1.)

2.1 แนวคิดหลักสูตรด้านทฤษฎีศิลปะศึกษาเป็นฐาน

ที่	ประเด็นคำถาม ด้านทฤษฎีศิลปะศึกษาเป็นฐาน	สภาพปัจจุบัน					สภาพพึงประสงค์				
		น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
1.	ด้านผลการเรียนรู้										
1.1	มีความรู้ทางศิลปะศึกษาที่ลึกซึ้ง			✓							✓

จากตัวอย่างหมายความว่าผู้เรียนในหลักสูตรศิลปะศึกษาของสถาบันการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามปัจจุบันมีความรู้ทางศิลปะศึกษาที่ลึกซึ้งในระดับปานกลาง ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้ผู้เรียนหลักสูตรศิลปะศึกษาของสถาบันการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามปัจจุบันมีความรู้ทางศิลปะศึกษาที่ลึกซึ้งในระดับในระดับมากที่สุด

ที่	ประเด็นคำถาม ด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน	สภาพปัจจุบัน					สภาพพึงประสงค์				
		น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
4.4	การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (Active Learning)										
4.5	การสอนแบบกระบวนการคิดเชิง ออกแบบ (Design Thinking)										
4.6	การเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน										
4.7	กิจกรรมการเรียนการสอน/การ จัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ หลักสูตรทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐานที่ ควรเพิ่มเติม (โปรดระบุ)										

ที่	ประเด็นคำถาม ด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษา	สภาพปัจจุบัน					สภาพพึงประสงค์				
		น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
7.12	เนื้อหา/สาระความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาที่ควรเพิ่มเติม (โปรดระบุ)										
8.	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/ การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระ ความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ทาง ศิลปศึกษา										
8.1	การบรรยาย										
8.2	การฝึกปฏิบัติการ										
8.3	การสัมมนา										
8.4	การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง										
8.5	การเรียนรู้โดยบูรณาการการ ปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา										
8.6	กิจกรรมการเรียนการสอน/การ จัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ทาง ศิลปศึกษาที่ควรเพิ่มเติม(โปรดระบุ)										

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยสำหรับ “บัณฑิตศิลปศึกษา”

เรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย”

คำชี้แจง

1. การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและบริบทร่วมสมัย เพื่อศึกษาและกำหนดคุณลักษณะของหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่ใช้หลักสูตรต้องการ และเพื่อพัฒนาวัตกรรมการหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาตามสถาบันต่างๆ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอันได้แก่ คณาจารย์ ผู้บริหาร ตลอดจนผู้วางนโยบายด้านการศึกษจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนการผลิตบัณฑิตครูศิลปะซึ่งตอบสนองการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างเท่าทัน

2. แบบสอบถามนี้สำหรับบัณฑิตศิลปศึกษา โดยแบ่งประเด็นคำถามออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษาในส่วนของ

1. แนวคิดด้านทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน
2. แนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษา
3. แนวคิดด้านศิลปศึกษากับเทคโนโลยีและนวัตกรรม
4. แนวคิดด้านศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น
5. แนวคิดด้านการพัฒนาผู้ประกอบการศิลปศึกษา
6. แนวคิดด้านศิลปศึกษาตามศักยภาพบุคคล
7. แนวคิดด้านสหศาสตร์ศิลปศึกษา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสูตรศิลปศึกษา

3. กรุณาตอบแบบสอบถามตามสภาพที่เป็นจริงอย่างครบถ้วนเพื่อประโยชน์ในเชิงวิชาการ

4. ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามจะใช้เพื่อการวิจัยขั้นนี้เท่านั้น ข้อมูลที่ได้มีลักษณะนิรนาม การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปในภาพรวม ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น

กรุณาตอบแบบสอบถามและส่งคืนผู้วิจัยภายในวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2563 จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง และระบุข้อมูลในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ

- 1) น้อยกว่า 21 ปี 2) 21 – 25 ปี 3) 26 – 30 ปี
 4) 31- 40 ปี 5) 41 ปีขึ้นไป

3. รหัสนิสิต/นักศึกษาในระดับปริญญาตรี

- 1) รหัส 55 2) รหัส 54 3) รหัส 53
 4) อื่นๆ (โปรดระบุ)

4. วุฒิการศึกษา

- 1) ปริญญาตรี สาขาวิชา 2) ปริญญาโท สาขาวิชา
 3) ปริญญาเอก สาขาวิชา 4) อื่นๆ (โปรดระบุ)

5. สถาบันการศึกษาที่ท่านจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี

- 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 3) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 4) มหาวิทยาลัยบูรพา
 5) มหาวิทยาลัยรามคำแหง 6) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 7) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 8) มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
 9) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 10) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้า
 11) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ 12) มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
 13) มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย 14) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี(ทัศนศิลป์)
 15) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 16) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 17) มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง 18) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
 19) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี 20) มหาวิทยาลัยทักษิณ

6. ตำแหน่งงานปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) ครูโรงเรียนรัฐบาล
- 2) ครูโรงเรียนเอกชน
- 3) ผู้บริหารโรงเรียน/หัวหน้ากลุ่มสาระ (โปรดระบุ)
- 4) ธุรกิจส่วนตัว/งานอิสระ (ระบุประเภทงาน)
- 5) พนักงานบริษัท/ลูกจ้าง (ระบุประเภทงาน)
- 6) อื่นๆ (โปรดระบุ)

7. ประสบการณ์การทำงาน ปี

8. ประสบการณ์การมีส่วนร่วมในการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร

- 1) เคย (โปรดระบุ) 2) ไม่เคย

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของหลักสูตร

ศิลปศึกษาในส่วนของวิชาเอกและวิชาโทที่ท่านเคยเรียน มีเกณฑ์คะแนนดังนี้

เกณฑ์ระดับคะแนนในช่อง “สภาพปัจจุบัน”

ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีคุณลักษณะที่ตรงกับสภาพที่เป็นมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีคุณลักษณะที่ตรงกับสภาพที่เป็นมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีคุณลักษณะที่ตรงกับสภาพที่เป็นปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีคุณลักษณะที่ตรงกับสภาพที่เป็นน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีคุณลักษณะที่ตรงกับสภาพที่เป็นน้อยที่สุด

เกณฑ์ระดับคะแนนในช่อง “สภาพที่พึงประสงค์”

ระดับ 5 หมายถึง พึงประสงค์หรือควรมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง พึงประสงค์หรือควรมีการปฏิบัติในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง พึงประสงค์หรือควรมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง พึงประสงค์หรือควรมีการปฏิบัติในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง พึงประสงค์หรือควรมีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ความหมายของหัวข้อคำถาม

ด้านผลการเรียนรู้ หมายถึง ผลที่เกิดกับท่านซึ่งเป็นผู้เรียนหลังจากการเรียนในหมวดวิชาเฉพาะด้าน วิชาเอกศิลปศึกษา

ด้านวิธีวัดผลการเรียนรู้ หมายถึง วิธีที่ใช้วัดประเมินผลการเรียนรู้จากท่าน

ด้านเนื้อหา/สาระความรู้ที่มีในหลักสูตร หมายถึง เนื้อหา/สาระความรู้ที่มีอยู่ในรายวิชาที่มีในหลักสูตร

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอน/การจัดการศึกษาเนื้อหา/สาระความรู้ที่ถูกใช้หลักสูตร

ตัวอย่าง การตอบแบบสอบถาม (ข้อ 1.1)

2.1 แนวคิดหลักสูตรด้านทฤษฎีศิลปะศึกษาเป็นฐาน

ที่	ประเด็นคำถาม ด้านทฤษฎีศิลปะศึกษาเป็นฐาน	สภาพปัจจุบัน					สภาพพึงประสงค์				
		น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
1.	ด้านผลการเรียนรู้										
1.1	มีความรู้ทางศิลปะศึกษาที่ลึกซึ้ง			✓							✓

จากตัวอย่างหมายความว่าหลักสูตรศิลปะศึกษาของสถาบันการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ทางศิลปะศึกษาที่ลึกซึ้งในระดับปานกลาง ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้หลักสูตรทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ทางศิลปะศึกษาที่ลึกซึ้งในระดับมากที่สุด

*****หมายเหตุ ประเด็นคำถามในแบบสอบถามตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของหลักสูตรศิลปะศึกษานับฐานบริบทร่วมสมัยเหมือนกับแบบสอบถามเพื่อการวิจัยสำหรับ “อาจารย์สาขาวิชาศิลปะศึกษา” *****

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยสำหรับ “ผู้ใช้บัณฑิตศิลปศึกษา”
เรื่อง “การพัฒนาวัตกรรมการหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย”

คำชี้แจง

1. การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและบริบทร่วมสมัย เพื่อศึกษาและกำหนดคุณลักษณะของหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัยที่ผู้ใช้หลักสูตรต้องการ และเพื่อพัฒนาวัตกรรมการหลักสูตรศิลปศึกษาบนฐานบริบทร่วมสมัย

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาตามสถาบันต่างๆ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอันได้แก่ คณาจารย์ ผู้บริหาร ตลอดจนผู้วางนโยบายด้านการศึกษาจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนการผลิตบัณฑิตครูศิลปะซึ่งตอบสนองการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างเท่าทัน

2. แบบสอบถามนี้สำหรับผู้ใช้บัณฑิตศิลปศึกษา โดยแบ่งประเด็นคำถามออกเป็น 3 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของบัณฑิตศิลปศึกษา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบัณฑิตศิลปศึกษา

3. กรุณาตอบแบบสอบถามตามสภาพที่เป็นจริงอย่างครบถ้วนเพื่อประโยชน์ในเชิงวิชาการ

4. ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามจะใช้เพื่อการวิจัยขั้นนี้เท่านั้น ข้อมูลที่ได้มีลักษณะนิรนาม การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปในภาพรวม ไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น

กรุณาตอบแบบสอบถามและส่งคืนผู้วิจัยภายในวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2563 จัก
 ขอบพระคุณยิ่ง

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง และระบุข้อมูลในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ

- 1) 21 – 30 ปี 2) 31 – 40 ปี 3) 41 – 50 4) 50 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

- 1)ปริญญาตรี สาขาวิชา สถาบันการศึกษา.....
- 2)ปริญญาโท สาขาวิชา สถาบันการศึกษา.....
- 3)ปริญญาเอก สาขาวิชา สถาบันการศึกษา.....
- 4) อื่นๆ (โปรดระบุ) สถาบันการศึกษา.....

4. อาชีพ

- 1) ครูโรงเรียนรัฐบาล
- 2) ครูโรงเรียนเอกชน
- 3) ผู้บริหารโรงเรียน/หัวหน้ากลุ่มสาระ/หัวหน้างาน.....
- 4) ธุรกิจส่วนตัว (ระบุประเภทงาน)
- 5) พนักงานบริษัท(ระบุประเภทงาน)
- 6) ผู้บริหารบริษัท/องค์กร(ระบุประเภทงาน)
- 7) อื่นๆ (โปรดระบุ)

5. ประสบการณ์การทำงาน ปี

6. ประสบการณ์ด้านการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร

- 1) เคย (โปรดระบุ) 2) ไม่เคย

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของบัณฑิตศิลปศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของบัณฑิต ศิลปศึกษา มีเกณฑ์คะแนนดังนี้

เกณฑ์ระดับคะแนนในช่อง “สภาพปัจจุบัน”

ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีคุณลักษณะที่ตรงกับสภาพที่เป็นมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีคุณลักษณะที่ตรงกับสภาพที่เป็นมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีคุณลักษณะที่ตรงกับสภาพที่เป็นปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีคุณลักษณะที่ตรงกับสภาพที่เป็นน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีคุณลักษณะที่ตรงกับสภาพที่เป็นน้อยที่สุด

เกณฑ์ระดับคะแนนในช่อง “สภาพพึงประสงค์”

ระดับ 5 หมายถึง พึงประสงค์หรือควรมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง พึงประสงค์หรือควรมีการปฏิบัติในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง พึงประสงค์หรือควรมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง พึงประสงค์หรือควรมีการปฏิบัติในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง พึงประสงค์หรือควรมีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

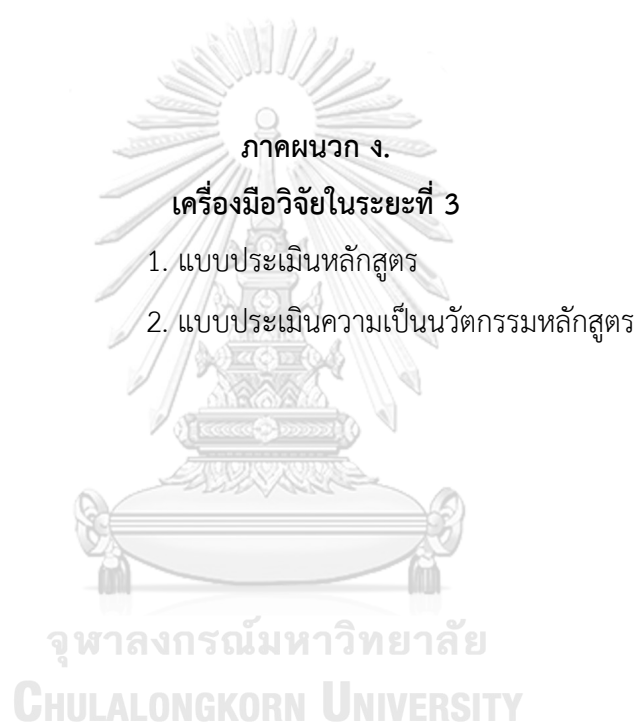
ตัวอย่าง การตอบแบบสอบถาม (ข้อ 1.)

ที่	ประเด็นคำถาม ด้านบัณฑิตศิลปศึกษา	สภาพปัจจุบัน					สภาพพึงประสงค์				
		น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
1.	บัณฑิตศิลปศึกษามีความรู้ ความสามารถดังต่อไปนี้ ทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นฐาน มีความรู้ที่ลึกซึ้งเพียงพอต่อการทำงาน			✓							✓

จากตัวอย่างหมายความว่าบัณฑิตศิลปศึกษาที่ทำงานในหน่วยงานของผู้ตอบแบบสอบถามปัจจุบันมีความรู้ที่ลึกซึ้งเพียงพอต่อการทำงานในระดับปานกลาง ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้บัณฑิตศิลปศึกษาที่ทำงานในหน่วยงานของผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ที่ลึกซึ้งเพียงพอต่อการทำงานในระดับมากที่สุด

ที่	ประเด็นคำถาม ด้านบัณฑิตศิลปศึกษา	สภาพปัจจุบัน					สภาพพึงประสงค์				
		น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
9.	มีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะครู ศิลปะ										
10.	เทคโนโลยีและนวัตกรรมศิลปศึกษา มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีขั้น สูงในการปฏิบัติงานอย่างมีความ รับผิดชอบ										
11.	สามารถสร้างหรือใช้วิธีการใหม่ๆที่เป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนางานทางศิลปะ/ ศิลปศึกษา										
12.	สามารถสอนหรือแนะนำการใช้ เทคโนโลยีเพื่อการปฏิบัติงาน/การเรียนรู้ แก่ผู้เรียนหรือคนในหน่วยงานได้										
13.	สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียน/คนใน หน่วยงานมีส่วนร่วมในการสร้างหรือ ประยุกต์วิธีการใหม่ๆในการทำงาน										
14.	ศิลปศึกษาเพื่อภูมิปัญญาและท้องถิ่น สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม ตามความต้องการท้องถิ่น ชุมชนของ องค์กร										
15.	สร้างผลผลิตในเชิงความงาม ความรู้ หรือเชิงธุรกิจที่มีประโยชน์ต่อชุมชน ท้องถิ่น										
16.	สามารถนำความรู้ ทรัพยากร บุคคลและ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ชุมชนในพื้นที่มา ใช้ในการสอนหรือปฏิบัติงานในหน้าที่										
17.	รัก เห็นคุณค่า และภาคภูมิใจใน ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น										

ที่	ประเด็นคำถาม ด้านบัณฑิตศิลปศึกษา	สภาพปัจจุบัน					สภาพพึงประสงค์				
		น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5	น้อย ที่สุด 1	น้อย 2	ปาน กลาง 3	มาก 4	มาก ที่สุด 5
25.	สหศาสตร์ศิลปศึกษา มีความรู้และทักษะในศาสตร์อื่น นอกเหนือจากศิลปะ ซึ่งสามารถ ประยุกต์ใช้ร่วมกับความรู้ทางศิลปะ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน										
26.	สามารถสร้างผลงานศิลปะ งานวิชาการ หรือจัดการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ทาง ศิลปศึกษามบูรณาการกับศาสตร์อื่น เช่น ดนตรีและนาฏศิลป์ มัลติมีเดีย ภาพยนตร์และการผลิตสื่อ คหกรรม ศาสตร์ ฯลฯ										
27.	สามารถนำความรู้ทางศิลปะไปใช้ร่วมกับ ศาสตร์แขนงอื่นเพื่อให้ผู้เรียน/ผู้ร่วมงาน เกิดความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ที่ร่วม บูรณาการดีขึ้น										

เครื่องมือวิจัยในระยะที่ 3

1. แบบประเมินหลักสูตร

แบบประเมินหลักสูตรวิชาเอกศิลปศึกษาสำหรับ

“ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรศิลปศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านบริบทร่วมสมัย”

เพื่อใช้ในการวิจัยเรื่อง “การพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษานานาชาติบริบทร่วมสมัย”

คำชี้แจง

1. การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและกำหนดกรอบแนวคิดหลักสูตรศิลปศึกษาและบริบทร่วมสมัย เพื่อศึกษาและกำหนดคุณลักษณะของหลักสูตรศิลปศึกษานานาชาติบริบทร่วมสมัยที่ผู้ใช้หลักสูตรต้องการ และเพื่อพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรศิลปศึกษานานาชาติบริบทร่วมสมัย

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาตามสถาบันต่างๆ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนการผลิตบัณฑิตครูศิลปะซึ่งตอบสนองการเปลี่ยนแปลงทางสังคมแห่งอนาคต

2. แบบประเมินหลักสูตรนี้ใช้สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรศิลปศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านบริบทร่วมสมัยโดยแบ่งประเด็นคำถามออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นต่อหัวข้อต่างๆในหลักสูตร

ตอนที่ 2 คำถามภาพรวมของหลักสูตร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. กรุณาตอบคำถามตามความคิดเห็นของท่านอย่างครบถ้วนเพื่อประโยชน์ในเชิงวิชาการ

4. ข้อมูลที่ได้รับจากแบบประเมินหลักสูตรจะใช้เพื่อการวิจัยชิ้นนี้เท่านั้น ข้อมูลที่ได้มีลักษณะนิรนาม การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปในภาพรวม ไม่มีผลกระทบใดๆต่อการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น

กรุณาตอบแบบประเมินและส่งคืนผู้วิจัยภายในวันที่ท่านร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นต่อหัวข้อต่างๆในหลักสูตร

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นต่อเนื้อหาในหัวข้อต่างๆ ในหลักสูตรวิชาเอกศิลปศึกษา ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร พร้อมเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไข

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

หัวข้อ	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
1. ชื่อหลักสูตร ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
2. ชื่อปริญญาและสาขาวิชา ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
3. ลักษณะของหลักสูตร ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
4. จำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
5. รูปแบบของหลักสูตร ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
6. อาชีพที่สามารถประกอบได้หลังสำเร็จการศึกษา ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
7. สถานการณ์ภายนอกที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการวางแผนหลักสูตร ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
8. ผลกระทบจากสถานการณ์ภายนอกที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรและความเกี่ยวข้องกับพันธกิจของสถาบัน ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร

หัวข้อ	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
9. ปรัชญา ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
10. ความสำคัญ ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
11. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
12. ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

หมวดที่ 3 โครงสร้างของหลักสูตร

หัวข้อ	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
13. โครงสร้างหลักสูตร/ จำนวนหน่วยกิต ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
14. มาตรฐานผลการเรียนรู้ ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
15. กลยุทธ์/วิธีสอน ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
16. การวัดและประเมินผล ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
17. ผลการเรียนรู้ ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
18. รายวิชา (เฉพาะวิชาเอก) ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
19. คำอธิบายรายวิชา ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอน และการประเมินผล

หัวข้อ	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
17. การพัฒนาคุณลักษณะ พิเศษของนิสิต/นักศึกษา ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
18. แผนที่แสดงการกระจายความ รับผิดชอบมาตรฐานผลการ เรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

หมวดที่ 5 ภาคผนวก

หัวข้อ	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
19. ภาคผนวก ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

2. แบบประเมินความเป็นนวัตกรรมของหลักสูตร

แบบประเมินความเป็นนวัตกรรมของหลักสูตร

คำชี้แจง แบบประเมินความเป็นนวัตกรรมของหลักสูตรสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรศิลปศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารร่วมสมัย แบ่งข้อมูลการประเมินเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านระดับคุณภาพความเป็นนวัตกรรมของหลักสูตรศิลปศึกษา

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเป็นนวัตกรรมของหลักสูตรศิลปศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านระดับคุณภาพความเป็นนวัตกรรมของหลักสูตรศิลปศึกษา

คำชี้แจง โปรตระบุระดับคุณภาพความเป็นนวัตกรรมของหลักสูตรศิลปศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยจำแนก ระดับคุณภาพในแต่ละตัวบ่งชี้ เป็น 3 ระดับ ได้แก่

ระดับ 1 หมายถึงผลงานมีคุณภาพต่ำ

ระดับ 2 หมายถึงผลงานมีคุณภาพปานกลาง

ระดับ 3 หมายถึงผลงานมีคุณภาพสูง

ตัวบ่งชี้	ระดับคุณภาพ	ค่าเฉลี่ย น้ำหนัก	ระดับ คุณภาพ
1. การกำหนด เป้าหมายที่ สอดคล้องกับปัญหา	<p>ระดับ 3 เป้าหมายสอดคล้องกับปัญหาที่วิเคราะห์ และมีความเป็นไปได้ในการนำไปแก้ปัญหา ได้จริง</p> <p>ระดับ 2 เป้าหมายสอดคล้องกับปัญหาที่วิเคราะห์ใน บางส่วน และมีความเป็นไปได้ในการ นำไปแก้ปัญหาได้จริงในบางส่วน</p> <p>ระดับ 1 เป้าหมายสอดคล้องกับปัญหาที่วิเคราะห์ น้อยและมีความเป็นไปได้ในการนำไป แก้ปัญหาได้จริงน้อย</p>	2	
2. กรอบความคิดใน การสร้างนวัตกรรม	<p>ระดับ 3 แสดงกรอบแนวคิดได้อย่างชัดเจนและ ครอบคลุมเป้าหมายในการสร้างผลงาน นวัตกรรม</p> <p>ระดับ 2 แสดงกรอบแนวคิดได้อย่างชัดเจนและ ครอบคลุมบางเป้าหมาย</p> <p>ระดับ 1 แสดงกรอบแนวคิดแต่ไม่ค่อยครอบคลุม เป้าหมายในการสร้างผลงานนวัตกรรม</p>	2	

ตัวบ่งชี้	ระดับคุณภาพ	น้ำหนัก	ระดับคุณภาพ
3. การออกแบบนวัตกรรมตามหลักการและทฤษฎี	<p>ระดับ 3 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการออกแบบการพัฒนานวัตกรรมอย่างชัดเจน ทุกขั้นตอน</p> <p>ระดับ 2 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการออกแบบการพัฒนานวัตกรรมอย่างชัดเจน บางขั้นตอน</p> <p>ระดับ 1 มีหลักการ แนวคิด หรือทฤษฎีในการออกแบบการพัฒนานวัตกรรมไม่ค่อยชัดเจนและมีแค่บางขั้นตอน</p>	2	
4. มีองค์ความรู้ใหม่ที่ต่อยอดจากองค์ความรู้เดิม	<p>ระดับ 3 มีการแสดงให้เห็นเด่นชัดถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ต่อยอดจากองค์ความรู้เดิม</p> <p>ระดับ 2 มีการแสดงให้เห็นปานกลางถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ต่อยอดจากองค์ความรู้เดิม</p> <p>ระดับ 1 มีการแสดงให้เห็นต่ำถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ต่อยอดจากองค์ความรู้เดิม</p>	2	
5. แก้ปัญหาได้ตรงตามวัตถุประสงค์	<p>ระดับ 3 ผลงานนวัตกรรมที่สร้างขึ้นสามารถแก้ปัญหาได้ตรงตามวัตถุประสงค์ทุกข้อ (100%)</p> <p>ระดับ 2 ผลงานนวัตกรรมที่สร้างขึ้นสามารถแก้ปัญหาได้ตรงตามวัตถุประสงค์บางข้อ (70-90%)</p> <p>ระดับ 1 ผลงานนวัตกรรมที่สร้างขึ้นสามารถแก้ปัญหาได้ตรงตามวัตถุประสงค์น้อย (ต่ำกว่า 70%)</p>	2	
6. คุ่มค่าในการนำไปใช้	<p>ระดับ 3 การนำนวัตกรรม(หลักสูตร)ไปใช้มีความคุ้มค่า</p> <p>ระดับ 2 การนำนวัตกรรม(หลักสูตร)ไปใช้ค่อนข้างคุ้มค่า</p> <p>ระดับ 1 การนำนวัตกรรม(หลักสูตร)ไปใช้ไม่มีค่า</p>	2	

ตัวบ่งชี้	ระดับคุณภาพ	น้ำหนัก	ระดับคุณภาพ
7. เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ	ระดับ 3 ผลงานนวัตกรรมมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริงสูง ระดับ 2 ผลงานนวัตกรรมมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริงปานกลาง ระดับ 1 ผลงานนวัตกรรมมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริงต่ำ	2	
8. การยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญ	ระดับ 3 ผลงานนวัตกรรมได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญสูง (80-100%) ระดับ 2 ผลงานนวัตกรรมได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญปานกลาง (50-79%) ระดับ 1 ผลงานนวัตกรรมได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญต่ำ (ต่ำกว่า 49%)	2	
9. เป็นสิ่งใหม่ วิธีการใหม่ หรือแนวทางใหม่	ระดับ 3 เป็นผลงาน วิธีการ กระบวนการใหม่ หรือองค์ความรู้ใหม่ที่ไม่เคยมีหรือปรากฏมาก่อนในบริบทที่นำไปใช้ ระดับ 2 เป็นผลงาน วิธีการ กระบวนการใหม่ โดยการประยุกต์ใช้ของเดิมที่มีอยู่มาพัฒนาและได้ผลดีในบริบทที่นำไปใช้ ระดับ 1 เป็นผลงาน วิธีการ กระบวนการที่มีอยู่แล้วแต่นำมาปรับปรุงหรือพัฒนาบางส่วนและได้ผลดีในบริบทที่นำไปใช้	2	
10. ความคิดสร้างสรรค์ในผลงาน	ระดับ 3 มีการแสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ในระดับสูงในการสร้างผลงานนวัตกรรม ระดับ 2 มีการแสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ในระดับปานกลางในการสร้างผลงานนวัตกรรม ระดับ 1 มีการแสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ในระดับต่ำในการสร้างผลงานนวัตกรรม	2	

เกณฑ์การให้คะแนนความเป็นนวัตกรรม (น้ำหนัก x ระดับคุณภาพ)

คะแนนเฉลี่ย	51 - 60	คะแนน = ดีเยี่ยม	(85 - 100 %)
คะแนนเฉลี่ย	41 - 50	คะแนน = ดี	(68.33 - 83.33 %)
คะแนนเฉลี่ย	31 - 40	คะแนน = พอใช้	(51.66 - 66.66 %)
คะแนนเฉลี่ย	20 - 30	คะแนน = ควรปรับปรุง	(33.33 - 50 %)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเป็นนวัตกรรมของหลักสูตรศิลปศึกษา

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นต่อไปนี้

1. โดยภาพรวมหลักสูตรนี้มีความเป็นนวัตกรรมหรือไม่? หากมี หลักสูตรมีจุดเด่นในนวัตกรรมด้านใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ตามความเห็นของท่านหลักสูตรนี้ควรเพิ่มเติมนวัตกรรมในด้านใดอีก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(.....)

ลงนาม

ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรศิลปศึกษาและด้านบริหารร่วมสมัย

ภาคผนวก จ.

คำอธิบายรายวิชา และแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบ
มาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา

1. คำอธิบายรายวิชา
2. แผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบ
มาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1. คำอธิบายรายวิชา

- 001 หลักและพื้นฐานความเป็นครูศิลปศึกษา** 2(2-0-4)
Principles and Fundamentals of Art Educator
บทบาทและความสำคัญของศิลปศึกษาที่มีต่อการพัฒนาผู้เรียนกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรัชญา แนวคิด ทฤษฎี และวิธีการจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษากลุ่มต่างๆ ที่สำคัญ คุณลักษณะ บทบาทหน้าที่ คุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ กฎหมาย เกี่ยวกับครูและนักวิชาการศิลปศึกษา
- 002 หลักสูตร การสอนและการวัดประเมินผลทางศิลปศึกษา** 3 (3-0-6)
Curriculum, Instruction, and Evaluation in Art Education
หลักการ แนวคิด มโนทัศน์ของหลักสูตร กระบวนการใช้และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา วิธีสอนแบบต่างๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์สอนศิลปะให้เหมาะสมบริบทของผู้เรียนในพื้นที่หรือประเภทสถานศึกษาที่แตกต่างกัน หลักและวิธีการวัดและเครื่องมือประเมินผลทางศิลปศึกษาสำหรับผู้เรียนกลุ่มต่างๆ
- 003 ศิลปศึกษาเพื่อคนทั้งมวล** 2(2-0-4)
Art Education for All
กระบวนการจัดกิจกรรมศิลปะรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลาย ได้แก่ ทัศนศิลป์ ศิลปะประดิษฐ์ รวมถึง ดนตรี การแสดงและกิจกรรมเข้าจังหวะสำหรับกลุ่มผู้เรียนทั้งที่อยู่ในระบบและนอกระบบการศึกษา บุคคลทั่วไปสนใจ ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ รวมถึงการประยุกต์กิจกรรมศิลปะบำบัด (Expressive Arts Therapy) สำหรับผู้ป่วยทางร่างกายและจิตใจ โดยมีจุดประสงค์เพื่อสันถนาการ ฝึกทักษะหรือเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพ เน้นการมีส่วนร่วมกับองค์กรภายนอก
- 004 สุนทรียศาสตร์และศิลปวิจารณ์** 2(2-0-4)
Aesthetics and Art Criticism
ความหมาย คุณค่าและความสำคัญของสุนทรียศาสตร์ กฎเกณฑ์ด้านศิลปะ หลักการวิจารณ์ วิเคราะห์ วิพากษ์งานศิลปะ ศึกษาความงามด้วยการนิรนัยทฤษฎีสุนทรียศาสตร์และการใช้สุนทรียศาสตร์เชิงประจักษ์
- 005 ประวัติศาสตร์ศิลปะสากล** 2(2-0-4)
World Art History
ประวัติศาสตร์ศิลปะสากลโดยสังเขปตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงศิลปะร่วมสมัย ประวัติความเป็นมา วัตถุประสงค์ รูปแบบของงานศิลปะประเภทต่างๆ ที่สัมพันธ์กับสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ณ จุดกำเนิด วิวัฒนาการทางศิลปะที่สำคัญซึ่งส่งผลต่อกระแสศิลปะในระดับสากลและศิลปะของไทย
- 006 พื้นฐานศิลปะปฏิบัติสำหรับครู 1** 2(1-2-3)
Fundamentals of Studio Art for Teacher 1
แนวคิด ทฤษฎีและปฏิบัติการวาดเส้น โครงร่าง สัดส่วน น้ำหนักของแสงเงา วัตถุ หุ่นนิ่ง ทิวทัศน์ และกายวิภาคคนเบื้องต้น สร้างสรรค์ด้วยวัสดุและองค์ประกอบภาพที่เหมาะสม รวมถึงทฤษฎีและปฏิบัติการสร้างสรรค์ภาพพิมพ์พื้นฐานด้วยแม่พิมพ์ร่องลึก พิมพ์นูน พิมพ์พื้นราบ ธรรมชาติของวัสดุและอุปกรณ์ในการพิมพ์ เน้นปัจเจกภาพในการสร้างสรรค์ของผู้เรียนและการนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนผู้เรียนกลุ่มต่างๆ

- 007 พื้นฐานศิลปะปฏิบัติสำหรับครู 2** 3(2-2-5)
 Fundamentals of Studio Art for Teacher 2
 หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติการการถ่ายทอดรูปแบบผลงานจิตรกรรม โดยการใช้เทคนิคต่างๆ เช่น สีน้ำ สีน้ำมัน สีชอล์ก และสีอะครีลิค เพื่อสร้างสรรค์ผลงานรูปแบบต่างๆทั้ง หนึ่ง ทิวทัศน์ และสิ่งมีชีวิต เน้นปัจเจกภาพในการสร้างสรรค์ของผู้เรียนและการนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนผู้เรียนกลุ่มต่างๆ
- 008 พื้นฐานศิลปะปฏิบัติสำหรับครู 3** 3(2-2-5)
 Fundamentals of Studio Art for Teacher 3
 หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติการสร้างสรรค์ของประติมากรรมรูปแบบนูนต่ำ นูนสูง และลอยตัว ด้วยวัสดุ เทคนิคและวิธีการที่หลากหลายและผสมผสาน รวมถึงประติมากรรมประเภทเครื่องปั้นดินเผาและสื่อผสมในฐานะที่เป็นสื่อในการแสดงออกทางทัศนศิลป์ ศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานและนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนผู้เรียนกลุ่มต่างๆ
- 009 เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมศิลปศึกษา** 2(1-2-3)
 Information Technology and Innovation for Art Education
 การจัดการฐานข้อมูล ระบบสารสนเทศเพื่อการวางแผนงาน การควบคุม แก้ปัญหา และตัดสินใจ การประมวลผลข้อมูล วิเคราะห์และออกแบบระบบสารสนเทศทางสื่อดิจิทัลและอนาล็อกเพื่อให้ได้สารสนเทศที่เหมาะสมสำหรับนำไปประยุกต์ใช้และเป็นแนวทางสร้างนวัตกรรม ศึกษาประเด็นทางกฎหมายและจรรยาบรรณด้านสารสนเทศ
- 010 ภาษาอังกฤษเพื่อการเรียนรู้ศิลปศึกษา** 3 (3-0-6)
 English Language for Art Education
 การใช้ภาษาอังกฤษ ที่เน้นการฟัง พูด อ่าน และเขียน โครงสร้างภาษาอังกฤษและการสื่อสารระดับพื้นฐานที่ใช้เพื่อแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนและใช้ในชีวิตประจำวัน รวมถึงศัพท์เฉพาะทางด้านทฤษฎีและการปฏิบัติการ วัสดุ อุปกรณ์ เทคนิค วิธีการสร้างสรรค์ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา
- 011 ศิลปศึกษานิพนธ์** 6 (6-0-12)
 Art Education Thesis
 กระบวนการคิดขั้นสูงในการใช้แนวคิดทฤษฎีทางศิลปศึกษาเป็นรากฐานเพื่อสร้างสร้งงานวิจัย/นวัตกรรมของศาสตร์ในสาขาวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษาศึกษาและสังคมภายใต้การให้คำปรึกษาของผู้สอน
- 012 ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันออกและอาเซียน** 2(2-0-4)
 History of Eastern and ASEAN Art
 ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันออกและศิลปะอาเซียนโดยสังเขปตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงศิลปะร่วมสมัย ประวัติความเป็นมา วัตถุประสงค์ รูปแบบของงานศิลปะประเภทต่างๆที่สัมพันธ์กับสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ณ จุดกำเนิด วิวัฒนาการทางศิลปะที่สำคัญซึ่งส่งผลต่อกระแสศิลปะในระดับสากลและศิลปะของไทย

- 013 องค์ประกอบศิลป์** 2(1-2-3)
Composition in Art
หลักการและทฤษฎีด้านองค์ประกอบทางศิลปะ การใช้ทัศนธาตุและหลักการศิลปะในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เช่น งานทัศนศิลป์สองมิติ และสามมิติ รวมถึงองค์ประกอบของงานศิลปะร่วมสมัย เช่น สื่อผสม (Mixed Media and Multimedia) วีดีโออาร์ต ศิลปะจัดวาง(Installation) ศิลปะแสดงสด(Performance Art) และงานประเภทอื่นๆ
- 014 ลายไทย** 2(1-2-3)
Thai Ornaments
ประวัติและวิวัฒนาการลายไทยสมัยต่างๆ บนผลงานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม และศิลปหัตถกรรม ปฏิบัติการสร้างสรรค้ลายไทย ด้วยวิธีการเขียนลายไทยแบบต่างๆ เช่น ลายพื้นฐาน ลายรดน้ำ
- 015 การออกแบบพาณิชย์ศิลป์** 2(1-2-3)
Commercial Art Design
หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติการพื้นฐานการออกแบบพาณิชย์ศิลป์รูปแบบต่างๆ เช่น การออกแบบกราฟิกผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ เรียนรู้การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ประเภทต่างๆรวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน
- 016 ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม** 3(3-0-6)
Wisdom, Environment, and Culture
หลักการ แนวคิด วิธีการ และประโยชน์ของการภูมิปัญญาไทยที่เป็นศิลปะวัตถุและวิธีการที่สัมพันธ์ระหว่างรูปแบบผลงานกับบริบททางสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม มาประยุกต์ใช้เพื่อการศึกษาเรียนรู้สังเคราะห์เป็นงานวิชาการ โครงการ หรือผลงานสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทย บริบทพื้นที่ และวัฒนธรรม
- 017 นิทรรศการ พิพิธภัณฑ และแหล่งเรียนรู้ศิลปศึกษา** 2(2-0-4)
Exhibitions, Museums, and Learning Resources in Art Education
ประวัติความเป็นมา บทบาทหน้าที่ รูปแบบของพิพิธภัณฑทางศิลปะ การบริหารจัดการและดำเนินการจัดการนิทรรศการและแหล่งเรียนรู้ทางศิลปศึกษาประเภทต่างๆ เพื่อนำเสนอผลงานวิชาการ งานสร้างสรรค์และนวัตกรรมศิลปศึกษาที่มีอยู่และที่ได้ศึกษามาสู่สาธารณะด้วยรูปแบบและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเป้าหมายที่เป็นผู้ชมกลุ่มต่างๆ
- 018 การบริหารจัดการโครงการศิลปศึกษา** 2(2-0-4)
Project Management in Art Education
ออกแบบ วางแผน ดำเนินการบริหารจัดการโครงการ นิทรรศการ และกิจกรรมศิลปศึกษาขนาดต่างๆ ทั้งในแง่ของการแสวงและไม่แสวงกำไร ภายใต้ขอบเขตเวลา บุคลากรและงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด ฝึกพัฒนาและนำเสนอโครงการศิลปะแก่หน่วยงานต่างๆ ทั้งรัฐและเอกชน

- 019 การสอนศิลปะในโรงเรียน** 2(2-0-4)
 Art Teaching in Schools
 แนวคิด ทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาในโรงเรียน เช่น การใช้หลักสูตร การกำหนดวัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆที่เหมาะสมกับเนื้อหาและพัฒนาการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อและนวัตกรรมต่างๆ การประเมินผลการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนศิลปะ
- 020 สื่อดิจิทัลและนวัตกรรมเพื่อการสร้างสรรคศิลปศึกษา** 2(1-2-3)
 Digital Media and Innovation for Art Education Creation
 หลักการ กระบวนการการออกแบบ วิธีการสร้างและใช้สื่อดิจิทัลและนวัตกรรมทางศิลปศึกษาประเภทต่างเพื่อการศึกษาและเพื่อการจัดการเรียนรู้ทางศิลปะได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 021 พื้นฐานการบริหารจัดการและธุรกิจศิลปศึกษา** 2(2-0-4)
 Fundamentals of Business and Management in Art Education
 ความรู้เบื้องต้นด้านการทำธุรกิจทางศิลปศึกษา พื้นฐานการบริหารและการจัดการธุรกิจ การเงิน การตลาด คุณธรรม จริยธรรมทางธุรกิจของผู้ผลิตงานศิลปะ ศาสตร์ทางศิลปศึกษากับธุรกิจ กรณีศึกษาของธุรกิจทางศิลปศึกษา
- 022 ศิลปะร่วมสมัย** 3(2-2-5)
 Contemporary Art
 แนวคิด รูปแบบ และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัย พัฒนาการตั้งแต่จุดกำเนิดจนปัจจุบัน ศิลปิน และศิลปะชิ้นสำคัญ ปฏิบัติการสร้างสรรคผลงานศิลปะร่วมสมัยที่เชื่อมโยงกับสภาพและประเด็นทางสังคมปัจจุบัน ศึกษาการประยุกต์แนวคิดและกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยเพื่องานด้านศิลปศึกษา
- 023 ศิลปะศึกษาเชิงบูรณาการ** 2(2-0-4)
 Integration of Art Education
 หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และกรณีศึกษา วิธีการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ระหว่างศิลปศึกษากับศาสตร์อื่น ทั้งการบูรณาการข้ามภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ และการบูรณาการข้ามศาสตร์ร่วมกับสังคมศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ เช่น สติมศึกษา (STEAM) เพื่อนำไปสู่การสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ทางศิลปศึกษา
- 024 การวิจัยเพื่อศิลปศึกษานิพนธ์** 1(1-0-2)
 Research for Art Education Thesis
 หลักการ ระเบียบวิธีการวิจัย และปฏิบัติการรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งต่างๆ ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ วิธีเขียนโครงการเพื่อเป็นฐานการทำภาคินิพนธ์ในประเด็นที่ผู้เรียนสนใจ
- 025 ปรัชญาและทฤษฎีศิลปศึกษา** 2(2-0-4)
 Philosophy and Theory of Art Education
 พัฒนาการของปรัชญา แนวคิด และทฤษฎีด้านต่างๆทางศิลปศึกษาที่มีอิทธิพลต่อวงการการศึกษาในอดีตและปัจจุบัน ศึกษาเพื่อเรียนรู้และสามารถเปรียบเทียบ วิเคราะห์และประเมินเพื่อเลือกไปประยุกต์ได้เหมาะสมกับกลุ่มบุคคล และบริบทสังคมวัฒนธรรม

- 026 การสอนศิลปะในระดับประถมศึกษา** 2(2-0-4)
 Art Education in Elementary and Secondary Schools
 พัฒนาการของวัยเรียนระดับประถมศึกษา เทคนิคและกระบวนการในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมศิลปะในโรงเรียนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชาของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาประเภทต่างๆ
- 027 การสอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษา** 2(2-0-4)
 Art Education in Elementary and Secondary Schools
 พัฒนาการของวัยเรียนระดับมัธยมศึกษา เทคนิคและกระบวนการในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมศิลปะในโรงเรียนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชาของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาประเภทต่างๆ
- 028 การสอนศิลปะสำหรับผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษ** 2(2-0-4)
 Art Education for Special Needs
 ทฤษฎีและปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมศิลปศึกษาสำหรับเด็กและผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ป่วย ผู้ต้องขัง ศึกษาความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนกลุ่มต่างๆ จิตวิทยาที่เกี่ยวข้อง และการใช้เทคนิคเบื้องต้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับผู้มีความต้องการพิเศษในด้านต่างๆ
- 029 การสอนศิลปะผู้สูงอายุ** 2(2-0-4)
 Art Education for Elderly
 ทฤษฎีและปฏิบัติการด้านกิจกรรมการสอนศิลปะที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ โดยเน้นผลลัพธ์ด้านสุนทรียะ ความสุข การผ่อนคลาย บรรเทาความเมื่อยหรืออาการทางกายจากสภาวะเรื้อรัง ช่วยเรื่องความทรงจำและส่งเสริมความคล่องแคล่วของทำงานของอวัยวะต่างๆในร่างกาย
- 030 ศิลปศึกษาเชิงเปรียบเทียบ** 2(2-0-4)
 Comparative Art Education
 ปรัชญา แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติการการสอนศิลปศึกษาในประเทศและวัฒนธรรมต่างๆ การประยุกต์ใช้ตามบริบทที่เหมาะสม ตลอดจนศึกษาประเด็นที่กำลังอยู่ในความสนใจระดับสากล
- 031 ศิลปะดิจิทัล** 2(1-2-3)
 Digital Art
 ศึกษาและฝึกปฏิบัติการสร้างสรรค์งานศิลปะด้วยการใช้สื่อและเครื่องมือดิจิทัลชนิดต่างๆ ในการแสดงออก มุ่งเน้นการสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับแนวทางการสร้างสรรค์ของผู้เรียนแต่ละคน
- 032 การผลิตสื่อและเทคโนโลยีศิลปศึกษา** 3(2-2-5)
 Media and Technology Production in Art Education
 การออกแบบ การประยุกต์ใช้สื่อและเทคโนโลยีร่วมสมัยรูปแบบต่างๆ ครอบคลุมทั้งสื่อและชุดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งแบบดั้งเดิมและดิจิทัลเพื่อจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาที่หลากหลายทางด้านศิลปศึกษาตามบริบทต่างๆ ได้ตามความเหมาะสม ประเมินและวิเคราะห์ปัญหาจากสร้างและใช้งานเพื่อนำไปใช้งานจริงได้เหมาะสมกับทุกพื้นที่

- 033 นวัตกรรมและเทคโนโลยีจัดการเรียนการสอนศิลปะ** 3(2-2-5)
 Innovative Art Learning and Teaching
 หลักการ แนวคิด และวิธีการนำนวัตกรรมการสอนและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ทางด้านศิลปะศึกษาแบบรายบุคคลและแบบมหาชน การใช้ทรัพยากรการเรียนรู้แบบเปิด (OER) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาไปสู่การจัดการศึกษาตลอดชีวิตแบบผสมผสาน แบบออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อเป็นทางเลือกในการจัดการศึกษา
- 034 การเขียนชุดคำสั่งโปรแกรมคอมพิวเตอร์** 2(1-2-3)
 Computer Coding
 การเขียนชุดคำสั่งของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วยโค้ด (Code) เพื่อให้โปรแกรมทำตามคำสั่ง ด้วยภาษาของคอมพิวเตอร์ ได้แก่ Visual Basic, C, C++, PHP, LOGO, Java, HTML, Python
- 035 การออกแบบและพัฒนานวัตกรรมศิลปะศึกษา** 3(2-2-5)
 Research and Development of Innovative Art Education
 ความหมาย หลักการ กระบวนการในการพัฒนานวัตกรรม สามารถพัฒนานวัตกรรมทางศิลปะศึกษาในรูปแบบต่างๆ ทั้งในเชิงวิชาการ การจัดการเรียนรู้ หรืองานสร้างสรรค์ สามารถจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างนวัตกรรมได้
- 036 กระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมศิลปะศึกษาในชุมชน** 3(2-2-5)
 Learning Process Creating and Art Education Activities for Community
 บทบาทของศิลปะศึกษาด้านการสร้างกระบวนการเรียนรู้ศิลปะศึกษาที่เป็นประโยชน์และตรงกับความต้องการของท้องถิ่น ชุมชนของสถานศึกษา เช่น ด้านสุนทรียะ ด้านวิชาชีพ ด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ด้านการท่องเที่ยว เทคนิคในการให้การศึกษาแก่ชุมชนรูปแบบต่างๆ เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
- 037 สกุลช่าง ทรัพยากรและศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น** 3(2-2-5)
 Local Artisan, Art, and Culture
 ศึกษาการประยุกต์ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ตลอดจนภูมิปัญญางานช่างและศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่มีลักษณะเฉพาะตัวด้านวัสดุ อุปกรณ์ เทคนิควิธีการ และแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะศึกษา เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะและผลงานวิชาการในรูปแบบต่างๆ ที่ส่งเสริมประสบการณ์ทางสุนทรียะ ประวัติศาสตร์ สังคมวัฒนธรรม ที่จะนำไปสู่ความเข้าใจ เห็นคุณค่า และภาคภูมิใจในงานช่าง ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น
- 038 การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น** 2(1-2-3)
 Local Product Design and Production
 การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการพาณิชย์จากวัสดุ อุปกรณ์ และเทคนิควิธีการสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่โดยอาศัยรากฐานของภูมิปัญญาดั้งเดิม และปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทความต้องการของตลาดทั้งในท้องถิ่นและในระดับสากลที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน เน้นการใช้วัสดุ และรูปแบบที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น

- 039 เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาที่ยั่งยืน** 2(2-0-4)
Creative Economy and Sustainable Development
บทบาท แนวคิด รูปแบบ และกระบวนการในพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ อาทิ การสร้าง การผลิต การเผยแพร่ การรับรองผลงาน การตลาด ฝึกปฏิบัติการนำแนวคิดและหลักการทางศิลปะมาสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจจากภูมิปัญญาและทรัพยากรท้องถิ่น ใช้หลักการพึ่งพิงตนเองและการบริหารจัดการที่ควบคุมได้ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
- 040 วิสาหกิจชุมชนทางศิลปศึกษา** 3(2-2-5)
Art Education Community Enterprise
หลักและการดำเนินกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า บริการ หรือบริการอื่น ๆ ทางด้านศิลปศึกษา ที่ดำเนินการโดยคนในชุมชน บทบาทในการบูรณาการความรู้ทางศิลปศึกษากับ การบริหารธุรกิจ และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการสร้างเครือข่ายทางวิสาหกิจชุมชนที่เกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วนและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
- 041 การจัดการโรงเรียนศิลปะและออกแบบ** 2(2-0-4)
School of Art and Design Management
หลักการ ทฤษฎีในการสร้างและขออนุมัติหลักสูตร กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประกอบการโรงเรียนด้านการสอนศิลปะและการออกแบบ การบริหารงาน สถานที่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ การวางแผน จัดทำ นำไปใช้และควบคุมโมเดลธุรกิจ ประเด็นและแนวโน้มในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจทางการศึกษาศิลปะทั้งแบบในสถานที่ตั้งและแบบออนไลน์
- 042 หลักการบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ทางศิลปะ** 2(2-0-4)
Principles of Business Administration and Economics in Art
หน่วยเศรษฐกิจระดับจุลภาคและมหภาค อุปสงค์อุปทาน, ทฤษฎีผู้บริโภค, ทฤษฎีการผลิต, ตลาดผลผลิตและตลาดปัจจัย การเงินการธนาคาร ระบบเศรษฐกิจ นโยบายการเงินและการคลัง การค้าระหว่างประเทศ เศรษฐกิจโลก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และนโยบายรัฐ ฯลฯ แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์เพื่อประยุกต์กับธุรกิจทางด้านศิลปะ
- 043 การตลาด/ธุรกิจ online** 2(2-0-4)
Online Marketing and Business
แนวคิดพื้นฐานของการตลาดดิจิทัลต่อธุรกิจด้านศิลปะ พฤติกรรมผู้บริโภคและสังคม เป้าหมาย ตำแหน่งสินค้า การบริหารผลิตภัณฑ์ การกระจายสินค้า การวิจัยการตลาด การประชาสัมพันธ์ การใช้เครื่องมือทางการตลาดในเครือข่ายออนไลน์ การซื้อขายผ่านอุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่ การวัดประสิทธิผลของเครื่องมือการตลาดดิจิทัล ฐานข้อมูลของลูกค้า การขนส่ง การส่งเสริมการขาย การตลาดระหว่างประเทศ และจรรยาบรรณของนักการตลาดดิจิทัล
- 044 พื้นฐานการเงินและบัญชี** 2(2-0-4)
Fundamentals of Finance and Accounting
รูปแบบและแนวคิดพื้นฐานของการบัญชี งบการเงิน การจัดทำบัญชี การปรับปรุง การจัดทำงบการเงิน การบัญชีเพื่อการพาณิชย์และผลิตสินค้า การบัญชีภาษีมูลค่าเพิ่ม การวิเคราะห์งบการเงินเบื้องต้น การปิดบัญชี การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในงานบัญชี

- 045 การเป็นผู้ประกอบการ** 3(2-2-5)
 Entrepreneurship
 หลักการและทฤษฎีด้านการเป็นผู้ประกอบการ คุณลักษณะของผู้ประกอบการ การวิเคราะห์ปัญหาและโอกาส การแสวงหาโอกาสใหม่ๆของธุรกิจ การวางแผน จัดทำ นำไปใช้และประเมินแผนธุรกิจ การเลือกธุรกิจและรูปแบบของการลงทุน ความรู้ความเข้าใจ การวางแผนและบริหารจัดการทางการเงิน จริยธรรมและจรรยาบรรณผู้ประกอบการ
- 046 พื้นฐานแอนิเมชัน** 2(1-2-3)
 Introduction to Animation
 ศึกษาแนวคิด หลักการ พัฒนาการ และประเภทของภาพยนตร์แอนิเมชัน กระบวนการผลิตแอนิเมชันแบบดั้งเดิมและแบบดิจิทัล หลักการเคลื่อนไหวพื้นฐาน การกำหนดเฟรมและช่วงเวลาในงานแอนิเมชัน และฝึกปฏิบัติงานแอนิเมชันเบื้องต้น
- 047 อนิเมชัน** 2(1-2-3)
 Animation
 ศึกษาและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับเทคนิคเบื้องต้นประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวกับการสร้างงานแอนิเมชันด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ รวมทั้งศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบ ประเภทและสไตล์ของงาน แอนิเมชันในปัจจุบัน
- 048 การถ่ายทำภาพยนตร์** 2(1-2-3)
 Cinematography
 หลักและวิธีการถ่ายทำภาพยนตร์ การใช้ภาพเพื่อสื่อความหมาย ถ่ายทอดเรื่องราว อารมณ์ มุมกล้อง ขนาดภาพ ทิศทางการเคลื่อนไหวกล้อง การจัดแสง สี การจัดองค์ประกอบภาพ รวมทั้งเทคนิคการถ่ายทำภาพพิเศษ และการวางแผนงานในการผลิต การควบคุม ป้องกันและการแก้ปัญหาทางเทคนิคขณะถ่ายทำ และกระบวนการหลังการถ่ายทำ
- 049 การออกแบบเพื่องานแอนิเมชัน** 2(1-2-3)
 Design for Animation
 ศึกษาและฝึกปฏิบัติการออกแบบตัวละครและฉากในงานแอนิเมชัน ศึกษารูปร่าง ท่าทาง จังหวะ การเคลื่อนไหวตัวละคร การใช้สี การสร้างฉากโดยใช้หลักทัศนียภาพ การจัดวางเลย์เอาต์เบื้องต้น การนำหลักการนี้ไปใช้สร้างสรรค์ผลงานที่ได้รับมอบหมาย เช่น การออกแบบฉาก ของประกอบฉาก ตัวละครพร้อมเครื่องแต่งกายในแอนิเมชัน
- 050 การผลิตแอนิเมชัน 2 มิติ** 3(2-2-5)
 2D Animation Production
 ศึกษาแนวคิด หลักการ และฝึกปฏิบัติการทำงานภาพยนตร์แอนิเมชัน 2 มิติ โดยเน้นการทำงานเป็นกลุ่มตามหน้าที่ต่างๆ ตั้งแต่ การสร้างบทภาพยนตร์ การออกแบบตัวละคร การพากย์เสียงและดนตรีประกอบ การออกแบบฉาก การผลิตงานแอนิเมชัน และการตัดต่อ จนเป็นผลงานสมบูรณ์

- 051 การผลิตแอนิเมชัน 3 มิติ** 3(2-2-5)
3D Animation Production
ศึกษาแนวคิด หลักการ และฝึกปฏิบัติการทำงานภาพยนตร์แอนิเมชัน 3 มิติ โดยเน้นการทำงานเป็นกลุ่มตามหน้าที่ต่างๆ ตั้งแต่ การสร้างบทภาพยนตร์ การออกแบบตัวละคร การพากย์เสียงและดนตรีประกอบ การออกแบบฉาก การผลิตงานแอนิเมชัน และการตัดต่อ จนเป็นผลงานสมบูรณ์
- 052 จริยธรรมและความรู้พื้นฐานศิลปะบำบัด** 2(2-0-4)
Ethics and Fundamentals of Art Therapy
ประวัติความเป็นมาปรัชญาและทฤษฎีของศิลปะบำบัด กระบวนการสร้างสรรค์และการแสดงออกทางศิลปะที่เกี่ยวข้องกับการบำบัด แนวทางการปฏิบัติศิลปกรรมบำบัดสำหรับครู จริยธรรมสำคัญที่เกี่ยวกับศิลปะบำบัด ศึกษาจากบทความ วิจัย ภาพยนตร์ และมีประสบการณ์ด้านการสังเกตการณ์ศิลปะเพื่อการบำบัด
- 053 จิตวิทยาเบื้องต้นเพื่อการเรียนรู้ศิลปะบำบัด** 2(2-0-4)
Basic Psychology for Learning Art Therapy
แนวคิดและประเด็นสำคัญทางจิตวิทยากลุ่มต่างๆที่เกี่ยวข้องกับศิลปะบำบัด ลำดับพัฒนาการ วิธีการทดลอง พื้นฐานทางสรีรวิทยาของพฤติกรรม สภาวะของการตระหนักรู้ (states of consciousness) การรับรู้ การเรียนรู้ สติปัญญา แรงจูงใจ อารมณ์ บุคลิกภาพและพฤติกรรมทางสังคม วิธีการที่นักศิลปะบำบัดใช้ในการบำบัดรักษาเด็ก
- 054 ศิลปะสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ** 2(1-2-3)
Art for Gifted People
ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางศิลปะ เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ การเรียนการสอน และการจัดทางด้านศิลปะที่เหมาะสมกับการพัฒนาผู้เรียนกลุ่มนี้
- 055 ศิลปะสำหรับผู้มีความบกพร่องการเรียนรู้** 2(1-2-3)
Art for People with Learning Disabilities
ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับผู้ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ ทั้ง บกพร่องทางร่างกาย ทางสติปัญญา ทางการเรียนรู้ บกพร่องซ้ำซ้อน ปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์ เพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ การเรียนการสอน และการจัดทางด้านศิลปะที่เหมาะสมกับการพัฒนาผู้เรียนกลุ่มนี้
- 056 ศิลปกรรมบำบัดเพื่อผู้ด้อยโอกาส** 2(1-2-3)
Fine Arts Therapy for Underprivileged
ศึกษาและฝึกปฏิบัติการจัดกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ และการออกแบบที่เหมาะสมแก่ผู้ด้อยโอกาสในสถานที่ขาดแคลน สถานสงเคราะห์ และสถานพินิจต่างๆ เรียนรู้เรื่องการจัดทำโครงการ งบประมาณ การประเมินผล การปรับปรุงแก้ไขให้บรรลุวัตถุประสงค์

- 057 การฝึกประสบการณ์ด้านศิลปะบำบัด** 3(1-4-4)
 Art therapy experience
 ศึกษาและฝึกปฏิบัติการด้านศิลปะบำบัดกับหน่วยงานที่ให้บริการเยาวชนที่มีความเสี่ยง การลงพื้นที่
 ศึกษา สังเกต บันทึกข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน และการนำเสนอผลงาน และเทคนิคการให้คำปรึกษา
 เบื้องต้น รวมถึงจรรยาบรรณและจริยธรรม
- 058 เทคโนโลยีอุตสาหกรรมศิลป์** 2(1-2-3)
 Industrial Art
 วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และเทคโนโลยีด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงาน ผลิตภัณฑ์
 (Product) และสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ที่มีความงามคู่กับประโยชน์ใช้สอย โดยใช้การผลิตจำนวนมากภายใต้มาตรฐาน
 เดียว ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยในการออกแบบและสร้างสรรค์ต้นแบบผลงานพาณิชย์ศิลป์ เช่น เครื่องประดับ
 แฟชั่น และผลิตภัณฑ์
- 059 การออกแบบเครื่องประดับ** 2(1-2-3)
 Accessories Design and Construction
 ค้นคว้าหลักการ แนวคิด วิธีการออกแบบเครื่องประกอบเครื่องแต่งกายเบื้องต้น ถ่ายทอดแบบร่าง การ
 กำหนดขนาด สัดส่วน โครงสร้าง วัสดุ ที่สอดคล้องกับแบบร่าง และปฏิบัติการสร้างแฟชั่นต้นแบบ
- 060 การผลิตเครื่องประดับด้วยมือ** 2(1-2-3)
 Handmade Prototyping for Jewelry and Accessories
 กระบวนการผลิตเครื่องประดับ เครื่องแต่งกาย การทำต้นแบบ การหล่อตัวเรือน และการทำตัวเรือน และ
 การชุบด้วยไฟฟ้า และการเคลือบผิว
- 061 การออกแบบเครื่องแต่งกาย** 2(1-2-3)
 Fashion Design
 ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด ทฤษฎีด้านการออกแบบแฟชั่น ฝึกปฏิบัติการวาดภาพออกแบบแฟชั่น การ
 ใช้เส้น การให้น้ำหนักของแสงเงา การเขียนโครงสร้างหุ่น เครื่องแต่งกาย เครื่องประกอบเครื่องแต่งกาย ภาพแบบ
 ร่าง ภาพแสดงรายละเอียด สวมมิติ สามมิติ ภาพแฟชั่นสำหรับนำเสนอ และสำหรับใช้ในการผลิต
- 062 การสร้างแบบและการตัดเย็บ** 3(2-2-5)
 Fundamental Pattern and Sewing Techniques
 หลักการ แนวคิด วิธีการสร้างแบบตัดเสื้อผ้าประเภทต่างๆ ด้วยกระดาษ ถ่ายทอดแบบร่างจากแบบตัด 2
 มิติ กำหนดขนาด สัดส่วน โครงสร้าง วัสดุ ที่สอดคล้องกับแบบร่าง สร้างแฟชั่นต้นแบบสร้างต้นแบบจากแบบตัด
 (pattern) เบื้องต้น การวางผ้า การตัดเย็บ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ การลองแบบบนหุ่น และสร้างผลิตภัณฑ์
 ต้นแบบแฟชั่น
- 063 การออกแบบผลิตภัณฑ์** 2(1-2-3)
 Product Design
 ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีในการออกแบบผลิตภัณฑ์ กระบวนการสร้างสรรค์ และฝึกปฏิบัติการการ
 ออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาแบบร่าง การเขียนแบบเพื่อการผลิต สร้างต้นแบบเพื่อพัฒนาเป็น
 ผลิตภัณฑ์ในเชิงพาณิชย์ต่อไป

- 064 พื้นฐานการออกแบบสื่อสาร** 2(1-2-3)
Introduction to communication design
องค์ประกอบและหลักการในการออกแบบสื่อสาร ภาพประกอบ ตัวอักษร ตราสัญลักษณ์ การจัดวาง
องค์ประกอบ การสื่อความหมายด้วยภาพ ขั้นตอนของการดำเนินการออกแบบ ตั้งแต่การพัฒนาภาพร่างแบบไป
จนถึงผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ การนำเสนอ การตลาด
- 065 การออกแบบกราฟิก** 2(1-2-3)
Graphic Design
หลักการและปฏิบัติการการออกแบบงานกราฟิก โดยเน้นตัวอักษร ภาพประกอบ ตราสัญลักษณ์และ
กระบวนการพิมพ์เบื้องต้น ปฏิบัติงานด้วยคอมพิวเตอร์กราฟิก
- 066 การออกแบบกราฟิกขั้นสูง** 3(2-2-5)
Advance Graphic Design
แนวคิดทฤษฎีการสื่อสารด้วยกราฟิกและกระบวนการออกแบบขั้นสูง บทบาทหน้าที่หลักของการ
ออกแบบ องค์ประกอบของการออกแบบ การจัดหน้ากระดาษ และการพัฒนากระบวนการนำเสนอ การออกแบบ
สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ infographic และสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์
- 067 การออกแบบดิจิทัลกราฟิก** 2(1-2-3)
Digital Graphic Design
สื่อประเภทต่างๆ หลักในการสื่อสาร และการใช้ซอฟต์แวร์กราฟิกเพื่อการออกแบบและสร้างสรรค์ภาพ 2
มิติ สร้างรูปร่างวัตถุ การร่างภาพเหมือนจริง การจัดแสง การสร้างพื้นผิว การประยุกต์ใช้ผลงานเพื่อการศึกษาและ
เพื่อการพาณิชย์ตามสื่อประเภทต่างๆ
- 068 การออกแบบดิจิทัลกราฟิกขั้นสูง** 3(2-2-5)
Advanced Digital Graphic Design
การประยุกต์ซอฟต์แวร์กราฟิกเพื่อสร้างสรรค์ภาพ 3 มิติ ด้วยการขึ้นรูปทรงวัตถุ การพัฒนารูปวัตถุให้
มีรายละเอียด การสร้างภาพเหมือนจริง การจัดแสงและสี การสร้างพื้นผิว การประยุกต์ใช้ผลงานเพื่อการศึกษาและ
เพื่อการพาณิชย์ตามสื่อประเภทต่างๆ
- 069 ทฤษฎีโน้ตสากล** 2(2-0-4)
Rudiments of Music
ประวัติความเป็นมา วิวัฒนาการของโน้ตสากล วิธีเขียน การเรียกชื่อตัวโน้ต ตัวหยุด เครื่องหมายกำหนด
จังหวะ เครื่องหมายประจำกุญแจเสียง บันไดเสียง ชั้นคู่และคอร์ดพื้นฐาน
- 070 ทักษะดนตรีเบื้องต้น** 3(2-2-5)
Basic Music Practicum
หลักการทฤษฎี การวิเคราะห์ โสคัทักษะ การตีความบทเพลง การฝึกซ้อม ปฏิบัติการเครื่องเคีย์บอร์ดขั้น
พื้นฐาน

- 071 ทักษะเครื่องดนตรีเอกพื้นฐาน** 3(2-2-5)
Basic Music Skill and Ensemble
การขับร้องหรือบรรเลงในเครื่องมือเอกที่ผู้เรียนเลือก การรวมวง หลักการ เทคนิควิธีการ การบรรเลงเพลง คัดสรร และกลวิธีการสอนทักษะดนตรีขั้นพื้นฐาน การคัดเลือกแบบฝึกหัดและบทเพลงที่เหมาะสมเพื่อบรรเลงในโอกาสต่างๆ
- 072 นาฏศิลป์ไทยเบื้องต้น** 2(1-2-3)
Basic Thai Classical Dance
ประวัติ แนวคิด หลักการของนาฏศิลป์ไทย และปฏิบัติการนาฏศิลป์ไทยในระดับพื้นฐาน เพื่อให้เกิดความชำนาญในการเคลื่อนไหว รุ่งจังหวะ ลีลา ท่าทาง สามารถแสดงออกและนำไปประยุกต์ในการเรียนการสอนได้
- 073 นาฏศิลป์สากลเบื้องต้น** 2(1-2-3)
Basic Contemporary Dance
ประวัติ แนวคิด หลักการของนาฏศิลป์สากล และปฏิบัติการนาฏศิลป์สากลในระดับพื้นฐาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเกิดสุนทรียะตามแนวทางของนาฏศิลป์สากล
- 074 กิจกรรมศิลปะการแสดงในโรงเรียน** 2(1-2-3)
Performing Art Activities in School
รูปแบบการแสดงที่หลากหลายที่เหมาะสมกับเด็กที่กำลังศึกษาในระดับต่างๆ และปฏิบัติการแสดงและจัดกิจกรรมศิลปะการแสดงให้เหมาะกับระดับพัฒนาการและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน
- 075 การบูรณาการสาระการเรียนรู้ทางศิลปะ** 2(2-0-4)
Arts Education Integration
หลักการ แนวคิด ทฤษฎีการสอนศิลปะ ดนตรี และการแสดง/การเคลื่อนไหวตามแนวทางของ Orff Schulwerk, Rudolf Steiner และทฤษฎีอื่นๆ ที่มุ่งบูรณาการความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางศิลปะแขนงต่างๆ สุนทรียะ หรือพัฒนาองค์รวม
- 076 พื้นฐานภาพยนตร์** 2(1-2-3)
Intro to Cinema
รูปแบบของภาพยนตร์ประเภทต่างๆ ลักษณะการสร้างงานโดยทั่วไปของสื่อการแสดงประเภทภาพยนตร์ ปฏิบัติการเบื้องต้นเพื่อให้เกิดทักษะและความเข้าใจในกระบวนการผลิตภาพยนตร์ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย และจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพสื่อและภาพยนตร์
- 077 การเขียนบทและสตอรี่บอร์ด** 2(1-2-3)
Playwriting and Story Board
หลักการ เทคนิค และรูปแบบการนำเสนอเพื่อใช้ในการแสดงรูปแบบต่างๆ เช่น ละครเวที ละครโทรทัศน์ รายการโทรทัศน์ แอนิเมชันและภาพยนตร์ และหลักการ กระบวนการและปฏิบัติการทำสตอรี่บอร์ด การใช้ภาพเล่าเรื่อง เพื่อลำดับเหตุการณ์ มุมมอง ตัวละคร ฉาก ความสัมพันธ์ของภาพและเสียงและการนำเสนอตามจุดประสงค์ที่ต้องการสื่อ

- 078 การถ่ายภาพดิจิทัลเพื่อการสื่อสาร** 2(1-2-3)
 Digital Photography for Communication
 หลักการ แนวคิดทฤษฎี การสื่อความหมายทางการถ่ายภาพ การปฏิบัติการถ่ายภาพในระบบดิจิทัล การใช้อุปกรณ์กล้องและเครื่องมือในการถ่ายภาพ การจัดองค์ประกอบภาพ การจัดแสง การตกแต่งและตัดต่อภาพ การลำดับเหตุการณ์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการถ่ายภาพ การบันทึกเสียง การตรวจสอบคุณภาพและนำเสนอผลงาน
- 079 การแต่งหน้าและเครื่องแต่งกายเพื่อการแสดง** 3(2-2-5)
 Makeup and Costume Design
 การแต่งหน้าเพื่อการแสดงและการภาพยนตร์รูปแบบต่างๆ รวมถึงการแต่งหน้าเพื่อสร้างเทคนิคพิเศษ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคนิคในการแต่งหน้าที่เหมาะสมกับงานสื่อในลักษณะต่างๆ หลักการ แนวคิดและปฏิบัติการ ออกแบบและประยุกต์เครื่องแต่งกายรูปแบบต่างๆ การร่างแบบ การใช้สี วัสดุ การทำแพทเทิร์น เพื่อใช้กับการแสดง ได้อย่างเหมาะสม
- 080 ฉาก/เวที/แสง** 2(1-2-3)
 Scene, Stage, and Lighting
 หลักการ ทฤษฎีขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับเวที โครงสร้างฉาก และวิธีการสร้างฉาก และการจัดแสง ปฏิบัติการจัดสร้างฉาก เวที การจัดแสง การใช้วัสดุอุปกรณ์ การสื่อสารและศัพท์เทคนิคในการทำงานเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย
- 081 งานผลิตภาพและสื่อดิจิทัล** 3(2-2-5)
 Cinema and Digital Media Production
 เทคนิคการผลิตสื่อและภาพยนตร์ กล้อง การจัดแสง การบันทึกเสียง การใช้งานอุปกรณ์อื่นๆ สำหรับการผลิตภาพยนตร์และสื่อดิจิทัล การถ่ายทำภาพยนตร์ทั้งภายในและภายนอกสตูดิโอ เทคนิคการนำเสนอ หลักสุนทรียะในงานภาพยนตร์ กฎหมายด้านการประชาสัมพันธ์
- 082 ศิลปะการประดับตกแต่งอาหาร** 2(1-2-3)
 Food Stylist
 พื้นฐานของศิลปะการประกอบอาหารเบื้องต้น อาหารไทย อาหารตะวันตก ขนม เบเกอรี่ และเครื่องดื่ม การประดับตกแต่งอาหารโดยใช้องค์ประกอบทางศิลปะ การออกแบบตกแต่งหน้าเค้กในโอกาสต่างๆโดยใช้ทักษะพื้นฐานทางศิลปะ วัสดุและอุปกรณ์ การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษา
- 083 การถ่ายภาพอาหารและผลิตภัณฑ์** 2(1-2-3)
 Food and Product Photography
 หลักการถ่ายภาพพื้นฐาน การควบคุมกล้อง อุปกรณ์ประกอบฉาก การจัดแสง ไฟ มุมมอง สไตลิ่งการถ่ายภาพ การออกแบบและจัดองค์ประกอบภาพผลิตภัณฑ์ต่างๆ กระบวนการตกแต่งอาหารที่ตอบสนองวัตถุประสงค์การใช้งาน

- 084 การออกแบบงานผ้าและการจัดดอกไม้** 2(1-2-3)
Principles of Floral Design and Elegant Cloth Decoration
หลักการ และรูปแบบการออกแบบจัดดอกไม้ในพิธีการและโอกาสต่างๆ ทั้งแบบไทยและสากล และแบบไม่เป็นทางการ ประเภทดอกไม้ การเลือกใช้ การเตรียมและดูแลรักษา การใช้วัสดุอุปกรณ์ การปฏิบัติการจัดดอกไม้ตามวัตถุประสงค์การใช้งาน ฝึกปฏิบัติการ จัดการและการดูแลรักษาผ้าที่ใช้ในการตกแต่งพิธีการ อาคาร สถานที่
- 085 ศิลปะประดิษฐ์** 2(1-2-3)
Art and Handicraft
หลักการ แนวคิด วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการ และปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานศิลปหัตถกรรมและศิลปะประดิษฐ์ประเภทต่างๆ การสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้ความรู้ทางศิลปะเป็นรากฐานเพื่อให้ผลงานมีความสวยงาม มีประโยชน์ สามารถนำไปใช้เพื่อสันติภาพหรือเพื่อพัฒนาไปสู่วิชาชีพ
- 086 การออกแบบบรรจุภัณฑ์** 2(1-2-3)
Packaging Design
การออกแบบสร้างสรรค์บรรจุภัณฑ์สินค้าโดยคำนึงถึงรูปลักษณ์เฉพาะตัวและโครงสร้าง เทคโนโลยีที่ทันสมัย รักษาสิ่งแวดล้อม ศึกษาอย่างครอบคลุมทุกกระบวนการทั้งวัสดุ กระบวนการผลิต การตลาด และการจัดส่ง รักษาคุณภาพสินค้าจากผู้ผลิตจนถึงมือลูกค้า
- 087 สื่อผสม สื่อประสม และสื่อร่วมสมัย** 3(2-2-5)
Mixed Media, Multimedia, and New Media in Arts
หลักการสร้างสรรค์ศิลปะด้วยสื่อร่วมสมัย สื่อผสมที่ทำงานกับประสาทมัลติสมีประเภทต่างๆและสื่อประสมวัสดุชนิดต่างๆ ทำความเข้าใจในศักยภาพของสื่อแต่ละประเภท และประยุกต์ความรู้เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้ตรงความต้องการเพื่อแสดงออกทางความคิดและตัวตนของผู้เรียนแต่ละคนเป็นงานศิลปะที่สัมพันธ์กับบริบททางศิลปะและสังคม
- 088 สื่อศิลปะและการเคลื่อนไหวทางสังคม** 2(1-2-3)
Media, Art and Social Activism
การใช้ผลงานศิลปะและสื่อประเภทต่างๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อสื่อสารและ/หรือส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวก ส่งเสริมความยุติธรรมในสังคม ผสมผสานทฤษฎีทางสังคมศาสตร์เข้ากับสุนทรียศาสตร์ ศึกษาแนวโน้มปัจจุบันของการสื่อสารด้วยภาพตลอดจนการวิเคราะห์และกำหนดองค์ประกอบโดยเน้นที่การเมืองผ่านงานศิลปะและสื่อใหม่
- 089 กฎหมายพื้นฐานสำหรับศิลปศึกษา** 2(2-0-4)
Basic Law for Art Education
ความรู้เบื้องต้นทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูศิลปะ และการดำรงชีวิตพื้นฐาน เช่น กฎหมายความเป็นครู สิทธิผู้เรียน กฎหมายด้านเกี่ยวกับธุรกิจและการประกอบการ ลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตรและสิทธิเสรีภาพการแสดงออก

090 ภาพประกอบทางวิทยาศาสตร์ 2(1-2-3)

Scientific Illustration

หลักการและปฏิบัติการวาดภาพประกอบทางวิทยาศาสตร์แขนงต่างๆ เช่น ภาพประกอบการแพทย์
พฤกษศาสตร์ กัญญาวิทยา และสัตววิทยา

091 โครงการศิลปะรูปแบบใหม่และสหวิทยาการ 3(2-2-5)

New Genres and Interdisciplinary Art Projects

ตั้งคำถาม และแสวงหาประเด็นและข้อเรียกร้องใหม่ๆในศิลปะ ในขณะที่ศึกษาการสร้างงานศิลปะ
ประเภทใหม่ ๆ รวมถึงศิลปะจัดวาง ศิลปะดิจิทัล ศิลปะที่ใช้เวลาเป็นฐาน ศิลปะการแสดงสด เสียง และผลงานที่ใช้
เทคโนโลยีเป็นฐาน รวมถึงโครงการศิลปะแบบผสมผสาน การทำงานร่วมกัน และข้ามศาสตร์ข้ามสาขาวิชาในชั้น
พื้นฐาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

2. แผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบมาตรฐานผลการเรียนรู้(มคอ.1)จากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping)

● ความรับผิดชอบหลัก ○ ความรับผิดชอบรอง

รายวิชา	หน่วยกิต	1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม						2. ด้านความรู้						3. ด้านทักษะทางปัญญา				4. ด้านทักษะความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกัน				5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ					6. ด้านวิถีชีวิตและการเรียนรู้				
		1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	4.4	5.1	5.2	5.3	6.1	6.2	6.3	6.4	6.5						
วิชาเอก																															
1. วิชาเอกบังคับ																															
หลักและพื้นฐานความเป็นครูศิลปศึกษา	2(2-0-4)	●	●	●	●	○	○	○	●				●				○				○	○	○	○	○	○					
หลักสูตร การสอนและการวัดประเมินผลทางศิลปศึกษา	3(3-0-6)	○	○	○	○	●	●	●		●	●	○	○	○	○	○	●	●	○	○	●	●	●	●	●	●					
ศิลปศึกษาเพื่อคนทั้งมวล	2(2-0-4)	○	○	○	○	●	●	●		●	●						●				●	●	●	●	●						
สุนทรียศาสตร์และศิลปวิจารณ์	2(2-0-4)				○	○	○	○																							
ประวัติศาสตร์ศิลปะสากล	2(2-0-4)				○													●													
พื้นฐานศิลปะปฏิบัติสำหรับครู 1	2(1-2-3)				○					●	●																				
พื้นฐานศิลปะปฏิบัติสำหรับครู 2	3(2-2-5)				○					●	●										●	●	●	●	●	●					
พื้นฐานศิลปะปฏิบัติสำหรับครู 3	3(2-2-5)				○					●	●										●	●	●	●	●	●					

รายวิชา	หน่วยกิต	1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม				2. ด้านความรู้					3. ด้านทักษะ ทางปัญญา				4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบ					5. ด้านทักษะการ วิเคราะห์เชิง ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้ เทคโนโลยี สารสนเทศ					6. ด้านวิถีชีวิตการจัดการ เรียนรู้				
		1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	4.4	5.1	5.2	5.3	6.1	6.2	6.3	6.4	6.5				
เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม ศิลปศึกษา	2(1-2-3)				●			●		●	●	●			○	○		●		●					○				
ภาษาอังกฤษเพื่อการเรียนรู้ศิลปศึกษา	3(3-0-6)				●			●		○	○									●					●				
ศิลปศึกษานิพนธ์	6(6-0-12)				●			●		●	●	●			○	○				●					●				
2. วิชาเอกเลือก																													
2.1 วิชาเอกเลือกพื้นฐาน																													
ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันออกและอาเซียน	2(2-0-4)				○			●			●									●									
องค์ประกอบศิลป์	2(1-2-3)				○			●			●									●									
ลายไทย	2(1-2-3)				○			●			●									●									
การออกแบบพาณิชยศิลป์	2(1-2-3)				○			●			●									●									
ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม	3(3-0-6)				○			●			●									●									
นิทรรศการ พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ ศิลปศึกษา	2(2-0-4)				○			●			●									●					●				
การบริหารจัดการโครงการศิลปศึกษา	2(2-0-4)				○			○			●									●									
การสอบศิลปะไม่โรงเรียน	2(2-0-4)	○	○	○	○			●			●									●					○				

รายวิชา	หน่วยกิต	1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม						2. ด้านความรู้						3. ด้านทักษะทางปัญญา			4. ด้านทักษะความสัมพันธ์บุคคลและความรับผิดชอบ					5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ					6. ด้านวิถีชีวิตการจัดการเรียนรู้				
		1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	4.4	5.1	5.2	5.3	6.1	6.2	6.3	6.4	6.5						
สื่อจัดตั้งและนวัตกรรมเพื่อการสร้างสรรค์ศิลป์ศึกษา	2(1-2-3)	○	○	○	●					●	●	●	○		●			●	○	●				○		○					
พื้นฐานการบริหารจัดการและธุรกิจศิลป์ศึกษา	2(2-0-4)	○	○	○	○	○	●			●	●		●		●				○	○	○	○		○		○					
ศิลปะร่วมสมัย	3(2-2-5)			○	○			●		●	●		●		●			●		●											
ศิลป์ศึกษาเชิงบูรณาการ	2(2-0-4)	○	○	○	○	○	●			●	●		●		●					●	●					○					
การวิจัยเพื่อศิลป์ศึกษานិพนธ์	1(1-0-2)									●	●		●		●			●		●	●										
2.2 วิชาเอกเลือกเฉพาะทาง																															
2.2.1 วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มการจัดการเรียนรู้ทางศิลป์ศึกษา																															
ปรัชญาและทฤษฎีศิลป์ศึกษา	2(2-0-4)	●							○	●					●			●		●	●	●									
การสอนศิลป์ในระดับประถมศึกษา	2(2-0-4)	○	○	○	○	●	●			●	●			●			●		●	●	●	●				○					
การสอนศิลป์ในระดับมัธยมศึกษา	2(2-0-4)	○	○	○	○	●	●			●	●			●			●		●	●	●	●				○					
การสอนศิลป์สำหรับผู้มีความต้องการพิเศษ	2(2-0-4)	○	○	○	○	●	●			●	●			●			●		●	●	●	●				○					

รายวิชา	หน่วยกิต	1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม					2. ด้านความรู้					3. ด้านทักษะทางปัญญา					4. ด้านทักษะความสัมพันธ์และความรับผิดชอบ					5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ					6. ด้านวิสัยทัศน์การจัดการเรียนรู้				
		1.1	1.2	1.3	1.4		2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	4.4	5.1	5.2	5.3	6.1	6.2	6.3	6.4	6.5					
แอนิเมชัน	2(1-2-3)				○				●		●	●		●							●										
การถ่ายทำภาพยนตร์	2(1-2-3)				○				●		●	●		●							●										
การออกแบบเพื่องานแอนิเมชัน	2(1-2-3)				○				●		●	●		●							●										
การผลิตแอนิเมชัน 2 มิติ	3(2-2-5)				○				●		●	●		●							●										
การผลิตแอนิเมชัน 3 มิติ	3(2-2-5)				○				●		●	●		●							●										
2) วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มศิลปศึกษา																															
ตามท้ายภาพบุคคล: กลุ่มวิชาศิลปะบำบัด																															
พื้นฐานศิลปะบำบัด	2(2-0-4)	○	○	○	○				●		●	●			●			●		●	●	●	●	●	●	●					
จิตวิทยาเบื้องต้นเพื่อการเรียนรู้ศิลปะบำบัด	2(2-0-4)	○	○	○	○				●		●	●			●			●		●	●	●	●	●	●	●					
ศิลปะสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ	2(1-2-3)	○	○	○	○				●		●	●			●			●		●	●	●	●	●	●	●					
ศิลปะสำหรับผู้มีความบกพร่องการเรียนรู้	2(1-2-3)	○	○	○	○				●		●	●			●			●		●	●	●	●	●	●	●					
ศิลปะบำบัดเพื่อผู้ด้อยโอกาส	2(1-2-3)	○	○	○	○				●		●	●			●			●		●	●	●	●	●	●	●					
การฝึกประสบการณ์ด้านศิลปะบำบัด	3(1-4-4)	○	○	○	○				●		●	●			●			●		●	●	●	●	●	●	●					

รายวิชา	หน่วยกิต	1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม					2. ด้านความรู้					3. ด้านทักษะทางปัญญา					4. ด้านทักษะความสัมพันธ์และความรับผิดชอบ					5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ					6. ด้านวิถีชีวิตการจัดการเรียนรู้				
		1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	4.4	5.1	5.2	5.3	6.1	6.2	6.3	6.4	6.5					
การออกแบบดิจิทัลกราฟิก	2(1-2-3)				○				●		●	●		●							●										
การออกแบบดิจิทัลกราฟิกขั้นสูง	3(2-2-5)				○				●		●	●		●							●										
2.2.6 วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มสหศาสตร์ ศิลปศึกษา																															
1) วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่ม สหศาสตร์ศิลปศึกษา: กลุ่มวิชาานุกฎศิลป์ ศึกษาและดนตรีศึกษา																															
ทฤษฎีโน้ตสากล	2(2-0-4)				○				●		●	●		●							●										
ทักษะดนตรีเบื้องต้น	3(2-2-5)				○				●		●	●		●							●										
ทักษะเครื่องดนตรีเอกพื้นฐาน	3(2-2-5)				○				●		●	●		●							●										
นาฏศิลป์ไทยเบื้องต้น	2(1-2-3)				○				●		●	●		●							●										
นาฏศิลป์สากลเบื้องต้น	2(1-2-3)				○				●		●	●		●							●										
กิจกรรมศิลปะและการแสดงในโรงเรียน	2(1-2-3)				○				●		●	●		●							●										
การบูรณาการสาระการเรียนรู้ทางศิลปะ	2(2-0-4)				○				●		●	●		●							●					○					

รายวิชา	หน่วยกิต	1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม						2. ด้านความรู้					3. ด้านทักษะทางปัญญา					4. ด้านทักษะความสัมพันธ์บุคคลและ ความร่วมมือของ ความเป็นทีม					5. ด้านทักษะ การวิเคราะห์ เชิงตัวเลข การสื่อสารและการ ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ					6. ด้านวิถีชีวิต การจัดการ เรียนรู้				
		1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	4.4	5.1	5.2	5.3	6.1	6.2	6.3	6.4	6.5							
2) วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มสหศาสตร์ ศิลปศึกษา: กลุ่มวิชาภาพยนตร์และการ ผลิตสื่อ																																
พื้นฐานภาพยนตร์	2(1-2-3)				○		●	●	●	●	●	●	●	●						●												
การเขียนบทและสตอรี่บอร์ด	2(1-2-3)				○		●	●	●	●	●	●	●	●						●												
การถ่ายภาพดิจิทัลเพื่อการสื่อสาร	2(1-2-3)				○		●	●	●	●	●	●	●	●						●												
การแต่งหน้าและเครื่องแต่งกายเพื่อการ แสดง	3(2-2-5)				○		●	●	●	●	●	●	●	●						●												
ฉาก/เวที/แสง	2(1-2-3)				○		●	●	●	●	●	●	●	●						●												
งานผลิตภาพยนตร์และสื่อดิจิทัล	3(2-2-5)				○		●	●	●	●	●	●	●	●						●												
3) วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มสหศาสตร์ ศิลปศึกษา: กลุ่มวิชาคหกรรมศาสตร์																																
ศิลปะการประดับตกแต่งอาหาร	2(1-2-3)				○		●	●	●	●	●	●	●	●						●												
การถ่ายภาพอาหารและผลิตภัณฑ์	2(1-2-3)				○		●	●	●	●	●	●	●	●						●												
การออกแบบงานผ้าและการจัดดอกไม้	2(1-2-3)				○		●	●	●	●	●	●	●	●						●												

รายวิชา	หน่วยกิต	1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม						2. ด้านความรู้					3. ด้านทักษะทางปัญญา				4. ด้านทักษะความสัมพันธ์และความรับผิดชอบ					5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ					6. ด้านวิถีชีวิตการจัดการเรียนรู้				
		1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	4.4	5.1	5.2	5.3	6.1	6.2	6.3	6.4	6.5						
ศิลปะประดิษฐ์	2(1-2-3)				○			●		●	●									●											
การออกแบบบรรจุภัณฑ์สินค้า	2(1-2-3)				○			●		●	●									●											
4) วิชาเอกเลือกเฉพาะทางกลุ่มสหศาสตร์ ศิลปศึกษา: กลุ่มวิชาการบูรณาการเพื่อการ สร้างสรรค์																															
สื่อสารมวลชน และสื่อร่วมสมัย	3(2-2-5)				○			●		●	●		●							●											
สื่อศิลปะและการเคลื่อนไหวทางสังคม	2(1-2-3)				○			●		●	●		●							●											
กฎหมายพื้นฐานสำหรับศิลปศึกษา	2(2-0-4)				○			●		●	●		●							●											
ภาพประกอบทางวิทยาศาสตร์: การแพทย์ พฤกษศาสตร์ ภูมิวิทยา และสัตววิทยา	2(1-2-3)				○			●		●	●		●							●											
โครงการศิลปประยุกต์รูปแบบใหม่และ สหวิทยาการ	3(2-2-5)				○			●		●	●		●							●											

ภาคผนวก ฉ.

การจัดทำหลักสูตรรูปแบบการศึกษาเชิงผลลัพธ์

1. ขั้นตอนการการจัดทำหลักสูตรรูปแบบการศึกษาเชิงผลลัพธ์ (Outcome Based Education)
2. ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) กับมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มาตรฐานการอุดมศึกษาด้านผลลัพธ์ผู้เรียนและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
3. ตารางแสดงการวิเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ที่สัมพันธ์กับทักษะเฉพาะ ทักษะทั่วไป และความรู้
4. ตารางการออกแบบแผนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ การวัดประเมินผล กิจกรรมการเรียนรู้ และรายวิชาที่สัมพันธ์
5. ตารางแสดงผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ระดับรายวิชา กับความรู้ ทักษะทั่วไปและทักษะเฉพาะ
6. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (Course Learning Outcomes: CLOs)

1. ขั้นตอนการดำเนินการจัดทำหลักสูตรศิลปศึกษาในรูปแบบการศึกษาเชิงผลลัพธ์ (Outcome Based Education) มีดังต่อไปนี้

1. สังเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้หลักสูตร (PLOs) ที่ตอบเป้าหมายของการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี โดยใช้ข้อมูลจากผลจากการวิจัยในชั้นที่ 2 และชั้นที่ 1 จากนั้นหาความสัมพันธ์ระหว่าง PLOs กับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา และมาตรฐานการอุดมศึกษาด้านผลลัพธ์ผู้เรียน รวมถึงสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เชี่ยวชาญ รายละเอียดการวิเคราะห์ดังตารางที่ 1

2. ผู้วิจัยภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมได้ดำเนินการนำผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ที่ได้มากำหนดเป็นทักษะเฉพาะ (Specific skills) และทักษะทั่วไป (Generic skills) เพื่อให้ทราบถึงทักษะที่จำเป็นทั้งทักษะเฉพาะศาสตร์และทักษะทั่วไปรวมถึงความรู้ (Knowledge) ที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้เพื่อการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ทั้ง 11 ข้อ ซึ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้งหมดมีความครอบคลุม ความรู้ และทักษะเฉพาะศาสตร์และทักษะทั่วไป ดังตารางที่ 2

3. ออกแบบแผนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ การวัดประเมินผล กิจกรรมการเรียนรู้และรายวิชา (Constructive Alignment) ดังตารางที่ 3

4. จัดทำผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ระดับรายวิชากับความรู้ ทักษะทั่วไปและทักษะเฉพาะ ดังตารางที่ 4

5. จัดทำตัวอย่าง Course Learning Outcomes

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง PLOs กับมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (TQF) มาตรฐานการอุดมศึกษาด้านผลลัพธ์ผู้เรียน และความจำเป็นของการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

Program Learning Outcomes (PLOs)	TQF 2562	มาตรฐานการอุดมศึกษา ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน 2561			ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย				
		ผู้เรียน	ผู้ร่วมสร้างสรรค์	พลเมืองเข้มแข็ง	อาจารย์	ศิษย์เก่า	นายจ้าง	ผู้เกี่ยวข้อง	
PLO 1: แสวงหาความรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและวิธีอื่นๆ อย่างมีวิจากรณญาณความเป็นครูศิลปะ	สอดคล้องมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี	✓	✓	✓	ต้องการให้ผู้เรียนมีลักษณะดังกล่าว	สอดคล้องกับความต้องการ	สอดคล้องกับความต้องการ	สอดคล้องกับความต้องการ	
PLO 2: มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ มีวุฒิภาวะ และความรับผิดชอบ รักในวิชาชีพ มีอุดมการณ์และเป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะครูศิลปะ	สอดคล้องมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม	✓	✓	✓	ต้องการให้ผู้เรียนมีลักษณะดังกล่าว	สอดคล้องกับความต้องการ	สอดคล้องกับความต้องการ	สอดคล้องกับความต้องการ	
PLO 3: อธิบายหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางศิลปศึกษา	สอดคล้องมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านความรู้	✓	✓	✓	ต้องการให้ผู้เรียนมีลักษณะดังกล่าว	สอดคล้องกับความต้องการ	สอดคล้องกับความต้องการ	สอดคล้องกับความต้องการ	
PLO 4: จัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาให้กับกลุ่มผู้เรียนกลุ่มต่างๆได้	สอดคล้องมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้	✓	✓	✓	ต้องการให้ผู้เรียนมีลักษณะดังกล่าว	สอดคล้องกับความต้องการ	สอดคล้องกับความต้องการ	สอดคล้องกับความต้องการ	

ตารางที่ 1 (ต่อ) ความสัมพันธ์ระหว่าง PLOs กับมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (TQF) มาตรฐานการอุดมศึกษาตามศึกษาด้านผลลัพธ์ผู้เรียน และความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

Program Learning Outcomes (PLOs)	TQF 2562	มาตรฐานการอุดมศึกษา ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน 2561			ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย				
		ผู้เรียน	ผู้ร่วมสร้างสรรค	พลเมืองเข้มแข็ง	อาจารย์	ศิษย์เก่า	นายจ้าง	ผู้เชี่ยวชาญ	
PLO 5: สามารถวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางศิลปศึกษา	สอดคล้องมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญา	✓	✓	✓	ต้องการให้ผู้เรียนมีลักษณะดังกล่าว	สอดคล้องกับความต้องการ	สอดคล้องกับความต้องการ	สอดคล้องกับความต้องการ	
PLO 6: สร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้หลากหลายรูปแบบทั้งประเพณีและร่วมสมัยที่ช่วยสร้างสรรค์ทางเศรษฐกิจและสังคม	สอดคล้องมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านความรู้	✓	✓	✓	ต้องการให้ผู้เรียนมีลักษณะดังกล่าว	สอดคล้องกับความต้องการ	สอดคล้องกับความต้องการ	สอดคล้องกับความต้องการ	
PLO 7: จัดการเรียนรู้ให้กับกลุ่มผู้เรียนที่มีความแตกต่างด้าน อายุ ระดับพัฒนาการสภาพร่างกายและจิตใจ ปรึกษาความเชื่อ ตลอดจนบริบททางสังคมวัฒนธรรมและพื้นที่	สอดคล้องมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านวิถีชีวิตและการจัดการเรียนรู้	✓	✓	✓	ต้องการให้ผู้เรียนมีลักษณะดังกล่าว	สอดคล้องกับความต้องการ	สอดคล้องกับความต้องการ	สอดคล้องกับความต้องการ	
PLO 8: ใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรมเพื่อจัดการเรียนรู้ สร้างสรรค์ผลงานวิชาการและผลงานทางศิลปศึกษา	สอดคล้องมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี	✓	✓	✓	ต้องการให้ผู้เรียนมีลักษณะดังกล่าว	สอดคล้องกับความต้องการ	สอดคล้องกับความต้องการ	สอดคล้องกับความต้องการ	

**ตารางที่ 1 (ต่อ) ความสัมพันธ์ระหว่าง PLOs กับมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (TQF) มาตรฐานการอุดมศึกษาตามผลลัพ์
ผู้เรียนและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย**

Program Learning Outcomes (PLOs)	TQF 2562	มาตรฐานการอุดมศึกษา ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน 2561			ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย				
		ผู้เรียน	ผู้ร่วม สร้างสรรค์	พลเมือง เข้มแข็ง	อาจารย์	ศิษย์เก่า	นายจ้าง	ผู้เชี่ยวชาญ	
PLO 9: ออกแบบกิจกรรม โครงการ และ ผลงานสร้างสรรค์ทางศึกษาที่เป็น ประโยชน์แก่ท้องถิ่น ชุมชน สังคม ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ	สอดคล้องมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ด้าน ทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ	✓	✓	✓	ต้องการให้ ผู้เรียนมีลักษณะ ดังกล่าว	สอดคล้องกับความต้องการ	สอดคล้องกับความต้องการ	สอดคล้องกับความต้องการ	
PLO 10: ประยุกต์ความรู้ทางศิลปศึกษา ร่วมกับความรู้ด้านการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่การเป็นผู้ประกอบการเพื่อ ทางเลือกในการประกอบอาชีพ	สอดคล้องมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ด้าน ทักษะทางปัญญา	✓	✓	✓	ต้องการให้ ผู้เรียนมีลักษณะ ดังกล่าว	สอดคล้องกับความต้องการ	สอดคล้องกับความต้องการ	สอดคล้องกับความต้องการ	
PLO 11: บูรณาการองค์ความรู้ข้าม ศาสตร์เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ทาง ศิลปศึกษาให้มีส่วนในการพัฒนาคนที่ สามารถสร้างสรรค์เศรษฐกิจสังคมแห่ง อนาคต	สอดคล้องมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ด้าน ความรู้	✓	✓	✓	ต้องการให้ ผู้เรียนมีลักษณะ ดังกล่าว	สอดคล้องกับความต้องการ	สอดคล้องกับความต้องการ	สอดคล้องกับความต้องการ	

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ที่สัมพันธ์กับทักษะเฉพาะ ทักษะทั่วไป และความรู้

PLOs	ทักษะเฉพาะ (Specific Skill)	ทักษะทั่วไป (Generic Skill)	ความรู้ (Knowledge)
PLO1: แสวงหาความรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและวิธีอื่นๆ อย่างมีวิจารณญาณความเป็นครูศิลปะ	SS1 ทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดการสอนและสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษา	GS1 ทักษะการสืบค้นข้อมูลด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ GS2 ทักษะการคิดวิเคราะห์ GS3 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ GS4 ทักษะการตัดสินใจ	K1 ความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อครูศิลปศึกษา K2 ความรู้ดิจิทัลกราฟิกสำหรับศิลปศึกษา K3 ความรู้จรรยาบรรณวิชาชีพครูและวิชาชีพทางศิลปะ
PLO2: มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ มีวุฒิภาวะ และความรับผิดชอบ รักในวิชาชีพ มีอุดมการณ์และเป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะครูศิลปะ		GS2 ทักษะการคิดวิเคราะห์ GS3 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ GS4 ทักษะการตัดสินใจ	K3 ความรู้จรรยาบรรณวิชาชีพครูและวิชาชีพทางศิลปะ
PLO3: อธิบายหลักการแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางศิลปศึกษา	SS2 ทักษะการบูรณาการความรู้ศิลปะกับศาสตร์อื่น SS3 ทักษะการสื่อสารความรู้หลักการ ทฤษฎี ความรู้ศิลปศึกษาและศิลปศึกษาที่ประยุกต์ใช้ในบริบทต่างๆ	GS1 ทักษะการสืบค้นข้อมูลด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ GS2 ทักษะการคิดวิเคราะห์ GS3 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ GS4 ทักษะการตัดสินใจ GS5 ทักษะการสื่อสาร GS6 ทักษะการเป็นผู้นำ	K4 ความรู้หลักการและทฤษฎีทางศิลปศึกษา K5 ความรู้หลักการ ทฤษฎีทัศนศิลป์ K6 ความรู้หลักการศิลปะบำบัด K7 ความรู้จิตจิตลอร์ด K8 ความรู้ด้านประยุกต์ศิลป์ K9 ความรู้กลุ่มสาระศิลปะ (ดนตรี นาฏศิลป์ การแสดง) K10 ความรู้ด้านศิลปะประดิษฐ์ K11 ความรู้บูรณาการข้ามศาสตร์
PLO4: จัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาให้กับกลุ่มผู้เรียนกลุ่มต่างๆได้	SS4 ทักษะการจัดการเรียนรู้ศิลปะแก่ผู้เรียนกลุ่มต่างๆ	GS1 ทักษะการสืบค้นข้อมูลด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ GS2 ทักษะการคิดวิเคราะห์ GS3 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ GS4 ทักษะการตัดสินใจ GS5 ทักษะการสื่อสาร GS6 ทักษะการเป็นผู้นำ GS7 ทักษะการคิดสร้างสรรค์	K4 ความรู้หลักการและทฤษฎีทางศิลปศึกษา K12 ความรู้หลักการออกแบบการสอนและการวัดประเมินผลทางศิลปศึกษา

ตารางที่ 2(ต่อ)การวิเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ที่สัมพันธ์กับทักษะเฉพาะ ทักษะทั่วไปและความรู้

PLOs	ทักษะเฉพาะ (Specific Skill)	ทักษะทั่วไป (Generic Skill)	ความรู้ (Knowledge)
PLO5: สามารถวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางศิลปศึกษา	SS5 ทักษะการสร้างสรรค้งานวิจัยเพื่อพัฒนาความรู้ทางศิลปศึกษา	GS1 ทักษะการสืบค้นข้อมูลด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ GS2 ทักษะการคิดวิเคราะห์ GS3 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ GS4 ทักษะการตัดสินใจ GS5 ทักษะการสื่อสาร GS6 ทักษะการเป็นผู้นำ GS7 ทักษะการคิดสร้างสรรค์ GS8 ทักษะการอ่านจับประเด็น GS9 ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษาค้นคว้า	K1 ความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อครุศิลปศึกษา K2 ความรู้ดิจิทัลกราฟิกสำหรับศิลปศึกษา K3 ความรู้จรรยาบรรณวิชาชีพครูและวิชาชีพทางศิลปะ K4 ความรู้หลักการและทฤษฎีทางศิลปศึกษา K5 ความรู้หลักการ ทฤษฎีทัศนศิลป์ K6 ความรู้หลักการศิลปะบำบัด K7 ความรู้ดิจิทัลอาร์ต K8 ความรู้ด้านประยุกต์ศิลป์ K9 ความรู้กลุ่มสาระศิลปะ K10 ความรู้ด้านศิลปะประดิษฐ์ K11 ความรู้บูรณาการข้ามศาสตร์ K12 ความรู้หลักการออกแบบการสอนและการวัดประเมินผลทางศิลปศึกษา K13 ความรู้ด้านวิทยาการวิจัย
PLO6: สร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้หลากหลายรูปแบบทั้งแบบประเพณีและร่วมสมัยที่ช่วยสร้างสรรค์ทางเศรษฐกิจและสังคม	SS6 ทักษะการสร้างสรรค้งานศิลปะได้หลายรูปแบบ	GS1 ทักษะการสืบค้นข้อมูลด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ GS2 ทักษะการคิดวิเคราะห์ GS3 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ GS4 ทักษะการตัดสินใจ GS5 ทักษะการสื่อสาร GS6 ทักษะการเป็นผู้นำ GS7 ทักษะการคิดสร้างสรรค์	K1 ความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อครุศิลปศึกษา K2 ความรู้ดิจิทัลกราฟิกสำหรับศิลปศึกษา K5 ความรู้หลักการ ทฤษฎีทัศนศิลป์ K7 ความรู้ดิจิทัลอาร์ต K8 ความรู้ด้านประยุกต์ศิลป์ K9 ความรู้กลุ่มสาระศิลปะ K10 ความรู้ด้านศิลปะประดิษฐ์ K11 บูรณาการข้ามศาสตร์ K14 ความรู้ด้านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม

ตารางที่ 2(ต่อ)การวิเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ที่สัมพันธ์กับทักษะเฉพาะ ทักษะทั่วไปและความรู้

PLOs	ทักษะเฉพาะ (Specific Skill)	ทักษะทั่วไป (Generic Skill)	ความรู้ (Knowledge)
PLO7: จัดการเรียนรู้ให้กับกลุ่มผู้เรียนที่มีความแตกต่างด้าน อายุ ระดับพัฒนาการสภาพร่างกายและจิตใจ ปรึกษาความเชื่อ ตลอดจนบริบททางสังคมวัฒนธรรมและพื้นที่	SS7 ทักษะการจัดการเรียนรู้ให้กับกลุ่มผู้เรียนที่มีความแตกต่างด้าน อายุ ระดับพัฒนาการสภาพร่างกายและจิตใจ ปรึกษาความเชื่อ และการจัดการเรียนรู้ศิลปะข้ามวัฒนธรรม	GS1 ทักษะการสืบค้นข้อมูลด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ GS2 ทักษะการคิดวิเคราะห์ GS3 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ GS4 ทักษะการตัดสินใจ GS5 ทักษะการสื่อสาร GS6 ทักษะการเป็นผู้นำ GS7 ทักษะการคิดสร้างสรรค์	K4 ความรู้หลักการและทฤษฎีทางศิลปศึกษา K12 ความรู้หลักการออกแบบการสอนและการวัดประเมินผลทางศิลปศึกษา K15 ความรู้ศิลปะศึกษาเปรียบเทียบ
PLO 8: ใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรมเพื่อจัดการเรียนรู้ สร้างสรรค์ผลงานวิชาการและผลงานทางศิลปศึกษา	SS1 ทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจัดการสอนและสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษา SS8 ทักษะการสร้างนวัตกรรมทางศิลปศึกษา	GS1 ทักษะการสืบค้นข้อมูลด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ GS2 ทักษะการคิดวิเคราะห์ GS3 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ GS4 ทักษะการตัดสินใจ GS5 ทักษะการสื่อสาร GS6 ทักษะการเป็นผู้นำ GS7 ทักษะการคิดสร้างสรรค์	K1 ความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อครูศิลปศึกษา K2 ความรู้ดิจิทัลกราฟิกสำหรับศิลปศึกษา K3 ความรู้จรรยาบรรณวิชาชีพครูและวิชาชีพทางศิลปะ K4 ความรู้หลักการและทฤษฎีทางศิลปศึกษา K5 ความรู้หลักการ ทฤษฎีทัศนศิลป์ K6 ความรู้หลักการศิลปะบำบัด K7 ความรู้ดิจิทัลอาร์ต K8 ความรู้ด้านประยุกต์ศิลป์ K9 ความรู้กลุ่มสาระศิลปะ (ดนตรี นาฏศิลป์ การแสดง) K10 ความรู้ด้านศิลปะประดิษฐ์ K11 ความรู้บูรณาการข้ามศาสตร์ K12 ความรู้หลักการออกแบบการสอนและการวัดประเมินผลทางศิลปศึกษา K16 ความรู้ด้านการพัฒนานวัตกรรมทางศิลปศึกษา

ตารางที่ 2(ต่อ)การวิเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ที่สัมพันธ์กับทักษะเฉพาะ ทักษะทั่วไปและความรู้

PLOs	ทักษะเฉพาะ (Specific Skill)	ทักษะทั่วไป (Generic Skill)	ความรู้ (Knowledge)
<p>PLO 9: ออกแบบกิจกรรม โครงการ และผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปศึกษาที่เป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่น ชุมชน สังคม</p>	<p>SS9 ทักษะการบริหารจัดการโครงการศิลปศึกษาลักษณะต่างๆ เช่นศิลปศึกษาสู่ชุมชน</p> <p>SS10 ทักษะการศึกษาเรียนรู้ชุมชน</p> <p>SS11 ทักษะการเตรียมความพร้อมในการลงชุมชนและการลงพื้นที่ชุมชน</p> <p>SS12 ทักษะการประเมินโครงการ</p>	<p>GS1 ทักษะการสืบค้นข้อมูลด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>GS2 ทักษะการคิดวิเคราะห์</p> <p>GS3 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ</p> <p>GS4 ทักษะการตัดสินใจ</p> <p>GS5 ทักษะการสื่อสาร</p> <p>GS6 ทักษะการเป็นผู้นำ</p> <p>GS7 ทักษะการคิดสร้างสรรค์</p> <p>GS10 ทักษะการทำงานแบบร่วมมือ</p>	<p>K1 ความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อครูศิลปศึกษา</p> <p>K3 ความรู้จรรยาบรรณวิชาชีพครูและวิชาชีพทางศิลปะ</p> <p>K4 ความรู้หลักการและทฤษฎีทางศิลปศึกษา</p> <p>K5 ความรู้หลักการ ทฤษฎีทัศนศิลป์</p> <p>K6 ความรู้หลักการศิลปะบำบัด</p> <p>K8 ความรู้ด้านประยุกต์ศิลป์</p> <p>K9 ความรู้กลุ่มสาระศิลปะ (ดนตรี นาฏศิลป์ การแสดง)</p> <p>K10 ความรู้ด้านศิลปะประดิษฐ์</p> <p>K11 ความรู้บูรณาการข้ามศาสตร์</p> <p>K16 ความรู้ด้านการพัฒนานวัตกรรมทางศิลปศึกษา</p>
<p>PLO 10: ประยุกต์ความรู้ทางศิลปศึกษาร่วมกับความรู้ด้านการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่การเป็นผู้ประกอบการเพื่อทางเลือกในการประกอบอาชีพ</p>	<p>SS9 ทักษะการบริหารจัดการโครงการศิลปศึกษาลักษณะต่างๆ เช่นศิลปศึกษาสู่ชุมชน</p> <p>SS10 ทักษะการศึกษาเรียนรู้ชุมชน</p> <p>SS11 ทักษะการเตรียมความพร้อมในการลงชุมชนและการลงพื้นที่ชุมชน</p> <p>SS12 ทักษะการประเมินโครงการ</p> <p>SS13 ทักษะการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการศิลปศึกษา</p>	<p>GS1 ทักษะการสืบค้นข้อมูลด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>GS2 ทักษะการคิดวิเคราะห์</p> <p>GS3 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ</p> <p>GS4 ทักษะการตัดสินใจ</p> <p>GS5 ทักษะการสื่อสาร</p> <p>GS6 ทักษะการเป็นผู้นำ</p> <p>GS7 ทักษะการคิดสร้างสรรค์</p> <p>GS9 ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษาค้นคว้า</p> <p>GS10 ทักษะการทำงานแบบร่วมมือ</p> <p>GS11 ทักษะการบริหารจัดการองค์กรแบบแสวงและไม่แสวงกำไร</p>	<p>K1 ความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อครูศิลปศึกษา</p> <p>K3 ความรู้จรรยาบรรณวิชาชีพครูและวิชาชีพทางศิลปะ</p> <p>K16 ความรู้ด้านการพัฒนานวัตกรรมทางศิลปศึกษา</p> <p>K17 ความรู้ด้านการบริหารจัดการและเป็นผู้ประกอบการทางศิลปะและศิลปศึกษา</p>

ตารางที่ 2(ต่อ)การวิเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ที่สัมพันธ์กับทักษะเฉพาะ ทักษะทั่วไปและความรู้

PLOs	ทักษะเฉพาะ (Specific Skill)	ทักษะทั่วไป (Generic Skill)	ความรู้ (Knowledge)
<p>PLO11: บูรณาการองค์ความรู้ข้ามศาสตร์เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางศิลปศึกษาให้มีบทบาทในการพัฒนาคนที่สามารถสร้างสรรค์เศรษฐกิจสังคมแห่งอนาคต</p>	<p>SS1 ทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดการสอนและสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษา</p> <p>SS2 ทักษะการบูรณาการความรู้ศิลปะกับศาสตร์อื่น</p> <p>SS4 ทักษะการจัดการเรียนรู้ศิลปะแก่ผู้เรียนกลุ่มต่างๆ</p> <p>SS6 ทักษะการสร้างสรรค้งานศิลปะได้หลายรูปแบบ</p> <p>SS7 ทักษะการจัดการเรียนรู้ให้กับกลุ่มผู้เรียนที่มีความแตกต่างด้าน อายุ ระดับพัฒนาการสภาพร่างกายและจิตใจ ปรัชญา ความเชื่อ และการจัดการเรียนรู้ศิลปะข้ามวัฒนธรรม</p> <p>SS8 ทักษะการสร้างนวัตกรรมทางศิลปศึกษา</p> <p>SS9 ทักษะการบริหารจัดการโครงการศิลปศึกษาลักษณะต่างๆ เช่นศิลปศึกษาสู่ชุมชน</p> <p>SS13 ทักษะการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการศิลปศึกษา</p>	<p>GS1 ทักษะการสืบค้นข้อมูลด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>GS2 ทักษะการคิดวิเคราะห์</p> <p>GS3 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ</p> <p>GS4 ทักษะการตัดสินใจ</p> <p>GS5 ทักษะการสื่อสาร</p> <p>GS6 ทักษะการเป็นผู้นำ</p> <p>GS7 ทักษะการคิดสร้างสรรค์</p> <p>GS9 ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษา ค้นคว้า</p> <p>GS10 ทักษะการทำงานแบบร่วมมือ</p> <p>GS11 ทักษะการบริหารจัดการองค์กรแบบแสงและไม่แสงกำไร</p>	<p>K1 ความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อครูศิลปศึกษา</p> <p>K3 ความรู้จรรยาบรรณวิชาชีพครูและวิชาชีพทางศิลปะ</p> <p>K16 ความรู้ด้านการพัฒนานวัตกรรมทางศิลปศึกษา</p> <p>K17 ความรู้ด้านการบริหารจัดการและเป็นผู้ประกอบการทางศิลปะและศิลปศึกษา</p> <p>K18 ความรู้ในศาสตร์ต่างสาขา</p>

ตารางที่ 3 การออกแบบแผนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ การวัดประเมินผล และกิจกรรมการเรียนรู้และรายวิชา

Performance Criteria	Student Learning	Teaching Activities	Assessment Methods	Courses
PLO1: แสดงหาความรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและวิธีอื่นๆอย่างมีวิจารณญาณความเป็นครูศิลปะ				
1.1 สืบค้นความรู้ศิลปะศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและวิธีอื่นๆอย่างมีวิจารณญาณความเป็นครูศิลปะ	เรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อค้นคว้าความรู้ทางศิลปะศึกษา	- โครงการ - เรียนรู้แบบผสมผสานโดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล	- ผลงานหรือรายงาน	วิชาเอกบังคับ - เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมศิลปะศึกษา - ภาษาอังกฤษเพื่อการเรียนรู้
1.2 ทักษะการนำเสนอและอภิปรายผลการวิเคราะห์	- ทักษะการคิดวิเคราะห์ - ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ - ทักษะการสื่อสาร - ทักษะการสืบค้นข้อมูล	- อภิปราย - สัมมนา	- การนำเสนอผลงาน	ศิลปะศึกษา - ศิลปะศึกษานิพนธ์ - การวิจัยเพื่อศิลปะศึกษานิพนธ์
PLO2: มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ มีวุฒิภาวะ และความรู้แบบอย่างที่ดีในฐานะครูศิลปะ				
2.1 การปฏิบัติตนตามบทบาทความเป็นครูศิลปะ	กรณีศึกษาครูศิลปะที่เป็นต้นแบบที่ดี	กรณีศึกษา	- ผลงานหรือรายงาน - การปฏิบัติตน	- หลักสูตรพื้นฐานความเป็นครูศิลปะศึกษา
2.2 ระบุคุณลักษณะและจรรยาบรรณวิชาชีพ	สัมมนาเกี่ยวกับคุณลักษณะทางวิชาชีพที่เหมาะสม	สัมมนา	- ผลงานหรือรายงาน - การทดสอบ	- หลักสูตรพื้นฐานความเป็นครูศิลปะศึกษา

ตารางที่ 3 (ต่อ) การออกแบบแผนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ การวัดประเมินผล และกิจกรรมการเรียนรู้และรายวิชา

Performance Criteria	Student Learning	Teaching Activities	Assessment Methods	Courses
PLO3: อธิบายหลักการแนวคิดทฤษฎีทางศิลปะที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางศิลปศึกษา				
3.1 ระบุหลักการแนวคิดทฤษฎีทางศิลปศึกษาได้	แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีทางศิลปศึกษา	- โครงงาน - บรรยาย - ศึกษาค้นคว้าตนเอง	- ผลงานหรือรายงาน - การทดสอบ	- หลักและพื้นฐานความเป็นศิลปศึกษา - หลักสูตร การสอนและการวัดประเมินผลทางศิลปศึกษา - ศิลปศึกษาเพื่อคนทั้งมวล - สุนทรียศาสตร์และศิลปะวิจารณ์ - ประวัติศาสตร์ศิลปะสากล - เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมศิลปศึกษา - ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันออกและอาเซียน - องค์ประกอบศิลป์ - ภูมิปัญญาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม - นิทรรศการ พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ศิลปศึกษา - การบริหารจัดการโครงการศิลปศึกษา - การสอนศิลปะในโรงเรียน

ตารางที่ 3 (ต่อ) การออกแบบแผนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ การวัดประเมินผล และกิจกรรมการเรียนรู้และรายวิชา

Performance Criteria	Student Learning	Teaching Activities	Assessment Methods	Courses
				<ul style="list-style-type: none"> - สื่อดิจิทัลและนวัตกรรมเพื่อการสร้างสรรค์ศิลปะศึกษา - พื้นฐานการบริหารจัดการและธุรกิจศิลปะศึกษา - ศิลปะร่วมสมัย - ศิลปะศึกษาเชิงบูรณาการ - ปรัชญาและทฤษฎีศิลปะศึกษา - การสอนศิลปะในระดับประถมศึกษา - การสอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษา - การสอนศิลปะสำหรับผู้มีความต้องการพิเศษ - การสอนศิลปะผู้สูงอายุ - ศิลปะศึกษาเชิงเปรียบเทียบ - จริยธรรมและความรู้พื้นฐานศิลปะบำบัด

ตารางที่ 3 (ต่อ) การออกแบบแผนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ การวัดประเมินผล และกิจกรรมการเรียนรู้และรายวิชา

Performance Criteria	Student Learning	Teaching Activities	Assessment Methods	Courses
3.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเหมือนและความต่าง พัฒนาการด้านแนวคิด ทฤษฎี	อภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมือนและความต่างของทฤษฎีทางศิลปศึกษา	อภิปราย	- ผลงานหรือรายงาน - การนำเสนอผลงาน - การทดสอบ	- สุนทรียศาสตร์และศิลปะวิจารณ์ - ประวัติศาสตร์ศิลปะสากล - ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันออกและอาเซียน - ภูมิปัญญาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม - นิทรรศการ พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ศิลปศึกษา - การสอนศิลปะในโรงเรียน - ปรัชญาและทฤษฎีศิลปศึกษา - ศิลปะศึกษาเชิงเปรียบเทียบ - จริยธรรมและความรู้พื้นฐานศิลปะบำบัด - ศิลปะศึกษาเชิงเปรียบเทียบ

ตารางที่ 3 (ต่อ) การออกแบบแผนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ การวัดประเมินผล และกิจกรรมการเรียนรู้และรายวิชา

Performance Criteria	Student Learning	Teaching Activities	Assessment Methods	Courses
PLO4: จัดการเรียนรู้ทางศิลปะให้กับกลุ่มผู้เรียนกลุ่มต่างๆได้				
จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนกลุ่มต่างๆ	ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติในการจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษา	- อภิปราย - กรณีศึกษา - บทบาทสมมติ	- ผลงานหรือรายงาน - การนำเสนอผลงาน	- หลักและพื้นฐานความเป็นครูศิลปะศึกษา - หลักสูตร การสอนและการวัดประเมินผลทางศิลปะศึกษา
นำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้เรียนกลุ่มต่างๆ	ผู้เรียนนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนผู้เรียนกลุ่มต่างๆ	อภิปราย	- การนำเสนอผลงาน - ผลการปฏิบัติงาน	- ศิลปะศึกษาเพื่อคนทั้งมวล - พื้นฐานศิลปะปฏิบัติสำหรับครู1 - พื้นฐานศิลปะปฏิบัติสำหรับครู2 - พื้นฐานศิลปะปฏิบัติสำหรับครู3 - การสอนศิลปะในประเทศไทย
PLO5: สามารถวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางศิลปะศึกษา				
5.1 ค้นคว้าข้อมูลเพื่อการวิจัย	ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีและวิธีการอื่น ๆ ในการแสวงหาความรู้	- โครงงาน - เรียนรู้แบบผสมผสานโดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล	- ผลงานหรือรายงาน - การนำเสนอผลงาน	- ศิลปะศึกษานิพนธ์ - การวิจัยเพื่อศิลปะศึกษานิพนธ์
5.2 ประยุกต์ความรู้เพื่อการทำวิจัยทางศิลปะศึกษา	ผู้เรียนบูรณาการความรู้ทางศิลปะเพื่อสร้างงานวิจัยทางศิลปะศึกษา	- โครงงาน - สัมมนา - การศึกษารายบุคคล - เรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน	- ผลงานหรือรายงาน - การนำเสนอผลงาน - การทดสอบ	
5.3 นำเสนองานวิจัยทางศิลปะศึกษา	ผู้เรียนนำเสนองานวิจัยทางศิลปะศึกษาด้วยรูปแบบต่างๆ	- สัมมนา	- ผลงานวิจัย - การนำเสนอผลงาน	

ตารางที่ 3 (ต่อ) การออกแบบแผนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ การวัดประเมินผล และกิจกรรมการเรียนรู้และรายวิชา

Performance Criteria	Student Learning	Teaching Activities	Assessment Methods	Courses
PLO6: สร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้หลากหลายรูปแบบทั้งแบบประเพณีและร่วมสมัยที่ช่วยสร้างสรรค์ทางเศรษฐกิจและสังคม				
6.1 สืบค้นความรู้ด้วยเทคโนโลยีเพื่อนำมาใช้ในการสร้างสรรค์	ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลผ่านเทคโนโลยีต่างๆ	- เรียนรู้แบบผสมผสานโดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล	- ผลงานหรือรายงาน - การนำเสนอผลงาน	- องค์กรประกอบศิลป์ - ลายไทย - การออกแบบพาณิชย์ศิลป์ - ศิลปะร่วมสมัย
6.2 ประยุกต์ความรู้เพื่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม	ผู้เรียนประยุกต์ความรู้เพื่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม	- ศึกษาปฏิบัติการ - โครงงาน	- ผลงานหรือรายงาน	- <u>สื่อดิจิทัล</u> และนวัตกรรมเพื่อการสร้างสรรค์ศิลป์ศึกษา - ศิลปะดิจิทัล
6.3 นำเสนอผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรม	ผู้เรียนนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรมในและนอกชั้นเรียนผ่านช่องทางต่างๆ	- สัมมนา - อภิปราย	- ผลงานหรือรายงาน - การนำเสนอผลงาน	- การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น - พื้นฐานแอนิเมชัน - แอนิเมชัน - การถ่ายทอดภาพยนตร์ - ออกแบบเพื่องานแอนิเมชัน - การผลิตอนิเมชัน 2 มิติ - การผลิตแอนิเมชัน 3 มิติ - เทคโนโลยีอุตสาหกรรมศิลป์ - การออกแบบเครื่องประดับ - การผลิตเครื่องประดับด้วยมือ - การออกแบบเครื่องแต่งกาย

ตารางที่ 3 (ต่อ) การออกแบบแผนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ การวัดประเมินผล และกิจกรรมการเรียนรู้และรายวิชา

Performance Criteria	Student Learning	Teaching Activities	Assessment Methods	Courses
				<ul style="list-style-type: none"> - การสร้างแบบและการตีพิมพ์ - การออกแบบผลิตภัณฑ์ - พื้นฐานการออกแบบสื่อสาร - การออกแบบกราฟิก - การออกแบบกราฟิกขั้นสูง - การออกแบบดิจิทัลกราฟิก - การออกแบบดิจิทัลกราฟิกขั้นสูง - การผลิตภาพยนตร์และสื่อวิดีโอ - การประดับตกแต่งอาหาร - การถ่ายภาพอาหารและผลิตภัณฑ์ - ศิลปะประดิษฐ์ - การออกแบบบรรจุภัณฑ์

ตารางที่ 3 (ต่อ) การออกแบบแผนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ การวัดประเมินผล และกิจกรรมการเรียนรู้และรายวิชา

Performance Criteria	Student Learning	Teaching Activities	Assessment Methods	Courses
PLO7: จัดการเรียนรู้ให้กับกลุ่มผู้เรียนที่มีความแตกต่างด้านอายุ ระดับพัฒนาการ สภาพร่างกายและจิตใจ ทัศนคติ และจิตวิทยา	<ul style="list-style-type: none"> - เรียนรู้กระบวนการวิเคราะห์ผู้เรียนกลุ่มต่างๆ - เรียนรู้กระบวนการปฏิบัติ การสอนผู้เรียนกลุ่มต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - อภิปราย - บทบาทสมมติ - เรียนรู้โดยบูรณาการการปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลงานหรือรายงาน - การนำเสนอผลงาน - การทดสอบ 	<ul style="list-style-type: none"> - ปรัชญาและทฤษฎีศิลปศึกษา - การสอนศิลปะระดับประถม - การสอนศิลปะระดับมัธยม - การสอนศิลปะสำหรับผู้มีความต้องการพิเศษ
<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกปฏิบัติการสอนศิลปศึกษาให้กับผู้เรียนที่มีความแตกต่าง - วิเคราะห์และประเมินผลการสอนศิลปศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้ความคิดขั้นสูง(วิเคราะห์, สังเคราะห์, วิเคราะห์) เพื่อออกแบบกิจกรรมการสอนศิลปศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> - อภิปราย - บทบาทสมมติ - เรียนรู้โดยบูรณาการการปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลงานหรือรายงาน/แผนการจัดการเรียนรู้ - การนำเสนอผลงาน/การทดลองสอน - ผลการปฏิบัติงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - การสอนศิลปะผู้สูงอายุ - ศิลปศึกษาเชิงเปรียบเทียบ - กระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมศิลปศึกษาในชุมชน - พื้นฐานศิลปะบำบัด - จิตวิทยาเบื้องต้นเพื่อการเรียนรู้ศิลปะบำบัด - ศิลปะสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ - ศิลปะผู้บกพร่องการเรียนรู้ - ศิลปะบำบัดเพื่อผู้ด้อยโอกาส - การฝึกประสบการณ์ด้านศิลปะบำบัด

ตารางที่ 3 (ต่อ) การออกแบบแผนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ การวัดประเมินผล และกิจกรรมการเรียนรู้และรายวิชา

Performance Criteria	Student Learning	Teaching Activities	Assessment Methods	Courses
PLO8: ใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรมเพื่อจัดการการเรียนรู้ สร้างสรรค์ผลงานวิชาการและผลงานทางศิลปศึกษา	เรียนรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีทางศิลปศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - การศึกษารายบุคคล - เรียนรู้แบบผสมผสานโดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลงานหรือรายงาน - การนำเสนอผลงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมศิลปศึกษา - สื่อดิจิทัลและนวัตกรรมเพื่อการสร้างสรรค์ศิลปศึกษา - ศิลปะร่วมสมัย - ศิลปะดิจิทัล - การผลิตสื่อและเทคโนโลยีศิลปศึกษา - นวัตกรรมและเทคโนโลยีจัดการการเรียนการสอนศิลปะ - การเขียนชุดคำสั่งโปรแกรมคอมพิวเตอร์ - พื้นฐานแอนิเมชัน/แอนิเมชัน - การถ่ายภาพยนตร์ - การออกแบบงานแอนิเมชัน - การผลิตแอนิเมชัน 2 มิติ - การผลิตแอนิเมชัน 3 มิติ - เทคโนโลยีอุตสาหกรรมศิลป์ - การออกแบบดิจิทัลกราฟิก
8.1 ใช้เทคโนโลยีเพื่อสอนและสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปศึกษา				

ตารางที่ 3 (ต่อ) การออกแบบแผนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ การวัดประเมินผล และกิจกรรมการเรียนรู้และรายวิชา

Performance Criteria	Student Learning	Teaching Activities	Assessment Methods	Courses
8.2 สร้างสรรค์นวัตกรรมทางศิลปศึกษา	เรียนรู้กระบวนการพัฒนา นวัตกรรมทางศิลปศึกษา	- โครงการ - การศึกษารายบุคคล - เรียนรู้แบบผสมผสาน โดยบูรณาการเทคโนโลยี ดิจิทัล	- ผลงานหรือรายงาน - การนำเสนอผลงาน	- ออกแบบประดิษฐ์ที่กินสูง - ถ่ายภาพดิจิทัลเพื่อการสื่อสาร - ผลิตภาพยนตร์และสื่อดิจิทัล - สื่อผสม สื่อประสมสื่อร่วมสมัย - โครงการงานศิลปะรูปแบบใหม่และสหวิทยาการ
8.3 เผยแพร่นวัตกรรมทางศิลปศึกษา	นำเสนอนวัตกรรมทางศิลปศึกษา	- อภิปราย - สัมมนา - เรียนรู้แบบผสมผสาน โดยบูรณาการเทคโนโลยี ดิจิทัล	- การนำเสนอผลงาน	- เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมศิลปศึกษา - <u>สื่อดิจิทัล</u> และนวัตกรรมเพื่อการสร้างสรรค์ ศิลปศึกษา - นวัตกรรมและเทคโนโลยีจัดการเรียนการสอนศิลปะ - การออกแบบและพัฒนาวัตกรรมการศิลปศึกษา - โครงการงานศิลปะรูปแบบใหม่และสหวิทยาการ

ตารางที่ 3 (ต่อ) การออกแบบแผนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ การวัดประเมินผล และกิจกรรมการเรียนรู้และรายวิชา

Performance Criteria	Student Learning	Teaching Activities	Assessment Methods	Courses
				<ul style="list-style-type: none"> - นวัตกรรมและเทคโนโลยีจัดการเรียนการสอนศิลปะ - การออกแบบและพัฒนาวัตกรรมการศิลปศึกษา - โครงการศิลปะรูปแบบใหม่และสหวิทยาการ
PLO9: ออกแบบกิจกรรม โครงการและผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปศึกษาที่เป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่น ชุมชน สังคม				
9.1 ใช้เทคโนโลยีเพื่อศึกษาข้อมูลในการจัดทำโครงการ	เรียนรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูล	<ul style="list-style-type: none"> - เรียนรู้แบบผสมผสานโดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลงานหรือรายงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม - กระบวนการเรียนรู้และกิจกรมศิลปศึกษาในชุมชน
9.2 วิเคราะห์ข้อมูลด้านความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน สังคมเพื่อศึกษาสภาพและความต้องการ	เรียนรู้จากอภิปรายกลุ่มและลงพื้นที่ท้องถิ่น ชุมชน สังคมเพื่อศึกษาสภาพและความต้องการ	<ul style="list-style-type: none"> - การศึกษาโดยใช้สถานที่/ชุมชนเป็นฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลงานหรือรายงาน - การนำเสนอผลงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - สกulptช่าง ทรัพยากร และศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น
9.3 พัฒนาโครงการศิลปศึกษาเพื่อชุมชนรูปแบบต่างๆ	เรียนรู้กระบวนการพัฒนาโครงการทางศิลปศึกษาสำหรับชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการ - การศึกษาโดยใช้สถานที่/ชุมชนเป็นฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลงานหรือรายงาน - การนำเสนอผลงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น - เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาที่ยั่งยืน - วิสาหกิจชุมชนทางศิลปศึกษา

ตารางที่ 3 (ต่อ) การออกแบบแผนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ การวัดประเมินผล และกิจกรรมการเรียนรู้และรายวิชา

Performance Criteria	Student Learning	Teaching Activities	Assessment Methods	Courses
<p>PLO10: ประยุกต์ความรู้ทางศิลปะศึกษาร่วมกับความรู้ด้านการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่การเป็นผู้ประกอบการเพื่อทางเลือกในการประกอบอาชีพ</p> <p>ใช้เทคโนโลยีในการค้นคว้าข้อมูลในด้านที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพทางศิลปศึกษา</p>	<p>เรียนรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ</p>	<p>- เรียนรู้แบบผสมผสานโดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล</p>	<p>- ผลงานหรือรายงาน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การบริหารจัดการโครงการศิลปศึกษา - พื้นฐานการบริหารจัดการและธุรกิจศิลปศึกษา - การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น - เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาที่ยั่งยืน - วิสาหกิจชุมชนทางศิลปศึกษา - การจัดการเรียนศิลปะและออกแบบ - หลักการบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ทางศิลปะ - การตลาด/ธุรกิจ online - พื้นฐานการเงินและบัญชี - การเป็นผู้ประกอบการ

ตารางที่ 3 (ต่อ) การออกแบบแผนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ การวัดประเมินผล และกิจกรรมการเรียนรู้และรายวิชา

Performance Criteria	Student Learning	Teaching Activities	Assessment Methods	Courses
วิเคราะห์ความต้องการของตลาด ในงานด้านศิลปศึกษา	- อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้และวิเคราะห์ความต้องการตลาดงานด้านศิลปศึกษา - กรณีศึกษาผู้ประกอบการศิลปศึกษาที่ประสบความสำเร็จ	- อภิปราย - กรณีศึกษา	- ผลงานหรือรายงาน - การนำเสนอผลงาน	- พื้นฐานการบริหารจัดการและธุรกิจศิลปศึกษา - การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น - เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาที่ยั่งยืน - วิชากิจกรรมบนทางศิลปศึกษา - การจัดการโรงเรียนศิลปะและออกแบบ - หลักการบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ทางศิลปะ - การตลาด/ธุรกิจ online - การเป็นผู้ประกอบการ
ฝึกปฏิบัติการบริหารจัดการ โครงการวิชาชีพทางศิลปะและ ศิลปศึกษา	เรียนรู้โดยการฝึกออกแบบโครงการและฝึกปฏิบัติการวิชาชีพในสถานประกอบการ	- อภิปราย - สหกิจศึกษา	- ผลงานหรือรายงาน - การนำเสนอผลงาน - ผลการปฏิบัติงาน	- การจัดการโรงเรียนศิลปะและออกแบบ - หลักการบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ทางศิลปะ - การตลาด/ธุรกิจ online - การเป็นผู้ประกอบการ

ตารางที่ 3 (ต่อ) การออกแบบแผนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ การวัดประเมินผล และกิจกรรมการเรียนรู้และรายวิชา

Performance Criteria	Student Learning	Teaching Activities	Assessment Methods	Courses
PLO11: บุคลากรองค์ความรู้ข้ามศาสตร์เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางศิลปะที่ให้นักศึกษาได้มีบทบาทในการพัฒนาศาสตร์สร้างสรรค์เชิงสังคมแห่งอนาคต				
ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ศาสตร์อื่นที่สามารถเชื่อมโยงกับ ศิลปศึกษา	เรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้ เทคโนโลยีรูปแบบต่างๆ	- เรียนรู้แบบผสมผสาน โดยบูรณาการเทคโนโลยี ดิจิทัล	- ผลงานหรือรายงาน	- สื่อดิจิทัลและนวัตกรรมเพื่อการสร้างสรรค์ ศิลปศึกษา
บูรณาการองค์ความรู้ทาง ศิลปศึกษากับศาสตร์อื่น เพื่อ สร้างสรรค์ ผลงานศิลปะ งาน วิชาการ หรือนวัตกรรม	สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ งาน วิชาการ หรือนวัตกรรมจาก การบูรณาการข้ามศาสตร์	- โครงงาน - เรียนรู้แบบผสมผสาน โดยบูรณาการเทคโนโลยี ดิจิทัล - กระบวนการคิดเชิง ออกแบบ	- ผลงานหรือรายงาน - การนำเสนอผลงาน	- พื้นฐานการบริหารจัดการและธุรกิจศิลปศึกษา - ศิลปะร่วมสมัย - ศิลปะศึกษาเชิงบูรณาการ - ทฤษฎีโปสเตอร์ - ทักษะดนตรีเบื้องต้น - ทักษะเครื่องดนตรีเอกพื้นฐาน - นาฏศิลป์ไทยเบื้องต้น - นาฏศิลป์สากลเบื้องต้น - ศิลปะการแสดงในโรงเรียม - การบูรณาการสาระการเรียนรู้ทางศิลปะ - พื้นฐานภาพยนตร์ - การเขียนบทและสตอรี่บอร์ด - ถ่ายภาพดิจิทัลเพื่อการสื่อสาร

ตารางที่ 3 (ต่อ) การออกแบบแผนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ การวัดประเมินผล และกิจกรรมการเรียนรู้และรายวิชา

Performance Criteria	Student Learning	Teaching Activities	Assessment Methods	Courses
				<ul style="list-style-type: none"> - การแต่งหน้าและเครื่องแต่งกายเพื่อการแสดง - ฉาก/เวที/แสง - งานผลิตภาพยนตร์/สื่อดิจิทัล - การประดับตกแต่งอาหาร - การถ่ายภาพอาหารและผลิตภัณฑ์ - การจัดดอกไม้และงานผ้าเพื่อการตกแต่ง - ศิลปะประดิษฐ์ - การออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย - การออกแบบบรรจุภัณฑ์ - สื่อผสมสื่อประสมสื่อร่วมสมัย - สื่อศิลปะและการเคลื่อนไหวทางสังคม - กฎหมายสำหรับศิลปศึกษา - ภาพประกอบวิทยาศาสตร์ - โครงการศิลปะรูปแบบใหม่และสหวิทยาการ

ตารางที่ 4 ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ระดับรายวิชา กับความรู้ ทักษะทั่วไป และทักษะเฉพาะ

รหัส	รายวิชา	หน่วยกิต	PLOs	Knowledge(k)/ Specific Skills(SS)/ Generic Skills(GS)
001	หลักและพื้นฐานความเป็นครู ศิลปศึกษา	2(2-0-4)	PLO2	K3 GG2 GG3 GG4
			PLO3	K4 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6
			PLO4	K4 K12 SS4 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7
002	หลักสูตร การสอน และการวัด ประเมินผลทางศิลปศึกษา	3(3-0-6)	PLO3	K4 SS3 GS GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6
			PLO4	K4 K12 SS4 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7
003	ศิลปศึกษาเพื่อคนทั้งมวล	2(2-0-4)	PLO3	K4 K5 K6 K7 K8 K9 K10 SS2 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6
			PLO4	K4 K12 SS4 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7
004	สุนทรียศาสตร์และศิลปวิจารณ์	2(2-0-4)	PLO3	K4 K5 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5
005	ประวัติศาสตร์ศิลปปะสากล	2(2-0-4)	PLO3	K4 K5 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5
006	พื้นฐานศิลปะปฏิบัติสำหรับครู 1	2(1-2-3)	PLO4	K4 K12 SS4 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7
007	พื้นฐานศิลปะปฏิบัติสำหรับครู 2	3(2-2-5)	PLO4	K4 K12 SS4 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7
008	พื้นฐานศิลปะปฏิบัติสำหรับครู 3	3(2-2-5)	PLO4	K4 K12 SS4 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7
009	เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม ศิลปศึกษา	2(1-2-3)	PLO1	K1 K2 K3 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4
			PLO3	K4 K11 SS2 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5
			PLO8	K1 K2 K3 K4 K5 K7 K11 K12 SS1 SS8 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7
010	ภาษาอังกฤษเพื่อเรียนรู้ศิลปศึกษา	3(3-0-6)	PLO1	K1 K3 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4
011	ศิลปศึกษานิพนธ์	6(6-0-12)	PLO1	K1 K3 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4
			PLO5	K1 K 2 K3 K4 K5 K6 K7 K8 K9 K10 K11 K12 K13 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7 GS8 GS9

ตารางที่ 4 (ต่อ) ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ระดับปริญญา กับความรู้ ทักษะทั่วไป และทักษะเฉพาะ

รหัส	รายวิชา	หน่วยกิต	PLOs	Knowledge(k)/ Specific Skills(SS)/ Generic Skills(GS)
012	ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันออกและอาเซียน	2(2-0-4)	PLO3	K4 K5 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5
013	องค์ประกอบทางศิลปะ	2(1-2-3)	PLO3	K5 K8 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5
			PLO6	K1 K2 K5 K8 K14 SS6 GS GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7
014	ลายไทย	2(1-2-3)	PLO6	K1 K5 K14 SS6 GS GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7
015	การออกแบบทัศนศิลป์	2(1-2-3)	PLO6	K1 K2 K5 K7 K8 K14 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7
016	ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม	3(3-0-6)	PLO3	K5 K8 SS3 GS GS1 GS2 GS3 GS4 GS5
			PLO9	K5 K8 K10 K16 SS9 SS10 SS11 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7 GS10
017	นิทรรศการ พิพิธภัณฑ์ และแหล่งเรียนรู้ศิลปศึกษา	2(2-0-4)	PLO3	K4 K5 K8 K10 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5
018	การบริหารจัดการโครงการศิลปศึกษา	2(2-0-4)	PLO3	K4 K8 K11 SS2 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6
			PLO10	K1 K17 SS9 SS12 SS13 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7 GS9 GS10 GS11
019	การสอนศิลปะในโรงเรียน	2(2-0-4)	PLO3	K4 K5 K6 K7 K8 K9 K10 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6
020	สื่อดิจิทัลและนวัตกรรมเพื่อการสร้างสรรค์ศิลปศึกษา	2(1-2-3)	PLO3	K4 K5 K6 K7 K8 K10 SS2 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5
			PLO6	K1 K2 K5 K7 K8 K10 K14 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7
			PLO8	K1 K2 K3 K4 K5 K7 K8 K11 K12 K 16 SS1 SS8 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7
			PLO11	K1 K3 K16 SS1 SS2 SS4 SS5 SS6 SS7 SS8 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7 GS9

ตารางที่ 4 (ต่อ) ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ระดับปริญญา กับความรู้ ทักษะทั่วไป และทักษะเฉพาะ

รหัส	รายวิชา	หน่วยกิต	PLOs	Knowledge(K)/ Specific Skills(SS)/ Generic Skills(GS)
021	พื้นฐานการบริหารจัดการและธุรกิจ ศิลปศึกษา	2(2-0-4)	PLO3	K4 K5 K7 K8 K9 K10 K11 SS2 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6
			PLO10	K1 K3 K17 SS13 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7 GS9 GS10 GS11
			PLO11	K1 K3 K17 SS9 SS13 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7 GS9 GS10 GS11
022	ศิลปะร่วมสมัย	3(2-2-5)	PLO3	K5 K7 K11 SS2 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5
			PLO6	K1 K2 K5 K11 K14 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
			PLO8	K1 K2 K5 K7 K11 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
023	ศิลปศึกษาเชิงบูรณาการ	2(2-0-4)	PLO11	K1 K16 K18 SS1 SS2 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
			PLO3	K4 K5 K6 K7 K8 K9 K10 K11 SS2 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6
			PLO11	K1 K3 K16 SS1 SS2 SS4 SS6 SS8 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7
024	การวิจัยเพื่อศิลปศึกษานิพนธ์	1(1-0-2)	PLO1	K1 K3 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4
			PLO5	K1 K3 K4 K11 K13 SS5 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7 GS8 GS9
025	ปรัชญาและทฤษฎีศิลปศึกษา	2(2-0-4)	PLO3	K4 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5
			PLO7	K4 K15 SS7 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7
026	การสอนศิลปะในระดับ ประถมศึกษา	2(2-0-4)	PLO3	K4 K5 K6 K7 K9 K10 K11 SS2 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6
			PLO7	K4 K12 K15 SS7 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7
027	การสอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษา	2(2-0-4)	PLO3	K4 K5 K6 K7 K9 K10 K11 SS2 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6
			PLO7	K4 K12 K15 SS7 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7
028	การสอนศิลปะสำหรับผู้มีความ ต้องการพิเศษ	2(2-0-4)	PLO3	K4 K5 K6 K7 K9 K10 K11 SS2 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6
			PLO7	K4 K12 K15 SS7 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7

ตารางที่ 4 (ต่อ) ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ระดับรายวิชา กับความรู้ ทักษะทั่วไป และทักษะเฉพาะ

รหัส	รายวิชา	หน่วยกิต	PLOs	Knowledge(K)/ Specific Skills(SS)/ Generic Skills(GS)
029	การสอนศิลปะผู้สูงอายุ	2(2-0-4)	PLO3	K4 K5 K6 K7 K9 K10 K11 SS2 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6
			PLO7	K4 K12 K15 SS7 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7
030	ศิลปศึกษาเชิงเปรียบเทียบ	2(2-0-4)	PLO3	K4 K11 SS2 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6
			PLO7	K4 K15 SS7 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7
031	ศิลปะดิจิทัล	2(1-2-3)	PLO6	K1 K2 K5 K7 K8 K14 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
			PLO8	K1 K2 K5 K7 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
032	การผลิตสื่อและเทคโนโลยีศิลปศึกษา	3(2-2-5)	PLO8	K1 K2 K4 K5 K7 K12 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
			PLO8	K1 K2 K4 K5 K7 K12 K16 SS1 SS8 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
033	นวัตกรรมและเทคโนโลยีจัดการเรียนการสอนศิลปะ	3(2-2-5)	PLO8	K1 K2 K4 K5 K7 K12 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
			PLO8	K1 K2 K4 K5 K7 K12 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
034	การเขียนชุดคำสั่งโปรแกรมคอมพิวเตอร์	2(1-2-3)	PLO8	K1 K2 K4 K5 K7 K12 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
			PLO8	K1 K2 K4 K5 K7 K12 K16 SS1 SS8 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
035	การออกแบบและพัฒนานวัตกรรมศิลปศึกษา	3(2-2-5)	PLO7	K4 K12 SS7 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7
			PLO9	K3 K4 K5 K8 K10 K11 K16 SS9 SS10 SS11 SS12 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7 GS10
036	กระบวนการเรียนรู้และกิจกรรรมศิลปศึกษาในชุมชน	3(2-2-5)	PLO7	K4 K12 SS7 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7
			PLO9	K1 K5 K8 K11 SS10 SS11 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
037	สกุลช่าง ทรัพยากรและศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น	3(2-2-5)	PLO9	K1 K5 K8 K11 SS10 SS11 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7

ตารางที่ 4 (ต่อ) ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ระดับปริญญา กับความรู้ ทักษะทั่วไป และทักษะเฉพาะ

รหัส	รายวิชา	หน่วยกิต	PLOs	Knowledge(k)/ Specific Skills(SS)/ Generic Skills(GS)
038	การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ท้องถิ่น	2(1-2-3)	PLO6	K1 K2 K5 K8 K10 K14 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
			PLO9	K1 K5 K8 K10 SS10 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
			PLO10	K1 K17 SS10 SS11 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7 GS10 GS11
039	เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาที่ยั่งยืน	2(2-0-4)	PLO9	K1 K3 K5 K8 K10 K11 K16 SS9 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7 GS10
			PLO10	K1 K16 K17 SS9 SS13 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7 GS10 GS11
040	วิสาหกิจชุมชนทางศิลปศึกษา	3(2-2-5)	PLO9	K1 K5 K8 K10 K11 K16 SS9 SS10 SS11 SS12 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7 GS10
			PLO10	K1 K16 K17 SS9 SS10 SS11 SS12 SS13 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7 GS10 GS11
041	การจัดการโรงเรียนศิลปะและออกแบบ	2(2-0-4)	PLO10	K1 K3 K17 SS13 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7 GS9 GS10 GS11
042	หลักการบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ทางศิลปะ	2(2-0-4)	PLO10	K1 K17 SS9 SS13 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7 GS10 GS11
043	การตลาด/ธุรกิจ online	2(2-0-4)	PLO10	K1 K17 SS9 SS13 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7 GS10 GS11
044	พื้นฐานการเงินและบัญชี	2(2-0-4)	PLO10	K1 K17 SS9 SS13 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7 GS10 GS11
045	การเป็นผู้ประกอบการ	3(2-2-5)	PLO10	K1 K17 SS9 SS13 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7 GS9 GS10 GS11
046	พื้นฐานแอนิเมชัน	2(1-2-3)	PLO6	K1 K2 K5 K7 K8 K11 K14 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
			PLO8	K1 K2 K5 K7 K8 K11 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
047	แอนิเมชัน	2(1-2-3)	PLO6	K1 K2 K5 K7 K8 K11 K14 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
			PLO8	K1 K2 K5 K7 K8 K11 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7

ตารางที่ 4 (ต่อ) ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ระดับปริญญา กับความรู้ ทักษะทั่วไป และทักษะเฉพาะ

รหัส	รายวิชา	หน่วยกิต	PLOs	Knowledge(K)/ Specific Skills(SS)/ Generic Skills(GS)
048	การถ่ายภาพยนตร์	2(1-2-3)	PLO6	K1 K2 K5 K7 K8 K11 K14 SS6 G51 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
			PLO8	K1 K2 K5 K7 K8 K9 K11 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
049	การออกแบบเพื่องานแอนิเมชัน	2(1-2-3)	PLO6	K1 K2 K5 K7 K8 K11 K14 SS6 G51 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
			PLO8	K1 K2 K5 K7 K8 K11 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
050	การผลิตแอนิเมชัน 2 มิติ	3(2-2-5)	PLO6	K1 K2 K5 K7 K8 K11 K14 SS6 G51 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
			PLO8	K1 K2 K5 K7 K8 K11 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
051	การผลิตแอนิเมชัน 3 มิติ	3(2-2-5)	PLO6	K1 K2 K5 K7 K8 K11 K14 SS6 G51 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
			PLO8	K1 K2 K5 K7 K8 K11 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
052	จริยธรรมและความรู้พื้นฐานศิลปะบำบัด	2(2-0-4)	PLO3	K4 K5 K6 K7 K8 K9 K10 K11 SS2 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5
			PLO7	K4 K12 SS7 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5
053	จิตวิทยาเบื้องต้นเพื่อการเรียนรู้ศิลปะบำบัด	2(2-0-4))	PLO3	K4 K5 K6 K7 K8 K9 K10 K11 SS2 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5
			PLO7	K4 K12 SS7 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5
054	ศิลปะสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ	2(1-2-3)	PLO3	K4 K5 K6 K7 K8 K9 K10 K11 SS2 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5
			PLO7	K4 K12 SS7 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5
055	ศิลปะสำหรับผู้มีความบกพร่องการเรียนรู้	2(1-2-3)	PLO3	K4 K5 K6 K7 K8 K9 K10 K11 SS2 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5
			PLO7	K4 K12 SS7 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5
056	ศิลปกรรมบำบัดเพื่อผู้ด้อยโอกาส	2(1-2-3)	PLO3	K4 K5 K6 K7 K8 K9 K10 K11 SS2 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5
			PLO7	K4 K12 SS7 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5

ตารางที่ 4 (ต่อ) ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ระดับปริญญา กับความรู้ ทักษะทั่วไป และทักษะเฉพาะ

รหัส	รายวิชา	หน่วยกิต	PLOs	Knowledge(k)/ Specific Skills(SS)/ Generic Skills(GS)
057	การฝึกประสบการณ์ด้านศิลปะบำบัด	3(1-4-4)	PLO3	K4 K5 K6 K7 K8 K9 K10 K11 SS2 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5
			PLO7	K4 K12 SS7 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5
058	เทคโนโลยีอุตสาหกรรมศิลป์	2(1-2-3)	PLO6	K1 K2 K5 K7 K8 K10 K14 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
			PLO8	K1 K2 K5 K7 K8 K10 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
059	การออกแบบเครื่องประดับ	2(1-2-3)	PLO6	K1 K2 K5 K7 K8 K10 K14 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
060	การผลิตเครื่องประดับด้วยมือ	2(1-2-3)	PLO6	K1 K2 K5 K7 K8 K10 K14 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
061	การออกแบบเครื่องแต่งกาย	2(1-2-3)	PLO6	K1 K2 K5 K7 K8 K10 K14 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
062	การสร้างแบบและกาตัดเย็บ	3(2-2-5)	PLO6	K1 K2 K5 K7 K8 K10 K14 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
063	การออกแบบผลิตภัณฑ์	2(1-2-3)	PLO6	K1 K2 K5 K7 K8 K10 K14 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
064	พื้นฐานการออกแบบสื่อสาร	2(1-2-3)	PLO6	K1 K2 K5 K7 K8 K14 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
065	การออกแบบกราฟิก	2(1-2-3)	PLO6	K1 K2 K5 K7 K8 K14 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
			PLO8	K1 K2 K5 K7 K8 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
066	การออกแบบกราฟิกขั้นสูง	3(2-2-5)	PLO6	K1 K2 K5 K7 K8 K14 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
			PLO8	K1 K2 K5 K7 K8 K10 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
067	การออกแบบดิจิทัลกราฟิก	2(1-2-3)	PLO6	K1 K2 K5 K7 K8 K14 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
			PLO8	K1 K2 K5 K7 K8 K10 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
068	การออกแบบดิจิทัลกราฟิกขั้นสูง	3(2-2-5)	PLO6	K1 K2 K5 K7 K8 K14 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
			PLO8	K1 K2 K5 K7 K8 K10 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7

ตารางที่ 4 (ต่อ) ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ระดับรายวิชา กับความรู้ ทักษะทั่วไป และทักษะเฉพาะ

รหัส	รายวิชา	หน่วยกิต	PLOs	Knowledge(k)/ Specific Skills(SS)/ Generic Skills(GS)
069	ทฤษฎีในเทศกาล	2(2-0-4)	PLO11	K1 K18 SS1 SS2 SS4 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
070	ทักษะดนตรีเบื้องต้น	3(2-2-5)	PLO11	K1 K18 SS1 SS2 SS4 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
071	ทักษะเครื่องดนตรีเอกพื้นฐาน	3(2-2-5)	PLO11	K1 K18 SS1 SS2 SS4 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
072	นาฏศิลป์ไทยเบื้องต้น	2(1-2-3)	PLO11	K1 K18 SS1 SS2 SS4 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
073	นาฏศิลป์สากลเบื้องต้น	2(1-2-3)	PLO11	K1 K18 SS1 SS2 SS4 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
074	กิจกรรมศิลปะการแสดงในโรงเรียน	2(1-2-3)	PLO11	K1 K3 K18 SS1 SS2 SS4 SS6 SS7 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
075	การบูรณาการสาระการเรียนรู้ทางศิลปะ	2(2-0-4)	PLO11	K1 K3 K16 K18 SS1 SS2 SS4 SS6 SS7 SS8 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
076	พื้นฐานภาพยนตร์	2(1-2-3)	PLO11	K1 K18 SS1 SS2 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
077	การเขียนบทและสตอรี่บอร์ด	2(1-2-3)	PLO11	K1 K18 SS1 SS2 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
078	การถ่ายภาพดิจิทัลเพื่อการสื่อสาร	2(1-2-3)	PLO8	K1 K2 K5 K7 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
079	การแต่งหน้าและเครื่องแต่งกายเพื่อการแสดง	3(2-2-5)	PLO11	K1 K18 SS1 SS2 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
080	ฉาก/เวที/แสง	2(1-2-3)	PLO11	K1 K18 SS1 SS2 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
081	งานผลิตภาพยนตร์และสื่อดิจิทัล	3(2-2-5)	PLO6 PLO8 PLO11	K1 K2 K5 K7 K14 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7 K1 K2 K5 K7 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7 K1 K18 SS1 SS2 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7

ตารางที่ 4 (ต่อ) ผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) ระดับปริญญา กับความรู้ ทักษะทั่วไป และทักษะเฉพาะ

รหัส	รายวิชา	หน่วยกิต	PLOs	Knowledge(k)/ Specific Skills(SS)/ Generic Skills(GS)
082	ศิลปะการประดับตกแต่งอาหาร	2(1-2-3)	PLO6 PLO11	K1 K5 K8 K10 K14 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7 K1 K18 SS1 SS2 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
083	การถ่ายภาพอาหารและผลิตภัณฑ์	2(1-2-3)	PLO6 PLO11	K1 K2 K5 K8 K10 K14 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7 K1 K18 SS1 SS2 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
084	การออกแบบงานผ้าและการจัดดอกไม้	2(1-2-3)	PLO11	K1 K18 SS2 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS7
085	ศิลปะประดิษฐ์	2(1-2-3)	PLO6 PLO11	K1 K5 K8 K10 K14 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7 K1 K18 SS1 SS2 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
086	การออกแบบบรรจุภัณฑ์	2(1-2-3)	PLO6 PLO11	K1 K2 K5 K8 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7 K1 K18 SS1 SS2 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
087	สื่อผสม สื่อประสม และสื่อร่วมสมัย	3(2-2-5)	PLO8 PLO11	K1 K2 K5 K7 K8 K9 K11 K12 K16 SS1 SS8 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7 K1 K16 K18 SS1 SS2 SS6 SS8 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
088	สื่อศิลปะและการเคลื่อนไหวทางสังคม	2(1-2-3)	PLO11	K1 K16 K18 SS1 SS2 SS6 SS8 SS9 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
089	กฎหมายพื้นฐานสำหรับศิลปศึกษา	2(2-0-4)	PLO11	K1 K18 SS1 SS2 SS6 SS13 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7 GS11
090	ภาพประกอบทางวิทยาศาสตร์	2(1-2-3)	PLO11	K1 K18 SS1 SS2 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7
091	โครงการศิลปะรูปแบบใหม่และสหวิทยาการ	3(2-2-5)	PLO8 PLO11	K1 K2 K5 K7 K8 K9 K11 K12 K16 SS1 SS8 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7 K1 K16 K18 SS1 SS2 SS6 SS8 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7

5. ผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชา (Course Learning Outcomes: CLOs)

CLO1: สามารถอธิบายหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางศิลปศึกษา (PLO3)

CLO2: สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดการสอนและสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษา (PLO1)

CLO3: สามารถใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรมเพื่อจัดการเรียนรู้ สร้างสรรค์ผลงานวิชาการ และผลงานทางศิลปศึกษา (PLO8)

CLO4: มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ มีวุฒิภาวะ และความรับผิดชอบ รักในวิชาชีพ มีอุดมการณ์และเป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะครูศิลปะ (PLO2)

CLO5: จัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาให้กับกลุ่มผู้เรียนกลุ่มต่างๆได้ (PLO4)

CLO6: บูรณาการองค์ความรู้ข้ามศาสตร์เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางศิลปศึกษา (PLO11)

CLO7: สร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้หลากหลายรูปแบบทั้งแบบประเพณีและร่วมสมัยที่ช่วยสร้างสรรค์ทางเศรษฐกิจและสังคม (PLO6)

CLO8: ออกแบบกิจกรรม โครงการ และผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปศึกษาที่เป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่น ชุมชน สังคม (PLO9)

CLO9: ประยุกต์ความรู้ทางศิลปศึกษาร่วมกับความรู้ด้านการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่การเป็นผู้ประกอบการเพื่อทางเลือกในการประกอบอาชีพ (PLO10)

CLO10 จัดการเรียนรู้ให้กับกลุ่มผู้เรียนที่มีความแตกต่างด้าน อายุ ระดับพัฒนาการสภาพร่างกายและจิตใจ ปรัชญาความเชื่อ ตลอดจนบริบททางสังคมวัฒนธรรมและพื้นที่ (PLO7)

CLO11 สามารถวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางศิลปศึกษา(PLO5)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตัวอย่างผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชา (Course Learning Outcomes: CLOs)

1. รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมศิลปศึกษา

(K1 K2 K3 SS1 GS1 GS2 GS3 GS4) + (K4 K11 SS2 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5) + (K1 K2 K3 K4 K5 K7 K11 K12 SS1 SS8 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7)

CLO1: สามารถอธิบายหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางศิลปศึกษา (PLO3)

CLO2: สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดการสอน และสร้างสรรค์ผลงานศิลปศึกษา (PLO1)

CLO3: สามารถใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรมเพื่อจัดการเรียนรู้ สร้างสรรค์ผลงานวิชาการ และผลงานทางศิลปศึกษา (PLO8)

ลำดับ	เนื้อหา	CLOs	วิธีสอน	วิธีประเมินผล
1.	ความรู้พื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	CLO1	บรรยาย, อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง	ผลงานหรือรายงาน
2.	เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา	CLO1	บรรยาย, อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง, ศึกษาด้วยตนเอง	ผลงานหรือรายงาน
3.	เทคโนโลยีสารสนเทศทางศิลปศึกษา	CLO2	บรรยาย, อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง, ศึกษาด้วยตนเอง, เรียนรู้แบบผสมผสานโดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล	ผลงานหรือรายงาน
4.	การจัดทำโครงการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางศิลปศึกษา	CLO2	อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง, เรียนรู้แบบผสมผสานโดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล, โครงการงาน	ผลงานหรือรายงาน
5.	ปฏิบัติการโครงการสร้างสรรค์ผลงานจากเทคโนโลยีสารสนเทศทางศิลปศึกษา 1	CLO2	ศึกษาด้วยตนเอง, เรียนรู้แบบผสมผสานโดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล, โครงการงาน	ผลงานหรือรายงาน
6.	ปฏิบัติการโครงการสร้างสรรค์เทคโนโลยีสารสนเทศทางศิลปศึกษา 2	CLO2	ศึกษาด้วยตนเอง, เรียนรู้แบบผสมผสานโดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล, โครงการงาน	ผลงานหรือรายงาน
7.	การนำเสนอโครงการเทคโนโลยีสารสนเทศทางศิลปศึกษา	CLO2	บรรยาย, อภิปราย, โครงการงาน	- ผลงานหรือรายงาน - การนำเสนอผลงาน
8.	ความรู้พื้นฐานด้านนวัตกรรม	CLO3	บรรยาย, อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง	ผลงานหรือรายงาน
9.	การนำนวัตกรรมมาใช้ในการศึกษา	CLO3	บรรยาย, อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง	ผลงานหรือรายงาน
10.	นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา	CLO3	บรรยาย, อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง	ผลงานหรือรายงาน
11.	แนวทางการพัฒนานวัตกรรม	CLO3	บรรยาย, อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง, เรียนรู้แบบผสมผสานโดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล	ผลงานหรือรายงาน
12.	การจัดทำโครงการพัฒนานวัตกรรมทางศิลปศึกษา 1	CLO3	อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง, เรียนรู้แบบผสมผสานโดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล, โครงการงาน	ผลงานหรือรายงาน

ลำดับ	เนื้อหา	CLOs	วิธีสอน	วิธีประเมินผล
13.	โครงการพัฒนานวัตกรรมทางศิลปศึกษา 2	CLO3	ศึกษาด้วยตนเอง, เรียนรู้แบบผสมผสานโดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล, โครงการงาน	ผลงานหรือรายงาน
14.	โครงการพัฒนานวัตกรรมทางศิลปศึกษา 3	CLO3	ศึกษาด้วยตนเอง, เรียนรู้แบบผสมผสานโดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล, โครงการงาน	ผลงานหรือรายงาน
15.	การนำเสนอ	CLO3	อภิปราย	- ผลงานหรือรายงาน - การนำเสนอผลงาน
16.	ปลายภาค	CLO1	บรรยาย, อภิปราย	- การทดสอบ - ผลงานหรือรายงาน

2. รายวิชาหลักและพื้นฐานความเป็นครูศิลปศึกษา

(K3 GG2 GG3 GG4) + (K4 SS3 GS1 GS2 GS3 GS4 GG5 GS6) + (K4 K12 SS4 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS6 GS7)

CLO1: สามารถอธิบายหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางศิลปศึกษา (PLO3)

CLO4: มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ มีวุฒิภาวะ และความรับผิดชอบ รักในวิชาชีพ มีอุดมการณ์และเป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะครูศิลปะ (PLO2)

CLO5: จัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาให้กับกลุ่มผู้เรียนกลุ่มต่างๆได้ (PLO4)

ลำดับ	เนื้อหา	CLOs	วิธีสอน	วิธีประเมินผล
1.	หลักการพื้นฐานความเป็นครูศิลปะ	CLO1	บรรยาย, อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง	ผลงานหรือรายงาน
2.	แนวคิดทฤษฎีด้านการศึกษา	CLO1	อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง	ผลงานหรือรายงาน
3.	แนวคิดทฤษฎีด้านพัฒนาการ	CLO1	อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง	ผลงานหรือรายงาน
4.	แนวคิดทฤษฎีด้านจิตวิทยา	CLO1	อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง	ผลงานหรือรายงาน
5.	แนวคิดทฤษฎีด้านการเรียนการสอน	CLO1	อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง	ผลงานหรือรายงาน
6.	ปรัชญาการศึกษา	CLO1	อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง	ผลงานหรือรายงาน
7.	หลักการพื้นฐานศิลปศึกษา	CLO1	อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง	ผลงานหรือรายงาน
8.	แนวคิดทฤษฎีศิลปศึกษากลุ่มต่างๆ	CLO5	บรรยาย, ศึกษาด้วยตนเอง	ผลงานหรือรายงาน

ลำดับ	เนื้อหา	CLOs	วิธีสอน	วิธีประเมินผล
9.	กระบวนการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา 1	CLO5	อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง, บทบาทสมมติ	- ผลงานหรือรายงาน - การนำเสนอผลงาน
10.	กระบวนการจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา 2	CLO5	อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง, บทบาทสมมติ	- ผลงานหรือรายงาน - การนำเสนอผลงาน
11.	กรณีศึกษาการจัดการเรียนรู้	CLO5	กรณีศึกษา	ผลงานหรือรายงาน
12.	คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู และวิชาชีพอื่นๆทางศิลปะ	CLO4	สัมมนา	- ผลงานหรือรายงาน - การปฏิบัติตน
13.	กรณีศึกษาเรื่อง จรรยาบรรณวิชาชีพ	CLO4	กรณีศึกษา	- ผลงานหรือรายงาน - การปฏิบัติตน
14.	กฎหมายที่เกี่ยวกับวิชาชีพ	CLO4	สัมมนา	ผลงานหรือรายงาน
15.	สรุป, นำเสนอผลงาน	CLO1	สัมมนา	การนำเสนอผลงาน
16.	ปลายภาค	CLO	อภิปราย	การทดสอบ

3. รายวิชาการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

(K1 K2 K5 K8 K10 K14 SS6 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7) + (K1 K5 K8 K10 SS10 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7) + (K1 K17 SS10 SS11 GS1 GS2 GS3 GS4 GS5 GS7 GS10 GS11)

CLO7: สร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้หลากหลายรูปแบบทั้งแบบประเพณีและร่วมสมัยที่ช่วยสร้างสรรค์ทางเศรษฐกิจและสังคม (PLO6)

CLO8: ออกแบบกิจกรรม โครงการ และผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปศึกษาที่เป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่น ชุมชน สังคม (PLO9)

CLO9: ประยุกต์ความรู้ทางศิลปศึกษาร่วมกับความรู้ด้านการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่การเป็นผู้ประกอบการเพื่อทางเลือกในการประกอบอาชีพ (PLO10)

ลำดับ	เนื้อหา	CLOs	วิธีสอน	วิธีประเมินผล
1.	พื้นฐานการออกแบบผลิตภัณฑ์	CLO7	บรรยาย, อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง	ผลงานหรือรายงาน
2.	หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	CLO7	บรรยาย, อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง	ผลงานหรือรายงาน

ลำดับ	เนื้อหา	CLOs	วิธีสอน	วิธีประเมินผล
3.	กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ประสบความสำเร็จในบริบทต่างๆ	CLO7	อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง, กรณีศึกษา	ผลงานหรือรายงาน
4.	ศึกษาความต้องการตลาดของงานผลิตภัณฑ์ชุมชน	CLO9	อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง	- ผลงานหรือรายงาน - การนำเสนอผลงาน
5.	ลงพื้นที่ศึกษาศึกษาความต้องการชุมชน	CLO8	การศึกษาโดยใช้สถานที่/ชุมชนเป็นฐาน	ผลงานหรือรายงาน
6.	ลงพื้นที่ศึกษาศึกษาความต้องการชุมชน	CLO8	การศึกษาโดยใช้สถานที่/ชุมชนเป็นฐาน	ผลงานหรือรายงาน
7.	จัดทำโครงการ และร่างการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน	CLO8	อภิปราย, ศึกษาด้วยตนเอง	ผลงานหรือรายงาน
8.	นำเสนอร่างการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน	CLO8	อภิปราย, สัมมนา	- ผลงานหรือรายงาน - การนำเสนอผลงาน
9.	ปฏิบัติการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน	CLO8	ศึกษาด้วยตนเอง, โครงการ	ผลงานหรือรายงาน
10.	ปฏิบัติการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน	CLO8	ศึกษาด้วยตนเอง, โครงการ	ผลงานหรือรายงาน
11.	นำเสนอผลงาน	CLO8	สัมมนา	การนำเสนอผลงาน
12.	ลงพื้นที่เตรียมงาน	CLO8	การศึกษาโดยใช้สถานที่/ชุมชนเป็นฐาน	ผลงานหรือรายงาน
13.	จัดอบรมเชิงปฏิบัติการผลงานออกแบบแก่ชุมชน	CLO9	การศึกษาโดยใช้สถานที่/ชุมชนเป็นฐาน	ผลงานหรือรายงาน
14.	จัดอบรมเชิงปฏิบัติการผลงานออกแบบแก่ชุมชน	CLO9	การศึกษาโดยใช้สถานที่/ชุมชนเป็นฐาน	ผลงานหรือรายงาน
15.	สรุปและประเมินโครงการ	CLO8	บรรยาย, อภิปราย, สัมมนา	- ผลงานหรือรายงาน - การนำเสนอผลงาน
16.	นำเสนอ	CLO8	สัมมนา	การทดสอบ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายสุชาติ ทองสีมา
วัน เดือน ปี เกิด	15 กรกฎาคม 2519
วุฒิการศึกษา	สำเร็จการศึกษาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2541 สำเร็จการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2544 ปัจจุบันเป็นอาจารย์สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY